constantin virgil
gheorghiu

DUMNEZEU
nu primește decât duminica

CONSTANTIN VIRGIL GHEORGHIU

Dumnezeu nu primește decât duminica

Redactor: Diana-Cristina Vlad

Coperta: Mona Velciov

Traducerea s-a realizat după originalul în limba franceză: Constantin Virgil Gheorghiu, *Dieu ne reçoit que le dimanche,* Éditions Plon, Paris, 1975.

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GHEORGHIU, CONSTANTIN VIRGIL
Dumnezeu nu primește decât duminica / Constantin Virgil Gheorghiu; trad. din lb. franceză de Gheorghiță Ciocioi – București: Editura Sophia, 2018
ISBN 978-973-136-652-4

I. Ciocioi, Gheorghiță (trad.)

2

CONSTANTIN VIRGIL GHEORGHIU

Dumnezeu nu primește decât duminica

Traducere din limba franceză
de Gheorghiță Ciocioi

editura Σοφία

București

„Interesele civilizației epocii noastre sunt unele care nu au existat ieri și care nu vor mai exista mâine.
E bine să preferi ceea ce este valabil pentru totdeauna".

Vladimir SOLOVIOV[1]

[1] Vladimir Soloviov, *Cours sur l'Humanité-Dieu*, Sankt Petersburg, 1880.

Anul 1944

I

Castelul din Carpați

– Am venit să donez sânge. Numele meu este Decebal Hormuz.

Cel care vorbește e un adolescent. Poartă uniformă de soldat. Stă în poziție de drepți în mijlocul salonului prefăcut în sală de așteptare. E castelul prințesei Roxana Paleolog. Un frumos castel din Carpați, în partea de miazănoapte a României. Pereții, ușile și tavanul sunt împodobite cu muluri aurite. Soldatul Hormuz este uluit. Pentru el, salonul castelului seamănă cu un vestibul al Paradisului. E ora 8 dimineața. 21 mai 1944. Soarele pătrunde în salon ca o lumină de proiector. În înaltul munților, cerul este senin. E sărbătoarea Sfinților Constantin și Elena, ctitori ai cetății Constantinopolului și ai primului imperiu creștin. Numeroși români se numesc Constantin. Chiar și cei care nu poartă numele de Constantin prăznuiesc însă pe 21 mai.

– Centrul nu este încă deschis. Suntem în curs de amenajare. Camioanele ce cară materialul nu sunt descărcate. Le-ați văzut în parc. Am părăsit Iașiul ieri, sub bombardamente.

Cea care vorbește este infirmieră. E așezată pe un frumos fotoliu, acoperit cu tapițerie franțuzească, în spatele unui birou imens. Poartă uniformă cu un voal alb. E scundă. Fotoliul e mult prea mare pentru ea. E prințesa Roxana Paleolog, proprietara castelului. I se spune Domnița. (Domnița este diminutivul de la *Domina*, „stăpâna".)

Prințesa este o adolescentă. Ziarele și magazinele ilustrate publică adeseori fotografia ei în uniformă de infirmieră voluntară a Crucii Roșii, numind-o „cea mai frumoasă fată din România". Ori „crinul alb al României". Numele de „crinul alb" i se potrivește întru totul

domniței Roxana. Are frumusețea fragilă a florilor și a bibelourilor. Colegele sale de pension, în Elveția, o numeau „păpușa Bosforului" și „prințesa de opal". Toată lumea o iubea datorită frumuseții sale.

A sosit la castel în ajun, în frumoasa ei mașină albă cu imense cruci roșii pe portiere și pe capotă. Oamenii au ieșit la drum pentru a o vedea. Frumusețea este întotdeauna asemenea unui magnet: atrage privirile.

– Reveniți peste câteva zile, îi ceru domnița Roxana.

Donatorul de sânge e la doi metri de ea. Roxana suferă de o miopie severă. Îl vede pe soldat ca printr-o sticlă plină de pete. Vede doar o siluetă asemănătoare brazilor tineri. Decebal Hormuz e foarte înalt. Are mai mult de un metru optzeci. E slab. Drept ca o lumânare. Perpendicular, pe covor, în mijlocul salonului. În ochii prințesei mioape, uniforma soldatului are aceeași culoare cu cea a brazilor – un verde care, ars de soare, a devenit kaki. Gulerul tunicii tânărului donator de sânge e nespus de larg. Din acest guler larg se ivește gâtul, alb și firav precum tulpina unei lalele. Obrajii, la fel ca fruntea soldatului, sunt foarte palizi. Galbeni. Cu toate că prințesa îi ceruse să se reîntoarcă, tânărul nu face un pas.

– Nu puteți să donați astăzi sânge, îi explică domnița Roxana. Trebuie ca mai întâi să vă faceți analizele. După rezultat, vi se va trimite o convocare.

Soldatul nu schițează nici o mișcare. Iritată, domnița Roxana își pune ochelarii. Sticle groase cu o ramă fină de aur. Acum îl vede clar pe soldat. E surprinsă. Militarul e un adolescent. Părea chiar mai tânăr decât ea.

– Câți ani aveți?, întreabă prințesa.

– Nouăsprezece ani, răspunde Decebal Hormuz.

– De ce sunteți în uniformă militară? La 19 ani nu sunteți încă soldat.

– Am fost voluntar de la vârsta de șaptesprezece ani.

Decebal Hormuz poartă bocanci de vânător de munte. Bocanci butucănoși. Pentru că este nespus de tânăr și de fragil, bocancii de vânător de munte seamănă cu cei ai unui uriaș purtați de un copil. Domnița Roxana crede că ar trebui să fie foarte grei. Precum încălțările de plumb. Au o talpă triplă cu o bordură de fier și cu țepi de oțel.

Prințesa surâde. Cu toate că spusese că avea nouăsprezece ani, soldatul nu avea barbă, ci, mai degrabă, ceva asemănător pufului. Un puf auriu. Precum al puilor de găină.

– Sunteți soldat de doi ani?

– Am fost soldat vreme de doi ani. Nu mai sunt.

– De ce nu mai sunteți?

– Am fost reformat, răspunde Hormuz.

Îi este rușine.

– Rănit pe front?, întreabă domnița Roxana.

Punând întrebarea, se uită cu atenție la trupul soldatului. România este în război de patru ani. Sunt reformați doar cei cărora le-a fost amputat un picior ori un braț. Chiar și marii mutilați sunt angajați pe post de planton. S-au pierdut două milioane de soldați. E nevoie de toți bărbații. Decebal Hormuz are două picioare, două brațe, doi ochi. Fiecare membru al trupului e la locul său. Nu lipsește nimic. Cel puțin pe dinafară.

– Nu sunt mutilat de război, răspunde Hormuz.

– Nu sunteți rănit? Atunci de ce v-au reformat? Căci mi-ați spus că ați fost reformat.

– Da, reformat, răspunde soldatul.

– Motivul?

– Boală, spune Hormuz.

Domnița Roxana are șaptesprezece ani și este infirmieră de zece luni. E infirmieră pentru că e la modă. Toate tinerele din înalta societate s-au angajat la Crucea Roșie. Mulți bărbați încercau să fie reformați. Nespus de greu însă. Chiar și pentru tinerii al căror tată este ministru ori general. Pentru a fi reformat, trebuie să fii bolnav grav, de tuberculoză, de cancer, să suferi de epilepsie ori de ciumă. Țara nu poate renunța la nici un tânăr care e în stare să poarte armă.

– De ce suferiți?, întreabă prințesa.

– De icter, răspunde Decebal Hormuz.

– Icter?

Prințesa izbucnește în râs. Un militar nu poate fi reformat pentru că suferă de icter. Nu este o boală de soldat.

În mintea Roxanei, icterul este o boală de fetiță. La pension, unele dintre colegele sale au avut icter. Pielea le era palidă. Aproape galbenă. Culoarea florilor de mimoză. Doctorița pensionului spunea

că acestea se intoxicaseră. Mâncaseră prea multe prăjituri. Această boală nu a fost niciodată considerată mai gravă decât indigestia. Fetițelor bolnave li se dădea limonadă și li se interzicea să mănânce o vreme ciocolată, cremă Chantilly ori tartine cu unt. În amintirea domniței Roxana, icterul era una dintre bolile benigne. Mai puțin gravă decât inflamarea amigdalelor. Mai târziu, la școala de infirmiere voluntare, domnița Roxana a aflat că există nenumărate forme de icter, unele chiar mortale. În ciuda acestui fapt, icterul rămâne, în ochii săi, o boală de fetițe cărora le este interzis să mănânce ciocolată și care trebuie să bea limonadă. Din această pricină izbucnește în râs. Pentru ea, e de neconceput ca un soldat care se află pe câmpul de luptă să fie reformat, deoarece are obrajii și fruntea galbene precum florile de mimoză.

– Ați stat în spital vreme îndelungată?, întreabă ea.

– N-am fost la spital, răspunde Hormuz. Am fost ținut sub observație înainte de a trece prin fața comisiei de reformă.

Domnița Roxana observă acum că pielea, gâtul, obrajii și fruntea foarte lată a lui Decebal Hormuz sunt galbene. Această culoare îl face mai frumos. Era ca un fard care îl făcea aproape imaterial, spiritualizat.

Decebal Hormuz nu e nici frumos, nici urât. Nu există din punct de vedere fizic. E pe cale de prefacere. Precum mugurii care nu sunt încă flori, frunze ori fruct, și care vor deveni toate acestea. Exact precum mugurii, la Decebal Hormuz totul este înăuntru, ascuns. Nimic nu este încă ieșit la suprafață. Privindu-l prin ochelarii săi groși, domnița Roxana are impresia clară că adulmecă sufletul băiatului ce se află în fața ei. Sufletul lui Hormuz miroase frumos. Un miros de față de masă proaspăt spălată și uscată la soare. Un miros de pâine scoasă din cuptor. Trupul lui de adolescent este pur și simplu expresia sufletului său. O scrisoare, cu toate că este scrijelită pe o hârtie, e mai degrabă ceva imaterial. Hormuz este la fel. Are un trup, dar acesta conține foarte puțină materie. Este înalt, dar precum flăcările.

– Aveți dreptul să vă bateți joc de mine, spune Decebal Hormuz. Nu sunteți singura care râdeți de icterul meu. Toată lumea face asta.

Decebal Hormuz este contrariat. Adaugă:

– Ofițerii medici au râs de mine. Râdeau și de cai. Dar n-au avut dreptate. Caii au murit. Au fost pierduți cu toții.

– Și caii au avut icter?

– Nu icter, răspunde Decebal Hormuz. Icterul nu este o boală a cailor, dar răul care i-a ucis pe caii noștri avea aceleași simptome ca icterul.

– Ce s-a întâmplat cu caii?, întreabă domnița Roxana.

– Au murit. Nu a putut fi salvat nici unul.

– De ce-au murit?

– V-am spus. Aceleași simptome ca icterul. O boală care, la drept vorbind, nu este boală, dar ucide. A sosit în inspecție un general veterinar. Nici el nu a descoperit răul de care sufereau frumoșii noștri cai mărunți de munte.

Hormuz explică:

– Era o lovitură nespus de dură pentru vânătorii de munte. Caii sunt frații noștri. Nu doar camarazii noștri. Ei mureau alături de noi, privindu-ne cu ochi calzi. La vânătorii de munte, omul și calul sunt supuși aceluiași regim. Armamentul, munițiile și proviziile sunt transportate în spate de om și de cal. Suntem trimiși să luptăm pe vârfuri de munte, în defilee, pe stânci. Acolo nu se poate pătrunde cu mașinile ori cu carele. Nu te poți baza decât pe om și pe cal. Cunoașteți caii noștri, caii vânătorilor de munte? Sunt mărunți și păroși. Dar sunt mai agili decât caprele de munte și căprioarele. Nu sunt frumoși. Nu se simt prea în largul lor. Dar sunt camarazi extraordinari. Am fost obligați să luptăm la câmpie, nu la munte. De îndată ce am părăsit înălțimile, caii noștri s-au schimbat. Cu cât coboram la câmpie, cu atât deveneau mai triști. Refuzau ovăzul. Refuzau apa. Ei, care erau atât de vioi pe creste, moțăiau întreaga zi, slăbeau. Privirea lor era de o tristețe care îți frângea inima.

Am încercat să-i aducem la viață. În zadar... Au început să moară. Unul după altul. Se întindeau, privindu-ne cu ochii lor mari, și-și dădeau duhul. Odată morți cu toții, s-a descoperit boala lor. Nu puteau să trăiască decât pe înălțime. Câmpia îi ucidea. La munte, clima este aspră. Hrana, insuficientă. Dar pe înălțimi totul este curat. Chiar și foamea are ceva curat în ea. La fel și setea. Norii trec ziua și noaptea precum niște bureți imenși, îmbibați cu apă, și curăță copacii, pajiștile, fiecare frunză și fiecare fir de iarbă. Mătură cărările

și văzduhul. La câmpie, totul este pe dos. Câmpia este bogată, dar aerul este îmbâcsit. Iarba este murdară. Apa este bălțită. Țânțari și insecte peste tot. Pielea cailor noștri nu suportă mizeria. Le-a căzut părul. S-a infectat până la rădăcină. A devenit precum părul mort al periilor. Plămânii, nările și măruntaiele cailor se ulcerau. Aceasta era boala lor: lipsa înălțimii.

– Așadar, aceasta este cauza icterului dumneavoastră?, întreabă domnița Roxana.

– Medicii mi-au spus. Mi-au examinat pielea care se îngălbenea. Saliva și lacrimile mele deveniseră galbene. Mi-au spus atunci: „Soldat Hormuz, suferiți de lipsa înălțimilor. Precum caii. Nu puteți să fiți vindecat. Luptele se dau întotdeauna jos. Orice război nu este unul de înălțime. E murdar. Nu există război fără trădare, fără cruzime, fără lașitate, fără violuri, fără furturi și fără dezertare. Sângele soldaților e mereu amestecat cu noroi. Precum aerul câmpiei. De îndată ce sângele curge, devine murdar."

Soldatul Hormuz concluzionează:

– Din această pricină am fost reformat. Mi s-a spus: „Trebuie să vă întoarceți. Pentru a nu înfunda lazaretele."

– Când ați fost reformat?, întreabă domnița Roxana.

– În februarie, anul acesta.

– Nu mai sunteți soldat, așadar, de trei luni?

– Din februarie. Am plâns atunci când mi-am părăsit colegii. Am suferit mai cu seamă când mi s-a ordonat să predau armele. Eram voluntar. Atunci când te angajezi ca voluntar, o faci în speranța de a învinge ori de a muri. Nu te angajezi spre a fi reformat.

Decebal Hormuz are ochii încețoșați. Din pricina lacrimilor. La fel ca în ziua în care i-au fost luate arma, cartușele și centura și când a fost trimis în spatele frontului. Pentru a trăi cu bătrânii, cu femeile, copiii și invalizii.

– Pentru că ați fost reformat veniți astăzi să donați sânge, nu-i așa?

Domnița Roxana adaugă:

– E foarte bine. Sângele e la fel de important ca armele. Numărul răniților crește în fiecare zi.

– De cum am văzut afișele, am alergat, răspunde Decebal Hormuz. Apelurile către donatorii de sânge sunt lipite pe toate zi-

durile, chiar și pe copaci și pe stâlpii de telegraf. Sunt primul care mă prezint la castel.

– Doctorul Mircea Pilat va sosi dintr-o clipă în alta, spune domnița Roxana. Dacă tot sunteți aici, așteptați. O să vă ia sânge pentru analize. Veți fi convocat imediat.

– Am donat deja sânge pentru analize, răspunde Hormuz. În urmă cu o săptămână. Iată programarea. E pentru astăzi.

Așază pe birou o hârtie galbenă. Face doi pași în spate. Ia poziție de drepți.

– Sunteți deja programat?, întreabă domnița Roxana.

Pe biroul ei nu se află decât un singur dosar. Îl deschide. E dosarul lui Decebal Hormuz.

– Sunteți, așadar, Decebal Hormuz, născut pe 15 septembrie 1925, la Dumbrava, județul Neamț? Analizele dumneavoastră sunt gata. Într-adevăr.

Domnița Roxana nu are nevoie să citească rezultatul. O ștampilă roșie aplicată pe scrisoare o scutea de întreaga lectură: *Refuz*.

– Din nefericire, sângele dumneavoastră a fost refuzat, spune domnița Roxana.

– Mi-a fost refuzat sângele? De ce?

A-i fi refuzat sângele, pentru Decebal Hormuz, e mult mai grav decât faptul de a fi reformat. O infamie de-a dreptul. E negarea propriei lui persoane. Reformându-l, i-a fost refuzat trupul. Refuzându-i-se sângele, i se refuză persoana sa, pe de-a-ntregul. Total. Sângele este echivalentul suflării și al vieții.

Cuvântul „Refuz" îl izbește atât de rapid și atât de puternic pe tânărul care se clatină. Asemenea unui boxer în ring. Hormuz își strânge buzele. Închide ochii. Capul i se răsucește. Încearcă să-și revină, dar nu reușește. Picioarele se fac tot mai moi. E ca un boxer făcut knockout. Trupul său este asemănător unei tunici desprinse de pe umeraș, gata să cadă pe podea, strânsă precum o cârpă. S-ar putea spune fără oase, fără mușchi, fără nici un suport.

– Luați loc, soldat Hormuz, spune domnița Roxana. Am fost o nepricepută, informându-vă atât de brutal că sângele dumneavoastră a fost refuzat. Iertați-mă!

Hormuz nu înțelege. Trupul lui este inconsistent, precum norii, precum o cârpă. Singura lui grijă e de a rămâne în picioare, de a

nu cădea. Își strânge buzele, își strânge ploapele, strânge din dinți. Domnița Roxana sare din fotoliul său și-l ia de braț pe Decebal Hormuz. Îl susține așa cum un arac susține o plantă. Îl duce pe Hormuz spre fotoliul de lângă perete. Fotoliul e la un metru distanță. Un fotoliu nespus de frumos. Tapițat. Însă acum, acesta pare foarte departe. Roxana nu poate să-l clintească pe soldat. Trupul lui Hormuz e țeapăn, nemișcat, vertical. Precum un stâlp implântat pe covor. Soldatul știe că dacă mișcă, fie chiar un milimetru, va cădea.

– Permiteți-mi să vă conduc, spune domnița Roxana. Sprijiniți-vă de umărul meu. Soldat, mă auziți?

Domnița Roxana își trece brațul pe sub subsuoara stângă a lui Hormuz. Încearcă să-l determine să facă un pas în spate, sprijinindu-l de umărul său. Operațiunea îi reușește. Ajunge să-l îndrepte pe Hormuz către fotoliu. Își dă seama că nu s-a înșelat: bocancii soldatului sunt mai grei decât trupul său. Mai cu seamă că, din pricina bocancilor, nu poate să-l împingă. Bocancii îi erau precum o ancoră. Precum o nicovală.

Acum, soldatul Hormuz e așezat pe fotoliu. Aproape stins. Domnița Roxana e mulțumită. A făcut o treabă bună de infirmieră. Dar e surprinsă. Greutatea soldatului Decebal Hormuz a rămas parcă impregnată nu doar pe umărul său, pe pieptul și pe brațul său, ci în întreg trupul său. Ca o pecete arzândă. Nu cunoscuse niciodată o asemenea senzație.

Domnița Roxana a rămas orfană de la vârsta de șase ani. Prințul și prințesa Paleolog, părinții săi, au murit tragic la Monte Carlo. Se spune că au fost asasinați. Pentru a fi jefuiți. De la vârsta de șase ani, prințesa Roxana a fost crescută de unchiul său, prințul Horațiu Știrbei. Neavând tată care să o țină pe genunchi ori să se joace cu ea prin iarbă, universul domniței Roxana a fost privat de dimensiunea masculină. Cunoștea greutatea, mirosul și căldura trupurilor feminine. Prima oară când a atins cu adevărat un trup de bărbat a fost la școala de infirmiere. Avea, la examen, o probă practică: eleva infirmieră trebuia să ridice un militar rănit în patul său, să-i pună perna sub cap, la spate, pentru a putea să-i dea să mănânce. Această probă se desfășura înaintea examinatorilor. Domnița Roxana l-a luat în brațe pe tânărul ofițer rănit, l-a ridicat, strecurându-i perna în spate. A durat câteva secunde. Dar era prima oară când

domnița Roxana simțea greutatea trupului unui bărbat. Nu o va uita niciodată. A fost o adevărată aventură. O descoperire nebănuită. În timp ce domnița Roxana îl ținea pe rănit în brațele sale, descoperea că greutatea bărbaților e diferită de cea a femeilor. Este totuși binecunoscut: un kilogram de plumb nu este mai greu ca un kilogram de puf și, în ciuda acestui fapt, plumbul pare mai greu. Același lucru se întâmplă și cu greutatea bărbaților și a femeilor. Mai era apoi mirosul. Un miros pe care domnița Roxana nu-l cunoștea. A dormit în mai multe rânduri în paturile colegelor sale de pension și s-a strecurat adesea în paturile guvernantelor sale. Cunoștea căldura unui corp feminin. Dar cea a unui bărbat îi era necunoscută. Fetele de vârsta ei, care aveau un tată, frați și camarazi de joacă, cunoșteau toate acestea. Domnița Roxana nu a avut nici tată, nici frați, nici prieteni de joacă.

Pentru ea, toate aceste lucruri erau noi. Sprijinind de umărul său trupul lui Decebal Hormuz, avusese aceeași senzație ca la examenul de infirmieră. A avut impresia că nu l-a purtat pe Hormuz sprijinit de umăr, ci că l-a purtat precum o mamă la pieptul ei, în pântecele ei. Domnița Roxana își șterse buzele ca și când ar fi mâncat, ca și cum ar fi băut o băutură necunoscută.

– Ce se întâmplă, domniță?, întreabă doctorul Mircea Pilat.

A intrat în salon. A sosit pe ușa bucătăriei de vară, unde era instalată infirmeria.

Doctorul Pilat este medicul județului Neamț. A fost mobilizat în urmă cu zece zile. Pentru a fi medicul Centrului de recoltare a sângelui de la castel. E în uniformă de căpitan. O uniformă tocită. E gras, cu fața roșie. Un om cinstit. O privire deschisă. E asemenea tuturor medicilor din județ, nespus de ancorat în viața cotidiană a țării.

– Avem un donator de sânge, explică domnița Roxana. A leșinat.

– A leșinat?, întreabă medicul.

Îi ia brațul soldatului pentru a-i simți pulsul.

– S-a prezentat pentru a dona sânge, explică domnița Roxana. Am găsit dosarul lui pe birou. I-am spus că sângele i-a fost refuzat. Aceasta i-a făcut foarte rău. A trebuit să-l car. Să-l duc pe brațe aproape pentru a-l așeza pe fotoliu.

Domnița Roxana are obrajii roșii. Ca și când ar fi mărturisit ceva nespus de intim. Adaugă:

– Recunosc că am fost lipsită de tact. Nu trebuia să-i dau vestea atât de brutal. Dar nu m-am gândit că un soldat ar putea fi atât de sensibil și să leșine ca o fetiță. Mi-a spus că a luptat pe front vreme de doi ani.

Umărul domniței Roxana, pe care fusese sprijinit pentru câteva clipe capul soldatului, e mereu cald. Simte această căldură în întreg trupul său, întinzându-se precum o flacără.

– N-aveți nimic să vă reproșați, domniță Roxana, spune medicul. E greșeala mea pe de-a-ntregul. Am uitat să vă informez în privința cazului Decebal Hormuz. I-am notat numele. Iată carnetul meu. Trebuia să vă vorbesc despre aceasta astăzi. Dar a venit înaintea mea. Nu vă îngrijorați! Lucrurile se vor rezolva. Nu e nimic grav.

– Îl cunoașteți pe acest băiat, domnule doctor?

– Dacă-l cunosc?, exclamă medicul. Bineînțeles că-l cunosc pe Decebal Hormuz. Îl știu de când a venit pe lume.

Doctorul Pilat desface tunica soldatului. Îi masează gâtul. Încet. Hormuz are un gât alb, lung precum cel al lebedelor. Domnița Roxana, care lucrează de zece luni la Crucea Roșie, n-a mai văzut un soldat cu un gât atât de firav și de alb precum cel al lui Decebal Hormuz.

– E greu să fii tânăr, domniță, spune doctorul Pilat. E foarte greu. Uitați-vă la acest sărman băiat în ce stare se află.

Îl duse pe Hormuz la infirmerie.

II

Este deschis Dosarul Hormuz

Decebal Hormuz se află în camera castelului ce servește drept infirmerie. E singur. Întins pe un pat de campanie. Doctorul Pilat se întoarce în salon.

– Ce are, domnule doctor?, întreabă domnița Roxana.

– Nu suferă de nimic, răspunde medicul.

– De ce i s-a refuzat sângele și de ce a leșinat dacă nu este bolnav?

– Pentru că e flămând, domniță.

– I s-a refuzat sângele pentru că e flămând?

– Da. E subalimentat. Nu are sânge îndeajuns nici pentru el. Cum să-l dea altora?

– Spuneți că este flămând, domnule doctor?

– Da, domniță. Îi este foame. De multă vreme. Acesta este diagnosticul.

– E soldat, domnule doctor. Primește o soldă, nu-i așa?

– Decebal Hormuz nu este soldat. Ar fi trebuit să vă spună aceasta. Nu primește, așadar, nici o soldă.

– A rămas doi ani pe front. A fost voluntar. Are dreptul la o pensie.

– Nu are dreptul la nimic, domniță, răspunde medicul. Pensiile se dau invalizilor, mutilaților, răniților. Hormuz nu este mutilat. L-ați văzut? Nu-i lipsește nici o parte din trup. Nu este schilodit. Nu are nici o cicatrice. Așadar, nu are nici un drept la pensie. Mai mult, acest băiat are nefericirea de a avea nouăsprezece ani. E copleșit de necazuri. Dacă ar fi fost bătrân ar fi avut, efectiv, dreptul la o pensie. Sunteți de acord că la nouăsprezece ani nu i se poate plăti o pensie de bătrânețe precum bătrânilor luptători. Nici o pensie de vârstă. Nu. Nu este logic. Și, pentru că nu are nici un venit, moare de foame. Asta e tot.

– Nu e nimeni care să se ocupe de el?, întreabă domnița Roxana.

– Nu are pe nimeni.

– Are, totuși, o casă. Nu ești niciodată singur în satul tău natal. Un sat e o mare familie.

– E pe de-a-ntregul singur. Cu toate că s-a născut aici, e un străin în propriul său sat. Aș fi preferat să nu vă spun toate aceste lucruri. Aș fi vrut să rezolv de unul singur afacerea Hormuz. Sunt lucruri neplăcute pentru dumneavoastră.

– Afacerea Hormuz?, întreabă domnița Roxana. Există o afacere Hormuz?

– Da, domniță. O dureroasă afacere Hormuz. Credeam că a fost îngropată. Uitată. Clasată. O afacere despre care nu se va mai vorbi vreodată. Dar adevărul, domniță, e la fel ca Dumnezeu. Îngropi adevărul vinerea, așa cum L-am îngropat pe Hristos. A treia zi, adevărul învie. La fel ca Dumnezeu. Iese din mormânt. În ciuda străjilor. Astăzi, afacerea Hormuz a înviat.

– Ce afacere, domnule doctor?, întreabă domnița Roxana.

– Legată de el și de dumneavoastră. Căci dumneavoastră sunteți prinsă în acest angrenaj.

– Eu, domnule doctor? În ce angrenaj?

– În angrenajul afacerii Hormuz, domniță. Băiatul a leșinat la picioarele dumneavoastră pentru că era înfometat. Acum știți despre ce e vorba. Și vreți să-l ajutați, nu-i așa?

– Bineînțeles.

– Aici e drama, domniță.

– De ce spuneți că e o dramă?

– Pentru că sunteți o prințesă Paleolog, răspunde doctorul.

– Și prinții Paleolog nu sunt oameni la fel ca ceilalți?

– Ba da, domniță. Mai buni chiar decât ceilalți. Dumneavoastră, în orice caz, sunteți astfel. Dar când ești o prințesă Paleolog, nu poți să ajuți un Hormuz.

– De ce, domnule doctor?

– Vă va fi cu neputință să-l ajutați pe Hormuz, neținând seama de originea durerii sale. Căutând locul unde se află rana, veți descoperi lucruri care vă vor face rău. Foarte rău. Hormuz va fugi pentru a nu-și arăta plaga lui ascunsă.

– Sunt, deci, lucruri atât de grave de ascuns?

– Nespus de grave. Dar nu grave pentru el. Grave pentru dumneavoastră. Va voi să fugă, așa cum v-am spus, decât să vi le arate. Încercând să-l ajutați, nu veți putea să faceți aceasta fără să țineți seama de trecutul său.

– Dar nu știu nimic despre el, domnule doctor. În această dimineață l-am văzut pentru prima oară pe acest băiat. Acum un ceas habar nu aveam de el. Însuși numele de Hormuz îmi era necunoscut. Nu știam nici măcar că în satul meu oamenii poartă acest nume. Știam că *hormuz* înseamnă perlă. Un *hormuz* e o perlă venețiană. Spuneți-mi, domnule doctor: Ce a făcut atât de grav acest băiat? Ce crimă a săvârșit? Din cauza faptelor de care vorbiți a fost reformat?

– Nu, domniță. Sărmanul băiat n-a făcut nici un rău.

– Unul dintre părinții săi, tatăl său, poate a săvârșit ceva grav? E vorba de o crimă?

– Nu, nici Decebal Hormuz, nici părinții săi n-au săvârșit vreo crimă. Avea opt ani când părinții i-au murit.

– E orfan de la vârsta de opt ani?

– Exact.

– Orfan de mamă și de tată?

– Întocmai. Mama sa și tatăl său au murit în 1933. Decebal Hormuz s-a aflat dintr-odată singur. Părintele Toma Scobai și cu mine l-am dus pe Decebal Hormuz la un orfelinat din Pașcani. La Colegiul Tehnic de Căi Ferate. Studiile durează aici opt ani. Termini cu o diplomă care-ți dă posibilitatea să devii angajat la Compania Căilor Ferate. Hormuz putea să devină șef de gară, șef de tren ori inginer într-o uzină de locomotive și vagoane. Putea să ajungă constructor de căi ferate, de poduri ori de tuneluri. A fost un elev admirabil. Mereu premiant. Din toamna anului 1933, nu s-a mai întors în sat. La Colegiul Tehnic nu există vacanțe. Iarna se fac aici cursuri teoretice ca în toate colegiile. În timpul vacanțelor, se lucrează la ateliere. Or, iată că în luna februarie a acestui an, Decebal Hormuz a venit în sat. Ca și când ar fi picat din cer. După unsprezece ani de absență. A plecat ca un puști, cu picioarele goale, și s-a întors soldat. Nimeni nu-l recunoștea. Nici măcar eu.

– De ce s-a întors în sat? Ca să se ascundă? Spuneți-mi, domnule doctor, ce-a făcut?

– Nu, domniță. N-a venit să se ascundă. Nu este urmărit. N-a săvârșit nici o crimă. S-a întors în sat din pricina unei greșeli administrative. V-a spus că a fost reformat pe caz de boală?

– Bineînțeles că mi-a spus. Este adevărat?

– Este adevărat. După doi ani de război. Și trimițându-l acasă, a fost întrebat unde locuia. Soldații primesc o foaie de drum gratuită. Pentru a se întoarce acasă. Decebal Hormuz nu avea domiciliu. Ultima lui reședință fusese Colegiul Tehnic al Căilor Ferate din Pașcani.

Subofițerul, completând actul de reformă, i-a cerut să-i dea o adresă precisă. Decebal Hormuz a răspuns că nu avea. Răspunsul său nu era valabil. Orice soldat are un domiciliu. Decebal Hormuz a spus atunci numele satului său natal, Dumbrava, supunându-se disciplinei militare. Subofițerul i-a remis un document de călătorie până la Pașcani. E gara cea mai apropiată de Dumbrava. Decebal Hormuz a mers la gară și s-a urcat în trenul de Pașcani. Pentru a respecta instrucțiunile documentului. În orice caz, nu avea unde să meargă altundeva. Apoi – și acesta era motivul cel mai important – era grăbit să se urce în tren, să se așeze pe o banchetă și să doarmă. Era nespus de obosit. Așa s-a întors în satul natal, aici, la Dumbrava, unde nu mai cunoștea pe nimeni și unde nu-l mai cunoștea nimeni, căci părinții săi nu erau născuți în acest sat.

A mers pe jos treizeci de kilometri, de la gara Pașcani până la Dumbrava. A sosit în miez de noapte. Toți locuitorii dormeau. Hormuz era foarte obosit. A căutat un loc unde să se ghemuiască și să doarmă. Nici vorbă să rămână afară. Era în luna februarie. În plină iarnă. S-a îndreptat spre biserică, aflată în centrul satului. Își amintea de casa lui natală, care se afla în apropierea bisericii. Tatăl lui Decebal Hormuz era fierar. A găsit casa. Fierăria nu mai exista. Fusese prefăcută în școală. Hormuz a împins poarta. Nu era încuiată. Hormuz s-a aflat, astfel, într-o sală de clasă. Și-a aprins bricheta. A văzut tabla, băncile, catedra. Cum nu avea nici un alt loc unde să meargă, și-a dat jos rucsacul, a apropiat două bănci, și-a întins pătura și s-a culcat. Avea acum un pat. Un pat nespus de bun pentru un soldat care petrecuse doi ani pe front. Din acea noapte, Decebal Hormuz se culcă în clasa școlii din Dumbrava. Se împlinesc opt luni de atunci. Satul este aproape pustiu. Bărbații sunt la război.

Bătrânii au murit. La Dumbrava, n-au mai rămas decât femeile și copiii. Femeile îi aduc mâncare lui Hormuz din când în când. Însă foarte puțină, căci nu au mai multă nici pentru ele și copiii lor. Din acest motiv, Hormuz este înfometat.

– De ce nu pleacă în altă parte?, întreabă domnița Roxana.

– Pentru că aici lucrează, domniță, răspunde medicul.

– Dacă lucrează, e plătit, nu-i așa?

– Nu. E o muncă gratuită. Dar o muncă pe care nu poate să o părăsească. O să înțelegeți de ce. V-am spus că Hormuz a sosit în sat în miez de noapte și s-a culcat în școală. Trezindu-se, a doua zi Hormuz a descoperit un spectacol surprinzător: era înconjurat de copiii satului. Se aflau acolo pentru că unul dintre ei, trecând dimineața prin fața școlii, a observat că ușa era întredeschisă. A intrat și l-a văzut pe Hormuz dormind. A crezut că era noul învățător. (Învățătorul satului murise în război înainte cu un an.) Băiatul i-a anunțat pe toți ceilalți copii. Aflând că aveau un nou învățător, copiii și-au luat în grabă ghiozdanele și au alergat la școală. Când Hormuz s-a deșteptat, clasa era plină. L-au salutat în hol, strigând: „Bună dimineața, domnule învățător!" Decebal Hormuz a încercat să le explice că era o confuzie. Că nu era dascăl. Că intrase acolo doar să doarmă, deoarece sosise în sat foarte târziu, în noapte, și nu știa unde să se ducă. Văzând că copiii nu erau pe deplin convinși, Hormuz le-a spus că școala lor era odinioară o fierărie, că această fierărie era a tatălui său și că el se născuse în acea casă. Copiii erau fericiți. Singura lor distracție era școala. Pentru a nu-i decepționa în bucuria lor, Hormuz și-a intrat în rolul de dascăl. I-a învățat să recite poezii. Le-a dat dictare. Le-a spus o poveste. Apoi, i-a trimis acasă. După-amiază, numărul elevilor s-a dublat. Le-a ținut o lecție de scriere. Lui Hormuz îi plăcea să scrie și să-i învețe și pe alții aceasta. Le-a povestit copiilor că scrierea era asemănătoare vieții lui Hristos... „Cuvântul se întrupează în litera scrijelită pe foaia de hârtie la fel cum Hristos S-a întrupat în ziua de Crăciun la Bethleem. Închizând caietul pe care am scris, procedăm la fel ca apostolii care au așezat trupul lui Hristos în mormânt. Cel care deschide caietul este asemenea îngerului care a ridicat piatra de pe mormânt: cuvintele scrise învie în spiritul celui care le citește, la fel ca Hristos. Orice scriere este întrupare, punere în mormânt și înviere."

Pilda le-a plăcut copiilor. Hormuz ține ore în fiecare dimineață și în fiecare după-amiază. Drept mulțumire, mamele aduc de mâncare noului învățător. Dar nu regulat. De aceea Hormuz e mai mult flămând.

– Începând de astăzi, se află sub protecția mea, domnule doctor, spune Roxana. Voi da ordin să nu-i lipsească nimic.

– Mulțumesc, domniță, spune medicul. Sunteți generoasă.

– E îndatorirea mea de a fi generoasă, domnule doctor. Sunt infirmieră. Ajutându-l pe acest băiat, îmi fac datoria. Este un soldat și, pentru că a fost reformat, are dreptul de a fi protejat. Am fost surprinsă de el din prima clipă. Nu-i așa că e un băiat ieșit din comun?

– Cu totul ieșit din comun, domniță. Nu v-ați înșelat.

– Acum, totul e limpede, domnule doctor. Am înțeles de ce îi este foame. Ceea ce nu înțeleg încă, e de ce ține atât de mult să doneze sânge. Căci ține la aceasta cu adevărat. Altfel, nu ar fi leșinat atunci când a fost refuzat. Știe că este subalimentat și anemic.

– Era un refuz în plus, răspunde medicul.

– I-a fost refuzat sângele în alte centre?

– Nu. Patria îl refuză. S-a angajat voluntar la șaptesprezece ani. Faptul de a fi reformat e ca și cum i s-ar fi refuzat sângele. La vârsta de nouăsprezece ani nu dai importanță nuanțelor, domniță. A suferit apoi un al doilea refuz. În locul sângelui său, patria a cerut sângele celui mai bun prieten al său. Ați băgat de seamă ceva special la el?

– Bineînțeles, răspunde domnița Roxana. Am observat că este nespus de plăpând. E foarte palid. Când l-am ajutat să se așeze pe fotoliu mi s-a părut lipsit de greutate. Singurul lucru greu la el sunt bocancii.

– La îmbrăcămintea lui, nimic special?

– Tocmai ce v-am spus. Poartă bocanci grei precum cizmele de șapte poște.

– Nimic altceva?

– Are o uniformă veche, foarte uzată și decolorată. Știți bine, domnule doctor, că sufăr de o miopie severă. Nu sunt o bună observatoare. Ceea ce m-a izbit cel mai mult la băiat nu este aspectul lui exterior, ci „castelele lăuntrice", așa cum spune Sfânta Tereza de Avila.

– E, totuși, un detaliu care bate la ochi, domniță. Chiar dacă sunteți mioapă. Decebal Hormuz poartă două ceasuri legate cu lanțuri de metal alb.

– Nu le-am băgat de seamă. Are două ceasuri. Dar de ce?

– Aceste două ceasuri sunt întreaga poveste a lui Hormuz. V-am spus că eu împreună cu părintele Toma Scobai l-am dus la Colegiu. Vreme de opt ani, a fost primul din clasă. Dar a împărțit acest loc întâi cu un băiat care se numea Pavel Piatră. Și acesta era orfan. Au fost prieteni de nedespărțit. Dat fiind că nici unul, nici altul nu aveau familie, s-au făcut frați de sânge. Și-au crestat cu un cuțit cruci pe brațele lor și și-au amestecat sângele. O joacă de copii.

Ca premiu, la sfârșitul studiilor, primul pe clasă primea un ceas de argint. Decebal Hormuz a primit unul, iar Pavel Piatră, altul. Identice.

A doua zi după primirea premiilor, Decebal Hormuz s-a angajat ca voluntar și a plecat pe front. Pavel Piatră a mers la o uzină din Timișoara pentru a deveni constructor de locomotive.

Își scriau regulat. Ca frații adevărați. La începutul anului 1944, Decebal Hormuz a fost reformat. Înainte de a părăsi frontul, a scris un poem în care își mărturisea durerea. Lăsa un loc liber pe front. Prin plecarea sa, scădea numărul luptătorilor. Îl invita pe fratele său să-i ia locul. Poemul se intitula „Chemare la luptă". A scris acest poem pentru că era adolescent și toți adolescenții scriu poezii. Mai mult, Decebal Hormuz e român. Iar proverbul spune că românul s-a născut poet.

„Chemare la luptă" a fost publicată în *Jurnalul soldatului*. Toate marile ziare ale țării au considerat că poezia este foarte frumoasă și au reprodus-o în suplimentul lor duminical. În puțină vreme, toți românii au cunoscut această poezie. A fost pusă îndată pe note. Se cânta peste tot.

– El a scris „Chemare la luptă"?, se miră domnița Roxana. Răniții o cântau mereu în spitale.

– Acesta este motivul durerii lui. Pavel Piatră a citit și el „Chemare la luptă". Ca toți tinerii, Pavel Piatră știa că Hormuz nu mai avea un alt frate în afară de el. Era convins că „Chemare la luptă" îi era adresată. Doar lui. Și-a părăsit postul de la uzina de locomotive. S-a angajat ca voluntar. I-a scris o scrisoare plină de entuziasm fratelui său de sânge, lui Decebal Hormuz, spunându-i că îi citise apelul, că se angajase imediat și că va lupta în locul lui. A scris această scrisoare la gară. A pus scrisoarea în buzunar și a urcat în tren. Peste

câteva ceasuri, convoiul a fost bombardat. Un bombardament cumplit. Al americanilor. Americanii bombardează zi și noapte Europa pentru a deschide calea Armatei Roșii și a instaura aici dictatura comunistă. Pavel Piatră a fost ucis înainte de a ajunge pe front. Adunând cadavrele, personalul ambulatoriu va afla în buzunarul lui Pavel Piatră scrisoarea adresată fratelui său, Decebal Hormuz. Erau o mulțime de morți. Aceștia nu vor continua ancheta. Înainte de a arunca cadavrul voluntarului Pavel Piatră în groapa comună, îi vor goli buzunarele. Efectele personale ale mortului au fost trimise lui Decebal Hormuz. Printre ele, se aflau ceasul primit la colegiu și scrisoarea pe care nu avusese timp să o ducă la poștă. Primindu-le, Decebal Hormuz a fost doborât de durere. Viața lui s-a schimbat. Hormuz era convins că Pavel Piatră a murit în locul său. Din vina sa. Din cauza poeziei lui. Patria îi refuzase sacrificiul, preferându-l pe cel al lui Pavel Piatră. Pentru aceasta a venit aici la castel ca să doneze sânge. Era sângele pe care nu mai avusese șansa să-l verse pe câmpul de luptă. Refuzul de a-l accepta era nespus de grav pentru el. Iată originea celui de-al doilea ceas. Îl poartă în buzunarul stâng al hainei sale, aproape de inimă. Adolescenților nu le arde de glume. Iau totul în serios.

– Vă mulțumesc că mi-ați povestit toate acestea, domnule doctor!

– Mai este încă un lucru pe care trebuie să-l știți, domniță, spune medicul.

– Ceea ce am auzit este îndeajuns pentru astăzi. Sunt foarte emoționată. Am să-l ajut pe Hormuz. Nu este doar un adolescent poet. E adolescența întruchipată. Poezia întrupată. Voi face pentru el tot ceea ce îmi stă în puteri.

– Mai e un lucru pe care trebuie să-l știți, domniță. Insist.

– Ceea ce mi-ați spus îmi ajunge, domnule doctor.

– Mai e o altă poveste de sânge în viața lui Decebal Hormuz. E vorba, de data aceasta, de o crimă. Mai exact, de o întreită crimă. O întreită crimă nespus de reală, domniță.

– O întreită crimă?

– Da. O întreită ucidere. Cea a mamei, a tatălui și a surorii lui Decebal Hormuz. Toți trei au fost asasinați pe când el avea opt ani.

– Părinții lui au murit asasinați? De cine?

Domnița Roxana are lacrimi în ochi. Și părinții ei au fost asasinați. La Monte Carlo. Pentru a fi jefuiți. Domnița avea șase ani. Nu i-a aflat nicicând pe asasini.

– A fost descoperit criminalul, domnule doctor?, întreabă domnița Roxana.

– Da, domniță.

– Cine sunt ucigașii?

– Castelul. Castelul dumneavoastră. Castelul a ucis pe tatăl, pe mama și pe sora lui Decebal Hormuz. Din această cauză v-am cerut să nu abordați niciodată acest subiect. Cel al morții tatălui său, fierarul Anatol Hormuz, al soției sale, Sultana, și al Serafimei, sora lui Hormuz. Puteți să vorbiți despre orice cu Decebal Hormuz în afară de aceasta.

III

Întreita crimă

– Un castel nu este o ghilotină, domnule doctor, spune domnița Roxana. Cum a devenit castelul meu o mașină infernală, un instrument de exterminare?

Domnița Roxana e în picioare, roșie de furie.

– Cum poate un castel să ucidă?, țipă ea. Un castel este un lucru inert. Un castel este o adunătură de ziduri, de pietre, de uși, de ferestre. Nu poate să ucidă. Eu sunt ucigașa? Tatăl meu și mama mea au fost asasinii?

– N-am spus niciodată una ca asta, răspunde medicul.

– Atunci cum a ucis castelul?

– În stilul lucrurilor inerte. O locomotivă este și ea ceva neînsuflețit. La fel ca un castel. O locomotivă ucide tot ceea ce întâlnește în calea sa. Și ea își urmează drumul. Fără măcar să știe că a ucis. Că a masacrat. Că a zdrobit. Este stilul de a ucide al lucrurilor inerte. Al locomotivelor. Al castelelor. Al administrațiilor. Al statelor. Al instituțiilor.

– Dacă trei oameni au fost uciși în satul Dumbrava, aflat la doi kilometri de castel, ar fi trebuit să aflu. O astfel de monstruozitate se povestește vreme de mai multe generații. Peste tot. De toată lumea. Când s-au petrecut aceste fapte?

– Tatăl, mama și micuța Serafima au fost uciși în 1933.

– În același an cu părinții mei?, întreabă domnița Roxana. De ce n-a vorbit nimeni dintre cei apropiați despre aceasta?

– Nu se vorbește niciodată de marile crime, domniță, spune medicul.

– Fără paradoxuri, domnule doctor Pilat. Când se săvârșește o crimă, se vorbește de ea. Câtuși de puțin, dar totuși...

– Nu. Marile asasinate se trec sub tăcere. Întotdeauna și peste tot. De când e lumea. Care e cea mai mare crimă care s-a petrecut

vreodată pe pământ? E uciderea lui Dumnezeu. Răstignirea. Despre această ucidere, cea mai mare dintre câte s-au săvârșit vreodată sub soare, nici un istoric din acea vreme nu a vorbit. Nu s-a menționat acest fapt în epocă în nici o conversație. Romanii, grecii, evreii scriau despre tot ceea ce se petrecea în jurul lor. Despre această mare ucidere n-au scris nimic. Nu i-a păsat nimănui. În afară de prietenii Celui răstignit, nimeni nu vorbea despre deicid. În privința asasinării lui Hormuz, lucrurile sunt asemănătoare. Nu s-a vorbit despre aceasta. Căci, la fel ca pe Golgota, în afacerea Hormuz era vorba de o ucidere legală. În fața unei uciderii legale se păstrează tăcerea. Nu se rostește niciodată numele asasinilor. Cine L-a ucis pe Dumnezeu pe Golgota? Pilat și administrația romană, triburile evreiești ori populația? Sau toți aceștia laolaltă? Nimeni nu va putea să răspundă vreodată. Crima este mult prea mare. S-a preferat tăcerea. La fel ca în afacerea Hormuz.

– Este uluitor, domnule doctor, spune domnița Roxana. De ce nimeni nu mi-a vorbit despre aceasta mai înainte? Și pentru ce îmi vorbiți de aceasta astăzi?

– Aș fi vrut să nu vă vorbesc vreodată, domniță. Dacă fac aceasta e pentru faptul că Decebal Hormuz, singurul supraviețuitor, a venit astăzi în fața dumneavoastră. Pentru a dona sânge. Starea lui fizică este lamentabilă, după cum ați constatat. O să-l ajutați, sunt sigur de asta, dar nu-i spuneți niciodată nimic despre părinții săi. Proverbul spune că „nu trebuie să vorbești niciodată de funie în casa spânzuratului".

– Cum aș putea să vorbesc de lucruri despre care habar nu am?, spune domnița.

– Cunoașteți faptele.

– Eu?, exclamă domnița Roxana. Astăzi aud pentru prima oară de numele de Hormuz.

– Îl cunoașteți, totuși, pe Hormuz, susține medicul.

– Îl cunosc pe Hormuz?

– Da, domniță, îl cunoașteți și încă de multă vreme. Vă voi aminti unde și cum l-ați cunoscut. Vă vorbesc despre aceasta pentru a evita eventualele gafe și poate o nouă nenorocire.

– Soldatul Hormuz crede și el la fel ca dumneavoastră că părinții săi au fost uciși de castelani? De noi?

– Știe aceasta, domniță.

– Știe și nu mi-a sărit la gât ca să mă sugrume? Crede că părinții mei, ori eu însămi, i-am exterminat familia? A venit la castel ca să răzbune acest pretins masacru?

– Nu, domniță, nu vă temeți de asta. Decebal Hormuz nu vă vrea nicicum răul. Dimpotrivă. Vă iubește. Nu veți afla niciodată un om care să vă iubească mai credincios decât el.

– Mă mai și iubește? Nu i-ar mai lipsi decât aceasta. Sunteți în miezul unei melodrame, domnule doctor. Tot ceea ce îmi debitați de câteva minute pare de-a dreptul delir. Pe scurt: sunt autoarea a trei crime. Cel ce a scăpat de la masacru e îndrăgostit de mine. E un pic cam mult...

– E abracadabrant, domniță. Recunosc. Realitatea e adesea delirantă, dar v-am povestit cum stau lucrurile.

– Care anume, domnule doctor? Nu mi-ați spus nimic.

– Sunt fapte de-a dreptul mărunte, domniță. Fapte de nebăgat în seamă, care nu merită osteneala de a fi menționate. Aceste fapte fără importanță anume au declanșat drame care au scandalizat întreaga lume. Vă amintiți de mătușa dumneavoastră, Xenia Ipsilanti? A murit în urmă cu cinci ani. Era verișoara mamei dumneavoastră și a prințului Horațiu Știrbei.

– Ce-are a face cu această poveste macabră buna și admirabila mătușă Xenia? Era sfânta familiei Paleolog. Sper că nu pe ea o acuzați de cele trei crime!

– Ba da, domniță, răspunde medicul.

– Mătușa Xenia Ipsilanti e o ucigașă? V-ați pierdut mințile, domnule doctor. Ați cunoscut-o pe mătușa Xenia?

– Da.

– Nu era o sfântă?

– Ba da. Era o sfântă. Nu ar fi omorât o muscă.

– Și ea e cea care a săvârșit masacrul?

– Chiar ea.

– Mătușa Xenia Ipsilanti venea aici la castel la începutul postului, cu șapte săptămâni înainte de Paști. Stătea singură aici. Prefăcea castelul într-o sihăstrie. Știți aceasta, domnule doctor. În tot timpul postului, Xenia Ipsilanti nu mânca decât o singură dată pe zi, doar ceea ce pregătea chiar ea. Nu avea nici un servitor. Făcea cele șapte

laude, inclusiv miezonoptica. Nu mânca decât legume și poame. Niciodată carne, pește, lapte, nici ouă. În timpul postului, nu folosea nici ulei, nici oțet. Era o mare ascetă. Și pe ea o acuzați de a-i fi ucis pe țărani? Nu cunoștea pe nimeni în zonă. Când venea aici, la castel, mătușa Ipsilanti nu vorbea decât cu Dumnezeu. N-a vorbit niciodată cu vreun țăran. Chiar dacă ar fi vrut, nu ar fi fost deloc în stare. Nu cunoștea nici un singur cuvânt în românește. Vorbea doar grecește. Și cu oamenii care nu cunoșteau greaca, ca dumneavoastră, vorbea franțuzește. Nu ați vorbit niciodată cu ea, domnule doctor?

– În două rânduri, domniță. E adevărat că nu știa românește. Dar ca să ucizi un om nu trebuie să îi cunoști limba.

– Bigota mătușă Xenia, singura persoană de care noi suntem siguri că se află în Rai, ar fi putut ucide pe tatăl, pe mama și pe sora acestui băiat?

– Așa s-au petrecut lucrurile, domniță Roxana, răspunde medicul. Completă: Dacă îmi porunciți să tac, nu voi mai adăuga nici un cuvânt. V-am cerut îngăduința de a mă retrage. Am vorbit doar pentru a evita noi drame. Nu pot să vă oblig să mă ascultați.

Doctorul Pilat e în picioare, gata să plece. Biroul său este amenajat în fosta bucătărie de vară a castelului.

– Mi-ați spus destul, domnule doctor, pentru a avea dreptul de a tăcea acum, adaugă domnița Roxana. Continuați. Povestiți-mi cum sfânta mea mătușă Xenia Ipsilanti a ucis atâția oameni.

– I-a ucis fără să-și dea seama, domniță.

– Poți să ucizi trei oameni fără să-ți dai seama?, țipă domnița Roxana. Vreau faptele. Cum o sfântă ca ea putea să ucidă? Căci recunoașteți că era o sfântă!

– Era o sfântă, spune doctorul Pilat, dar nu există sfinți fără păcate. Sfinții sunt precum vulturii: zboară la o foarte mare înălțime. Găinile nu sunt în stare să zboare la o asemenea înălțime. Precum vulturii. Dar când vulturii coboară, ei zboară mai jos decât găinile. Aceasta li se întâmplă și sfinților. Din această cauză păcatele sfinților sunt de neiertat: sunt prea mari. Cam același lucru s-a petrecut și cu doamna Xenia Ipsilanti. A exterminat familia Hormuz din Dumbrava nelăsând decât un singur supraviețuitor: pe Decebal Hormuz, soldatul subalimentat și înfometat, care s-a prezentat în această dimineață înaintea dumneavoastră pentru a dona sânge.

IV

Al doilea mormânt din Vinerea Mare

– Nu cunoașteți nimic despre acest cumplit caz. Copiii sunt la curent cu ceea ce se petrece în jurul lor. Fără să le scape ceva. Chiar dacă nu înțeleg. Dar dumneavoastră nu cunoașteți faptele. Căci ele s-au petrecut în sat. Distanța dintre castel și Dumbrava e mai mare decât cea de la cer la pământ. Castelul a fost înălțat aici, pe stâncă, de strămoșii dumneavoastră. De la castel, ca de pe o terasă, se vede întreg ținutul. Vedeți ca într-o carte deschisă valea Ozanei, mănăstirile Agapia, Neamț, Văratec și vârful Ceahlău. Cătunul Dumbrava este ghemuit la picioarele castelului ca un câine la picioarele stăpânului său. La Dumbrava, erau robi altădată. Ei și pământurile lor vă aparțineau. De un veac, nu mai există robi. Pământurile aparțin țăranilor. Dumneavoastră, prinții, ați făcut revoluția socială și politică. Paleologii aparțin celei mai nobile familii de pe pământ. Bizanțul a avut opt împărați cu numele de Paleolog. Sunt strămoșii dumneavoastră. Ultimul împărat al Bizanțului, Constantin al XI-lea Paleolog, a murit în fruntea armatei sale, pe 29 mai 1453, apărând zidurile Constantinopolului. Au existat mari împărați pe pământ. Dar nici Alexandru cel Mare, nici Cezar, nici Napoleon nu au murit pe câmpul de luptă ca strămoșul dumneavoastră. După căderea Imperiului Bizantin, Paleologii s-au împrăștiat pe întreg pământul. Paleologii au fost prinți. Zoe Sofia Paleolog a urcat pe tronul Rusiei ca soție a țarului Ivan al III-lea. O altă ramură a prinților Paleolog s-a stabilit în România. Ați fost prinții noștri vreme de veacuri. Aparțineți României, dar nu faceți parte dintru aceasta. Sunteți precum vapoarele. Vapoarele sunt pe ocean, dar nu fac parte din ocean. Acesta este destinul prinților. Prinții și poporul trăiesc sub același acoperiș, dar în camere apar-

te. Castelul dumneavoastră se numește „castelul Bonjuriștilor". Cea mai mare parte dintre rudele dumneavoastră nu au învățat niciodată limba română. Când un castelan întâlnește un țăran, nu știe să-i spună decât bună ziua. Nu a existat niciodată vreun dialog. Din lipsa cuvintelor. Nu se poate discuta cu un singur cuvânt. Castelul se mai numește, de asemenea, și „castelul Rândunelelor". Veniți aici doar primăvara. Și plecați toamna. Nu rămâneți decât pe vreme bună. La fel ca rândunelele.

– Îmi țineți un curs de istorie și sociologie, domnule doctor, spune domnița Roxana. Povestiți-mi mai bine cum i-a ucis pe țărani Sfânta Xenia Ipsilanti.

– Xenia Ipsilanti era singura castelană care venea în țară înaintea rândunelelor. Venea la castel în fiecare primăvară cu o săptămână înainte de post. Ducea aici o viață de pustnic. O viață desăvârșită. Dar, așa cum se spune: „Desăvârșirea niciodată desăvârșită desăvârșire a celor desăvârșiți."[1] Nu există nici un sfânt fără păcate. Chiar și îngerii păcătuiesc. Xenia Ipsilanti a săvârșit un foarte mic păcat. Chiar nu poate fi numit cu adevărat păcat. Era mai de grabă o manie. Dar o mică spărtură în coca unei nave devine îndată mare și provoacă naufragiul. Or, cum se spune încă: „Când un șarpe află o gaură și când a reușit să-și treacă capul nu mai poate fi oprit să treacă pe de-a-ntregul."[2]

Această fisură în viața desăvârșită a prințesei Xenia era dragostea ei pentru copaci. Nu suporta să fie doborâți.

Există în munte o lege străveche care îngăduie țăranilor să meargă la pădure după lemne fără să plătească taxe. Cu câteva restricții: e interzis să intri în pădure cu securi, topoare, fierăstrău ori alte unelte de tăiat. Nu este îngăduit, cu atât mai mult, să intri cu căruțe sau cu alte vehicule pe roți. Nici cu calul, cu măgarul, cu boul ori cu un alt animal de tracțiune. Singurul lucru pe care omul poate să-l ducă cu el este o frânghie. Putea să ia tot lemnul pe care voia, cu condiția de a se folosi doar de frânghie și de brațele sale.

Prințesa Xenia Ipsilanti, privindu-i pe țăranii care cărau copacii întregi pe umerii lor, suferea cumplit. Nu suporta să vadă că oamenii devastau copacii săi. Furtul din pădure căpăta proporții catas-

[1] Sfântul Ioan Scărarul, *PG* 88, col. 1148.

[2] Sfântul Grigorie de Nyssa, *PG (Patrologia Greacă)*, 44, col 1172

trofale pentru Xenia Ipsilanti, mai cu seamă în timpul Săptămânii Mari. În Vinerea Mare, toți oamenii din sat merg la pădure spre a lua lemne pentru prepararea pascăi, a mesei pentru cele trei zile de Paști. E nevoie de multe lemne. În timp ce oamenii sunt în pădure, în dimineața din Vinerea Mare, femeile încheie dereticatul caselor. Pereții sunt văruiți, mobila este curățată. Cojile de la ouăle care au fost folosite pentru prăjiturile de Paști sunt duse de copii, în coșuri, pe râul Ozana și lansate ca niște vaporașe. În această dimineață din Vinerea Mare fiecare fetiță și fiecare băiat al satului săvârșesc slujba celui de-al cincilea evanghelist și al treisprezecelea apostol. Paștele e cea mai mare sărbătoare a universului. Trebuie vestită tuturor. Exact cum a fost vestită de cei patru evangheliști și de cei doisprezece apostoli.

Sunt oameni care trăiesc în depărtări. Nu cunosc data Paștelui. Nu au calendar. Trăiesc refugiați în peșteri, în păduri. Sunt prizonieri și captivi. Sunt popoare pe care istoria le-a izgonit din pământurile lor, care trăiesc ascunse în pustii și în pământuri necunoscute. Toate au nevoie de un al cincilea evanghelist și de un al treisprezecelea apostol: este slujba pe care fiecare băiat și pe care fiecare fetiță o săvârșește în dimineața Vinerii Mari. Copiii vestesc Paștele aruncând cojile de ou în râu. Fiecare coajă este un mesaj. Un mesaj alb. Fiecare coajă este ca o filă de calendar pe care este scris: „Hristos a Înviat!" Toți cei care trimit coji de ou pe râu știu că în trei zile va fi Paștele. Apa este cel mai bun mesager din lume. Purtând cojile de ou, apa vestește Paștele celor de pe malurile Ozanei, apoi celor care trăiesc pe malurile Moldovei, ale Siretului, ale Dunării și ale Mării Negre. Apa Mării Negre trece cu mesajul Învierii prin strâmtorile Bosfor și Dardanele în Mediterană. Din Mediterană mesajul plecat din Dumbrava trece prin Strâmtoarea Gibraltar în Atlantic și în alte mari oceane. Cojile de ou putrezesc și se pierd. Dar apa are memorie. Apa învață pe de rost mesajul și îl poartă pe toate oceanele și pe toate mările pământului până în Japonia, în Coreea și în Țara de Foc, sub Tropice și la Ecuator. Dar mesajul copiilor din Dumbrava nu se limitează doar la riverani. El merge mai departe. Odată cu apa. Căci apa se evaporă, devine nori și cade sub formă de ploaie deasupra pădurilor Amazoniei și a țărilor de la Ecuator. Vestea Învierii se pogoară astfel cu fiecare picătură de ploaie pe întreaga pla-

netă. Vestea cade odată cu fulgii de zăpadă la Polul Nord, la Polul Sud și în Siberia, unde se află atâția captivi. Mesajul purtat de apă pătrunde în pământ, anunțând morților sărbătoarea Paștelui. Din străfundul pământului, apa purtătoare a marelui mesaj urcă împreună cu seva în tulpina plantelor și în trunchiurile copacilor. Mesajul Învierii ajunge în frunze, în flori și în toate fructele. Peste tot. Copiii din Dumbrava, aruncând cojile de ou în râu, vorbesc cu toate creaturile cosmosului. Corespondează cu tot ceea ce se află pe planetă – pe pământ, deasupra pământului și sub pământ. Decebal Hormuz avea opt ani. Era în Vinerea Mare a anului 1933. Se afla împreună cu alți copii la râul Ozana. Săvârșea slujba de copil evanghelist.

Era prânz. Țipetele femeilor se auzeau din sat, anunțând că Anatol Hormuz, Marele Hormuz, fierarul Hormuz, tatăl lui Decebal, fusese ucis.

Decebal Hormuz și-a lăsat coșul pe jumătate plin cu coji de ouă pe malul apei și a alergat acasă. Tocmai îl cărau pe mort. Îl scoteau din pădure. Convoiul care-l urma pe cel ucis era încă departe de sat. Dar toată lumea știa deja ceea ce se petrecuse.

Prințesa Xenia Ipsilanti dăduse poruncă paznicilor pădurii să-l oprească pe Hormuz să mai taie din pădurile sale. Tatăl lui Decebal Hormuz era un uriaș. Făcea ravagii în pădure. Xenia Ipsilanti avea dreptate în această privință. Hormuz își arunca frânghia ca pe un lasou în vârful copacului. Îl îndoia așa cum se îndoaie lemnul unui arc. Îl trăgea cu forța lui de Hercule până ce se rupea. Curăța copacul de crengi, îl ridica pe umăr și-l ducea în sat. La el acasă. La fierărie.

Cei doi paznici ai pădurii erau albanezi. Unul dintre ei se numea Schipetar, iar cel de-al doilea, Arnăut. Slugile arau nespus de credincioase, dar crude. I-au promis stăpânei lor că-l vor opri pe Hormuz să mai jefuiască pădurea. Au tăiat la rădăcina mai multor arbori pe care erau siguri că Marele Hormuz îi va doborî. Au săpat capcane de mistreț în jurul copacilor retezați. Cunoșteau felul de a tăia al fierarului. Erau siguri că Hormuz va cădea în capcană.

Totul s-a petrecut așa cum au prevăzut. Când Hormuz a încercat să îndoaie copacul, acesta s-a prăbușit peste el. Anatol Hormuz era slab, în ciuda greutății sale. A încercat să se dea la o parte din calea copacului, dar a căzut în capcana mistrețului. La strigătele sale, ceilalți oameni care se aflau în pădure au alergat îndată. L-au scos pe

Marele Hormuz din groapa fiarelor. Însă Hormuz era grav rănit, oasele îi erau zdrobite. S-a făcut o brancardă din crengi. A fost întins pe ea trupul lui Hormuz pentru a fi dus în sat. Marele Hormuz a fost dus acasă. S-a constatat că copacul fusese tăiat. S-au văzut capcanele pentru mistreți. Cu toții au înțeles îndată atunci că Marele Hormuz fusese ucis la ordinul Xeniei Ipsilanti de către cei doi paznici albanezi ai pădurii.

Vestea despre crimă a ajuns în sat înainte de a ajunge trupul mortului. Nu se știe ce s-a petrecut apoi. Dar atunci când brancarda pe care zăcea mortul a sosit la fierărie, cei care-l duceau nu s-au oprit. Normal, mortul ar fi trebuit dus acasă. Pentru a fi întins pe o masă, spălat și îmbrăcat în haine noi.

Trupul marelui Hormuz a fost condus direct la biserică. Era de neînțeles. Brancarda pe care se afla mortul a fost așezată în fața altarului.

Era ora 3 după-amiază. În mijlocul bisericii, în fața altarului, se afla deja o brancardă. Pe această brancardă, la ora 3 fix, s-a așezat Sfântul Epitaf, care reprezintă trupul lui Hristos coborât de pe cruce. La ora 3 se aflau, așadar, în mijlocul bisericii din Dumbrava două brancarde. Doi morți: Hristos și Marele Hormuz. Amândoi uciși de lemn mort. Hristos răstignit pe lemn, și Anatol Hormuz zdrobit de lemn. Doi mari morți. Hristos este un mare mort pentru că este Dumnezeu. Anatol Hormuz era un mare mort pentru că era un uriaș.

Brancarda lui Dumnezeu mort și cea a omului erau identice. Brancarde de crengi. Trupul lui Hristos și cel al lui Hormuz erau acoperite de frunze și de mici buchete de flori. Biserica s-a umplut. Tot satul era acolo. În Vinerea Mare se celebrează așezarea în mormânt a Celui mai mare mort care a existat vreodată. Femeile, copiii și chiar bărbații plâng. Îl plâng pe Hristos și pe Hormuz. Cu aceleași lacrimi. Până la căderea serii, în biserică nu se ține nici o slujbă. Nici o rugăciune. Nu e nici un zgomot. Întreaga după-amiază a Vinerii Mari biserica rămâne tăcută. Oamenii pășesc în vârfurile picioarelor, pun o floare, un buchet de frunze verzi, varsă câteva lacrimi și vorbesc în liniște. Se face același lucru la fel ca și altă dată. Dar pentru doi morți.

La căderea serii, se îndeplinește ceremonia așezării în mormânt a lui Hristos. Este cea mai dramatică dintre toate slujbele bisericești.

Odată ce totul a fost gata pentru așezarea în mormânt a lui Hristos, i-a venit rândul celuilalt mort. Trupul lui Hormuz zăcea pe a doua brancardă mortuară. Se putea înmormânta unul dintre morți și putea fi abandonat celălalt? Nu existase niciodată un caz asemănător. Părintele Toma Scobai nu era teolog, ci preot. A primit înștiințare din înalt. Așa cum apostolii au primit flăcările în chip de limbi de foc de Rusalii. În privința credinței, părintele Toma Scobai știe ce trebuie făcut și ce nu trebuie făcut în același fel în care animalele fac diferența între ierburile bune de mâncat și cele vătămătoare fără să fi aflat vreodată aceasta din botanică. Părintele Scobai face lucrurile bine fără să le fi învățat din cărți, așa cum unele păsări zboară în forma literelor fără a cunoaște alfabetul.

Părintele și creștinii din Dumbrava s-au hotărât, fără a se sfătui mai înainte, să îi înmormânteze în același timp pe cei doi morți: pe Hormuz și pe Hristos. Pe Dumnezeu și pe om. Slujba așezării în mormânt din Vinerea Mare Îi era rezervată lui Hristos. Pentru așezarea în mormânt a oamenilor e o altă slujbă, dar nici un canon nu interzice să așezi un om în mormânt în același timp cu Hristos. La Dumbrava, s-a făcut aceasta.

Niciodată nu a avut loc o slujbă atât de sfâșietoare. Înmormântarea lui Dumnezeu și cea a unui om. Prințesa Xenia Ipsilanti lipsea. Jandarmii erau acolo. Nu purtau arma cu țeava întoarsă în jos. Le era teamă de revoltă. Erau gata să intervină.

Dar nu au fost incidente. Ar fi fost motive spre a-i sfâșia pe paznicii pădurii și pe slujitorii de la castel care-l uciseseră pe Anatol Hormuz. Motive de răzbunare împotriva prințesei ce ordonase crima. Însă oamenii din Dumbrava sunt creștini. Un creștin se silește să se asemene lui Dumnezeu, nu răufăcătorilor. S-au stăpânit. Au făcut la fel ca prietenii lui Hristos. Nu se vor revolta după uciderea Stăpânului lor. Țăranii din Dumbrava nu vor urca la castel ca să-i pună foc. Se vor mulțumi să-i plângă pe cei doi morți. Pe morții lor. Știau cu toții că Hormuz fusese asasinat, dar era un asasinat legal. La fel cum fusese asasinatul lui Hristos. Nici o eroare de procedură în vreuna dintre cele două crime din acea zi. În ceea ce Îl privește pe Hristos, El a fost condamnat din respect pentru lege. Autoritățile ce ocupau Palestina au contrasemnat verdictul poporului evreu. Populația a aclamat. În ceea ce privește uciderea lui Anatol Hor-

muz, procedura era și ea legală. Xenia Ipsilanti avea dreptul să taie copacii și să așeze capcane pentru mistreți pe pământurile ei. Dacă voia să nu fie ucis, Hormuz nu trebuia să meargă acolo. Nimeni nu îl silise la aceasta.

Dar chiar legală, o ucidere rămâne o ucidere.

A treia zi, după cele două crime din Vinerea Mare, s-a sărbătorit Învierea. Învierea lui Hristos. Învierea lui Dumnezeu. O singură înviere. Anatol Hormuz a rămas în mormânt. Omul nu a înviat. În timp ce se sărbătorea Paștele, toți se gândeau la cel de-al doilea mort, la Hormuz. Era tot sub pământ. Dar se știa cu certitudine că Anatol Hormuz va învia. Din moment ce Hristos a înviat, toți cei morți vor învia. Va sosi acea zi. Dar mai târziu. Trebuie așteptat. Singurul om care nu putea să aștepte, liniștit, ziua învierii lui Hormuz era soția sa. Se numea Sultana. Îl iubea nespus pe soțul ei. Nu putea să rămână atât de mult timp fără el. Suferea cumplit. Lipsa soțului ei atârna asupră-i precum plumbul. De la moartea lui nu putea să mai mănânce, nici să lucreze. Nu avea poftă de nimic. A început să slăbească. La patruzeci de zile după moartea lui Hormuz, Sultana, soția sa, a decedat. A vrut să moară de foame și de durere. Când a murit, pielea ei era galbenă și scorțoasă precum coaja unei lămâi. Sultana era cea de-a doua victimă a Xeniei Ipsilanti.

Aveau doi copii: Decebal, de opt ani, și o fetiță care se numea Serafima, în vârstă de doar șase ani.

Micuța Serafima cutreiera de una singură prin sat, pe câmp și prin pădure. Nu avea cine să aibă grijă de ea. Moartea Serafimei a urmat îndată după cea a părinților ei.

A rămas un singur supraviețuitor: Decebal Hormuz. A fost dus la Colegiul Tehnic al Căilor Ferate. Acum se află aici. La castel.

Domnița Roxana ascultă neclintită această poveste de necrezut. Are impresia că citește un roman.

– Singurul lucru care se poate face e de a fi ajutat ultimul Hormuz. Singurul Hormuz în viață. Cel de-al patrulea Hormuz. Îmi asum această sarcină. Vă voi cere ajutorul. Trebuie căutată îndată o locuință pentru acest băiat. Se cuvine să i se asigure strictul necesar.

Doctorul Mircea Pilat se aștepta să o vadă pe domnița Roxana mai emoționată. Dar ea a rămas stăpână pe sine însăși. Nu că ar fi fost nepăsătoare. Pentru că era prințesă. De mai mult de o mie de

ani, Paleologii erau prinți domnitori. O prințesă știe să se stăpânească. Sentimentele sunt lucruri intime. Mai intime decât lenjeria. Nu-ți dezvălui sentimentele în public. În realitate însă, suferea cumplit.

– Drama acestui băiat este una ieșită din comun, spune domnița Roxana. Cu siguranță, suferința l-a făcut atât de diafan. Aproape imaterial. Am avut impresia că ochii săi au culoarea și strălucirea perlelor.

– Perla este un produs al suferinței. Este lacrima trupului. Stridiile care sunt rănite își transformă carnea lor în sidef, pentru a-și acoperi rana. Rezultatul este perla. Stridiile normale nu fac perle. Stridiile care nu suferă sunt comestibile. La fel se întâmplă și cu oamenii. Sunt răni peste care se trece, acoperite de sidef, care îi fac pe oameni mari. Ceea ce este straniu e că acest băiat se numește „perlă", în românește *hormuz*.

V

Trifoiul flămânzilor

– Urcați în ambulanță, soldat Hormuz!, ordonă domnița Roxana. Vă conduc acasă.

– Pot să mă întorc pe jos, spune Decebal Hormuz.

Se află pe peronul castelului.

– Sunteți bolnav. Sunteți un militar. Eu sunt infirmieră. E datoria mea să vă îngrijesc. Ascultați. Urcați în ambulanță.

Ambulanța este Cadillacul alb al domniței Roxana. E numită ambulanță pentru că poartă cruci mari roșii pe portiere și pe capotă. Au fost pictate după rechiziționare. Domnița Roxana e infirmieră atașată la Statul Major al Armatei. Are nevoie de o ambulanță și un șofer. Armata a pus la dispoziția sa mașina și șoferul. Practic, nu s-a schimbat nimic. În afară de faptul că armata plătește benzina și salariul șoferului. Ambulanța poate apuca pe drumuri interzise mașinilor civile. Poate să nu țină seama de semafoare și să meargă pe contrasens. Sunt avantaje derizorii ale războiului.

Decebal Hormuz se așază pe bancheta din spate. Domnița Roxana stă pe locul infirmierei, în dreapta șoferului.

– Coboară în sat, Carol!, comandă domnița Roxana.

– La Dumbrava?

Șoferul este mirat. E un român din Transilvania. De origine germană. Un foarte bun mecanic. E încăpățânat și disciplinat. Știe că servitorilor castelului le e interzis să coboare în sat. Personalul castelului e recrutat întotdeauna din regiuni îndepărtate. Nu sunt angajați niciodată oameni din partea locului. Camerista care a sosit în ajun la castel cu domnița Roxana și care o însoțește peste tot se numește Tinca. E de fel din Bucovina, „grădina României", o provincie care se află în partea de miazănoapte a țării, ocupată de cu-

rând de Armata Roșie și anexată Rusiei Sovietice. Locuitorii care nu au reușit să fugă au fost deportați în Siberia și în Urali. În locul lor a fost adusă o populație mongolă. Bucătăreasa, Tecla, este și ea din Țara de Jos a Moldovei, de la Cotnari, o regiune viticolă. Paznicul castelului se numește Soliman. E un turc din Dobrogea. Nici un locuitor din ținut, în afara părintelui Scobai, a doctorului Pilat și a lui Decebal Hormuz, acum, nu a intrat vreodată în castel. Nu e vorba de segregare. Nici de dispreț. Prinții Paleolog știu că relațiile între stăpâni și servitori trebuie să fie lipsite de patimă. Altfel, nu e pace. Patima îi face pe stăpâni la fel de nefericiți ca servitorii. Orice coabitare devine pasională. Dacă șoferul, camerista ori paznicul ar fi fost din Dumbrava, ar fi transmis fiecare mustrare care le-ar fi fost făcută în sat, soției lor, soțului, familiei lor. Legăturile între sat și castel ar fi fost lipsite atunci de pace. Slugile nu au dreptul să-și petreacă ziua lor liberă în zonă pentru a nu intra într-o relație afectivă cu cineva. Pentru aceasta, șoferul este mirat că i se ordonă să meargă în sat.

Domnița Roxana privește în oglinda retrovizoare chipul de copil palid al soldatului.

– Indicați-i șoferului casa în care locuiți, îi spune lui Hormuz, fără să întoarcă capul.

Mașina iese din parc. Castelul este înconjurat de un gard înalt de doi metri, din lemn, dat cu smoală pentru a rezista la umezeală. Parcul se întinde peste un întreg munte. Decebal Hormuz admiră pomii fructiferi de pe alei. Sunt înfloriți. Au flori albe. Precum uniforma de infirmieră a domniței Roxana. Mâinile lui Hormuz mângâie catifeaua banchetelor și a cotierelor. La castel i s-a dat să mănânce. Acum e mulțumit. Fericit chiar. E prima oară când urcă într-o mașină atât de frumoasă.

Casele din Dumbrava sunt în vale. Se văd ca într-o ilustrată. Sunt împrăștiate pe coasta dealului de pe malul Ozanei. Râul, văzut de aici, e ca o eșarfă argintie, ca un fular strălucitor aruncat pe gâtul muntelui. Sunt în jur de o sută de case. Toate albe. Precum cuburile de zahăr aruncate printre copaci, pe malul râului. Din fiecare acoperiș se înalță o coloană de fum ca o panglică albăstruie. Fiecare casă din satul Dumbrava e asemenea unei jucării agățate de cer printr-o panglică albastră de fum.

La ieșirea din parc, paznicul Soliman salută. Dincolo de parc, natura e tristă. În afară de brazi. Brazii sunt singurii copaci care nu arată niciodată mizeria anotimpurilor. Sunt mereu îmbrăcați cu frumoasa lor tunică verde, strânsă pe talie. Nu se arată niciodată neîngrijiți ori fără veșmânt, precum ceilalți copaci. Când își schimbă uniforma, brazii o fac discret. Cu pudoare. În valea Ozanei, bradul este rege. Țara de Sus a Moldovei este împărăția brazilor. Peisajul montan e trist. Arborii sunt goi. Precum un schelet. Stejarii groși au scoarța sfâșiată. Fiecare trunchi de arbore e ca trupul unui rănit. Din cauza gerului, a iernii, din cauza zăpezii, a vântului și a frigului. Căci aici, la munte, e nespus de frig iarna, încât seva copacilor înghețată și scoarța se rupe. Primăvara, scoarța e precum pielea leproșilor. Trunchiul arborilor răniți de ger așteaptă o nouă scoarță. Acum își arată cicatricile și plăgile. Uneori, scoarța este complet căzută și se vede lemnul alb precum oasele unui schelet. Un tablou dezolant. Pământul înghețat în timpul iernii e crăpat și el. Arată ca după un bombardament. Nu e nimic mai întristător decât primăvara în Carpați. Lumina care strălucea în ochii lui Hormuz se stinge ca o lampă. Plăgile pământului și ale copacilor îi fac rău. Pământul moldav e prelungirea propriului său trup de carne. Niciodată moldoveanul nu a ajuns să stabilească o frontieră între trupul său și pământul patriei sale. Se spune că codrul e frate cu românul. Un adevăr. Când Armata Roșie a ocupat și a anexat provinciile românești Bucovina și Basarabia, lui Decebal Hormuz i s-a părut că i s-au smuls două bucăți din trupul său. Că i-au fost amputate. Din acea zi, a avut impresia că este invalid. Invalid de Basarabia și de Bucovina. Ca și când ar fi fost invalid de un braț ori de un picior. Privind muntele devastat de iarnă, Hormuz se gândește la patimile lui Hristos. La rănile Sale.

„E o șansă că lui Hristos, Care a cunoscut toate suferințele omenești, nu-I pasă de durerile primăverii", se gândește Hormuz. Cunoaște bine Evangheliile. Nici unul dintre cei patru evangheliști n-a scris cuvântul „primăvară". În țara lui Hristos, în Palestina, nu sunt decât două anotimpuri: iarna și vara, cărora li se spune *Saif's Wa Shitta*[1]. Nu există cuvinte pentru primăvară și pentru toamnă. Carpații au parte de suferințe care îi lipsesc pătimirii lui Hristos: foametea și dezolarea primăverii.

[1] *Matei* 24, 32; *Marcu* 13, 28.

– Tot mai vreți să donați sânge?, întreabă domnița Roxana.

– Bineînțeles că vreau, răspunde Hormuz.

– Știți de ce ați fost refuzat?

– Din cauza icterului?, întreabă Hormuz.

– Pentru că sunteți subalimentat, soldat, spune domnița Roxana. Doctorul Pilat spune că puteți să donați sânge dacă vă hrăniți așa cum se cuvine. Știați că boala dumneavoastră este subnutriția?

– Nu, răspunde Hormuz.

– Nu știți că sunteți înfometat?, se miră prințesa.

– O, spune Decebal Hormuz, dacă este doar foamea, nu-i nimic. Foamea nu este gravă.

– Nu este grav să fii înfometat?

– Soldaților le este mereu foame.

– Soldaților le e foame?

– Foamea face parte din meseria soldatului, spune Hormuz.

Surâde, mirat de ignoranța prințesei. Îndreaptă degetul și spune:

– Uitați-vă acolo: în fața dumneavoastră se află cetatea Neamț. La picioarele cetății, între satele Petricani și Târpești, e o poiență care se numește Gustari. În timpul asediului cetății, domnul Moldovei, văzând soldații murind de foame, le-a poruncit să iasă în poiență și să pască.

– Să mănânce iarbă la fel ca animalele?, întreabă prințesa.

– Cronica ne povestește aceasta, spune Hormuz. E adevărat.

– Incredibil! Unde ați citit asta?

– Soldații au păscut. Nu le-a mai fost foame. Și au câștigat bătălia. Bineînțeles, noi, oamenii locului, știm că soldații asediați n-au mâncat aceeași iarbă ca vacile și oile. Dimpotrivă: ei au căutat iarba pe care caii și vacile nu o mănâncă niciodată. E o plantă care se numește trifoiul flămânzilor ori iarba flămânzilor. Nu ați auzit niciodată vorbindu-se despre ea?

– Nu, răspunde domnița Roxana.

Îl întreabă pe șofer:

– Cunoști trifoiul flămânzilor, Carol?

– Nu, domniță, răspunde solemn șoferul. La noi, în Transilvania, românii sunt civilizați, mănâncă. Nu pasc ca vitele. Mai bine mor de foame decât să ajungă să pască. Să se înjosească precum ierbivorele?

– Se mănâncă mereu trifoiul flămânzilor în ținut, spune Decebal Hormuz.

– Chiar și astăzi?, întreabă domnița Roxana.

– Foamea, în Carpați, primăvara e cumplită, spune Decebal Hormuz.

– Ați mâncat și dumneavoastră trifoiul flămânzilor?, întreabă domnița Roxana.

– Mănânc de fiecare dată când mi-e foame, spune Decebal Hormuz.

– Ați mâncat și astăzi?

– O, nu! N-a crescut încă. Din nefericire. Mai durează două-trei săptămâni. Poate la jumătatea lui iunie. Am să vă aduc. O să mai fiți aici la jumătatea lui iunie? Iarba, ori trifoiul flămânzilor, nu are nimic în comun cu popoarele din Flandra, cu flamanzii. *Flămând*, în limba română, înseamnă înfometat. Iarba flămânzilor este pur și simplu iarba celor înfometați. Trifoiul înfometaților.

– Cum este trifoiul înfometaților?, întreabă domnița Roxana.

– E o plantă pe care o treci ușor cu vederea. Are o tulpină lungă. Dacă o mesteci, are un gust nespus de plăcut. Acrișor. Împrospătează gura. Stinge setea. Te face să uiți de foame. După ce ai mestecat-o, are un miros frumos. Plăcut. E o plantă tonică. Crește peste tot: pe marginea drumurilor, în pajiști, în poiene. Peste tot în lume sunt ierburi pentru cei înfometați. Doar numele lor e altul. Există mate-ul, cola și multe altele. La noi, iarba înfometaților este cea mai bună. Are gustul oțetului care a îmbibat buretele ce a fost dat lui Hristos pe Cruce atunci când I-a fost sete și când suferea nespus întru chinuri. Ne gândim la El de fiecare dată când mestecăm trifoiul flămânzilor.

Domnița Roxana e mirată ca și când ar auzi povești de pe o altă planetă.

– E un noroc pentru noi că vacile, caii, oile și caprele nu mănâncă niciodată trifoiul flămânzilor. Pasc de jur-împrejur. Fără să se atingă de ele. Dacă o vacă paște din greșeală trifoiul flămânzilor, laptele ei devine amar, ca și când ar fi mâncat o frunză de pelin. Nespus de amar. Animalele lasă oamenilor trifoiul flămânzilor. E ceva care m-a pus pe gânduri întotdeauna: cum vacile, care nu-și gustă niciodată laptele, știu că acesta ar deveni acid sau amar dacă ar mânca trifoiul flămânzilor ori pelin?

Decebal Hormuz se amuză ca un copil. Vorbește de ierburi și de vaci. De mediul său înconjurător. E în largul său. Mediul vegetal, animal, geografic e el însuși. E trupul său. România sa. Decebal Hormuz e un om de la țară. A fi de la țară înseamnă a trăi fără a te despărți de univers prin ziduri. Citadinii, oriunde ajung, înalță ziduri. Ziduri de apărare. Ziduri pentru a se proteja, ziduri pentru a se separa. Devin astfel prizonierii propriilor lor ziduri. Omul de la țară nu are ziduri. E în comuniune cu tot ceea ce-l înconjoară. Cu universul întreg.

Cadillacul cu cruci roșii sosește în sat.

Fiecare casă e înconjurată de garduri de nuiele. Sunt zidurile moldovenilor. Un zid viu. Un zid care nu separă. Care unește. Zidurile vii care înconjoară casele din Dumbrava sunt făcute din zmeură, coacăzi, lilieci și trandafiri. Toate păsările vin și se ascund aici, se hrănesc de aici. Cântă și, adeseori, își fac cuibul în acest loc.

– Aici stau, spune Decebal Hormuz.

Au ajuns în fața bisericii. În centrul satului. E un fel de piață publică. Aproape rotundă. În dreapta bisericii e o casă mare. Făcută din trunchiuri de brad. Precum o cabană. În fața casei e o fântână cu roată, cu ghizduri de stejar sculptat. În jurul fântânii sunt meri înfloriți. Cinci-șase meri albi. Precum uniforma domniței Roxana. Precum infirmierele. Precum miresele.

– E casa în care locuiesc, repetă Decebal Hormuz.

Coboară din mașină. Sunt aproape de fântână.

– Să mergem să vedem cum v-ați instalat, hotărăște domnița Roxana.

Îl urmează pe Hormuz. Privirile ei se îndreaptă din nou către bocancii uriași ai soldatului. Bocanci grei. Precum ancorele navelor. Trupul lui Hormuz pare lipsit de greutate. Domnița Roxana crede că, dacă nu ar avea greutatea bocancilor săi, Hormuz ar putea zbura asemenea unui zmeu.

În spatele domniței Roxana pășește șoferul Carol Rang, cu pantofii lui negri, cremuiți oglindă, căutând să nu-i murdărească. Nu e de acord cu această vizită. Chiar dacă era infirmieră, domnița Roxana nu înceta să fie prințesă. Iar locul unei prințese nu este aici, în sat.

Decebal Hormuz deschide ușa. O deschide exact cum ai întoarce pagina unei cărți:

– E școala din Dumbrava, spune el. Aici locuiesc.

VI

Casa în care se fabrică stele

– Aceasta e școala?, exclamă domnița Roxana.

E în sala de clasă. Pereții sunt dați cu var. Pupitrele și băncile sunt de brad. Ferestrele sunt mici. Lumina pătrunde mai cu seamă pe ușa deschisă. O tablă neagră. Hormuz se află în spatele domniței Roxana. Aude tic-tacul celor două ceasuri.

– Unde e camera dumneavoastră?, întreabă ea.

– Camera mea?, se miră Hormuz.

– Da, camera dumneavoastră. Camera în care dormiți. Unde se află?

Ia tonul unei infirmiere care ceartă bolnavii. Adaugă:

– Unde e patul dumneavoastră?

– Acolo, răspunde Decebal Hormuz.

Arată băncile și mesele.

– Aici dormiți?

– Aici.

Atinge o masă.

– Dormiți pe această masă?

– Pe aceasta ori pe o alta, spune Hormuz. Pot să schimb patul când vreau. Iată salteaua și cuvertura mea.

Sunt două pleduri militare. Kaki. Răsucite. Asemănătoare. Hormuz explică:

– Una dintre ele o folosesc ca saltea, iar pe cealaltă drept cuvertură. Dimineața le strâng. Și iată! Un rulou nu mai gros decât o sticlă. Iar ruloul îl agăț la rucsac. Gata de plecare. Pe timp de noapte, rucsacul îmi folosește drept pernă. Patul este făcut ori desfăcut în mai puțin de un minut.

Rucsacul kaki se află sub tabla neagră.

– Sunt soldat, spune Decebal Hormuz. Un soldat e ca un melc. Își poartă în spate casa și ceea ce are nevoie.

– Și masa?, întreabă domnița Roxana. Unde mâncați?

– Bucătăria este aici, spune Hormuz. Cuptor, cratițe, veselă. Totul este aici.

Ia gamela de aluminiu agățată de rucsac. O deschide. Lingura și furculița sunt prinse una în cealaltă. Explică sistemul. O parte a gamelei folosește drept oală și farfurie, iar cealaltă, drept tigaie.

– Toate acestea pot fi purtate în buzunar, explică Hormuz cu mândrie. Regulamentul cere să fie purtate agățate de rucsac.

– De ce locuiți la școală?, întreabă domnița Roxana. Nu există nici o casă care să vă primească?

– Bineînțeles că există, dar s-a întâmplat că am sosit aici și am rămas aici.

– Ați primit autorizație de a locui la școală?

– Dascălul a murit. A fost ucis pe frontul de la Nistru.

– V-ați instalat la școală pentru că era pustie?

– Da. Era foarte târziu când am sosit. Nu îndrăzneam să trezesc pe cineva. Oamenii nu mă cunoșteau. Doar după nume. Am plecat de unsprezece ani. Am intrat în școală. M-am culcat. Dimineața, când m-am deșteptat, toți elevii se adunaseră în jurul meu. Credeau că sunt noul învățător. Nu am reușit să-i conving. De atunci sunt învățătorul școlii din sat.

– Nu vă plătește nimeni?

– Bineînțeles că nu. Fac aceasta pentru copii și pentru mine.

Domnița examinează haina cu două ceasuri, gâtul plăpând, talia de brad tânăr și bocancii butucănoși ai lui Decebal Hormuz. Își dă seama că este privit și roșește.

– Mai este un motiv pentru care am rămas la școală, spune Decebal Hormuz.

– Care anume?

– M-am născut aici.

– V-ați născut la școală?

– O, nu! Când m-am născut, aici nu era școală. Era fierăria tatălui meu. Tata era fierar. El a construit casa. De unul singur. A adus copaci din pădure, a făcut ziduri, acoperișul, mobila și toate celelalte. Tata știa să facă orice. Era un om nemaipomenit. Când a murit, fierăria a fost prefăcută în școală. Nu exista în tot satul o casă mai mare și mai frumoasă decât fierăria. Pentru aceasta a fost prefăcută în școală. Aici mă simt bine. Îmi place să trăiesc în acest loc mai mult decât oriunde altundeva. Pe timpul fierăriei era numită „Casa în care se fabrică ste-

le". Tata așeza nicovala afară. Întreaga zi erau scântei în jurul ei. Scântei precum stelele. Mai frumoase ca focurile de artificii. Copiii din sat fugeau de acasă ca să vină să se uite la stelele pe care le făcea tatăl meu. Toți copiii mă invidiau. Părinții lor nu făceau stele precum făcea tata. Casa lor nu avea o nicovală. Eram foarte mândru de asta. A fi născut la fierărie era pentru mine mai mult decât a fi născut la castel.

Decebal Hormuz explică domniței Roxana că tatăl său era cel mai bun fierar din Carpați.

– Loviturile barosului răsunau în tot muntele. Se auzeau la kilometri depărtare de aici. Căci era foarte puternic. Iarna aducea înăuntrul fierăriei caii pentru a fi potcoviți. Puteau să intre aici chiar și căruțe încărcate. Era singura fierărie în care se putea intra cu caii iarna. O, tatăl meu era un fierar nemaipomenit! Se numea Anatol Hormuz. Dar toată lumea îi spunea „Marele Hormuz".

– A murit demult?

– Eram mic. Aveam opt ani.

– A fost bolnav?, întreabă domnița Roxana.

Se uită la chipul lui Decebal Hormuz. Așteaptă o aluzie la Xenia Ipsilanti. La crima din Vinerea Mare. Dar chipul lui Hormuz e pe de-a-ntregul plin de lumină, căci vorbește de tatăl său.

– Bolnav? Tata, Marele Hormuz, n-a fost niciodată bolnav, spune el. Marele Hormuz era mai puternic decât stânca.

– De ce-a murit?, întreabă domnița Roxana.

Era o întrebare provocatoare.

– Un accident în pădure, răspunde Decebal Hormuz.

E un răspuns sec. Clar. Categoric. Adaugă:

– Aici, în munte, două flageluri ucid: mortalitatea infantilă și accidentele la pădure.

Nici o aluzie la moartea tragică a tatălui său... Domnița Roxana nu poate să creadă. Se întreabă dacă povestea auzită de la doctorul Pilat e una adevărată. Dacă este una adevărată, Hormuz, ocolind adevărul, e mai nobil decât un prinț.

– Începând de acum, sunteți sub protecția centrului de recoltare a sângelui, soldat Hormuz. Vă aflați aici fără vreo comandă. Cineva trebuie să vă poarte de grijă. Carol Rang vă va aduce în fiecare seară un colet cu provizii de la Crucea Roșie. Mâine, doctorul Pilat vă va căuta o casă în sat. Puteți să predați și de aici înainte copiilor. Vom afla un mijloc de a fi remunerat. Comuna va face aceasta.

VII

Fântâna Sultanei

Vizita la școală s-a încheiat. Domnița Roxana, urmată de Decebal Hormuz și de șofer, se îndreaptă către mașină. Alături de școală e biserica. Din lemn pe de-a-ntregul. În jurul bisericii se află cimitirul. În lumea întreagă se așază pietre pe morminte. La Dumbrava nu se întâmplă aceasta. Aici se consideră că pământul este destul de greu. Morții nu sunt îngreunați mai mult. Se vrea ca pământul să fie ușor. În ziua înmormântării se plantează un copac la fiecare mormânt. Morții înfloresc astfel în fiecare primăvară. Nu sunt niciodată singuri. În timpul verii, păsările și copiii își dau întâlnire la cimitir, unde se culeg cele mai bune cireșe, caise și mere. Cimitirul este cea mai frumoasă livadă a satului. Cimitirul este mereu vesel.

Domnița Roxana se oprește sub pomii înfloriți, aproape de fântână.

– Sunt meri?, întreabă ea.

– Da, răspunde Hormuz. Fac cele mai frumoase mere. Li se spun „mere italiene". Uneori și „merele Domniței". Puțul este „fântâna Sultanei". Tinerele vin aici să ia apă. O dau să o bea iubiților lor ca să le rămână credincioși. Se spune că cei care beau din această apă rămân credincioși până la moarte. Vreți să beți?

Scoate apă. Domnița mângâie ghizdul de stejar sculptat. O adevărată operă de artă.

– De ce se numește „fântâna Sultanei"?

– După numele Sultanei, răspunde Hormuz. Sultana s-a aruncat în fântână ca să moară aici din iubire.

– O fată s-a aruncat în această fântână din iubire?, întreabă domnița Roxana. Era de aici?

– Era mama mea.

Decebal Hormuz se miră că domnița Roxana nu cunoaște povestea de dragoste a Sultanei. O cânta întreg muntele.

– Sultana era mama dumneavoastră?, întreabă prințesa.

– Sultana e numele mamei. E fântâna ei. A fost săpată special pentru ea de tatăl meu.

– Toate acestea s-au petrecut cu adevărat?

Carol Rang se apropie. Povestea îl interesează. În Moldova, orice lucru are povestea lui. Un om e și el o poveste minunată, unică, care se întâmplă o singură dată în univers, fără a se repeta. Casele, fântânile, drumurile, podurile, toate lucrurile făcute de mâinile oamenilor își au povestea lor. Împrejurimile oricărui om sunt un șir nesfârșit de povești.

În timp ce domnița Roxana bea apă, Decebal Hormuz spune:

– Cele mai minunate lucruri din Dumbrava sunt apa și aerul. Apa este aici atât de bună, încât a fost construit un apeduct până la Iași. Aerul este puternic precum alcoolul. Bolnavii care sosesc aici se însănătoșesc în doar câteva săptămâni.

– De ce a vrut să-și ia viața din dragoste?

– O, e o poveste veche! Mama era o copilă. Avea paisprezece ani. Nu s-a născut aici. Mama a venit din Bugeac.

– Ce e Bugeacul?

– Bugeacul e Bugeac, răspunde Hormuz.

E nemulțumit. Toții copiii de vârstă școlară știu că Bugeacul este o stepă care se află în sud-estul Moldovei. Nu e un nume românesc. Peisajul stepei nu este nici el românesc. Bugeac este un nume adus de invadatori din Răsărit. În geografie, la fel ca în istorie, există invazii. Această bucată de stepă, Bugeacul, nu face parte din peisajul românesc. E un intrus. Venit din Răsărit. O prelungire a marilor stepe asiatice. O dată la zece ani, e devastat de secetă. Cerul devine atunci vinețiu. Nici o picătură de apă... Soarele își pierde strălucirea și capătă o culoare galben-opac. Aerul este greu și urât mirositor. Căldura apasă precum plumbul. Izvoarele seacă. Râurile au albia goală. Pomii mor. Plantele și florile cad într-o pulbere gri precum cenușa. Pământul se crapă și se deschide. Animalele fug. Păsările nu mai brăzdează cerul Bugeacului. Oamenii care nu fug destul de iute ajung prizonieri ai secetei. Mor aici, și cadavrele lor sunt prefăcute în pulbere.

În timpul secetei, coloane de fugari se îndreaptă către apus. Foarte puțini dintre ei ajung să scape de moarte. Căci oamenii își iubesc pământul și nu vor să-l părăsească. Până în ultima clipă. De obicei, îl părăsesc atunci când este prea târziu.

Supraviețuitorii din Bugeac sunt primiți în apus în primării și în prefecturi. Se înghesuie aici precum vitele. Oamenii din țară îi invită să locuiască la ei. Există nefericiți care ajung până în părțile noastre, cu toate că ținutul ne este nespus de sărac. În timpul secetei din Bugeac, subprefectura de la Târgu Neamț este plină de refugiați. Venind la târg, lunea, fiecare țăran se întoarce acasă seara cu un refugiat ori doi.

Într-o zi, părintele Toma Scobai, întorcându-se de la târg, a văzut în curtea subprefecturii o mică refugiată din Bugeac, pe care nimeni nu o primise. Avea în jur de doisprezece ani. Era nespus de slabă, foarte murdară, cu părul vâlvoi, cu picioarele goale, purtând o rochie albastră de bumbac.

Toți țăranii care merseseră să primească refugiați o invitaseră mai întâi pe această copilă. Ea era cea mai tânără și avea nevoie de protecție mai mult decât toți ceilalți. Dar nimeni nu reușise să o ia. Era răutăcioasă. Ca un câine turbat. Era sălbatică. Se arunca asupra oamenilor ca să-i zgârie și să-i muște. Dădea cu pietre în aceștia de cum se apropiau de ea. Această fetiță pierduse nu doar părinții, ci pe toți oamenii din satul său. Era singura care scăpase. Ajunsese acolo împinsă de valul de refugiați. Părintele Scobai s-a apropiat de ea. Nu a dat înapoi nici în fața zgârieturilor, nici a pietrelor, nici a cuvintelor pline de răutate ale micii refugiate. Un preot trebuie să ajute chiar și pe cei care se ridică împotriva lui. El trebuie, mai cu seamă, să-i iubească pe cei răi. Căci pe cei răi nu-i iubește nimeni[1].

Părintele Scobai a luat-o acasă pe mica sălbatică. Locuia singur. A așezat-o în casa parohială. Nu avea nevoie de vreun servitor, dar se gândea că fetița putea să ajute la măturatul casei parohiale, la încălzirea mâncării, să aducă apa și să aprindă focul. Se înșela. Fetița nu doar că nu a vrut să facă nimic, dar cerea să fie și servită. Părintele Scobai trebuia să o ajute să se spele, să se pieptene, trebuia să-i dea să mănânce, să-i facă patul, să-i dea să bea. Bătrânul părinte Scobai se achita cu răbdare de aceste noi corvoade. Știa că cei care nu-i

[1] Sfântul Maxim Mărturisitorul, *PG* 90, col. 964 B.

iubesc pe toți oamenii, buni și răi, cu aceeași dragoste, nu-L iubesc pe Dumnezeu. El o iubea pe fetiță. Cu toate că aceasta făcea totul pentru a nu fi iubită. Nu voia nici măcar să-i spună cum o cheamă. De cum întâlnea un bărbat, o femeie ori un copil din sat, îl înjura și azvârlea cu pietre asupră-i. Nimeni nu îndrăznea să se apropie de ea. Oamenii au început să-i reproșeze părintelui Scobai că a adus-o la Dumbrava.

Dar, într-o zi, s-a petrecut o minune. La începutul anului 1922, la Dumbrava a sosit găzarul. De fiecare dată aceasta era un eveniment. O sărbătoare. Mai cu seamă că găzar era Marele Hormuz.

– E tatăl dumneavoastră?, întreabă domnița Roxana. A fost găzar?

– Da, spune Decebal Hormuz cu mândrie. A sosit cu o căruță foarte bună. Acoperită cu o prelată. Cu mai multe butoaie cu gaz. Cu vaselină. Cu smoală de dat pe lemn pentru a nu putrezi. Găzarul aducea chibrituri, ace, agrafe, piepteni și mărgele. Căruța era plină de lucruri minunate. Marele Hormuz s-a oprit în fața bisericii. A deshămat frumoșii săi cai. A înălțat un cort și a început să vândă gaz pentru lămpi. Tot satul mirosea a petrol. Oamenii stăteau la coadă. Căci cumpărau cu toții. Femeile veneau cu sticla, cu bidonul, cu un borcan pentru unsoare. Copiii le însoțeau ca să asiste la spectacol și ca să-l vadă pe Marele Hormuz. Avea aproape doi metri înălțime, iar pieptul său era puternic precum cel al unui cal. În timp ce vindea, fetița sălbatică din Bugeac îl privea de departe. Nu a cumpărat petrol de la el. Părintele Scobai a venit cu bidonul și cu carafele. Sălbatica din Bugeac privea doar. Era prima oară când se uita la ceva cu interes. Se afla de mai multe luni în sat fără să fie interesată cu adevărat de vreun lucru. Seara, după ce a vândut petrol întreaga zi, Marele Hormuz a așezat înaintea cortului său foalele și o nicovală mare. A improvizat o fierărie. Avea tot ceea ce-i trebuia: cărbune, fier, cuie, metale. În timp ce își aranja fierăria, s-au format noi cozi de oameni. De această dată, nu femeile așteptau cu bidoane, ci bărbații cu caii lor ca să-i potcovească, cu securile ca să le ascută, cu roțile ca să le repare. Marele Hormuz era dezbrăcat până la brâu. Bătea potcoave la un cal. Loviturile ciocanului său pe nicovală pătrundeau până în măduva oaselor. Scânteile făceau în jurul lui un foc uriaș de artificii. Satul mirosea a fierărie, a potcoave și a fier înroșit în foc. Barosul a răsunat pe nicovală întreaga seară până la

miezul nopții. Din când în când, Marele Hormuz sălta calul pe care trebuia să-l potcovească, așezându-se sub el. Nu se mai văzuse nicicând una ca aceasta: un om să ridice un cal pe umerii lui. Toată lumea era mirată. Cu sufletul la gură.

Odată, a luat lanțul cu care era legat un cal și l-a rupt ca și când ar fi fost vorba de o sfoară. Ca să-și arate puterea. Marele Hormuz a rămas în sat timp de patru zile. Sâmbătă dimineața a luat din biserică toate vasele sfinte. Le-a curățat, le-a lustruit, le-a argintat și le-a aurit. Cristelnița de aramă, candelele, cădelnițele, discul pe care este binecuvântată pâinea, sfeșnicele, tot ce era de metal a făcut lună. Duminica, biserica din Dumbrava strălucea ca o catedrală. Hormuz a stat la slujbă îmbrăcat într-un costum nou-nouț. S-a mărturisit. S-a rugat îndelung în genunchi. S-a împărtășit. Marele Hormuz era un om credincios. La invitația părintelui Scobai, s-a apropiat de strană și a cântat. La sfârșitul Liturghiei, a cântat de unul singur *Tatăl nostru*. Avea o voce suavă și puternică. Precum cea de violoncel. În acea duminică, sălbatica din Bugeac a venit pentru prima oară la biserică. Era tot murdară, cu părul vâlvoi, cu picioarele goale. Venise să-l vadă pe Marele Hormuz. Îl urmărea, fără să-l scape din ochi, de când sosise în sat. Duminică seara, Marele Hormuz a aprins lămpile sale cu acetilenă. Acestea luminau în tot locul. A cântat la armonică. Toți tinerii dansau. A fost o seară cum nu se mai văzuse vreodată la Dumbrava. Mica sălbatică stătea departe de mulțime și privea. Era singura tânără care nu dansa. Nimeni nu îndrăznea să o invite la dans. Ar fi făcut aceasta din milă. Dar le era teamă tuturor să nu fie zgâriați ori loviți cu vreo piatră. O cunoșteau bine și se fereau de ea.

În timpul unei pauze, Marele Hormuz a întrebat cu voce tare:

– Tu cum te numești, frumoasa mea?

Oamenii din sat și-au întors capul ca să vadă cine era fericita aleasă pe care Hormuz o numea „frumoasa mea". Orice femeie ar fi fost măgulită de aceste cuvinte. „Frumoasa" Marelui Hormuz era sălbatica ce locuia în casa parohială. A surâs și i-a răspuns fără să stea pe gânduri:

– Mă cheamă Sultana.

Așa i-a fost aflat numele. Până atunci, nu voise să-l spună nimănui. Dacă și-a spus numele, a făcut aceasta pentru că Marele Hormuz i-a cerut-o.

Luni dimineața, s-a produs o minune încă și mai mare: Sultana s-a trezit cu noaptea în cap. De obicei, se trezea târziu. Foarte târziu. Era prima oară când a sărit în picioare odată cu părintele Scobai. S-a dus la fântână și a adus apă. Era prima oară când făcea aceasta. A turnat apă părintelui Scobai și apoi s-a spălat și ea.

– Știi să te speli, Sultana?, a întrebat părintele Scobai.

N-a răspuns. Și-a spălat părul cu apă rece și cu săpun. Și-a spălat gâtul, fața și mâinile până la coate. Rochia ei albastră era udă peste tot. Era neîndemânatică. Nu era obișnuită cu apa.

Sultana a luat apoi o vadră mare goală, a umplut-o cu apă de la fântână și adus-o înaintea cortului Marelui Hormuz. Acesta dormea. A așteptat răbdătoare cu găleata înaintea cortului. Când a ieșit, fără să spună bună ziua, fără un cuvânt, a turnat apă în palmele lui Hormuz ca să se spele. Ca și când ar fi fost servitoarea lui. Ca și când ar fi făcut aceasta dintotdeauna.

– Unde e fântâna?, a întrebat Marele Hormuz.

– Vrei să mai aduc apă?, a întrebat Sultana.

– Vreau pentru cai, a spus Marele Hormuz.

– Aduc îndată, a spus Sultana, și a alergat cu vadra goală.

A mers de la fântână până la tabăra Marelui Hormuz de șase ori. Alergând. Căci fiecare cal bea câte trei găleți. Era obosită. Dar era mulțumită. Oamenii din sat se opreau din drum și se uitau mirați. Niciodată nu o văzuseră pe sălbatică cărând apă. Mai ales că făcea aceasta în goana mare. Nu înțelegeau. Era o minune. Dar nu era totul. Sălbatica era de nerecunoscut. Nu mai era urâtă. Avea acum paisprezece ani. Pentru prima oară și-au dat seama că era o tânără.

– Ai obosit, frumoasa mea Sultana?, a întrebat Hormuz.

A roșit. A plecat ochii. N-a răspuns.

– Unde stai?, a întrebat Hormuz.

A arătat cu degetul către casa parohială.

– Tu aduci mereu apă atât de departe? Nu e o fântână mai aproape.

– Nu, a spus ea.

Își privea picioarele goale.

– Am să fac o fântână pentru tine. Foarte aproape de casa parohială, a spus Hormuz.

– Ai să sapi o fântână pentru mine?, a întrebat Sultana.

– Da, frumoasa mea. Ca să nu te mai obosești aducând apă de atât de departe.

– Când ai s-o sapi?, a întrebat Sultana.

– Am să încep chiar de astăzi, a spus Marele Hormuz. Unde vrei să sap fântâna ta?

Ea a arătat cu degetul un loc de cealaltă parte a drumului.

– Acolo vrei să ai fântâna?, a întrebat Hormuz.

Sultana a dat din cap aprobator.

Chiar în aceeași zi Marele Hormuz a vorbit cu oamenii din sat. A angajat muncitori. I-a plătit și cu toții au început să sape. Anatol Hormuz a săpat în viața sa multe fântâni. Știa să facă totul. Seara, groapa fântânii era adâncă. A doua zi, în timp ce muncitorii continuau să sape, Hormuz s-a dus la râul Ozana. Apa râului vine doar din izvoare. E proaspătă și curată ca lacrima. Albia Ozanei e pietroasă. Pietre ascuțite, plate, rotunde precum discurile. S-au umplut mai multe căruțe de piatră. Au fost aduse în sat, și în cea de-a treia zi s-au înălțat pereții interiori ai fântânii. Marele Hormuz a acoperit fântâna cu scânduri. Nu se mai văzuse nicicând o fântână săpată și terminată în trei zile.

– Plec și mă întorc la toamnă, a spus Marele Hormuz. Când mă voi întoarce, îi voi face ghizdurile. Am să aduc roata, lanțul și ciuturile. În septembrie va fi sfințită. O fântână pe marginea drumului e la fel de plăcută lui Dumnezeu precum un paraclis.

Marele Hormuz a plecat chiar în acea noapte. Lampa lui cu acetilenă era aprinsă în spatele căruței. Mergea încet. Sultana a privit lumina până ce s-a făcut mică precum o scânteie pierdută în noapte.

Chiar de-a doua zi, a devenit de nerecunoscut. Și-a spălat rochia albastră și și-a prins o panglică în păr. Era frumoasă. Lucra toată ziua. Fără să-i ceară cineva. A văruit casa parohială. Dădea binețe tuturor celor pe care îi întâlnea pe drum. Surâdea și se purta cu amabilitate. Prestigiul ei era unul mare: era singura femeie pentru care un bărbat – și nu oarecine: Marele Hormuz – săpase o fântână. Era o mărturie a dragostei pe care nici o altă femeie din sat nu o primise.

Se spunea că Marele Hormuz, odată întors, se va căsători cu Sultana. Dar, după câteva luni, a apărut un alt găzar în sat. A adus o veste rea: Marele Hormuz murise. Noul găzar a povestit că Hormuz fusese ucis de tâlhari în timp ce dormea în căruța sa. Toată lumea s-a umplut de tristețe. Sultana era plină de deznădejde. N-a mai vrut să mai mănânce, să se spele, să lucreze. După o săptămână era de ne-

recunoscut. A înnebunit de durere. Părintele Scobai, ca mângâiere, i-a spus:

– Sultana, copila mea, din pricina morții lui Hormuz ai devenit atât de tristă? Îl iubeai. Toată lumea știa aceasta. A murit. Dar n-ai de ce să fii tristă. Marele Hormuz e în cer. Locuiește acolo unde nu e nici durere, nici întristare, nici suspin, ci bucurie fără de sfârșit. Hormuz trăiește acum alături de îngeri și foarte aproape de locuința lui Dumnezeu. Dacă tu îl iubești cu adevărat pe Hormuz trebuie să fii mulțumită că el s-a sălășluit într-un loc atât de frumos.

– De unde știți că Hormuz e în cer?, a întrebat Sultana.

– Marele Hormuz nu putea să meargă decât la cer. Ai auzit cu ce credință cânta în biserică? Se spovedea și se împărtășea în fiecare duminică. Prin toate satele pe unde trecea, curăța sfintele vase de la biserici. Era un om de bine. A săpat pentru tine o fântână. Ca să nu te mai ostenești atât de mult aducând apă. Ce alt om ar fi făcut un asemenea lucru? Anatol Hormuz e un om de toată lauda. Și oamenii de ispravă merg la cer după moartea lor.

– Dacă te spovedești, dacă te împărtășești și dacă ești bun cu toată lumea, te duci la cer?, a întrebat Sultana.

– Da, a răspuns părintele Scobai.

– Și eu, dacă am să fac toate aceste lucruri, am să merg la cer?

– Mai ușor decât Hormuz, a spus părintele Scobai. Căci tu ești un copil. Copiii merg direct la cer.

Începând din acea zi, Sultana mătura biserica, postea, îi ajuta pe cei bătrâni, îi mângâia pe cei tineri, cânta la strană, se spovedea și se împărtășea în fiecare duminică. Părintele Scobai i-a spus atunci:

– Tu ești fata cea mai plină de virtuți din întreg muntele, Sultana. Dumnezeu e mândru de tine.

– Dacă mor, părinte, o să mă duc la cer?

– Cu siguranță, copila mea, i-a răspuns părintele Scobai.

Răspunsul preotului a provocat drama: în chiar acea seară Sultana s-a aruncat în fântâna curată și fără ghizduri. Oamenii au auzit un zgomot. Apoi, au alergat de peste tot. Văzând scândurile fântânii date la o parte, au crezut că un viței ori un porc a căzut aici. Au căutat în fundul puțului și au dat de Sultana. Era în agonie. Au scos-o îndată. Când și-a revenit, au întrebat-o:

– De ce ai făcut asta?

– Ca să mă duc la cer și să mă întâlnesc cu Hormuz, a răspuns Sultana. Nu pot să trăiesc fără el.

– Nefericito!, i-a spus părintele Scobai. Dacă te înecai, nici vorbă să te întâlnești cu Hormuz. Cei care se sinucid se duc în iad.

– Mi-ați spus că m-aș fi dus la cer.

– Am uitat să-ți spun că sinucigașii se duc în iad, a spus părintele Scobai. E vina mea.

Începând din acea zi, Sultana știa că nu putea să meargă la cer luând-o pe scurtătură. Aștepta, așadar, moartea cu nerăbdare. Pentru a merge la cer și a se întâlni cu Hormuz.

Dar, în anul următor, când au sosit rândunelele, Marele Hormuz a reapărut în sat cu căruța lui. A adus roata, lanțul și ciuturele pentru fântână. Așa cum făgăduise. A adus frumosul ghizd de stejar sculptat. Și-a cerut iertare pentru întârziere. Avusese parte, într-adevăr, de un accident. Dar ieșise teafăr din acesta. Se spune că românii au în pieptul lor șapte vieți. Pentru a-l ucide cu adevărat pe Marele Hormuz, trebuia să încerci să-l ucizi de mai mult de șapte ori.

Sultana a dormit cea dintâi noapte sub stele, în fața cortului lui Hormuz. Ca un câine. Temătoare să nu-l piardă pentru a doua oară. Din acea zi, nu s-au mai despărțit vreodată. Când i s-a povestit Marelui Hormuz că Sultana s-a aruncat în fântână, că a vrut să moară ca să meargă să se întâlnească în cer, Hormuz a înțeles că era femeia pe care o căuta. Se spune că marile iubiri nu sunt niciodată împărtășite. De această dată, era o excepție. Sultana îl iubea pe Hormuz. Cu adevărat. Cu asupra de măsură. Aceasta e unica măsură a dragostei. Marele Hormuz și sălbatica se vor căsători la biserica din Dumbrava. Era într-o duminică. Luni dimineața, Marele Hormuz și soția sa erau gata de plecare. Toți oamenii din sat s-au adunat în jurul căruței. Nu pentru a-și lua rămas bun, ci pentru a plânge plecarea lor. Se aștepta în liniște. Un copil a spus cu voce tare:

– Rămâi în sat, Mare Hormuz! Rămâi cu noi!

Copiii spun mereu lucruri pe care adulții le cred, dar nu îndrăznesc să le spună. Sătenii au prins din zbor aceste cuvinte și au strigat într-un glas cuvintele copilului:

– Rămâi în sat, Mare Hormuz!

– Ce-am să fac în sat?, a întrebat Hormuz.

– Ai să faci o fierărie, i-a răspuns părintele Scobai. O să-ți dăm un petic de pământ, aici, împrejurul fântânii pe care ai săpat-o pen-

tru Sultana. O să ai întreg pământul dintre cimitir și fântână. Îți faci casa ta aici. Toți muntenii vor veni la tine la fierărie.

N-a mai fost nevoie de alte cuvinte. Marele Hormuz și Sultana vor rămâne în sat. Comuna le-a oferit terenul. Hormuz a adus zeci de copaci din pădure. Fără să plătească nimic. Fără ca paznicii pădurii ori castelanii să-i poată interzice. Avea dreptul să aducă lemn. Cel care a făcut legea nu știa că într-o zi se va naște un om puternic cât zece. Un om de statura Marelui Hormuz care putea să care toată pădurea acasă dacă ar fi voit. Astfel că Dumbrava avea o fierărie și un fierar. O fierărie este o comoară pentru munteni. Din când în când, Marele Hormuz își înhăma caii și pleca să aducă petrol, smoală, agrafe și chibrituri. Dumbrava a devenit, mulțumită lui, la fel de importantă ca un oraș. Dar viața omului are un sfârșit și, într-o zi, Marele Hormuz a murit.

– Mi-ați spus că tatăl dumneavoastră și-a pierdut viața într-un accident la pădure, spune domnița Roxana. Povestiți-mi cum s-a petrecut aceasta.

Îl privește fix pe Hormuz. Vrea să descopere o urmă de furie, de revoltă și de răzbunare. Dar nu vede nimic. Decebal Hormuz este calm și luminos. E mereu luminos atunci când vorbește de tatăl său. Răspunde:

– Tata a murit ucis de un copac.

În loc să-i învinuiască pe Xenia Ipsilanti și pe cei doi paznici ai pădurii, Decebal Hormuz surâde.

– Tata a avut norocul să moară în Vinerea Mare, domniță. A murit în aceeași zi cu Hristos. E o mare cinste pentru un om. A murit și a fost înmormântat cu Hristos. A avut al doilea mormânt din Vinerea Mare.

– Și mama dumneavoastră?, întreabă domnița.

– Mama Sultana nu a mai putut să trăiască fără tata. Se iubeau nespus. N-a mai încercat să se sinucidă. Știa că Marele Hormuz era în cer. Că dacă s-ar fi dat morții ea ar fi mers în iad. Că nu ar mai fi avut nici o șansă să-l întâlnească. Dar nu mai putea să mai trăiască. Fără Hormuz, pământul era pustiu. N-a mai mâncat. N-a mai băut. Cutreiera de una singură prin pădure. Serafima, sora mea, era cu doi ani mai mică. Trăiam ca doi orfani. Mama noastră ne uitase.

Chipul mamei Sultana devenise pământiu, precum pământul arid, culoarea Buceagului său natal în timpul marii secete. Părul

ei era precum un păr mort. Precum ciulinii uscați. S-a făcut alb pe neașteptate. Chipul mamei Sultana era brăzdat de riduri adânci precum crăpăturile pământului din Bugeac. Pielea ei era galbenă din pricina durerii. Era galbenă ca ceara. Se consuma ca o lumânare. A murit după patruzeci de zile de la înmormântarea tatălui meu.

– Sărmane soldat Hormuz!, spune domnița Roxana.

Mângâie cu mâna sa acoperită cu mănușă obrazul drept al lui Hormuz. Se îndreaptă spre mașină. Vrea să plece repede. Să fugă. Ca să nu plângă. Căci nu este potrivit pentru o prințesă să plângă în public. Lacrimile sunt cel mai intim lucru pentru o femeie. Va merge să plângă la castel, în spatele ușilor închise.

Domnița Roxana nu poate să fugă. În jurul ei s-au adunat mai bine de zece băieți și fete din sat. O încercuiesc. Unii sunt mici de tot, alții sunt adolescenți, sunt cu picioarele goale. Prințesa nu-i observase mai înainte, căci era mult prea absorbită de povestea de dragoste, plină mai apoi de deznădejde, a Sultanei și a Marelui Hormuz. Copiii sunt în jurul ei de multă vreme. Au ascultat la fel ca ea, cu sufletul la gură, trista poveste. Acum, ei aplaudă și strigă: „Trăiască domnița, trăiască Roxana! Trăiască domnița Roxana!" Copiii se îndepărtează și fac un culoar de onoare aplaudând.

– De ce aplauzi?, îl întreabă pe un băiat ce stă înaintea ei.

Domnița nu înțelege. Poveștile triste nu se aplaudă.

– Pe dumneavoastră vă aplaudăm, răspunde băiatul.

– De ce pe mine?

– Pentru că ați mângâiat chipul învățătorului nostru. Am fi vrut cu toții să facem aceasta. Dumneavoastră ați făcut-o pentru noi.

Strigă: „Trăiască domnița, trăiască Roxana!"

Domnița Roxana intră în mașină. E doborâtă de durere și de bucurie. Un amalgam de sentimente. De senzații puternice. Marile emoții sunt mereu amestecate. Domnița Roxana își amintește pe neașteptate că a mai auzit cândva aceste ovații și aplauze. Mai fusese aclamată. Ca o împărăteasă. De poporul care striga: „Trăiască domnița!"

– Dar am mai trăit aceasta!, își spune.

Într-adevăr. Trăise aceeași scenă în 1933. Era anul morții părinților săi. Era aici, la Dumbrava. În același loc.

VIII

Neuitata vară a lui Al-Araf

Părinții domniței Roxana au fost asasinați la Monte Carlo în timpul iernii anului 1933. Au fost uciși pentru a fi jefuiți. Ea se afla într-un pension de fete de miliardari în Elveția. După înmormântare, prințul Horațiu Știrbei, fratele mamei sale, a mers să o ia de la pension și a dus-o cu el în România. I-a spus micuței sale nepoate, pe ocolite, că părinții ei au murit. Micuța prințesă a început să plângă, dar nu a suferit atât de mult. Moartea părinților nu a bulversat-o peste măsură. Domnița Roxana și-a cunoscut părinții foarte puțin. A fost mai mereu împreună, la început, cu miss Ruth, guvernanta ei englezoaică, apoi cu Fräulein Gertrude, o nemțoaică, și, în cele din urmă, cu mademoiselle Chantal, o franțuzoaică. Domnița era prietenă cu ele. Le iubea. Mânca, se plimba și se juca cu ele. Nu a avut niciodată o legătură foarte apropiată cu mama sa. Întâlnirile lor erau întotdeauna solemne. Când era bolnavă, guvernanta rămânea lângă patul său. Când avea coșmaruri și când plângea în somn, guvernanta alerga să o liniștească, să o mângâie și să o ocrotească. Niciodată mama ei. De aceea, durerea domniței nu a fost atât de profundă. Ar fi plâns mult mai mult dacă miss Ruth, Fräulein Gertrude ori mademoiselle Chantal ar fi murit.

Unchiul Horațiu era tandru și drăguț cu domnița Roxana. Era tutorele ei. Ținea loc părinților și guvernantelor domniței. Se comporta cu ea așa cum un cavaler servitor se poartă cu aleasa inimii sale. Prințul Horațiu Știrbei avea în jur de patruzeci de ani. Era chipeș. Mirosea întotdeauna frumos. Purta cămăși fine, de mătase, superbe cravate și pantofi frumoși. Se spunea că era cel mai elegant diplomat din Europa. La nouăsprezece ani, era deja licențiat în Drept la Paris. Oamenii credeau că avea geniu. A fost multă vreme reprezentantul

regatului României pe lângă Societatea Națiunilor Unite de la Geneva. Călătorea în Occident doar cu un vagon special.

Prințul Știrbei i-a spus domniței Roxana că nu se va căsători niciodată pentru a rămâne aproape de ea. Va fi nu doar un administrator al imensei averi a prințesei rămase orfană, educatorul ei, ci, mai ales, un cavaler al ei.

Prințul Horațiu Știrbei era fermecător. Un mare seducător. Știa să vorbească și să-i convingă pe toți. Era un adevărat prinț levantin. Un om care cădea întotdeauna în picioare. Precum pisicile. Strămoșii lui domniseră vreme de o mie de ani. Mai întâi în Bizanț, apoi în aproape toate țările de pe pământ. Familia lui a trăit „o mie de ani de voluptate, o mie de ani de domnie". Avea ca deviză refrenul unui cântec din Extremul Orient, un cântec japonez numit *Daruma*.

Jinsei nana Korobi
Yo Oki.

Acesta se traduce astfel: „Viața înseamnă să cazi de șapte ori și să te ridici de opt ori."

Păpușile *Daruma* au o bucată de plumb în stomac, se ridică și rămân în picioare oricare ar fi modul de a le așeza. Prințul Horațiu Știrbei era la fel.

În vara anului 1933, a luat-o pe domnița Roxana la castelul Bonjuriștilor de la Dumbrava. Acest uriaș castel din Carpați era acum proprietatea prințesei orfane. Pentru a o distra și pentru a o consola după moartea părinților ei, prințul Horațiu Știrbei i-a oferit nepoatei sale un faeton roșu și un cal negru care se numea Al-Araf. Un adevărat cal arab. Copilul nu primise niciodată o asemenea jucărie. Prințul Horațiu i-a spus micii prințese că putea să înhame calul și să plece la plimbare cu faetonul ei roșu, de una singură, când vrea și unde vrea.

Proverbul spune că un lucru nespus de frumos nu poate fi adevărat. Totuși, acest cadou era în același timp foarte frumos și adevărat. Domnița Roxana a urcat în faeton, a luat loc pe scaunul de piele roșie, a tras de hățuri și a plecat singură pe aleile parcului. Calul Al-Araf era mai atent cu mica prințesă decât guvernantele sale. Al-Araf nu pleca niciodată, chiar dacă era biciuit, înainte să se asigure că mica lui stăpână era bine așezată. În timpul plimbării, calul își întorcea din când în când capul ca să vadă dacă domnița stătea bine la locul său. Dacă nu cumva nu căzuse. Nu s-a știut vreoda-

tă de unde adusese prințul Horațiu frumosul cal arab atât de bine dresat. Al-Araf încânta pe toată lumea. După câteva zile, domnița Roxana își făcea plimbările cu calul și faetonul său în afara curții castelului, pe malurile râului Ozana și prin sat. De îndată ce sosea la Dumbrava, locuitorii alergau la drum ca să o vadă și să o salute. Domnița Roxana purta mereu mănuși albe, rochii frumoase și pantofi eleganți. Copiii o așteptau în fiecare dimineață la drum. Cobora de la castel zilnic în jurul orei 6 și jumătate. Trecând prin centrul satului Dumbrava, Al-Araf își încetinea mersul ca stăpâna să poată primi în voie ovațiile, aplauzele și strigătele copiilor: „Trăiască domnița! Trăiască prințesa! Trăiască Roxana!"

Niciodată, până în acea vară a anului 1933, nu fusese atât de fericită. A fost vara lui Al-Araf. În acea vară, a fost adorată, iubită, aclamată, ovaționată. Era precum soarele. Sunt o mulțime de feluri de a fi fericit: băuturile îmbătătoare, dragostea, frumusețea, viteza, victoria, dar cea mai impetuoasă este fericirea aclamațiilor mulțimii.

Bucuria cu care domnița Roxana trecea cu Al-Araf prin satul care o aclama nu a fost vreodată întrecută.

Mai târziu, domnița Roxana a citit povestea unei fetițe care a trăit cutremurul de pământ și incendiul de la San Francisco. Toți ai săi au murit. A văzut casele prăbușindu-se precum castelele din cărți de joc. Pământul s-a deschis și crăpături cumplite, ca niște guri uriașe, înghițeau totul. A trăit incendiul care devora orice lucru în jurul ei. A auzit zgomotul de tunet care făcea pământul să se cutremure. A scăpat nevătămată. Era foarte frumoasă. Era nespus de bogată. Și a călătorit în întreaga lume. Dar nu a fost niciodată fericită. Iubirea și banii nu i-au oferit nicicând o emoție atât de puternică precum cea pe care o resimțise în timpul cutremurului de pământ. S-a căsătorit și a divorțat în mai multe rânduri. Totul i se părea fad prin comparație cu ceea ce trăise la San Francisco.

Domnița Roxana a încercat cumva același lucru. Aclamațiile oamenilor din Dumbrava, de la vârsta de șase ani, și traversarea satului cu Al-Araf nu au fost vreodată egalate.

În acea zi de 21 mai 1944, după ce a mângâiat obrazul soldatului Hormuz, copiii din sat au aplaudat-o la fel ca odinioară. Când se întorcea din plimbările sale cu Al-Araf avea obrajii roșii de fericire. Îi povestea unchiului său minunata aventură.

– Și când te aplaudă și strigă „Trăiască domnița!", tu ce faci?, a întrebat-o prințul Horațiu Știrbei.

– Nu fac nimic, a răspuns ea. Freamăt de plăcere.

– Prințesele aruncă monede de aur mulțimii care o aclamă. Așa e tradiția, explică prințul Știrbei. Tu ești încă prea mică ca să arunci cu bani de aur. Dar trebuie să le dai ceva. Așa se cuvine prințeselor.

Începând din acea zi, domnița Roxana lua cu ea, în faeton, un coș plin cu mere. Mere nespus de frumoase. Se oprea în mijlocul satului și dăruia câte un măr fiecărui copil care o aclama. În fiecare zi, dăruia în jur de douăzeci de mere.

Mai târziu, a aflat că Al-Araf era un cuvânt care tălmăcea pe de-a-ntregul bucuria pe care o resimțea.

În tradiția arabă, Al-Araf este un munte de la granița dintre pământ și cer. E frontiera între timp și veșnicie. Oamenii care locuiesc în muntele Al-Araf cunosc la fel de bine cerul și pământul. Au o dublă cetățenie. Mahomed cunoștea muntele Al-Araf. În Coran este numit „locurile din apropierea dumnezeirii"[1]. Grecii îi numeau pe locuitorii din Al-Araf *gregorios*, străjile. Cronica spune: „Locuitorii din Al-Araf, atunci când mor, merg direct în casa lui Dumnezeu, căci ei o cunosc încă de aici de pe pământ. Când ajungem într-o țară unde locuiește un prieten pe care îl cunoaștem de multă vreme, nu putem merge să rămânem decât la el."[2] Marii poeți cunosc Al-Araf-ul. Edgar Allan Poe spune:

Apart from Heaven 's Eternity
And yet how far from Hell.[3]

Goethe spune despre Al-Araf:

Das Unbeschresblishe Hier ist 's getan.[4]

„Neputința de a descrie se împlinește aici întru totul."

Când i se vorbește de fericire, domnița Roxana se gândește la Al-Araf. În această după-amiază a avut alături de soldatul Hormuz, aproape de fântâna Sultanei, sub ovațiile copiilor, un eșantion din fericirea pe care o cunoscuse odinioară. O fericire care te înalță la cer.

[1] Coranul, 54, 55.
[2] 'Abdol-Karim Gili, *Kitab al insân al-kâmil*, Cairo, 1304.
[3] Edgar Allan Poe, *Al-Aràf.*
[4] Goethe, *Faust II*, 12108-12109.

IX

Afacerea merelor din Italia

E 22 mai 1944. Salonul castelului. Doctoral Pilat întreabă:

– L-ați condus ieri pe donatorul de sânge acasă, în sat. Așa este, domniță?

– Exact, răspunde ea.

Adaugă:

– Mi-ați spus, domnule doctor, că îl cunosc pe acest băiat. Săvârșiți, cu siguranță, o eroare. Nu-mi amintesc să-l fi văzut vreodată.

– Ba da, domniță, îl cunoașteți. Nu e doar fiul Sultanei și al Marelui Hormuz, ci a fost, totodată, și primul dumneavoastră iubit.

– Primul iubit?, întreabă domnița Roxana.

– S-a îndrăgostit de dumneavoastră pe când aveați șase ani, domniță.

– Chiar dacă una ca asta nu poate fi adevărat, e întotdeauna plăcut auzului, spune prințesa. Povestiți-mi cum s-au petrecut lucrurile. La Dumbrava, poveștile de dragoste își au măreția lor. Mi s-a povestit ieri romanul Sultanei. Fiul său, Decebal, s-a aruncat în fântână după mine la fel ca mama sa?

– Nu s-a aruncat în fântână. A făcut ceva mai mult. Vă amintiți de ultima dumneavoastră vizită la castel?

– Bineînțeles. Era în 1936. Apoi, am mers să-mi petrec vacanțele în Italia. N-am regretat de a nu mai fi venit la castelul meu din Carpați. Ultima oară am fost aici toamna. Frumosul meu cal Al-Araf murise. Ploua și era tare frig. Păstrez o amintire neplăcută a acelui sejur. Am înțeles de ce strămoșii mei nu veneau la castel decât atunci când era vreme bună, precum rândunelele. Dar ce legătură are aceasta cu băiatul care era îndrăgostit de mine pe când aveam șase ani?

– În 1936, prințul Horațiu era în campanie electorală. V-a adus la castel. Așa cum ați spus, era vreme rea. Ați sosit într-o sâmbătă și ați plecat lunea. Îmi amintesc foarte bine de această vizită pentru că vă durea puțin gâtul și am venit la castel să vă îngrijesc. Duminică dimineața, prințul Horațiu a mers la biserică. Singur. După Liturghie, s-a celebrat o slujbă pentru adormiții din familia dumneavoastră.

Prințul nu se simțea prea bine. Când țăranii înaintau către altar ca să-și aducă ofrandele, prințul Horațiu îi privea plin de ură. Ca pe niște asasini. Aceasta a mirat pe toată lumea. Prințul Horațiu era un mare diplomat. Nu ghiceai niciodată dacă era mulțumit ori plin de furie. Pe chipul său se citea întotdeauna indiferența. Era surâzător chiar dacă era nervos. Aceasta surprindea cu atât mai mult, căci își manifesta public furia. Nu-i sta bine. Mai cu seamă că acest fapt se petrecea în timpul unei slujbe religioase, la biserică. Prințul îi fulgera pe sărmanii oameni străpungându-i cu privirea. Era, mai cu seamă, furios împotriva sărmanului părinte Toma Scobai. După slujbă, prințul a trimis pe țârcovnic să poruncească preotului să se prezinte la castel de cum își încheie Liturghia. După ce a transmis această poruncă, prințul Horațiu Știrbei a ieșit din biserică fără să răspundă la salutul credincioșilor.

Eram la castel când a sosit preotul. Mă aflam aici ca să vă tratez gâtul. De îndată ce părintele Scobai a intrat în salon, prințul Horațiu l-a fixat cu privirea și i-a spus strângând din pumni: „Biserica a devenit un cuib de tâlhari, părinte. Sunt scandalizat. Am văzut pe țărani aducând ca ofrande lucruri furate de la castel. Le aduceau la altar. Și dumneavoastră i-ați binecuvântat."

Orice credincios aduce la biserică, duminica, drept ofrande, roadele muncii sale. Unii aduc o farfurie de grâu, alții, prăjituri, brânză sau fructe. Se oferă lui Dumnezeu o parte din ce au recoltat și se aduce ceea ce este mai bun.

– Țăranii din Dumbrava aduc lui Dumnezeu ca ofrandă fructe din jafurile lor? Una ca asta e de neiertat, părinte. Am să merg să-i spun patriarhului României. Am să-i povestesc Majestății Sale Regele. Căci nu este un simplu furt. E un sacrilegiu. Cum ați îndrăznit să sfințiți lucruri furate?

– N-a adus nimeni ofrande din lucruri furate.

– Ba da, părinte. S-a săvârșit așa ceva. Am văzut cu ochii mei. Am numărat zece platouri cu mere furate de la castel. Zece platouri care au fost așezate înaintea altarului.

– Credincioșii au adus mere culese din livezile lor, Excelență.

– Am văzut cu ochii mei, părinte. Zece platouri cu mere furate de la castel. Dumneavoastră le-ați sfințit. O, știu pentru ce! Nu vă așteptați să vin la biserică. Am venit pe neașteptate. Așa este? Ați uitat cea de-a șaptea poruncă, părinte: „Să nu furi!" Ați șters-o, nu-i așa? Și a zecea poruncă? Și pe a noua? Ați încălcat dintr-o singură mișcare cele zece porunci, căci se spune: „Să nu minți!" Și dumneavoastră, ca preot, mințiți. Iar aceasta după ce v-ați împărtășit și ați săvârșit Sfânta Liturghie. Ați călcat cea de-a treia poruncă. Cum slujiți duminica dacă primiți cele furate ca ofrandă?

– Excelența voastră se înșală, spune preotul. Merele pe care Excelența voastră le-a văzut sunt din livezile satului.

– Sunt mere de la castel!, strigă prințul. Le cunosc. Nu-i nici o greșeală. Și știți pentru ce? Pentru că nicăieri în România nu se află mere ca cele de la castelul Dumbrava. Sora mea, regretata prințesă Paleolog, a adus acești meri la castel direct de la pepiniera unde au fost creați. Aceste mere sunt o creație, o capodoperă a horticulturii. Sora mea și soțul ei se aflau în voiaj de nuntă în Italia. Mai precis, la Verona. Au mers aici să viziteze mormântul lui Romeo și al Julietei. În același timp, avea loc o expoziție agricolă. Premiul întâi a fost decernat unui horticultor care a prezentat mere mari cât grepfrutu-rile, roșii și albe precum pielea femeilor din tablourile lui Rubens. Surorii mele i-au plăcut atât de mult aceste mere, că a adus în jur de zece meri pe care i-a plantat la castel. Sunt merele lui Romeo și ale Julietei. Mere din Verona. Există doar la castel. Nicăieri altundeva. Astăzi, la biserică, zece persoane au oferit lui Dumnezeu mere din Italia, adică mere furate de la castel.

– Nu, Excelență, spune preotul.

Părintele Scobai i-a povestit prințului Horațiu că în 1933 doamna Roxana oferise mere copiilor din sat.

– Chiar dumneavoastră, Excelență, ați sfătuit-o pe doamna Roxana să ofere mere. I-ați spus că era prea mică ca să arunce cu bani de aur în mulțime. Unul dintre copiii satului, Decebal Hormuz, fiul fierarului, a păstrat cu sfințenie sâmburii într-o cutie. I-a păstrat ca

pe niște pietre prețioase. Nimeni nu a băgat de seamă frumusețea sâmburilor de măr. Decebal a descoperit că erau frumoși precum perlele. A adunat cât mai mulți cu putință. A schimbat nasturii hainelor sale pe sâmburii pe care îi dădeau ceilalți copii. În cele din urmă, a adunat o adevărată comoară de sâmburi. Dar, în schimb, nu mai avea nasturi la cămăși și la pantaloni. Cum tocmai își pierduse părinții, o vecină i-a făcut alți nasturi. Din ceea ce avea. Căci, in sat, oamenii sunt foarte săraci. Nasturii costă nespus de mult. Vecina a făcut nasturi cosând boabe de fasole. Din cauza spălării, a umidității și a căldurii, fasolea ascunsă sub țesătura de in a încolțit. Din toți nasturii lui Decebal Hormuz vor ieși fire verzi. Nu și-a dat seama de aceasta. La biserică, într-o duminică, copiii vor observa că nasturii lui Decebal înfloriseră. A început larma. S-a dus vorba: „Nasturii lui Decebal încolțesc!" „Crește fasole din pieptul lui Decebal". Sărmanul băiat a plecat de la biserică plângând. Pentru a se consola, a scos cutia de sâmburi. Jucându-se cu sâmburii, uita mereu de nefericirea sa. A băgat de seamă că sâmburii erau moi. Și ei erau pe cale de a încolți la fel ca fasolea nasturilor săi. Decebal Hormuz a pus în pământ toți sâmburii. După un an, în ghivecele de flori erau sute de meri. Nespus de mici. I-a lăsat să crească. Apoi, i-a plantat. Sunt în tot satul. Sunt merele dragostei de care tocmai vorbeați. Mere din Italia. Aduse aici din orașul lui Romeo și al Julietei. Cei mai frumoși meri se află la marginea satului, pe malul lacului dulce, și în jurul fântânii Sultanei. Merele pe care le-ați văzut la biserică nu au fost furate de la castel.

Doctorul Pilat o întreabă pe domnița Roxana:

– Vă mai amintiți această poveste, domniță?

– Au păstrat sâmburii merelor pe care eu le-am oferit?, întreabă domnița Roxana.

E cel mai frumos compliment care i se putea face.

– Decebal Hormuz, donatorul de sânge, a făcut aceasta, domniță.

– O! Admirabil acest Decebal Hormuz!, strigă domnița Roxana.

X

Lacul dulce al Casianei

E 22 mai. Ora 10 dimineața. Domnița Roxana coboară la Dumbrava pentru turul obișnuit de inspecție. Merge să verifice dacă protejatul său a primit coletul cu provizii. Decebal Hormuz nu mai este un străin. Nu mai este un donator anonim de sânge. Face parte întru totul din viața castelului. Se amestecă în trecutul și în amintirile sale. Decebal Hormuz nu este la școală. Clasa este goală. Șoferul și prințesa se resemnează. Își spun că Hormuz s-a dus cu copiii la lacul dulce. Carol Rang e mirat. Știe că aici pot fi lacuri sărate, lacuri amare, dar nu lacuri dulci.

– Lacul dulce se află la marginea pădurii, explică o bătrână. Lacul dulce e chiar la ieșirea din sat.

Mașina cu cruci roșii se oprește la marginea pădurii. Lacul este ascuns în spatele brazilor. E un lac de munte, la care nu vine nimeni. Apa e nespus de rece. Nimeni nu se scaldă aici vreodată. Nu sunt pești. E un lac precum o perlă: frumos, rece și nefolositor. Decebal Hormuz, cu haina lui militară, e pe malul lacului înconjurat de copii. Stă drept. Perpendicular cu pământul. Precum brazii. Haina lui are culoarea brazilor pe timp de furtună. Când e timp rău, tunicile verzi ale brazilor par de culoare kaki.

Copiii privesc mașina castelanei și-i fac semn. Sunt în jur de douăzeci. Cu o seară înainte, Decebal Hormuz a împărțit cu ei pachetul Crucii Roșii pe care tocmai îl primise. În acea dimineață, numărul copiilor veniți la școală s-a dublat. Chiar și cei mai mici, cei care abia pot să meargă, au venit la școală aflând că se împarte zahăr, bomboane și biscuiți.

Mașina prințesei e înconjurată de copii.

– Chiuliți de la școală?, întreabă prințesa.

– Suntem la lecția de istorie, răspunde Decebal Hormuz. Am adus copiii aici pentru a le arăta lacul. Ca să verifice că apa este dulce.

– Așa este?, întreabă prințesa.

– Trebuie să o gustați ca să vă dați seama.

Urmați de copii, prințesa și Decebal Hormuz coboară pe malul lacului. Copiii își înmoaie degetele în apă și le duc la buze. Cei mai mici țipă înainte de a o fi gustat:

– E foarte dulce?

– Vreți să încercați?, întreabă Decebal Hormuz.

Domnița Roxana își scoate mănușa ei albă și-și moaie vârful degetelor în apă. Șoferul Carol Rang e scandalizat. Știe că apa lacurilor și a heleșteielor nu este bună de băut. Dacă ești obligat, la nevoie, să o bei, trebuie ca mai întâi să o fierbi, pentru a ucide microbii. E mirat că prințesa nu ține seama de aceste noțiuni elementare.

– Nu are nici un gust, spune domnița Roxana. De ce spuneți că este dulce?

– Este, spune Decebal Hormuz.

Își înmoaie degetul și-l pune pe limbă. Adaugă:

– Nu ați gustat-o așa cum trebuie.

Domnița Roxana gustă din nou. Întreabă:

– De ce spuneți că este dulce?

– Pentru că este cu adevărat.

Copiii strigă în cor că apa este dulce. Domnița este încurcată. Șoferul își scoate mănușa de piele maro și își înmoaie degetul în apă. Comite acest sacrilegiu, împotriva dogmelor igienei, pentru a veni in ajutorul stăpânei sale.

– Din punct de vedere științific, nu e posibil ca această apă să fie dulce. Cum s-ar putea explica un asemenea fenomen?

– Există o explicație, spune Decebal Hormuz. Altfel, n-aș fi adus copiii aici. La școală copiii nu sunt învățați că ceea ce este științific este adevărat.

– Explicați-mi cum a devenit această apă dulce!, spune domnița Roxana.

Adaugă:

– Mie nu mi se pare că are vreun gust.

– Apa acestui lac a devenit dulce astfel: înainte de 1848, când Imperiul Otoman se afla în declin, soldații turci erau din ce în ce mai ra-

pace, tot mai greu de mulțumit. *Potera*, banda înarmată a Fiscului, trecea în mai multe rânduri pe an pentru a colecta impozitele. Soldații îi ridicau pe tineri și pe tinere pentru a-i trimite la Constantinopol. Într-o zi, Ismail Pașa, unul dintre *Kephalaia*, unul dintre conducătorii poterei, s-a îndrăgostit de o frumoasă tânără moldoveancă, pe care oamenii săi tocmai o prinseseră. Tânăra se numea Casiana. A fost sechestrată în tabăra lui Ismail Pașa, așteptând să fie dusă la Galați și îmbarcată pe galera de Țarigrad ori Constantinopol.

Trupele lui Ismail Pașa se vor opri o noapte și-și vor instala tabăra aici, pe malul lacului. Ismail a poruncit să fie adusă la cortul său frumoasa captivă. Casiana a profitat de un moment de neatenție din partea răpitorilor ei și s-a aruncat în lac.

Gărzile vor sări în apă pentru a o salva. Ismail Pașa, în picioare, în barca sa, a căutat-o pe frumoasa înecată. Nu au aflat-o. Se spune că lacul este fără fund. Lăsând căutările, Ismail Pașa a avut o criză de nebunie și a poruncit soldaților să meargă în sate și să confiște toată mierea și zahărul pe care le-ar afla.

În nebunia lui amoroasă, Ismail Pașa a vrut ca, dacă frumoasa captivă s-a înecat, aceasta să fie măcar într-o apă îndulcită. Ismail Pașa a pus să se arunce așadar în lac tot zahărul și toată mierea pe care le-a aflat în Moldova. Când nu a mai avut, a ridicat tabăra și a plecat. Și-a dat seama că era nebun și a fost dus la Constantinopol legat. Dar apele lacului vor rămâne dulci. Mai ales când vântul agită fundul lacului. Apa este atunci dulce precum ceaiul. Iată explicația, spune Hormuz.

Domnița Roxana își înmoaie degetul său în apă. Îl duce la buze și spune:

– Apa este, într-adevăr, puțin dulce.

În spatele domniței Roxana, șoferul Carol Rang verifică și el. Lui Carol Rang i s-a părut că nu este dulce și, ca om onest, n-ar fi putut să afirme contrariul. Avea îndoieli.

– Și aceasta este lecția dumneavoastră practică de istorie?, întrebă domnița Roxana.

– Exact, spune Decebal Hormuz. Am povestit copiilor că pe pământ există lacuri mai frumoase ca în România. Lacul Leman și alte lacuri elvețiene, marile lacuri din Canada, sunt, cu siguranță, mai frumoase și mai maiestuoase. Dar nicăieri altundeva nu se află

un lac dulce. Apa lacurilor este dulce doar în țara ta natală, în patria ta. De aceea este atât de greu să trăiești în străinătate.

– Și ați descoperit de multă vreme că lacul este dulce?

– De când am auzit povestea frumoasei Casiana. Străinii nu cunosc nebunia lui Ismail Pașa și sinuciderea frumoasei moldovence. Ei nu știu că apa este dulce. Când eram mic, veneam seara aici cu tatăl meu, cu mama Sultana, cu sora mea Serafima, și gustam din apa lacului. Ne gândeam la Casiana.

– Iubești atât de mult România?, întreabă domnița Roxana.

– După ce ați gustat apa lacului, nici dumneavoastră nu o veți mai uita vreodată și nu veți mai afla altundeva un lac mai frumos ca acesta.

Domnița Roxana plecă. Decebal Hormuz și copiii rămân pe malul lacului dulce pentru a-și continua lecția practică de istorie.

XI

Răpirea Serafimei

Domnița Roxana nu-i vorbește niciodată lui Hormuz de tatăl său ori de mama sa. Nu o aduce în discuție pe Xenia Ipsilanti. Cunoaște acum povestea merelor din Italia, dar se preface că nu-i pasă de ea. Îl lasă pe Hormuz să povestească. Coboară cu mașina de două ori pe zi să-l vadă pe protejatul său de la școală. Decebal Hormuz a intrat în viața sa la fel cum un parfum se strecoară într-o cameră. E peste tot. Impregnat. Nu îl vezi, dar îl respiri. Hormuz e ca atmosfera.

Șoferul, mult prea realistul Carol Rang, e mulțumit și el de fiecare dată când coboară în sat. Decebal Hormuz e ca o fereastră deschisă asupra întregii Moldove. Mulțumită lui Hormuz știe că apa lacului este dulce. Că cel care bea din fântâna Sultanei rămâne credincios întreaga viață și atâtea alte lucruri de care nu se știa înainte de a-l fi cunoscut pe Hormuz.

Într-o seară, Carol Rang a coborât de unul singur pe malul lacului și a gustat apa. I s-a părut cu adevărat dulce. Minunea s-a produs mulțumită lui Hormuz. De când la Dumbrava se află un poet, totul s-a schimbat. Poetul nu schimbă niciodată nimic, dar prezența lui modifică totul în jur.

Sunt două zile de când domnița Roxana l-a cunoscut pe Hormuz. De la întâlnirea lor, ținutul este mai bogat. Ea caută trifoiul flămânzilor pe marginea drumurilor, se gândește la părinții săi și la voiajul lor de nuntă în Italia, se simte aproape de Romeo și Julieta și e atentă la nasturii rochiilor sale, uitându-se bine ca ei să nu încolțească la fel ca nasturii lui Hormuz.

Domnița Roxana e în curtea școlii. Se apleacă pe marginea fântânii Sultanei.

– Ați avut o soră, nu-i așa?, întreabă ea.

– Sora mea se numea Serafima, răspunde Hormuz.

– De ce a murit?, întreabă domnița Roxana

– A murit de supărare, răspunde Hormuz. Era foarte mică. Avea șase ani. Durerea ei era atât de mare, că a zdrobit-o pe loc.

– Cum s-au petrecut lucrurile? Nu putea fi ajutată?, întrebă domnița Roxana.

– Nu se putea face nimic pentru ea. Doctorul Pilat a încercat tot ceea ce se putea. Dar Serafima a murit.

– Dar ce a avut totuși Serafima?

– Era nemaipomenită, spune Decebal Hormuz. Serafima avea șase ani, dar ajunsese să facă lucruri pe care nici regii, nici sfinții din calendar nu pot să le împlinească. Era la fel de puternică precum Ioana și Profetul Daniel. Din această cauză a murit.

Decebal Hormuz vorbea de sora lui Serafima cu mai multă admirație ca de Marele Hormuz, tatăl său, și de Sultana, mama sa. Spune:

– După moartea mamei mele, eu și Serafima am fost părăsiți de toți. Eram nespus de afectat. Serafima părea mai puțin marcată. De îndată ce mama a fost înmormântată, Serafima a început să lipsească toată ziua. Era de negăsit zile și nopți. Ne îngrijoram. Ieșea din sat, de una singură, și se pierdea în pădure. Sătenii o căutau ca și când ar fi fost fiica lor, căci un animal sălbatic, pe atunci, bântuia în zonă. Această fiară era de o îndrăzneală ieșită din comun. Intra în miez de noapte în sat și făcea ravagii în cotețe, grajduri și staule. Animalul necunoscut nu mânca oi, nu omora găini, dar strica garduri-le și semăna panică aproape în fiecare noapte. Moldovenii nu au dreptul de a purta arme. Chiar și puștile de vânătoare sunt interzise. S-a făcut apel la jandarmi. S-au organizat vânători pentru a prinde fiara. Se spunea că e vorba de un urs. Dar un urs de o asemenea mărime nu se văzuse niciodată în Carpați.

După ce a fost pândit în mai multe nopți, jandarmii vor omorî fiara într-un crâng din apropierea lacului dulce al Casianei. Dimineața a fost aflat cadavrul uriaș al fiarei negre. Era, într-adevăr, un urs. Mare cât un vițel. Părul lui era lung și negru precum cărbunele. Trupul fiarei zăcea într-o baltă de sânge, străpuns de gloanțe.

Jandarmii și țăranii au fost înspăimântați când au descoperit că fiara nu era singură. Lângă trupul negru și sângerând se afla

Serafima. Îi era teamă că a omorât-o. Dar Serafima era vie. Stătea nemișcată pentru că dormea. Lângă fiara ucisă.

Deșteptându-se, Serafima a vrut să fugă. Plângea. Nu voia ca cineva să se apropie de ea. Era supărată pe toată lumea. A strigat:

– Mi-ați omorât prietenul! L-ați omorât!

Povestea e astfel: rămasă orfană, Serafima rătăcea pe câmpuri și prin pădure. Suferea de foame, de sete, de oboseală, însă suferința cea mai cumplită pentru ea era absența oricărei mângâieri. Într-o zi, a adormit în pădure. Deșteptându-se, a aflat alături de ea un urs uriaș. Îi ocrotea somnul ca o mamă. Serafima și ursul uriaș vor deveni prieteni nedespărțiți. Ursul se purta ca un om. Mai bine chiar. Îi aducea Serafimei zmeură. Îi aducea miere sălbatică. Făcea totul pentru a o distra. Când Serafima se întorcea în sat, o însoțea până la marginea pădurii. A doua zi, o aștepta. Erau mereu împreună. Atunci când jandarmii au ucis ursul, Serafima a plâns ceasuri întregi până ce, ajunsă la capătul puterilor, a adormit alături de prietenul său mort.

– Povestea lui Romulus și a lui Remus, gemenii orfani, alăptați de lupoaica romană, spune domnița Roxana.

– Astfel de lucruri se întâmplă adeseori în munții noștri, spune Decebal Hormuz. Fiarele și oamenii nu sunt neapărat dușmani. Serafima a aflat la un urs mângâierea care îi lipsea în sat. Puteți să cereți detalii doctorului Mircea Pilat. El a îngrijit-o pe Serafima. Odată adusă în sat, s-a îmbolnăvit. Ar fi putut să o salveze dacă prietenul ei, ursul, ar fi fost înviat. Dar nimeni nu putea să facă aceasta. Și, fără prietenul ei, nu mai putea să trăiască. Se vedea bine că era fiica Sultanei. Serafima a povestit înainte să moară cum vreme de trei săptămâni trăise în pădure alături de ursul uriaș. Jandarmii au verificat cele povestite. Au recunoscut locurile unde dormeau, au aflat resturi de fructe și de miere sălbatică și au consemnat totul în rapoartele lor.

– Sunteți absolvent al Școlii de Căi Ferate. Diploma dumneavoastră echivalează cu bacalaureatul. Vă întreb, soldat Hormuz, cum vă explicați din punct de vedere științific comportamentul ursului față de Serafima?, întreabă domnița Roxana.

– Din punct de vedere științific?, spuse Hormuz. Sunt lucruri ce nu pot fi explicate științific. Nu contest știința, rațiunea, logica și matematica. Nu contest metrul. Este un instrument foarte bun

de măsurat. Cu metrul se pot măsura lungimea, lățimea și adâncimea. Însă metrul nu este bun pentru măsurarea lichidelor. Metrul nu poate să măsoare greutățile. Știința e bună pentru a explica lucrurile de pe pământ și faptele cotidiene. Dar există lucruri și fapte ce depășesc materia. Omul, cu atât mai puțin, nu aparține pământului.

– Omul nu este o ființă pământească?, întreabă domnița.

– Omul este o ființă pământească. Bineînțeles că da. Suntem cu toții pământești. Dar nu doar de pe pământ. Platon spune că omul este „o plantă cerească ale cărui rădăcini se află în înalt"[1]. Nu se poate înțelege viața omenească folosindu-ne doar de măsurile utilizate în cazul lucrurilor materiale. Viața oamenilor depășește limitele materiei. Un om nu este un lucru. Nu e doar materie. E mai complex.

– Aveți curajul să vă apropiați de un urs, de un lup ori de un șarpe?, întreabă domnița Roxana.

– Sper că da, răspunde Decebal Hormuz.

– E o sinucidere, spune domnița Roxana. A te arunca în gura lupului înseamnă a te sinucide.

– În pădurile noastre e cu totul altfel, răspunde Decebal Hormuz. Aici, în zona Neamțului, au existat de veacuri mulțime de pustnici ce trăiesc singuratici, în pădure, alături de urși, de lupi și de mistreți. Și nici un pustnic n-a fost sfâșiat vreodată de o fiară sălbatică. Fiarele sălbatice însetate de sânge nu i-au tulburat niciodată pe sfinți. Nu e o legendă. Sunt fapte pe care le vedem sub ochii noștri. Nu s-a mirat nimeni să o afle pe Serafima în brațele ursului. Noi, moldovenii, suntem creștini. Înțelegem creștinismul până la ultima buchie. Și este spus în Evanghelie că putem să călcăm peste șerpi și peste scorpii, fără ca ele să ne facă vreun rău[2].

– Aveți curajul să intrați în cușca unei fiare?

– Visul vieții mele este de a fi ca Serafima, împreună cu fiarele, și de a nu avea parte de vreun rău.

– Nu e prea pretențios?

– Nu, căci se spune: „De toate făgăduințele făcute sfinților putem să avem parte. Chiar și cei mai umili dintre noi."[3]

[1] Platon, *Timeu*, 90 b.
[2] *Luca* 10, 19.
[3] Origen, *PG* 12, col. 1148.

Domnița Roxana se întoarce la castel tulburată. Sunt mai multe lucruri stranii în povestea Serafimei. Domnița Roxana iubește logica. E din instinct împotriva extravaganțelor și a lucrurilor bizare. Povestește doctorului cele aflate.

– Povestea este strict autentică, spune doctorul. Am încercat să o salvez pe Serafima. A murit din pricina tristeții. Neconsolată la moartea ursului, prietenului ei.

– Ursul nu i-a făcut nici un rău?

– A fost mai plin de afecțiune cu ea decât o pisică. Afecțiunea lor era reciprocă. O mare prietenie. Ursul ar fi batjocorit moartea intrând în sat și lăsându-se ucis mai de grabă decât să nu o mai întâlnească pe mica lui prietenă Serafima. Dacă nu-l credeți pe Decebal Hormuz, vă aduc mărturia lui Jules Michelet[1].

E un francez. Francezii sunt cartezieni. Jules Michelet a vizitat munții noștri. Povestește istoria unui băiat ce trăia alături de un șarpe ca și când ar fi fost frați. Era un șarpe periculos. Un șarpe uriaș. Care teroriza regiunea. Oamenii îl vor ucide. Îl vor afla pe băiat alături de șarpele mort. Băiatul plângea și țipa: „Puiul! Mi-ați omorât puiul!"

Povestea lui Michelet se numește *Puiul*. Este asemănătoare poveștii Serafimei.

Domnița Roxana are certitudinea că povestea lui Daniel în groapa cu lei și povestirea despre Iona ce a petrecut în pântecele chitului sunt povestiri istorice, și nu legende. E sigură că și Decebal Hormuz ar putea trăi printre fiare, fără ca acestea să-i facă vreun rău.

[1] Jules Michelet, *Légendes démocratiques du Nord,* Paris, 1854.

XII

Prințul din Levant

Decebal Hormuz nu a avut norocul să locuiască în camera rechiziționată pentru el de sat.

În cea de-a treia zi, după vizita la castel, toate planurile sale s-au prăbușit...

E 24 mai, ora 6 dimineața. Domnița Roxana se trezește. Îi place să se culce târziu, dar un miros puternic de tutun o deșteaptă din somn. E mirosul de tutun de pipă al unchiului său, prințul Horațiu Știrbei. Domniței Roxana i se pare că visează. Unchiul ei se afla la București. E consilier regal. Deplasările sale sunt anunțate cu multă vreme înainte.

Dar se simte mirosul tutunului său. Un tutun pe care nimeni altcineva nu îl fumează. O casă olandeză fabrica acest amestec special pentru prinț.

– Tu ești, unchiule?, strigă domnița.

– Iartă-mă că te-am trezit, spune prințul.

E sprijinit de șemineu. Poartă o vestă albastră de catifea. Are tâmplele argintii. Stă cu pipa între dinți.

– Nu tu m-ai trezit, unchiule Horațiu. Mirosul pipei tale. Ai picat din cer? Cum ai ajuns?

Călătoriile prințului Horațiu sunt mai complicate decât mecanismul unui ceas. Dacă ia trenul, i se atașează un vagon special. În vagon, e bucătăreasa sa, valetul și toate obiectele personale. Emisari mobilizați cu câteva zile mai devreme îi pregătesc sosirea. Domnița Roxana cunoștea obiceiurile unchiului său. În mod logic, nu *putea* să fie acolo.

– Ai picat din cer, unchiule Horațiu?, întreabă prințesa.

– Am venit cu mașina.

– Tu cu mașina? De la București până aici?

– Măcar o dată, cele ce par cu neputință sunt adevărate!, spune prințul.

– Dacă una ca asta e adevărată, e sfârșitul lumii, unchiule.

– Drept ai grăit, domniță.

– Ce am spus?

– Ai spus „sfârșitul lumii". Cam așa stau lucrurile. Am călătorit în timpul nopții pe ploaie și pe drumuri desfundate. Am ajuns la ora 4 dimineața. Când s-a făcut șase, m-am hotărât să te trezesc.

– M-ai deșteptat pentru ceva anume?, întreabă domnița Roxana. Nici când trebuia să merg la școală nu mă trezeam. Îmi spuneai că mă iubeai mult, prea mult ca să faci aceasta. Nu mă mai iubești, unchiule? Ce se întâmplă?

– Am venit să te iau.

– Să mă iei? Unde?

– Să te duc departe de aici.

– Puteai să-mi trimiți o telegramă. Aș fi ajuns imediat. Trebuia să vii să mă cauți personal?

– Nu puteam să-ți dau telefon. Nici să-ți trimit o telegramă. Trebuia să vin să te iau personal.

– E atât de grav?

Domnița Roxana coboară din pat.

– Nespus de grav, spune prințul. Musai să te îmbraci. Trebuie să plecăm. Armata Roșie va fi aici poate chiar mâine. Întreaga Țară de Sus a Moldovei va fi ocupată. De aceea am venit să te iau.

– Armata Roșie se află la sute de kilometri. Veștile de pe front sunt bune. Armata noastră luptă plină de vitejie. Invadatorii nu pot să sosească aici, spune Roxana.

– Ba da, domniță. Vor fi aici de pe o zi pe alta. Trupele noastre au primit ordin să se retragă.

– Să se retragă? Dar de ce? Cine a dat ordinul?

– Regele. Nordul Moldovei va fi cedat rușilor. Și castelul nostru.

– De ce acest ordin?

– E o retragere strategică, explică prințul. Războiul e la fel ca șahul. Din când în când te retragi pentru a putea ataca mai bine adversarul. Singurul lucru de făcut în acest moment e să plecăm. Cât se poate de repede.

– Trebuie să plecăm imediat?

– Da. Cât se poate de iute.

– Dar rușii nu sunt încă aici, nu-i așa?

– Nu. Dar, cu cât plecăm mai repede, cu atât mai bine. În timpul retragerilor strategice, drumurile sunt mereu aglomerate. Trebuie să plecăm înainte ca mișcările de trupe să înceapă. Înțelegi, domniță?

– Ce să înțeleg?, întreabă domnița Roxana.

La castelul Bonjuriștilor domnește o liniște desăvârșită. O liniște aproape palpabilă. Uneori, ai impresia că auzi mugurii deschizându-se și seva urcând în tulpina florilor. Acum, liniștea a fost spartă. Se aud lovituri de ciocan undeva. În castel.

– Am ordonat să fie ambalate covoarele și tablourile, răspunde prințul Horațiu. Muncitorii bat în cuie valizele.

– Le luăm cu noi?, întreabă domnița Roxana.

Începe să înțeleagă gravitatea situației. Nu mai are somn.

– Castelul e pierdut, domniță. E sigur. Nu-l vom revedea. De pe o zi pe alta vom recupera partea de nord a Moldovei. De aceea se face acum această retragere strategică. Pentru a câștiga războiul. Dar, între timp, rușii se vor instala la castel. Și pe unde trec rușii nu rămân decât praf și pulbere. *Dolta*, așa cum spun ei: *Nimic în afară de cenușă.* Teritoriul eliberat va fi un pământ dezolant. Nu va mai crește nici iarba. Nu vor mai veni nici păsările. Nu vor mai cânta. Rușii vor arde castelul. Când ne vom întoarce, nu vom afla aici decât un morman de cenușă. Pentru aceasta am poruncit să se ambaleze covorul, tablourile și ceea ce merită a fi luat.

– M-ai făcut să deschid Centrul de donare a sângelui la castel doar pentru trei zile?

– Iașul este bombardat zi și noapte. Eram obligat să te scot din infern. Am sugerat Statului Major să deschidă Centrul de donare a sângelui la castel. Centrul pe care tu trebuia să-l dirijezi. Însă iată, omul propune, și Dumnezeu dispune. Istoria și mersul războiului ne obligă la această retragere strategică. Este o acțiune dureroasă, dar trebuie să rezolvăm acest lucru.

– Castelul meu este, așadar, pierdut!, exclamă domnița Roxana. Și oamenii noștri ce vor face?

– Care oameni?

– Tinca, Soliman, Carol, servitorii noștri. Ce se va întâmpla cu ei?

– Tinca, bucătăreasa, valetul vor pleca cu camionul cu mobilă. Servitorii sunt rechiziționați. Fac parte din armată.

Prințul Horațiu Știrbei, a cărui familie se află în exil din anul 1453 – după căderea Constantinopolului –, deține o experiență ereditară în ceea ce privește retragerile și fuga. Cunoaște fragilitatea imperiilor și a statelor. Familia sa a trăit aventurile exilului vreme de o jumătate de mileniu. Prințul Horațiu Știrbei a expediat în Elveția tot ceea ce el și Roxana aveau. Au păstrat în România doar pământurile, pădurile și imobilele. Lucruri ce nu puteau fi duse în Elveția.

– De ce nu mi-ai trimis o telegramă ca să iau mașina și să vin la București?, întreabă domnița Roxana. Nu era mai ușor?

– O retragere ca cea de astăzi trebuie făcută în secret absolut. Nu ți-am telegrafiat, pentru ca secretul să fie bine păstrat. Suntem în război. Zidurile au urechi. Cea mai mică indiscreție poate declanșa panica. Dușmanul poate fi avertizat. Ne-ar putea tăia calea. Ar fi un dezastru. Am preferat, așadar, să fac această călătorie barbară pentru a te lua personal. Nu suportam ideea să călătorești singură. Ești bunul meu cel mai prețios. Acum, scumpa mea domniță, vrei să te pregătești? O oră îți este îndeajuns?

– Trebuie să plecăm într-o oră?

– E cel mai prudent. Prudența este însușirea prinților și a diplomaților. Te aștept jos într-o oră.

XIII

Ultimul Hormuz

E ora 8 dimineața. Prințul Horațiu Știrbei și domnița Roxana se află în uriașa sufragerie a castelului. E ultimul lor mic dejun la castelul Bonjuriștilor, la castelul rândunelelor. În toate camerele, mobila rămâne la locul ei. Nu sunt luate decât puține lucruri. Domnița Roxana privește zidurile și tavanul cu muluri aurite. E îmbrăcată în uniforma ei albă de infirmieră. Prințul i-a spus că uniforma e de preferat pentru astfel de călătorii.

Personalul care rămâne la castel a fost prevenit de prinț, cu discreție, că domnița Roxana e invitată să însoțească familia regală pentru o lungă călătorie de inspecție pe front. Oamenii castelului se bucură, așadar, de plecare. Știu că domnița Roxana, stăpâna lor, va fi alături de rege.

– Unchiule Horațiu, aș vrea să-ți pun o întrebare pe care nu ți-am pus-o niciodată. O întrebare gravă.

– Ascult, domniță.

– Ce se va întâmpla cu populația civilă? Ce se va întâmpla cu locuitorii din Dumbrava și din zonă? Nu sunt incluși în planul de evacuare?

– Nu, domniță. Dimpotrivă: se păstrează secretul ca ei să nu afle despre retragere. Ca să nu intre în panică.

– Dar ei sunt sortiți morții și deportării, unchiule.

– Știu.

– Ești de acord cu asta?

– Oamenii sunt, ca întotdeauna, în mâna lui Dumnezeu, domniță.

Prințul Horațiu Știrbei e încurcat. Ordinul prevede, într-adevăr, ca retragerea să aibă loc în cel mai mare secret. Autoritățile civile nu

știu. E sacrificată întreaga populație. Dacă se anunță retragerea, toți oamenii vor părăsi satul, și drumurile se vor aglomera. Catastrofa ar fi inevitabilă.

– E crud. Nu se poate abandona populația. Francezii, englezii, americanii pot crede că e îngăduit să lași populația civilă într-o regiune în care vor sosi trupele ruse. Dar noi suntem români. Suntem vecinii cei mai apropiați ai sovieticilor. Vedem și auzim de o jumătate de veac tot ceea ce se petrece cu ei. Știm că comunismul nu este o doctrină. E vorba de un regim carceral. De un stat penitenciar. Rusia e o federație de republici penitenciare. Am văzut cu ochii noștri, în Basarabia și în Bucovina, ce înseamnă sosirea Armatei Roșii. Mai întâi au loc execuții. Cei care nu sunt executați sunt deportați. Femeile sunt violate. Toate. Fie că sunt bătrâne, fie că sunt tinere.

– Nu avem de ales, spune prințul. Mulțumește-I lui Dumnezeu pentru șansa de a fi salvată. De a nu fi condamnată să cazi în mâinile rușilor. De cum am aflat de planul de retragere, am alergat aici conducând întreaga noapte.

– Nu putem să salvăm măcar o parte din populație?

– Pe cine putem să salvăm?

– Pe cei din jurul nostru.

– Cu neputință!, răspunde prințul. Dacă îi luăm cu noi, ceilalți vor înțelege că e vorba de o retragere. Vestea se va răspândi mai repede ca un incendiu. Planul Statului Major va fi compromis. Vom pierde nu doar populația civilă, ci și armata. Va fi stabilită o linie de apărare în sudul Moldovei. Și vom recupera teritoriul abandonat.

– E înspăimântător ceea ce facem. Păstrând secretul, am impresia că amândoi îi predăm pe oameni cu mâinile și picioarele legate rușilor. Le ascundem primejdiile care îi așteaptă. Suntem complici ai exterminării lor.

– Nu putem face altfel, spune prințul.

– Suntem oameni, unchiule.

– E adevărat. Nu putem să-i salvăm pentru că suntem oameni. Suntem muritori. Puterile noastre sunt limitate. Doar Dumnezeu poate să-i salveze.

– Nu-ți cer decât să salvezi unul, unchiule. Pentru că este cu neputință să-i salvăm pe toți.

– Imposibil, răspunde prințul. Dacă luăm o singură persoană cu noi, în cinci minute întreg satul va afla aceasta. Persoana pe care vrem să o salvăm va merge să-și ia rămas bun, plângând, de la tată, de la mamă. Satul întreg va afla aceasta.

– Băiatul pe care te rog să-l salvezi n-are nici mamă, nici tată. E singur pe lume.

– E imprudent. Un singur băț de chibrit poate declanșa cel mai mare incendiu. Dezastrul.

– Tu ești diplomat, unchiule. Un diplomat află întotdeauna o cale de scăpare. Îți cer să salvezi un băiat din sat. Refuz să plec dacă îl vei abandona rușilor.

– Cine este?

Prințul Știrbei devine pe neașteptate curios.

– Este unicul meu donator de sânge. I s-a refuzat sângele. Dar e singura persoană care s-a prezentat la centru. Un om foarte tânăr. Se numește Decebal Hormuz.

– Și pentru aceasta vrei să fie evacuat? Doar pentru aceasta? Ce a făcut în viață acest băiat?

– A fost voluntar. S-a angajat la șaptesprezece ani. Acum e reformat. A sosit în sat la jumătatea lui februarie.

– E născut aici?

– Da. Dar nu mai are pe nimeni. A fost crescut la orfelinat. La Colegiul Căilor Ferate din Pașcani.

– De ce se află în sat, dacă nu mai are pe nimeni?

– Nu mai avea nici un alt loc unde să se ducă. L-am luat sub protecția mea. Nu-l voi abandona. Vei face o excepție cu el.

– Situația e gravă, domniță. În situații ca acestea, la fel ca în matematică, nu există excepții. Nu îl vom lua pe acest băiat cu noi. E un nu categoric. De ce ții atât de mult la evacuarea lui? De când îl cunoști?

– L-am cunoscut acum trei zile. Pe 21 mai, s-a prezentat la castel ca să doneze sânge. E protejatul meu.

– Și de ce-l protejezi? Doar pentru că a venit să doneze sânge?

– Nu. Am mai multe datorii față de el.

– Datorii? Tu? E cu neputință una ca asta! O prințesă Paleolog nu are datorii față de nimeni. Toată lumea are datorii față de tine. Dar tu nu ai nici o datorie. E privilegiul prinților de a fi me-

reu creditori și niciodată debitori. Chiar și atunci când primesc ceva, cel care le-a dăruit este debitorul lor. Căci are cinstea de a dărui prinților. Nu datorezi nimic acestui băiat pentru că tu nu datorezi nimic nimănui.

– Îi datorez protecția, spune domnița Roxana. Este o prerogativă a prinților. E singur și lipsit de apărare. E orfan.

– Nu e nimeni vinovat. Destinul l-a făcut orfan.

– Noi suntem vinovați, nu destinul.

– Noi l-am făcut pe acest băiat orfan?

– Exact. Mătușa Xenia Ipsilanti a dat ordin paznicilor pădurii să-l ucidă pe tatăl acestui băiat. Din această cauză îmi revine datoria de a-l proteja.

– Xenia Ipsilanti se ruga mereu. Ca să poruncească uciderea acestui om ar fi trebuit să-și întrerupă rugăciunea. Or, toată lumea știe că Xenia Ipsilanti nu și-a întrerupt nicicând rugăciunea. Nu a ordonat, așadar, uciderea.

– Nu e vorba de o ucidere, spune domnița Roxana. Mătușa Xenia Ipsilanti este vinovată de trei crime. Vrei să știi cum s-au petrecut lucrurile? Era aici pentru postul din anul 1933. Era singură la castel. Așa cum avea obiceiul. Nu putea să suporte ca tatăl acestui băiat să care copaci din pădurile noastre. A dat ordin să i se întindă o cursă. Și el a murit. A căzut într-o capcană de mistreți. Ca o fiară.

– Cum se numea acest om?, întreabă prințul Horațiu.

– Hormuz. Era fierarul din Dumbrava. I se spunea Marele Hormuz.

– Fierarul din Dumbrava?, întreabă prințul.

– Exact.

– Povestea ta e una fără temei, domniță. Cel care ți-a povestit-o a mințit. Nimeni nu l-a ucis pe fierarul Hormuz. A murit într-un accident la pădure. Mor mulți oameni la pădure. Xenia Ipsilanti nu e vinovată în acest caz cu ceva. Dacă ar fi fost o singură fărâmă de adevăr în ceea ce susții, toată lumea ar fi vorbit despre asta.

– Xenia Ipsilanti a ordonat uciderea, spune domnița Roxana. Toată lumea știe. Toată lumea vorbește despre aceasta. Paznicii pădurii care au primit ordinul de a-l ucide pe Hormuz se numeau Schipetar și Arnăut. Doi albanezi. I-ai cunoscut, cu siguranță. Victima a fost înmormântată în Vinerea Mare. Era al doilea mormânt

din Vinerea Mare a anului 1933. Mătușa Xenia Ipsilanti știa că ea era vinovată. N-a îndrăznit să meargă la biserică. Îi era teamă că va fi linșată. Paznicii pădurii n-au venit nici ei. Soția fierarului a murit de supărare. Serafima, fiica lor de șase ani, a murit și ea tragic. Din întreaga familie nu a rămas decât un singur supraviețuitor: donatorul de sânge. Nu pot să continui opera Xeniei Ipsilanti. Nu vreau să-l ucid pe ultimul Hormuz.

Prințul Horațiu Știrbei cunoștea povestea, dar e prinț. Un prinț e un om căruia îi place curățenia. Afacerea Hormuz e una murdară. Prințul înlătură tot ce este murdar. Înlătură din memoria sa murdara afacere Hormuz. E o simplă problemă de salubritate.

– Sunt și alte motive care te împing să pledezi cauza acestui băiat?

– Ceea ce ți-am spus nu este îndeajuns?

– Ba da, spune prințul. E chiar mult prea mult. Dar ai pus atâta pasiune... Ceea ce mă face să cred că ai alte motive ca să te ocupi de el.

Prințul Horațiu Știrbei e un adevărat levantin. Pătrunde inimile. Familia lui domnește de o mie de ani. Are obiceiul să citească pe chipuri și în sufletele oamenilor ca într-o carte.

– Într-adevăr, am alte motive. Ai înțeles corect. Băiatul despre care e vorba e cel care a plantat sâmburii merelor pe care i le-am oferit când mă plimbam cu Al-Araf prin sat. Îți amintești, nu? Erau mere culese din merii pe care mama i-a adus din orașul lui Romeo și al Julietei, de la Verona, după voiajul lor de nuntă. Mulțumită lui Decebal Hormuz, care a păstrat sâmburii plini de dragoste, merii din Italia au împânzit acum satul. Sunt câteva zeci.

– Asta e tot?, întreabă prințul.

– E tot, spune domnița Roxana.

Ar fi vrut să vorbească de talentul de povestitor al lui Decebal Hormuz, de candoarea sa. Dar va tăcea.

– E protejatul meu. N-am să-l las. Vreau să-l iau cu noi.

– Trebuia să-mi spui de la început, domniță. Ai vorbit de atâtea lucruri, dar nu mi-ai dat argumentul cel mai solid. Acum, ai spus lucrurilor pe nume.

– Ce-am spus?

– Ai spus că este dorința ta. Cu asta trebuia să începi. Dorințele tale sunt ordine. Și când iubești pe cineva îi împlinești dorințele. Nu te mai preocupi de ce e drept ori de ce e nedrept.

– Mulțumesc!, spune domnița Roxana.

A obținut victoria. Acum își dă seama că toate argumentele expuse unchiului său nu aveau nici un fel de valoare. Voia să-l salveze pe Hormuz fără să se întrebe de ce. Dintr-odată. Fără să se gândească. Ca atunci când ceri de băut când îți este sete. Când prințul a întrebat-o de rațiunile salvării lui Hormuz, era ca și când i-ar fi spus: „De ce ți-e sete, domniță?" Ori: „De ce respiri, domniță?" Ce-ar fi putut răspunde? Nimeni nu știe să spună de ce respiră.

– Îl iei, deci, cu noi?, întreabă domnița Roxana.

– Ți-am promis că-l vom evacua, răspunde prințul. Nu aceasta mi-ai cerut? Mi-ai cerut să nu-l abandonez în mâinile rușilor.

– Exact, răspunde domnița Roxana. Nu am cerut nimic altceva. Doar să fie evacuat. Să nu cadă în mâinile ocupanților, așa cum tatăl său a căzut în capcana mistreților.

XIV

O vară fără rândunele

S-a scurs o jumătate de oră. Prințul Horațiu Știrbei i-a chemat la castel pe brigadierul Marin Glod, șeful jandarmeriei din Dumbrava, și pe doctorul Mircea Pilat. I-a primit în salon. Prințul este îmbrăcat de drum. Surâde destins. Ca și când ar pleca la plimbare.

– Plec împreună cu domnița Roxana. Mergem să-l însoțim pe Majestatea Sa Regele într-un turneu de inspecție pe front. Eu sunt și președinte de onoare al Crucii Roșii din România. Îl însoțesc pe rege în această calitate. Domnița Roxana va fi infirmieră atașată pe lângă familia regală. Dumneavoastră, doctore Pilat, veți asigura singur direcția Centrului de recoltare a sângelui de la castel. Am certitudinea că în câteva săptămâni va funcționa pe de-a-ntregul. Oamenii de la munte se vor obișnui să vină să doneze sânge.

Doctorul Mircea Pilat e flatat că prințul Horațiu îi vorbește ca un prieten. Prințul Știrbei este consilier al regelui. Șeful efectiv al diplomației române și unul dintre cei dintâi oameni politici ai regatului. Pentru doctorul Pilat e o promovare. Prințul îi deleagă direcția centrului din castelul său. Lui, un simplu medic de subprefectură.

– Dumneavoastră, brigadier Marin Glod, sunteți un jandarm de ispravă. Sunt la curent cu activitățile dumneavoastră. Voi vorbi cu șeful justiției militare și veți primi o decorație de ziua națională.

Jandarmul se ridică, ia poziție de drepți și mulțumește.

– Am aflat că populația are mari probleme, spune prințul.

– Din punct de vedere alimentar e foarte grav, răspunde jandarmul Marin Glod. Moralul populației e excelent. Dar lipsește mâncarea. E foamete. Primăvara e întotdeauna greu. Chiar și pe timp de pace. Acum e a patra primăvară de război. Se suferă din pricina foametei în tot muntele.

– Populația e înfometată!, strigă prințul.

Chipul său pare plin de compasiune.

– E foarte bine că mi-ați spus, brigadier. Mulțumesc! Ați ghicit că nu suport nici măcar ideea ca poporul să fie nefericit. Vom rezolva toate acestea cât se poate de rapid. În depozitul castelului sunt câteva mii de pachete cu provizii de la Crucea Roșie. Să veniți cu mai multe căruțe și să le luați pe toate. Să le dați oamenilor din sat și celor din satele vecine. Chiar astăzi. Nu vreau ca poporul să sufere de foame. Asta mă scoate din minți.

– Vă mulțumesc, Excelență!, spune brigadierul.

– Luați tot!, ordonă prințul. Vreau ca poporul să fie mulțumit. Să luați din depozit toate stocurile de îmbrăcăminte și lenjeria. Să le împărțiți oamenilor odată cu coletele de mâncare. Sunt câteva sute de perechi de cizme, de cuverturi și mulțime de alte lucruri. Dați toate acestea celor care au nevoie. Mai târziu, voi avea grijă ca aceste stocuri să fie refăcute.

Domnița Roxana își dă seama că tot ceea ce prințul spune e o țesătură de minciuni. Prințul ordonă să fie distribuite proviziile și hainele pentru a nu cădea în mâinile ocupantului. Nu e o dragoste la prima vedere față de popor. În ciuda faptului că știe adevărul, domnița Roxana e emoționată. Prințul minte mai bine decât actorii de pe scenă. Își joacă foarte bine rolul. Nimic nu poate naște suspiciunea că el predă populația ocupanților, ascunzându-i adevărul în privința sosirii inamicului.

– Cunoașteți un băiat pe nume Decebal Hormuz?, întreabă prințul.

– Bineînțeles că îl cunosc, Excelență, răspunde brigadierul Marin Glod. E un voluntar care a fost reformat în luna februarie. Locuiește la școala din Dumbrava. A venit la post ca să-și vizeze certificatul de reformă.

– Ce fel de băiat e?

– Cu totul aparte, Excelență, răspunde brigadierul Glod. Tatăl său a fost fierar aici. Băiatul predă copiilor din sat. Gratuit. Doar pentru a face un bine. Un adevărat patriot, Excelență.

– Sunt bucuros că aveți o părere bună despre el, spune prințul. Și prințesa mi-a vorbit despre acest băiat.

– Nimeni nu poate să vorbească decât de bine de Decebal Hormuz. Oamenii îl iubesc mai mult decât pe copiii lor.

– Pot să fac ceva pentru acest băiat?

– Dacă-l ajutați pe Hormuz, Dumnezeu vă va ajuta, Excelență.

– Bineînțeles că îl voi ajuta, spune prințul Horațiu. Vreau să fac aceasta cât se poate de repede.

Prințul deschide un registru. L-a scos din servieta sa. Este registrul cu foi de rechiziție. Prințul îl folosește mai des decât carnetul său de economii. Pe timp de război, responsabilii țării au dreptul să rechiziționeze tot, imediat. De peste tot. Pentru patrie.

– Iată foaia de rechiziție pentru acest băiat, spune prințul. Să o completați. Să mi-l trimiteți pe Decebal Hormuz chiar astăzi. Să se prezinte la cartierul general al Crucii Roșii de la București.

– Mi-l luați?, întreabă brigadierul.

– Mi-ați spus că este un băiat excepțional. Țara are nevoie de toți băieții de valoare. Puneți-l în tren chiar astăzi și trimiteți-mi-l la București.

– Nu, Excelență, intervine doctorul Pilat. Lăsați-ni-l nouă pe Decebal Hormuz. Veți îndurera nespus pe toți copiii și pe părinții lor dacă-l luați.

– E mult prea târziu. Țara are nevoie de el. E rechiziționat.

Prințul se ridică. Își pune mănușa. Întinde mâna cu mănușă doctorului, apoi brigadierului.

– Trebuie să plec. Vă urez succes.

Prințul Horațiu Știrbei o apucă de braț pe domnița Roxana și urcă în mașină. Încearcă să nu privească în urmă. Știe că nu va mai revedea castelul Dumbrava. Prințul Horațiu Știrbei e însă un politician. E diplomat și prinț. Meseria lui este să folosească înfrângerile într-un scop bun. Misiunea lui e de a transforma orice rău într-un eveniment fericit. Să folosești victoriile e un lucru ușor și la îndemâna tuturor muritorilor. Doar prinții știu să prefacă însă înfrângerile în victorii.

– Ești mulțumită de hotărârea pe care am luat-o în privința protejatului tău?

– Mulțumesc, unchiule! Sunt foarte mulțumită. Ideea de a-l trimite pe Decebal Hormuz cu trenul este excelentă. Și el va fi nespus de bucuros pentru faptul că este rechiziționat. Visul său e de a deveni util. Iubește România ca pe propriul său trup. Soluția ta este realistă, înțeleaptă și abilă.

– Protejatul tău va ajunge la București înaintea noastră.

Prințul Horațiu Știrbei e mulțumit că a rezolvat această problemă. Pentru el, sufletul omenesc este un mecanism. Un fel de mișcare de orologiu. Domnița Roxana a vrut să-l salveze pe acest băiat pentru aceleași motive pentru care o fată dorește să-și salveze păpușa ori pe ursulețul ei de pluș atunci când arde casa. Prințul e sigur că e vorba de un capriciu al unei tinere. E o cruzime din partea adulților de a nu satisface capriciile copiilor. Mai cu seamă când aceasta nu costă nimic. Ca în cazul dat. Prințul se gândește că domnița Roxana va uita chiar înainte de a ajunge la București că a dorit să salveze un băiat din sat. Copiii uită mereu jucăriile pentru care au plâns nespus. Mașina virează la dreapta. Castelul se face nevăzut. Domnița Roxana rememorează cuvintele doctorului Pilat. Îi spusese că prinții sunt asemenea rândunelelor. Părăsesc castelul în anotimpul rece. Această vară va fi o vară fără rândunele.

Satul Dumbrava e la fel ca întotdeauna, cu casele lui agățate de cer prin panglici de fum albăstrui ce ies pe hornuri.

E 24 mai 1944. Centrul de recoltare a sângelui de la castelul Bonjuriștilor n-avea să funcționeze decât trei zile.

XV

Dispărutul din trenul de Moldova

S-au scurs trei luni de la părăsirea castelului. E 21 august 1944. Domnița Roxana se află la București. S-a instalat în *Kephalaion* ori Palatul Conducătorilor. Este casa familiei Paleolog. O clădire imensă, de piatră, din centrul Bucureștilor, în apropiere de Grădina Cișmigiu. O adevărată fortăreață. Cândva, se numea Palatul Dragomanilor. Prinții Paleolog, după căderea Constatinopolului, au sosit în România cu armata de ocupație turcă ca dragomani ori interpreți. Mai apoi, dragomanii au devenit prinți, iar palatul lor s-a numit *Kephalaion* ori *Kephalaia*, ori Palatul Conducătorilor, căci prinții sunt conducătorii țării.

Paleologii vor domni în Moldova și în Valahia în numele turcilor, iar mai apoi, în numele lor. În Imperiul Otoman se vindeau la licitație titlul și funcția de prinț al României. Paleologii erau destul de bogați pentru a le dobândi. În Palatul Conducătorilor, prinții vor aduna mulțime de mobilă, în stiluri renumite, ce a fost la modă în ultimele patru secole. Palatul domniței Roxana era plin acum de obiecte, asemenea unui muzeu.

Existau în jur de treizeci de camere împărțite pe trei etaje. De mai multe săptămâni, Bucureștiul e bombardat fără încetare de aviația americană care se îndârjește să dechidă calea Armatei Roșii. Cartiere întregi ard în fiecare noapte. Superba vilă a prințului Știrbei de la Mogoșoaia a fost complet distrusă. Prințul s-a mutat în Palatul Conducătorilor. Sediul Crucii Roșii din România a fost distrus și el. Acum, cartierul general al Crucii Roșii se află în Palatul Conducătorilor.

Viața la București este dezorganizată. Mai mult de un milion de refugiați au sosit în orașul bombardat. Crucea Roșie nu mai face față.

Domnița Roxana nu se consacră pe de-a-ntregul nefericirilor orașului. Are o preocupare ce o absoarbe întru totul: dispariția lui Decebal Hormuz. În fața ei, la Castelul Bonjuriștilor, brigadierul de jandarmi Marin Glod a primit ordin să-l rechiziționeze și să-l expedieze pe soldatul Hormuz la București. Ordinul a fost executat. Hormuz a fost urcat în trenul de București, la Pașcani, pe 24 mai, cu cinci minute înainte de miezul nopții. Procesul verbal a sosit la Crucea Roșie. Decebal Hormuz a dispărut însă pe drum. De trei luni nu se cunoaște nici o veste despre el. Crucea Roșie a făcut cercetări în spitale, în taberele de refugiați și în registrele de deces. Nicăieri, nici urmă de Hormuz.

Căutându-l pe Hormuz, domnița Roxana l-a aflat pe brigadierul Marin Glod. La convocat la Palatul Conducătorilor.

Fostul șef de post de jandarmerie din Dumbrava s-a prezentat la ora 9 dimineața în biroul prințesei. E de nerecunoscut.

– Ce vi s-a întâmplat, brigadier?, întreabă prințesa.

– A doua zi după plecarea dumneavoastră am fost rănit. Mi-am pierdut brațul drept.

– Cum așa?

– Încă de la plecarea dumneavoastră, domniță, bande de negustori, magistrați, cămătari și prăvăliași din oraș au început să străbată satul în camionete. Trăgeau cu mitraliera în populație, aruncau grenade în biserici, dădeau foc recoltelor și otrăveau fântânile. Pregăteau sosirea Armatei Roșii. Am încercat să-i opresc, să-mi fac datoria de jandarm. Mi-a fost smuls brațul drept de către rafalele unei mitraliere.

– Și spuneți aceasta cu surâsul pe buze, brigadier?, constată domnița Roxana.

– Tot răul spre bine, domniță, răspunde brigadierul Glod. Dacă n-aș fi pierdut brațul drept, mi-aș fi pierdut viața. Fiind rănit, pe 25 mai, am fost evacuat. Toți cei care au rămas în sat au dispărut fără urmă.

Ochii jandarmului se umplu de lacrimi:

– Armata Roșie mi-a ucis soția și copiii. Așa cum i-a ucis aproape pe toți locuitorii din Dumbrava. Dacă n-aș fi avut brațul smuls, aș fi fost ucis și eu. Nimeni nu a ieșit viu din Dumbrava.

– Am rapoarte, spune domnița Roxana. Știu că satul și castelul au fost arse. Dar de ce purtați haine civile, brigadier?

– Nu poți să fii infirm și militar, domniță.

– Îmi pare nespus de rău pentru brațul dumneavoastră, spune domnița Roxana. Îmi pare, de asemenea, rău pentru familia dumneavoastră.

Brigadierul Marin Glod are în jur de 30 de ani, dar pare mult mai în vârstă. Mâneca dreaptă a hainei sale civile atârnă în gol. Își pierduse, de asemenea, și dinții. E bărbierit prost. Trăiește în mizerie.

– Luați loc, brigadier!, spune domnița Roxana.

Brigadierul se așază. Pe un colț al scaunului însă. E timid. Fără braț și fără uniformă, se simte gol și mizerabil.

– Sunteți complet vindecat acum?

– Nu. Dar v-am spus că nu mai sunt locuri în spitale. Bolnavii care pot să meargă sunt externați. Pentru a face loc marilor răniți. Iar aceasta se întâmplă mereu.

– Iată, brigadier, un ajutor de la Crucea Roșie, spune domnița Roxana.

Îi întinde infirmului un plic cu mai multe bancnote.

– Întreaga mea recunoștință, domniță, spune brigadierul. Nu am primit nici un fel de soldă de trei luni. Administrația militară a fost evacuată. Se află și ea pe drumuri. Nu dai de ea.

– Iată un bon de cazare la căminul Crucii Roșii, spune domnița Roxana. Puteți să rămâneți acolo cât doriți. Luați masa la cantină. Aveți și un bon pentru haine. Veți primi haine, cămăși, săpun și tot ceea ce aveți nevoie.

Jandarmul invalid e în culmea bucuriei. Vreme de trei luni a fost purtat din spital în spital. Masacrul familiei îl obseda. A încercat în mai multe rânduri să se sinucidă. Oamenilor pe care i-a întâlnit în timpul celor trei luni nu le-a fost milă de el, nici nu l-au compătimit întru nefericirea sa. Nu pentru că nu aveau inimă. Ci pentru că nefericirea era aceeași peste tot, și începuseră să se obișnuiască cu aceasta. Infirmii, ologii, orbii nu mai stârneau milă: erau la fel de numeroși ca oamenii normali.

– Știți de ce v-am convocat, brigadier Glod?, întreabă domnița Roxana.

– Pentru a vă da vești despre castelul dumneavoastră, și despre Dumbrava și despre locuitorii satului, cred.

– Nu, răspunde domnița. Știam că castelul a fost ars, și populația a fost exterminată. E vorba de Decebal Hormuz. Puteți să-mi dați informații despre el?

– L-am pus la trenul de București pe data de 24 mai, la ora 23 și 55. Așa cum am primit ordin. Am trimis raportul.

– Decebal Hormuz n-a sosit la București cu trenul care a plecat din Pașcani la 23 și 55. N-a sosit nici cu trenul următor. De trei luni nu am nici o veste de la el. Toate cercetările pe care le-am făcut prin intermediul Crucii Roșii, jandarmeriei și poliției militare nu au condus la vreo concluzie.

– Ceea ce pot să vă spun cu certitudine e că a plecat din Pașcani în noaptea de 24 mai, spune jandarmul. Trenul său a fost poate bombardat pe drum.

– Trenul a sosit la București cu o întârziere de două ore și jumătate, spune prințesa Roxana. Nu a fost bombardat. Dar nu se afla în tren.

– Atâta lume diapare în zilele noastre, spune jandarmul. Jumătate dintre români sunt pe drumuri și fără cămin.

– E drept. Dar aceasta nu explică dispariția lui Decebal Hormuz. De ce nu se afla în tren?

– Poate a murit, spune jandarmul. În toate gările sunt bande de negustori din orașe care dau soldaților limonadă otrăvită.

– Am făcut cercetări, spune domnița Roxana. În trenul luat de Hormuz nu a existat nici un deces.

– Dacă nu a sosit, a murit, spune brigadierul. Îl cunosc pe Hormuz. Nu l-ar fi putut împiedica ceva ca să se prezinte la post. Nimic. În afară de moarte.

– Șeful trenului mi-a dat raportul verbal. Nu a avut nici un deces în timpul mersului.

– A murit poate fără ca șeful trenului să știe. Probabil că Hormuz a fost ucis.

– Ucis?, exclamă domnița Roxana. Ucis de cine și de ce?

– Pentru a fi jefuit, răspunde brigadierul.

– Ce putea să i se fure soldatului Hormuz? Nu ucizi un soldat, ci un negustor, dacă vrei să furi ceva.

– În zilele noastre oamenii sunt uciși pentru a li se fura un inel. În clipele de restriște, pleava societății iese la suprafață.

– Hormuz nu avea nici măcar inel.

– Avea două ceasuri, spune brigadierul. Ar fi putut fi ucis pentru a i le fura. Astăzi se taie capul unei vaci ca să i se fure clopotul. Un om e ucis pentru a-i fi furat ceasul.

Deodată, brigadierul spune:

– Nu a fost ucis pentru a-i fi furate cele două ceasuri, domniță. Dacă Hormuz a fost ucis pentru a fi jefuit, aceasta s-a petrecut din cauza mea.

– Explicați-mi.

– Înainte de a-l duce pe Hormuz la gară, i-am spus soției să-i pregătească un coș cu mâncare. Ținea la Hormuz. A pus un pui fript, pâine, ouă, brânză și fructe. Hormuz a fost atacat și ucis în tren pentru a i se fura coșul. Nu pentru ceasuri. Dar poate că n-a murit.

– În trei luni avea timp să ajungă la București chiar pe jos. Ceva grav i s-a întâmplat. Vă întrebați poate de ce mă interesează atât de mult viața și soarta lui Hormuz. Și unchiul meu se întreabă la fel. Căci mă interesez de Hormuz. Mă pun în unghii ca să dau de el. Dispariția lui m-a făcut să-mi pierd odihna. Nu tânărul Decebal Hormuz mă interesează. Nu omul. Dacă aș fi obligată să-l descriu, nu aș fi în stare să o fac. Căci nu e vorba de dragoste. Când ești îndrăgostit poți cu ușurință să faci portretul celui iubit. Dar eu nu știu nimic de Hormuz în afara faptului că are fruntea înaltă, e palid ca luna, are două ceasuri și poartă bocanci militari butucănoși. Știu că gulerul hainei sale e foarte larg, că gâtul său e ca o tulpină de lalea. E tot ceea ce pot să spun despre el. Dar mă obsedează. Mă obsedează nu persoana lui fizică, ci ceea ce ar fi putut să-mi povestească. E ca în poveștile din *O mie și una de nopți*. Sultanul nu vedea frumusețea Șeherezadei, ci doar istorisirile pe care le povestea. Această fată era, cu siguranță, frumoasă. Dar cel care o asculta nu vedea frumusețea ei, ci frumusețea povestirii sale. Același lucru mi se întâmplă când mă gândesc la Hormuz. Nu pe el îl văd, ci poveștile pe care mi le-a spus. Când spun Decebal Hormuz, văd lacul dulce, fântâna Sultanei, văd fierăria Marelui Hormuz, casa unde se fabricau stelele. Văd trifoiul flămânzilor, pe Serafima și pe prietenul ei, ursul uriaș, mă gândesc la accidentul din pădure și la cel de-al doilea mormânt din Vinerea Mare. Hormuz e toate acestea. El este Castelul Bonjuriștilor, caii vânătorilor de munte care mor de coboară la câmpie. Hormuz e Țara de Sus a Moldovei. Rușii au ars castelul meu, dar el rămâne viu mulțumită lui Hormuz. Ozana, Agapia, Neamțul și întreaga Românie rămân vii mulțumită poveștilor lui Hormuz. În același fel în care Troia a rămas vie după

ce a fost rasă de pe fața pământului mulțumită unui alt povestitor, mulțumită lui Homer. Din acest motiv îl caut pe Decebal Hormuz. Știu că dacă îl salvez, salvez România întreagă. Exact cum cel care a salvat viața lui Homer a salvat Troia.

– Vă doresc să-l aflați, domniță, spune brigadierul. Nu pot să vă ajut.

– Dacă Hormuz a dispărut, e greșeala mea, spune domnița Roxana. I-am cerut unchiului meu să-l aducă la București. Unchiul meu l-a trimis cu trenul. Era un punct de vedere rațional. Trebuia să-l iau însă cu mine în mașină. Nu poți să salvezi un om în chip rațional. În privința dragostei, a credinței și a carității, nu ai dreptul să fii rațional. Cel care iubește rațional nu iubește cu adevărat. Cel care crede rațional nu are destulă credință. Și cel care îl ajută pe aproapele său cu măsură nu-l ajută suficient. Rațiunea e bună în matematică, în diplomație, în administrație și în orice lucru mărunt al vieții. Rațiunea ucide tot ceea ce-l face pe un om măreț. Nu poți să fii sublim ori să atingi sublimul la modul rațional.

Începând din acea zi, domnița Roxana Paleolog a hotărât să pășească mereu dincolo de rațiune. Căci, procedând rațional, l-a pierdut pe Decebal Hormuz.

XVI

Palatul Conducătorilor

A doua zi după vizita brigadierului Marin Glod la Palatul Conducătorilor s-a produs un adevărat miracol. Decebal Hormuz a răsărit ca din pământ.

Se află înaintea domniței Roxana: silueta de brad, în kaki decolorat. Decebal Hormuz e bronzat, mai degrabă pârlit de soare și de vânt. La pieptul său, lanțurile celor două ceasuri. Sunt la locul lor. Nu i-au fost furate. Poartă uriașii săi bocanci de vânător de munte. Stă în poziție de drepți. O privește pe prințesa Roxana cu ochi strălucitori, asemenea perlelor. Fruntea lui, ce se înalță precum luna, e „gânditoare ca o frunte de poet". Părul lui Decebal Hormuz e șters. În trei luni a îmbătrânit cu mai mulți ani.

– Ați înviat, soldat Hormuz?, întreabă domnița Roxana. V-am căutat peste tot.

– M-ați căutat?, întreabă Decebal Hormuz. De ce?

– Pentru că ați dispărut în trenul de Moldova, soldat. Unde ați fost?

– Rechiziționat, domniță.

– Ați fost rechiziționat aici la Crucea Roșie, spune prințesa. V-au trebuit trei luni ca să ajungeți. De ce a durat atât de mult, soldat? Știți că pe timp de război soldații care lipsesc fără motiv sunt condamnați la împușcare?

– Am lipsit motivat, domniță.

– Cu ce motiv?

– O altă rechiziție, spune el. Ați aflat veștile de la Dumbrava? Castelul dumneavoastră a ars. Sătenii au dispărut. N-a mai rămas nici un om pe valea Ozanei. Nici unul. Soldații Armatei Roșii sunt peste tot. Doar soldați. Asiatici. Ei singuri și moartea care-i însо-

țește pretutindenea. Moartea, tovarășa Armatei Roșii. Nici măcar corbii și vulturii nu mai zboară peste Ozana. Eram foarte bucuros, domniță, că ați plecat de la castel pe 24 mai, cu două zile înainte de masacru.

– Eu am sosit la destinație, soldat. Dumneavoastră ați plecat în aceeași zi cu mine. Povestiți-mi de ce sosiți abia acum. Chiar dacă ați fi fost melc, ați fi ajuns mai repede.

– Am fost rechiziționat în județul Vrancea, spune Decebal Hormuz.

– Nu ați arătat actele? Nu poate fi rechiziționată aceeași persoană ori același lucru în două rânduri.

– Ne-au rechiziționat fără să ne întrebe nimic, domniță. Eram în tren. Dormeam. Era ora 3 dimineața. Trenul s-a oprit în plin câmp. Poliția militară a intrat în vagoane și i-a pus pe pasageri să coboare. Ne-au păzit lângă tren până dimineața. Când s-a făcut ziuă și când am putut să vedem, ne-au despărțit în două: de o parte, femeile, bătrânii și infirmii. Pe ei i-au urcat în tren. Trenul a plecat. Noi, care eram în cel de-al doilea lot, cu toții tineri, am fost încolonați și ne-am îndreptat către Munții Vrancei. Am mers o zi și o noapte. Fără să mâncăm nimic. Apoi, ne-au închis într-un țarc de animale. Ne-au îngăduit să dormim. Ne-au dat pâine și apă. A doua zi dimineața ne-au adus târnăcoape și lopeți. Ne-au spus că eram rechiziționați pentru a săpa tranșee pentru fortificații. Am fost repartizați în echipe și am început să săpăm. Într-o zi, colonelul care conducea lucrările m-a întrebat dacă eram bolnav. I-am răspuns că nu. Mi-a spus că eram galben ca ceara și că aceasta nu era culoarea soldaților sănătoși. A trebuit să-i spun că eram reformat din cauza icterului. M-a întrebat ce meserie aveam. Când i-am spus că eram absolvent al unei școli de căi ferate, a fost atât de bucuros, că a vrut să mă îmbrățișeze. Mi-a spus că de mai multe zile căutau un specialist în căi ferate pentru a monta șine și a coborî vagoane cu lemn din munte. M-a luat cu mașina lui. Mi-a arătat unde vrea să monteze șinele. În chiar acea zi, am făcut planurile. Am fost promovat ca șef de șantier și însărcinat cu transporturile pe calea ferată. Într-o săptămână, mica linie era terminată. La început, avea lungimea de cinci kilometri. Mai târziu, am prelungit-o. Am rechiziționat vagoane. Am format personalul. Fortificațiile

din Vrancea au fost construite în întregime cu lemnul transportat de trenul meu.

– Ați construit de unul singur linia?

– E meseria mea, domniță, răspunde Hormuz. Vreme de opt ani nu am învățat decât să construiesc linii de cale ferată, locomotive, vagoane, gări, poduri, semnalizatoare. La Colegiul din Pașcani se învață totul despre căile ferate. Comandantul fortificațiilor din Vrancea, văzând că puteam să mă descurc, m-a lăsat să lucrez. Conduceam chiar eu locomotiva. Mai târziu, i-am învățat și pe alții. Am construit fortărețe uriașe. De netrecut. Am săpat tranșee pe care nici un car de război din lume nu le va putea trece. România va fi bine apărată. Sunt nespus de mulțumit de munca mea. Și de munca colegilor mei. Eram la lucru zi și noapte.

– Și de ce ați părăsit șantierul?

– Fortificațiile au fost încheiate. Mi s-a vizat foaia de rechiziție. Am fost trimis aici. Am venit cu primul tren. Aștept ordinele dumneavoastră. Unde trebuie să lucrez de aici înainte?

Hormuz are o barbă mică, aproape invizibilă. Este decolorată din pricina soarelui. La fel ca părul său de culoarea cânepei.

– Ați fost rechiziționat la cartierul general al Crucii Roșii, soldat. Sunteți la ordinele unchiului meu, Horațiu Știrbei. E foarte ocupat. E aproape tot timpul la palatul regal. Majestatea Sa are nevoie de sfaturile lui. Permanent. Conduce, de asemenea, diplomația. La Crucea Roșie îl suplinesc eu. Fac totul aici în numele său. Sunteți așadar la ordinele mele.

– Și unde va fi locul meu de muncă?, întreabă Hormuz.

– Chiar aici.

– La Palatul Conducătorilor?

– Aici este sediul Crucii Roșii. Clădirea unde era instalat cartierul general a fost distrusă de un bombardament.

– Și cazarma mea unde se află?

– Nici o cazarmă, spune domnița Roxana. O să dormiți și o să mâncați aici, soldat. Vi se va da o cameră la cel de-al treilea etaj.

– Voi dormi în palat?, exclamă Decebal Hormuz. Mi se întâmplă întotdeauna să am parte de lucruri ieșite din comun. Ca în povești. Decebal Hormuz să doarmă într-un palat! E mai ceva ca în vise, domniță. Mi s-a mai întâmplat una ca asta în timpul războiului.

Mă aflam în Bugeac. Cu vânătorii de munte. Am fost trimis la infirmerie. Doar ce-am părăsit unitatea, că aceasta a fost încercuită și decimată. Nici un supraviețuitor. În afară de mine. Ca în Biblie: „Am scăpat numai eu singur și am venit să-ți dau de veste!"[1] Am ajuns apoi la Dumbrava. Am fost rechiziționat. După două zile de la părăsirea satului, au venit rușii. Au murit toți oamenii. Pentru a doua oară am scăpat de la moarte. Ca sluga lui Iov. Martorul.

– Românul are șapte vieți în pieptul său, soldat Hormuz. Chiar dumneavoastră ați spus aceasta. Ați trecut pe lângă moarte în două rânduri. Trebuie să mai muriți încă de cinci ori pentru a muri cu adevărat. Și chiar după ce veți fi murit de șapte ori tot nu va fi sfârșitul. Căci după cele șapte morți de pe pământ, românul își începe viața veșnică. Vreme de milenii, România a fost ocupată de invadatorii veniți dinspre Răsărit aproape fără încetare. În două milenii de istorie, România n-a fost liberă decât vreme de șaptezeci de ani. În ciuda acestui fapt, poporul român nu a fost exterminat. Invadatorii au venit, au făcut ravagii și au dispărut. Au sosit și s-au dus precum puhoaiele de apă. Românii sunt mereu aici. Ca pietrele din albia râurilor.

– Camarazii mei care au murit în Bugeac, vânătorii de munte, și oamenii din Dumbrava erau și ei români. Cu toate acestea, au murit. Cu toții.

– Ceasul dumneavoastră n-a sosit încă, soldat. Veți lucra aici. La ordinele mele.

– Ce-am să lucrez?

– Aveți, pentru început, un concediu de trei zile. Apoi, vom vedea.

– Trei zile de concediu?, întreabă Hormuz. De ce îmi dați concediu?

– Ca să vă odihniți.

– Odihnă?

– Dar nu m-am odihnit niciodată. Desigur, dorm și fac pauze după muncă. Însă nu am avut niciodată trei zile la rând de odihnă.

– Știți totul despre trenuri, locomotive, căi ferate. Acum veți învăța să vă odihniți. O să vedeți Bucureștiul. Nu cunoașteți capitala, nu-i așa? Seara, intrând în camera dumneavoastră, o să scrieți.

– Să scriu? Ce trebuie să scriu?

[1] *Iov* 1, 15.

– De ce vă speriați?

– De când am scris „Chemare la luptă" – poezia care a condus la moartea fratelui meu de sânge, Pavel Piatră – nu mai vreau să scriu nimic. Pentru a nu mai provoca durere.

– N-o să mai scrieți poezii, spune domnița Roxana. Vă cer să scrieți ceea ce mi-ați povestit în cele trei zile în care ne-am văzut la Dumbrava.

– Ce v-am povestit?

– Mi-ați povestit despre moartea tatălui dumneavoastră. Scrieți exact așa cum mi-ați povestit. O veți intitula *Al doilea mormânt din Vinerea Mare*. Scrieți povestea mamei dumneavoastră, cum s-a aruncat în fântâna Sultanei pentru a ajunge la cer și a se întâlni cu Marele Hormuz. Scrieți *Povestea trifoiului flămânzilor*, *Răpirea Serafimei*, *Moartea cailor vânătorilor de munte*.

– Și la ce va folosi?

– O să scrieți pentru mine.

– Și pentru ce vreți să vă scriu toate acestea?

– Ca să rămână viu Castelul Bonjuriștilor, care a fost ars. Ca Sultana, Serafima și Marele Hormuz să trăiască și acum.

– Și care va fi munca mea la Crucea Roșie?

– Munca dumneavoastră va fi de a scrie poveștile pe care mi le-ați spus la Dumbrava.

– Și în afară de aceasta?, întreabă Hormuz. Să scriu povești nu e muncă.

– Ba da, soldat Hormuz. E o muncă. O muncă foarte importantă. Ați venit la castel ca să donați sânge. Cu sângele dumneavoastră ați fi putut salva un rănit. Și apoi, un altul. În total, ați fi putut salva câteva persoane. Scriind poveștile despre care am vorbit, salvați întreaga Țară de Sus a Moldovei.

– Țara de Sus a Moldovei a trecut prin ascuțișul sabiei și a fost arsă de invadatori. Nu va mai putea nimeni să o învie.

– Ba da, soldat Hormuz, dumneavoastră veți reînvia Moldova. Povestind.

– Niciodată nu va putea fi readusă la viață. Vom putea doar să păstrăm vie amintirea ei.

– Dacă scrieți ce mi-ați povestit, Marele Hormuz, Sultana și Serafima nu vor muri niciodată. Cu toate că ei s-au pogorât sub pă-

mânt. Troia a fost complet distrusă. Până în urmă cu câțiva ani, nu se știa nici măcar locul în care s-a aflat acest oraș. Cu toate acestea, sunt rare orașele care sunt mai cunoscute și mai vestite ca cetatea Troiei. Și aceasta mulțumită poemului lui Homer. Munca poeților e mai importantă decât a tuturor celorlalte corporații. Arhitecții, inginerii, zidarii, pictorii și toate celelalte corpuri de meserii care au înălțat cetatea Troiei și-au văzut munca lor distrusă. Era o muncă efemeră. O muncă ce se face vreme de șase zile pe săptămână. O muncă utilă, dar care nu are viitor. Munca poeților durează și după ce orașele și imperiile s-au prefăcut în țărână. Din Imperiul Grec al lui Alexandru cel Mare n-au rămas decât ruine. Singurul lucru durabil care a supraviețuit imperiului grecilor sunt operele lui Aristotel, Platon, Euripide. Ale lucrătorilor în spirit. Scrieți poveștile de la Dumbrava și din Moldova așa cum mi le-ați povestit, și Moldova nu va muri niciodată.

XVII

O noapte la palat

Decebal Hormuz, cu rucsacul în spate, urcă la cel de-al treilea etaj. E însoțit de Tinca și de valet. Nu i se oferă o cameră, ci un apartament. Un mic salon, o cameră, o baie. Are telefon și aparat de radio. Pereții sunt îmbrăcați cu tapițerii de mătase. Ferestrele dau în Grădina Cișmigiu. Au draperii grele, duble, de catifea.

– De trei luni vă așteaptă apartamentul, spune Tinca. De ce-ați ajuns atât de târziu?

– Am construit fortificații, răspunde Hormuz.

– Dumneavoastră ați construit fortificații?

– Bineînțeles, spune Decebal Hormuz.

Nu se mai gândește la ceea ce spune. E uluit de luxul din jur. Un lux pe care nu-l întâlnești nici măcar în basmele românești. Nu a intrat niciodată într-un apartament ca acesta. La Dumbrava, casele sunt curate. Dar sunt simple case de lemn. Colegiul Tehnic de la Pașcani e o cazarmă. Hormuz își dă seama că n-a cunoscut niciodată adevăratele locuințe citadine. De doi ani doarme sub cerul liber sau în școli.

Covoarele apartamentului sunt moi precum lâna. Peste tot e mochetă de culoarea cerului. Pe mochetă, întinse, covoare cu o mie și una de motive și arabescuri. Sunt covoare persane. Ferestrele sunt la fel de mari ca ușile. Perdelele sunt ca într-un vis. Mai fine ca pânza de păianjen ce tremură la cea mai mică adiere de vânt. Precum trupul îngerilor. Draperiile duble de catifea sunt mai frumoase decât veșmintele episcopilor. Pe fereastră, se vede Grădina Cișmigiu. Dar Cișmigiul care se vede de aici nu este cel pe care îl cunoștea. Jos e praf. De sus, din Palatul Conducătorilor, Cișmigiul este alcătuit doar din vârfuri de arbori, jeturi de apă și partere de flori.

Decebal Hormuz mângâie dulapul. Îl mângâie ca și când ar fi vorba de o ființă vie. E un dulap nespus de frumos, din lemn de nuc sculptat. Mângâindu-l, Decebal Hormuz se gândește la trupul patriarhilor și la moaștele de sfinți păstrate în biserici. Pe o măsuță, cu picioare în formă de gât de lebădă, e o carafă de vin. Din cristal. Alături de ea se află o farfurioară cu dulceață de trandafiri. Prăjituri, ciocolată, bomboane. Toate acestea, pentru el.

– Domnița Roxana va trece pe la dumneavoastră pentru a vedea dacă totul este în ordine. Dacă aveți nevoie de ceva, sunați. Împreună cu Tinca, sunt la dispoziția dumneavoastră, spune valetul.

Domnița Roxana sosește. Întreabă:

– Vă place, soldat?

– N-am visat niciodată să fiu aici, răspunde Decebal Hormuz. Și sunt obișnuit cu miracolele. Miracolul care s-a produs cu tatăl meu, care a murit în aceeași zi și la aceeași oră cu Hristos. Miracolul Serafimei, care s-a împrietenit cu fiara. Au fost miracole. Dar faptul că eu, Decebal Hormuz, dorm aici, la Palatul Conducătorilor, și sunt servit de un valet și de o femeie de cameră, asemenea prinților, e un miracol și mai mare.

– Unde vedeți miracolul?, întreabă domnița.

– Ca să vă spun adevărul, n-am intrat niciodată într-o asemenea casă. Nici nu credeam că ar putea să existe.

– Spuneți aceasta pentru a mă flata și a-mi face pe plac, zise domnița Roxana.

– Nu, e adevărul. Nu m-am spălat niciodată într-o cadă. La Dumbrava, când eram copil, ne spălam într-o albie. La Școala de Căi Ferate aveam dușuri. La regiment, la fel. Nu, vă jur, n-am intrat niciodată într-o baie până astăzi.

– Și vă place?

– Sunt încântat, nu pot să cred că ceea ce mi se întâmplă este adevărat.

Ușa de la baie este larg deschisă.

– Acum sunt la fel de încântat ca în ziua în care am călătorit pentru prima oară cu trenul.

– Ce vi s-a întâmplat în timpul acelei călătorii?

– Am făcut o descoperire. O descoperire mai uimitoare chiar ca cea făcută de Cristofor Columb. Pentru a afla ce era un tren, a tre-

buit să călătorim de la Pașcani la Iași. Înainte de plecare, am cumpărat de la gară turtă dulce. Alți colegi și-au cumpărat cârnați. Am mâncat și una, și alta. Usturoiul și piperul cârnaților, și zahărul și mierea turtei dulci mi-au făcut greață. Eram în tren. Am alergat la toaletă. Am intrat. Era prima oară când vedeam toalete de email alb. Am ieșit. Am crezut că m-am înșelat. O astfel de încăpere nu putea să fie toaletă. Semăna cu cabinetele medicilor și dentiștilor. Mai frumoasă încă. La noi, castroanele și farfuriile sunt de lemn și de ceramică. I-am întrebat pe colegii mei. Mi-au explicat că era vorba de o toaletă. Am plâns cu lacrimi mari pentru fericirea celor care sunt bogați. Pentru călătorii din tren. Și pentru noi, săracii, care suntem atât de lipsiți, că nu ne dăm seama nici de sărăcia noastră.

– Sunteți fiul Marelui Hormuz, spune domnița Roxana. Știți să povestiți lucruri ca nimeni altcineva. Eu sunt prințesă și trăiesc într-un palat. Dar dumneavoastră sunteți Decebal Hormuz, fiul unei legende. Sunteți chiar o legendă. Legendele sunt mai frumoase decât prințesele. Veți scrie aici, în palatul meu, legenda Moldovei. Ca Moldova să rămână liberă, deși ocupată. Croitorul va veni într-un ceas. Vă va face un frumos costum. Valetul vă va aduce lenjeria.

– De ce faceți toate aceste lucruri pentru mine?

– V-am spus: pentru a scrie poveștile pe care le-am auzit.

*

* *

Întreaga zi Decebal Hormuz a făcut descoperiri. În Sfânta Scriptură se spune că oamenii care vor fi vii în Ziua Judecății de Apoi vor intra direct în viața veșnică, fără să cunoască moartea și fără să stea în mormânt[1]. Hormuz are impresia că a trecut astfel de pe pământ la cer.

Îi este somn, dar nu vrea să adoarmă. La fel precum copiii care nu vor să meargă la culcare atunci când primesc o nouă jucărie. Hormuz a nădăjduit întotdeauna să ajungă în Rai. Dar n-a visat niciodată să trăiască într-un palat.

[1] *I Tesaloniceni* 4, 15.

XVIII

Ciuma neagră

E miezul nopții. Decebal Hormuz, aplecat pe fereastră, privește capitala. În fața porții palatului oprește o ambulanță militară. Din ambulanță coboară prințul Horațiu Știrbei. E în frac. Poartă pălărie. Hormuz nu l-a văzut pe prinț decât de departe, dar îl recunoaște. Știe că prințul se întoarce de la palatul regal. A luat cina cu regele și cu miniștrii. Trăind sub același acoperiș cu prințul Horațiu Știrbei, consilierul și prietenul regelui, Decebal Hormuz are impresia că a intrat el însuși în familia regală. Se miră că prințul se întoarce cu o ambulanță militară. El, care are mașini atât de frumoase. E și mai uimit încă de faptul că prințul conduce ambulanța. E sigur că a trebuit să facă vizite secrete. Hormuz nu zăbovește mai mult cu gândul la aceasta. I se pare o indiscreție. Părăsește chiar fereastra și se întinde îmbrăcat pe pat. Stinge lumina și visează.

În tot acest timp, prințul Horațiu Știrbei intră în palat. Apartamentul său se află la primul etaj. Prințul Horațiu se oprește la mezanin.

Merge cu precauție, ca și când ar fi fost urmărit. La mezaninul Palatului Conducătorilor sunt apartamente mici, nespus de frumoase. Aici locuia prințul Horațiu pe când era student. Era mai aproape de Universitate față de palatul său de la Mogoșoaia. În România, e un climat continental. Sunt patru anotimpuri bine conturate. Iarna e foarte frig. Vântul din Siberia ajunge câteodată până în România. Verile sunt nespus de călduroase. Camerele situate la mezaninul imobilelor sunt mai călduroase iarna și mai răcoroase vara decât altele.

Prințul Horațiu bate încet la una dintre uși.

În urmă cu câteva luni, prințul Horațiu Știrbei a cumpărat un avion de turism. I l-a oferit Crucii Roșii, pentru președinte, adică

pentru propriul său folos. Pilotul este un elvețian. Se numește Herman Gral. Locuiește aici, la mezanin, în apartamentul la care a bătut prințul Horațiu.

Ușa se deschide. Herman Gral este în pijama. E mic de statură, gras și roșcovan.

– Bună seara, domnule Gral!, spune prințul.

– Iertați-mă că vă primesc în această ținută, Excelență!, se scuză elvețianul.

Prințul Horațiu Știrbei intră în apartamentul pilotului. Spune:

– Sunteți îmbrăcat corect pentru un om care e trezit din patul său. V-ați culcat târziu?

– O, nu, Excelență! Mă culc în fiecare seară la ora 22.

Herman Gral are în jur de patruzeci de ani. A fost multă vreme pilot salvator în munți. E încântat de postul său de pilot al Crucii Roșii din România. Primește un salariu de trei ori mai mare față de cel al colegilor săi elvețieni. Activitatea lui este practic nulă. Trebuie să-l ducă pe prințul Horațiu Știrbei în inspecție. Dar prințul face aceasta destul de rar. Avionul se află în hangarul Aeroportului Militari, la zece minute de palat. Herman Gral merge la aeroport pe motocicletă aproape în fiecare zi. O face din plăcere. Află mereu ceva de lucru la motorul său.

– Iertați-mă că vă primesc astfel și în această ținută!, repetă elvețianul.

– Ținuta dumneavoastră este cât se poate de normală. Nimic mai normal decât să dormi. Dormiți așa cum se doarme: în pijama și în pat. Și la o oră din noapte la care toți oamenii cumsecade dorm. Eu trebuie să vă cer iertare. Eu vă deranjez. Nu este o oră pentru o vizită decentă.

Herman Gral și-a luat deja halatul pe el. Își caută papucii. Își aranjează părul. E corect. La fel ca țara sa. La fel ca poporul său. Face semn prințului să ia loc pe un scaun. Un scaun foarte frumos, acoperit cu mătase. Observă că prințul este în haine civile. Cu un baston cu măciulie de argint, cu pălărie și cu mănuși albe în mâini.

– Sunt la ordinele dumneavoastră douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, Excelență. E normal să veniți după mine atunci când doriți.

Deodată, Herman Gral se oprește. Prințul trebuia în mod normal să dea un telefon ori să-l cheme, trimițând la el valetul. Horațiu Știrbei e un adevărat prinț. Cunoaște protocolul. Păstrează distanța. Nu intră la angajații săi. Herman Gral este mirat că prințul și-a încălcat principiile.

– Aveți nevoie de mine, Excelență?, întreabă el.

E sigur că se petrec lucruri grave. Adaugă:

– În trei minute sunt gata. Mă îmbrac rapid și urc la dumneavoastră la birou, Excelență.

– Vreau să discutăm cât se poate de repede, spune prințul Horațiu. E o chestiune foarte neplăcută. Și urgentă. Ați ghicit. Nu vă îmbrăcați, domnule Gral?

– Pot să mă îmbrac în fața dumneavoastră, Excelență?

– Timpul ne presează, domnule Gral, pentru a ne opri la detalii. Îmbrăcați-vă ca și când nu aș fi aici. Dar repede. În cât timp puteți să decolați?

– În două ore, Excelență, răspunde Herman Gral. Timpul necesar de a mă îmbrăca, sosi la aeroport și de a face verificările de rigoare. Timpul vi se pare prea lung, Excelență? Vreți să fiu mai rapid?

– E două fără cinci, domnule Gral. Aveți tot timpul. Doresc să decolăm înainte de cinci fără un sfert. Se poate?

– La cinci fără un sfert vom zbura, Excelență. Va fi un voiaj lung ori scurt?

– În Elveția, răspunde prințul.

– E ceva grav, Excelență?

– De ce mă întrebați, domnule Gral? Se vede că sunt îngrijorat? Că sunt neliniștit? Se vede asta?

– Se vede, Excelență, spune Herman Gral. Chiar dacă nu s-ar vedea, faptul că Excelența voastră a venit personal la mine arată că e vorba de ceva grav.

– Exact, domnule Gral. Sunt foarte neliniștit. Și mai ales Majestatea Sa, regele nostru, e neliniștit.

– Majestatea Sa Regele este bolnav?, întreabă pilotul.

– Nu regele, ci regatul este bolnav. Bolnav la propriu.

– Mi-am dat seama văzându-vă venind la mine.

– Se petrec lucruri nespus de grave. Cuvântul „catastrofă" nu este exagerat, spune prințul. Vin de la Palat. Regele mă consideră ca

frate mai mare al său. Mi-a împărtășit toate grijile sale. Cele mai intime. În această seară mi-a comunicat îngrijorarea sa. În cât timp puteți să decolați, domnule? Mi-ați spus că în două ore, nu-i așa? Vă voi escorta, așadar, de îndată ce sunteți gata, până la aeroport.

– Să mă escortați, Excelență? Am motocicleta mea.

– Vă voi escorta eu însumi, spune prințul. Această noapte nu este la fel ca toate celelalte. Mă voi asigura astfel că ați ajuns la aeroport. Apoi, mă voi întoarce să mă schimb.

– Excelența Voastră ține să mă escorteze personal până la aeroport?

– E o chestiune ce nu trebuie discutată. O misiune secretă. În plus, mi-e teamă de baraje, domnule Gral. Riscați să dați de barajele poliției. Țin să nu întârziați. O chestiune urgentă. Planul este următorul: vă urcați pe motocicletă și mergeți către aeroport. Eu vă urmez cu mașina. De îndată ce sosiți, mă întorc să mă schimb, să-mi iau lucrurile și revin. Între timp, porniți motorul.

– Vorbiți de blocaje?, întreabă pilotul.

– Da, domnule Gral. De baraje. În țară a fost declarată moartea neagră. Regatul român este bolnav de ciumă. Sunt câteva sute de cazuri în București. Sovieticii ne-au adus ciuma din Asia. Din Urali. Din străfundul stepelor lor. S-a păstrat secretul. Acum trebuie acționat.

– Ciuma neagră!, exclamă Herman Gral.

E paralizat. Nimic nu-l înspăimântă mai mult pe un elvețian ca microbii. Sunt crescuți în fobia față de bacterii și în cultul igienei. În venerarea curățeniei. Dumnezeul lor este Aseptia. Ciuma, epidemia sunt mai rele decât războaiele. Mai rele chiar ca sfârșitul lumii. Drapelul galben al molimei îi sperie pe elvețieni mai mult decât Frankenstein și Dracula.

– Mergem în Elveția să cerem ajutor internațional, spune prințul, pentru a scăpa de ciumă.

– Da, Excelență, spune pilotul.

Și-a pierdut aproape graiul.

– Vom fi trei în această călătorie, spune prințul.

– Trei, Excelență?, întreabă Herman Gral.

– Eu, dumneavoastră și domnița Roxana, spune prințul. Vom încerca să procurăm un prim lot de vaccinuri și ne vom întoarce

astăzi. Ori mâine. Domnița Roxana va rămâne la Geneva pentru a colecta ajutoare.

– Ne vom întoarce astăzi?, întreabă Herman Gral.

– E de preferat. Dacă e cu putință. Ne vom întoarce cu stocul de vaccinuri și de medicamente pe care le vom afla. Domnița Roxana va face restul.

Prințul e în picioare. Se joacă nervos cu bastonul său cu măciulie de argint. Pilotul se îmbracă cu febra oamenilor cuprinși de teroare. Încearcă să-și amintească de locurile pe care le-a frecventat în timpul zilei. Se întreabă dacă nu s-a contaminat deja. Îi pare rău că a mâncat la restaurant. Nicăieri nu riști mai mult ca la restaurant. Herman Gral e mulțumit că a mers cu motocicleta. Dacă ar fi urcat într-un tramvai ori într-un taxi, ar fi fost cu siguranță contaminat. Elvețianul e pentru prima oară mulțumit cu adevărat de faptul că nu e căsătorit. N-are nici soție, nici copii acasă. Nu există riscul de a le transmite ciuma neagră. Mama sa e la Geneva, dar nu va merge să o îmbrățișeze. Îi va telefona. La telefon, nu poți să transmiți cumplitul flagel.

– Sunt gata, Excelență.

– Deja?

– Din moment ce ne întoarcem chiar astăzi, nu trebuie să-mi iau lucrurile. Sunt gata, Excelență. Credeți că este neapărat necesar să mă escortați? Mă simt jenat ca Excelența Voastră să se deranjeze. Pe motocicletă nu am nevoie decât de șapte minute pentru a ajunge la aeroport.

– Vreau să vă văd ajuns. V-am spus că o să dați de baraje. N-ați trăit niciodată într-un oraș contaminat de ciuma neagră, nu-i așa, domnule Gral? E mai rău ca în timpul unei revoluții. Oamenii ascund cadavrele și le înmormântează clandestin. Începând de la miezul nopții, armata patrulează prin oraș pentru a-l supraveghea cât mai bine.

– Am legitimație internațională de la Crucea Roșie și toate permisele de liberă trecere, spune pilotul. Nu pot să mă aresteze. De cum voi ajunge la aeroport, vă voi telefona pentru a vă spune că totul a fost în regulă.

– Nu puteți să-mi telefonați de nicăieri. Începând de la miezul nopții, toate legăturile telefonice sunt întrerupte.

– Au fost întrerupte legăturile telefonice, Excelență?

– Bucureștiul este contaminat de ciumă. Era primul lucru ce trebuia făcut, domnule Gral. Când este declarată epidemie într-un oraș, se începe prin a fi tăiate legăturile telefonice. Nu știați?

– Nu, Excelență.

– Acum resemnați-vă. Vă aflați într-un oraș contaminat de ciumă.

Pilotul se grăbește să plece. Nu ia decât mapa cu documente. Nimic mai mult. Nici măcar necesarul pentru toaletă.

– Altceva, domnule Gral: trebuie să păstrați secretul absolut. Nici un cuvânt față de nimeni. Nici măcar față de mecanici. Nici către oricine altcineva. Dacă sunteți întrebat de ce veniți în miez de noapte la aeroport, să spuneți că un general a fost grav rănit pe front; că veți merge să-l luați cu avionul.

– Contați pe mine, Excelență.

– Un alt lucru important: trebuie să decolăm înainte de ora 5 fără un sfert.

– Mi-ați spus deja, Excelență. Așa vom face.

– Un singur minut de întârziere ar fi o catastrofă. Știți de ce? Pentru că la ora 5 dimineața, astăzi, 23 august 1944, spațiul aerian al României se va închide. Pe întreg teritoriul regatului, cerul va fi interzis. Nici un avion nu va putea să survoleze România după ora 5. Și aceasta nu e tot. Intrările și ieșirile din București vor fi blocate. Circulația pe pământ și în aer va fi suspendată. Pentru a se evita propagarea ciumei. Și rumoarea. Panica. Ați citit în cărți, domnule Gral, istorisiri despre marile epidemii de ciumă din Evul Mediu în Occident? Nu ciuma face cele mai multe victime, ci panica și teama. Trebuie să oprim declanșarea panicii. Situația noastră este una nespus de gravă, căci nu avem de luptat doar cu ciuma, ci și cu invadatorul sovietic. Dușmanul e înaintea noastră. Orice panică ar provoca prăbușirea frontului. Trebuie să mergem după medicamente în secret. Înțelepciunea ne îndeamnă la una ca aceasta. Am promis regelui să execut această misiune în Elveția fără să știe cineva de ea. Am comunicat Majestății Sale că am un pilot elvețian. I-am spus regelui numele dumneavoastră, domnule Herman Gral. Aveți acum de jucat un rol în Istoria României. Un rol de o importanță capitală. A aduce medicamente din Elveția pentru combaterea flagelului înseamnă a salva România. Majestatea Sa Regele mi-a promis că

vă va conferi una dintre cele mai înalte decorații și poate titlul de cetățean al regatului nostru.

Elveția nul roșește plin de fericire. Are un rol istoric de jucat. Va distruge nefericirea ce amenință România. Ochii lui Herman Gral strălucesc la fel ca cei ai lui Decebal Hormuz când a venit să doneze sânge și ca atunci când descria cum a lucrat la fortificațiile din Vrancea pentru a opri înaintarea inamicului. Herman Gral se vede în armură de cavaler care oprește răspândirea ciumei în regatul României. Dorința de a împlini lucruri măreț e îl face mai frumos.

Prințul iese. Herman Gral stinge lumina și-l urmează. Închide ușa apartamentului, răsucind cheia în broască de două ori.

Coboară în garaj. Herman Gral își ia motocicleta. E o motocicletă cu ataș a Crucii Roșii.

Iese în stradă. Prințul urcă în ambulanță:

– Vă urmez la o sută de metri în spate, spune prințul Horațiu Știrbei.

Pleacă. E ora 2 și jumătate. Străzile Bucureștiului sunt pustii. Chiar și santinelele lipsesc. În șapte minute vor ajunge la aeroport. Aeroportul Militari seamănă mai ales cu un câmp de trifoi și lucernă. E o pajiște înconjurată de sârmă ghimpată. De jur-împrejur sunt câmpuri de porumb. Doi soldați păzesc intrarea. Motocicleta soseș te înaintea gărzilor. Una dintre santinele verifică, la lumina unei lanterne, actele pilotului. Examinează motocicleta. Ambulanța prințului e oprită la o sută de metri. Porțile aeroportului se deschid. Motocicleta lui Herman Gral înaintează pe iarbă. Prințul Horațiu Știrbei îl urmează până ce ajunge în fața hangarului. Face apoi cale întoarsă. Revine la Palatul Conducătorilor. Drumul de întoarcere durează tot șapte minute. Nimeni n-a văzut vreodată vreun gentleman, un ministru, un consilier al regelui, un prinț, descinzând din împărații bizantini, în costum și clac, conducând o ambulanță militară, la ora 2 dimineața, pe străzile Bucureștiului. Dar aceasta se petrece cu adevărat. Căci e 23 august 1944, ziua cea mai neagră din calendarul românesc.

XIX

Căderea Bucureștiului

– Domniță, draga mea, trezește-te!

Prințul bate la ușă. Domnița Roxana închide întotdeauna de două ori ușa camerei sale. Nu de teamă, ci din pudoare. Tinca n-a văzut-o niciodată pe stăpâna ei dezbrăcată. În familia Paleolog se crede că nu ești prințesă cu adevărat dacă îți lipsește pudoarea. Nici o femeie lipsită de pudoare nu e frumoasă. Lipsa pudorii e o sluțenie.

– Deschide, mica mea prințesă!, spune prințul Horațiu.

E singurul care-și permite să o trezească pe domnița Roxana, pentru că e unicul ei prieten.

Auzind vocea unchiului său, domnița aleargă să deschidă. Fuge apoi în pat, înainte ca unchiul să intre în cameră. Nu și-a primit niciodată unchiul în cămașă de noapte. Părul ei e ca o jerbă de spice de grâu pe perna albă.

– Nu te așeza în pat, domniță. Trebuie să te îmbraci. Și încă foarte repede.

Domnița Roxana își trage cearșaful sub bărbie.

– Îți place mereu să mă torturezi, unchiule Horațiu, spune ea.

Când era mică, prințul intra în camera sa și-i ordona să se îmbrace ca să meargă la școală. Așa se întâmpla mereu duminica. Pentru a o tachina.

– De această dată nu e glumă, domniță, spune prințul. E cât se poate de serios. Scoală-te și îmbracă-te repede.

– De ce?

– Plecăm, draga mea.

– Unde?

– Plecăm în Elveția, domniță.

Crede mereu că glumește.

– Ești rău, unchiule Horațiu. Știi că pentru mine cel mai greu e să mă trezesc. Fac parte din familia pisicilor cărora le place să dormiteze. Și din familia leilor, care dorm douăzeci de ore pe zi.

– Ai citit ultima carte a lui Saint-Exupéry, *Pilot de război,* unchiule Horațiu? Saint-Exupéry spune că lucrul cel mai greu pentru el, pe toată durata războiului, nu au fost misiunile în teritoriul inamic, nici luptele, ci faptul de a sări din pat, dimineața, pentru a merge să aprindă focul în cămin. Are dreptate. Cred și eu că e mult mai grav decât o luptă aeriană. M-ai făcut să sar din pat ca să-ți deschid. Acum mă sperii la gândul de a coborî din pat a doua oară.

– E o treabă serioasă, domniță.

– Ești în costum, unchiule?, întreabă ea. N-o să mă convingi că o să călătorești în costum. Te știu bine. Mai mult, nu ești bărbierit.

– În cinci minute mă voi îmbrăca de drum. Fă la fel.

– E adevărat?

– Cât se poate de adevărat, din nefericire.

– În Elveția?

– Da, în Elveția. Am escortat pilotul până la aeroport. Pregătește aparatul de zbor. Căci, cu cât vom pleca mai repede, cu atât mai bine.

– De ce spui că l-ai dus pe pilot la aeroport?

– Pentru că e adevărat. Trăim vremuri grele. Trebuia să mă asigur cu ochii mei că o să ajungă.

– O poveste de nebun, unchiule Horațiu. Preanobilul prinț Horațiu Știrbei să-l escorteze pe pilotul Herman Gral la aeroport. De când servești tu ca escortă? Nu-ți mai bate joc de mine. Du-te repede și te culcă.

Domnița Roxana crede că unchiul Horațiu a băut câteva pahare de șampanie în plus. Nu avea obiceiul. Dar se poate întâmpla una ca asta. Chiar și tinerelor. Devine indulgentă și mămoasă:

– Du-te și te culcă, dragă unchiule.

– Vin de la palat, domniță.

– N-ai putea să vii decât de la palat, spune domnița Roxana. De la începutul războiului, palatul regal este locul dezmățurilor tale nocturne.

– Lasă glumele. Îți spun cât se poate de serios.

– Să las glumele? Tu știi că e cu neputință. Amândoi suntem bizantini. Chiar și în ceasul morții vom glumi. Îți amintești de gondo-

lierul din Veneția? Te-a întrebat: „Sunteți român?" Și tu i-ai spus: „De ce credeți că aș fi român?" Ți-a răspuns: „Sunteți român pentru că glumiți tot timpul." Știe toată lumea. Suntem singurul popor care cultivă încă, cu orice ocazie, epigrama și ironia.

– Domniță, rușii sunt la București, spune prințul.

Se ridică împinsă ca de un arc.

– Rușii la București?, țipă ea. Frontul se află la trei sute de kilometri. Armata noastră nu a rezistat niciodată mai bine ca acum.

– Da, frontul n-a rezistat mai bine. Dar astăzi, pe 23 august 1944, regele va proclama capitularea fără condiții a României. Scoală-te!

Domnița Roxana înțelege. E nespus de palidă. Sare, pur și simplu, din pat. E prima oară când se află în cămașă de noapte în fața unchiului său. Dar nu se gândește decât la ruși. Altădată, copiii erau speriați cu lupul. Astăzi, e îndeajuns să pronunți cuvântul „bolșevic", și chiar și pietrele freamătă la aceasta.

Domnița Roxana privește barba unchiului său. Prințul se rade de două ori pe zi, dimineața și seara. Înainte să meargă la palat, aproape de ora 20, se rade în mod obișnuit. Acum are barba ca și când nu s-ar fi ras de dimineață. Se știe că barba, părul și unghiile cresc nespus de repede în clipele de teamă și de teroare. Domnița Roxana a fost infirmieră voluntară timp de un an. A constatat cu ochii ei în spitalele militare că barba și unghiile celor aflați în agonie cresc anormal de rapid. Prințul Horațiu Știrbei a trebuit să petreacă această noapte în spaimă și teroare. Precum cei care se află pe patul de moarte. Căci barba sa a crescut ca la oamenii aflați în agonie. Domnița Roxana e în picioare. Cu tălpile goale. Pe covor. Lângă patul ei. Își pune mâna dreaptă pe umărul unchiului său.

(Oricât de tânără ar fi o femeie, întotdeauna e mămoasă cu bărbații.)

– De ce a făcut aceasta regele?, întreabă ea. E de necrezut! Cum s-au petrecut lucrurile?

– Rușii i-au promis regelui că-l vor ține în scaun. De fiecare dată când ocupă o țară, comuniștii asigură populația, spunând că comunismul pe care-l vor instaura acolo va fi cu totul diferit de comunismul instaurat în alte țări. L-au asigurat pe rege că comunismul românesc va fi monarhic și că regele va fi șeful Partidului Comunist.

– Regele a crezut una ca asta?

– Da, domniță. Toți consilierii regelui au fost convinși de acest fapt. Ministrul Afacerilor Externe sovietic a afirmat că în regimul comunist român bogații vor rămâne bogați, patronii și directorii vor rămâne patroni și directori. Doar avantaje. Singura schimbare ce va fi făcută e că toți săracii vor deveni mai bogați de la o zi la alta. E o poveste nebunească. Însă a fost acceptat târgul. România capitulează fără condiții. Mâine, pe planetă, va fi un nou stat: regatul comunist al României. S-a hotărât. Îmbracă-te! Avangărzile sovietice sunt deja la București. În câteva ceasuri, nimeni nu va mai putea ieși. S-au instalat deja baricade și baraje de poliție pe marile artere ale orașului.

– Ca să te asiguri, așadar, că va ajunge cu bine la aeroport l-ai escortat pe Herman Gral?

– Da, domniță. Nimic nu este mai puțin sigur în această noapte ca a ajunge la destinație.

– Putea să-ți telefoneze de la aeroport, spune domnița Roxana.

– Telefonul nu funcționează, răspunde prințul.

Ridică receptorul și-l întinde domniței Roxana.

– Nu are ton, spune ea. Au tăiat legăturile?

– Da. Au tăiat liniile telefonice. E interzisă, de asemenea, circulația pe drumuri. Dar avem avionul. Grăbește-te! Începând de la ora 5 dimineața, spațiul aerian va fi închis. Nici un aparat de zbor nu va mai putea survola România.

– I-ai spus lui Herman Gral că rușii se află în oraș?

– Nu. Nu i-am spus adevărul.

– Ce i-ai spus?

– I-am spus că s-a declanșat o epidemie de ciumă neagră. Era singurul mijloc de a-l înspăimânta. Sosirea rușilor nu provoacă spaimă unui elvețian, unui francez ori unui englez. Ei nu știu ce înseamnă ocupația sovietică. Occidentalii nu știu că orice om care locuiește într-o republică comunistă are exact același regim ca un condamnat la muncă forțată pe viață. Cu o excepție: aceea a gardienilor. Căci în republicile sovietice există două categorii de cetățeni: cei închiși și gardienii. Dar ambele categorii trăiesc în spatele sârmei ghimpate.

În loc de a se grăbi spre baie pentru a se îmbrăca, prințesa Paleolog se aruncă în pat. Cu aceeași disperare cu care cineva se aruncă în apă. Își înfundă capul în perne. Plânge în hohote.

– Căderea Bucureștiului! Căderea Bucureștiului!, țipă ea.

– Vino-ți în sine, domniță!, spune prințul. Ai să plângi mai târziu. Îmbracă-te. Ți-am spus că spațiul aerian se va închide la ora 5.

– Căderea Bucureștiului!, spune domnița Roxana.

O imensă durere îi invadează trupul. Doar căderea Constantinopolului putea să-i provoace o astfel de durere. Roxana nu este româncă. E bizantină. Dar locuiește în Țara Românească de patru secole. Într-o jumătate de mileniu prinzi rădăcini. România nu e doar țara rădăcinilor sale, ci și o țară ortodoxă. România, la fel ca Grecia, este patria oricărui ortodox. Niciodată un ortodox, fie el georgian, grec, sirian, sârb ori albanez, nu se poate simți străin în România.

– Pune-ți uniforma de infirmieră, spune prințul.

Roxana nu are puterea să miște. Este șocată de veste. Prințul deschide dulapul și-i dă nepoatei sale uniforma de infirmieră a Crucii Roșii Române. Ea plânge.

– Este sfârșitul Crucii Roșii din România, spune Roxana. Sfârșitul. În cât timp trebuie să fiu gata?

– Cât se poate de rapid. O jumătate de oră îți este de-ajuns?

– Pot să fiu gata mult mai repede, spune ea.

Roxana își revine pe neașteptate. Ca și când tocmai s-ar fi trezit. E ca într-o încleștare. Ceea ce se petrece în această clipă nu este o surpriză. Eventualitatea refugiului ei în Elveția era pregătită de ani de zile. Toate bunurile sale au fost transferate aici de multă vreme. Domnița Roxana știa că refugiul era un lucru la care trebuia să se aștepte. Pentru care era pregătită. Însă exilul e ca moartea: se știe că va veni. Moartea e, totuși, mereu o surpriză. Pentru toți.

XX

Cerul se va închide la ora 5

Prințul Horațiu Știrbei e în salon. Gata de plecare. A făcut un duș. S-a ras. Poartă un pantalon de flanelă gri și o haină scoțiană. Ținuta clasică de călătorie. Are o valiză de piele de culoarea tutunului. E puțin mai mare ca o servietă. Își aprinde pipa. Fredonează:

Jinsei nana Korobi
Yo oki.

„Așa e viața: cazi de șapte ori și te ridici de opt ori."

Fredonează ca să prindă curaj. Prințul Horațiu Știrbei este îmbrăcat nespus de elegant. Și-a pus cea mai frumoasă cămașă de mătase japoneză. Nu din frivolitate. Părăsește, după patru secole, noua lui patrie. Părăsește Bucureștiul. Definitiv. Abandonând totul. Bucureștiul se tălmăcește prin orașul lui Bucur ori orașul Bucuriei. Îl părăsește. Părăsește bucuria. Trebuie să o facă corect, cu ceremonial. După o jumătate de mileniu, prinții bizantini pleacă în exil; la fiecare generație. Părăsind de fiecare dată o altă țară. Dețin experiența plecării în exil. Grecii de altădată spuneau că exilul e mai rău ca moartea. Morții sunt mereu îmbrăcați în haine noi. Cămașă curată, șosete și pantofi noi. Chiar dacă omul n-a purtat decât zdrențe toată viața sa, când moare e îmbrăcat în haine noi. Morții nu se îngroapă fără a fi spălați și fără a fi bărbieriți. Prințul Horațiu pleacă în exil. Moare. S-a îmbrăcat, așadar, cu haine noi. Cu eleganță. Nu îi este teamă. Nu este înspăimântat. E nespus de bogat și a dus la bun sfârșit toate pregătirile de plecare. Toți consilierii regelui, toți politicienii și toți nobilii din România au hotărât să rămână sub ocupație rusească. Prințul este singurul care pleacă. E diplomat. Cu o experiență mai mare decât cea a altor politicieni.

Un diplomat e precum șobolanii. Părăsește vaporul înainte de naufragiu. Prințul își pune o banderolă a Crucii Roșii. Domnița Roxana sosește. E în uniformă.

– Ia-ți poșeta, domniță, spune prințul.

Îi întinde nepoatei sale o geantă de piele fină și suplă ca mătasea. Prințesa o pune pe umăr, sub pelerină. Sacoșa e nespus de grea. În ea se află o sumă mare de bani, în dolari, lire sterline, franci elvețieni, dar mai cu seamă monede de aur. Se numesc cocoșei de aur.

– Trebuie să port sacoșa cu cocoșei de aur?, întreabă domnița Roxana.

– Neapărat, răspunde prințul sec.

– Poți s-o porți tu, unchiule Horațiu. Suntem amândoi. Sacoșa e mult prea grea. Îmi deformează talia.

– Ești destul de zveltă ca să o poți duce, spune prințul.

– Doar ca să mă contrazici mă obligi să o duc?

– Din prudență, domniță. Plecăm împreună. E adevărat. Dar nu se știe dacă vom sosi împreună. Nu e nici sigur dacă vom călători împreună. Doar imbecilii sunt siguri că vor sosi împreună pentru că pleacă în același timp. Păstrează geanta la tine. Dacă ajungi singură, vei avea bani. Părinții noștri au călătorit mereu cu sacoșa cu cocoșei de aur. Călătoreau cu diligența și pe cal. Noi mergem în avion și în mașină. Mijloacele de transport s-au schimbat. Primejdiile sunt la fel: captivitatea, bandele înarmate, accidentul, boala. Remediul e mereu același: cocoșeii de aur.

– Nu-ți iei un alt costum?, întreabă domnița Roxana.

– Când nava se scufundă, domniță, trebuie să te arunci în apă gol-goluț. Orice haină este de prisos. Chiar și o cămașă.

– O să glumești și în ceasul morții, unchiule?

– Nu iei cheile?, întreabă prințul Horațiu.

– De ce-aș face asta?, răspunde domnița Roxana. Nu ne vom mai întoarce la Palatul Conducătorilor, la fel cum nu ne vom mai întoarce la castelul Dumbrava. Și, chiar dacă ne-am întoarce aici, le vom afla arse.

– Ia cheile, domniță! Strămoșii noștri au plecat cu toții în exil cu cheile caselor lor. Pentru a nu uita trecutul. Toate marile familii fac același lucru. Dacă mergi la Fez, la Marrakech, la Casablanca, marile familii musulmane îți vor arăta cheile palatelor lor din Grenada,

Sevilia și Toledo. Întreaga lor istorie se află în mănunchiul lor de chei. Cheile caselor abandonate sub teroarea istoriei.

– Ieri ai lipsit. Nu am apucat să-ți spun. Micul soldat Hormuz, donatorul de sânge de la Dumbrava, a înviat. S-a prezentat la biroul meu. Timp de trei luni, a fost rechiziționat pentru a lucra la fortificațiile din Vrancea. Din această cauză nu a dat nici un semn de viață.

– Sunt bucuros că trăiește, spune prințul.

– Nu avea adăpost, nici un acoperiș. Ca de obicei. L-am instalat la cel de-al treilea etaj.

– E bine să fii miloasă, spune prințul. Generozitatea e un giuvaer pentru o tânără.

– Este a doua oară când îl salvez pe acest băiat, spune domnița Roxana.

– Foarte bine ai făcut, zice prințul, gândindu-se la altceva.

– Nu-l voi abandona pe soldatul meu.

– Nu înțeleg. Vrei să repeți?

– Nu-l voi abandona pe Hormuz, repetă domnița Roxana. Acum ai înțeles?

– Nu-l abandonezi, draga mea, spune prințul. Dumnezeu îl abandonează. Tu nu abandonezi nici pe Hormuz, nici pe români, nici România. Domnul îi abandonează. Cu ajutorul americanilor. Haide.

– Nu înțelegi ce ți-am spus, unchiule Horațiu. Nu-l abandonez pe Hormuz. L-am așteptat aici trei luni de zile. Am plâns de bucurie când a reapărut, ca și când ar fi venit din împărăția celor adormiți. Ca și când ar fi înviat. De această dată nu vreau să-l mai pierd.

– Nu poți să faci nimic pentru el, domniță.

– Îl iau cu noi.

Prințul o ia pe nepoata sa de braț. O strânge. Cu putere. Ca și când ar vrea să o ciupească pentru a o trezi. Pentru a o scoate din visare.

– Îl iei cu tine?

Prințul Horațiu Știrbei râde.

– Cum ai putea să-l iei cu tine? Soldatul tău nu este un obiect pe care poți să-l pui în buzunar. Știi bine asta. Hai să mergem, draga mea!

– Nu merg fără Hormuz, unchiule.

– Glumești?

– Deloc, unchiule.

– Îmi ceri să-l iau pe soldat cu noi?

– Exact.

– Dar ce reprezintă el pentru tine ca să-l iei? Nici măcar nu-l cunoști. Ai vorbit cu el de trei-patru ori la Dumbrava și a cincea oară aici, în această dimineață. Nu iei cu tine pe cineva cu care ai vorbit de cinci sau de șase ori. Fii serioasă!

– Sunt foarte serioasă. Dacă Hormuz nu vine cu noi, nu te însoțesc.

– Dar ce reprezintă pentru tine acest băiat? Nu e nici soțul tău, nici logodnicul tău, nici prietenul tău. Și, chiar dacă ar fi fost toate acestea, nu am fi putut să-l luăm.

– Nu e nimic din toate acestea, unchiule Horațiu. E adevărat. Dar va merge cu noi.

– Nu judeci. În fond, e normal să n-ai minte. Șocul evenimentelor e mult prea puternic. E firesc ca nervii să te lase. O mică criză. Va trece.

– Nu-l abandonez pe Hormuz în mâinile invadatorilor. Îl vor împușca.

– Hai și uită. Și eu voi uita cuvintele pe care mi le-ai spus. Știu că mai târziu îți va fi rușine că le-ai rostit. Îți este rușine întotdeauna de tine atunci când vorbești prostii.

– Eu vorbesc prostii, unchiule?, întreabă domnița Roxana. Este ceva nelalocul lui ceea ce-ți cer?

– Mai mult decât atât.

– De acord, spune domnița Roxana. Cererea mea e nelalocul ei. Tu ai spus acest cuvânt.

– Iată-ne de acord, draga mea, spune prințul. Am fost întotdeauna de acord. Să nu mai vorbim și să ne grăbim.

– Să nu mai vorbim, unchiule Horațiu, spune domnița Roxana. Dar pleacă de unul singur dacă nu îl iei pe Hormuz.

– Lămurește-mă, domniță. Dar fă-o cât mai repede, căci nu e timp pentru o disertație. Ce-i cu tine? Ți-ai pierdut mințile? Lămurește-mă.

– Nu e nimic de lămurit, unchiule Horațiu.

– Cum nu e nimic de lămurit?

– Nu se lămuresc lucrurile lipsite de sens. Se constată. Atâta tot.

– Cum așa, se constată?

– Se constată că sunt astfel. Fără explicații. Rațiunea nu explică ceea ce este împotriva rațiunii. În chestiunile lipsite de rațiune, rațiunea nu folosește la nimic. E ca în dragoste, lipsită și ea de rațiune. Ca în credință. Ca în privința lui Dumnezeu. Dumnezeu nu se explică. Nu se descrie. Se constată prezența Sa. Se trăiește. Fără a-L înțelege. Dacă Hormuz nu merge cu noi, rămân aici. E tot ceea ce am avut să spun.

– Chiar dacă am vrea să-l luăm cu noi, nu am putea-o face, spune prințul.

– Și de ce?

– Pentru că nu avem loc în avion.

– Nu există loc în avion pentru a patra persoană?, spune domnița Roxana. Este întru totul adevărat. Dar de fiecare dată când avionul lui Herman Gral decolează există o a patra persoană. Ori sunt valizele care depășesc greutatea regulamentară. Astăzi va fi, ca de obicei, o a patra persoană în plus. Va fi Decebal Hormuz. Dacă te opui, va fi o persoană în minus. Eu.

– Domniță, clipele pe care le trăim sunt cumplite, spune prințul. De ce complici ceea ce este deja extrem de complicat?

– Nu complic nimic, unchiule.

– Cererea ta e fără vreun viitor. Mâine îți va fi rușine că ai vorbit astfel. Rușine de a fi cerut ca acest băiat străin să vină cu noi.

– Nu te însoțesc dacă nu-l iei pe Hormuz.

– Domniță, draga mea, eu țin locul mamei tale și al tatălui tău de când aveai șase ani. Am ținut seama de toate capriciile tale. Nu m-am căsătorit pentru a mă dedica pe de-a-ntregul ție, educației și fericirii tale. Încă de la începutul războiului m-am preocupat de siguranța ta. Atunci când bombele cădeau deasupra Iașiului, am pus să fie deschis un centru de donare a sângelui la castelul Dumbrava. Doar pentru ca tu să fii în siguranță. Departe de bombardamente. Când s-a decis retragerea, am venit personal la castel pentru a te lua la București. Păstrez acest mic avion pe Aeroportul Militari de un an. Plătesc salariul pilotului. Toate acestea le-am făcut pentru a-ți salva viața în caz de primejdie. Și iată primejdia. Rușii sunt

la București. Motorul avionului e pornit în acest moment. Pentru a te duce în Elveția. Departe de orice pericol. Și tu te opui propriei salvări? Cum pot să înțeleg una ca asta?

– Nu plec fără Hormuz.

Domnița Roxana e hotărâtă. Nu știe să-și explice atitudinea. Știe că gestul ei e lipsit de rațiune, dar nu iubești rațional. Nu crezi în Dumnezeu cu rațiunea. Nu realizezi capodopere cu rațiunea. Nimic din ceea ce face măreția unui om pe pământ nu este împlinit cu rațiune. Sublimul este, prin excelență, irațional.

Domnița Roxana nu crede că este îndrăgostită de Decebal Hormuz. Nu. Băiatul de care ea va fi îndrăgostită nu seamănă cu Hormuz. Comportamentul ei nu este nici el un capriciu. Vrea să-l salveze pe Decebal Hormuz. Vrea să salveze un tânăr care se află în primejdia de a fi deportat și împușcat. Atâta tot. Nimic mai mult. Nimic mai puțin. Desigur, domnița Roxana se întreabă de ce din douăzeci de milioane de români, care sunt pe cale de a ajunge sclavi ori de a fi exterminați, l-a ales pe Decebal Hormuz. Putea să aleagă pe oricine altcineva. Alegerea lui Hormuz e logică. Explicația e foarte simplă. Femeilor le place să se privească în oglindă. Domnița Roxana e o femeie. Așadar, și ei îi place să se uite în oglindă. În nici o oglindă nu se vede mai bine decât în ochii lui Decebal Hormuz. Fără Hormuz, domnița Roxana ar fi o femeie lipsită de oglindă. Nu și-ar cunoaște niciodată chipul. Faptul că se vede în Decebal Hormuz ca într-o oglindă îi dă domniței Roxana certitudinea existenței sale. Certitudinea prezenței valorii și importanței sale. Nicăieri în univers nu este mai ea însăși ca în ochii lui Decebal Hormuz. Are nevoie să-l salveze. E oglinda sa. Salvându-l, se salvează pe sine însăși. Abandonându-l, se abandonează pe sine însăși. Hotărârea e luată. Fără să mai stea pe gânduri. Ca și când ar respira. Nu știe nici dacă este o excepție cazul său. Orice femeie, pentru a descoperi cine este și cum este, are nevoie de a se privi în ochii unui bărbat. Este unica șansă de a se cunoaște.

În ceasurile cumplite ale despărțirii, oamenii nu vor să plece. Unii fără soția lor, alții fără copiii lor, alții fără banii lor. Domnița Roxana nu vrea să plece fără imaginea sa, adevărata sa imagine, care se află în Decebal Hormuz. Fără imaginea sa, nu e ea însăși.

– Du-te și caută-l, hotărăște prințul. Îl luăm. Știe?

Prințul Horațiu Știrbei a înțeles limpede că nu va putea să se opună capriciului nepoatei sale. Când nu ai nici o șansă de victorie, trebuie să cedezi.

– Nu. Nu e la curent cu nimic.

– Nu-i vorbi, mai cu seamă, de căderea Bucureștiului. Spune-i ce vrei, dar nu adevărul.

– Nu te teme, spune domnița Roxana. Decebal Hormuz nu e ca tine. Îi este de-ajuns să-i cer să mă urmeze. Nu va crâcni. Fără să întrebe unde îl iau, nici pentru ce îl iau. Decebal Hormuz e soldat. Un soldat execută. Fără să ceară explicații.

Domnița Roxana iese din salon. Urcă la cel de-al treilea etaj. Pe superbul covor al scării. Alergând. În timp ce urcă, lacrimile încep să-i curgă pe obraji. Îi pare rău că l-a înfruntat pe unchiul său. N-a reușit să-i dea o explicație. Nu era vreme de explicații. Sunt momente grave, cumplite, ca la un cutremur de pământ. Orice cădere a unui oraș în mâinile inamicului e precum un cutremur de pământ. Ca o erupție a unui vulcan. Vulcanii și cutremurele de pământ nu au o introducere, o dezvoltare și o concluzie precum banalele fapte cotidiene. Un cutremur de pământ, un vulcan, căderea unui oraș sunt o izbucnire bruscă. Fără cap, fără picioare, fără trunchi. Ca și când ar fi vorba de un corp în care totul este amestecat la întâmplare. Așa este această zi de 23 august 1944, ziua căderii Bucureștiului și readucerea la sclavie a douăzeci de milioane de români.

XXI

Calul de schimb

– Soldat Hormuz, deschideți! Sunt domnița Roxana. Îmbrăcați-vă!

În spatele ușii se aude un zgomot vreme de jumătate de minut. Apoi, ușa se deschide. Soldatul Decebal Hormuz e în picioare. Îmbrăcat.

– Ușa nu era închisă. Nu trebuia să vă dați osteneala să bateți. Ați fi putut să intrați.

– Nu dormeați?, întreabă domnița Roxana.

E ora 2 dimineața. E surprinsă să-l afle pe Hormuz îmbrăcat. Atât de surprinsă, că uită pentru ce a venit.

– Nu v-ați culcat încă?

– Nu puteam să dorm, se scuză Hormuz.

Verifică, fără să privească, dacă nasturii tunicii sale sunt închiși. Nu și-ar fi iertat să se prezinte înaintea domniței Roxana într-o ținută neregulamentară.

– De ce nu dormiți?

– Nu pot.

– De ce?

– E prea frumos aici, spune Decebal Hormuz. E atât de frumos, că e păcat să închid ochii și să nu mă mai uit la toate lucrurile frumoase din jur.

– Ce e frumos?, întreabă domnița Roxana.

– Camera, pereții, perdelele, covoarele, totul este minunat. Nu mă mai satur să le privesc. De aceea nu pot să dorm.

– Îmbrăcați-vă repede și veniți după mine. În cât timp sunteți gata?

– Sunt gata, domniță, răspunde Decebal Hormuz. Trebuie să-mi iau rucsacul...

Deodată, își dă seama că este desculț. Își scosese bocancii de vânător de munte pentru a nu face zgomot și a-și spăla șosetele.

Din fericire, domnița Roxana nu a băgat de seamă. Ar fi vrut să-și ascundă picioarele goale, dar nu avea cum. Putea doar să spere că prințesa nu va observa. Faptul de a avea picioarele goale îi dădea senzația lui Decebal Hormuz că era complet dezbrăcat. Își aminti o istorie citită în *Moby Dick*. Acolo se vorbește de un han al marinarilor. Dormitorul era comun. Un sălbatic negru și uriaș s-a dezbrăcat în acel loc înainte de a se culca și s-a plimbat gol pușcă printre colegii săi de cameră, fără rușine. Pentru acest sălbatic, a fi gol nu era ceva nelalocul său. În schimb, când a trebuit să-și scoată încălțămintea, s-a strecurat sub pat ca nimeni să nu-i vadă picioarele goale.

Decebal Hormuz avea înaintea domniței Roxana aceeași senzație.

– Nu. Fără rucsac. Luați-vă doar lucrurile pentru toaletă și coborâți.

– Am periuța de dinți și săpunul în buzunar, spune el. Pot să vin imediat.

– Urmați-mă!, ordonă domnița Roxana.

– Să sting lumina la baie, spune Decebal Hormuz.

Aleargă la baie. Pune în buzunar șosetele sale încă ude și se încalță fără să-și strângă șireturile. Aceasta doar pentru câteva secunde.

– Nu stingeți lumina în cameră!, strigă domnița Roxana.

Părăsește palatul. Așa cum ai părăsit un mort. În casa în care se află un mort se țin toate luminile aprinse ziua și noaptea. Lasă, la plecare, luminile aprinse în toate camerele palatului.

Servitorii vor stinge luminile când ea va fi departe.

Prințul Horațiu e pe scară.

– Bună ziua, Excelență, spune Decebal Hormuz.

Prințul îi aruncă o privire plină de ură. Știe că va trebui să-l ducă pe acest băiat pe genunchii săi în avion până la Geneva. Nu pare să fie prea greu. În ciuda acestui fapt, nu va fi prea plăcut.

– Nici un bagaj, soldat?, întreabă prințul.

– Nu, Excelență. Veniți cu noi, Excelență?, întreabă Hormuz văzându-l pe prinț cu mica valiză în mână.

– Închipuiți-vă că da, spune prințul. Oricât vi s-ar părea de ciudat, merg și eu. Sper că nu vă deranjez.

– Nu mă deranjați deloc, Excelență, răspunde Decebal Hormuz.

Coboară treptele ce duc spre garaj. Treptele sunt acoperite cu același covor ca întreaga scară. Un covor în care talpa se afundă ca în zăpadă.

– Iei Cadillacul, domniță.

Domnița Roxana urcă în mașină. Deschide portiera din față din partea dreapta și spune:

– Urcați lângă mine, soldat.

– Soldatul tău va veni cu mine, spune prințul Horațiu.

– Unde să vină cu tine?

– În ambulanță.

– Dar e loc pentru toți trei. De ce vrei să iei ambulanța?

– Ieși din garaj, domniță, spune prințul. Am să-ți explic mai târziu. Pierdem timpul și e păcat.

– De ce să luăm două mașini?, întreabă domnița Roxana.

– Pe drumurile periculoase trebuie să ai mereu un cal de schimb, draga mea. Pentru aceasta iau ambulanța. E calul de schimb.

În fața Palatului Conducătorilor e garată ambulanța cu care prințul l-a escortat pe pilot până la aeroport. Deschide portiera din spate.

– Urcă aici, soldat!, ordonă prințul Știrbei.

După ce Decebal Hormuz s-a făcut nevăzut în ambulanță, prințul închide ușa cu putere. Nu-l mai vede, măcar, pe acest personaj nepoftit. Domnița Roxana oprește Cadillacul în spatele ambulanței.

– Iată planul, domniță, spune prințul. Deschid calea cu ambulanța. Mă vei urma pe întreg parcursul, la cincizeci de metri în spate. Păstrezi această distanță orice ar fi. Nu te voi pierde din vedere nici măcar pentru o secundă, căci mă voi uita în oglinda retrovizoare.

– Poți să-mi explici de ce e nevoie să luăm două mașini?, întreabă domnița Roxana. Metafora ta cu calul de schimb nu mi-e clară. Mai bine să știu ce se întâmplă.

– Rușii sunt la palat, spune prințul. Toate ieșirile din București sunt păzite. E sigur că vom întâlni baraje. Dacă ne opresc, vom spune că vom merge după bolnavi. Dacă ne fac greutăți, vom forța barajul. Nu avem timp de pierdut. Trebuie să fim la aeroport înainte de zori. Dacă trag în pneuri, ceea ce nu cred, le lăsăm ambulanța punând-o de-a curmezișul drumului și ne continuăm drumul cu Cadillacul.

– Mulțumesc, spune prințesa. Dacă se întâmplă una ca asta, când te urci în Cadillac, să nu uiți să-l iei pe Hormuz cu tine. Altfel, nu voi mai merge.

– Am să-l iau, spune prințul.

Prințul Horațiu Știrbei urcă în ambulanță. Străzile din București sunt pustii. E stare de asediu. În fiecare noapte, la toate intersecțiile

sunt santinele și patrule. În această noapte, nici țipenie de om. Toate luminile sunt stinse. Orașul e camuflat. Din pricina atacurilor aeriene. Dar în această noapte nici un avion n-a atacat Bucureștiul. Felinarele sunt vopsite în albastru. Prințul Horațiu se uită în oglinda retrovizoare la nepoata sa ce conduce Cadillacul și fredonează cântecul pe care toți românii îl cântă de la începutul războiului:

În zadar lipești hârtie albastră la ferestri,
În zadar felinarele-n bleu le vopsești,
În zadar de toți te ferești,
În noapte, te recunosc, București.

Prințul Horațiu fredonează pentru a trece timpul. Sunt șapte minute de mers până la aeroport. Șapte minute, însă pline de primejdii. Din fericire, nu există nici un baraj. Domnița Roxana îl urmează liniștită pe unchiul ei. Respectând cei cincizeci de metri prescriși.

În fața Ministerului de Război nu mai sunt santinele. Una ca aceasta îl intrigă pe prinț. Nu-i este teamă de moarte, dar îi este teamă de neprevăzut. Și cum nu se află încă la aeroport, neprevăzutul amenință în fiecare clipă.

Deodată, simte miros de trifoi și de lucernă cosită. Semn că au ieșit din oraș. Că sunt foarte aproape de Aeroportul Militari. Prințul merge încet. Vede porțile aeroportului. Sunt la o sută de metri în fața sa. Spaima îi crește: cele două santinele care verificaseră înainte cu un ceas actele pilotului Herman Gral, înainte să-l lase să intre cu motocicleta în aeroport, nu sunt la post.

Faptul de a fi retrase santinelele i se pare suspect. Prințul caută o explicație. Nu o află. Nu are timp să-și pună întrebări. Poarta aeroportului e larg deschisă. Se uită în oglinda retrovizoare. Domnița Roxana e tot în spatele lui la cincizeci de metri. Prințul știe că e momentul decisiv. Își scoate mănușa dreaptă. Își face încet semnul crucii și pășește pe iarba proaspătă, mătăsoasă, a aeroportului.

XXII

Moartea de pe aeroport

Prințul Horațiu Știrbei își face semnul crucii chiar în clipa în care roțile ambulanței mușcă din gazonul aerodromului. E o senzație de voluptate și de bine. Nimic mai plăcut decât să mergi pe iarbă. Trecutul, prezentul și proiectele de viitor se succed în mintea prințului ca o peliculă de film. Cu o viteză de nestăpânit. Întreaga lui viață trecută și prezentă se derulează în minte în câteva fracțiuni de secundă. Un cuvânt arab nu-i dă pace. E precum un cui înfipt în mintea sa. Toți strămoșii i-au fost dragomani. Adică interpreții turcilor după căderea Constantinopolului. Cunoșteau limba cuceritorilor la fel de bine ca limba lor maternă. Prințul Horațiu cunoaște araba. Iar cuvântul *Balaghtu* îi mobilizează întreaga atenție. Cu un an înainte de moartea sa, Mahomed, fondatorul și profetul islamului, i-a adunat pe toți credincioșii săi în deșert, sub un copac, și le-a ținut discursul de rămas bun. La fiecare frază el rostea cuvântul *Balaghtu*, adică „Mi-am împlinit eu bine datoria?" Sutele de mii de credincioși răspundeau profetului lor: *Balaghtu*, „Ți-ai îndeplinit cu bine datoria".

Prințul Horațiu Știrbei se întreabă și el dacă și-a îndeplinit cu bine misiunea. A luat parte în această noapte la consiliul de coroană. Regele și toți șefii politici au decis să capituleze fără condiții. Să cedeze invadatorilor sovietici teritoriul României cu tot ceea ce se află pe pământ, sub pământ și deasupra pământului. Prințul Horațiu Știrbei nu s-a opus acestei decizii. A fost unanimă. Dar a hotărât să fugă. Se întreabă acum: *Balaghtu?* E sigur că a procedat așa cum trebuie. Regele și consilierii săi nu sunt oameni de valoare. Au săvârșit o eroare catastrofală. O crimă. Sunt poate de iertat, pentru că sunt incompetenți. Dacă prințul ar fi făcut ca ei, i-ar fi fost de neiertat.

Nu poate să invoce nici incompetența, nici prostia. Din copilăria sa i-a fost recunoscută inteligența ieșită din comun. Un om inteligent nu poate să facă altceva decât să fugă. A deșteptat-o pe nepoata lui. L-a trezit pe pilot. A făcut tot ceea ce trebuia făcut. Fără să piardă un minut. Fără să comită o singură eroare. La ora 5 dimineața, toate ieșirile din București vor fi blocate. Nu va mai exista nici un mijloc de a fugi din capitală. Nici cu trenul, nici cu mașina, nici cu avionul, nici măcar pe jos. Populația va fi prizonieră în oraș ca într-o cușcă. Prizonierii vor avea o scuză: nu le păsa de hotărârea regelui. Prințul Știrbei n-ar fi putut să invoce scuza ignoranței. Consilierii regelui, care au semnat actul de capitulare, vor fi arestați în următoarele zile. Cu toții. Ei vor putea invoca scuza prostiei și a aviditătii. Prințul Știrbei nu ar putea. A făcut deci bine să plece. Pentru a menaja viața nepoatei sale, merge în ambulanță. Dacă va fi o primejdie de moarte, ca, de pildă, un tir de armă ori o mină care să explodeze, el va fi cel care va fi ucis, și nu nepoata care îl urmează. E mulțumit că a procedat astfel. Căci, înainte de a fi prinț, e creștin. Un creștin are obiceiul de a-și vărsa propriul sânge, și nu pe cel al altora.[1]

Domnița Roxana a săvârșit imensa prostie, eroarea de neiertat de a lua pe micul soldat donator de sânge. Prințul a avut puterea de a nu o refuza. De a se supune unui capriciu feminin. Știe că prințesa își va lua gândul de la protejatul său așa cum un copil uită de o jucărie. Știe că tinerele sunt ca atomii: nu pot niciodată să trăiască singure. De îndată ce un atom, oricare ar fi acesta, este eliberat dintr-o moleculă, caută rapid un alt atom. Se asociază. Formează atunci o moleculă. În natură nu există atomi singuratici. Tot astfel nu există tinere care să rămână singure. Prințul a suportat comportamentul nepoatei sale. Soldatul e în spatele său. Închis în ambulanță. Îl vor duce la Geneva. E o greutate în plus și inutilă. Un accident pe traseu.

În fața prințului e oglinda netedă și verde a aerodromului. Asemenea unui covor verde. Uriaș. Înainte, în partea dreaptă, sunt hangarele. Par asemenea unor clăi mari de fân. Sunt goale. De cum americanii au început să bombardeze Bucureștiul, Aeroportul Militari a fost dezafectat. Pe acest aeroport nu se află decât micul avion al Crucii Roșii. Este avionul prințului Horațiu Știrbei. Avionul său.

[1] Sfântul Ioan Gură de Aur, *PG* 50, col. 700.

Prințul îl observă. Pilotul Herman Gral l-a scos din hangar. Avionul e ca o mică libelulă argintie pe covorul verde. Se observă o luminiță la carlingă. Nespus de mică. Nu mai mare decât lumina unei lămpi de noapte. Prințul se îndreaptă spre ea. Când va sosi aici, primejdia va fi trecut. Aruncă o ocheadă în oglinda retrovizoare. Domnița Roxana n-a trecut încă de poarta aeroportului. Mai are câteva zeci de metri de mers. Prințul simte roțile ambulanței pe gazon. E un gazon gras, nespus de verde și de mătăsos. Merge pe gazonul Aeroportului Militari așa cum ar înainta pe un covor uriaș. Prințul se gândește la Elveția. Va fi acolo în câteva ceasuri. Dar, în clipa în care imaginea de carte poștală a Elveției îi apare înaintea ochilor, se simte ridicat în aer. Un zgomot imens, ca o lovitură de tun. Prințul Horațiu Știrbei are încredințarea că ambulanța a fost lovită de un fulger. Că a fost dislocată. Dar își revizuiește îndată impresia. Nu a fost fulger. Fulgerul cade din cer. Zgomotul de tunet vine de jos. De sub ambulanță, de sub podeaua mașinii. Nu a fost un fulger, ci un vulcan. E ridicat. Planează pe lava vulcanului care a irupt de sub roțile ambulanței. E prins ca într-un ciclon. Într-un taifun. Urcă tot mai sus. În afara zgomotului, prăbușirii, a presiunii aerului, a suflului care iese din străfundul pământului și îl proiectează, sunt și flăcări. Fum. Asemenea norilor. Prințul Horațiu Știrbei își amintește de imaginile din *Legenda aurea* în care Sfântul Ilie este purtat de un car de foc deasupra norilor, la cer. Prințul Horațiu Știrbei se află în nori. În flăcări. În zgomot de tunet. La fel ca Sfântul Ilie în carul său. În acea clipă, spiritul său, memoria și firul gândurilor sale sunt retezate la fel ca pelicula unui film. Prințul e în întuneric. Nici un chip. Nici un sunet. Totul a dispărut. Viața sa a fost retezată. Viața pământească a prințului Horațiu Știrbei s-a încheiat. Ca și când trupul său, amintirile și gândurile sale s-ar fi detașat de el. La fel cum frunzele se desprind dintr-un copac și cad toamna pe pământ. Moartea nu este altceva. Frunze, fruct, floare, totul se detașează de arborele omenesc. După cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur: „Tot ce e de prisos se desprinde de noi precum frunzele."[1]

Prințul Horațiu Știrbei a murit. Ambulanța a trecut peste o mină ce tocmai fusese așezată la intrarea în aeroport. A murit sărind în aer cu mașina. Departe de pământ. Trupul prințului, ambulanța și

[1] Sfântul Ioan Gură de Aur, *PG* 55, col. 128.

trupul lui Decebal Hormuz au fost sfârtecate. Prefăcute în bucățele mici. Bucăți de caroserie. Bucăți de textile și de carne. Amestecate. Care cad în flăcări pentru a fi prefăcute în cenușa ce se va lăsa pe covorul verde al aerodromului. Chiar în acel moment se crapă de zori. E ceasul luminii difuze, neclare, a orei de graniță între noapte și zi. Ultimele clipe ale filmului vieții prințului Horațiu Știrbei s-au derulat pe gazonul verde al Aeroportului Militari. Zece metri de drum pe gazonul proaspăt. Ca pe un covor. Gazonul tocmai fusese tuns. Înainte de explozia minei, aerul era curat. Mirosea a trifoi, a lucernă și a iarbă tăiată de curând. Ultima mireasmă a pământului simțită de prințul Horațiu înainte de a-l părăsi.

XXIII

Covorul verde

– În picioare! Vă rog, treziți-vă!

Pilotul elvețian Herman Gral o roagă pe domnița Roxana să-și vină în simțiri. Prințesa simte palmele pe obraji. Pieptul și părul îi sunt umede. Stropite cu apă. Chipul rotund, roșcovan, congestionat al pilotului e aplecat asupra ei. Foarte aproape de față. Mâinile pilotului încep să-i fricționeze gâtul. Domnița Roxana e întinsă pe gazon. Vede flăcările ce mistuie restul camionetei și trupul unchiului său Horațiu Știrbei și pe cel al protejatului său Decebal Hormuz. Arse de aceeași flacără.

Domnița Roxana își aduce aminte cu precizie de toate cele petrecute. Se afla la zece metri de poarta aeroportului. Ambulanța prințului era deja pe gazon. Parcursese în jur de douăzeci de metri. A explodat atunci o mină ascunsă în pământ. Camioneta a fost proiectată la sute de metri. Prefăcută în pulbere. A luat foc. Bucățile de ambulanță și ocupanții acesteia au căzut, incendiate, asemenea unor torțe. Spectacolul a durat câteva fracțiuni de secundă. Sub șocul exploziei, Cadillacul domniței Roxana s-a răsturnat. Parbrizul s-a spart. Precum bucățile de gheață și zăpada. Domnița Roxana simte bucățile de geam albe, aproape rotunde, ca perlele, ca hormuzul. Sunt peste tot. În păr, în gură, pe haine, pe mâini. Peste tot hormuz. Și-a pierdut cunoștința în momentul în care bucățile de sticlă păreau că o înghit ca un noian de zăpadă, ca o avalanșă, ca un ghețar.

– Ce s-a întâmplat?, întreabă domnița Roxana.

Simte mirosul de transpirație al pilotului elvețian. Amestecat cu mirosul de cauciuc ars, de benzină și de iarbă proaspăt cosită.

– Ambulanța prințului a trecut peste o mină, domniță, explică Herman Gral.

Poartă bluzonul de piele de aviator și banderola Crucii Roșii. Explică:

– Când am auzit explozia, am alergat. Nu mai era nimic de făcut pentru prinț. Ambulanța era în flăcări. Nu puteai să te apropii. Am văzut Cadillacul dumneavoastră răsturnat. Am alergat spre el. V-am scos de aici. V-am întins unde vă aflați, pe gazon. Am mers să văd dacă ar mai fi ceva de salvat din Cadillac. Speram că prințul se afla cu dumneavoastră în Cadillac. Din nefericire, nu a fost. Excelența Sa se afla în camionetă. Excelența Sa a murit. Nu putem ghici care este trupul său. Totul a fost sfâșiat, amestecat și ars. E cumplit să vezi una ca asta. Și nu se poate face nimic. Un morman de fiare, de pneuri, de țesătură și de carne ce arde.

– Prințul Horațiu a murit?, întreabă domnița Roxana.

E întinsă pe spate. Vede limpede flacăra uriașă care se ridică deasupra covorului verde al aeroportului.

– A murit. Nu a rămas nimic. *Nimic.*

– *Nimic*?

– *Nimic*, domniță, răspunde pilotul.

E singurul cuvânt românesc pe care Herman Gral îl cunoaște. Cuvântul „nimic". Întâmplarea face că acest unic cuvânt, cuvântul „nimic", rezumă întreaga situație. Domnița Roxana observă doi soldați ce duc găleți cu apă. Aduc apa de la hangarul ce se află la câteva sute de metri. Sunt găleți mici de tablă albă. Alergând, varsă apa și, odată ajunși lângă flacăra uriașă, pe care vor să o stingă, gălețile lor sunt aproape goale. Aruncă restul picăturilor de apă rămase peste jăratic și aleargă din nou către hangar pentru a aduce altele.

– Nu s-a încercat să fie salvat? N-ați încercat să-l scoateți pe prinț?

– Nu se putea, răspunde Herman Gral. A fost ca un vulcan, prințesă. Un adevărat vulcan. Zeci de kilograme de exploziv au făcut ca ambulanța să sară în aer. Explozia a fost cumplită. În locul în care s-a produs, e o groapă adâncă cât un crater. De unde ies flăcări.

– Când s-a întâmplat asta?

– În urmă cu mai mult de o oră, răspunde pilotul. Santinelele au dispărut.

– Santinelele au dispărut?

– Când am intrat, cele două santinele au verificat actele mele. Am trecut cu motocicleta pe locul în care ambulanța a sărit în aer.

Când am sosit aici, terenul nu era minat. După trecerea mea au fost puse minele. Au pus minele și au retras santinelele. E un atentat. Fără nici o îndoială.

– Și soldatul care era cu prințul?, întreabă domnița Roxana.

– Ce soldat? Era un soldat în ambulanță cu prințul?

– Era unul. Un soldat. Se numea Decebal Hormuz.

– Au murit doi oameni?

Pilotul elvețian privește flăcările. Știa că în mijlocul vâlvătăii era doar un om ce ardea. Nu-l vedea. Nu distingea nimic în flăcările ce ardeau un om, flăcări care ardeau scaune, pneuri, cuverturi. Herman Gral știe acum că în afară de prinț mai există un soldat ce a ars în aceste flăcări.

– Era șoferul?

– Nu era șoferul, spune domnița Roxana. Nu au venit pompierii? Nu ați chemat pompierii?

– Telefonul nu funcționează, răspunde Herman Gral. Cu neputință să suni la pompieri. Serviciul radio al aeroportului nu funcționează nici el. Toată lumea a plecat. Nu există decât două ordonanțe.

– Toată lumea a părăsit aeroportul?

– Tot personalul a fost evacuat. Sunt doar eu. Cu cei doi soldați de serviciu.

Domnița Roxana se ridică. E în picioare. Înțelege de ce prințul îi vorbise de calul de schimb. Știa că drumurile puteau fi minate. Știa totul. Se pregătise pentru a face față oricărei situații, după cum spunea. A murit ca un prinț. Mergea înainte, cu ambulanța, ca să moară el, și nu nepoata sa. S-a sacrificat pentru a-i salva viața.

– Nu e nimic de făcut, spune pilotul. Totul s-a încheiat.

Într-adevăr, nu mai era nimic de făcut. În câteva minute nu va mai fi decât cenușă. Cenușă pe terenul aeroportului. Cenușă presărată pe un covor verde.

Domnița Roxana avea un singur prieten pe pământ. Era unchiul ei, Horațiu Știrbei. Murise. Ardea înaintea sa. Simte căldura flăcării ce mistuie trupul prințului. Și pe cel al lui Hormuz. Nu plânge. Privește flacăra cu aceeași emoție cu care ar privi un spectacol de teatru. E mirată de indiferența sa. Marile dureri nu provoacă lacrimi. Plângi pentru micile suferințe. Adevăratele catastrofe blochează mecanismul lacrimilor.

– Au murit pe loc, explică pilotul. Trupurile lor nu le vom putea recupera vreodată. Aici va fi un morman de cenușă. Asta e tot.

– E adevărat, spune domnița Roxana. Nu se poate salva nimic. Nici măcar cenușa trupurilor lor.

– E cinci fără douăzeci de minute, spune pilotul.

– De ce-mi spuneți asta?

– Constatați că nu se poate face nimic. Nimic. *Nimic.*

– Și pentru că nu se poate face nimic îmi spuneți cât e ceasul? Cu ce se potrivește asta? Ce are a face cu ceasul? Știu că aparțineți celei mai mari națiuni care fabrică ceasuri. Sunt dureri, evenimente care sunt în afara cadranelor ceasurilor. Flacăra ce mistuie trupul unchiului meu și pe cel al lui Decebal Hormuz este mai mare decât cadranele ceasurilor.

– Nu sunt de acord, spune pilotul.

– Nu sunteți de acord cu ce, domnule Herman Gral?

– Nu sunt de acord cu atitudinea dumneavoastră. Nu trebuie niciodată să te lași doborât. E o mare, o cumplită durere, ceea ce s-a abătut asupra dumneavoastră. Asupra noastră. Excelența Sa a murit. Dar Sfânta Scriptură ne învață să lăsăm morții cu morții. Trebuie să vă hotărâți. Căci este cinci fără douăzeci.

– Să mă hotărăsc?

– Aștept, da, să vă hotărâți.

Domnița Roxana e gata să-l pălmuiască pe pilot. Ochii îi cad asupra celor doi soldați pe post de ordonanță, care aruncă întruna apă peste jăratic. S-ar putea crede că apa pe care o aruncă atâță focul în loc să-l stingă.

– Acum, că Excelența Sa nu mai trăiește, sunt la ordinele dumneavoastră, prințesă, spune pilotul. Aștept să-mi spuneți ceea ce trebuie să fac, căci timpul trece.

– Și ce pot să fac în privința timpului?

Prințesa are ochii în lacrimi. Plânge.

– Nu este vreme de plâns, spune pilotul.

– Ce vreți de la mine?, întreabă domnița Roxana. Plecați și lăsați-mă în pace.

– Avem o misiune de îndeplinit, spune pilotul.

– O misiune?, exclamă domnița Roxana.

Crede că Decebal Hormuz a murit din cauza ei. Ea l-a atras spre moarte. Voia să-l salveze. Desigur. Rezultatul e că l-a ucis. Arde înaintea sa.

– Misiunea noastră, domniță, dacă îmi permiteți să îmi dau cu părerea, e de a nu pierde nici măcar un minut. Nu folosește la nimic să rămânem aici. Trebuie să plecăm înainte de închiderea spațiului aerian. Trebuie. E o datorie.

– O datorie? De unde născociți asta?

– Spun bine. O datorie, repetă pilotul. Prințul mi-a spus că a vorbit cu regele. Regele ne-a însărcinat cu această misiune. O misiune istorică. E vorba de a salva țara. Dacă-mi îngăduiți, vă voi spune că țara întreagă e în mâinile noastre. Depinde de noi. Dumneavoastră vă revine sarcina de a salva România.

– Vreți să salvăm România, domnule Gral?

– E datoria noastră să facem aceasta.

– Și cum vreți să salvăm România, domnule Gral?

– Înțeleg atitudinea dumneavoastră. Vreți să păstrăm secretul. Întâmplarea face că prințul avea încredere în mine. Mi-a spus că la București a fost declarată ciuma neagră. Sunt sute de morți. Există ciumați în toate cartierele. Ciuma neagră amenință să decimeze armata. Singurul mijloc de salvare este de a merge în Elveția după vaccinuri și să ne întoarcem la București tot astăzi. Prințul mi-a spus textual că în catastrofe de acest gen panica și teama ucid mai mult decât ciuma însăși. Din această cauză misiunea noastră este secretă. Pentru a evita panica și teama. Admir faptul că nu spuneți nimic. Că păstrați secretul. Prințul însă mi-a adus la cunoștință toate acestea înainte să moară. Știa că sunt un adevărat elvețian. Că se poate conta pe un elvețian.

Herman Gral își amintește de făgăduința prințului Horațiu Știrbei care i-a spus: „Majestatea Sa vă va da o înaltă decorație și vă va face cetățean de onoare al României." Deschide gura pentru a-i spune aceasta domniței.

– Prințul v-a pus la curent cu toate acestea?, întreabă ea. Prințul v-a spus că România a fost invadată de ciuma neagră?

– Mi-a spus toate acestea, răspunde Herman Gral.

E mândru. Domnița Roxana își amintește cuvintele unchiului său: „Lui Herman Gral nu i-am spus că rușii invadează Româ-

nia. Elveţienii nu ştiu ce înseamnă ocupaţia sovietică. I-am spus că Bucureştiul va intra în carantină. Că a fost declarată ciumă neagră. Că, începând de la ora 5 dimineaţa, întreaga circulaţie terestră şi cea aeriană vor fi interzise. Că drapelul galben al ciumei va flutura deasupra Bucureştiului şi deasupra tuturor oraşelor din România." Domniţa Roxana îşi aminteşte. Prinţul i-a spus că singurul mijloc de a înspăimânta un elveţian este să-i vorbeşti de microbi.

– Dacă nu aduceţi vaccinurile chiar astăzi, oraşul va fi decimat de ciuma neagră, prinţesă, spune pilotul. Ştiţi mai bine decât mine. Făcând acest drum, salvăm douăzeci de milioane de vieţi. Trebuie să decolăm neapărat înainte de închiderea spaţiului aerian, prinţesă.

– Domnule Herman Gral, cuvintele dumneavoastră sunt înţelepciunea întruchipată. Sunteţi un om al datoriei. Mulţumesc că mi-aţi reamintit. Nu sunt decât o fată sărmană care s-a lăsat doborâtă de durere. Am uitat că destinul poporului român se află în mâinile dumneavoastră şi în mâinile mele. Vom pleca imediat.

Domniţa Roxana izbucneşte în lacrimi. Se întoarce către flacăra de smoală ce mistuie rămăşiţele ambulanţei şi ale celor doi morţi. Se pleacă şi face semnul crucii. Herman Gral, văzând că prinţesa aduce un ultim omagiu celor plecaţi din această lume, ia poziţia de drepţi şi salută flacăra. E atât de solemn, încât cele două ordonanţe aşază găleţile pe gazon şi iau, de asemenea, poziţie de drepţi, salutând mormanul de jăratic.

– Are noroc unchiul Horaţiu, spune domniţa Roxana plângând.

– Cine are noroc?, întreabă pilotul.

– Prinţul Horaţiu Ştirbei are noroc, domnule Gral.

– Dimpotrivă, spune pilotul. Excelenţa Sa a murit. Deci, Excelenţa Sa nu are noroc.

– Prinţul Horaţiu are norocul de a avea cel mai frumos mormânt dintre câte există. O flacără pe un aeroport. Să mergem, domnule Gral. Să decolăm cât mai repede. Nu trebuie să mai pierdem vremea.

XXIV

Doliu pe Lacul Leman

– Cum ați aflat că am ajuns în Elveția? Cum ați știut că am descins la *Hôtel de la Paix?*

Orele 18. 23 august 1944. Domnița Roxana a sosit la *Hôtel de la Paix* de câteva ceasuri. Micul avion care a adus-o de la București a trebuit să facă mai multe escale. La aeroportul din Geneva s-a despărțit de pilotul Herman Gral. A luat un taxi. În loc să meargă la frumoasa ei casă, ce servește drept consulat, aflată pe malul lacului în apropiere de Zürich, Domnița Roxana a mers la hotel. Simțea nevoia să rămână singură într-un mediu neutru. A dat cameristei să-i calce unifoma. E în cămașă. Persoana care a sunat-o, în holul hotelului, este domnul René Berger, redactor la *Journal de Genève*. Un prieten foarte bun al prințului Horațiu.

– Pot să urc?, întreabă domnul Berger.

– Am dat uniforma la călcat. Nu pot să vă primesc. Nu am nimic altceva cu ce să mă îmbrac. Am sosit fără valiză. Am părăsit Bucureștiul în grabă, în miez de noapte.

– Puteți să mă considerați ca pe tatăl dumneavoastră, spune domnul Berger. Vă știu de când erați la grădiniță. Trebuie să vorbim.

Domnița Roxana se înfășoară în pelerina sa și-l primește pe domnul Berger în cameră. E îmbrăcat ca toți elvețienii. Ca „domnii bine de la bancă".

– De unde ați știut că mă aflam aici?

– Herman Gral ne-a spus. Pilotul dumneavoastră s-a prezentat la sediul Crucii Roșii Internaționale nespus de panicat. A cerut să fie pus în carantină. Pare că e foarte grav. După câte ne-a spus, ciuma neagră a făcut sute de victime. A atins și armata. Epidemia face ravagii pe frontul din Răsărit. Sunt la dispoziția dumneavoastră. Ajutorul meu este necondiționat.

– Nu e nici o ciumă neagră în România, spune domnița Roxana. E mai rău decât atât. Au intrat rușii în București.

– Cu neputință!, exclamă redactorul de la *Journal de Genève.*

Chipul lui René Berger se luminează. Își repetă vestea: este oare adevărat? Rușii sunt deja la București. E vestea cea mai minunată, cea mai frumoasă, care ne-a fost comunicată după atâția ani. Povestiți-mi.

– Sunteți fericit că rușii se află la București? Vă bucură invazia României?

– Dacă rușii au invadat România, dacă este adevărat, Occidentul este salvat. Victorie! Londra este salvată. Parisul este salvat. Occidentul întreg este salvat.

– Și cele douăzeci de milioane de români, căzuți în robia invadatorului rus?, întreabă domnița Roxana. Robia și moartea lor nu vă cutremură?

– Dacă Occidentul este salvat, lumea întreagă este salvată, răspunde domnul Berger.

E solemn. Are certitudinea că e adevărat. Orice occidental este convins că pământul întreg depinde de soarta Europei apusene. De secole, întreaga populație a planetei lucrează pentru bunăstarea Occidentului. În coloniile sale, soarele nu apune niciodată. După statistici, pentru fiecare om care trăiește în Europa, lucrează zi și noapte douăzeci de persoane de pe întreg pământul.

– Românii sunt și ei ființe omenești, la fel ca occidentalii, spune domnița Roxana. Tot ce se întâmplă unei ființe omenești trebuie să-i afecteze pe toți ceilalți.

– Dacă Occidentul este teafăr, va salva întreaga lume. A sosit momentul. Așa cum a făcut-o în trecut. Important este ca Occidentul să obțină victoria. Nu avem timp să ne preocupăm de soarta altora.

– E odios ceea ce-mi spuneți, domnule Berger.

Domnița Roxana îl privește pe elvețian plină de furie. E adevărat că îl cunoștea de când era la grădiniță. Unchiul său Horațiu venea însoțit de René Berger să o caute la pensionul din Montreuil. Mergeau împreună la cofetărie.

– Viața e dură, prințesă, spune domnul Berger. Sunteți prea tânără pentru a înțelege. Dacă nu ai o doză de egoism nu poți să obții

nici o victorie. Fără egoism și fără duritate, te plasezi în rândul celor învinși. Datoria Occidentului este de a fi egoist. E obligat să obțină victoria. Pentru bunăstarea umanității și pentru destinul culturii și civilizației. Înțeleg că sunteți afectată de ocuparea României. Dar sunt sacrificii ce trebuie făcute. Nici o mare realizare n-a fost înfăptuită fără sacrificii.

– Domnule Berger, nu vreau și nu pot să vă aud vorbind astfel. Chiar în această zi, poporul român este invadat. Sunt douăzeci de milioane de robi. E inuman să-i taxăm ca sacrificiu necesar. Nici un ideal nu merită sacrificiul unei singure vieți omenești.

– Moralmente, aveți dreptate, spune domnul Berger. Dar politica și războiul nu au nimic în comun cu morala. Singurul lucru ce nu trebuie pierdut din vedere este victoria lumii occidentale. Unchiul dumneavoastră, admirabilul și genialul prinț Horațiu Știrbei, era de aceeași părere cu mine. Vorbeam adeseori de aspirină și de Camerun.

– Ce are a face aspirina în cazul dat?

– Era în timpul celuilalt război. Trupele aliate erau decimate în tranșee de febră. Germanii tocmai descoperiseră formula aspirinei. Aspirina Bayer. Aliații știau că, dacă puteau să o procure, viața a sute de mii de soldați putea fi salvată. Germanii acceptau să dea aliaților formula aspirinei dacă li se dădea în schimb Camerunul. Să dea milioane de negri cu pământurile lor, cu femeile și copiii lor pentru un comprimat de aspirină. Era o cruzime de neînchipuit. Un troc abject. Dar trebuia făcut. La conferința șefilor aliați, englezii ne-au demonstrat că nemții erau cei care aveau de câștigat din acest troc. Un comprimat de aspirină era cu mult mai prețios decât milioanele de negri. S-a decis, așadar, schimbarea Camerunului pentru comprimatul de aspirină. Occidentul a procedat mereu astfel. De aceea este ceea ce este. Din fericire, aliații au putut fura formula aspirinei Bayer. Aveau aspirina fără să dea în schimb Camerunul. Occidentul avea comprimatul fără să piardă Camerunul. România va suferi pentru o vreme. Suferința ei va contribui la consolidarea civilizației.

– Aș vrea să rămân singură, spune domnița Roxana.

– Nu mă întrebați de ce am venit?

– Ați venit ca să primiți confirmarea fericitei vești.

– Exact. Sunteți sigură că rușii sunt la București?

– Sigură.

– Ciuma este așadar o invenție?

– Unchiul meu a născocit povestea cu ciuma. Pentru a-l obliga pe pilotul nostru să se grăbească. Dar nu e nici o ciumă în România. E mult mai rău. Invazia sovietică. Cea care vă bucură atât de mult.

– Puteți să-mi spuneți cum s-au petrecut lucrurile?

– Ieri seară, unchiul meu a participat la consiliul de coroană. La cererea americanilor și a englezilor, regele Mihai al României a decis să capituleze fără condiții. Englezii și americanii i-au garantat, prin acorduri semnate oficial, că va rămâne regele regatului comunist român până la sfârșitul vieții. Că coroana regală a regatului comunist român va fi transmisă ereditar copiilor și nepoților săi. Regele a semnat. România a capitulat fără condiții. Unchiul meu a fost obligat să semneze și el. Dar a venit să mă trezească pentru a mă lua la aeroport. Să fugim în Elveția. Știa că ieșirile din oraș erau deja blocate. În ciuda precauțiilor sale, a murit. Mașina sa a trecut peste o mină așezată la intrarea în Aeroportul Militari.

– Pilotul dumneavoastră, Herman Gral, mi-a povestit cum a murit prietenul și unchiul dumneavoastră, prințul Horațiu Știrbei. Condoleanțele mele. E o mare pierdere pentru diplomația europeană. Voi publica mâine pe prima pagină panegiricul marelui diplomat. Știți că împreună cu unchiul dumneavoastră am lucrat la cele mai importante decizii ale Societății Națiunilor. Eram ca frații. Ceea ce mă miră în ceea ce-l privește e că a preferat să părăsească România. N-a fost niciodată un om care să meargă până în pânzele albe. Era un om al compromisului. De ce nu era de acord cu capitularea României?

– Dumneavoastră ați fi de acord dacă vi s-ar cere în numele Occidentului capitularea fără condiții a Elveției și ocuparea ei de către ruși?

– Elveția nu este România, spune domnul Berger.

– Ființa omenească nu are aceeași valoare? Elvețianul este un om superior celorlalți?

– Nu, domniță Roxana. Toți oamenii sunt frați și egali. Dar elvețienii trăiesc în Occident. În aceasta consistă superioritatea lor.

– Sper că sunteți mulțumit. România este ocupată. Minunata veste e adevărată. Românii sunt robi. Cu toții.

– Nici o agenție de presă nu confirmă ocuparea României. Sunteți sigură că Bucureștiul a căzut?

– V-am relatat faptele. Nu am nimic de adăugat, spune domnița Roxana.

– Nu aveți nici o probă materială să ne aduceți?

– Nici una. Unchiul meu mi-a spus și a spus, de asemenea, pilotului Herman Gral, că spațiul aerian al României va fi închis la ora 5 dimineața. Fapt verificat. Intrarea în aeroport era minată. Ca nimeni să nu poată fugi. Și-a dat viața. Unchiul meu este prima victimă a ocupației sovietice.

– Dacă a fost totuși un accident?

– A fost o crimă, spune domnița Roxana. Unchiul meu a fost ucis. A fost un atentat. Când pilotul a intrat cu motocicleta sa, aerodromul nu era minat.

– Nu e suficient pentru a confirma știrea, spune domnul René Berger.

Îi plăceau lucrurile bine făcute. Era un occidental. Ar fi vrut să aibă fotografii. Probe materiale ale intrării rușilor în București. Documente. Se ridică. Va merge să caute documente.

Nu va căuta multă vreme! Căci, pe 23 august 1944, la ora 22, Regele Mihai al României a rostit la Radio București discursul de capitulare. Domnul René Berger a adormit în acea noapte nespus de fericit. Mulțumit. Satisfăcut. Occidentul era salvat. România era ocupată. Și fără ca aceasta să coste ceva Occidentul. Era ca în povestea comprimatului: nu a fost obligat să cedeze Camerunul pentru o aspirină. Ocupația României n-a costat nimic. Și aceasta era important. Căci Occidentul e pragmatic. Știe să calculeze.

XXV

Ceapa de aur

Domnița Roxana își petrece noaptea la *Hôtel de la Paix*. Nu a trimis pe nimeni după hainele sale. Garderoba, bijuteriile și banii săi sunt de multă vreme în Elveția. Are o superbă vilă pe malul lacului, între Zürich și Küsnacht. Nu s-a dus acolo. Pierderea României, a unchiului ei, a protejatului ei, Hormuz, pierderea casei din București și fuga din timpul nopții au afectat-o. Moartea unchiului său și a lui Decebal Hormuz nu au îndurerat-o peste măsură. Domnița Roxana e o prințesă bizantină. O ortodoxă autentică. Pentru o ortodoxă, moartea nu este un rău atât de mare ca pentru alții. Stoicii așezau moartea printre lucrurile indiferente[1]. Esența creștinismului este de a aștepta adevărata viață de după moarte[2]. Mama Sfântului Grigorie de Nazianz, la înmormântarea fiului ei Chesarie, a purtat haine de sărbătoare[3]. În ciuda acestui fapt, o tulburare nespusă îi cuprindea sufletul tinerei prințese. La ora 5 dimineața nu adormise încă. A văzut cum a fost strecurat pe sub ușă ziarul. *Journal de Genève*. Toată pagina întâi era consacrată fericitei vești: ocuparea României de ruși. Domnița Roxana a căutat articolul despre moartea unchiului său. Nu l-a aflat. Pe pagina a treia erau patru rânduri ce anunțau moartea accidentală a prințului Horațiu Știrbei de România. Nici un detaliu, nici un comentariu. Domnița Roxana a citit mesajele transmise. Toate proveneau de la domnul René Berger. Telefonase întreaga noapte domniței Roxana. Voia să aibă detalii despre ocuparea României. Își anunța vizita la *Hôtel de la Paix* la primele ore ale dimineții.

[1] Sfântul Ioan Gură de Aur, *PG* 52, col. 202.
[2] Sfântul Ioan Gură de Aur, *PG* 49, col. 72.
[3] Sfântul Grigorie de Nazianz, *PG* 35, col. 755.

Domnița Roxana s-a îmbrăcat în grabă și a părăsit hotelul pentru a nu-l mai întâlni. Trecând pe hol, a văzut ceasul: era ora 5 și jumătate dimineața.

Străzile erau pustii. Merse pe malul lacului. Își aminti de lacul dulce al Casianei. S-a gândit la Hormuz. Își înmoaie degetul în apă. Decebal Hormuz avea dreptate. Apa lacului Leman nu este îndulcită. Apa nu este dulce ca în lacurile din patria sa. Deodată, domnița Roxana își dă seama că unchiul său Horațiu și Decebal Hormuz nu au avut parte de nici o rugăciune. Chiar și morții cei mai săraci au pe cineva care se roagă pentru ei.

Domnița Roxana se îndreaptă către biserica ortodoxă din Geneva. Va merge aici să săvârșească slujbele de pomenire pentru moartea unchiului său și pentru cea a lui Decebal Hormuz. Biserica ortodoxă din Geneva aparține rușilor. Domnița Roxana a mers aici în mai multe rânduri cu unchiul său. Era ușor de reperat. Se înalță deasupra celorlalte acoperișuri ca o ceapă de aur. Orientalii au acoperișul bisericilor lor în formă de cupolă. Occidentalii îl au în formă de săgeată. Rușii, care sunt ultimul popor din Europa ce a fost creștinat (au devenit creștini către anul 1000), au împrumutat forma bisericilor lor atât de la occidentali, cât și de la răsăriteni. Combinând săgeata cu cupola, au creat un acoperiș în formă de ceapă.

Domnița Roxana intră în curtea bisericii cu cupola în formă de ceapă de aur. De cum trece de poartă, nu se mai află în Elveția. Peste tot, plante și flori din Europa Centrală și din Rusia. Ușa bisericii e ferecată. Domnița Roxana se uită la ceas. Nu e încă 6. S-a hotărât să aștepte.

– Trebuie să așteptați două ore dacă vreți să intrați în biserică, aude pe cineva în apropiere.

E un bătrân. E îmbrăcat de sus până jos în negru și are o barbă lungă albă. E așezat pe treptele bisericii. Are spatele plecat. Stă precum vagabonzii care dorm în fața bisericilor.

– Ortodocșii noștri au părăsit credința de când locuiesc în Elveția, spune bătrânul. Își reglează credința după ceas. Se simt obligați la una ca aceasta pentru că se află în țara ceasurilor. Închid biserica în fiecare seară la ora 18 și o deschid dimineața la 8. Hristos, în Elveția, nu primește decât cu programare și la oră exactă.

– Bună dimineața, domnule!, îi spune domnița Roxana.

– Dumnezeu să te binecuvânteze, fiica mea!

Roxana observă că bătrânul poartă o căciulă tricotată. Este acoperământul călugărilor ruși. Poartă o sutană decolorată din pricina intemperiilor.

– Ia loc lângă mine, dacă te-ai hotărât să aștepți. Sunt părintele Chiril.

În vocea și în privirea părintelui Chiril e o tandrețe nespusă. Are darul marilor monahi ce pot să citească în inimă. Și-a dat seama că domnița Roxana este o femeie care suferă. Încearcă să o consoleze.

Domnița Roxana nu s-a așezat niciodată pe treptele unei clădiri publice. Nici măcar când era copil. Se așază lângă părintele Chiril. E chircit. Nu s-ar putea spune că e un om adevărat. Cu siguranță, e pe pământ, așezat pe scara bisericii, dar se află în același timp altundeva. E un om cu dublă cetățenie, pe pământ și în cer. Trăiește în timp și totodată în veșnicie. Așa cum spune poetul:

Ist er ein Hiesiger?
Nein. Am beiden Reichen Erwuchs seine weite Natur.

„Este el o ființă de aici?
Nu. Firea lui bogată înflorește în cele două împărății."[1]

– Cum te cheamă?, întreabă părintele Chiril.

– Roxana, părinte.

Nu adaugă numele. Mamele, îngerii și Dumnezeu ne cunosc după prenumele nostru. Numele nu este cerut decât la poliție, la vamă, la fisc și la instituțiile pământești.

– E închis sau e mort?, întreabă părintele Chiril.

– De unde știți că l-am pierdut?

– Ești zdrobită de durere, Roxana. E mort ori e captiv?

– Sunt morți, spune Roxana.

Părintele Chiril folosise singularul. Domnița Roxana răspunde la plural. Are doi morți. Prințul Horațiu și Hormuz.

– Tata?, întreabă părintele Chiril.

– Nu. Pe tata l-am pierdut pe când aveam 6 ani. Pe unchiul și tutorele meu l-am pierdut de această dată.

– Cum îl cheamă?

– Horațiu, răspunde domnița Roxana.

– Și pe celălalt?, întreabă părintele Chiril.

– Decebal, părinte.

[1] Rainer Maria Rilke, *Les sonnets à Orphée*, 6.

– Dumnezeu să-i odihnească pe Decebal și pe Horațiu în Împărăția Sa, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viață fără de sfârșit!

Domnița Roxana se simte dintr-odată ușurată. Se simte în largul său. E în familie. E mai familiară cu părintele Chiril decât cu guvernantele sale de odinioară.

– Au murit amândoi odată?

– Au ars împreună, într-o mașină care a trecut peste o mină, răspunde domnița Roxana.

– Pe ce front?, întreabă preotul.

– În România, răspunde domnița Roxana.

Adaugă:

– Sunt primii doi morți ai ocupației sovietice. Căci sovieticii au ocupat ieri dimineață România.

Domnița Roxana începe să plângă. E prima oară când plânge cu adevărat, cu lacrimi din străfundul inimii.

– De ce plângi, Roxana?

– Pentru că aici, în Occident, când le-am spus de moartea unchiului meu și de cea a lui Decebal, s-au bucurat. Moartea alor mei i-a bucurat.

– Ești obosită, așa este?

– Foarte obosită, părinte.

– De ce ai venit la biserică dacă ești atât de obosită? Trebuia să te fi odihnit.

– Nimeni nu s-a rugat pentru ei.

Domnița Roxana își dă seama că nu a venit la biserică ca să se roage. Nici să ceară să fie făcute rugăciuni pentru cei morți. A venit aici pentru a-i întâlni pe unchiul său și pe Hormuz. Sultana, mama lui Decebal, s-a aruncat în fântână ca să moară și să meargă la cer pentru a-l întâlni pe Marele Hormuz. Sultana nu știa cum să facă pentru a ajunge acolo. Domnița Roxana cunoștea calea. Știe că pentru a merge la cer trebuie să intri pe ușa unei biserici. Orice biserică este cerul pe pământ. Cel care intră într-o biserică intră în cer. Poate să-i întâlnească aici pe cei care se află acolo: morți, îngeri, sfinți și pe Dumnezeu Însuși. Domnița Roxana a venit la biserica din Geneva pentru a-i întâlni pe Decebal Hormuz și pe unchiul său Horațiu. Într-o biserică nu există o graniță între cer și pământ. Oamenii pământului, precum domnița Roxana, pot să-i întâlnească pe oamenii din cer, ca Decebal Hormuz și unchiul său Horațiu Știrbei. Din nefericire, biserica este închisă.

XXVI

Hristos în Elveția

În curtea bisericii ruse sosește o superbă mașină neagră. O limuzină. Un Cadillac. Dar un Cadillac mai lung decât cele obișnuite. S-a oprit la doi pași de părintele Chiril și de domnița Roxana. Din mașină coboară un bărbat ce are în jur de 30 de ani. E îmbrăcat asemenea domnului René Berger. O eleganță de bancher și de negustor. Își scoate pălăria ceremonios și salută. Se apropie de părintele Chiril. Îl ia de braț și-l ridică. Domnița Roxana își dă seama că părintele Chiril e infirm. Merge greu și trebuie susținut.

Hainele gri închis ale domnului care a venit după preot sunt dintr-o țesătură pe care prințul Horațiu Știrbei nu ar fi purtat-o niciodată. E de cea mai bună calitate. Însă doar elvețienii, germanii și scandinavii pot să poarte un astfel de costum. Materialul are rigiditatea metalului. Prințul Horațiu Știrbei ar fi spus că era un material ce folosește la acoperișuri. În locul tablei ondulate, nu pentru costume. Hainele prințului Horațiu erau moi atunci când le atingeai și subțiri precum mătasea. Domnul elvețian îl lasă pe părintele Chiril lângă portieră. Face înconjurul mașinii. Deschide portbagajul. Părintele Chiril înaintează, aplecându-se, și își pune valiza aici.

Domnul elvețian se întoarce brusc. Ia valiza preotului și spune:

– Nu, părinte Chiril, nu aici.

Elvețianul ține valiza preotului în mână. Portbagajul mașinii sale este larg deschis. E curat precum un dulap de farmacie. Nici un fir de praf. Elvețianul ia o sacoșă cu fermoar. O deschide și scoate de aici un pled scoțian. O cuvertură de voiaj. De calitate foarte bună. De lână pură. Acoperă cu ea bancheta din spate a mașinii. Apoi așază valiza părintelui Chiril pe aceasta. Închide portbagajul. Îl ajută pe preot să intre în mașină.

– Iertați-mă, părinte, că v-am îmbrâncit, spune elvețianul.

E în picioare. Portiera e deschisă. Adaugă:

– Iertați-mă, dar de fiecare dată același lucru.

– Ce lucru, domnule Brod?, întreabă părintele Chiril.

– Mă scoateți din fire. Mă faceți să spun cuvinte aspre de care mai apoi îmi pare rău.

Elvețianul se simte privit cu ostilitate de domnița Roxana. Încearcă să-și ceară iertare. I se adresează direct:

– Valiza are înăuntru veșmintele preoțești ale părintelui Chiril. Le aduce de fiecare dată. Veșmintele sunt sfințite. Sunt binecuvântate. La fel ca altarul și obiectele liturgice. Adică sunt impregnate de dumnezeire. Precum un burete. Dumnezeu se află întru ele. La fel ca în icoană. Nu poți să-L așezi pe Dumnezeu în portbagaj. Iar părintele Chiril Îl așază pe Dumnezeu chiar acolo. De aceea mă supăr.

– Îl maltratați pe părintele din dragoste de Dumnezeu?, întreabă domnița Roxana.

– Suntem în Elveția, domnișoară, spune domnul Brod. În țara noastră e interzis să pui un câine în portbagaj. Ești luat la închisoare dacă faci asta. Cum să-L așezi pe Dumnezeu acolo unde e interzis să pui un animal? Nouă, elvețienilor, ne place ordinea. Corectitudinea. Dacă invit pe mama ori pe tata în mașină, le dau locuri de onoare. Nu-i pun în portbagaj. Și ceea ce faci pentru tată și pentru mamă, să-I refuzi lui Dumnezeu? O, știu că nu trebuie să spun cuvinte rele. Dar, *Vehemens motus amantis in rem amatam.*[1] „Cuvinte vehemente pentru a apăra obiectul iubirii." La revedere, domnișoară!

– Poate veni cu noi, spune părintele Chiril. Fiți drăguț, luați-o.

– Glumiți, părinte?

– Nu glumesc, domnule Brod. Domnișoara a avut ieri doi morți. Vine din România. Tocmai a sosit. Morții nu sunt înmormântați. Vrea să le facă o slujbă de pomenire. O luăm cu noi la schit.

– Știți bine că nu se poate, spune domnul Brod.

– Și de ce nu se poate?, întreabă părintele Chiril. E loc și pentru ea în mașina dumneavoastră atât de mare.

Domnul Brod se adresează domniței Roxana:

– Părintele Chiril vă invită la mănăstire. Încurcă întotdeauna toate. Mănăstirea e peste graniță. În Franța. Nu puteți veni.

[1] Toma de Aquino, *Summa Theologiae*, I-II Q. 28-a 4.

– Și de ce nu pot să vin?, întreabă domnița Roxana.

– Pentru că schitul, mănăstirea, e în Franța.

– Și?, întreabă domnița Roxana.

– E peste graniță. Nu puteți să treceți.

Domnița Roxana e rănită. E prințesă. Are 17 ani. Toată lumea s-a plecat întotdeauna în fața capriciilor sale. Acest elvețian, acest domn Brod, pretinde însă că el poate să meargă în Franța, iar ea nu.

Certitudinea domnului Brod că frontierele nu pot fi trecute decât de elvețieni e de explicat. E al cincilea an de război. Toate țările din Europa se află în război. În afară de Elveția, care e neutră. Nu se află pe câmpul de bătălie ca țările vecine. Frontierele Elveției sunt închise. Închise ermetic precum seifurile băncilor. Nimeni, în afara câtorva privilegiați, nu poate intra în această țară. În jurul Elveției toate orașele sunt bombardate. În Elveția e pace. Sunt milioane de oameni care și-ar da întreaga lor avere pentru o viză de intrare. Bravii cetățeni ai acestei țări, văzând milioanele de oameni care încearcă să intre în țara lor, au căpătat un instinct de superioritate. Fiecare elvețian se crede un om superior, un ales. Își consideră țara un paradis. Ca un loc ce este rezervat doar persoanelor ieșite din comun, elvețienilor. Interzis oamenilor de rând. Această situație a deformat mentalitatea cetățenilor elvețieni. Țara lor n-a fost niciodată atât de bogată ca de la începutul războiului. Abundența nu venea de această dată nici din muncă, nici din organizare, nici din ceasuri, nici din ciocolată, ci de la graniță. Granițele sunt Nilul Elveției. Nilul care le aduce aur.

– Și de unde știți că nu pot să trec?

– Sunteți elvețiancă, domnișoară?

– Nu, răspunde domnița Roxana. Dacă nu sunt elvețiancă nu pot să trec granița?

– Nu puteți, răspunde domnul Brod.

– Și dumneavoastră, dumneavoastră puteți s-o treceți.

– Eu, vă repet, sunt cetățean elvețian.

Domnul Brod e orgolios. Persoana lui fizică se dilată. Chipul i se luminează. Când spune că e elvețian, crește cu câțiva centimetri. Ca și când ar spune că e supraom. Căci ce poate să facă un elvețian e interzis altor muritori.

– Faptul de a fi elvețian e ceva ieșit din comun?

Domnița Roxana e agresivă.

– Dar, domnișoară, un elvețian poate să treacă frontiera. Are pașaport elvețian. Asta e.

– Și dumneavoastră sunteți sigur că ceea ce este permis elvețienilor este interzis altora?

– Sigur că da!, răspunde domnul Brod.

Domnița Roxana nu suportă ofensa. Atitudinea domnului Brod e picătura care umple paharul. De douăzeci și patru de ore are parte de lovituri și de umilință. Și-a pierdut țara, și-a pierdut casa, a trebuit să fugă noaptea. Și-a pierdut unchiul, l-a pierdut pe Decebal Hormuz. A fost ofensată de presa care s-a bucurat de nefericirile sale și de nefericirea poporului său. Domnița Roxana a îndurat prea mult. De două nopți n-a dormit. Orice durere te micșorează, te face să te chircești în lăuntrul tău, te sluțește. Boala, moartea, accidentele restrâng diametrul ființei omenești. Omul simte diametrul ființei sale redus la mărimea unui fir de nisip. În timpul marilor dureri grija de căpătâi a oricărui om este de a-și recuceri demnitatea și respectul. Un om aflat la durere se află în situația omului căruia i s-au smuls hainele și care încearcă să se acopere cu ceva, nu contează cum. Domnița Roxana a fost redusă la mărimea unui fir de nisip. A fost aruncată peste graniță, de una singură, precum un fir de praf măturat de vânt. Se cramponează de această călătorie. Doar pentru a-și demonstra sieși că este încă în picioare și puternică.

– Ceea ce este permis elvețienilor îmi este permis și mie, spune domnița Roxana.

E roșie de mânie. Adaugă:

– Părintele Chiril m-a invitat la schit. Îmi permiteți să urc?

– Cum doriți, spune domnul Brod.

Coboară. Deschide portiera. Domnița Roxana se așază pe bancheta din spate. Alături de valiza în care se află Dumnezeu. Dumnezeu Care e impregnat în veșmintele preoțești. Domnița Roxana a urcat din capriciu. Nu știe exact unde va merge. A auzit cuvântul mănăstire. O mănăstire ce se află dincolo de frontieră. Doar atât.

– Urcați pe riscul dumneavoastră. Vă asumați pericolele, domnișoară, spune domnul Brod. La frontieră, veți fi coborâtă. Veți fi obligată să vă întoarceți în oraș. De una singură. Mă tem că va trebui să faceți aceasta pe jos. Căci astăzi nu circulă taxiul.

Domnița Roxana surâde. Nu e atentă la ceea ce spune domnul Brod. Privește valiza de pânză cerată, uzată, aflată lângă ea pe cuvertură. În această valiză se află Dumnezeu. Domnița Roxana e așezată alături de Dumnezeu. Ca alături de o persoană. Aceasta o reconfortează. Domnul Brod demarează brusc. E enervat. Nu e obișnuit ca cineva să-l contrazică. Scoate o țigară. Renunță să o aprindă. Își amintește că merge la mănăstire. Va lua parte la slujbă. Se va împărtăși. Și nu trebuie să fumezi înainte de a te împărtăși. Aceasta îl agasează încă mai mult. Încearcă să se stăpânească. Știe că dacă se mânie nu va mai avea dreptul de a se împărtăși.

Superba mașină se apropie de frontiera din Annemasse. Ca și cum s-ar apropia de front. Granița elvețiană seamănă cu un fort militar. Soldați înarmați, tunuri antiaeriene, care de luptă, mitraliere, garduri de sârmă ghimpată. Nu trece nici o mașină. Nici într-o parte, nici în alta. În mijlocul șoselei, în crăpăturile asfaltului, sub sârma ghimpată, cresc fire de iarbă și maci. Frontiera nu mai este un loc de trecere. E un loc interzis.

Domnul Brod observă în oglinda retrovizoare chipul pasagerei nedorite. În câteva clipe se va revanșa. Cei ce păzesc frontiera o vor coborî.

Domnul Brod întinde pașaportul și permisul de trecere. Adaugă:

– Iată actele părintelui Chiril, preotul rus care va sluji la mănăstirea din Combe Froide, Savoia.

Actele trec din mână în mână. Sunt privite cu atenție de jandarmi, poliția militară, vamă, securitatea civilă și securitatea militară și de celelalte poliții. Alte persoane în uniformă examinează mașina.

– Și dumneavoastră, domnișoară?, întreabă un ofițer. Unde mergeți?

– În același loc, răspunde domnița Roxana.

Nu cunoaște numele mănăstirii.

– Aveți pașaport?

– Bineînțeles!, spune ea.

Domnița Roxana își deschide poșeta plină de bancnote. Întinde militarului pașaportul și permisul de trecere. Pașaportul prințesei Roxana Paleolog e îmbrăcat în piele roșie. Un pașaport diplomatic. Permisul ei de trecere îi îngăduie să meargă acolo unde vrea, pe toate fronturile. E un permis al Crucii Roșii Internaționale. Pașaportul

diplomatic are vize pentru un număr nelimitat de călătorii în toate țările Europei, inclusiv în Elveția, Suedia, Turcia și Portugalia, adică cele patru țări neutre ale Europei, unde nu pot intra decât cei privilegiați.

Polițiștii și militarii trec pașaportul domniței Roxana din mână în mână. Îl admiră așa cum ar admira o operă de artă. N-au văzut niciodată un astfel de pașaport și un astfel de permis.

Domnița Roxana își ia actele. Militarii și polițiștii sunt în poziție de drepți. O salută. Îi urează călătorie plăcută. Îi surâd. Servil. Domnul Brod e complet uluit. Nu mai înțelege nimic. Pasagera a ținut poșeta deschisă în timp ce polițiștii se uitau la pașaportul ei. Domnul Brod a văzut teancurile de dolari și de franci elvețieni. Le-au văzut și vameșii, și polițiștii. N-au spus nimic. Aceasta înseamnă că are dreptul să transporte ce vrea. Domnul Brod e sigur că pasagera sa e regina vreunei țări. Se uită în oglinda retrovizoare ca să-și dea seama dacă nu i-a văzut fotografia în ziare. Mașina trece prin *no man's land*. Se află acum la postul francez de frontieră. Aceleași tunuri antiaeriene. Aceleași garduri de sârmă ghimpată. Aceleași care de război. Același număr de soldați, de ofițeri și de polițiști cu altă uniformă. În asfaltul drumului crăpat creșteau, la fel ca în partea elvețiană, iarbă sălbatică și maci roșii. Jandarmii, polițiștii și militarii controlează pașaportul în marochin roșu al domniței Roxana ținându-l în mâinile lor ca pe sfintele moaște. O salută pe prințesă în poziție de drepți și îi urează drum bun. Domnul Brod vrea să-l întrebe pe părintele Chiril cine este această tânără, dar părintele Chiril e complet absent. Nici măcar nu a băgat de seamă că a trecut cele două posturi de frontieră fortificate. Părintele Chiril repetă rugăciunea inimii, rugăciunea neîncetată. „Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătosul!" O repetă fără încetare. Vorbește cu Dumnezeu. Domnul Brod vrea să aprindă o țigară, dar își reamintește că trebuie să se împărtășească. O privește pe pasageră în oglinda retrovizoare. Domnița Roxana are un chip de înger. E nespus de frumoasă. Demnitatea cetățenilor elvețieni, a domnului Brod, e surpată. E prima oară când nu i s-a cerut să deschidă portbagajul Cadillacului său. De nici o parte a frontierei. Și aceasta datorită acestei fete căreia nici măcar nu-i cunoaște numele.

– E departe schitul dumneavoastră?, întreabă domnița Roxana.

Domnul Brod e în culmea fericirii pentru faptul că ilustra sa pasageră îi vorbește.

– Schitul e chiar la jumătatea drumului dintre Mont Blanc și Lacul Leman, răspunde domnul Brod. E într-o regiune numită Combe Froide.

Schitul e o mică mănăstire. E locul în care viețuiesc pustnici, asceți.

Drumul urcă. În față e Mont Blanc-ul. Regiunea e tristă. Pustie. O zonă bună pentru ridicarea unui schit. Prima grijă a celui care ctitorește un schit e să afle un loc cât mai retras cu putință. În pustie, asceții sunt la adăpostul ispitei de a cultiva pământul. Un pământ roditor te incită să-l cultivi. Cultura pământului e o diversiune. Asceții nu trebuie să facă altceva decât să rămână în legătură permanentă cu Dumnezeu. Dacă devin agricultori, apicultori, horticultori, se sustrag activităților lor. Un monah nu trebuie să aibă decât o singură activitate: rugăciunea. Pentru aceasta sunt numiți *monotropoi*.

– Este un schit de călugări ori de maici?, întreabă domnița Roxana.

– De maici, răspunde domnul Brod.

E mulțumit să-i dea informații.

– E ctitorit de multă vreme?

– Schitul de la Combe Froide a fost fondat în anul 1920, spune domnul Brod. L-a înălțat o mare doamnă din Rusia. Se numea Zenaida Zlataust. A întemeiat schitul pentru monahiile refugiate din Rusia după revoluția din 1917. Primele monahii vor sosi aici în 1919. Le-au trebuit doi ani pentru a ajunge de la Odessa la Geneva. Au trecut prin Constantinopol. Au venit pe mare. Nu le-a plăcut în Elveția. Li se părea că viața aici este mult prea opulentă. Au aflat acest pământ pustiu în Savoia, între Mont Blanc și Geneva. S-au așezat în acest loc.

– Sunt multe?

– Au fost mereu șapte. Niciodată una în plus ori în minus. Schitul poate să primească în jur de douăzeci.

– Veniți adeseori la schit, domnule?, întreabă domnița Roxana.

– În fiecare duminică și în fiecare zi de sărbătoare, răspunde domnul Brod. Îl aduc pe preot la slujbă. Numele meu este Mihail Brod.

– Încântată, domnule Brod, spune domnița Roxana. Mulțumesc că m-ați adus aici.

– Îmi cunoașteți numele, nu-i așa?, întreabă domnul Brod. Toată lumea din Geneva îl cunoaște. Sunt proprietarul magazinelor *Mihail Brod & Fils*, magazin de dulciuri și produse coloniale.

Vorbind de magazinele sale, domnul Brod își recapătă curajul. E din nou un elvețian. Omul care are, omul care organizează.

– Preotul vine de la Geneva în fiecare duminică?, întrebă domnița Roxana. Nu e preot aici?

– N-a fost niciodată, răspunde domnul Brod. Preotul ține de biserica din Geneva. Cea la care ne-am întâlnit. Zenaida Zlataust a creat o fundație pentru a întreține schitul. Fac parte din aceasta reprezentanții orașului, comunitatea ortodoxă și donatori. Biserica are sarcina de a trimite în fiecare duminică și zi de sărbătoare un preot la mănăstirea Răsăritenilor din Combe Froide. Combe Froide se află la șaizeci de kilometri de Geneva. Dar, încă de la începutul războiului, frontiera e de netrecut. Pentru aceasta îl conduc aici pe preot. Mai înainte, făcea acest lucru un șofer. Nemții nu i-au mai permis să treacă. Am preluat această sarcină. Nu vă plictisesc, nu?

– Dimpotrivă, spune domnița Roxana. De ce i-a fost interzis șoferului să treacă?

– Șoferul preotului era un rus alb. Un apatrid. Nemții îl bănuiau că făcea trafic. I-au retras permisul de trecere. Sărmanele călugărițe nu mai aveau preot. Nemții le-au adus la cunoștință că nu vor da un permis de trecere decât unui șofer cu pașaport elvețian. Mai mult decât atât: cereau ca autoritățile elvețiene să le garanteze că șoferul preotului nu face piața neagră și spionaj. Autoritățile federale nu puteau să se angajeze pentru oricine. Au căutat un cetățean onorabil. Au venit să mă caute. Și astfel am ajuns șoferul elvețian al lui Hristos. Șoferul preotului. Conduc în fiecare duminică și în fiecare zi de sărbătoare pe preotul rus la mănăstirea din Combe Froide. Sunt în același timp efor și epitrop al schitului.

Domnul Brod e mândru de titlurile sale.

– Nu puteți să fiți epitrop al schitului dacă nu sunteți ortodox, spune domnița Roxana.

– Sunt ortodox, răspunde domnul Brod. Și nu de ieri, de astăzi. Familia mea e ortodoxă de mai bine de un secol.

– Dar sunteți elvețian?

– Familia Brod e una dintre cele mai vechi familii din Geneva. Cronica vorbește de familia Brod care era vestită și pe vremea lui Wilhelm Tell.

– Habar nu aveam că există elvețieni ortodocși, spune domnița Roxana. Cum se face că familia dumneavoastră e ortodoxă?

– Vreți să știți cum am ajuns noi, familia Brod, adevărați elvețieni ortodocși? Datorită unei povești de dragoste. Așa cum v-am spus, sunt proprietarul casei *Mihail Brod & Fils*, una dintre cele mai vechi case de delicatesuri. În 1823, unul dintre strămoșii mei, care se numea la fel ca mine, Mihail Brod, a fost trimis să facă un stagiu la sucursala noastră din Constantinopol. Acest Mihail Brod avea 20 de ani. Primul lucru pe care-l faci, sosind într-un oraș, când ai 20 de ani, e să te îndrăgostești. Acest Mihail Brod a făcut ca toată lumea. S-a legat de prima fată pe care a întâlnit-o în Constantinopol. Se numea Elefteria. Era fiica asociatului nostru din Imperiul Otoman. Casa Brod avea sucursale la Constantinopol, Smirna, Atena și în Corint. Tatăl Elefteriei se numea Xantopulos. Locuia într-un palat din Fanar, pe Cornul de Aur. Din punct de vedere comercial, căsătoria lui Mihail Brod cu bruneta și foarte pătimașa Elefteria Xantopulos le cădea nespus de bine asociaților. S-a decis nunta. În Imperiul Otoman, pe atunci, nu exista registru de stare civilă decât pentru musulmani. Creștinii nu erau înscriși nici la nașterea lor, nici la căsătorie, nici la deces. Creștinul nu era un cetățean. Aparținea, mai degrabă, categoriei vitelor. Vitele nu sunt înscrise în registrele de stare civile. Creștinii erau organizați în raiale, care înseamnă turmă. Dacă creștinii voiau să se căsătorească, nu puteau să facă aceasta decât la biserică. Singura religie, pentru Elefteria Xantopulos, era Ortodoxia. Mihail Brod era protestant. A trecut fără dificultate la Ortodoxie și a avut loc nunta. După câțiva ani, domnul și doamna Brod, însoțiți de primii lor copii, se vor întoarce la Geneva. Toți descendenții lor au fost botezați în Biserica Ortodoxă. N-au mai vrut nicicând să renunțe la Ortodoxie. E mai practic să fii ortodox. În bisericile ortodoxe poți să intri și să ieși când vrei. Preotul nu-ți spune niciodată cum să te ocupi de negoțul tău, cu cine să-ți căsătorești copiii și cu cine să votezi la alegeri. Ortodocșii nu fac chetă pentru a-i ajuta pe săraci primăvara, vara, toamna și iarna.

Nu se adună bani pentru echipele de sport, nici pentru excursii, nici pentru picnicuri obligatorii.

Deodată, domnul Brod își dă seama că nu știa cui vorbește. Întreabă:

– Și dumneavoastră, domnișoară, din ce țară sunteți?

– Sunt româncă, domnule Brod. Dar sunt originară din aceeași țară cu strămoașa dumneavoastră, Elefteria Xantopulos. Familia mea e din Constantinopol.

– Cu neputință!, spune domnul Brod. Ce coincidență! Poate că strămoșii noștri se cunoșteau. Poate că suntem chiar rude. Cum v-am spus, ramura mea maternă se numea Xantopulos. Cei mai mari negustori din Imperiul Otoman. Aveau centre comerciale în toate insulele și pe toată coasta. Familia dumneavoastră a părăsit de mult Constantinopolul?

– În 1453, spune domnița Roxana, la căderea Constantinopolului.

– Din cauza războiului, nu-i așa?

– Din cauza războiului, spune domnița Roxana. Unul dintre înaintașii mei a murit pe 29 mai 1453. În noaptea în care cetatea a fost cucerită.

– Era o familie de militari?

– Nu chiar, spune domnița Roxana. Erau și militari. Comandau armata.

– Cum vă numiți, dacă îmi permiteți?, întrebă domnul Brod.

– Paleolog, spune domnița Roxana.

– Strămoșii dumneavoastră erau împărați?

– Nu toți, spune domnița Roxana. În Bizanț n-am avut decât opt strămoși care au fost împărați. Cel de-al optulea se numea Constantin al XI-lea Paleolog. A murit în fruntea armatei sale, apărând Constantinopolul. A fost ultimul împărat bizantin.

– Niciodată n-am visat să duc cu mașina mea o prințesă Paleolog!, exclamă domnul Brod. Scuzele mele, vă rog!

– Scuze pentru ce?

– Nu m-am comportat așa cum se cuvine în fața unei prințese imperiale, mai ales când m-am supărat pe părintele Chiril.

– Mi-a plăcut supărarea dumneavoastră față de părintele Chiril, spune domnița Roxana. Ați apărat locul ce trebuia rezervat lui Dumnezeu. Frumos, domnule Brod.

– Pentru că sunteți o prințesă imperială v-au lăsat soldații să treceți la frontieră salutându-vă. Și fără nici un control. E prima oară când nu mi-au scotocit prin mașină. Prezența dumneavoastră i-a impresionat.

– Nu, domnule Brod, nu pentru că sunt prințesă ne-au lăsat să trecem fără control. N-au auzit niciodată de Bizanț, nici de numele Paleolog. Au făcut aceasta pentru că am un pașaport diplomatic și un permis al Crucii Roșii Internaționale.

– Am auzit la radio că România a fost eliberată ieri, spune domnul Brod.

– Sunteți ortodox, domnule Brod?, întreabă domnița Roxana.

– Doar v-am spus, răspunde domnul Brod.

– Credeți, așadar, în Dumnezeu. Vă e teamă de iad și nădăjduiți să ajungeți în Rai după moarte, nu-i așa?

– Bineînțeles, Alteță!, spune domnul Brod.

– Dacă mai spuneți un singur cuvânt că România a fost eliberată de ruși, o să mergeți în iad, domnule Brod. Veți fi chinuit mai rău decât asasinii și criminalii în fundul iadului pe veci. Pentru că aduceți mărturie mincinoasă. La fel ca ziarele și politicienii occidentali. O țară de douăzeci de milioane de locuitori tocmai a fost invadată și adusă la sclavie de un cuceritor neiertător și imperialist, și dumneavoastră numiți aceasta eliberare. Vă faceți complice tiranilor. Vă faceți vinovat de complicitate cu cei care deportează și ucid. Dumneavoastră, occidentalii, sunteți complicii rușilor. Cofondatori ai republicilor penitenciare unde sunt închise popoarele Europei de Răsărit. Dacă sunteți creștin, nu trebuie să faceți aceasta. Nu trebuie să bateți din palme atunci când popoarele sunt duse în sclavie. Vă numiți șoferul lui Hristos. Dacă ați fi trăit în urmă cu două mii de ani, la Ierusalim, L-ați fi dus pe Hristos cu mașina dumneavoastră pe Golgota. Pentru a fi răstignit mai repede. Îl răstigniți pe Dumnezeu, răstignind adevărul și prefăcându-l în minciună.

– Iertați-mă, Alteță, spune domnul Brod.

Virează brusc la dreapta. Părăsește drumul. Apucă pe o pajiște.

– Ce faceți, domnule Brod?, întreabă domnița Roxana.

– Mergem la schit, Alteță. Nu vă speriați. Zenaida Zlataust a scris în actul de fundație al mănăstirii că e interzis să se construiască șosele, piste ori drumuri care să ducă la schit. Monahiile trebuie

să rămână complet izolate de lume. Suntem obligați să mergem pe pajiște cinci kilometri.

– Și pe timp de iarnă?, întreabă domnița Roxana. Trebuie să fie zăpadă de doi metri aici.

– E mai mare de doi metri, spune domnul Brod. Dar această pajiște e situată astfel că vântul spulberă toată zăpada de cum cade și se merge cu mașina mai ușor decât pe drumurile asfaltate. E o minune. Fac acest traseu în fiecare duminică și în fiecare zi de sărbătoare fără nici o greutate. Pământul pe care mergem e al mănăstirii. Crescătorii de animale din regiune au dreptul să-și aducă turmele lor fără să plătească nimic. Zenaida Zlataust a menționat în actul de ctitorire că pământurile mănăstirii aparțin lui Dumnezeu și nu pot fi nici vândute, nici închiriate.

Mașina înaintează pe iarba ca de catifea. Tot astfel a înaintat ultimii zece metri ai vieții sale prințul Horațiu Știrbei pe gazonul Aeroportului Militari înainte să sară în aer, trecând peste o mină.

În vale, în fața mașinii, se vede o ceapă de argint. E cupola paraclisului schitului. Schitul Răsăritenilor. În jurul paraclisului cu cupolă în formă de ceapă argintată sunt în jur de zece cabane albe. Precum bucățile de zahăr aruncate pe covorul verde al pajiștii. Sunt chiliile monahiilor. În jurul chiliilor e un gard viu. Un gard viu de arbuști, duzi, zmeură și liliac. Toate păsările, veveriţele și iepurii își dau întâlnire aici. Gardul viu e ca o cratimă între schitul din Combe Froide și lume.

XXVII

Mănăstirea de la Combe Froide

– Să nu-mi mai spuneți Alteță. Toată lumea îmi spune domnița Roxana.

– Domnița?, întreabă domnul Brod. E numele dumneavoastră?

– Nu. Domnița e diminutivul de la *domina*. Înseamnă mica suverană ori mica prințesă. Din copilărie mi s-a spus întotdeauna Domnița.

Frumoasa mașină a domnului Brod s-a oprit în fața paraclisului.

– Aici e schitul?

– Oamenii ținutului îl numesc mănăstirea Răsăritenilor. Ori, pur și simplu, Răsăritenii din Savoia.

– Suntem în Savoia?, exclamă domnița Roxana. Am citit în monografia familiei că una dintre strămoașele mele a domnit peste această țară. Prințesa Ana Paleolog de Savoia.

Paraclisul e din lemn. Ca biserica din Dumbrava. Chiliile sunt căsuțe precum cele înșirate de-a-lungul râului Ozana. Aerul este curat și proaspăt ca în Carpați. Monahiile viețuiesc fiecare în căsuța sa. Viață monahală *idioritmică*, adică după ritmul propriei inimi. Există și o viață monahală *izoritmică*. Când toate călugărițele trăiesc în același ritm. Se culcă, se roagă și mănâncă la aceeași oră. Aici, la Combe Froide, fiecare monahie ascultă de ritmul său propriu.

– Sunt doar șapte?, se miră domnița Roxana.

– Au fost întotdeauna șapte. Sunt mii de călugărițe care au fugit din Rusia după revoluția din octombrie, când mănăstirile lor au fost arse. Dar, așa cum spune proverbul, mulți pornesc pe cale, dar puțini își ating scopul.

– Nu le e teamă singure? Sunt șapte femei pierdute în creierul munților.

– Nici o ușă nu este închisă la schit, explică domnul Brod. Nimeni n-a venit vreodată să le atace. Asceții au trăit mereu astfel. Asceților nu le e teamă. În apoftegmele părinților pustiei se spune că tâlharii au intrat într-o chilie a unui monah și i-au furat tot ce avea. După plecarea lor, monahul și-a dat seama că i-au lăsat toiagul său. L-a luat și a alergat după hoți strigându-le: „Ați uitat să-mi luați toiagul, așteptați să vi-l aduc!" Când te detașezi de toate, nu-ți este teamă de nimic.

Domnița Roxana își amintește deodată de cuvintele lui Decebal Hormuz, care îi povestise că în Carpați, în Munții Neamțului, unde sunt sute de pustnici singuratici, nici unul dintre ei n-a fost atacat vreodată nici de tâlhari, nici de urși, nici de lupi. Călugării și călugărițele sunt precum Serafima. Pot să trăiască cu fiarele din pădure, la cheremul hoților, și nu au parte de nici un rău. În fața paraclisului e o fântâna, *Phiale*, ca în toate mănăstirile. Are un ghizd din lemn de stejar. La fel ca cel al fântânii Sultanei de la Dumbrava. Sub cornișa fântânii sunt mulțime de cuiburi de rândunele. Roxana se gândește la castelul său ars, pe care oamenii ținutului îl numesc castelul Rândunelelor.

Domnul Brod scoate o perie. Își curăță haina. Perie sutana ponosită a părintelui Chiril. Intră în biserică. În cerul reconstruit pe pământ. Trebuie să fie curați. Se vor întâlni cu Dumnezeu și cu îngerii. Trebuie să arate așa cum se cuvine.

– De ce părintele Chiril cară valiza cu veșmintele sale?, întreabă domnița Roxana. Nu au la schit?

– Au, răspunde domnul Brod. Dar, după cum vedeți, părintele Chiril e mărunt de statură. Veșmintele schitului sunt prea mari pentru el. Așa că vine cu ale sale.

– Și de ce le ia de fiecare dată la Geneva?

– Un preot e înmormântat în veșmintele cu care slujește Liturghia. Părintele Chiril așteaptă moartea în fiecare zi. Nu vrea să se despartă de veșmintele lui funerare.

În paraclis, surorile cântă *Orthros*, Utrenia.

– După slujbă, vom merge la chilia surorii Mila. E bolnavă. De săptămâni întregi trupul ei se topește ca ceara. I-a devenit aproape transparent. Pentru aceasta este numită sora *de opal.* E o sârboaică din Muntenegru. În țara ei, a fost profesoară. O mare pustnică... E

un exemplu pentru celelalte. În ziua în care și-a spart ochelarii nu a spus nimănui. Aș fi putut să-i aduc alții. Căci suferă de miopie severă. În loc să-și înlocuiască lentilele ochelarilor, a recopiat toate cărțile liturgice cu litere mari, pe foi uriașe, decupate din saci de hârtie. În acest fel poate să citească, în timpul slujbei, epistolele și rugăciunile fără ochelari. Fiecare literă are doi centimetri. O veți îndrăgi și dumneavoastră. Toată lumea o iubește pe sora Mila. Toți ar vrea să moară în locul ei. Se știe că nu va mai vedea iarna ce vine.

Părintele Chiril intră drept în altar, pe ușa rezervată preoților. Domnul Brod și domnița Roxana pășesc în vârfurile picioarelor în paraclis și rămân în picioare. Liturghia ortodoxă e o dramă lirică în care este relatată întreaga istorie a lumii începând de la creație. Asistând la Liturghie, asiști la căderea omului, la nașterea lui Hristos, la propovăduirea Sa, la patimi, la așezarea în mormânt, la înviere și, în ultimul act, se așteaptă deznodământul dramei cosmice, care este Judecata de Apoi, și *Parusia*, cea de-a Doua Venire a lui Hristos.

Pentru un credincios ortodox, nu e nimic mai mișcător. Știe că Liturghia care se celebrează înaintea lui în biserică este slujită în același timp în cer. Liturghia cerească se confundă cu Liturghia de pe pământ. Îngerii se află astfel amestecați, nevăzuți, cu cei vii, cu creștinii morți de multă vreme, cu sfinții și cu martirii. Cosmosul întreg e prezent în biserică în timpul Liturghiei. Spațiul și timpul sunt suprimate, la fel și frontiera dintre cer și pământ.

Domnița Roxana smulge o foaie din agenda sa. Scrie cu stiloul de aur numele celor vii și ale celor morți, pentru ca preotul să-i pomenească în rugăciunile sale. Această listă se numele *diptic*, numele fiind tălmăcit prin „registru împăturit în două". La cei vii, domnița Roxana trece numele Tincăi, credincioasa și frumoasa cameristă rămasă la București, numele Teclei, bucătăreasa, al lui Carol Rang, șoferul, al lui Soliman, paznicul castelului Bonjuriștilor. Nu are nici o rudă printre cei vii, pe care ar putea să o treacă în pomelnic. La cei morți scrie prenumele mamei sale și pe cel al tatălui, al unchiului Horațiu, al lui Decebal, al Sultanei, al Serafimei și al Marelui Hormuz. Încearcă să-și amintească prenumele. Cu neputință. Scrie Marele Hormuz. Dumnezeu o să-l recunoască. Domnița Roxana se îndreaptă către ușa dinspre miazănoapte a altarului. Părintele Chiril primește dipticul. Pentru fiecare persoană moartă ori vie, înscrisă

pe pomelnic, părintele Chiril va scoate o părticică din prescură, pe care o va pune pe altar și o va amesteca în potirul de împărtășanie. Toți credincioșii se împărtășesc astfel cu Trupul lui Hristos, având părtășie cu toți ceilalți credincioși.

Când slujba ajunge la *Heruvic*, imnul heruvimilor, cele șase surori slabe și îmbrăcate în negru, ca șase rândunele, cântă în cor cu părintele Chiril. „Toată grija cea lumească să o lepădam... ca pe Împăratul tuturor să-L primim, pe Cel, de cetele îngerești, nevăzut înconjurat." Domnița Roxana plânge. Își revine când aude, la rugăciunea pentru cei adormiți, rostite numele de Horațiu și de Decebal.

La sfârșitul Liturghiei, părintele Chiril ține predica. Vorbește puțin. Nu mai mult de trei minute. Spune:

– Voi, monahiilor, sunteți cele mai mari artiste din lume. Sculptorii cioplesc în piatră, în lemn, în marmură. Pentru a realiza frumusețea ideală a viselor lor. O monahie taie în propriul său trup, în gândurile și în visele ei, înlăturând tot ceea ce este de prisos, inutil ori murdar. Așa cum sculptorii taie și aruncă bucățile de piatră, monahia înlătură de la persoana sa, tăind și aruncând, bogăția lumii de astăzi, familia, cariera în această lume. Dar nu se oprește aici. O monahie vrea să-și prefacă propria persoană după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Ea retează și aruncă de la sine ceea ce nu este cu adevărat de folos. Retează somnul, hrana, gândurile. Orice monahie săvârșește o lucrare de artist. Idealul ei este de a atinge, prin persoana sa, frumusețea supremă. Frumusețea lui Dumnezeu. Opera realizată este superioară oricăror altor opere de artă de pe pământ. Căci capodoperele create de artiști sunt pieritoare. Statuile vor fi distruse. Picturile, cărțile și partiturile muzicale pot fi arse ori pierdute. Frumusețea sfințeniei este în afara oricărei distrugeri, căci ea e de esență divină. Este singura capodoperă care durează în veșnicie. Capodoperă pe care orice ascet o sculptează în propria persoană.

Discursul părintelui Chiril a emoționat-o pe prințesa Roxana. La 17 ani, când ți se vorbește de frumusețea absolută și nepieritoare, o frumusețe mai mare ca cea a statuilor lui Phidias, Michelangelo și Rodin și pe care poți să o realizezi modelându-ți trupul și persoana ta, nu poți să rămâi indiferent. Orice femeie vrea să fie frumoasă. Orice femeie muncește pentru a se înfrumuseța. Părintele

Chiril propune o frumusețe care depășește splendorile pământului. Asemănătoare frumuseții divine și pe care orice femeie o poate înfăptui. O mănăstire e un atelier de artiști. Un institut de frumusețe. Bătrânele transfigurate devin frumoase ca îngerii.

Fiind nespus de obosită și foarte emoționată de slujbă, domnița Roxana nu-și mai amintește ce a urmat. Știa că au mers în chilia albă a surorii Mila, sora opalină.

Întreg muntele era cuprins de soare ca de lumina unor proiectoare. Domnul Brod se afla deja lângă mașină, gata să se întoarcă la Geneva. Portiera era deschisă. Părintele Chiril e deja în mașină. O așteptau doar pe domnița Roxana. O așteaptă de multă vreme...

Apare. Cu poșeta în mână și sacoșa sa plină de cocoșei de aur și de bancnote. Domnița Roxana poartă mereu uniforma ei de infirmieră a Crucii Roșii. Sosește alergând. Obrajii îi sunt îmbujorați. E roșie ca racul.

– Urcați, Alteță, spune domnul Brod.

– Numiți-mă domniță, ca toată lumea, spune ea.

– Urcați, domniță, spune domnul Brod.

Ține portiera deschisă. Are mănuși noi, de culoare bej.

– Rămân aici, domnule Brod, spune domnița Roxana zâmbind.

Întinde mâna domnului Brod. Îi spune:

– Vă mulțumesc că m-ați adus. Și dumneavoastră, părinte Chiril, vă mulțumesc că ați pledat cauza mea. Fără pledoaria dumneavoastră, domnul Brod nu m-ar fi luat la schit.

– E bine că rămâneți aici, domniță, spune domnul Brod. Nimic mai minunat pentru un om obosit ca aerul de munte. Vreți să vin să vă iau în jur de ora 5?

– Nu vă deranjați, domnule Brod, spune ea.

– Vreți să vin mai târziu?

– Rămân aici, spune domnița Roxana.

– Nu sunt de acord, spune domnul Brod. N-o să vă puteți odihni așa cum trebuie. Paturile sunt tari. Nu e apă curentă. N-o să puteți face o baie omenește. Am să vin după dumneavoastră spre seară. O să stați noaptea la hotel. Și, dacă vreți să vă întoarceți mâine, vă voi aduce din nou aici. Va fi o plăcere și o onoare pentru mine.

– Apropo de hotel, spune domnița Roxana, am uitat să înapoiez cheia. Vreți să faceți aceasta pentru mine?

Domnița Roxana dă cheia camerei de la *Hôtel de la Paix* domnului Mihail Brod.

– Am ieșit la ora 5 și jumătate, spune domnița Roxana. Am plecat ca să nu mă întâlnesc cu domnul René Berger și pentru că nu puteam să dorm.

– Vreți să eliberați camera?

– Spuneți-le că nu mă mai întorc. Camera e deja plătită.

– Și unde o să stați la Geneva?

– N-o să stau, domnule Brod.

– Cum n-o să stați?

– Rămân aici, domnule Brod.

– Cât timp?

– Tot timpul, domnule Brod. Mereu. Sper.

Brod se întoarce către părintele Chiril. Monahul rus nu ia parte la discuție. Părintele Chiril vorbește cu Dumnezeu. Repetă aceleași cuvinte: „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătosul!"

– Ați vorbit cu călugărițele?, întreabă domnul Brod. Le-ați spus că vreți să rămâneți la ele?

– Nu, domnule Brod. Nu le-am spus nimic.

– Vreți să le împărtășesc intențiile dumneavoastră? Să le spun cine sunteți și că doriți să rămâneți la schit... o vreme?

– Nu, domnule Brod, răspunde domnița Roxana. Nu cred că e necesar.

– Vreți să rămâneți fără să anunțați surorile?

– Vor vedea că am rămas. Că ați plecat fără mine. Nu mă vor izgoni.

Domnul Brod strânge cheia de la hotel în mână. Ca și când ar vrea să o sfarme. Își dă seama că nu poate să-i schimbe părerea prințesei. E o fetișcană răsfățată și încăpățânată. Procedează la fel ca în fața bisericii, dimineața, când a urcat în mașină, aproape fără consimțământul său. Domnul Brod caută sprijin la părintele Chiril.

– Părinte Chiril, ce ziceți de asta?

– De ce?, răspunde preotul.

– Prințesa vrea să rămână aici, părinte. Vrea să rămână la schit.

– Vă tulbură una ca asta, domnule Brod?

– Nu, bineînțeles! Nu mă privește, dar ce vor spune surorile? Nu este corect să le punem pe cap o străină.

– Nu vă supărați, domnule Brod, spune părintele Chiril. Surorile nu o vor izgoni. Nici nu se vor supăra. De ce-ar face-o? Vor fi fericite să o ajute pe această fată sărmană. Se bucură să dea ajutor. Această fată are nevoie de ajutor. Singura rudă și tânărul pe care-l iubea au fost uciși ieri. Mașina lor a sărit în aer trecând peste o mină. Au ars de vii. Pe aeroportul din București. Lăsați-o să-și afle liniștea. Dacă nu o va afla aici, o să se întoarcă. Să te întorci e ușor. Lăsați-o aici. Nu vă faceți griji pentru ea.

Părintele Chiril își reia rugăciunea. Domnul Brod se resemnează. Urcă în mașină și se îndreaptă către Geneva.

E 24 august 1944. Prima zi a ocupării României de către Armata Roșie. Domnița Roxana, prințesa Paleolog, a rămas la schit. A doua zi, sora Mila, sora opalină, a murit. Roxana a devenit a șaptea călugăriță a schitului. Din trecutul său nu a păstrat decât inițiala prenumelui. Se va numi de aici înainte sora Romana. Unele monahii o numesc sora Romanița ori sora româncă.

După treizeci de ani

XXVIII

Misterioasele duminici ale domnului Mihail Brod

S-au scurs treizeci de ani de când prințesa Roxana Paleolog a devenit sora Romana de la schitul Răsăritenilor din Savoia. În timpul acestor treizeci de ani, n-a ieșit niciodată din mănăstire.

E 20 iulie 1974. Sărbătoarea Sfântului Ilie, după calendarul ortodox. Mihail Brod e un domn în vârstă. Are părul pe de-a-ntregul cărunt. E gras. Dar e mereu elegant. E în drum spre schitul Răsăritenilor de la Combe Froide. Alături de el e un preot tânăr. Urmașul părintelui Chiril. Un preot ce seamănă mai degrabă cu un seminarist. E prima oară când merge la schitul monahiilor pentru a sluji Liturghia. Mihail Brod îi vorbește. Și, de fiecare dată când vorbește de schitul Răsăritenilor, povestește istoria surorii Romana.

– Au trecut treizeci de ani, spune domnul Brod. Nici până astăzi nu pot să înțeleg ce-a fost în capul acelei fete de 17 ani, prințesa Roxana, care mi-a spus, zâmbind, după Liturghie, că nu vrea să mai plece, că rămâne la schit. Și a rămas aici de-a binelea. În treizeci de ani nu s-a depărtat nici măcar o sută de metri de schit.

Tânărul preot se numește Filaret. Întreabă:

– Nu v-a explicat niciodată cum și de ce a luat această hotărâre?

– Niciodată, părinte Filaret. Nici măcar un cuvânt. A rămas aici cu uniforma ei albă de infirmieră a Crucii Roșii. Fără nici o valiză, fără nici o haină. După un an, mi-a dat hainele ca să le împart săracilor. Fusese îmbrăcată în călugăriță. Mi-a donat pentru *eforia* mănăstirii și pentru instituțiile de binefacere toată averea sa. O avere imensă. Trei case în Elveția, depozite în bancă, valori în seifuri, mobilă, obiecte de artă. În afară de averea ei personală, ne-a cedat, prin

testament, averea prințului Horațiu Știrbei, care a fost ucis pe aeroportul din București, și căreia ea îi era legatar universal. N-a păstrat nimic pentru ea. E fericită la schit. Absența confortului nu o deranjează. E de neînțeles. Căci ea a trăit mereu în lux, însoțită de guvernantă, de cameristă și de o ceată de servitori. La schit își spală cămașa, doarme fără saltea și e mulțumită.

– Cum vă explicați aceasta?, întreabă părintele Filaret.

– Cu neputință să vă spun. M-am căsătorit în 1945, spune domnul Brod. Vorbesc adeseori de sora Romana cu soția și cu copiii mei. La început, credeam că se va sătura într-o bună zi. Dar nu a ieșit din mănăstire.

– Și dumneavoastră îi conduceți pe preoți la schit de treizeci de ani?, se miră părintele Filaret.

– Îi conduc de treizeci de ani, explică domnul Brod. Urc la schit în fiecare duminică și în fiecare zi de sărbătoare. Am soție, doi copii și cinci nepoți. Nu am ieșit niciodată duminica cu ei. Duminica merg la schit.

– Familia dumneavoastră nu vă însoțește niciodată?

– Nici o persoană străină nu intră în schit. O mănăstire e un loc de retragere și de liniște. Nu e loc de promenadă.

Părintele Filaret are 23 de ani. E curios să o întâlnească pe sora Romana. E grec. Paleologii fac parte integrantă din Grecia.

– Am noroc, spune părintele Filaret.

– Ce noroc?, întreabă domnul Brod.

– Norocul de a sluji Liturghia într-o mănăstire.

Părintele Filaret roșește ca un școlar. Adaugă:

– Sunteți un occidental, domnule Brod. O să râdeți de mine. Eu sunt fiu de țăran, dintr-un sat de lângă Ianina. Mă aflu aici din întâmplare. În satul nostru toată lumea e săracă. Nespus de săracă. Pentru a fugi de sărăcie, sătenii emigrează. Unii devin monahi. Un monah e cel care poate trăi detașat de toate. Din acest motiv sunt atâția monahi la noi. Sunt singurii care îndură fără osteneală sărăcia și foamea. Un frate al mamei mele era monah. Comuniștii lui Markos i-au împușcat pe episcopii din nordul Greciei în 1947, în timp ce instalau aici republica lor sovietică greacă. Când Markos și camarazii săi vor fugi în URSS, nordul Greciei nu mai avea episcopi. Monahii îl vor alege pe unchiul meu ca fiind cel mai

vrednic și cu viață sfântă dintre ei. A fost uns episcop și mitropolit. El m-a crescut. Guvernul i-a cerut unchiului meu o listă de copii pe care să-i trimită în Occident, la studii. Aceasta se desfășura în cadrul ajutorului internațional către Grecia și alte țări subdezvoltate. Rămâneau mereu locuri libere pe liste, căci a lua un copil dintr-o familie însemna să o lași fără cioban ori fără văcar. Nici o familie nu era destul de bogată ca să rămână fără copii. Din spirit de sacrificiu, unchiul meu m-a înscris pe una dintre aceste liste. Am făcut școala secundară. Mai întâi la Atena, apoi în Germania, după care am fost trimis la Londra și la Paris. Am studiat Teologia. Erau studii inutile. Credința nu se învață din cărți, așa cum înveți fizica ori matematica. La noi, credința o primim de la mamele noastre, odată cu alăptarea. Ele ne transmit credința pe cale orală. Așa cum ele au primit-o de la mamele lor, care au primit-o, din mamă în fiică, din același izvor care este gura lui Hristos. Când am obținut doctoratul în Teologie, Grecia a fost invitată să trimită un reprezentant la Consiliul Mondial al Bisericilor. Eram unul dintre puținii care cunoșteau limbi străine și dețineau titluri universitare. Am fost hirotonit preot și m-au trimis aici. Astfel am devenit funcționar ecleziastic internațional. Aceasta îmi dă senzația că sunt funcționar internațional al diavolului. La Consiliul Mondial al Bisericilor la Geneva ne ocupăm de furnizarea de arme, muniții și instructori pentru revoluționarii din Africa, America de Sud ori Asia. Consiliul Mondial al Bisericilor face concurență lui Krupp și marilor negustori de tunuri. Pentru un preot, e cumplit. În loc să învățăm să nu se ucidă, furnizăm credincioșilor arme și instructori, care îi învață să ucidă. Pentru aceasta am spus că am noroc să slujesc Liturghia la mănăstire. Jos, la Geneva, sunt în serviciul diavolului. O să râdeți, sunt sigur. În Occident, e negată existența îngerilor și a diavolului. Eu cred în aceasta.

– Nu râd, spune domnul Brod. Dimpotrivă, vă admir. Doar brutele neagă existența îngerilor și a diavolului. Masele, scursura, *mob-ul* și *turba* au adorat mereu dumnezeii văzuți. Amintiți-vă ziua în care Moise a urcat pe munte pentru a vorbi cu Dumnezeu. În lipsa sa, mulțimea rămasă jos s-a revoltat și i-a spus lui Aaron: „Fă-ne dumnezei care să meargă înaintea noastră, un dumnezeu pe care

să-l putem atinge."[1] Mulțimea, populația, n-a avut niciodată încredere decât în cele văzute. Îngerii și diavolul sunt nevăzuți. Vă felicit, părinte Filaret, că nu urmați moda lumii de astăzi.

– Nimeni nu vrea să audă vorbindu-se de diavol, spune părintele Filaret.

Știința ar fi inexistentă. Se limitează la cele văzute. Vitaminele sunt invizibile ochiului liber. Atomii sunt invizibili. Ei există. La fel și îngerii.

Mașina se oprește. E în cartierul rezidențial din Geneva. Cartierul patricienilor. O stradă în pantă, cu case de piatră cioplită, cu scări și uși mari. Are un singur magazin. Cel înaintea căruia a oprit. Pe firma de culoarea perlei cenușii, cu chenar aurit, e scris: *Casa Brod & Fils, fondată în 1810.* Brod coboară. Deschide grilajul de fier. O perdea cenușie, de aceeași culoare cu firma. Scoate mai multe sacoșe de hârtie și cutii de carton. Le pune în portbagaj, trage grilajul cu cheie.

– Uitați-vă în jurul dumneavoastră, părinte Filaret, spune domnul Brod. E 6 dimineața și puteți crede că toată lumea doarme în aceste case frumoase. Nu e adevărat. În spatele fiecărei perdele sunt oameni care ne spionează. Au coborât din pat și ne privesc. De treizeci de ani același lucru. Mă văd în fiecare dimineață la ora 6 deschizând magazinul și încărcându-mi mașina. Mă văd că apuc spre frontieră. Își închipuie că am o amantă în Franța. Luni dimineața, chiar dacă nu au nimic de cumpărat, intră în magazinul meu ca să se uite la mine. Încearcă să descopere urme de ruj pe fața mea. Au sperat că voi rări în timp escapadele duminicale în străinătate. Cum aceasta se întâmplă de treizeci de ani, cred că am schimbat adeseori amanta în Franța. În această dimineață, văzându-vă alături de mine, se vor gândi că duc un preot pentru a-mi căsători copiii nelegitimi ori pentru un botez. Se vor gândi poate că sunteți chiar fiul meu. Sunt uimiți că soția mea, familia și copiii mei tolerează aceasta. Vor fi spunând: „Sfinte domnule Brod!" Chiar dumneavoastră, sunt sigur, trebuie să aflați aceasta ca fiind bizar. Domnul Brod, un negustor foarte bogat, un cetățean nespus de onorabil al orașului Geneva, face pe șoferul duminica. Oricine poate să facă o astfel de muncă. Un elvețian o va refuza. E o meserie pentru mâna de lucru

[1] *Cf. Ieșirea* 32, 23.

străină. Credeți că sunt mistic? Deloc. Pentru un elvețian, e foarte greu să fii astfel. Sunt un elvețian, deci un om pragmatic. Realist. Un om cu picioarele pe pământ. Nu spun cuvinte mari. E un adevăr. Urc în fiecare duminică la mănăstire pentru că e liniștitor. E bine pentru sănătate. Călătoria duminicală la schitul din Combe Froide mă menține în formă. În cursul săptămânii, muncesc pentru trup și lucrurile de pe pământ. Duminica aș putea să o petrec precum concetățenii mei. Să urc pe Mont Blanc. Să trec tunelul și să merg în Italia. Să iau avionul și să merg pe Coasta de Azur. Pentru mine, părinte, a merge la schit duminica e mai reconfortant decât a escalada Mont Blanc-ul. Mă revigorez. E frumos. E sublim. E o cură de sănătate. O ascensiune pe munte e nemaipomenită, dar, mergând la schit, urc mai sus decât muntele. Urc în cer. Nu mai respir aerul înălțimilor. Respir în cer. O să faceți experiența, părinte. Veniți astăzi pentru prima oară. Nu veți mai putea să nu mai treceți pe aici. Vă dau ca exemplu pe predecesorul dumneavoastră, părintele Chiril. Când l-am condus pentru prima oară, în 1943, era deja bătrân. Cu un picior în groapă. Aștepta moartea în fiecare zi. Pentru aceasta lua cu el veșmintele sale preoțești la orice drum. Era un ieromonah rus. Un adevărat ascet. Puțin nebun. Era bolnav. Suferea de reumatism și de o mulțime de boli ale oaselor. Nu putea să închidă un ochi toată noaptea din pricina durerilor. Când mergeam să-l iau de la biserica cu cupola în formă de ceapă de aur, îl aflam așezat pe trepte. Cobora cu trei-patru ore înainte de ceasul stabilit pentru întâlnire. Îl luam uneori pe brațele mele așa cum ai lua un copil, căci nu putea să meargă în timpul crizelor sale. Era așezat acolo unde stați dumneavoastră acum, în dreapta mea. În timpul drumului de la Geneva la Combe Froide nu spunea decât: „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătosul!" Se mișca fără încetare. Căci îi făcea rău să stea așezat. Îi era, de asemenea, rău când stătea în picioare ori culcat. În toate pozițiile îi era rău. După Liturghie, pe drumul de întoarcere, era un cu totul alt om. Trei ceasuri la mănăstirea Răsăritenilor îl tămăduiau complet. La întoarcere, cânta în mașină psalmi de slavă și *Osana*. Noaptea de duminică spre luni era singura în care putea să doarmă. Sunt cunoscute suferințele evreilor din vremea în care au fost robi în Egipt. Vechiul Testament vorbește despre aceasta. Nu

munca forțată la construcția piramidelor, nu foamea, nu asprimea celor care îi supravegheau erau cel mai mare dintre rele. Ci poziția în care erau condamnați să stea. Evreii erau condamnați să facă cărămizi. Aveau picioarele și mâinile în noroi, măduva spinării plecată și ochii lor nu vedeau decât noroiul. Umpleau tiparele, le goleau, lăsând cărămizile la soare, și începeau din nou. Niciodată nu puteau să vadă cerul. Nu erau nicicând verticali. Noi facem întreaga săptămână aceeași muncă pe care o făceau evreii în robie. Fabricăm cărămizi. În timpul săptămânii, ne zbatem pentru hrană, haine, adăpost, ne înmulțim, ne îngrijim de urmași. Lucruri pământești, pentru pământ. Ca animalele. Ca fabricanții de cărămizi. Duminica, părinte, mă îndrept. Sunt pe verticală. Pot vedea cerul. Nu mă uit doar în noroi ca în celelalte zile ale săptămânii. Iau parte la Liturghie. Nu respir doar în timp, ci în veșnicie. Nu trăiesc doar pe pământ, ci și în cer. Nu sunt vecin doar cu concetățenii mei din Geneva și din Elveția, ci cu sfinții și cu îngerii.

Dacă spun aceste lucruri cuiva, va crede că domnul Brod este un extravagant. Că e un pic nebun. Dar omul e prea mare, părinte, pentru a fi închis în cele șapte zile ale săptămânii. Omul are nevoie de a opta zi. Are nevoie de duminică. Căci duminica el e cetățean al celor două patrii ale sale. Cea de sus și cea de pe pământ. A reduce pe om doar la activitățile pământești pe care le are în timpul celor șapte zile ale săptămânii înseamnă să-l îngustezi, să-l micșorezi. Duminica, cea de-a opta zi a săptămânii și prima zi a veșniciei, omul își află adevărata lui măsură. Astăzi nu mai vedem dimensiunea duminicală a omului. A fost suprimat însuși cuvântul „duminică", înlocuindu-l prin cuvântul *weekend*. Zilele de weekend sunt asemănătoare cu celelalte. Doar duminica e diferită. Pentru călugărițe, fiecare zi este duminică. Ele trăiesc în cer, asemenea îngerilor, având, în același timp, trup pământesc. Muncesc pentru sfințirea lor. Folosesc, așa cum spunea părintele Chiril, tehnica statuară, sculptându-și propria persoană. Înlătură crusta adăugată omului după cădere, elimină tot ceea ce este străin din firea omenească, pentru a afla frumusețea dintru început, sfințenia și asemănarea cu îngerii. Un savant, un tehnician, un profesor, un artist lucrează pentru pământ și în timp. Un sfânt lucrează pentru eternitate. El întrupează adevărata grandoare omenească. A fi monahie ori

a fi monah înseamnă a-L sculpta pe Dumnezeu cu propriul trup și în propriul trup.

– Nu m-am gândit niciodată că un elvețian ar putea să-mi vorbească ca dumneavoastră, spune părintele Filaret. Ați făcut studii teologice?

– Teolog e cel care se roagă, răspunde domnul Brod. Cel care-L caută pe Dumnezeu înțelege totul. Credința nu se învață din cărți. La fel cum nu se poate învăța să respiri. Diavolul e cel care ne împiedică să facem cea mai bună alegere. Dovada că diavolul există e că noi ne înșelăm mereu în alegerile noastre, că păcătuim, iar păcatul nu e nimic altceva decât o alegere rea. În catehismul care se tipărește în Occident nu se mai folosește cuvântul „păcat". Aceasta nu înseamnă că a fost suprimat. Nu se mai vorbește nici despre îngeri. Sunt expulzați din catehism. Așa cum au fost expulzați Sfântul Gheorghe, Sfântul Nicolae și Sfânta Ecaterina. Au fost expulzați pentru că nu există dovezi istorice, materiale, ale existenței lor. Același lucru și cu diavolul: se spune că nu există deoarece nu poate fi fotografiat, analizat în laboratoare.

Mașina domnului Brod părăsește drumul și apucă pe pajiștea care duce la schitul Răsăritenilor. Tânărul preot grec e uimit de personalitatea domnului Brod.

– N-aș fi crezut niciodată să aflu apărători ai Ortodoxiei în Elveția, spune părintele Filaret.

– A fost trecută mereu cu vederea contribuția Elveției în domeniul teologic, spune domnul Brod. Desigur, Elveția n-a dat sfinți dascăli ca Sfântul Vasile, Sfântul Grigorie ori Fericitul Augustin. Elveția nu are martiri. Dar dacă există astăzi o Biserică Catolică pe pământ, aceasta se datorează în bună parte elvețienilor. De cinci veacuri gărzile elvețiene îl protejează pe Papă. Dacă gărzile nu erau la Vatican, mulțime de papi ar fi putut fi uciși de cardinalii și de arhiepiscopii lor. De catolici. Protestantismul ar fi fost posibil fără elvețieni? Bineînțeles că nu! Reformatorii au venit pe malul lacurilor din Zürich și Leman pentru a-și salva viața. Dacă elvețienii nu ar fi dat azil conducătorilor Reformei, protestantismul n-ar fi existat. În zilele noastre, dacă noi, elvețienii din Geneva, n-am fi organizat schitul de la Combe Froide și eu n-aș fi fost șoferul părintelui Chiril în timpul războiului, frumoasa mănăstire din Savoia n-ar fi existat. Iată aportul Elveției față de Biserică.

Deodată, domnul Brod oprește. Se vede schitul cu paraclisul cu cupola precum o ceapă argintie. Înaintea paraclisului e o camionetă verde.

– Vorbim de diavol, și diavolul la ușă!, spune tânărul preot.

– Diavolul!, exclamă părintele Filaret. Dar unde este?

– Diavolul e în camioneta verde. În camioneta staționată în fața Bisericii.

– De unde știți?

– Cei care au întrerupt rugăciunea monahiilor sunt trimișii diavolului, părinte Filaret, și dușmani ai oamenilor.

– Ați spus „dușmani ai oamenilor"?

– Sfinții sunt singurele personaje de utilitate publică, părinte Filaret. Fără prezența sfinților, omenirea n-ar fi existat. Ar fi fost nimicită de multă vreme. Precum Sodoma și Gomora. Cele două cetăți au fost distruse exclusiv pentru faptul că nu adăposteau nici un sfânt între zidurile lor. Dumnezeu a spus limpede lui Avraam că ar fi cruțat Sodoma și Gomora de la distrugere dacă ar fi putut să-i arate un sfânt ce ar fi locuit acolo. Avraam n-a aflat nici unul. Pentru aceasta au fost distruse cele două cetăți. Mulțumită schitului din Combe Froide și sfinților care locuiesc aici, Geneva și orașele dimprejur se bucură de ocrotire. Câtă vreme vor fi șapte sfinte la schitul din Combe Froide, orașele dimprejur nu vor fi distruse precum Sodoma și Gomora.

XXIX

Diavolul face campanie împotriva foametei

Camioneta verde se află lângă fântână. În fața paraclisului. E camioneta în care se află diavolul, după domnul Brod. E plin de furie. Lupta cu diavolul nu-l înspăimântă. Întinși pe iarbă, doi tineri în blugi și în cămașă și o tânără în bluză și fustă scurtă bleumarin. La sosirea Cadillacului se ridică.

– Domnul *efor*? Dumneavoastră sunteți domnul Mihail Brod din Geneva?, întreabă unul dintre tineri.

– Într-adevăr, numele meu e Mihail Brod. Sunt *epitropul* acestei mănăstiri. Ce s-a întâmplat? V-ați rătăcit? Aveți pană? Cum ați ajuns aici?

– Ca dumneavoastră, răspunde tânărul. Am venit pe pajiște.

– Ce doriți?

– Vrem să vizităm monahiile. Ne-au spus să vă așteptăm. Au refuzat să vorbească cu noi. Foarte politicos, de altfel...

– Cine sunteți?

– Eu sunt părintele Ieronim. Dumnealui este părintele Ignațiu. Iar ea e sora Clara.

Părintele Filaret îi privește. Știe că nu haina îl face pe monah. Dar se spune că un preot nu poate sluji nici o slujbă fără epitrahil și fără un „veșmânt lung". Dacă preotul nu are sutană, e obligat să-și pună pardesiul înainte de a sluji. În Apocalipsă[1] se spune că Hristos a fost recunoscut ca preot deoarece purta veșmânt lung.

– Aici e mănăstire!, strigă domnul Brod. Ați greșit adresa.

– Deloc, spune părintele Ieronim. Am venit să le vedem pe surorile de la Combe Froide.

– Nu se fac vizite în acest loc, spune domnul Brod.

[1] *Apocalipsa* 1, 13.

– Facem parte din echipa de propagandiști ecleziastici împotriva foametei în lume. Sunteți la curent că există milioane de oameni care mor de foame. Biserica, ori, mai degrabă, bisericile s-au asociat cu instituții internaționale, precum UNESCO, Consiliul Europei, Consiliul Mondial al Bisericilor, Crucea Roșie, Ajutorul Roșu, ONU, Semiluna roșie și multe altele pentru a purta această campanie. Pentru a face să dispară acest cumplit flagel care este foamea.

– V-am spus că aici este o mănăstire. Ați greșit adresa, repetă domnul Brod.

– La mănăstire am venit, spune cel care este numit Ignațiu.

– Vedeți-vă de drum, spune domnul Brod. Surorile nu vor să vă primească.

– Avem o recomandare de la episcop, spune cel care se numește Ieronim. Am mers prin toate mănăstirile și toate stabilimentele religioase din Europa.

– Ați făcut toate acestea?, întreabă domnul Brod.

E ironic. Adaugă:

– Și la ce v-au folosit aceste drumuri?

– Ca să mobilizăm masele într-un elan de solidaritate planetară împotriva foametei. Ca să-i ajutăm pe frații noștri care mor în fiecare zi. Am parcurs înainte de acest turneu pământurile Asiei, Africii și Americii de Sud. Am filmat populațiile decimate de foamete. Am venit să proiectăm acest film.

– Ați străbătut întreaga lume?, spune domnul Brod.

– Aproape, răspunde părintele Ignațiu.

– Și, în ciuda tuturor acestor călătorii de-a lungul și de-a latul continentelor, nu ați aflat ce este o mănăstire?, întreabă domnul Brod. Nimeni nu v-a spus vreodată că o mănăstire este un loc tăinuit, un loc de liniștire, rupt de lume? Nu v-a spus că nu trebuie deranjați oamenii care se roagă? Sunteți oaspeți nepoftiți. Orice vizitator e nepoftit. În orice mănăstire. Mai cu seamă aici. Căci în acest loc se face necontenit rugăciune. Știți că marii asceți, când li se descopereau locurile în care se nevoiau, le părăseau pentru a merge în altă parte? Vreți ca surorile să părăsească Combe Froide?

– Noi am venit în duhul Evangheliei.

– Lăsați Evanghelia în pace, spune domnul Brod. Cei care merg paralel cu ea nu au decât acest cuvânt în gură. Mai cu seamă ereticii.

– Unde vedeți erezie în această mișcare de solidaritate, de fraternitate și de cooperare? Ducem o luptă împotriva foametei. „Dintre toate nefericirile omenești, foametea le întrece pe toate. Să mori de foame e cel mai cumplit dintre toate chipurile morții."[1]

– E cumplit să mori de foame. Aceasta nu scuză faptul că vreți să deranjați surorile. Sunt la rugăciune. Vorbesc cu Dumnezeu. O deranjați pe mama dumneavoastră când vorbește cu tatăl dumneavoastră? De ce le deranjați pe surorile care vorbesc cu Dumnezeu?

– Pentru a le vorbi de campania de solidaritate, spune părintele Ieronim.

– Când vorbesc cu Dumnezeu, ele sunt solidare cu întregul univers, spune domnul Brod. Căci Dumnezeu este pretutindeni. Dacă nu știți să vă rugați, lăsați măcar să facă aceasta pe cei care s-au retras din lume doar pentru rugăciune. Ele se roagă pentru dumneavoastră și pentru toți cei care nu se roagă. Mergeți, așadar.

– Filmul nostru durează trei sferturi de oră. Permiteți-ne să-l proiectăm după slujbă. Mijlociți pe lângă surori ca ele să ne primească! Am fost primiți pretutindeni. Nici o comunitate nu ne-a dat afară. Peste tot ni s-a mulțumit că am venit.

– Vreți să proiectați filme monahiilor?, spune domnul Brod. Culmea!

– Monahiile pot să se uite la filme ca toată lumea, spune părintele Ignațiu.

– O monahie a murit pentru lume. O monahie e mai mult decât morții din cimitire. Nimeni nu v-a adus la cunoștință aceasta? Ați proiectat filmele în cimitire? Morții au văzut deja filmele dumneavoastră?

Cei trei tineri propagandiști râd, amuzați.

– Glumiți, domnule Brod. E un semn bun. Asta înseamnă că atmosfera se destinde. Ne îngăduiți să proiectăm filmul după slujbă?

– Nu, răspunde domnul Brod. Foametea e o dramă care se petrece în lume. Monahiile au părăsit lumea. Vă spun că sunt moarte.

– Sunt, totuși, vii, spune sora Clara. Am văzut una. Una care era foarte, foarte frumoasă. Nu era moartă.

– Trăiesc în lume, dar nu mai sunt din lume. Sunt pe pământ, dar trăiesc în cer.

[1] Sfântul Vasile cel Mare, *PG* 31, col. 32; Homer, *Odiseea*, 12, 342.

– Scandalul foametei în lume e strigător la cer, spune părintele Ignațiu. Chiar dacă trăiesc în cer, surorile trebuie să ne înțeleagă. Sunt monahii. Monahiile au constituit întotdeauna avangarda în lupta pentru dreptate și pentru dragoste. E vorba de o operă de solidaritate socială.

– Știți de ce aceste femei care se află aici, rupte de lume și închise, se roagă?, întrebă domnul Glod. Se roagă pentru a se sfinți. Pentru a deveni sfinte. Așa cum Dumnezeu este sfânt. Sfințenia e singurul remediu la relele de pe pământ. Sfântul e singurul personaj de utilitate publică. Sfințenia este cheia universală a tuturor problemelor. Un scriitor grec[1] nu se sfia să spună că lumea mai există mulțumită rugăciunilor sfinților. Un altul spunea: „Universul este salvat prin rugăciunile voastre. Mulțumită rugilor voastre ploaia coboară pe pământ, pământul e acoperit de verdeață, copacii sunt plini de roade."[2] „Prezența unui singur sfânt pe o corabie o salvează pe aceasta de la naufragiu."[3] Doar sfinții pot să salveze orașele, națiunile și societățile pe cale de a se scufunda. Sfințenia este o muncă de lungă durată. Nespus de dură. E un martiriu. Sfințenia se dobândește în singurătate, în retragere, în rugăciune și în nevoință. Departe de toate. Rupt de toate. Nu deranjați, așadar, pe sfintele surori. Împiedicând surorile să ajungă sfinte, puneți societatea în pericol. În ziua în care numărul sfinților de pe pământ va fi suficient de mare, nu vor mai exista foamete, nedreptate și războaie.

Tânărul părinte Filaret n-ar fi putut nicicând bănui că astfel de cuvinte pot ieși din gura unui elvețian în 1974. Astăzi, nimeni nu îndrăznește să le mai rostească. Creștinii din Occident au abolit chiar Tablele Legii. Nimeni nu mai îndrăznește să respecte cele zece porunci. Cine ar îndrăzni în zilele noastre să spună că e un păcat atunci când e săvârșit adulterul? Că este un păcat să-ți însușești bunurile aproapelui? Despuiem pe vecinul care este bogat. Îl ucidem dacă aparține unei alte categorii sociale. Biserica te chemă să faci un astfel de lucru. Ortodoxia are șansa de a nu se împotrivi veacului acestuia. Ea e transmisă de oameni simpli, de preoți de țară. De laici. Acum, un negustor elvețian de calibru apără Ortodoxia. La cea-

[1] Aristide din Atena, *Apologia*, 16.
[2] Serapion, *PG* 40, col. 921.
[3] *Faptele Apostolilor* 27, 33.

sul în care toate țările ortodoxe de pe pământ se află sub dominație comunistă, credința e apărată de un elvețian.

– Ne permiteți să proiectăm filmul?, întreabă din nou părintele Ignațiu.

– Nu, răspunde ferm domnul Brod.

– Nu este democratic să răspundeți în numele surorilor. Trebuie să le cereți părerea.

– Democratic?, exclamă îngrozit domnul Brod. Ce-are a face democrația cu credința? Democrația e bună pentru cele de pe pământ. Cerul nu este o republică. Noi ne rugăm ca să mergem în republica ori în Împărăția lui Dumnezeu? Nădejdea noastră e de a fi primiți la dreapta Domnului.

– La dreapta?, se miră părintele Ignațiu. Cuvântul dreapta face o impresie foarte proastă astăzi. Toți oamenii de bine sunt de stânga.

– Dumnezeu să mă păzească să fiu așezat de-a stânga Domnului!, spune domnul Brod. Partea de-a stânga e o pedeapsă.

– Nu pe pământ, spune părintele Ignațiu.

– Și pe pământ e bine să mergi drept. Să nu mergi strâmb, clătinându-te.

– Stânga înseamnă progres, spune părintele Ignațiu.

– Progres? Ce promite aripa stângă folosind cuvântul „progres"? Promite tuturor oamenilor să dea, pe cheltuiala statului, hrană, încălțăminte, haine, locuință și transport. Nefericiții care sunt în închisori au deja toate aceste lucruri. Au pensiune completă pe cheltuiala statului. În schimbul acestor bunuri pe care le dețin cei captivi, progresiștii cer ca omul să renunțe la libertatea sa. Or, aceasta este principalul capital al omului. Prin libertate suntem chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Dintre toate creaturile universului, doar Dumnezeu și omul sunt liberi și suverani. Chiar rațiunea este inferioară libertății. Căci la ce mi-ar folosi dacă nu am libertatea de a alege ceea ce rațiunea îmi dictează ca fiind binele? Privat de libertate, omul decade din condiția sa umană la condiția animală, vegetală și minerală. Fără libertate nu există nici virtute, nici păcat. Păcatul și virtutea, răul și binele decurg din libertate. Plantele, mineralele și animalele nu sunt în stare nici de virtute, nici de rău, nici de bine. Condiția omenească este sinonimă cu libertatea. Orice progres, fără libertate, înseamnă regres. E o cădere.

– E, totuși, bine să întrebați surorile dacă vor ori nu vor să vadă filmul, spune părintele Ignațiu.

– Care este scopul dumneavoastră de fapt?, întreabă domnul Brod. Vreți să arătați acest film surorilor pentru a strânge fonduri și a hrăni populațiile înfometate?

– Exact, răspunde sora Clara. Nu doar a le hrăni, vrem să le creștem nivelul de trai.

– Și dumneavoastră v-ați angajat în această muncă deoarece sunteți creștini și preoți?, întreabă domnul Brod.

– Desigur. Ce alt motiv am putea avea? E datoria noastră să-l ajutăm pe aproapele.

– Sunteți siguri că v-ați angajat în această acțiune din dragoste creștină?

– Cu siguranță. E noul curent teologic. Întoarcerea la izvoarele Evangheliei.

– Ați citit Evanghelia?, întreabă domnul Brod.

– Am spus că suntem preoți, iar sora Clara este monahie. Bineînțeles că citim în toate zilele Evanghelia. Biserica s-a îndepărtat vreme îndelungată de învățătura lui Hristos. A devenit o instituție. Toate acestea au luat sfârșit. Ne întoarcem la izvoare.

– Vă întoarceți, așadar, la izvoare?, întreabă domnul Brod. A te întoarce la izvoare înseamnă, pentru dumneavoastră, să străbateți lumea și să proiectați filme despre foametea din Asia și Africa?

– Nu doar aceasta, spune sora Clara. V-am zis că vrem să creștem nivelul de trai al popoarelor necivilizate. Le ajutăm să-și construiască case, să-și educe copiii, să formeze o societate. Bazată pe dreptate și echitate. O societate în care omul să nu mai fie exploatat. Suntem împotriva nedreptăților societății capitaliste.

– Și ați citit în Evanghelie că Hristos a făcut toate acestea? Hristos a venit pe pământ pentru a ameliora nivelul de trai al oamenilor?

– Hristos îi iubea pe oameni, spune sora Clara.

– Bineînțeles că-i iubea. Îi iubea pe păstori. Dintre toate îndeletnicirile, cea a păstorilor a fost singura care a fost invitată să ia parte la Nașterea lui Hristos alături de îngeri. E o dovadă a dragostei. Păstorii au fost și sunt oameni săraci. Nu veți afla nicăieri în Evanghelie că Hristos a predicat și a luptat pentru creșterea salariilor păstorilor din Bethleem. Niciodată Hristos n-a ținut discursuri privitoare la salari-

ile celor care păzeau oile. Ucenicii lui Hristos erau pescari, o altă îndeletnicire pe care o iubea nespus și pe care o cunoștea. Apostolii Săi erau în cea mai mare parte proletari de pe Lacul Ghenizaret. În afară de Petru, care se pare că era proprietarul bărcii sale, ceilalți erau zilieri la Marea Moartă. Nicăieri în Evanghelie nu aflăm întâlniri pentru ameliorarea condițiilor de muncă, de locuit, salariu, ale pescarilor din Betsaida. Hristos îi iubea pe pescari. Hristos nu avea o inimă de piatră. Dar El venise pe pământ pentru a ne dărui Împărăția cerurilor, nu pe cea pământească. Țara în care S-a născut Hristos era ocupată de imperialiștii romani. Aceștia erau americanii și rușii epocii lor. Niciodată Hristos n-a predicat lupta armată, gherila ori rezistența împotriva unei ocupații străine. A predicat Împărăția cerurilor și libertatea. Nu libertatea politică ori libertatea economică, ci libertatea care face din om rege al creației. Evanghelia voastră este cu totul diferită de cea a lui Hristos. Chiar „un înger din cer de v-ar vesti altă Evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o – să fie anathema".[1] Voi vă ocupați de pământ. Un creștin se ocupă de cer.

– Hristos S-a ocupat și El de pământ, spune sora Clara.

– Când și cum S-a ocupat?

– Când poporul era înfometat, Hristos a înmulțit pâinile, spune sora Clara. La aceasta ne gândim și noi ducând această campanie.

– Hristos a înmulțit pâinea. Desigur, dar n-a deschis brutărie. N-a poruncit ucenicilor Săi să facă pâine și să-i hrănească pe cei credincioși. Dimpotrivă, când diavolul I-a propus lui Hristos în pustie să prefacă toate pietrele în pâine, Hristos a îndepărtat ispita. Voi ați acceptat-o. Vă ocupați de pâine. Dacă suntem creștini, Îi urmăm lui Hristos. Nu încercăm să facem mai bine ca El.

– Dar dragostea noastră pentru aproapele?, întreabă părintele Ignațiu. Putem să îndurăm ca milioane dintre frații noștri să moară în fiecare zi de foame?

– Nu, nu putem să fim de acord cu aceasta, spune domnul Brod. Însă nu putem să prefacem creștinismul într-o acțiune socială pentru hrănirea lumii. Căci esența creștinismului e viața viitoare, nu cea de aici. „Dacă nădăjduim în Hristos numai în viața aceasta, suntem mai de plâns decât toți oamenii."[2]

[1] *Galateni* 1, 8-9.

[2] *I Corinteni* 15, 19.

– Trebuie ajutați cei ce suferă, spune părintele Ignațiu.

– Cum se face că ați căpătat conștiința doar acum că există popoare ce suferă de foame?, întreabă domnul Brod.

– Niciodată nu e prea târziu pentru a face binele. Recunosc că am devenit conștienți de această dramă abia acum. Ne este rușine de una ca aceasta.

– Mă îndoiesc de sinceritatea dumneavoastră, spune domnul Brod.

– Nu este drăguț din partea dumneavoastră, spune părintele Ignațiu.

– De ce nu m-aș îndoi?, spune domnul Brod. Dumneavoastră, creștinii din Occident, fie că sunteți catolici, protestanți ori anglicani, ați debarcat în țările în care oamenilor le e foame cu primii soldați ai cuceririi coloniale. Misiunile occidentale au intrat în colonii la umbra baionetelor și sub protecția tunurilor. Ați adunat acolo averi fără seamăn. Ați rămas în acele locuri ca stăpâni alături de administrația colonială și de armată vreme de veacuri. Ați plecat de curând. Și ați plecat pentru că ați fost expulzați, pentru că se decolonizează planeta și faceți parte din echipa colonialistă. Întrebarea mea este aceasta: Cum se face că n-ați băgat de seamă că populațiile în mijlocul cărora trăiați sufereau de foame? Căci ele sufereau de foame la fel ca astăzi. Mureau de foame. Erați acolo. Era normal să le vedeți. Mureau de foame sub zidurile plantațiilor voastre, ale caselor parohiale și ale frumoaselor voastre catedrale coloniale. De-a lungul acestor veacuri n-ați observat că mureau de foame? Observați acum, când sunteți la mii de kilometri depărtare?

– Nimeni nu-i perfect, spune părintele Ignațiu.

– Știu pentru ce ați descoperit dintr-odată că suferă de foame. Din setea de putere întrețineți această campanie împotriva foametei.

– E culmea nedreptății!, strigă sora Clara.

– Nu. Dumneavoastră, creștinii din Occident, ați fost mânați întotdeauna de dorința de putere. Ați dorit dintotdeauna stăpânirea pământului. Când stăpânul pământului era împăratul roman, erați cu imperiul. Când dominația a trecut în mâinile cavalerilor feudali, Biserica era cu feudalitatea. Când cavalerii au fost respinși, Biserica i-a părăsit. Puterea aparținea negustorilor și burghezilor? Biserica a devenit, pe neașteptate, aliata capitaliștilor. Acum stăpânirea lumii e în mâinile foștilor colonizați, fostelor victime și în mâinile celor care

ieri erau săraci și proletari. Proletarii de ieri sunt dictatorii și tiranii de astăzi. Stăpânii lumii sunt foștii colonizați, negri și metiși. Biserica nu putea să rămână aproape de cei învinși. Biserica s-a aliat cu noii stăpâni ai lumii, cu noii tirani, cu noii dictatori. Pentru faptul că sunt puternici astăzi vreți să-i ajutați și să faceți campanie pentru ei.

– Campania noastră ar fi ceva rău, după părerea dumneavoastră?, întreabă părintele Ieronim.

– Un lucru foarte rău, răspunde domnul Brod. E idolatrie. Ca în trecut. În Evul Mediu ați mobilizat creștinătatea organizând cruciade pentru cucerirea Locurilor Sfinte. Nu din rațiuni evanghelice. Ierusalimul creștinilor nu este pe pământ, ci în cer. După învierea lui Hristos, „Ierusalimul nu mai este decât un cap spart"[1]. Cruciadele nu au nimic evanghelic. Au fost organizate din sete de putere. Biserica a mobilizat apoi orașele și satele împotriva diavolului. Inchiziția. O întreprindere care a durat vreme de veacuri. Și care nu a fost dictată de dragoste evanghelică, ci din dorința de putere. Erau vânate vrăjitoarele și rupte oasele celor nevinovați pentru a impune un regim de teroare. După Inchiziție, Biserica a mobilizat masele propunându-le cucerirea de noi pământuri și colonizarea. În această campanie au fost văzuți oameni ai Bisericii vânându-i pe neeuropeni așa cum sunt vânate fiarele. Populația Americii de Sud n-a fost considerată ca fiind formată din oameni adevărați decât după ce a fost aproape exterminată pe de-a-ntregul. Astăzi, puterea este deținută de dictatorii comuniști. Biserica vrea să se afle din nou la masa învingătorilor. Biserica a suprimat uniformele, veșmintele, cuvintele: rai, iad, erezie, înger și diavol. Se vorbește de Iisus Hristos numindu-L fiul lui Iosif tâmplarul, proletarul. Aceasta pentru a fi pe placul noilor stăpâni ai lumii și pentru a se așeza la masa lor așa cum Biserica a fost așezată întotdeauna la masa stăpânilor lumii. Biserica n-a împărțit niciodată masa cu săracii și cu cei învinși. Întotdeauna cu învingătorii. Campania dumneavoastră împotriva foametei se înscrie în programul Bisericii care vrea să placă noilor prinți. E omenește. Dar Hristos n-ar fi făcut niciodată astfel. Nici eu, spune domnul Brod.

Cei trei vizitatori nu sunt deloc mișcați de duritatea domnului Brod. Sunt luptători. Au un scop. Restul nu contează.

[1] Sfântul Ioan Gură de Aur, *PG* 48, col. 880.

– Fiecare are dreptul să aibă opinia sa, spune părintele Ieronim. Dumneavoastră plasați campania noastră pe același plan cu cruciadele, Inchiziția și misionarismul colonial. Poate aveți dreptate. Permiteți-ne, totuși, să proiectăm filmul. Credeți că îl vârâm pe diavol în mănăstire? Nu e ascuns în peliculă.

– E exact de ceea ce mă tem, obiectează domnul Brod.

– Credeți în existența diavolului?, întreabă părintele Ieronim. Credeți că diavolul poate să se strecoare în casa surorilor ascuns în pelicula filmului nostru?

– Cred cu adevărat, susține domnul Brod. Diavolul era ascuns în armurile sfinților cruciați. În pliurile sutanelor sfinților inchizitori, în capișoanele părinților colonizatori. Diavolul este, cu siguranță, prezent în noua dumneavoastră campanie și în film.

– Glumiți?, spune părintele Ieronim.

– Deloc. Diavolul folosește tot felul de procedee. El a folosit mărul pentru Eva, deoarece era o femeie. Și femeile sunt lacome. Pentru a-i face să cadă pe oamenii care trăiesc în lume, diavolul folosește banii, alcoolul, femeile, puterea. Când vrea să seducă pe monahi și monahii, diavolul folosește imaginile, pentru că ascetul este privat de obiectele ispitei. La monahi, imaginile care servesc întru ispitire vin din propria memorie ori din propriile vise. Aduceți imaginile fixate pe peliculă. E mai modern.

Discuția s-a încheiat. Domnul Brod și părintele Filaret intră în biserică. Propagandiștii împotriva foametei nu renunță. Asistă la Liturghie. La sfârșitul slujbei, reîncep atacul.

Domnul Brod cere părerea surorii Romana. E cea mai veche din schit. E numită *Gherontissa*. Cuvântul *gheront* înseamnă bătrân ori superior. Sora Romana nu este bătrână. Are 47 de ani. Chipul ei nu e aproape deloc diferit de cel al domniței Roxana care venise aici cu treizeci de ani mai înainte. Sora Romana e amuzată de panica domnului Brod. Spune:

– Lăsați-i să proiecteze filmul. Diavolul poate să fie pe peliculă. Avem însă obiceiul de a lupta cu diavolul. Se spune: *Dilige et quod vis fac*, „iubește și fă ce vrei"[1].

[1] Fericitul Augustin, *PL (Patrologia Latina)* 35, col. 2033.

XXX

Vocea lui Decebal Hormuz

Propagandiștii au câștigat. Domnul Brod le spune:

– Puteți să proiectați filmul. Voi asista și eu împreună cu părintele Filaret. Surorile care vor să vină să-l vadă pot să vină.

Sala de mese a schitului se numește *trapeză*. Se tălmăcește prin masă. Se închid obloanele. Se așază scaune pentru spectatori. Este întins ecranul și se instalează aparatul de proiecție. Pe întuneric, nu se văd câte surori sunt în sală. Sora Romana este de față. Luptă cu diavolul de treizeci de ani. Cunoaște șireteniile sale și știe cum trebuie să lupte împotriva lui.

Pe ecran se succed imagini din Africa, din nordul Braziliei și din Asia. Sunt imagini sfâșietoare.

După proiecție, părintele Ieronim spune:

– Știm că printre surorile acestui schit se află o româncă. Am hotărât să vă proiectăm pentru sora Romana, fosta prințesă Roxana Paleolog, un film românesc. E un scurt metraj, realizat de Oficiul de propagandă al Republicii România. Ne-a fost oferit prin bunăvoința Ambasadei Române de la Paris. Aici se văd haiducii din Carpați. Haiducii sunt justițiarii muntelui care fură de la cei bogați și dau săracilor. Haiducii sunt ocrotitorii celor oprimați, ai văduvelor și orfanilor. Haiducii români au apărut în munte în vremea în care România era ocupată de turci.

De îndată ce filmul despre haiduci începe, sora Romana e cutremurată. I se pare că aude și vede lucruri care îi erau nespus de familiare. Pe ecran se vede un tânăr și chipeș haiduc cu păr negru adus cu mâinile legate în fața castelanului.

– Cum te cheamă, tâlharule?, îi strigă castelana.

– Mă numesc Perlă, spune haiducul.

Numele de Perlă străpunge ca un pumnal pieptul surorii Romana. Auzise vocea haiducului pe 21 mai 1944, în salonul castelului Bonjuriștilor, când un tânăr se prezentase pentru a dona sânge, spunându-i: „Mă numesc Decebal Hormuz." Nu era nici o asemănare fizică între haiducul proiectat pe ecran și Decebal Hormuz. Haiducul îi amintește, totuși, surorii Romana de persoana lui Hormuz. Nu s-a mai gândit la el de treizeci de ani. O călugăriță respinge orice amintire din trecut. Hormuz a fost expulzat din memoria sa împreună cu toate celelalte amintiri. Sora Romana își amintește că la câteva zile după sosirea sa la schitul din Combe Froide a aflat în pliurile hainelor sale un ciob de sticlă din parbrizul Cadillacului care se prefăcuse în țăndări pe Aeroportul Militari. Acel ciob de sticlă era rotund ca un hormuz, ca o perlă. Sora Romana ar fi vrut să-l păstreze în amintirea lui Decebal Hormuz. Dar l-a aruncat. Cu amintirea sa. Perlă, numele haiducului din film, este sinonim cu cuvântul „hormuz". De aceea își amintește. E o pură coincidență. Pe ecran, interogatoriul haiducului continuă. Boierul de la castel întreabă:

– Care sunt complicii tăi, tâlhar?

– Nu am complici, răspunde haiducul.

– Cine ți-a adus să mănânci?

– Nimeni, răspunde haiducul.

– Și ce-ai mâncat în pădure?

– Nimic. Mi-am înșelat foamea mestecând trifoiul flămânzilor.

„Trifoiul flămânzilor" îi aduce aminte într-o clipită surorii Romana de protejatul său Decebal Hormuz. Și el mesteca trifoiul flămânzilor. Îi povestise că întreaga armată moldoveană, în timpul asediului cetății Neamț, a rezistat în fața vrăjmașului mestecând această iarbă. La Kephalaia, Palatul Conducătorilor din București, sora Romana a cerut lui Hormuz să scrie pentru ea o poveste despre trifoiul flămânzilor. Haiducul vorbește exact cum vorbea Decebal Hormuz la Dumbrava. Castelanul întreabă:

– Unde se află ascunzătoarea ta?

– Pe malul lacului dulce, răspunde haiducul Perlă.

Coincidențele devin din ce în ce mai numeroase. Sora Romana are impresia limpede că nu doar numele de Perlă, trifoiul flămânzilor și lacul dulce îi amintesc de chipul lui Hormuz, ci chiar construcția frazelor e cea a lui Decebal Hormuz. Limbajul său era

sobru și sever. Folosește foarte rar adjectivele. Frazele lui Decebal Hormuz răsună precum pietrele aruncate în geamuri. Haiducul vorbește la fel.

– De ce-ai fugit din ținut?, întreabă boierul.

– Nu am fugit, răspunde haiducul Perlă. Am părăsit satul pentru că nu mai aveam pe nimeni. Tata a murit.

– Tatăl tău a fost ucis de un paznic al pădurii!, strigă boierul. Tatăl tău a fost ucis pentru că făcea braconaj în pădure.

– Nu, răspunde haiducul. Tata a murit într-un accident la pădure.

Sora Romana se ridică. Coincidența e mult prea vădită. Își amintește de ziua în care îl întrebase pe Decebal Hormuz în ce circumstanțe murise tatăl său. Voia să-l facă să vorbească de Xenia Ipsilanti, de cei doi paznici ai pădurii, de capcana pentru mistreți. Hormuz se mărginise la a răspunde sec, ca haiducul de pe ecran: „Tatăl meu a murit într-un accident la pădure."

– Și mama ta, și ea a murit într-un accident în pădure?, întreabă boierul.

– Mama a murit de durere, răspunde haiducul. Mama n-a mai putut să trăiască fără tata. Îl iubea nespus. A murit la patruzeci de zile după el. Tot într-o vineri.

Sora Romana își șterge ochii. Nu-i vine să creadă ceea ce vede. Haiducul Perlă este condus la închisoare. Trece prin fața unei fântâni înconjurată cu meri în floare. E chiar fântâna Sultanei. Haiducul roagă gărzile:

– Lăsați-mă să beau. Este fântâna credincioșiei. E cea mai bună apă din munte. Această fântână a fost săpată de un îndrăgostit pentru iubita sa. Cel care bea această apă rămâne credincios întreaga lui viață.

Sora Romana e acum convinsă: textul acestui film este scris de Decebal Hormuz. Sora Romana recunoaște înseși cuvintele lui Hormuz. Cuvinte cunoscute doar de ei doi. Era cu neputință însă, căci Decebal Hormuz murise de treizeci de ani. Sora Romana l-a văzut arzând pe aeroport pe 23 august 1944. Și totuși, cuvintele pe care ea le aude nu pot să fie decât ale lui. Cum poate un mort să scrie și să vorbească după treizeci de ani?

La sfârșitul proiecției, sora Romana se apropie de echipa de propagandiști. Întreabă:

– Cine este autorul acestui film?

– V-a plăcut?, întreabă sora Clara.

Cei trei oameni din echipă sunt mulțumiți. În afară de părintele Filaret și de domnul Brod, doar două surori au asistat la proiecție.

– Autorul acestui film e cel mai mare scriitor al Republicii Comuniste România. Se numește Teleorman. Blocul țărilor comuniste l-a propus, în acest an, la Premiul Nobel pentru Literatură. Dacă îl obține, va fi primul Premiu Nobel pe care România îl primește de când e pe lume. Nu-i așa că ați recunoscut România în descrierile sale?

– A scris mult?

Părintele Ieronim caută bobina filmului. Pe cutie e fotografia lui Teleorman.

– Iată câteva titluri ale cărților sale, spune părintele Ieronim: *Al doilea mormânt din Vinerea Mare, Răpirea Serafimei, Lacul dulce al Casianei, Fântâna Sultanei*. N-a fost tradus în franceză decât ultimul. A fost numit *Iubire sălbatică*. Dacă primește Premiul Nobel în toamnă, toate operele sale vor fi traduse. În toate limbile. Vreți să vă trimitem *Fântâna Sultanei*?

Sora Romana nu mai are nici o îndoială. Autorul acestor cărți e Decebal Hormuz. Pe 22 august 1944, când Hormuz a reapărut după o absență de trei luni la București, l-a cazat la cel de-al treilea etaj al Palatului Conducătorilor. Hormuz o întrebase în ce-ar consta munca lui la Crucea Roșie. Ea îi spuse să scrie poveștile pe care i le povestise la Dumbrava. „Ce povești"?, întrebase Hormuz. I-a enumerat atunci titlurile. Erau aceleași cu titlurile cărților scrise de Teleorman. De această dată nu mai era vorba de o coincidență. Hormuz era viu. Nu doar că era viu, dar se gândea la ea. Și-a ținut promisiunea pe care i-o făcuse. A scris poveștile. Însă altcineva le semnase.

Sora Romana privește fotografia lui Teleorman. Era ca un cap de mort. Cu ochii afundați în orbite. Un chip alungit ca un cap de cal. Cu oasele pomeților ieșite în afară.

– Vreți să vă trimitem *Fântâna Sultanei*? O vom cumpăra la Annecy. Chiar în această seară. Mâine o veți avea.

– Mulțumesc. Nu vă deranjați, spune sora Romana.

– Nici un deranj. Vom fi bucuroși să o primiți.

– Poșta nu ajunge până aici, zice sora Romana.

– Nu primiți scrisori aici?, se miră sora Clara.

– Suntem retrase complet de lume. Suntem, cu adevărat, moarte pentru lume. Poștașul nu trece nici prin cimitire, nici prin mănăstiri. Morții nu primesc scrisori.

– Poștașul trebuie să vă aducă cartea dacă noi o vom trimite. E plătit pentru asta. E meseria lui.

– Nu trece niciodată prin Combe Froide. Dacă, din greșeală, cineva scrie uneia dintre noi, scrisorile vin în cutia poștală, pe care domnul Brod a deschis-o la Sallanches.

– O rânduială barbară, spune sora Clara. Nici măcar în Evul Mediu călugărițelor nu le era interzis să primească scrisori.

– Nu e vorba de nici o interdicție, răspunde sora Romana. Noi am hotărât aceasta, după învățătura Sfinților Părinți și a trăitorilor în singurătate de dinaintea noastră. „Pe cât te desprinzi de pământ, pe atât de mult te apropii de cer."[1]

– Crudă trebuie să fie singurătatea dumneavoastră!, spune sora Clara.

– Singurătate?, spune sora Romana. Dar nu sunt suntem singure. „Cel ce este cu Dumnezeu nu e niciodată singur."[2]

– Ați suferit o mare decepție înainte de a vă închide aici. Pierderea patriei dumneavoastră ori a iubitului?

– Chilia monahală e un loc sfânt. N-ar putea să îndure multă vreme cadavrele afecțiunilor moarte sau persoana a cărei inimă e moartă.[3]

– Nu vă chinuie singurătatea?, întreabă sora Clara.

– Chilia monahală nu înseamnă în nici un caz singurătate. E o sălășluire întru pace, soră. Chilia înseamnă ușa închisă.[4]

– Sunteți prințesă în lume, zice sora Clara. Se spune că ați fost cea mai bogată tânără din România. Nu vă lipsește lumea?

– A fi călugăriță e mai mult decât a fi prințesă. Atâția împărați și atâtea împărătese au părăsit lumea pentru a intra în viața monahală. Singura măreție omenească este de a fi asemenea îngerilor, „vrednici de veșnicie".[5]

---

[1] Saint Bernard, *PL* 182, col. 612.

[2] Cicero, *De officiis*, 3, 1.

[3] Guillaume de Saint Thierry, *Lettre aux frères du Mont Dieu*, 21.

[4] *Matei* 6, 6.

[5] Saint Bernard, *PL* 183, col. 1168.

Dialogul este întrerupt. Sunt două mentalități și două tradiții ireconciliabile.

– Scenele pe care le-ați văzut în film despre foametea în lume sunt de nesuportat, nu-i așa?, întreabă părintele Ieronim.

– De nesuportat, aprobă sora Romana. Din nefericire, sunt lucruri și mai cumplite.

– Mai cumplit ca a muri de foame?

– Pentru noi, singurul lucru cumplit, singura nefericire, cu adevărat, este păcatul, spune sora Romana. Războaiele, exilul, foametea, inundațiile, persecuțiile, exterminările sunt flageluri vremelnice, trecătoare. Nu privesc decât trupul muritor. Toate aceste nefericiri se încheie odată cu viața omenească. Păcatul se întinde în veșnicie.[1]

Sora Romana privește fotografia scriitorului Teleorman. Se gândește la Dracula. Se gândește la vampiri. Se gândește la Shylock, negustorul din Veneția. Răpește opera lui Decebal Hormuz. E mai rău decât ar suge sângele. Precum vampirii. Sora Romana își revine. Spune că una ca aceasta n-ar putea fi adevărată. A văzut flacăra pe aeroport. Hormuz a murit. Dacă se gândește acum la el, acest gând este de la cel rău. Recunoaște cursa. Toți sfinții au fost victime ale glasurilor. Tereza de Avila, Ioana d'Arc și atâtea alte sfinte, care au auzit voci, nu au putut să-și dea seama dacă era vorba de glasul unui înger ori de cel al diavolului. Deosebirea duhurilor este cu neputință. Sora Romana se întreabă dacă e victima unui vicleșug al diavolului, care a intrat în mănăstire cu filmul, ori dacă este strigătul de disperare al lui Hormuz aflat în captivitate, înlănțuit undeva. Precum Prometeu în Caucaz, unde un vultur îi devora ficatul. Dacă Decebal Hormuz a ieșit viu din flăcări, se află înlănțuit, și Teleorman i-a răpit suflul, opera sa.

După plecarea domnului Brod, a părintelui Filaret și a propagandiștilor împotriva foametei, sora Romana intră în paraclis, se pleacă și cere ajutor din înalt. Îi cere lui Dumnezeu să o păzească de amintirea lui Hormuz, în cazul în care ar fi vorba de o cursă a diavolului. Deschizând ochii, sora Romana vede pe *proschinitar* – pupitrul pe care se află icoana sfântului sărbătorit – chipul Sfântului Ilie

[1] Sfântul Ioan Gură de Aur, *PG* 52, col. 549.

în car de foc. Aceasta îi amintește de flacăra de la Aeroportul Militari. Îi amintește de Hormuz.

Din ziua în care propagandiștii împotriva foametei au intrat în mănăstire, sora Romana îl vede pe Hormuz peste tot, îl aude fără încetare. În ciuda celor treizeci de ani de asceză, nu poate să discearnă dacă vocea pe care o aude este cu adevărat vocea lui Decebal Hormuz, aflat în captivitate, ori dacă este o cursă a diavolului, ce încearcă să o facă să cadă.

XXXI

Akedia sau maladia sfinților însinguraţi

Au trecut cinci zile de la vizita propagandiștilor. Sora Romana este bolnavă. Suferă de akedie. Nici un sfânt singuratic n-a scăpat de acest rău. Akedia este ca o amețeală de care suferă muncitorii care lucrează pe acoperișuri. În Statele Unite, unde sunt imobile mai înalte de o sută de etaje, nici un muncitor normal nu reușește să lucreze la aceste înălțimi din cauza amețelii. Americanii au aflat un trib de indieni în Canada care nu suferă de rău de înălțime. Sunt plătiți în aur. Sunt singurii care lucrează pe acoperișurile zgârie-norilor. Nici înălțimea spirituală nu face excepție: toți cei singuratici, de îndată ce sosesc în vârful scării ce urcă la cer, se îmbolnăvesc de akedie. Primul simptom al acestei maladii este de a fi obsedat ziua și noaptea de o imagine din trecut. Evagrie Ponticul, cel mai mare dascăl întru ale ascezei, spune: „Închipuirea, atunci când te rogi, îți aduce în minte chipul cuiva."[1] Exact ceea ce i se întâmplă surorii Romana. Dacă doarme, Hormuz, la care nu s-a mai gândit de treizeci de ani, îi apare în vis. Dacă se roagă, în loc să-L vadă pe Dumnezeu, are înaintea ei chipul lui Hormuz. Dacă se uită la icoana unui sfânt, vede trăsăturile lui Hormuz în chipul sfântului.

Sora Romana știe că toți singuraticii au fost ispitiți de diavol. Munciți. Sfântul Antonie a suferit zi și noapte din pricina chinurilor diavolului. Din punct de vedere teoretic, știe să lupte cu diavolul. În practică însă, diavolul e mai puternic. Chipul lui Decebal Hormuz, înlănțuit undeva în Carpați și obligat să scrie pentru Teleorman, o obsedează.

Sora Romana nu are decât un mijloc pentru a se elibera de obsesia care o torturează: rugăciunea. Dar rugăciunea nu mai este cura-

[1] Evagrie Ponticul, *PG* 79, col. 1176 D.

tă. Când se roagă, îl vede pe Hormuz. Nu vrea să le tulbure pe celelalte surori din mănăstire. Nu poate să mănânce. Nu poate să doarmă. Nu poate să se roage. Nu poate să mărturisească această durere decât lui Dumnezeu. Dar Dumnezeu pare că nu o aude.

Sora Romana e conștientă că șederea ei la Combe Froide e zadarnică. Se află aici de treizeci de ani. E complet despărțită de lume. În fiecare zi s-a apropiat de cer. Și iată că, dintr-odată, lumea o invadează. În zadar să rămână la schit din moment ce este legată de lume prin Decebal Hormuz.

Sora Romana s-a hotărât să părăsească mănăstirea. Întoarcerea monahului în lume este cu neputință, după tradiția orientală[1]. Fuga din mănăstire echivalează cu apostazia.

În *Instituțiile cenobitice* ale Sfântului Ioan Casian există un pasaj privitor la cei care fug din mănăstiri.[2] Fuga din mănăstire trebuie să aibă loc în timpul nopții, ca soarele să nu fie martor la un astfel de sacrilegiu. Fugarul trebuie să aleagă o noapte fără lună și fără stele, astfel ca aceste astre să nu fie martore la dezertarea și sperjurul său. Fuga trebuie să se facă în timpul unei nopți furtunoase, pe ceață și furtună, astfel ca nici copacii, nici plantele, nici o altă ființă să nu vadă chipul fugarului.

Cu toate că își dă seama de oprobriul de care va avea parte, sora Romana e pregătită să-l înfrunte. Și-a pierdut liniștea și singurătatea. Șederea ei în mănăstire nu mai are rost. Cei treizeci de ani de asceză au fost anulați. E precum navele care, după ce au înfruntat toate furtunile oceanelor, naufragiază în port. Joi, 25 iulie, aproape de miezul nopții, începe să plouă. Sora Romana se îmbracă în grabă. Nu face nici un zgomot pentru a nu le trezi pe celelalte surori. Scrie pe o foaie de hârtie cu litere de-o șchioapă: „Rugați-vă pentru mine, surorile mele, căci mă întorc în lume." Lasă foaia de hârtie pe pat și iese.

Plouă cu găleata. Sora Romana iese din incinta schitului. Ajunge pe pajiște. E deja complet udă. Apa se scurge pe sub hainele sale. Simte apa pe piele ca și cum s-ar afla sub un duș. Ghetele sale mari, de monahie, sunt pline cu apă. La fiecare pas, apa iese din încălțări cu un zgomot bâltit. Niciodată sora Romana nu s-a îndepărtat de

[1] Sfântul Teodor Studitul, *PG* 99, col. 1437.
[2] Sfântul Ioan Casian, *Les Cénobitiques*, 4, 6.

mănăstire mai mult de câteva sute de metri. Iar aceasta, vreme de treizeci de ani. Merge repede. Ca și când s-ar teme să nu fie prinsă. Își înfundă picioarele în iarbă ca și cum păcatul fugii i-ar apăsa pe umeri. Are o singură speranță: ca fuga sa să nu fie cu totul în zadar. Sora Romana are certitudinea că Decebal Hormuz trăiește și suferă în captivitate. Nădăjduiește că nu diavolul a făcut-o să fugă, ci că un înger i-a adus prin acel film chemarea disperată a captivului, SOS-ul lui Decebal Hormuz. Nimeni altcineva n-ar fi putut să cunoască pe Hormuz după povestirile sale. Mesajul pe care l-a lansat în film despre haiduci îi era adresat. Era ca o sticlă aruncată în mare. A primit mesajul. Dar, așa cum se prezintă lucrurile, nimeni n-ar putea să-i spună dacă e un mesaj autentic ori este o viclenie a diavolului. Iarba udă pe care pășește îi amintește de iarba Aeroportului Militari. Logic vorbind, nu vede cum Decebal Hormuz ar fi putut ieși viu din foc. Dar sora Romana e o monahie. Nu are nevoie de motivații logice. A auzit vocea lui Decebal Hormuz, a văzut titlurile cărților. Erau titluri de povestiri comandate de ea. Sora Romana știe că Dumnezeu, Care a făcut legile naturii, poate să le anuleze când vrea și cum I se pare mai bine. Desigur, Decebal Hormuz a ars în flăcările ambulanței pe aeroport. Dar dacă Dumnezeu a vrut să rămână în viață, l-a scos din flăcări numai cum El știe. Dumnezeu a putut să-l scoată din flăcări în același fel cum l-a scos pe Iona din pântecele chitului ori pe Daniel din groapa cu lei. Ori pe tinerii ce au ieșit nevătămați din cuptor. Faptul că ea l-a văzut pe Decebal Hormuz arzând pe aeroport nu e o probă concludentă a morții lui. Doar oamenii necredincioși cer probe materiale. Chiar sfinți ca apostolii lui Hristos cereau probe. Sfântul Toma a cerut îngăduința de a atinge rănile Domnului pentru a fi sigur că a înviat. Mai târziu, la Emaus, doi dintre ucenicii Săi L-au recunoscut la frângerea pâinii. O femeie e cu totul altfel. Când mironosițele, *miroforele*, au văzut mormântul gol și îngerul, au înțeles îndată că Hristos înviase. S-au dus să propovăduiască vestea. Era tot ceea ce se putea face. Nu au cerut dovezi materiale cum au făcut-o bărbații. Sora Romana a auzit vocea lui Hormuz. A înțeles cuvintele pe care doar ei, el și ea, le cunoșteau. Era îndeajuns ca ea să-l creadă viu. A plecat să-l elibereze. Cum va face aceasta? Se va lăsa întru totul îndrumată de Dumnezeu. E cel mai bun mod de a izbândi. În chilie, sora Romana nu

avea ceas. Nu există nici un ceas la schit. Ceasurile sunt utile pentru cei care trăiesc în timp. Monahiile se silesc să părăsească timpul așa cum au părăsit lumea și să trăiască după rânduielile veșniciei. Neavând ceas, nu știe la ce oră a plecat cu exactitate. Nici cât timp a mers. A auzit în mai multe rânduri pe domnul Mihail Brod spunând că pajiștea măsoară în jur de cinci kilometri. Atunci când sora Romana sosește la drumul asfaltat, ce ducea de la Mont Blanc către lacul Geneva, e încă întuneric. Ploaia cădea întruna. E nespus de obosită. Nu poate să se așeze, căci drumul, la fel ca pajiștea, e o uriașă băltoacă. E silită să înainteze. Să stea în picioare. Coborând acest drum asfaltat, se ajunge la Geneva. Urcându-l, se merge spre Mont Blanc. Sora Romana apucă în direcția Genevei. E pantă. Ceața e foarte deasă, dar mersul pe șosea e mai ușor.

După ce a parcurs câteva sute de metri, sora Romana e învăluită de o lumină ce vine din spate. Sunt faruri. Se îndreaptă spre partea dreaptă a drumului pentru a lăsa mașina să treacă. Speră să nu fie văzută, dar farurile autobuzului sunt foarte puternice. Adevărate proiectoare. E autobuzul Megève-Geneva. Șoferul a văzut de departe silueta slabă a monahiei ce merge prin ploaie. Încetinește. Se întreabă ce poate face afară, de una singură, pe un asemenea timp, o femeie. Mai cu seamă o călugăriță. Sosind în dreptul surorii Romana, autobuzul oprește.

Sora Romana ar vrea să se ascundă. Nu de teamă, ci pentru a nu fi văzută, pentru ca oamenii să nu știe că o monahie a fugit de la mănăstire. Sunt treizeci de ani de când sora Romana n-a văzut o mașină mergând în noapte. S-a dezobișnuit cu lucrurile din lume. Vede totul în lumina imaginilor biblice. Farurile îi amintesc de lumina Taborului. De ziua Schimbării la Față. În acea zi, trupul material și veșmintele lui Hristos au devenit lumină. Străfulgerată de faruri, are impresia că trupul și hainele i-au devenit luminoase. Autobuzul e chiar în dreptul său. S-a oprit. Ușa s-a deschis. La volan, pe scaunul său înalt ca un jilț, stă șoferul. Un bărbat brunet, foarte brunet, aproape negru. Ar trebui să fie un bărbat din insule. Din Martinica. Oamenii din insule, când sosesc în metropolă, preferă, cei mai mulți dintre ei, îndeletnicirea de șofer de autobuz. E o meserie mai conformă cu firea lor, care cere schimbarea peisajelor și a distracțiilor.

Sora Romana a pierdut obiceiul de a privi oamenii pe care îi întâlnește. Vechile reguli monahale prescriu monahiilor să-și țină ochii plecați. Un monah trebuie să se abțină de la a privi nu doar chipul unei femei, ci chiar și hainele acesteia. O monahie nu trebuie să privească niciodată chipul unui bărbat. Cu toate acestea, sora Romana a observat culoarea neagră și dinții de aur ai șoferului. Își amintește de împărăteasa Iosefina, care era născută și ea în insule.

– Urcați, soră!, strigă șoferul autocarului. Ce v-a apucat să hălăduiți prin ploaie pe timp de noapte?

Autobuzul atinge în mers trupul surorii Romana. Ușa este deschisă. Din interior răzbate o lumină stridentă. Sora Romana nu e obișnuită cu lumina electrică. La schit, folosesc lumânări. Lumina electrică i se pare neomenească, tăioasă ca ascuțișul unei săbii. Lumina lumânărilor de ceară de la schit e o lumină dulce și aromată ca mierea. Nu doar lumina răzbate prin ușa deschisă, ci și o căldură umedă. Și un miros de haine ude.

– Urcați, soră, urcați!, repetă șoferul. Vă e teamă?

În partea din spate a autocarului e un băiat ce sărută o fată. La două rânduri, înaintea lor, se află o femeie. Ar trebuie să fie o menajeră. Tinerii care se sărutau ar putea fi muncitori. Merg să lucreze la Geneva. Au luat primul autobuz de dimineață.

– Mulțumesc, domnule, spune sora Romana. Vreau să merg pe jos.

Apa i se prelinge pe chip. E udă de parcă ar fi căzut în apă.

– Nu e vreme de mers pe jos. Urcați, buna mea soră! Unde mergeți de una singură?

– La Geneva, răspunde sora Romana.

– La Geneva?, întreabă șoferul. Vreți să mergeți la Geneva pe jos udă leoarcă? Așa firavă cum sunteți? Hai, hop! Urcați!

– Nu pot să urc, domnule, răspunde sora Romana.

E complet orbită de lumina care iese din mașină.

– Și de ce nu puteți?

– N-am bani la mine, domnule.

– Gratis, soră, spune șoferul. Urcați!

Nu se clintește. Șoferul coboară din jilțul său. Îi întinde mâna. O apucă de braț și o trage în mașină.

– Ca și când aș trage un pește din apă. Cum ați făcut de v-ați udat în acest hal?

Nu răspunde.

– Chiar aveați intenția să mergeți pe jos până la Geneva, soră?, întreabă șoferul. Știți câți kilometri sunt până acolo?

– Nu știu, domnule.

Sora Romana se așază. Nici unul dintre pasageri nu ridică capul. Tuturor le e somn.

– Unde e mănăstirea dumneavoastră?, întreabă șoferul, privind-o pe sora Romana în oglinda retrovizoare.

E așezată în spatele lui.

– La Combe Froide, domnule.

Sunt treizeci de ani de când sora Romana n-a mai mers prin ploaie. Ghetele sale sunt pline de apă ca două vaze de flori. Hainele îi sunt grele. Îmbibate cu apă. Grele și aspre, ca și când ar fi fost de scândură. Surorii Romana îi este nespus de cald. Se simte ca într-o baie de abur. De când era copil nu s-a mai gândit la băile de aburi. Uitase că existau. A uita lucrurile din lume face parte din disciplina monahală. O monahie trebuie să șteargă din mintea sa toate amintirile. Ca și când ar rupe paginile unei cărți. Mersese în două rânduri la băi de abur. Era nespus de mică. Împreună cu unchiul Horațiu. Voia să i le arate. Acum, în autobuzul Megève-Geneva, avea aceeași senzație ca la băile de aburi din București. Și cum avea obiceiul de a raporta fiecare întâmplare trăită la Dumnezeu, raportează, de asemenea, în chip firesc, băile de aburi la Hristos. Se întreabă de ce mănăstirile nu au băi de abur. Are Dumnezeu ceva împotriva băilor? Nu poți fi sfântă dacă faci baie? E prima oară când își pune această întrebare. Biserica Ortodoxă interzice băile. Monahii de la Muntele Athos, cu toate că trăiesc pe țărmul mării, nu fac baie niciodată. Îi place lui Dumnezeu murdăria? Sora Romana își dă seama că în Răsărit, unde este cald, a-ți face baie e o plăcere. Pentru aceasta monahii și monahiile din Răsărit nu fac baie. În țările nordice și, mai cu seamă, în Irlanda, toate mănăstirile au piscine uriașe. Regulile monahale irlandeze prescriu și ele monahilor de a se îmbăia în mai multe rânduri pe zi. Chiar noaptea. Au existat asceți irlandezi care spuneau zeci de psalmi în piscină, în miez de iarnă. În Irlanda a face baie e un fel de pedeapsă. E atât de rece... Sora Romana e mulțumită că Dumnezeu nu este ostil regulilor de igienă. Chiar neavând baie, surorile din Combe Froide se spală totuși mereu. Sunt nespus de curate.

Sora Romana simte mirosul de apă de colonie al șoferului cu dinți de aur. N-a simțit acest miros de când a intrat în mănăstire. Sfântul Ioan al Crucii spune că un monah trebuie să disprețuiască parfumurile pentru că se va obișnui cu mirosurile cele bune și îi va displăcea pe cei care miros urât. Nefericiții miros aproape întotdeauna urât. Un monah trebuie să iubească, în ciuda mirosului urât. „În cer, toți oamenii vor mirosi frumos", se gândește sora Romana. Lui Dumnezeu Îi plac miresmele. Dumnezeu e frumusețe. Maria Magdalena a turnat mir pe capul lui Hristos.

Sora Romana se gândește la toate aceste lucruri în timp ce autobuzul coboară către Geneva.

– Cap de linie, soră, spune șoferul.

– Mulțumesc, domnule.

– Pentru nimic, soră. Nu puteam să vă las pe drum pe o astfel de vreme. Mergeți în Elveția?

– În Elveția, domnule.

– Țineți drept, soro, spune șoferul. Urmați oamenii care tocmai au coborât. Veți ajunge la vamă.

Ploaia a încetat. Sora Romana înaintează către postul de control. E o barieră. De cealaltă parte, e Elveția. Sora Romana simte dintr-odată că o dor dinții. De când a intrat în mănăstire nu au durut-o niciodată dinții. La mănăstire, nimeni nu avea nevoie de dentist. În viețile sfinților durerile de dinți nu sunt menționate niciodată. În pustie, unde trăiesc cei singuratici, la Muntele Athos și în alte mănăstiri nu e nevoie de dentist. Sora Romana e convinsă că o dor dinții deoarece a coborât în lume.

XXXII

O sfântă năpăstuită la postul de frontieră

– Ați căzut în apă, soră?, întreabă vameșul.

Sora Romana se uită la uniforme. Vameșii și grănicerii francezi și elvețieni sunt împreună. Cel care vorbește abia a sosit. Va intra în post la ora 6. Echipa de noapte e încă acolo. Nu a plecat, căci nu este încă 6. Și mai cu seamă că va începe din nou să plouă. Sunt cinci. Cei care tocmai au sosit sunt proaspăt bărbieriți și surâzători. Sora Romana e singură înaintea postului. Drumul e luminat ca un salon de bal. Persoanele din autobuz au trecut deja. Nu li s-a cerut nimic. Linia de demarcație între Elveția și Franța nu e precisă. În urmă cu treizeci de ani, când sora Romana a trecut prin acest post, era fortificată ca un câmp de bătălie. Care de luptă, tunuri antiaeriene, garduri de sârmă ghimpată. În mijlocul drumului, în crăpăturile asfaltului, creșteau maci roșii și iarbă. Acum, trecerea e liberă ca un trotuar.

– Mergeți în Elveția, soră?, întreabă un alt grănicer.

– În Elveția, răspunde sora Romana.

Vameșii și polițiștii au chef să o tachineze. Să vorbească cu ea. Întâi de toate, pentru că e foarte frumoasă. E nespus de firavă în haina ei monahală udă. Ca o rândunică în mijlocul drumului.

Vameșii sunt nespus de mulțumiți să vadă o monahie în mantie ca altădată. Astăzi, surorile se plimbă în civil. Încălțările surorii Romana sunt fără toc și au talpă groasă. Astfel de încălțări sunt rare. Doar plugarii de odinioară mai aveau. Încălțămintea și haina îmbibată cu apă contrastează straniu cu chipul nespus de fin al surorii Romana.

– Intrați o clipă la noi, soră, îi propune vameșul. Stați să se oprească ploaia. Vă grăbiți?

Nu spune nici nu, nici da. Îi privește pe bărbații îngrămădiți în postul de frontieră. Miros a tutun. Un miros nespus de puternic.

De treizeci de ani, sora Romana n-a mai simțit miros de țigară. La Palatul Conducătorilor și la castelul din Dumbrava se simțea mirosul de pipă al unchiului său Horațiu. Și-l amintește și acum.

– Nu vreți să intrați?

– Ba da, vreau, răspunde sora Romana.

Intră. Bărbații în uniformă îi fac loc. Aici, printre ei, e ca un pui de pasăre căzut din cuib pe timp de furtună.

Bărbații în uniformă o simt pe sora Romana atât de diferită de ei și de ceilalți pasageri, încât nu știu ce să-i spună. Unul dintre ei deschide gura și rostește cuvintele pe care le repetă cât e ziua de lungă:

– Aveți acte, soră?

Pune această întrebare pentru că nici o alta nu-i vine în minte și vrea ca mica soră să mai rămână printre ei. Un alt vameș ia un aer sever și spune:

– Arătați-ne actele, soră.

Spune aceasta cu vocea groasă, pe care o folosește din când în când, cerând pașapoartele băieților ori fetelor care trec frontiera însoțiți de părinții lor. De fiecare dată copiii sunt atât de uimiți că nu au...

– N-aveți acte, soră?

– Nu am.

– E foarte grav, soră, spune jandarmul. Trebuie să aveți întotdeauna actele la dumneavoastră. De ce nu le aveți?

Surorii Romana, care altădată îi sfida pe oamenii în uniformă cu pașaportul ei diplomatic și cu legitimația internațională, de această dată îi este teamă. E înspăimântată. Precum copiii. A pierdut obișnuința de a circula prin lume.

Părăsind schitul noaptea, sora Romana nu s-a gândit la pașaport. S-a gândit doar la păcatul pe care-l săvârșea întorcându-se în lume. Îi era teamă să nu trezească surorile. De altfel, chiar dacă ar fi vrut să-și ia pașaportul, nu ar fi putut. La vârsta de douăzeci și unu de ani, după patru ani de la intrarea în schit, sora Romana încredințase întreaga ei avere și actele sale domnului Brod. De atunci, nu mai avea acte. Nici o soră de la Combe Froide nu avea un act de identitate. Fiind cu toate străine, domnul Brod cerea odată la trei ani reînnoirea permisului lor de ședere în Franța. Îndeplinea aceste formalități la prefectura din Savoia fără să spună nimic surorilor. Chiar și fo-

tografiile pentru cărțile de ședere le lua fără ca surorile să știe la ce trebuie să folosească.

– E foarte grav să circulați fără un act de identitate, spune jandarmul.

Pare mulțumit că a înspăimântat-o pe mica monahie. Căci este la fel precum copiii pe care agentul de poliție îi întreabă de ce nu au plăcuță de înmatriculare la trotineta lor.

– Nu-l ascultați, soră, spune un alt jandarm. Puteți să treceți în Elveția fără pașaport. Din ce mănăstire sunteți?

– De la Combe Froide, spune ea.

– Sunteți de la mănăstirea Răsăritenilor? Nu sunteți franțuzoaică?

– Sunt româncă, răspunde ea.

– N-o tachinați, spune vameșul. Vreți să o faceți să plângă pe surioară?

I se adresează surorii Romana invitând-o să ia loc. Îi spune:

– Sunteți udă complet. Ați mers prin ploaie toată noaptea? Ce ați făcut de v-ați udat așa? O să răciți. E o imprudență.

– O imprudență, spune sora Romana.

– Mergeți, așadar, în Elveția? Dar de ce călătoriți cu noaptea în cap și pe ploaie?

– Am mai multe lucruri de rezolvat, răspunde sora Romana. Pentru a elibera un captiv.

– Sunteți de multă vreme în mănăstirea din Combe Froide?

– De treizeci de ani.

– Nu vă întreb câți ani aveți, soră, nu mi-aș permite. Nu se întreabă vârsta unei femei chiar dacă este călugăriță. Vă întreb de câți ani sunteți la mănăstirea Răsăritenilor.

Sora Romana e înconjurată de vameși și de grăniceri. Fac un arc de cerc în jurul ei. E precum albatrosul din poemul lui Charles Baudelaire. Albatrosul are aripi nespus de mari. Când cade pe puntea unui vapor, mateloții fac un cerc în jurul lui. Mărimea acestor aripi, care fac ca el să fie regele înălțimilor, îl oprește să meargă pe pământ, îl face ridicol. Sora Romana trăiește de treizeci de ani alături de îngeri, de sfinți și de Dumnezeu. Se simte ridicolă aici, la postul de frontieră, înconjurată de bărbați în uniformă.

– Sunteți de treizeci de ani la schitul Răsăritenilor?, spune vameșul.

– Am intrat aici în 1944, răspunde sora Romana. Sunt exact treizeci de ani.

– Lăsând orice politețe la o parte, trebuie să vă întreb, soră, câți ani aveți.

– Am 47 de ani, domnule, răspunde sora Romana. Sunt născută pe 9 septembrie 1927.

Bărbații care o înconjoară pe sora Romana sunt uimiți cu toții. O examinează din cap până în picioare. Sora Romana nu pare a avea mai mult de 25 de ani. Chipul său e opalin, palid și nespus de frumos.

– Aveți 47 de ani, soră? Dar cum ați făcut să rămâneți aproape ca o fetișcană?

Sora Romana se simte întru totul goală înaintea bărbaților care o privesc. Își pleacă ochii. Privirile bărbaților care o înconjoară alunecă pe pielea ei precum melcii.

– Dacă nu erați monahie, am fi crezut că mințiți, spune vameșul. Căci păreți foarte tânără. N-aveți nici un act, nu? Nu puteți să ne demonstrați vârsta.

– Nu, răspunde ea.

– Vă întoarceți în această seară la mănăstire ori rămâneți în Elveția?

– Rămân în Elveția, răspunde sora Romana.

Mașinile încep să treacă în cele două direcții. Polițiștii și vameșii ies și intră. Din când în când, îi întreabă pe călători dacă nu au mărfuri de declarat. Îi întreabă fără să insiste. Plouă din nou. O ploaie puternică.

– În Elveția unde mergeți, soră?, întreabă un vameș.

– La biserica ortodoxă, răspunde sora Romana.

– Luați autobuzul?

– Nu, răspunde sora Romana.

– O să vină cineva după dumneavoastră cu mașina?

– Merg pe jos, răspunde sora Romana.

– Pe jos? Dar de ce? Aveți un autobuz la o sută de metri de aici.

– N-am bani la mine.

Grănicerii sunt nedumeriți. Li se pare suspect. Nu știu exact ce anume, dar sunt siguri de aceasta. Frumoasa călugăriță a fugit din mănăstire? Aceasta era grav odinioară. Monahiile de astăzi ies din

mănăstire și se întorc când vor și cum vor. Mai cu seamă dacă s-a lua decizia ca ele să participe la întâlniri ale muncitorilor, mamelor ori ale altor asociații, la reuniuni care, de obicei, se prelungesc până foarte târziu în noapte. Polițiștii sunt totuși convinși că foarte tânăra și frumoasa soră le ascunde ceva. Are un chip nespus de serios. Nu era, așadar, o aventură mersul pe timp de noapte. Căci a mers o bună parte din noapte. Aceasta se vedea. Singurul lucru plauzibil e că monahia e bolnavă. Doar o persoană care nu e în toate mințile e în stare să alerge pe drumuri, printr-o ploaie puternică, în timpul nopții. Dacă e bolnavă, cu siguranță a avut o criză de nervi ori altceva asemănător. În acest caz, vameșii și grănicerii sunt obligați să cheme o ambulanță. Înainte de a o face, continuă ancheta.

– Din ce motive vreți să mergeți în oraș pe jos? Ați spus că nu aveți bani deloc.

– N-am deloc.

De treizeci de ani, sora Romana nu a atins nici cea mai mică monedă. Poșeta de piele, plină de bancnote și de bani de aur, a dat-o domnului Brod pentru a o remite fundației Zenaida Zlataust pentru opere caritabile.

Durerea de dinți e din ce în ce mai puternică. Sora Romana e nespus de obosită. N-a închis un ochi nici măcar pentru o clipă în acea noapte.

– Vă vom da bani ca să luați un taxi, soră. Pentru asta vă veți ruga pentru noi la biserică, spune unul dintre vameși.

Un alt grănicer, care e cel mai în vârstă, nu este de acord. Monahia de la punctul de frontieră e suspectă, nu se comportă normal. Vameșii uită că o monahie retrasă nu poate să aibă un comportament normal atunci când vine în lume. Comportamentul copiilor e, de asemenea, anormal pentru lumea adulților, precum comportamentul adulților pentru lumea copiilor. Ceea ce este înțelepciune pentru lume e nebunie în mănăstire și ceea ce este nebunie în lume este înțelepciune în mănăstire.

– Nu sunteți un pic bolnavă, soră?

– Ba da, spune ea.

Își duce mâna la obrazul drept pentru a arăta că o dor dinții. Mâna surorii Romana e nespus de firavă. Precum o floare albă. Precum o garoafă. O așază pe obrazul său opalin și spune:

– Mă dor cumplit dinții. Durerea m-a apucat dintr-odată. De când am coborât din autobuz.

Roșește. Îi este rușine că o dor dinții și mai ales să spună aceasta în public.

– Cunoașteți pe cineva la Geneva, soră? Pe cineva care să vină să vă ia cu mașina?

– Nu e nevoie. Pot foarte bine să merg pe jos.

– Trebuie să vă oprim, soră. Nu vă dor doar dinții. Aveți și febră. Vă strălucesc ochii. Hainele sunt ude. Arătați-ne ghetele.

Sora Romana își ascunde picioarele sub scaun, dar în jurul ei e o băltoacă scursă din haine.

– Spuneți-ne numele unei persoane care poate să vă ia cu mașina. Nu e înțelept să plecați pe jos. La ce oră ați părăsit mănăstirea?

Sora Romana vrea să mărturisească că n-a dormit întreaga noapte. Că a mers tot timpul pe jos, începând de la miezul nopții. Dar nu e nevoie să dea mărturie. Bărbații care o înconjoară sunt polițiști și vameși. Sunt oameni a căror meserie cere să aibă un ochi experimentat. Un vameș trebuie să vadă ce se află în buzunarele și în valizele pasagerilor fără să le scotocească.

– Nu cunoașteți pe nimeni care să aibă o mașină și care să vină să vă ia?

– Cunosc o persoană care are mașină, spune sora Romana. Domnul Mihail Brod. Conduce în toate duminicile pe preot la mănăstire.

Pentru sora Romana, cuvântul „mașină" e legat de numele domnului Brod așa cum cuvântul „alb" e legat de cel de zăpadă.

– Are telefon?

– Nu știu, răspunde sora Romana.

– Care e numele acestui domn?

– Mihail Brod, spune sora Romana.

Unul dintre vameși caută numele domnului Brod într-un anuar. Un altul o întreabă pe sora Romana:

– Domnul Brod nu are un Cadillac mare, negru?

– Exact, spune sora Romana.

– Toată lumea îl cunoaște pe domnul Brod. Trece în fiecare duminică pe aici. Cu preotul. Nu se poate să nu-l fi remarcat. Are cel mai lung și cel mai scump Cadillac. Domnul Brod e o persoană onorabilă. Nu e prea devreme pentru a-l trezi?

– Gândiți-vă că domnul Brod e un om matinal, spune vameșul care caută în anuar. Trece frontiera la orele 6 dimineața.

Sora Romana a ascuns tuturor fuga sa din mănăstire. E înspăimântată la gândul că domnul Brod va afla. Dar nu poate să-i oprească pe vameși să facă aceasta. Ar fi trebuit să tăinuiască numele domnului Brod, însă a uitat să mintă. A uitat să ascundă adevărul.

Unul dintre vameși formează numărul.

– Domnul Brod la telefon? Aici postul vamal Annemasse. Avem aici o monahie care a coborât în această noapte de la mănăstirea din Combe Froide. E udă leoarcă. Cred că a mers pe jos mai multe ceasuri din noapte. E puțin bolnavă și foarte obosită. N-are bani să ia mașina. Am fi putut să-i dăm. Dar credem că e mai bine să n-o lăsați singură. Înțelegeți? E mai bine să vină cineva să o ia cu o mașină. Vreți să știți cum se numește? Cum vă numiți, soră? Sora Romana?

Vameșul încearcă să-l convingă pe domnul Brod că e vorba de sora Romana, că chiar ea, în carne și oase, se află la postul de frontieră. Căci domnul Brod nu poate să creadă un asemenea lucru. Poate să și-o închipuie pe sora Romana vorbind cu Dumnezeu, cu îngerii. Domnul Mihail Brod nu și-o poate închipui însă vorbind cu vameșii de la frontieră.

– Domnul Brod nu crede că sunteți aici, spune vameșul. Vreți să vorbiți cu dânsul, soră?

Sora Romana n-a vorbit la telefon de treizeci de ani. Ia timid receptorul. E cald.

– Bună ziua, domnule Brod. Sunt sora Romana. Nu vă dați osteneala de a vă deranja. Pot foarte bine să merg pe jos. Acești domni au ținut să vă sun. Mă întrebați de ce sunt aici? Pentru a ajuta un prieten care este închis. Un prieten din România. Nu-l cunoașteți, domnule Brod. Nu mă voi întoarce la mănăstire până ce nu dau de el. E captiv. Da, domnule Brod, știam bine că o să mă înțelegeți.

La celălalt capăt al firului, domnul Brod e departe de a înțelege. Dimpotrivă, e chiar mai convins decât vameșii că sora Romana e bolnavă. Că a fost victima unei crize de nebunie și că a fugit din mănăstire.

XXXIII

Căderea surorii Romana

Domnul Mihail Brod nu are curajul de a merge de unul singur la frontieră. Soția sa doarme încă. O trezește.

– Îmbracă-te repede, Mathilda. Hai cu mine la Annemasse. Nu am puterea să mă duc singur.

– Ce ai pățit?, întreabă doamna Mathilda Brod.

E o femeie grăsuță cu părul cărunt.

– Sora Romana a plecat din mănăstire. A fugit pe jos în această noapte în timpul furtunii.

– Unde e?

– La postul de frontieră. M-au sunat vameșii. Mi-au telefonat să merg după ea. Și-au dat seama că sora Romana e bolnavă. Trebuie să fi suferit o criză. E foarte grav. Doar o criză de nebunie putea să o facă să fugă.

– Ești sigur că e ea?

– Vameșii mi-au dat-o la telefon ca să o pot recunoaște. Chiar ea.

Mathilda Brod n-a văzut-o niciodată pe sora Romana, dar o cunoaște ca și când ar fi întâlnit-o în toate zilele. Doamna Brod s-a căsătorit în 1945, la un an după intrarea prințesei Roxana Paleolog la schit. Îi știe povestea. La început, domnul Brod îi vorbea tot timpul despre ea. Era un eveniment care i-a marcat pe amândoi. Căci nu se întâmplă în fiecare zi ca o prințesă de 17 ani, foarte inteligentă, foarte frumoasă și nespus de bogată, să părăsească lumea fără un motiv anume și să se închidă într-o mănăstire. Doamna Mathilda Brod e cu atât mai impresionată, cu cât ea nu ar fi putut să facă niciodată ceva asemănător.

– Doar ca să mergem să o luăm de la frontieră?, întreabă doamna Brod. Pun ceva pe mine și te însoțesc. A coborât pe jos de la mănăstire?

– Mă tem că da, spune domnul Brod.

– O criză de nebunie, desigur, spune Mathilda Brod. Trebuie să ne grăbim. Săraca soră Romana!

După un sfert de oră, frumosul Cadillac al domnului Brod se oprește în fața postului de frontieră din Annemasse. Soții Brod sunt înspăimântați. Pentru ei, călugărițele de la Combe Froide sunt ca propriii lor copii.

Doamna Brod intră prima. Sunt șapte vameși și grăniceri. În mijlocul lor, așezată pe un scaun, nespus de slabă și de plăpândă, se află sora Romana. Nu te poți înșela nicicum. Cu toate acestea, doamna Mathilda Brod se întoarce și-i spune soțului ei:

– Nu e sora Romana.

– Ea e, răspunde domnul Brod.

Mathilda Brod privește chipul de fetișcană al călugăriței. Are doi copii. O fată și un băiat. Pe fiică o cheamă Suzanna și are 28 de ani. S-a căsătorit și este mamă. Mathilda Brod are toate motivele de a nu o recunoaște pe sora Romana, de a se întoarce și de a-i spune soțului că nu e ea, căci călugărița așezată în mijlocul vameșilor e mult mai tânără decât Suzanna, fiica sa.

– Sora Romana are aproape aceeași vârstă ca mine, spune ea. A intrat în mănăstire cu un an înainte de căsătoria noastră. Tânără nu poate fi sora Romana.

– Ea este, răspunde domnul Brod.

O împinge pe soția sa. Nu are curajul de a o înfrunta pe sora Romana. Vrea mai întâi să-i observe comportamentul.

– Sunteți atât de udă, soră, spune domnul Brod. V-o prezint pe soția mea. Haideți cu noi acasă.

Domnul Brod vrea să evite orice discuție publică. Nu vrea ca vameșii și grănicerii să fie martori la căderea surorii Romana. Căderea unei călugărițe e un fapt penibil și dureros. Nu trebuie să faci publică această cădere. E un spectacol sfâșietor.

– O iei acasă?, întreabă doamna Mathilda Brod. N-ar fi mai bine să o ducem direct la o clinică?

– Trebuie ca mai întâi să o scoatem de aici, spune domnul Brod. Să o scoatem cât mai repede și cât mai discret cu putință. Ajută-mă! Ești femeie. Știi mai bine să te ocupi de asta.

– Hai, soră, spune doamna Brod.

O ia pe sora Romana de braț și o conduce la mașină.

Domnul Mihail Brod strânge mâna vameșilor și le mulțumește că l-au chemat. Sora Romana e așezată pe bancheta din spate. Se afla pe același loc pe data de 24 august 1944. Când a urcat pentru prima oară la schit. În acea zi, la dreapta sa era așezată valiza părintelui Chiril. Astăzi, locul lui Dumnezeu este gol.

Doamna Mathilda Brod stă lângă soțul său. Se uită în oglinda retrovizoare. Nu poate să înțeleagă cum această călugăriță, care are aceeași vârstă ca ea, pare mai tânără ca fiica sa. O examinează în oglindă. Cu atenție. Sora Romana nu are nici un rid. Chipul îi este de adolescentă. Doamna Brod e nedumerită. E geloasă. Doamna Brod e dintr-o familie germană protestantă din Neuchâtel. A devenit ortodoxă prin căsătorie. Dar a păstrat aplecarea spre spiritul realist al protestantismului. Acceptă că pare mai în vârstă decât sora Romana. E firesc. A avut doi copii. N-a scăpat de nici una dintre durerile și grijile unei femei din această lume. Sora Romana n-a cunoscut nimic din toate acestea. E normal ca chipul ei să fie mai tânăr.

„O mănăstire nu este, totuși, un congelator, își spune Mathilda Brod. Sora Romana și-a păstrat tinerețea de la 17 ani. Nu e firesc."

Revolta Mathildei Brod e una îndoită. E supărată pe sora Romana nu doar pentru tinerețea ei, ci și pentru că a părăsit mănăstirea. Nimeni nu e mai revoltat împotriva unui păcat al sfinților decât oamenii care nu au credință ori au o credință slabă. Când catolicii au înlăturat obiectele de cult și ornamentele bisericilor lor, vânzându-le anticarilor, după Conciliul Vatican II, cei mai scandalizați au fost necatolicii. Aceștia știau că alături de casele lor, în orașul lor, în satul lor, se aflau biserici solide, obiecte sfințite, preoți. Alături de ei era sacrul. Era Dumnezeu. Se aflau în siguranță. Puteau să trăsnească biserica prin necredința lor. Știau că Biserica era neclintită. Puteau să dea frâu liber fanteziilor lor, anticlericalismului și ateismului lor. Nimic supărător nu putea să li se întâmple. În ziua în care sacrul a fost eliminat din biserică, necredincioșii se vor clătina. Elementul cel mai stabil de pe pământ nu mai era acolo. Lumea întreagă se clătinase. Biserica Romană era coloana vertebrală a lumii. Ea a păstrat în decursul istoriei lumea verticală. Fără verticalitate, trăinicie și neclintirea Bisericii Romane, echilibrul lumii era în pericol. Pentru Mathilda Brod existența călugărițelor, a sfintelor de la Combe Fro-

ide, era o chestiune de confort și de securitate. Mathilda Brod era furioasă și revoltată că sora Romana a părăsit mănăstirea. A primit o educație protestantă. Protestanții nu au sfinți. Prezența sfinților este pentru ea reconfortantă precum aerul dătător de viață și tonic care coboară din Mont Blanc și de pe celelalte vârfuri de munte din Elveția. Căderea Evei îndurerează întreaga lume. Nimeni nu rămâne indiferent la slăbiciunea sa. Chiar și cei care consideră că povestea Evei este o legendă. Ar fi preferat ca ea să-l biruie pe șarpe. Umanitatea ar fi fost mai trainică dacă Eva s-ar fi dovedit mai puternică. Dacă l-ar fi învins pe diavol. Fuga surorii Romana e o umilire personală pentru Mathilda Brod. O călugăriță puternică reconfortează întreg pământul. Mai cu seamă pe cei care nu cred în Dumnezeu. Știu că sfinții sunt acolo. Se roagă în locul lor. Nimic rău nu se poate întâmpla. Sunt colacul de salvare al necredincioșilor. Sfinții, pentru atei, sunt precum sârmele trapeziștilor care flutură la circ. Un element de securitate. Preferă ca sfinții să fie mereu alături de ei. Să fie puternici și sfinți cu adevărat. Căci, în caz de primejdie, ca în timpul potopului, dacă nu ar fi fost un sfânt ca Noe, lumea ar fi fost înghițită de ape. Nefericirea Sodomei și a Gomorei provine din faptul că între zidurile lor nu se aflau sfinți. Sfinții din Sodoma și Gomora s-au topit și au căzut ca sora Romana.

Ajung la casa domnului Brod. Un apartament luxos, modern și spațios. Mobila e foarte veche, adusă de Mathilda Brod la căsătorie. Mobilă al cărei lemn este șlefuit de trecerea anilor. Există și mobilă modernă. Casa familiei Brod este așezată pe strada patriciană. Sora Romana nu vede nimic în jur. Pentru că a petrecut treizeci de ani în mănăstire. Călugării nu trebuie să privească. Postul privirii este unul de căpătâi. Căci lucrurile văzute sunt ca un zid care împiedică vederea nevăzutului.

Încă de la sosirea în salon, domnul Brod întreabă:

– Spuneți-mi, soră Romana, ce s-a întâmplat?

Întrebarea îi ardea buzele domnului Brod încă de la telefonul vameșilor. Repetă:

– Ce vi s-a întâmplat, soră?

– Nu, Mihail Brod, îi spune soția, nu e momentul. Las-o mai întâi să se schimbe.

– Să se schimbe?, strigă domnul Brod.

Nu s-a gândit niciodată că surorile de la Combe Froide se schimbau. Le vede întotdeauna îmbrăcate. Comportamentul și mișcările lor de la schitul Combe Froide nu lasă nicicând să se vadă că ele au existență omenească. Domnului Brod îi vine greu să înțeleagă ceea ce îi spune soția. Nu poate să și-o imagineze pe sora Romana schimbându-și haina, așa cum nu poate să-și închipuie că Maica Domnului și sfinții își schimbă hainele. De treizeci și doi de ani Domnul Brod urcă în toate duminicile și în toate zilele de sărbătoare la schit. N-a auzit niciodată acolo un singur cuvânt despre viața pământească. Nici o călugăriță nu i-a vorbit niciodată despre mama, tata, familia ori țara ei. Nu au fost surori bolnave nicicând. Medicul n-a urcat niciodată la schit. Surorile au trup, dar ele trăiesc ca și când nu ar avea. Sunt precum Melchisedec, care nu avea nici tată, nici mamă, nici o genealogie. Din această cauză, existența lor în chiliile albe precum bucățile de zahăr aruncate pe Combe Froide este sinonimă cu rugăciunea. Nimic în plus. Nimic în minus. Orice călugăriță e rugăciunea întrupată. Domnul Brod este, așadar, nespus de mirat auzind-o pe Mathilda spunând că sora Romana trebuie să se schimbe. Când nu sunt singuri, doamna Brod îl strigă pe soțul ei, Mihail Brod.

– Aduc ce trebuie, spune Mathilda.

Iese din salon. Câteva minute mai apoi, se întoarce. Aduce o haină monahală, încălțăminte, șosete de lână neagră.

– Iată hainele dumneavoastră, soră Romana!

– Hainele mele?, întreabă sora Romana.

– Ale dumneavoastră. Iată eticheta. E scris clar.

– Cum de aveți haine pentru mine în casa dumneavoastră?

– Avem haine pentru toate surorile. Mihail Brod a hotărât așa. Dacă o călugăriță de la Combe Froide moare, trebuie ca Mihail Brod să urce cu haine noi pentru înmormântare. E bine să fie gata.

– Și de unde știți măsura hainelor? De unde cunoașteți numărul încălțămintei noastre?

– Mihail Brod are măsurile hainelor pentru toate surorile. Are, de asemenea, și numărul încălțămintei dumneavoastră.

– Nu-mi amintesc să i le fi dat domnului Brod.

– Dar nu i-ați dat nimic, spune Mathilda. În ziua în care ați îmbrăcat haina monahală ați făcut o legătură cu toate hainele dumneavoastră și i le-ați dat lui Mihail Brod ca să le împartă săracilor.

Toate surorile din Combe Froide au făcut la fel. Mihail Brod a notat talia hainelor și numărul încălțămintei înainte de a le împărți. Le-a comunicat croitorului. Pentru a vă confecționa haine monahale pe măsură. Eu i-am dat ideea. I-am spus că era mai elegant. E întotdeauna jenant să ceri unei călugărițe talia hainelor și numărul de la pantofi. El este efor și epitrop al mănăstirii dumneavoastră. El se ocupă de aceste lucruri. În vechime, era un păcat din partea unui monah să observe că încălțămintea era ruptă ori hainele îi sunt sfâșiate. Un monah nu trebuia să vadă aceste lucruri. Nu avea altă sarcină decât aceea de a-L căuta pe Dumnezeu și de a se ruga. E rolul economului să ia aminte la încălțăminte și la hainele călugărilor înainte de a fi schimbate. Domnul Mihail Brod nu face decât să respecte tradiția. La fel și cu fotografiile dumneavoastră pentru cartea de identitate. Se jena să vă ceară să vă așezați în fața aparatului de fotografiat. L-am sfătuit să facă câteva fotografii de grup pe ascuns și apoi să extragă fotografiile de identitate la fotograf.

– Grija dumneavoastră față de noi este mișcătoare, spune sora Romana. N-aș fi bănuit nicicând aceste detalii. Delicatețea de care dați dovadă este sublimă. De ce faceți toate acestea pentru noi?

– *Psychico,* pentru suflet, răspunde Mathilda Brod. Împliniți sfințenia de care noi nu suntem în stare în lume. Vă rugați, acolo sus, în locul nostru, căci noi nu avem timp de rugăciune în lume. Apoi, dumneavoastră, monahiile și sfinții, sunteți persoane care trăiți lângă Împăratul ceresc. Lângă Dumnezeu. E întotdeauna practic să ai prieteni în preajma împăratului. Căutăm prietenia dumneavoastră, pentru că nu suntem asemenea privilegiaților care trăiesc în palatul ceresc.

Sora Romana e condusă în camera sa.

– E camera Suzannei, fiica mea, explică Mathilda Brod.

Sora Romana se întoarce în salon după câteva minute. E îmbrăcată la fel ca mai înainte, cu singura diferență că hainele sunt uscate. Poartă haina pregătită pentru înmormântare. În loc să fie așezată cu această haină în mormânt, o va purta în lume. Părul surorii Romana e diferit față de al celorlalte călugărițe de la Combe Froide. Ea e româncă. Călugărițele românce sunt singurele dintre ortodoxe care nu-și pun vălul direct pe cap. Se acoperă mai întâi cu un potcap negru, înalt de trei-patru centimetri, și așază voalul pe deasupra. E un

acoperământ nespus de frumos. Asemănător cu cel purtat de reginele și marile doamne din Evul Mediu.

– Povestiți-mi, soră Romana, ce s-a întâmplat. Ce vi s-a întâmplat? De ce ați părăsit mănăstirea în miez de noapte pe ploaie și pe jos? De ce ați coborât la Geneva?

– V-am spus la telefon, răspunde sora Romana. Am coborât pentru a salva un captiv.

– Ce captiv?

Mathilda și Mihail Brod urmăresc cu atenție cuvintele și comportamentul surorii Romana. Sunt siguri că ceva s-a rupt în ea. Că este bolnavă.

– Vreau să salvez un captiv, explică sora Romana. E un băiat pe care l-am văzut doar pentru câteva zile. Era atât de ieșit din comun, că nu l-am uitat. Mi se face rău știindu-l captiv. Am părăsit mănăstirea pentru a-l salva.

– De unde știți că prietenul dumneavoastră este captiv?, întreabă Mihail Brod.

– Propagandiștii împotriva foametei m-au informat, spune sora Romana. Le-ați spus lucruri foarte aspre. Credeați că erau în serviciul diavolului. Că diavolul ar fi intrat în mănăstire prin filmul lor. Le-ați spus, citând din Evagrie Ponticul, că diavolul folosește mereu imaginile atunci când vor ca monahii să cadă.

– Și n-am avut dreptate, soră?, întreabă domnul Brod. Îmi reproșez, dimpotrivă, slăbiciunea, lipsa mea de fermitate. L-am ajutat pe diavol să intre aici pe 20 iulie. Ziua prăznuirii Sfântului Ilie. Astăzi, după cinci zile, opera diavolului a fost săvârșită. Ați părăsit mănăstirea. Fuga dumneavoastră e o biruință a diavolului.

– Nu, domnule Brod, spune sora Romana. Nu diavolul a intrat în mănăstire cu tinerii propagandiști. Îngerul a intrat împreună cu ei.

– Care înger, soră?

– Îngerul care mi-a adus mesajul captivului. Fără ei, SOS-ul sărmanului băiat nu mi-ar fi parvenit nicicând. Îngerul, nu diavolul, era cu ei.

– Și cum v-a transmis îngerul acest mesaj?, întreabă doamna Mathilda Brod.

Vorbește cu buzele strânse. Împotriva voinței sale. Cu un fals surâs. Pentru a nu o irita pe sora Romana. Mathilda Brod e o elvețiană autentică. Elveția este patria psihiatriei. Mathilda Brod știe că cu

bolnavii mintal trebuie să vorbești la fel cum ai vorbi cu bețivii, fără să-i iriți cumva. Nu se îndoiește de virtutea surorii Romana și de a celorlalte călugărițe de la Combe Froide. E sigură că aceste călugărițe, atunci când mor, ajung direct în Rai. În ciuda acestui fapt, Mathilda Brod nu crede că sora Romana a vorbit cu un înger. Mathilda Brod nu neagă existența îngerilor, dar nu poate accepta ideea că un înger a urcat în camioneta verde pentru a intra la Combe Froide spre a-i transmite un mesaj surorii Romana. Bunul său simț nu poate accepta aceasta. Îngerii nu sunt postași. Îngerii nu aduc mesaje de dincolo de Cortina de Fier. Faptul că sora Romana susține contrariul înseamnă că este bolnavă. Mathilda Brod trece la atac.

– Cum v-a transmis mesajul?

– Prin film, răpunde sora Romana.

– Ați recunoscut imediat că era un mesaj destinat dumneavoastră? Că provenea de la prietenul dumneavoastră captiv?

– Exact, răspunde sora Romana.

E mulțumită să fie înțeleasă.

– Când l-ați văzut pentru ultima oară?

– Pe 23 august 1944, răspunde sora Romana. Se numește Decebal Hormuz. Avea pe atunci 19 ani. Camioneta sa a trecut peste o mină la intrarea în aeroport. Se afla împreună cu unchiul meu Horațiu Știrbei. Au ars. Sub ochii mei.

– Și de la acest băiat, care a ars sub ochii dumneavoastră în urmă cu treizeci de ani, ați primit un mesaj?

– Exact, răspunde sora Romana.

– Soră Romana, vă iubesc nespus, spune Mathilda Brod. Nu mă îndoiesc de sinceritatea dumneavoastră, dar cred că e mai bine să fiți examinată de un psihiatru înainte de a face orice altceva. Sunteți de acord să chemăm la cină un psihiatru? E o somitate în materie și un bun prieten al lui Mihail Brod. Are o mare clinică la Küsnacht. Sunteți de acord?

– Bineînțeles, răspunde sora Romana. Sunt convinsă că îngerul s-a folosit de pelicula unui film pentru a aduce mesajul captivului. Cred că e adevărat. Cât privește credința, există întotdeauna „teamă și cutremur". Ar fi un ajutor prețios pentru mine să am diagnosticul unui medic. El va decide dacă există fisuri în rațiunea mea. Mă voi întâlni cu plăcere. Aveți o idee foarte bună, doamnă.

XXXIV

Sfinții și psihiatrii

Sunt patru în jurul mesei. Domnul și doamna Brod, sora Romana și celebrul psihiatru elvețian, doctorul Brunner.

Domnul Brod are remușcări. Dacă era ortodox, fără să fi fost elvețian, n-ar fi invitat niciodată un psihiatru pentru a examina o călugăriță. Dar e elvețian. E o realitate. Nu poate să facă nimic. Și este, în același timp, un om al secolului al XX-lea. Nimeni nu poate să se sustragă complet influenței epocii sale. Secolul al XX-lea e cel al săptămânilor decapitate. Duminica e în fruntea săptămânii. A fost tăiată. În locul ei s-a introdus weekend-ul, zilele care seamănă unele cu altele. Secolul al XX-lea este secolul săptămânilor acefale și al timpului acefal. Aceasta are repercusiuni în toate domeniile. Suprimând duminica, se suprimă tot ceea ce scapă rațiunii omenești și este măsurabil. Viața socială a fost clădită așa cum s-ar construi o locomotivă ori o uzină. Se face întotdeauna abstracție de cele imponderabile, nedefinite și de întreaga gamă a lucrurilor fără importanță din punct de vedere științific, dar care fac fericirea ori nefericirea în viața omenească. Desigur, domnul Brod nu va merge atât de departe ca monahii benedictini din mănăstirea Cornavaca din Mexic, care au chemat în sfânta lor casă tinere femei psihiatre pentru a-i psihanaliza pe sfinții monahi. Inițiativa tânărului abate, un belgian, a entuziasmat presa, pe teologi și opinia publică. Era aplaudat faptul că credința și știința merg împreună. Rezultatul a fost cel așteptat. Un rezultat firesc. Doctorițele, psihanalizându-i pe tinerii monahi, au făcut copii cu ei. Părinții monahi au devenit părinți de copii în carne și oase. Și mănăstirea și-a închis porțile, căci o mănăstire nu este o casă în care se fac copii. Viața monahilor care au trăit aici și-a aflat împlinirea pe pământ, nu în cer.

Bunul simț al domnului Brod îi dictează să nu meargă mai departe. Doamna Mathilda Brod deschide discuția, după cafea, spunând:

– Dragă doctore Brunner, v-am invitat în această seară pentru a asculta povestea petrecută cu sora Romana. Dorim să aflăm părerea dumneavoastră ca medic. Cu acordul surorii Romana v-am invitat. E dispusă să se lase examinată de dumneavoastră.

– Da, într-adevăr, cu acordul meu, spune sora Romana. Observațiile doctorului îmi vor fi nespus de prețioase. Când vrei să ai un diagnostic bun, ceri mai multe păreri. Căci, așa cum spune Sfântul Ioan Scărarul, „desăvârșirea nicicând desăvârșită desăvârșire a celor desăvârșiți." Nimeni nu este scutit de greșeli. Chiar și îngerii au păcătuit. Îi spuneam doamnei Brod că aș fi fost bucuroasă să fiu ascultată de un medic. Dacă el observă o fisură, o anomalie de care nu sunt conștientă, îmi va spune. Nu văd de ce unei călugărițe să-i fie teamă să vină înaintea unui medic. Ea, care așteaptă cu nerăbdare să se prezinte înaintea lui Dumnezeu, Marele Judecător, Care vede tot și scrutează inimile și rărunchii. Asceții din pustie aveau obiceiul să scotocească toate pliurile și toate cotloanele sufletului și patimile omenești, pentru a afla diagnosticul și a prescrie tratamentul. Asceți precum Evagrie și Sfântul Ioan Scărarul erau cei mai minuțioși, mergeau mai departe chiar în analiza lor, mult mai mult decât pot să o facă psihiatrii, psihanaliștii și psihologii moderni. Părinții pustiei erau maeștri. Depistau într-o clipită orice anomalie în comportamentul omenesc. A se cunoaște pe sine era deviza oricărui sfânt singuratic. Căci, cunoscându-ne pe noi, avem șansa de a-L cunoaște pe Dumnezeu Care se află în noi.

Mathilda și Mihai Brod sunt surprinși. Le era teamă ca sora Romana să nu revină asupra hotărârii sale de a se lăsa examinată de psihiatru. Nu doar că nu și-a schimbat părerea, dar își declară chiar entuziasmul de a face aceasta. Bunăvoința ei îi uimește pe soții Brod, cu atât mai mult cu cât un om obișnuit, un pacient, refuză ajutorul psihiatrului. Bolnavii au impresia că au fost expulzați din viața normală și condamnați să trăiască la periferie de fiecare dată când li se spune că au nevoie de un psihiatru. Soții Brod ignoră faptul că sfinții, asceții, singuraticii sunt oameni care folosesc fără încetare fierul roșu și ard fără de milă, în propria carne, orice infirmitate. Cauterizează cu fierul înroșit în foc rănile gândurilor lor și ale memo-

riei lor. Surorii Romana, care citește de treizeci de ani operele celor mai mari înaintași întru ale pustniciei și retragerii, nu îi este teamă. E mulțumită.

În timpul mesei, doctorul Karl Brunner examinează faptele și gesturile surorii Romana. A fost surprins să o vadă comportându-se ca o adevărată prințesă bizantină. Din când în când, pune întrebări ce vor să pară anodine. La un moment dat, întreabă:

– Dumnezeu are ceva împotriva cărnii, soră?

– De ce mă întrebați?

– Am observat că nu mâncați carne.

– Carnea nu este necesară genului de activitate pe care îl exersez, răspunde sora Romana. De altfel, carnea nu este recomandată nevoitorilor spiritului, creatorilor de opere literare ori artistice. Singurii artiști care pot să-și permită să consume carne sunt poate sculptorii. Ei lucrează cu ciocanul în blocurile de marmură și de granit.

– Dumneavoastră nu exercitați o activitate artistică, obiectează doctorul Karl Brunner.

E agresiv. Cei care doresc să aibă mărturii folosesc întotdeauna agresivitatea.

– Sunt o călugăriță, spune sora Romana.

– Și activitatea religioasă este o activitate artistică?, întreabă doctorul.

– Nu poți să fii monah ori monahie dacă nu ești artist, la fel cum nu poți să fii artist fără să fii, într-un fel sau altul, un om religios. Un om al credinței. Dar asemănarea nu se oprește aici. Așa cum spunea, în ziua în care am intrat în mănăstirea de la Combe Froide, părintele Chiril, un sculptor cioplește în marmură pentru a modela frumusețea ideală. O călugăriță sculptează în trupul său, în gândurile și în memoria sa, rupându-se de lume și de tot ceea ce deține. A fi monahie înseamnă, întâi de toate, a fi liberă.

– Numiți aceasta libertate?, întreabă doctorul Brunner. Vă închideți de bunăvoie într-o chilie și trăiți în singurătate. E opusul libertății.

– Adevărata libertate constă, întâi de toate, în a te libera de tirania patimilor și de a nu depinde decât de tine însuți și de Dumnezeu, răspunde sora Romana.[1] În ceea ce privește viața claustrală,

[1] Fericitul Augustin, *PL* 35, col. 1696.,

aceasta este practicată de toți artiștii. Nu poți realiza nimic durabil dacă nu te retragi. Idealul nostru este frumusețea. *Summa Theologiae* a ortodocșilor se numește *Filocalia,* care se tălmăcește prin iubire de frumusețe. Un monah în Răsărit se numește *kaloyeros,* care înseamnă bătrân frumos.

– Să trecem mai departe, spune medicul. Teologia nu e punctul meu forte. Să revenim la lucrurile mai prozaice. Singurătatea nu v-a apăsat nicicând?

– Nu suntem niciodată singuri, răspunde sora Romana. Când cineva e cu Dumnezeu, nu e singur. Închidem ușa chiliilor noastre pentru a ne bucura de prezența lui Dumnezeu.

– Aveați 17 ani când v-ați retras din lume. Din cauza pierderii patriei dumneavoastră, a familiei sau a vreunei ființe dragi?

– Nu te retragi din cauza unei decepții. Domnul Brod știe – și o repetă adeseori – că nu poți să trăiești cu un cadavru în chilie. Chilia nu îngăduie cadavrele patimilor moarte, nici sufletele moarte.

– Vi se pare normal ca o tânără frumoasă și bogată să se închidă într-o chilie la 17 ani?

– Retragerea din lume a fost mereu apanajul oamenilor care iubesc frumusețea. Platon spunea: „Oamenii nobili sunt mereu înclinați să-și trăiască viața în liniște."[1] La 17 ani dorești absolutul.

– Problema pentru care prietenul meu, domnul Brod, m-a rugat să stăm de vorbă este plecarea mea stranie și neașteptată din mănăstire. O fugă. Așa cum numim aceasta în lume. Ați fugit din mănăstire din cauza unui mesaj pe care pretindeți că l-ați primit. În privința acestei chestiuni mă simt competent să vă dau părerea mea ca medic. Speculațiile teologice nu țin de mine. Revenim, așadar, la acest mesaj. Doamna Brod mi-a spus că pretindeți că un înger vi l-a adus. Așa este?

– Întru totul, răspunde sora Romana. Cel puțin asta sper. Căci dacă nu un înger, atunci e vorba de diavol.

– Îngerul și diavolul sunt noțiuni care fac parte dintr-o mitologie, spune doctorul Karl Brunner. Nu am nimic împotriva faptului că le utilizați. Sunt protestant, iar fondatorul protestantismului, Martin Luther, era și el un personaj convins că diavolul există

[1] Platon, *Republica*, 307 e.

din punct de vedere material. Într-o zi, a aruncat chiar călimara cu cerneală în capul diavolului și se vede până astăzi pata de cerneală rămasă pe perete. E dreptul dumneavoastră să credeți în existența diavolului și a îngerilor. Teologii de astăzi i-au expulzat pe diavol și pe înger din învățământul religios. Religia a fost demitizată. A fost redusă la partea științifică. A devenit o activitate socială la fel ca celelalte, precum cea a Crucii Roșii, de exemplu.

– De ce spuneți că diavolul și îngerii sunt personaje mitice?, întreabă sora Romana.

– Pentru că nu se văd, soră, răspunde medicul. Ați văzut un înger ori un diavol?

– Bineînțeles că nu!, răspunde sora Romana. Dar sunt atâtea lucruri care se află la temelia vieții noastre și pe care noi nu le-am văzut vreodată... Nu e suficient ca un lucru să fie invizibil ca să fie mitic. Vitaminele nu le vedem. Sunt nevăzute, la fel ca îngerii. Și cei lipsiți de vitamine se îmbolnăvesc. Pot chiar să moară. La fel și atomii – sunt nevăzuți. Nu vedem nici protonii, nici neutronii. În ciuda acestui fapt, astfel de lucruri invizibile au o forță atât de mare, că pot să distrugă planeta. Explozia bombei atomice de la Hiroshima ne-a furnizat un eșantion de forță a acestor lucruri nevăzute care sunt atomii. Puterea îngerilor e mai mare ca cea a atomului. La fel și forța diavolului, cu toate că noi nu o vedem.

– Legați, așadar, plecarea dumneavoastră din mănăstire de acțiunea îngerului ori a diavolului, adică a ființelor nevăzute?

– Vedeți ceva anormal în aceasta? Dumneavoastră înșivă nu prescrieți lucruri nevăzute, vitaminele A, B ori C, bolnavilor dumneavoastră? De ce-aș fi eu mai puțin bazată pe știință decât dumneavoastră? După efectul lor suntem asigurați de existența invizibilului, fie acesta atom, înger ori vitamină.

– Atomii, vitaminele sunt, din punct de vedere științific, demonstrate. Existența lor e probată în laboratoare, răspunde doctorul.

– Existența îngerilor este și ea dovedită, răspunde sora Romana. Microscoapele și laboratoarele nu sunt unicele mijloace de verificare a realității invizibilului. La fel cum aveți fizicieni care au văzut atomi cu aparatele lor și v-au spus aceasta, noi avem sfinți care au văzut îngeri. Avem încredere în ei așa cum și dumneavoastră credeți în savanții dumneavoastră.

– Ați părăsit mănăstirea din cauza unui mesaj al unui înger, spune medicul. Cum era?

– O, domnule doctor, îngerii urmează obiceiurile lumii în care trăim. Altădată, îngerii se foloseau de vise, de vocea omenească ori îmbrăcau felurite forme pentru a-și transmite mesajele lor. Astăzi, îngerii folosesc pelicula cinematografică și mijloacele tehnologice. Îngerul mi-a trimis SOS-ul unui captiv prin intermediul unui scurt metraj de propagandă comunistă.

– Povestiți-mi cum s-au petrecut lucrurile.

– Nu v-a relatat faptele domnul Brod? În ziua praznicului Sfântului Ilie, o echipă de propagandiști împotriva foametei în lume a venit la mănăstire și a proiectat un film despre viața haiducilor din Carpați. În dialogurile din acest film am recunoscut un tânăr pe care nu l-am mai văzut de treizeci de ani. Faptul că scrie înseamnă că este viu. Cum textul filmului este semnat de o altă persoană, un anume Teleorman, am dedus că prietenul meu este captiv și scrie pentru altcineva.

– Foarte interesant, spune ironic doctorul Brunner. Cum se numește acest tânăr și în ce circumstanțe l-ați cunoscut?

– Numele lui e Decebal Hormuz. Eram infirmieră voluntară a Crucii Roșii. Era o modă pe atunci. Toate tinerele din înalta societate purtau uniformă albă. Orașul Iași, unde locuiam, era bombardat zi și noapte. Pentru a mă pune la adăpost, unchiul meu, prințul Horațiu Știrbei, care era consilier al regelui, a deschis un centru de recoltare a sângelui la castelul meu din Carpați. Am fost numită directoarea acestui centru. Pe atunci, nu-mi dădeam seama că era un mijloc prin care unchiul meu mă îndepărta de orașul bombardat. Existența centrului meu a fost efemeră. A durat câteva zile. Am avut un simplu donator căruia i s-a refuzat sângele. Era un băiat de 19 ani. Un orfan din sat. Era absolvent al Colegiului Tehnic de Căi Ferate. Se angajase voluntar la 17 ani și, după doi ani, a fost reformat. Avea icter. Îmi amintesc cuvintele sale: „Boala copacilor ale căror frunze devin galbene și cad înainte devreme", așa cum este numită în horticultură. M-am atașat de acest băiat. Era poet. Un mare poet. L-am evacuat fără să știe înainte ca satul său să fie ocupat de Armata Roșie. La căderea Bucureștiului, l-am rugat pe unchiul meu să-l salveze pentru a doua oară pe acest băiat și să-l ia în Elveția în

avionul nostru. Mașina-ambulanță în care se găseau unchiul meu și Decebal Hormuz a sărit în aer pe aeroport. I-am văzut arzând. Cum nu era nimic de făcut pentru ei și cum invadatorii erau deja în oraș, am plecat de una singură cu pilotul elvețian. Acel băiat e captiv. Pentru a-l elibera am părăsit mănăstirea.

– Straniu, spune medicul. L-ați recunoscut în câteva dialoguri dintr-un scurt metraj?

– El a scris aceste dialoguri. Nu e nici un dubiu.

– Aveți o probă concretă ori faceți simple supoziții?

– Sunt probe concrete, răspunde Romana. Cu o zi înainte de căderea Bucureștiului, i-am făcut o listă cu poveștile pe care mi le istorisise. L-am rugat să le scrie. Aveam intenția de a le publica. Erau istorii nespus de frumoase. În scurtul metraj ce ne-a fost proiectat la mănăstire, am aflat subiectele tuturor acestor istorisiri. Nu erau cunoscute decât de el și de mine. Nimeni altcineva nu putea să le scrie.

– Le scrisese?

– Nu, domnule doctor. La câteva ceasuri după ce i-am cerut aceasta, a trebuit să fugim.

– Cum de sunteți atât de convinsă că autorul poveștii pe care ați văzut-o în film este acest băiat?

– „Există doar douăzeci și patru de litere în alfabet, dar nici o scriere nu seamănă una cu cealaltă."[1]

– Îl iubeați pe acest băiat?, întreabă medicul.

– Nu știu, răspunde sora Romana. Aveam 17 ani. Chiar dacă l-aș fi iubit, aș fi făcut-o în secret, fără să-i mărturisesc. Așa cum făceau toate tinerele în acele vremuri. Mult prea multă pudoare pentru a recunoaște cineva că era îndrăgostită de un băiat în carne și oase.

– Cu siguranță erați, spune doctorul Karl Brunner. Dacă nu ați fi fost, l-ați fi uitat. Nu doar că nu l-ați uitat în treizeci de ani, dar încă îl credeți viu. Exact ca mamele care primesc certificatul de deces al fiilor lor morți pe front și care continuă să-i aștepte. Cum era acest băiat?

– N-aș putea să vi-l descriu. Imaginea persoanei fizice aproape a dispărut din memoria mea. Dar istoriile pe care mi le-a povestit au rămas vii. Era un foarte mare povestitor. Un mare poet. Într-o zi a

[1] Origen, *G.C.S. (Die Griechischen Christlichen Schriftsteller).*

scris o poezie, „Chemare la luptă", și cel mai bun prieten al său, citind acest poem, s-a dus îndată să se înroleze și a murit pe front.

– Uitați esențialul, spune doctorul Brunner. Ați afirmat că acest băiat, acest Decebal Hormuz, a murit împreună cu unchiul dumneavoastră pe aeroport.

– Întocmai.

– Ați asistat la această scenă?

– Mergeam la cincizeci de metri în spatele mașinii în care se aflau Hormuz și unchiul meu. Am văzut mașina explodând. Am rămas aproape o jumătate de oră lângă mașina care ardea. Totul era scrum. Îmi aduc aminte de această scenă în cele mai mici detalii. Era în zori de zi. Mașina ardea pe gazonul aeroportului ca pe un covor verde. Flacăra avea în jur de zece metri.

– Puteți să spuneți că ați văzut cu ochii dumneavoastră moartea lui Decebal Hormuz?

– Pot să spun aceasta. Căci din mașină nu mai rămăsese nimic în afară de cenușă. Decebal Hormuz a ars sub ochii mei și sub ochii pilotului elvețian Herman Gral. Asistam neputincioși la această priveliște.

– Din moment ce sunteți sigură că Decebal Hormuz a murit, nu puteți să pretindeți că în 1973 a scris dialogurile filmului *Haiducii din Carpați*. Căci anul trecut a fost turnat filmul, nu? Domnul Brod mi-a spus aceasta.

– Da, Decebal Hormuz a scris scenariul în 1973.

– Din moment ce a murit, cum ar fi putut să-l scrie, soră? Nu vedeți contradicția uriașă în cazul dat? Bate la ochi.

– Nu văd nici o contradicție, domnule doctor. V-am expus două fapte constatate. Prima dintre aceste fapte e moartea lui Hormuz, iar cea de-a doua e că el a scris acest scenariu în 1973. Cele două fapte sunt la fel de autentice. Atât una, cât și cealaltă.

– Să fim serioși, soră! Dacă l-ați văzut pe acest om murind, nu puteți pretinde că e viu și captiv. Ați părăsit viața dumneavoastră exemplară, după treizeci de ani, pentru a-l salva. Contradicția este una flagrantă. E ceva nelalocul lui.

– Nu văd nimic anormal, domnule doctor.

– Căutați un om care a murit de treizeci de ani. Cum puteți să explicați aceasta? Credeți că a înviat? Ori aveți o altă explicație?

– Nici una, răspunde sora Romana. De ce ar trebui să am o explicație?

– Susțineți ceva anormal.

– Deloc. Nu e nimic anormal. E vorba pur și simplu de un miracol.

– Miracolul nu e o explicație, spune doctorul.

– Ba da, domnule doctor, răspunde sora Romana.

Surâde. Continuă:

– Sunt o monahie, domnule doctor. Pentru mine, un miracol e un lucru la fel de firesc ca un element fizic.

– Vreți să ne explicați aceasta mai limpede, soră?

– Totul e limpede, domnule doctor. Cum aș putea fi monahie fără să cred în minuni? Știu, de pildă, că Iona a fost înghițit de un chit, că a rămas trei zile și trei nopți în pântecele acestuia și că a ieșit viu de aici. Nu am nici cea mai mică îndoială în privința autenticității acestui fapt. Știu că tinerii care au fost aruncați în cuptor au ieșit vii. Daniel a fost aruncat în groapa cu lei și a ieșit fără nici o zgârietură. Moise a făcut un semn cu mâna, și apele Mării Roșii s-au retras și au lăsat o cale liberă ca pe uscat. Sunt minuni. Iar minunile nu sunt lucruri firești. Orice om credincios știe că legile naturii nu sunt de neclintit. Dumnezeu a făcut legile care stăpânesc natura. El poate să le anuleze, tot așa cum le-a așezat. Când vrea și cum vrea. În aceasta rezidă puterea noastră. Ceea ce știm e că, cu ajutorul lui Dumnezeu, putem să înfăptuim totul, că Natura vrea ori ba. Nu găsesc nimic ilogic și anormal într-un miracol: dimpotrivă, nimic nu e mai conform cu credința decât miracolul. *Credo quia absurdum.*[1]

– Logica este perfectă, spune doctorul Brunner. Desigur, trebuie să fii femeie și monahie pentru a reacționa astfel, dar logica este perfectă. În concluzie, credeți că bărbatul pe care l-ați văzut e viu. E captiv, dincolo de Cortina de Fier. Mulțumită unui miracol.

– Exact, domnule doctor. Am această certitudine. L-am auzit. L-am simțit. Era prezent în cuvintele sale în același fel în care Beethoven este prezent în muzica sa. Dacă auziți câteva fraze dintr-o operă de Beethoven îl recunoașteți. Nu puteți să-l confundați cu altcineva. Cu nimeni. E unic. Așa cum sunt Rubens, Dante, Platon

[1] Tertulian, *De Carne Christi*, 5.

și Shakespeare. E privilegiul marilor artiști de a avea o unicitate care îi face recunoscuți fără vreo ambiguitate.

– N-aveți nici o îndoială?

– Nici una!

– Și cum veți face pentru a-l elibera?, întreabă doctorul. Ați plecat din mănăstire pentru a-l elibera pe Hormuz, nu-i așa?

– Voi face în același fel ca părinții noștri. Cerșind pentru a aduna prețul răscumpărării.

– Să cerșiți?, exclamă doctorul. Odinioară cerșetoria era o virtute. Astăzi e un delict. N-o să puteți face aceasta.

– Dacă e vorba de bani, sora Romana n-are nevoie să cerșească, spune domnul Mihail Brod. Uriașa avere pe care a donat-o fundației este intactă.

– Averea nu-mi mai aparține, spune sora Romana.

– Aparține, într-adevăr, fundației, spune domnul Brod. E destinată operelor filantropice și de caritate. Eliberarea unui captiv este o astfel de faptă. Pentru a-l elibera pe Hormuz, dacă îl veți afla, fundația va furniza banii pentru răscumpărare.

XXXV

La Paris, Dumnezeu nu primește decât duminica

În ciuda eforturilor sale, doctorului Karl Brunner nu i s-a părut că sora Romana este bolnavă. Mathilda și Mihail Brod nu pot să *creadă* că Decebal Hormuz e viu.

– Am încredere în sora Romana, spune domnul Brod soției sale. În cartea lui Amos se spune că Dumnezeu nu face nimic fără a-i înștiința de planurile Sale pe prietenii Săi, sfinții. E posibil ca Dumnezeu s-o fi vestit pe sora Romana că acest om trăiește.

Mulțumită informațiilor culese de Mihail Brod, sora Romana știe că există o filieră pentru vânzarea cetățenilor închiși în republica penitenciară România. Oricine poate, dând o sumă importantă de bani, să cumpere un cetățean român și să-l aducă în Occident. Birourile de vânzare se află la Paris și la Londra. Au avut multă vreme sucursale la Berna și la Lausanne. Domnul Brod nu a găsit aceste adrese. Sora Romana pleacă la Paris. Domnul Brod este dispus să meargă acolo. Se pricepe mai bine la tranzacțiile comerciale. S-a izbit însă de opoziția surorii Romana. Vrea să-l elibereze de una singură pe captiv.

Domnul Mihail Brod are o cumnată care locuiește pe strada Bonaparte din Paris. E văduvă. Se numește Barbara Bach. E atașată a direcției sucursalei pariziene a marii societăți elvețiene Winterthur. Sora Romana e așteptată de ea la gară. La o oră după sosirea la Paris, sora Romana bate la ușa bisericii române, aflată în apropiere de Sorbona. A mers aici de una singură. Cumnata domnului Brod a vrut s-o însoțească. Sora Romana a refuzat însă.

Soneria casei parohiale nu funcționează. Sora Romana bate. Biserica română din Paris a fost construită în secolul al XIV-lea de

Jean de Beauvais. A fost multă vreme o *conturbenia* a Sorbonei. O clădire monument istoric. Ușa la care bate sora Romana e masivă. Ca poarta unei fortărețe. A fost revopsită recent în roșu închis. E culoarea folosită de comisia de întreținere a monumentelor istorice. Sora Romana bate de atât de multă vreme, încât o dor degetele.

– Ce doriți de la această ușă? Ce tot bateți?

E o voce aspră, plină de reproșuri. La primul etaj, de la o fereastră care s-a deschis. Bărbatul în cămașă se apleacă. O privește pe sora Romana. Are capul rotund, e brunet și cu mustață deasă.

– Vreau să intru în biserică, spune sora Romana.

– E închisă, spune vocea răgușită. Dacă vreți să vedeți biserica, veniți duminică.

– Nu pentru a o vizita, spune sora Romana.

– Ce vreți să faceți aici la biserică?

– Să mă rog, răpunde sora Romana.

– Cu neputință, Dumnezeu nu primește decât duminica! Ați înțeles? Dumnezeu primește doar duminica. În toate duminicile între orele 9 și prânz.

– Vreau să vorbesc cu părintele paroh, spune sora Romana.

– Și el primește tot duminica, răspunde bărbatul brunet. De fapt, ce ați vrea de la dânsul, de la părintele paroh?

– O informație, spune sora Romana.

– Cine sunteți?, întreabă bărbatul brunet.

– Sunt o călugăriță română.

– A, veniți din România? Ați fost trimisă în vacanță la Paris? Ați venit să faceți turism și aveți nevoie de informații. Sunt birouri pentru aceasta, aveți unul la colțul străzii. Vacanță plăcută!

Bărbatul brunet care vorbește dojenitor, aplecat pe fereastra de la primul etaj al casei parohiale, e aspru: asprimea este îndreptățită. În țările din Răsărit, mănăstirile s-au transformat în colhozuri și în puncte turistice. Călugărițele care se află acolo sunt în realitate ghizi. Sunt absolvente ale școlii de informații a poliției. Sunt tinere și drăguțe, ca toate gazdele din lume. Cele care se disting în munca lor sunt trimise de partid în vacanță la Paris. Aceste tinere sunt făcute călugărițe. În mod regulat. Dar haina monahală nu este decât un instrument de lucru. O uniformă. Ca la toate gazdele.

Bărbatul brunet, care o izgonește pe sora Romana, cunoaște aceste practici. E scandalizat. Pentru aceasta este aspru.

– Deschideți-mi, vă rog!, imploră sora Romana. Vreau să vorbesc cu părintele paroh, nu mai mult de un minut.

– Atunci vorbiți! Eu sunt părintele paroh.

– Deschideți-mi, vă rog!, spune sora Romana.

– Pentru nimic în lume, soră! Dacă aveți să-mi spuneți ceva, spuneți-mi de acolo de unde vă aflați.

– Nu vreți să-mi deschideți nici măcar un minut?

– Nu, soră, spune părintele paroh. Vă cunosc trucurile.

– Nu folosesc nici un truc.

– O, cum să nu!, răspunde părintele paroh. Acum trei luni a venit un preot la fel ca dumneavoastră, bătând la ușă. M-a rugat să-i deschid pentru un minut. Mi-a spus, la fel ca dumneavoastră, că venea din România. Că era preot. M-a înduplecat. I-am deschis. Se numea părintele Popescu. Avea o valiză. A intrat în casa parohială. M-a rugat să-l las să-și schimbe cămașa. L-am dus într-o cameră. De cum a intrat, a deschis valiza și a scos un pat pliant. Căci aceasta avea în valiză, soră. Avea un pat. L-a desfăcut în mijlocul camerei și ne-a adus la cunoștință că Partidul Comunist Român, care este proprietarul acestei clădiri, în care se află sfânta noastră biserică, îi închiriase casa parohială. Deținea documente din partea proprietarului. În cazul dat, Partidul Comunist Român. Mi-a spus că nu va pleca. Că era acasă. Am telefonat la comisariat. Au venit agenții. Mi-au spus că, conform legii, nu puteau să-l expulzeze din cauza patului său. Doar o ordonanță a Justiției putea să-l dea afară. Pentru aceasta avea acel pat. Pentru lege, era esențial. Procesul a durat trei luni, soră, și în tot acest timp am avut plăcerea de a-i avea pe părintele Popescu și patul său în camera mea. Primea aici zi și noapte vizita tuturor agenților și emisarilor din Răsărit. Iată pentru ce nu vă deschid.

– Eu n-am venit cu patul meu, spune sora Romana.

– Ați fost trimisă poate cu un alt truc?

– Nu vin din România, părinte. Sunt monahie la Combe Froide din Savoia. Am plecat din România pe 23 august 1944, în ziua ocupației.

– Sunteți călugăriță la Combe Froide?, întreabă parohul. Ei bine, să știți că nu vă cred. Căci, dacă erați călugăriță la Combe Froide,

n-ați fi venit să faceți turism și să vedeți Parisul *by night*. Vedeți-vă de drum, soră. Și, dacă vreți cu adevărat să vă rugați, veniți duminică între orele 9 și prânz.

Asprimea parohului e îndreptățită. Zidurile bisericii sunt proprietatea Partidului Comunist Român. Comuniștii sunt oameni fără Dumnezeu. Oameni care nu au nevoie de biserici. Comuniștii români și-au dat seama că cea mai bună acoperire pentru agenții lor de informații și de spionaj sunt oamenii Bisericii. Selecționează cele mai răsărite elemente ale partidului, îi pregătesc în cele mai bune școli de spionaj din Rusia și, după ce au primit diploma de maestru-spion, sunt hirotoniți preoți, sunt făcuți episcopi sau călugări. Toate acestea, ca la carte. Spionii sunt trimiși acum în străinătate. Bisericile sunt, așadar, necesare Partidului Comunist. Se dovedesc a fi cele mai bune cuiburi de spioni. Bisericile românești din Anglia, Statele Unite, Italia, Austria, Suedia și din alte părți au fost recuperate de Serviciul de Spionaj Român. Biserica română din Paris n-a putut fi recuperată mulțumită intransigenței părintelui paroh. În toate duminicile e slujbă religioasă. Pentru ca să poată intra credincioșii, ușile sunt deschise, bineînțeles. Dar există un foarte strict serviciu de ordine ce îi filtrează pe credincioși. Într-o duminică, comuniștii, conduși de un episcop cu diplomă luată la Moscova, au intrat în biserică. A avut loc o bătălie în toată regula pentru ocuparea bisericii. O bătălie care a durat douăzeci și patru de ore și la care vor participa nu doar poliția, ci și CRS-ul, gărzile republicane. Dumnezeu trăiește, deci, la Paris, în stare de asediu. Nu poate să primească pe oricine și oricând. Părintele paroh are motive întemeiate să nu-i deschidă surorii Romana.

– Vreau să vă cer o simplă adresă, spune sora Romana.

– O adresă, soră? La început, voiați să vă rugați. Apoi, mi-ați spus că ați vrea să vorbiți cu părintele paroh. Acum cereți o adresă. Vreți să vă deschid. Până la urmă e tot ceea ce vreți. N-am să fac una ca asta. Valea!

– Vă rog, părinte!, spune sora Romana.

– Aveți nevoie de bani?, întreabă parohul.

E mișcat de sinceritatea rugăminții. Își dă seama că e vorba, cu adevărat, de o călugăriță. Cu toate acestea, nu vrea să cadă într-o cursă.

– Nu pentru bani, părinte.

– Așteptați o clipă, soră. Vin să vă deschid, spune parohul. Cu o singură condiție: să nu încercați să intrați. Vorbim în stradă. Căci acest truc îl cunosc. Iarna trecută, cineva a bătut la ușă, ca dumneavoastră acum, și mi-a cerut o bucată de pâine. Omului care bătea îi era foame cu adevărat. Am putut să mă conving cu ochii mei că era un om sărman. Lipsit. Un vagabond. Am coborât să-i dau o coajă de pâine. Când i-am deschis, o întreagă bandă s-a aruncat asupra mea. M-a trântit la pământ și a intrat în biserică. În câteva clipe, sfintele vase au dispărut din altar. Au scos cu bricegele lor ochii din pietre prețioase ai sfinților din icoane. Au furat ochii Maicii Domnului *Theotokos*. Și ai lui Hristos. E plebea ce trăiește în marile bazare ale Sorbonei. De atunci, sfinții bisericii române sunt orbi. *Pantocratorul*, Hristos, nu mai are ochi.

– De acord, părinte, discutăm în stradă. Vă promit că rămân afară.

Parohul coboară. E un om ce are în jur de 60 de ani. Nu are un singur fir de păr alb. E pe de-a-ntregul negru. Și-a luat în grabă o vestă șifonată. E un bărbat puternic. Are mușchi de oțel. Privindu-l, sora Romana își amintește de marele Hormuz, fierarul din Dumbrava. Marele Hormuz trebuia să fie la fel de negru ca superiorul bisericii române, după osteneala lui la fierărie. Sora Romana nu se înșală. Superiorul bisericii române din Paris a lucrat, până când a putut să aibă o pensie, ca hamal la Halele din Paris. A încetat să descarce camioane de doar doi ani. Din cauza vârstei.

– Iertați-mă!, spune el. Acum, lămuriți-mă ce vreți să-mi ziceți.

– Vreau o informație, părinte.

– Repede, soră. Am o cratiță pe foc.

– Vreau să cumpăr pe cineva care se află în România, părinte, spune sora Romana. Mi s-a spus că dumneavoastră cunoașteți numele și adresa agenției care vinde cetățeni români.

– Cine v-a spus?, întreabă parohul.

E la fel de neîncrezător ca la început.

– Eforul mănăstirii noastre. Un elvețian. Se numește Mihail Brod. E și epitrop al bisericii ortodoxe din Geneva.

– De când sunteți la schitul din Combe Froide?

– De treizeci de ani, părinte.

– De treizeci de ani?, exclamă superiorul. Mi-am dat seama că e o șiretenie la mijloc.

– Nici o șiretenie, părinte, spune sora Romana. Am părăsit România pe 23 august 1944, la orele 4 dimineața. A doua zi, am intrat în schit. Am rămas aici treizeci de ani. Acum ies pentru prima oară din schit. De ce credeți că vă mint?

– Ce vârstă aveți, soră?

– Patruzeci și șapte de ani, părinte.

Superiorul o privește pe monahie la fel ca vameșii și polițiștii francezi și elvețieni la frontiera din Annemasse. Ochiul superiorului bisericii române e unul de expert, la fel ca cel al vameșilor. Parohul e un cojan. Un om de la câmpie. E originar din Țara de Jos a Moldovei. Oamenii de acolo sunt cu totul diferiți de oamenii din Dumbrava și din Țara de Sus a Moldovei. Oamenii de la câmpie, cojanii, sunt bogați. Trăiesc pe un pământ roditor. Nu știu ce este foamea. Dar sunt legați de pământul lor. Sunt materialiști. Realiști, șireți și avari. Ca oamenii din toate câmpiile pământului. Cu toate că e preot, e interesat de lucrurile materiale. Examinează calitatea țesăturii din care este croită haina surorii Romana. Ar putea să-i spună prețul. Ar putea să facă același lucru și cu încălțămintea. Nu știe că eforul mănăstirii a cumpărat această încălțăminte și această haină pentru înmormântarea ei, și nu pentru o călătorie la Paris.

– Aveți 47 de ani, buna mea soră?, spune superiorul. Asta să i-o spuneți lui mutu, nu mie. Trebuie să o spuneți noaptea, dacă vreți să vă creadă cineva. Căci e de-ajuns să vă vadă chipul de copilă ca să-și dea seama că nu spuneți adevărul. Aveți un act la dumneavoastră? Trebuie să aveți în jur de 25 de ani, nu mai mult. Nu ați intrat la mănăstire cu cinci ani înainte să vă năsțeți?

Sora Romana îi arată preotului *acordeonul* ei, actul de identitate care se pliază și se desface în nenumărate părți și care este cartea ei de ședere în Republica Franceză acordată străinilor. Permisul de ședere i-a fost dat de domnul Brod înainte de călătorie. E nou-nouț.

– Sunteți prințesa Roxana Paleolog?, exclamă superiorul. De ce nu mi-ați spus de la început, domniță, soră?

Ca toți cojanii, superiorul este impresionat de prinți, de cei avuți și de înalta ierarhie pământeană.

– Toată lumea vă cunoaște numele, domniță, soră. Toată lumea vorbește cu admirație de dumneavoastră. Sunteți un exemplu pentru românii din exil. Ceilalți exilați se mănâncă între ei, dar dumneavoastră ați optat pentru sfințenie. Acesta este adevăratul patriotism. Dacă România va fi salvată într-o zi, ea nu va fi salvată nici de americani, nici de politicienii români, ci mulțumită rugăciunilor sfinților români. Spuneți-mi, ce pot să fac pentru dumneavoastră, domniță, soră?

Superiorul nu mai vorbește de vârsta prințesei.

– Ați scăpat din România ca prin minune, spune parohul. Unchiul dumneavoastră, alteța sa, prințul Horațiu Știrbei a murit pe aeroport. Refugiații ne-au povestit plecarea dumneavoastră cu de-amănuntul. Ce adresă vreți să aflați?

– Vreau să cumpăr un om care se află în România.

– Nu pe unul dintre părinții dumneavoastră vreți să cumpărați. Știm că nu mai aveți.

– E unul dintre protejații mei. Am aflat că e viu și captiv. E tânărul care se afla cu prințul Horațiu în aceeași mașină în momentul exploziei.

– Prințul era singur în ambulanță, soră, spune superiorul. V-am spus că am informații precise. Și, chiar dacă ar mai fi fost o altă persoană cu prințul, ar fi murit. N-ar fi putut scăpa. Pilotul elvețian care v-a adus la Geneva a istorisit întreaga poveste jurnaliștilor. A fost publicată și reprodusă peste tot. Nu ați citit-o?

– A doua zi de la sosirea mea în Elveția, am intrat în mănăstire. Am rămas străină de tot ceea ce s-a petrecut mai apoi. N-am citit declarațiile pilotului elvețian. I-am uitat și numele. Dar știu de câteva zile că a existat un supraviețuitor. E bărbatul pe care vreau să-l răscumpăr. Se numește Decebal Hormuz.

– Cel care se ocupă de tranzacții se numește Izidor Khazar. E un dentist. Locuiește în arondismentul 9. Vă voi scrie adresa lui. Puteți să mergeți la el. Dimineața e mereu la cabinet. Îi voi telefona imediat ca să-i spun că veți veni. Căci se teme să primească persoane care nu-i sunt recomandate. Are dreptate să-i fie teamă. A vinde ființe omenești în 1974, în plin Paris, sora mea, e de neconceput. Toată lumea știe. Dar nimeni nu spune nimic. Aflăm în cărți că vânzarea de sclavi a fost abolită de veacuri. Și că nu mai sunt decât câteva tri-

buri africane care o practică. Nu se dorește să se știe că există la Paris mai multe sute de persoane care au fost cumpărate, așa cum sunt cumpărate vitele. Nu se vrea să se știe pentru că Partidul Comunist Român e cel care le vinde în străinătate. Pentru devize. Și aici, în Occident, e libertate. Putem spune orice, dar nu se poate spune niciodată nimic rău despre comuniști. Comuniștii sunt o temă tabu. Trebuie mereu să spunem că tot ceea ce fac este bine. Altfel, ești expulzat de peste tot. Chiar și din Statele Unite.

Superiorul bisericii scrie pe o bucată de hârtie adresa lui Izidor Khazar. O întinde cu respect surorii Romana. Spune:

– Aveți bani, soră? Știți că au crescut enorm prețurile. Spun că din cauza inflației. În urmă cu un an, un român se putea cumpăra cu 10000 de dolari. În acest an se cer 15000. Dispuneți de 15000 de dolari, soră?

– *Eforia* ortodoxă elvețiană va plăti, răspunde sora Romana.

– Dacă elvețienii plătesc, se poate. Dar, pentru un refugiat care vrea să-și cumpere fratele, mama ori copiii, pe care i-a lăsat acolo, e un preț exorbitant. Și nu vor să reducă nici măcar o centimă. Succes, domniță, soră!

– Cât timp durează o astfel de operațiune?, întreabă sora Romana. Dacă plătesc astăzi, în cât timp îl vor elibera pe captiv?

– În trei săptămâni este livrată persoana cerută pe aeroportul pe care doriți. Veți aștepta la Paris ori vă întoarceți la mănăstire? Unde locuiți? Aș vrea să notez și adresa dumneavoastră.

– Locuiesc pe strada Bonaparte, la cumnata epitropului nostru. Aș vrea să aștept până ce este eliberat.

– În timpul ședерii la Paris, n-ați vrea să cântați la biserică? Credincioșii ar fi nespus de fericiți. Strămoșii dumneavoastră sunt trecuți în diptice printre ctitorii și binefăcătorii bisericii române din Paris. Veniți să cântați duminica. Nu doar credincioșii, ci și îngerii din cer se vor bucura.

XXXVI

Straniul cabinet dentar

Sora Romana sosește cu taxiul. E un cartier din apropierea scuarului Montholon. O străduță. O placă pe un zid: „Izidor Khazar, dentist. Cu programare". De-a lungul străzii nu sunt decât magazine alimentare. Vânzători cu de toate. Se simte miros de usturoi și de ceapă. Sora Romana își amintește de străzile negustorilor din România care au exact același miros. Cabinetul dentar e la cel de-al treilea etaj. Se urcă pe o scară de lemn mâncată de carii. La parter e o măcelărie. La primul etaj, o croitorie, la cel de-al doilea, o blănărie, iar la cel de-al treilea se află cabinetul dentar. Ușa se deschide rapid înainte chiar ca sora Romana să-și ia degetul de pe sonerie.

– Sunteți prințesa monahie din România?, întreabă dentistul. Părintele superior tocmai m-a anunțat de vizita dumneavoastră. Sunt dentistul Khazar.

Poartă o bluză albă. E mic de statură. Are pistrui pe față. Părul e de culoarea morcovilor. Păr rar. Are pielea albă. Culoarea cărnii fierte de pasăre.

– Intrați în cabinet, vă rog, spune el, înclinându-se.

Cabinetul dentar e o fostă baie.

– Luați loc pe scaun, continuă doctorul Khazar.

– Nu pentru dinți, domnule doctor. Părintele paroh nu v-a pus la curent?, întreabă sora Romana.

– Să mă pună la curent cu ce?

– Cu subiectul vizitei mele.

– Luați loc, spune din nou doctorul Khazar, arătând spre scaun și făcându-i semn să tacă.

Odată așezată pe scaun, cu un prosop alb în jurul gâtului, doctorul Khazar îi spune, aplecându-se:

– Pereții au urechi. Lumea e rea. Știți mai bine ca mine. E bine să discutăm în timp ce stați pe scaun. Ca o adevărată clientă, mă înțelegeți? În viață trebuie să te aperi. Dacă ușa se deschide pe neașteptate și dacă vă găsește cineva aici, va vedea că sunteți o clientă. Nu e mai bine să facem astfel?

– Bineînțeles, spune sora Romana.

– Acum puteți vorbi. Părintele paroh m-a pus la curent. Vreți să chemăm pe cineva de-acolo. Sunt la dispoziția dumneavoastră. Dar vă spun din capul locului, prețurile au crescut. Petrolul, electricitatea, produsele de manufactură, transporturile, totul crește. Și pentru ce persoanele vii, persoanele care ne sunt dragi, să nu fie și mai scumpe? Prețul este de 15000 de dolari. Nu valorează ființa omenească 15000 de dolari? De ce un apartament ar fi mai scump decât omul? Înaintea lui Dumnezeu viața omului e neprețuită. De ce ar înspăimânta 15000 de dolari pentru un lucru inestimabil? Dispuneți de această sumă?

– Dispun de această sumă, domnule doctor, spune sora Romana.

– Vă voi da indicații asupra modului în care veți depune acești bani. Pe cine vreți să aduceți din România?

Dentistul Izidor Khazar își ia carnetul de programări și spune:

– Dați-mi coordonatele persoanei care vreți să vină.

– Hormuz Decebal, născut pe data de 15 septembrie 1925, la Dumbrava, județul Neamț, în România. Prenumele părinților: Anatol și Sultana.

– Persoana pe care o doriți așadar are 49 de ani. E foarte bine. E o vârstă bună. Firește, dacă ar fi avut câteva zeci de ani mai mult, ați fi avut parte de o reducere substanțială. Pentru persoanele care au mai mult de 60 de ani se acordă o reducere de 30% și chiar 40%. 49 de ani e o vârstă bună. Dacă era mai tânăr, ar fi existat întârzieri la livrare. Tinerii sunt lăsați mai greu să plece. Sunt lăsați, dar formalitățile sunt mai îndelungate. 49 de ani e o vârstă foarte bună.

– Dați-mi adresa.

– N-o cunosc, răspunde sora Romana.

– Ultima adresă pe care o cunoașteți. Adresa pe care o avea ultima oară când l-ați întâlnit. Poate că nu este o persoană cunoscută de dumneavoastră.

– E un băiat din satul meu, spune sora Romana. Nu am vești de la el de treizeci de ani.

– Dacă aveți adresa lui de acum treizeci de ani e suficient, spune dentistul.

– Poate fi găsit? În treizeci de ani schimbi atâtea adrese, doctore...

– Nu sunt doctor, spune Izidor Khazar. Sunt pur și simplu chirurg dentist. Problema adresei nu are nici o importanță. Când ați părăsit România? Dacă ați revedea țara dumneavoastră astăzi, n-ați mai recunoaște-o. E țara cea mai civilizată de pe pământ. În anumite domenii, e incomparabil superioară Statelor Unite, Japoniei și Germaniei de Est. URSS-ul însuși e la distanță de România. De ceva vreme, toată lumea cumpără computere și aparate electronice. A cumpărat și România. Fiecare țară trebuie să cumpere. La fel cum fiecare gospodărie cumpără televizoare, mașini de spălat, aspiratoare. Progresul. Am un văr care este șef al *favelei*. Știți ce este? Sunt arhivele poliției. Totul este electronic aici. Fiecare individ are cartela sa perforată. Fiecare cetățean se află în favelă ca într-o alveolă. Vărul meu m-a luat să vizitez serviciile sale. E o clădire imensă. În stilul palatelor de sticlă de la ONU din New York. Se numește favelă pentru că seamănă cu un stup. E de ajuns să apeși pe un buton și în câteva clipe apar toate coordonatele fiecărui individ. Ziua, luna și locul nașterii sale. Toate adresele la care individul a locuit de la nașterea sa. Sunt înscrise aici talia, greutatea, situația familială, numele și prenumele soției sale, ale tuturor amantelor sale, ale copiilor, prietenilor. Toată viața lui se află înscrisă aici. Nu are nici un secret. Aceasta este România de astăzi. Este inegalabilă în acest domeniu. Toate țările fac recensământul cetățenilor lor. Republica Comunistă Română nu se mulțumește doar cu un simplu recensământ. E mult prea artizanal, e mult prea retrograd. Țara e progresistă. Este introdus recensământul în computer. Milioane de informatori adună toate detaliile despre toți indivizii așa cum albinele adună polenul florilor. Informațiile individuale sunt astfel deversate în ordinator. În ziua în care ai nevoie de un cetățean, știi unde să-l găsești. Știi totul despre el. Știi exact cu ce fel de individ ai de-a face. În ceea ce mă privește, iubesc Franța. Dar din acest punct de vedere Franța este de nesuportat. Închipuiți-vă că vreți să căutați un prieten. Nu-i cunoașteți adresa. Unde puteți să dați de el? Nicăieri. Franța e o țară în care nu dai niciodată de prieteni. Cunosc oamenii care vin din România. Își caută la Paris compatrioții. Intră

în primul comisariat pe care îl află și cer adresa prietenilor căutați. Poliția nu poate niciodată să le dea adresa cerută. La ce folosește, așadar, poliția, dacă nu cunoaște adresa oamenilor? Poliția franceză cunoaște adresele criminalilor și delincvenților. E dezinteresată total de oamenii onorabili. Dacă nu sunteți măcar criminal, statul nu face nimic pentru dumneavoastră. Nu se sinchisește nici măcar să vă scrie numele pe un act, așa cum o face pentru criminali. E o lipsă de interes pentru persoana umană. În România, individul e tratat regește. În alte țări, se cunosc data nașterii și evenimentele din viața regilor, prinților și marilor personalități. E întru totul antidemocratic. În România, din august 1944, orice individ este tratat ca un rege. Se știe totul despre viața sa. Nu e doar o chestiune de democrație. Ține și de dragoste. Căci cum ar putea pretinde miniștrii că-i iubesc pe cetățeni și că se ocupă de interesele lor, din moment ce nu știu nimic despre aceștia? În România, de când se află Partidul Comunist la putere, conducătorii cunosc pe fiecare cetățean în cel mai mic detaliu. Dacă un ministru uită ceva despre unul dintre cei douăzeci de milioane de cetățeni, vine la favelă, la arhivele poliției, apasă pe un buton și preaiubitul său concetățean și tovarăș apare ca un frate, gol-goluț, pe ecran. Ministrul află în câteva secunde tot ceea ce preascumpul său tovarăș a făcut în timpul vieții. Ministrul află nu doar generalități, ci și dorințele, gândurile și gusturile compatriotului său. Știe ce cărți citește, ce prieteni are, la ce visează, cui încredințează îngrijorările și toate celelalte. Conducătorii Republicii Române îi iubesc pe cei care îi administrează. Când iubești pe cineva vrei să știi totul despre el. Fără aceasta nu există dragoste. Detaliile cele mai nesemnificative sunt importante pentru cei care iubesc. Și cei douăzeci de milioane de români sunt iubiți de conducătorii lor, așa cum nici o amantă nu a fost iubită de iubitul său. Un conducător al României îi cunoaște pe toți cetățenii. Nu vă faceți, așadar, griji. Cunosc, fără doar și poate, adresa lui Decebal Hormuz. În Franța, în America, în Anglia și în alte țări civilizate toți miniștrii pretind, cel puțin în timpul campaniei electorale, că-i iubesc pe concetățenii lor. Pretenția e aberantă. Cum poate să nu-ți pese de adresa iubitului tău? Întrebați-l pe președintele Republicii Franceze unde locuiește cutare sau cutare dintre votanții săi. N-o să vă poată spune. Îl va întreba pe șeful poliției. Poliția va fa-

ce cercetări. Dar dacă cutare votant nu este un criminal, nu i se află nicicând adresa. Pentru că numele lui nu este înscris undeva. Un om trece în agenda sa, numele, adresele și numerele de telefon ale tuturor prietenilor săi. Conducătorii României înscriu numele tuturor cetățenilor în registrele favelei. Pentru că iubesc cu o dragoste adevărată. Protejatul dumneavoastră, persoana pe care o cereți, acest Decebal Hormuz, e și el iubit. Guvernanții României comuniste îl iubesc mai mult ca dumneavoastră, căci dumneavoastră nu-i cunoașteți adresa. Documentele lor menționează toate locurile unde a locuit Decebal Hormuz. Chiar dacă aceasta nu a fost decât un adăpost pentru o noapte. Se numește Decebal prietenul dumneavoastră? Ce nume frumos! Un nume al istoriei românești. Numele ultimului rege al dacilor, poporul nemuritorilor. Voi face totul ca să-l aveți aici cât se poate de repede. Căci țineți, cu siguranță, la el. Trebuie să iubești cu adevărat pe cineva pentru a-l plăti cu 15000 de dolari.

– În cât timp va putea fi aici?

– Foarte repede, răspunde dentistul. Sunteți o monahie. Pentru dumneavoastră, voi face o excepție. Voi profita că directorul fișierului electronic al poliției e vărul meu. Îi voi trimite un telex. Îi voi spune că sunteți monahie și va face imposibilul pentru ca dumneavoastră să-l aveți pe Decebal aici foarte repede. Eu și vărul meu suntem progresiști, dar suntem oameni religioși. Eu sunt bigot. Mă mândresc cu asta. Credeți că aș putea face operațiunile pe care le fac pentru a recupera oamenii din Răsărit dacă nu aș fi un om credincios? Din spirit filantropic și din dragoste de oameni fac aceasta. Sunt un păcătos. Toți suntem păcătoși, dar lucrând pentru răscumpărarea oamenilor din Răsărit am conștiința împlinirii unei opere sfinte. Cea mai frumoasă dintre operele care există pe pământ. Toate păcatele îmi vor fi iertate pentru ceea ce fac. Persoane ca mine sunt canonizate ori, ca să fiu mai precis, au fost canonizate. Astăzi, lumea a devenit rea și profană. Acum ni se fac tot felul de șicane, nouă, celor care suntem angajați în această operă sublimă. Suntem vârâți la închisoare dacă ne prind. Pentru aceasta v-am așezat pe acest scaun, ca și când ar trebui să vă îngrijesc. Sunt spioni peste tot. Oameni care ne împiedică să lucrăm pentru umanitate. Căci ce fac eu în realitate? Săvârșesc aceeași lucrare ca Sfântul Ludovic. Dintre

toți francezii, el s-a ocupat cel mai mult de răscumpărarea captivilor. Tot ceea ce câștiga ca rege al Franței cheltuia pentru răscumpărarea oamenilor aflați prizonieri la mahomedani, la sarazini. Dar el trăia într-o epocă în care oamenii aveau bun simț. Binefacerile erau apreciate atunci. Sfântul Ludovic n-a fost amenințat cu închisoarea și cu expulzarea, ca mine. A fost canonizat. I s-au înălțat statui. I se cântă ode. Eu fac același lucru ca Sfântul Ludovic. Exact același lucru. Și sunt urmărit ca traficant. Odată mort, nimeni nu-și va aminti de lucrarea mea în afară de familie. Viața e nedreaptă.

– Dacă vărul dumneavoastră lucrează rapid, cât timp îi va lua aceasta?

– Va merge foarte repede, spune dentistul. Vă promit. Toate acestea pentru că sunteți o monahie. Sunteți o prietenă a lui Dumnezeu. Când voi merge pe lumea cealaltă o să mă întâlnesc cu dumneavoastră. N-am să fiu fără protecție. O să vă amintiți de mine, de nefericitul dentist Izidor Khazar, care v-a ajutat să-l găsiți pe protejatul dumneavoastră. O să spuneți: „Am o datorie față de acest om." Și o să mă ajutați la rândul dumneavoastră. O să-I spuneți lui Dumnezeu că sunt prietenul dumneavoastră. Și Dumnezeu o să mă așeze lângă Avraam, lângă Moise și lângă toți drepții. Căci Dumnezeu n-o să poată să facă altfel, când dumneavoastră îi veți spune că vă sunt prieten și că am contribuit la eliberarea captivilor pe pământ.

– Va dura zile ori săptămâni?, întreabă sora Romana.

– Vă voi spune în patruzeci și opt de ore. Voi veni la dumneavoastră să vă spun. Îi trimit imediat un telex vărului meu. Îi voi trimite un altul cumnatului meu. Cel de pe urmă e ministrul Agriculturii. Se numește Uris Mogyros. Soția lui e soră cu a mea. Știți că soția mea e artistă. Desigur, nu mai e pe scenă. A fost cea mai cotată artistă a Conservatorului Teatrului Liric din Budapesta. Sora sa, Iulișca, care este acum doamna Mogyros, este de asemenea o artistă. Cele două surori au făcut în același timp Conservatorul. Conservatorul din Budapesta este cel mai faimos din lume în materie de operetă. Când Hollywood-ul a început să toarne comedii muzicale a trebuit să importe toate artistele din Budapesta. Soția mea îmi spune adesea că dacă nu s-ar fi căsătorit cu mine ar fi fost o vedetă a Hollywood-ului, precum colegele sale de la Conservator. Iulișca era, de asemenea, nespus de înzestrată. Soțul Iulișcăi ne este foar-

te folositor și vrem ca treaba dumneavoastră să fie rapid rezolvată. Știți pentru ce? El e ministrul Agriculturii. Ministrul Agriculturii îi eliberează pe oameni acolo. Nu pentru că românul e un produs agricol. România este o țară agrară. Românii sunt țărani. Dar nu pentru aceasta ministrul Agriculturii se ocupă de transferul românilor în străinătate. E o simplă chestiune de compatibilitate. România nu exportă către Occident decât produse agricole. Pe facturile de export apar fasole, porumb, soia, floarea soarelui, cartofi. Doar produse agricole. O să mergeți să depuneți cei 15000 de dolari în contul Ministerului Agriculturii. E singurul care introduce devize. Pentru a nu avea dificultăți se depun, așadar, sumele cerute pentru persoanele exportate pe borderoul produselor agricole. Nimeni nu va putea vreodată să-și dea seama, astfel, de filieră. O filieră pe care am creat-o din rațiuni umanitare. Căci suntem oameni. Nu putem să lăsăm un fiu despărțit de mama sa, un soț departe de soția sa ori un frate, de sora sa. Facem tot posibilul să-i apropiem. Exportăm persoanele iubite în țările occidentale, și prețurile percepute le înscriem printre sumele încasate pentru produsele agricole. Am făcut mult bine. Numai la Paris se află o mie de persoane pe care le-am exportat în brațele celor care îi iubesc. Dar sunt mii și mii care se află la Londra, în Italia, în America de Sud și în Canada. Eu, cumnatul meu și vărul meu le-am exportat. Credeți că Sfântul Ludovic va fi răscumpărat mai mulți captivi decât mine? Iar el era un rege. Ei bine, sărmanul dentist Izidor a făcut mai mult bine decât celebrul rege al Franței.

În cabinet intră o femeie. E excesiv de fardată. Cu părul oxigenat. Are în jur de 50 de ani.

Izidor Khazar îi aruncă o privire nespus de dezaprobatoare. Nu are dreptul să intre în cabinet. Dentistul are o clientă. Își revine. Spune:

– V-o prezint pe soția mea Roza. Scuzați-mă doar un moment.

Dentistul se apropie de soția sa, care îi șoptește ceva la ureche. Ar trebui să fie vești grave. Izidor Khazar devine palid. În timp ce ascultă știrile înspăimântătoare o privește fix pe sora Romana. Se apropie de ea. Spune:

– Prințesă, soția mea a venit să-mi spună ceva cumplit. Dacă n-ar fi fost vorba de una ca aceasta, n-ar fi intrat în cabinet.

– Un necaz?, întreabă sora Romana.

– O adevărată nefericire pentru sărmanul Izidor. Roza, soția mea, tocmai mi-a spus că nu sunteți prințesa Roxana Paleolog. Că nu trebuie să am încredere. Că haina monahală pe care o îmbrăcați, în loc să-mi aducă pace, poate să mă conducă la închisoare.

– Părintele paroh de la biserica română a avut aceleași bănuieli asupra mea. Neîncrederea e firească. Superiorul bisericii mi-a cerut cartea de identitate. La frontiera elvețiană mi s-a întâmplat același lucru. E greșeala mea.

– În august 1944 ne aflam la București, explică Roza Khazar. Am aflat, ca toată lumea, că prințesa Paleolog tocmai fugise în Elveția cu un avion care o aștepta în Militari și că unchiul său a murit ars pe aeroport. Toată lumea vorbea despre aceasta. Prințesa Paleolog care fugise era foarte tânără. Dar de atunci s-au scurs treizeci de ani. Dacă ar fi încă în viață, prințesa Roxana Paleolog ar trebui să aibă aceeași vârstă cu mine. Adică aproape 50 de ani. Superiorul bisericii l-a sunat pe soțul meu să-i spună că dumneavoastră sunteți prințesa Roxana.

– Sunt sora Romana. De treizeci de ani nu mai sunt prințesă. Și nu mai port numele de Roxana.

– Nici aceasta nu poate sta în picioare, spune Rosa Khazar. Aveți în jur de 25 de ani. Nu mai mult. Dacă erați, într-adevăr, prințesa Roxana Paleolog, ați fi avut dublu.

– Am 47 de ani, doamnă, spune sora Romana.

– Nu poate fi adevărat, răspunde Roza. Oricât de bine s-ar menține o femeie, nu poate să pară la jumătatea vârstei sale.

– Soția mea se pricepe, spune Izidor Khazar. V-am spus că e artistă. Mai mult, îi este groază de bătrânețe. Tot ceea ce câștig cheltuie în institute de înfrumusețare. A făcut o cură de întinerire în România. Știți că Partidul Comunist Român a creat stabilimente de întinerire. Cele mai moderne și cele mai eficace din lume. Se poate spune că sunt singurele institute științifice de întinerire din câte există. Americanii nu au. Vin cu miile la București pentru reîntinerire. Vin din Japonia. De peste tot. La București își recapătă tinerețea câteva mii de octogenari pe an. E una din industriile cele mai înfloritoare ale Partidului Comunist Român. Soția mea a întinerit cu treizeci de ani. Când m-am dus la aeroport nu am mai recunoscut-o. Nu-i așa că nu i se poate da mai mult de 30 de ani? Uitați-vă bine la ea.

– Pentru a risipi orice bănuială, iată actele mele, spune sora Romana.

Îi întinde Rozei Khazar *acordeonul* său.

– Și dumneavoastră ați mers la institutul de întinerire de la București?, întreabă Roza.

E geloasă. Nimeni n-ar fi bănuit vreodată că ar fi putut să aibă mai puțin de 50 de ani. Dacă soțul și prietenii săi apropiați îi spun că a întinerit cu treizeci de ani e pentru a o menaja, pentru a nu-i aminti că și-a cheltuit banii în zadar. Că a fost furată. Așa cum sunt furați toți octogenarii care merg la București precum doctorul Faust, pentru a-și regăsi cei 20 de ani ai lor.

– Aspectul tânăr al chipului meu este rezultatul unui accident, mărturisește sora Romana.

– Ați devenit tânără accidental?

– Nu am devenit tânără. În urma unui accident am un chip ce pare tânăr. Vârsta mea nu s-a schimbat. Au început să-mi crească fire de păr alb.

Sora Romana își ridică un centimetru din voalul său de pe tâmpla dreaptă și își arată părul presărat cu fire argintii.

– Ce-ați făcut fetei dumneavoastră?, întreabă Roza.

– Nu am făcut nimic, e un accident.

– Povestiți-mi, vă rog!, îi cere soția dentistului.

– Roza, soția mea, vrea să vă cunoască secretul. Astăzi va face la fel ca dumneavoastră. E în stare să-și dea zece ani din viață ca să întinerească.

– Nu cred că doamna Khazar ar vrea să treacă prin ce-am trecut eu, spune sora Romana. Nici o femeie nu ar face aceasta.

– Cum s-a întâmplat? Povestiți-ne cu de-amănuntul, spune Roza Khazar. E prima oară în viața mea când văd o întinerire perfect reușită. Și am frecventat toate instituțiile de specialitate. Povestiți-mi, soră!

– Un accident banal. În mănăstirea noastră din Savoia, am avut o soră care se numea Anatolia. Era originară din Turcia. Era o armeancă ori grecoaică. A fost învățătoare în țara sa. Era o fată de la țară. Îi plăcea curățenia. De îndată ce avea o clipă liberă, spăla tot ce-i cădea în mână. Îi plăcea să usuce cearșafurile iarna pe zăpadă. Le întindea pe un nămete, le aduna apoi înghețate și le împăturea

artistic călcându-le. Într-o zi, a răcit. S-a îmbolnăvit grav. Ardea de febră și nu putea să mai respire. Se sufoca. Credea că o să moară. Stăteam în jurul ei plină de îngrijorare. Deodată, și-a amintit că am fost infirmieră voluntară la Crucea Roșie. Mi-a venit în minte că aș fi putut să o fac sănătoasă. În satul ei, în Turcia, se cunosc puține remedii. Unul dintre ele era de a pune ventuze. M-a întrebat: „Soră Romana, vreți să-mi spuneți ventuze? Dacă o să-mi puneți, cu siguranță o să mă fac bine." Nu pusesem niciodată ventuze. Mi-a explicat cum se face. Am luat de la bucătărie șase pahare. I le-am pus ca niște ventuze pe spate. Eram mulțumită să-i fac pe plac surorii Anatolia. Întorcându-mă, am răsturnat sticla cu spirt denaturat care s-a răspândit peste tot. Fața de masă a luat foc. În câteva fracțiuni de secundă m-am aflat în foc, exact așa cum ai plonja în apă. Eram în mijlocul flăcării, căci în clipa în care fața de masă a luat foc, aranjam lucrurile aplecată deasupra mesei. Sora Anatolia mi-a povestit mai târziu că ea nu a văzut decât o flacără în locul capului meu. Da, așa a fost: ca și când mi s-ar fi tăiat capul, și în locul lui ar fi fost puse flăcări. Sora Anatolia avea spiritul practic al țăranilor. În ciuda ventuzelor lipite pe spate, a sărit din pat și m-a învelit în cuvertura sa. Focul s-a stins la fel de repede cum s-a aprins. Am ieșit din acest accident cu câteva arsuri pe față. Doar pe față. Genele, sprâncenele și pielea erau arse câțiva milimetri în profunzime. M-am vindecat foarte rapid. Genele și sprâncenele au crescut. Stratul epidermei care a ars a căzut. Ca scoarța unui copac. Chipul meu a rămas neted și alb ca atunci când eram fetiță. Pielea obrajilor mei, pe pomeți, frunte și gât, e întinsă în așa fel că nu permite nici o încrețire, nici un rid. Mai mult, pielea mea a păstrat puțin din proprietatea lucrurilor lipsite de viață. A rămas albă: ca și când ar fi de porțelan.

Doamna Roza Khazar și dentistul admiră chipul frumos al surorii Romana și sunt emoționați până la lacrimi de poveste.

– N-o să poți niciodată folosi un asemenea tratament, draga mea Roza, spune dentistul. Nici un chirurg estetician nu va îndrăzni să folosească flăcările pentru curele de întinerire.

– Nu e un accident, soră, spune doamna Roza Khazar. E un miracol. Ați primit arvuna vieții viitoare. Dumnezeu trebuie să vă fi iubit nespus acordându-vă pe pământ arvuna Raiului. Căci se spune că în Rai nu există nici bătrânețe, nici boală, nici păr alb și nici

riduri. Ci tinerețe veșnică. Sunteți o sfântă. Îmi vine să mă așez în genunchi în fața dumneavoastră, soră.

– Nimic ieșit din comun în ceea ce mi s-a întâmplat, spune sora Romana.

– Nu e un miracol?, exclamă Roza.

– Nu, doamnă. La clinica Violet, de pe strada Violet, în arondimentul 15 al Parisului se află o călugăriță căreia i s-a întâmplat același lucru. E acum la pensie și se află într-o casă de călugărițe bătrâne, în apropiere de Chambéry, în Savoia. Nu foarte departe de schitul nostru.

Sora Romana se ridică.

– În trei zile, cel târziu, vin la doamna Barbara, la adresa pe care mi-ați indicat-o. Sper să vă aduc vestea cea bună, spune dentistul.

– Sunt frecvente cazurile de refuz?, întreabă sora Romana.

– Nici unul până astăzi, spune dentistul. Toate persoanele pe care le-am cerut mi-au fost livrate la termenul promis. Aceasta se datorează faptului că director al arhivelor poliției este vărul meu. Înainte de a-i prezenta o cerere, vorbesc cu el. Îi trimit un telex. Așa cum voi face acum pentru dumneavoastră. Vărul meu îmi răspunde imediat dacă persoana pe care o cer se află în categoria celor interzise la export ori ba.

– Există categorii interzise?, întrebă sora Romana.

– Protejatul dumneavoastră nu face parte dintre cei interziși la export, stați liniștită. Cei neexportabili se cunosc, fără a căuta în fișiere.

– De unde știți că Decebal Hormuz nu face parte din această categorie?

– Orice cetățean român poate fi exportat într-o țară străină contra sumei de 15000 de dolari. În afară de membrii guvernului, biroului politic ori Statului Major al poliției și armatei. Doar oamenii din fruntea statului nu pot fi exportați. E o adevărată democrație. În toate țările din lume, sărmanii și cei umili sunt înscriși pe lista neagră. În România, care este o țară cu adevărat democratică, cei de la putere sunt înscriși aici. Omul dumneavoastră nu este unul dintre conducătorii României, nu-i așa?

– O, nu!, răspunde sora Romana. Dar, dacă se află la închisoare, va fi lăsat să plece?

– Cei închiși, chiar și condamnații pe viață, sunt cei pe care îi răscumpărăm cel mai ușor. Și cel mai repede. Dacă omul cerut este în închisoare și dacă el este acolo pentru a-și ispăși o pedeapsă lungă, va fi livrat într-o săptămână. Cei închiși sunt livrați foarte repede. Le place să se debaraseze de ei. O republică progresistă este în mod automat o republică curată și aseptică. Se debarasează de tot ceea ce este impur și murdar. Se debarasează de criminali, de vagabonzi, de asasini și de toată fauna închisorilor.

Sora Romana își ia rămas bun de la dentist și de la soția sa. Ieșind în stradă, respiră adânc. Atmosfera în cabinetul dentar al noului Sfânt Ludovic era una toxică.

XXXVII

A doua moarte a lui Decebal Hormuz

Sora Romana se întoarce acasă. Povestește vizita la dentist.

– E un succes extraordinar ceea ce ați realizat, spune doamna Barbara Bach. Puteți, așadar, să-l recuperați pe protejatul dumneavoastră într-o săptămână?

Barbara Bach se bucură. Un singur lucru o tulbură.

– Dacă era atât de simplu, mă întreb de ce ați părăsit mănăstirea. Ați fi putut să-i spuneți lui Mihail Brod. Ar fi aranjat lucrurile cu simpaticul dumneavoastră dentist. Plecarea din mănăstire nu era necesară. Ați făcut țăndări treizeci de ani de liniștire.

– O remarcă foarte logică, doamnă Barbara Bach. Cât se poate de logică. Puteam să rămân în mănăstire și să-l eliberez pe Hormuz prin domnul Brod. Două lucruri m-au făcut să cobor, ori, mai exact, să fug. Cel dintâi e că nu puteam să trăiesc în chilia mea cu un cadavru. Chipul lui Decebal Hormuz e o imagine din lume. Pentru mine, lumea a murit. Ca pentru orice călugăriță. Când această imagine s-a ivit pe pelicula filmului cu haiduci, a invadat întreaga mea chilie. Mi-a invadat memoria, sufletul, viața. Nu mai eram singură. Viața mea la schit nu mai avea sens. Eram proiectată afară din mănăstire de către imaginea lui Hormuz. Al doilea motiv al fugii mele este stupid. Aveam, scumpă doamnă Barbara, impresia că doar eu puteam să-l eliberez pe Hormuz. Din punct de vedere logic, oricine ar fi putut să meargă la Izidor Khazar să-i dea cei 15000 de dolari și să-l recupereze.

Se aude soneria. Barbara Bach deschide.

– Sunt dentistul Izidor Khazar, spune vizitatorul. O caut pe prințesa Paleolog. Sora Paleolog.

Vizita dentistului e neașteptată. Nu au trecut trei ore de când sora Romana a plecat de la el.

– Luați loc, domnule Khazar, spune sora Romana. Aveți nevoie de alte informații?

Barbara Bach se pregătește să iasă.

– Rămâneți cu noi, doamnă Barbara, spune sora Romana. Nu avem nici un secret.

Dentistul nu vrea să ia loc.

– Prefer să stau în picioare, spune Izidor Khazar.

Poartă un costum nou-nouț. Continuă:

– Ceea ce am de spus durează câteva secunde.

– Vești rele?, întreabă sora Romana.

– Vești rele.

– Nu puteți să-l răscumpărați pe Hormuz? Decebal Hormuz e pe lista nelivrabililor?

– Mai rău decât atât. Dacă ar fi fost neexportabil, tot am fi putut să facem demersurile obișnuite. Ne-am fi străduit până ce-am fi reușit. Câtă vreme cineva e viu, reușești.

– Hormuz a murit?, întreabă sora Romana.

– Decebal Hormuz a murit de multă vreme, spune Izidor Khazar. Așa cum v-am spus, înainte de a face cererea, am vorbit cu vărul meu, care este directorul arhivelor poliției. I-a căutat numele. Mi-a spus pe loc că Decebal Hormuz a decedat pe 2 martie 1945, la Cernavodă, pe malul stâng al Dunării.

– La ce dată a murit?, întreabă sora Romana.

A auzit foarte bine, dar vrea să-l facă să repete.

– Protejatul dumneavoastră a murit pe 2 martie 1945 la Cernavodă.

Chipul nespus de frumos al surorii Romana se luminează. Devine mai frumos încă. E radioasă ca și când s-ar afla sub un proiector.

– Hormuz n-a murit, așadar, pe aeroport!, exclamă ea. Dacă a ieșit viu din flăcări, nimic nu i se mai putea întâmpla.

– A decedat, spune domnul Khazar.

Sora Romana pare că nu-l aude. Barbara Bach și dentistul sunt mirați. Se îndoiesc de starea mintală a frumoasei călugărițe.

– V-am promis că vă voi servi într-un mod excepțional, spune dentistul. Eu și soția mea suntem nespus de onorați de cunoștința dumneavoastră. I-am spus vărului meu, directorului poliției de la București, că țin neapărat să o servesc pe prințesa Paleolog. Dar

omul dumneavoastră a murit. Când e vorba de moarte, nu se mai poate face nimic. Pe morți nimeni nu-i poate aduce.

– Luați loc, domnule Khazar, spune sora Romana.

– Sunteți convinsă că am făcut totul pentru a vă servi?, întreabă dentistul.

Rămâne în picioare. Adaugă:

– V-am promis să vă servesc regește. Am făcut-o. Dar acest sărman Decebal Hormuz a murit. La Cernavodă. Am impresia că nu mă credeți.

– Nu mă îndoiesc de cuvintele dumneavoastră, protestează sora Romana. Vă cred. Dar Decebal Hormuz n-a murit.

– În două zile, voi primi certificatul său de deces, spune dentistul. Vărul meu mi-l trimite chiar astăzi. Mi-a propus, pe neașteptate, să facă aceasta. Când o să aveți în mână certificatul de deces n-o să vă mai îndoiți.

– Asta este, spune sora Romana.

– Nimeni, după instaurarea regimului comunist, n-a ajuns să scoată un certificat de stare civilă din țară, fie că e vorba de un certificat de naștere, de căsătorie ori de deces. Autoritățile sunt foarte pretențioase acolo. Poți să scoți, la o adică, opere de artă, devize, dar e imposibil să scoți din România un certificat de stare civilă. Cei care merg după ele sunt pedepsiți, dacă sunt prinși, mai rău decât traficanții de droguri. Cu toată severitatea, vărul meu îmi va trimite certificatul de deces al lui Hormuz. Aceasta pentru că e vorba de dumneavoastră. Pentru că sunteți prințesă și călugăriță. Întreaga mea familie vă iubește și vrea să vă ajute.

– Vă mulțumesc, spune sora Romana. Cât vă datorez?

– Absolut nimic, răspunde dentistul.

– Dar ați avut cheltuieli, spune sora Romana. Ați trimis telegrame, telex și ați vorbit la telefon. Vreau să vă rambursez ceea ce vă datorez.

– Nu, spune Izidor Khazar. Îmi veți plăti când voi face ceva concret. De această dată, n-am făcut nimic. Soția mea m-a însărcinat să vă salut cu deosebit respect. Dacă aveți pe altcineva să aduceți, sunt la dispoziția dumneavoastră. Pentru moment, n-aveți alți protejați pe care să-i scoateți din România?

– Nu mai am pe nimeni, răspunde sora Romana.

– Dacă aveți prieteni care ar vrea să scoată pe cineva drag din România, Izidor Khazar e mereu la dispoziția dumneavoastră.

Izidor Khazar pleacă. Barbara Bach tremură pe de-a-ntregul. Nu o pierde din ochi pe monahie. E sigură că sora Romana e nebună. Doar o nebună se comportă astfel. Sora Romana a părăsit mănăstirea pentru a salva un captiv, și acum, aflând că acela pe care voia să-l salveze a murit, se bucură! Comportamentul ei e cel puțin anormal. Telefonul se aude chiar în acel moment. Doamna Barbara Bach ridică receptorul.

– Pentru dumneavoastră, soră Romana, spune ea. Mihail Brod sună de la Geneva. Vrea să vă întrebe dacă ați călătorit bine și dacă ați ajuns cu bine.

Sora Romana ia aparatul. E din ce în ce mai încântată.

– Am luat legătura cu superiorul bisericii, spune sora Romana. N-am pierdut nici un minut de când am sosit. Mi-a dat adresa celui care se ocupă de aceste lucruri. M-am întâlnit cu el. A făcut demersurile necesare. Am un rezultat. Decebal Hormuz a decedat pe 2 martie 1945.

De la celălalt capăt al firului, sărmanul Mihail Brod e zdrobit de veste.

– Domnule Brod, mai sunteți la telefon?, întreabă sora Romana. Ce vi s-a întâmplat? Dar nu este o veste rea, domnule Brod. Dimpotrivă, e cea mai bună veste pe care puteam să o primesc. Am confirmarea că Decebal Hormuz a ieșit viu din flăcări. Pentru mine, era nespus de greu să cred una ca aceasta. Și pentru dumneavoastră era greu. De aceea ați făcut apel la un psihiatru. Nu ați chemat psihiatrul pentru că fugisem din mănăstire, ci deoarece susțineam că un om a ieșit viu din flăcări. Pentru aceasta mă credeați nebună. Să recunoaștem, domnule Brod. Acum, am confirmarea oficială că Decebal Hormuz a ieșit viu din foc pe Aeroportul Militari.

– Nu folosește la nimic că a ieșit viu din foc, spune domnul Brod. La ce ar folosi dacă învii și după aceea mori iarăși? Rezultatul contează.

– Nu mori decât o singură dată, domnule Brod!, exclamă sora Romana.

– Bineînțeles că nu mori decât o singură dată!, spune domnul Brod. La ce ne folosește să amintim acest adevăr știut?

– Decebal Hormuz a murit de două ori, domnule Brod. Aceasta nu vi se pare suspect?

– Suspect? Cum ar putea fi suspect, soră?

– Decebal Hormuz e viu, domnule Brod! Sunt convinsă de asta. Nu am nici o dovadă. Credința îmi spune. Îl voi căuta și-l voi elibera.

XXXVIII

Vampirul din Carpați

Sora Romana a rămas singură în frumosul salon al apartamentului de pe strada Bonaparte cu Barbara Bach. Cumnata domnului Brod e mereu neîncrezătoare în sora Romana. Nu acceptă raționamentul călugăriței. E convinsă că monahia nu gândește. Convingerile ce ghidează comportamentul surorii Romana sunt lipsite de logică. Doamna Barbara Bach crede în cele văzute și raționale. Viața se desfășoară în cadrul măsurabilului și concretului. E credincioasă. Bineînțeles. Dar ea crede în felul evreilor, care, în timpul absenței lui Moise, ce urcase pe munte pentru a vorbi cu Dumnezeu, ei, jos, la poalele Sinaiului, se revoltau cerând să li se dea dumnezei văzuți, dumnezei concreți, dumnezei ciopliți în ceva dur, dumnezei pe care să-i poată atinge și care să meargă înaintea lor[1]. La ce folosește un dumnezeu pe care nu-l vezi niciodată, pe care nu poți să-l atingi și despre existența căruia nu ai nici o dovadă? Barbara Bach nu merge până la a nega existența lui Dumnezeu pentru că este nevăzut. Nu, ea crede că nu-L vede pe Dumnezeu deoarece se află în cer, așadar, la o mare distanță. Sora Romana a coborât din munte pentru a căuta un mort. Căuta un om pe care-l văzuse arzând sub ochii săi. Nu a fost singurul martor. Avusese alături de ea pe pilotul elvețian Herman Gral. Pilotul a confirmat că Decebal Hormuz arsese. Un martor elvețian concret, precis, neîndoielnic. Căci dacă te îndoiești de mărturia unui elvețian te îndoiești de dreptate. În ochii Barbarei Bach aceasta ar fi fost prima aberație a surorii Romana.

În urmă cu o jumătate de oră, acel dentist prost-dispus, care practica o meserie curioasă, a venit să spună că omul căutat murise

[1] *Ieșirea* 32, 1-6.

pe 2 martie 1945. Nu a confirmat un deces la care ar fi trebuit să se aștepte. Pentru Barbara Bach, poliția și pompierii au venit la aeroport, au scos trupul mare și ars al lui Hormuz și l-au transportat la spital. Faptul că supraviețuise mai multe luni sub masca de oxigen nu era nimic extraordinar. Mulțumită medicinei moderne, aceasta se întâmplă în mod curent. Dar acest Decebal Hormuz a murit, practic, pe aeroport. Așa cum a mărturisit pilotul elvețian. Că pompierii au recuperat corpul de carne arsă și l-au ținut viu sub masca de oxigen, aceasta nu ajuta la nimic. Demonstra pur și simplu că trăim într-un secol în care medicina a făcut asemenea progrese, încât poate să facă să respire până și cadavrele.

Chestiunea se rezumă într-o singură frază: această sărmană călugăriță încearcă să aducă în Franța un om care a murit de trei decenii. Iar asta se numește nebunie. Pur și simplu. Oamenii de bun simț, precum cumnatul său, Mihail Brod, respectabil comerciant și cetățean al Genevei, ar fi trebuit să o împiedice. Comportamentul surorii Romana e complet aberant. Mai cu seamă de când i-a fost comunicat decesul oficial. E neîncrezătoare în comuniști. Barbara Bach îi dă dreptate. Nimeni nu minte mai mult decât comuniștii. Trișează întotdeauna. Nu există un mijloc de a avea relații cu ei. România e ocupată de comuniști. Dar e cât se poate de logic. Autoritatea care emite un certificat de stare civilă nu poate fi pusă la îndoială. Chiar dacă ea este comunistă. Autoritatea este autoritate. Dacă te îndoiești de validitatea certificatelor de stare civilă, s-a terminat totul. Registrul de stare civilă afirmă că omul a murit. Este interzis așadar să te îndoiești. A continua cercetările înseamnă a căuta un mort printre cei vii. Un act de nebunie. Sora Romana este, așadar, nebună. O monahie poate să ajungă nebună desăvârșit. Ca oricine altcineva. Barbara Bach e protestantă. Protestantismul este o religie aseptică și rațională. O religie care exclude orice fantezie. Orice bizarerie mistică. Dacă sora Romana ar fi fost protestantă, n-ar fi părăsit mănăstirea. De altfel, e foarte simplu, n-ar fi avut mănăstire de părăsit, deoarece la protestanți nu există. Dar sora Romana nu este protestantă, e ortodoxă. De aici vine însă tot răul, după Barbara Bach. Desigur, nu-și va permite să-i facă observații surorii Romana pentru că ea este elvețiană. Elvețienii sunt un popor de hotelieri. Un hotelier nu se cade să se ocupe de ideile și de convinge-

rile clienților săi. Sora Romana se află în casa Barbarei Bach. O tolerează. Dar nu-i împărtășește ideile. Elvețienii au oferit ospitalitate tuturor teroriștilor și tuturor capetelor înfierbântate. Au dat azil tuturor revoluționarilor ruși. Lui Lenin, lui Mussolini. Aceasta nu implică că ei împărtășesc și că au împărtășit ideile celor pe care îi găzduiau. În același fel procedează cumnata domnului Brod față de sora Romana. Se aude soneria. Deschide. E un vizitator și mai nostim decât dentistul Khazar. E un român. Un băiat ce are în jur de 30 de ani. Dorește să o vadă pe sora Romana pentru a-i da o carte.

– Vreau să-i dau cartea personal, spune vizitatorul.

– Aveți să-i spuneți ceva?, întreabă doamna Bach.

– Nu. Vreau doar să-i dau cartea.

– Pot să fac eu aceasta. Ori nu aveți încredere în mine?

Doamna Bach a ghicit. Vizitatorul nu are încredere în ea. Nu are încredere în nimeni. Tocmai a fugit din România. S-a născut sub regimul comunist și a trăit acolo toată viața sa. În România, dacă ai încredere în cineva, oricine ar fi acesta, ești pierdut. Dacă ai încredere chiar în fratele tău, a doua zi poți să ajungi la închisoare. Să fii condamnat, fără doar și poate, la muncă silnică. În România, din patru persoane, una este polițist. Cum ai putea ghici care dintre cele patru este polițistul? Este mai bine să crezi că toți ar fi astfel.

– Soră Romana, aveți un vizitator, spune Barbara Bach. Un domn care vă aduce o carte. Ține morțiș să v-o înmâneze personal.

Tânărul e invitat în salon. Poartă haine care au fost cumpărate, cu siguranță, pentru altcineva. Le-a primit de la o asociație de binefacere care se ocupă de refugiații din Răsărit.

– Părintele superior al bisericii m-a informat că dumneavoastră căutați cărțile tovarășului Teleorman. Greu de procurat la Paris. Totuși, am una dintre ele. *Al doilea mormânt din Vinerea Mare*.

E prima oară când sora Romana atinge o carte scrisă de Decebal Hormuz. Până acum, l-a întâlnit doar pe ecran. Într-un film. Autorul nu este cu adevărat el însuși. Ca în piesele de teatru. Între autor și spectator există actorul. Într-o carte, autorul este el însuși. Atingând paginile, sora Romana are senzația că-l atinge pe Decebal Hormuz. Titlul este imprimat cu albastru. Cu cea mai proastă cerneală și pe cea mai proastă hârtie. Pentru a cunoaște nivelul de trai dintr-o țară, e îndeajuns să vezi ziarele și cărțile. Chiar dacă nu cunoști lim-

ba, știi cu exactitate de ce ai parte. Ziarele rusești și cele din țările ocupate de URSS sunt imprimate pe o hârtie care nu este folosită în Occident nici măcar pentru ambalaj. Cerneala fiecărei litere se răspândește într-un negru îndoielnic, ca și când tipografii din țările comuniste ar introduce unsoare în tușurile pentru imprimat.

– Cum vă numiți?, întreabă sora Romana.

– Ion Ionescu, răspunde tânărul. Sunt lucrător de căi ferate.

– Sunteți lucrător de căi ferate?, întreabă sora Romana.

Se gândește la Decebal Hormuz, care a făcut și el Școala de Căi Ferate la Pașcani.

– Unde ați studiat?

– La Colegiul Feroviar de la Pașcani, răspunde Ion Ionescu.

– Și ați fugit?

– Am ales libertatea, cum se spune aici, răspunde Ionescu. Pentru mine, era mai ușor ca pentru alții. Un feroviar are mai multe posibilități.

– Școala Feroviarilor din Pașcani mai există?, întreabă sora Romana.

– Cunoașteți școala mea?, se miră Ionescu.

– Nu, nu o cunosc, dar am avut un prieten care a fost elev acolo. A stat opt ani.

– Opt ani?, se miră Ionescu. Acum cursurile durează cinci ani. În ce an a fost acolo prietenul dumneavoastră?

– O, demult... De foarte multă vreme, spune sora Romana.

Adaugă:

– Ați citit această carte?

– O, da!, exclamă, Ion Ionescu. Teleorman e scriitorul cel mai citit din România. Toată lumea îl citește. Pot chiar să spun că e singura carte care se citește cu plăcere. Știe să povestească. Când o citești, se vede că povestește ca și când ai fi la cinema. Totul este viu. Descrie doar istorii care se petrec la Petrodava, vechiul nume al județului Neamț. Când citești cărțile lui Teleorman, vezi râul Ozana, vezi brazii, lacul dulce, castelul Bonjuriștilor, fierăria Marelui Perlă, urșii care împart faguri de miere sălbatică cu fetițele și toată Țara de Sus a Moldovei. Teleorman e un scriitor de geniu. În această toamnă, va primi, cu siguranță, Premiul Nobel pentru Literatură. URSS-ul și toate țările comuniste au renunțat să mai depună cea mai mică candidatură pentru scriitorii lor. Îl susțin cu toții

pe Teleorman. Merită Premiul Nobel. Îl va avea. E prima oară când un român îl va primi. Aproape toate națiunile îl au în afară de noi. Mulțumită lui Teleorman, o să-l avem și noi. Nu e de mirare că v-ați interesat de cartea lui Teleorman. Teleorman e tot ceea ce avem mai bun. Părintele superior mi-a spus că nu ați coborât niciodată din mănăstire de treizeci de ani și că, în ziua în care ați ajuns la Paris, primul lucru pe care l-ați cerut a fost o carte scrisă de Teleorman.

– Nu l-ați văzut niciodată?, întreabă sora Romana.

– Niciodată, răspunde Ionescu. Nimeni nu-l vede vreodată. E un om care nu trăiește decât pentru munca sa. Nu e ca ceilalți scriitori care participă la toate manifestările și cărora le plac toate mondenitățile. Aș fi putut să-l văd. Partidul Comunist i-a oferit lui Teleorman un castel pe versantul răsăritean al Carpaților, în Neamț. E unul dintre cele mai frumoase castele din Moldova. Mai înainte, îi aparținea regelui. Se numește Castelul Negru. Regele locuia aici când venea la vânătoare de mistreți, urși ori lupi. Vara, regele venea să pescuiască păstrăvi. Nicăieri altundeva în lume nu se află păstrăvi mai frumoși. După instalarea regimului comunist, Castelul Negru a fost dat lui Teleorman. Poate să lucreze aici în voie. De la Pașcani, unde se afla școala mea, până la Castelul Negru sunt în jur de treizeci de kilometri. Am avut colegi care au mers să-l vadă pe marele scriitor. Dar nu l-au văzut. E cunoscut doar după fotografiile sale. I-ați văzut fotografia pe copertă. Există, de asemenea, fotocopia unei pagini de manuscris.

Sora Romana întoarce cartea. Fotografia lui Teleorman e acolo. Un chip prelung, precum capul de cal. E mai degrabă un craniu. Oasele și pomeții sunt proeminente. Cele de la bărbie sunt ca în vechile litografii cu vrăjitoare. Ochii lui Teleorman sunt adânciți în orbite; orbite adânci, negre precum călimările. Părul lui Teleorman seamănă cu firele lipite pe un craniu de piatră. Nu ai crede că au crescut pe acel craniu, ci că provin din altă parte.

Sub fotografie e o notiță biografică. Se scrie: „Data și locul nașterii lui Teleorman sunt necunoscute. Necunoscute sunt, de asemenea, adevăratul său nume și adevăratul prenume. E un copil găsit. A fost elev în orfelinate și în case de corecție. În ziua în care Armata Roșie a eliberat România, s-a angajat în milițiile comuniste. A învățat să citească și să scrie. A debutat cu povești în ziarul

Steaua Roșie a Dunării, organul miliției comuniste. După aceea, nu a mai contenit cu scrisul. Trăiește la Castelul Negru în Carpați, consacrându-și întreg timpul operei sale. Rarilor jurnaliști care au reușit să-i ia un interviu el le răspunde întotdeauna că dacă Armata Roșie n-ar fi intrat în România n-ar fi învățat niciodată să scrie și să citească, că ar fi murit analfabet și necunoscut, într-o închisoare ori într-un spital, ca toți dezmoșteniții pământului. Teleorman afirmă că adevărata lui mamă este Armata Roșie. Și adevăratul lui tată este Partidul Comunist. Aceștia i-au dat viață. Fără Armata Roșie și Partidul Comunist n-ar fi existat." Sora Romana privește din nou fotografia copilului care a fost crescut de Partidul Comunist și de Armata Roșie. Dintr-un asemenea cuplu nu putea să rezulte decât o ființă în afara seriei.

Sora Romana are ochii plini de lacrimi. Îi este îndeajuns să privească chipul lui Teleorman din fotografie pentru a se înfiora. Sora Romana se gândește la Decebal Hormuz care este captivul lui Teleorman. Tandrul și suavul Decebal Hormuz trebuie să se prezinte în fața acestui monstru, în fața acestui vampir, acestui pirat, care afirmă că nu ar fi putut să fie născut dintr-un cuplu normal format dintr-un bărbat și o femeie. În fiecare zi, de treizeci de ani, Hormuz trebuie să scrie și să ofere vampirului opera sa. În același fel în care ar fi trebuit să i se dea lui Shilock o livră de carne tăiată dintr-un corp viu. Hormuz oferă călăului opera lui, așa cum tinerele victime ofereau vampirilor sângele lor cald. Sora Romana nu are nici o îndoială asupra faptului că Decebal Hormuz e viu și că se află captiv în Castelul Negru, la Teleorman.

– Cât vă datorez pentru această carte?, întreabă sora Romana.

Îi vine să plângă. Ar vrea ca Ionescu să nu plece.

– Dați-mi ce vreți, răspunde Ionescu.

Îi este jenă. Adaugă:

– Aveam intenția de a nu vă cere nimic. Mi-ar fi plăcut să vă ofer această carte. Mai ales că este o carte pe care o iubesc și am recitit-o. Dar nu am găsit încă de lucru, soră. Cum nu vorbesc franceza, e greu să aflu atât de repede. Viața e scumpă.

Sora Romana îi dă lui Ionescu cinci bancnote mari. Nu-i vine să-și creadă ochilor. E copleșit de fericire. Se consideră mai bogat decât un miliardar.

– Dacă găsesc alte cărți ale lui Teleorman am să vi le aduc, spune Ionescu.

Și pleacă.

Sora Romana se afundă în lectura romanului *Al doilea mormânt din Vinerea Mare*. Cunoaște povestea. Întorcând paginile, vede castelul său, vede Dumbrava cu casele precum cuburile de zahăr aruncate printre copaci, pe malul râului Ozana. Sora Romana aude, cu adevărat, citind, respirația lui Decebal Hormuz. E prezent în fiecare cuvânt, în fiecare frază și în fiecare pagină. Apropie cartea de obraz. Sângele lui Decebal Hormuz, sângele care a fost refuzat la centrul de recoltare de la castel, circulă în pagini la fel cum îi circula în vene. Sora Romana aude suflul lui Hormuz în același fel în care ai auzi respirația cuiva care doarme alături de tine. Sora Romana nu poate să se înșele. Această carte nu este doar o operă scrisă de Decebal Hormuz: e Hormuz însuși. Hormuz în carne și oase.

– Vă este folositoare această carte ce v-a fost adusă?, întreabă Barbara Bach.

E în picioare în fața surorii Romana. O privește citind și plângând.

– Viața mea se află în această carte ca într-o casetă minunată. Ascultați ceea ce vă voi traduce în franceză. E cel mai minunat eveniment din viața mea, de dinainte de a intra în mănăstire. Era în 1933. Aveam șase ani. Îmi pierdusem mama și tatăl. Tocmai fuseseră asasinați la Monte Carlo. Pentru a mă consola, unchiul și tutorele meu, prințul Horațiu Știrbei, mi-a oferit un cal și un faeton roșu. Calul se numea Al-Araf. Când treceam cu faetonul meu și cu Al-Araf, copiii aplaudau și mă aclamau strigând: „Trăiască domnița!..." Toate acestea sunt scrise aici. Al-Araf și cei șase ani ai mei sunt închiși în această carte. Aceasta este opera lui Decebal Hormuz. E viu. Pentru că scrie. Morții nu scriu. Chiar și marii scriitori, Goethe, Shakespeare, Dante, Homer, n-au scris după moartea lor. Cum ar fi putut Decebal Hormuz să scrie după moartea sa la Cernavodă în 1945? Această carte a fost publicată de curând.

– Și certificatul de deces?, întreabă doamna Barbara Bach. De certificatul de deces nu țineți seama?

– Certificatul de deces e o dovadă că Decebal Hormuz n-a murit pe aeroport. E tot ceea ce probează. Faptul că șeful poliției de

la București, vărul dentistului, trimite certificatul de deces al unui cetățean al republicii penitenciare române peste graniță înseamnă că vrea să ascundă ceva. Și vrea să ascundă că Decebal Hormuz e viu.

– Pentru mine, una ca aceasta mi se pare cu neputință, spune Barbara Bach. Dacă nu avea certificat de deces, aș fi putut să vă cred. Dar e vorba de un act oficial. Faptul că v-ați regăsit în această carte amintirile din tinerețe nu probează nimic. Oricine putea să le povestească. Erați castelană. Vă cunoștea toată lumea. Omul dumneavoastră a murit și a fost îngropat oficial.

– Asta nu dovedește că nu ar fi încă viu.

– A decedat oficial și dumneavoastră susțineți că e viu? Cum poate fi viu dacă este înscris la rubrica morți în registrele stării civile?

– Iisus Hristos a fost înscris, de asemenea, în registrele morților în Vinerea Mare, și El este totuși viu.

– Prietenul dumneavoastră nu este Iisus Hristos, spune doamna Barbara Bach.

Și iese din salon.

XXXIX

A treia moarte a lui Decebal Hormuz

E duminică, 4 august 1974. Căutarea surorii Romana nu avansează. Nici urmă de Decebal Hormuz. Nici un mijloc de a afla ce se petrece în spatele zidurilor sârmei ghimpate și Cortinei de Fier, în republica penitenciară a României. Sora Romana s-a gândit să meargă acolo în mai multe rânduri. Renunță însă. Dacă intră în România, va fi arestată. În toate republicile controlate de Rusia sovietică legea discriminării sociale este aplicată cu strictețe. De îndată ce un călător sosește la frontieră, se începe prin a fi întrebat de originile sale sociale. Sora Romana face parte din categoria exterminabililor. Avea pământuri, castele și palate în România. Chiar și cei care deținuseră o singură moară, o singură fermă, fac însă parte din categoria avuților, exterminabililor, așadar. Trebuie să aștepte. Lucrul cel mai cumplit pe pământ este de a aștepta în timp ce suferi. Un creștin știe că există întotdeauna o soluție. Chiar când omul se află în dilema lui Moise care, urmărit de armata lui Faraon, a sosit pe țărmul Mării Roșii neavând decât două posibilități: să se înece în mare ori să se lase masacrat de urmăritori. În acel moment, când, omenește, nu mai existau soluții, a sosit ajutor din înalt. Dumnezeu a înarmat mâna lui Moise și, la semnul său, apele Mării Roșii s-au despărțit și au lăsat cale liberă. O astfel de soluție aștepta sora Romana. Orice creștin așteaptă o astfel de soluție. Din acest motiv un creștin nu cunoaște deznădejdea.

Sora Romana cânta la biserică. Era prăznuirea Celor șapte tineri din Efes. O poveste nespus de frumoasă. O poveste puțin asemănătoare cu cea a lui Decebal Hormuz. Cei șapte tineri din Efes au fugit din oraș din cauza persecuției împăratului Deciu. Au fugit din Efes, cum sora Romana, unchiul său și Decebal Hormuz au fugit de

la București. Cei șapte tineri din Efes s-au refugiat într-o grotă din apropierea orașului. Persecutorii au închis intrarea în peșteră. După trei sute șaptezeci de ani, căutătorii de comori vor deschide peștera și îi vor afla adormiți, însă vii, pe cei șapte tineri.

Cântând imnele celor șapte tineri din Efes, sora Romana se gândește la Decebal Hormuz, care e captiv și el de treizeci de ani, probabil în subsolurile și în carcerele Castelului Negru.

La sfârșitul Liturghiei, biserica e goală. Sora Romana e încă îngenunchează înaintea icoanei Maicii Domnului, căreia i-au fost scoși ochii. În timp ce se roagă, cineva îngenunchează alături de ea.

– Vreau să vă spun ceva, soră, spune femeia ce stă în genunchi. Mi s-a spus că dumneavoastră căutați un român care se numește Decebal Hormuz. Pot să vă dau informații despre el.

– Îl cunoașteți pe Hormuz?

– Nu. Mă numesc Jacqueline Le Bihan. Am fost logodită, aproape căsătorită, cu un român. Se numea Mircea Crișan. A murit „față în față cu dușmanul", așa cum a dorit întotdeauna. Era ofițer. În România, Armata Roșie a fost mai puternică. Românii au fost învinși. Mircea Crișan n-a vrut să capituleze. A mers să lupte cu Armata Roșie peste tot unde putea. A luptat împotriva ei în Indochina, alături de francezi, și apoi în Coreea cu Națiunile Unite. Peste tot unde lupta, aceeași Armată Roșie care invadase România pe 23 august 1944.

– Ați vorbit de Hormuz?, întreabă sora Romana.

– Mircea Crișan era unul dintre prietenii lui Hormuz.

– V-a vorbit despre el?

– Bineînțeles. Îmi vorbea tot timpul. Sunteți românca, soră. Îi cunoașteți pe români mai bine ca mine. Când un român are un prieten, vorbește despre el tuturor. Cei care l-au întâlnit pe Mircea Crișan l-au auzit cu toții vorbind de Decebal Hormuz. Mi-a vorbit. Vreme de șase ani, cât am stat împreună, Hormuz era tot timpul cu noi. Hormuz mânca cu noi, dormea și se trezea cu noi.

– Erau atât de buni prieteni?, întreabă sora Romana.

E geloasă. Hormuz i-a vorbit de toți prietenii săi, dar niciodată nu a pronunțat numele de Mircea Crișan.

– S-au întâlnit o singură dată, spune doamna Jacqueline Le Bihan. Au stat împreună o zi și o noapte. Nu mai mult. Dar au fost

o zi și o noapte ce nu pot fi uitate. Existența lui Mircea Crișan și a lui Decebal Hormuz depind de acea zi. Era 15 august 1945.

– Hormuz trăia pe 15 august 1945?, întreabă sora Romana. Sunteți sigură de asta?

– Absolut sigură. În privința datei de 15 august 1945 nu pot să mă înșel. Era o zi mai importantă ca ziua lui de naștere pentru Mircea Crișan. Acea zi a petrecut-o pe malul stâng al Dunării, în aval de Porțile de Fier, însoțit de Hormuz. Evadaseră din închisoarea lor. Au venit pe malul stâng al Dunării pentru a fugi de cealaltă parte, pe malul drept. În Iugoslavia. Pe 15 august e Sfânta Maria Mare. Mircea mi-a explicat. Căci la voi mai este o altă Sfântă Mărie. Pe 8 septembrie, când este sărbătoarea celor care se numesc Maria. Erau cinci fugari. Căutau un Oxford.

– Ce căutau?, întreabă sora Romana.

– Căutau un *Oxford*, soră. Toți cei cinci erau români. Îi cunoașteți pe români. Chiar și în ceasul morții glumesc. Poliția era pe urmele lor. Își puteau pierde viața într-o clipită. Știau asta. Trei dintre ei au murit ciuruiți de gloanțe sub ochii lor și alături de ei. Dar nu încetau să glumească. Căutau un vad. Un vad prin care pot să treacă boii, în engleză, se numește Oxford. Căutau, așadar, un Oxford. Căutau *Bosforul*, care este traducerea greacă a Oxfordului.

– Săptămâna trecută mi s-a transmis vestea că Decebal Hormuz e trecut în registrul de stare civilă din satul său natal ca fiind decedat pe 2 martie 1945. La Cernavodă, spune sora Romana.

– Pe 15 august 1945, Hormuz era viu, spune Jacqueline Le Bihan. E un fapt absolut sigur.

– Sunteți sigură, doamnă, că e vorba de Decebal Hormuz, omul pe care îl caut și de care v-a vorbit părintele paroh?

– Cum aș putea să-l confund pe Decebal Hormuz cu un altul?, exclamă Jacqueline Le Bihan.

E o femeie foarte frumoasă, blondă și îmbrăcată cu mult gust. Ar trebui să aibă în jur de 40 de ani. Își scoate mănușa stângă. Are o mână albă cu degete lungi. Îi arată mâna surorii Romana. Spune:

– Priviți brățara pe care o port. E din hormuz. Cu perle. Mircea mi-a oferit-o, spunându-mi că în română perlei i se mai spune și *hormuz*. Priviți-mi cerceii din urechi. Și ei sunt din hormuz. Oferindu-mi-i, Mircea mi-a amintit că prietenul său de Oxford și de

Bosfor, de pe malul stâng al Dunării, se numea și el Hormuz. Prietenul său se numea, de asemenea, Decebal. Ca ultimul dintre regii daci al cărui cap se află pe basorelieful columnei lui Traian de la Roma. Am vorbit cu părintele superior. Decebal Hormuz al dumneavoastră e aceeași persoană cu prietenul lui Mircea Crișan.

– Și ce s-a întâmplat cu Hormuz?, întreabă sora Romana.

E înspăimântată. Răspunsul nu poate să-i facă bine.

– S-au despărțit, răspunde Jacqueline Le Bihan.

– Decebal Hormuz era, așadar, viu, când s-a despărțit de prietenul dumneavoastră?

– Mircea Crișan n-a știut aceasta niciodată, răspunde Jacqueline.

– Cum n-a știut niciodată?, insistă sora Romana. S-au despărțit. Până aici este limpede. În momentul despărțirii Decebal Hormuz era viu sau mort? Aceasta vreau să știu.

– Cu neputință să vă spun, soră. Cei cinci tineri erau împreună pe malul stâng pentru a trece Dunărea înot. Nu era vad, Oxford sau Bosfor, cum le numeau. Dimpotrivă, curentul Dunării era aici foarte puternic. Trebuia să fii un bun înotător pentru a o traversa. Cel de-al doilea pericol era miliția română care supraveghea malurile. Fugarii care aveau șansa să scape de gloanțele milițienilor și care nu se înecau aveau toate șansele să fie împușcați de miliția iugoslavă de îndată ce puneau piciorul pe malul drept. Nu se putea trece în grup. Mircea mi-a povestit glumind că foloseau tehnica potârnichilor. Altfel spus, se aruncau în apă în grup pe malul stâng. Se lăsau duși de-a curmezișul de curent spre malul drept. De îndată ce soseau pe partea cealaltă, unde îi așteptau ceilalți milițieni, trebuia să se despartă precum potârnichile și să fugă fiecare într-o direcție diferită. Aceasta era operațiunea „potârnichea". În nici un caz nu trebuia să rămână doi sau mai mulți de cum soseau pe malul drept. Despărțindu-se, își sporeau șansele.

– Mircea Crișan, prietenul dumneavoastră, a ajuns?, întreabă sora Romana.

– Era operațiunea „potârnichea", soră, spune Jacqueline. Mircea Crișan nu l-a întâlnit pe Decebal Hormuz. Avea în plan să nu se mai întâlnească.

– Prietenul dumneavoastră credea că Decebal Hormuz a ajuns pe malul drept?

– Nu știa nimic. Acest gând îl tulbura. De îndată ce Mircea a sosit pe malul drept al Dunării, în Iugoslavia, s-a oprit. Era mulțumit că s-a oprit. Iugoslavii construiau pe atunci o autostradă. Aveau nevoie de mână de lucru. Cum puneau mâna pe un român care trecea Dunărea, îl trimiteau pe șantierul autostrăzii. Mircea a lucrat aici vreme de trei ani. Lucrările fiind încheiate, supravegherea devenise mai lejeră. A fugit în Italia. Din Italia a fugit în Franța. A sosit la Paris unde am făcut cunoștință. A găsit de lucru. A cumpărat un apartament. Mircea Crișan era un om vrednic. Am hotărât să ne căsătorim. Dar războiul din Coreea îl tulbura. Războiul din Coreea îi dădea ocazia să lupte împotriva Armatei Roșii. A mers, așadar, să se bată acolo în țara dimineților liniștite în Extremul Orient. A murit la Taegu, față în față cu dușmanul, pe câmpul de bătălie. Cu o zi înainte să moară mi-a scris o scrisoare de zece pagini, soră. Îmi vorbea de Taegu. E un oraș în centrul Coreei. În această regiune sunt cele mai bune mere pe care le rodește pământul. Mere la fel de bune ca cele pe care le-a mâncat Eva în Rai. Vorbindu-mi de merele din Taegu, Mircea Crișan a menționat numele lui Decebal Hormuz. Hormuz îi povestise, pe malul stâng al Dunării, așteptând cu spaimă să o treacă înot, cât de mult iubea pomii fructiferi și cum, pe când era copil, a păstrat sâmburii merelor date de castelana satului și cum i-a plantat.

– Credeți că Decebal Hormuz a murit?, întreabă sora Romana.

– Mircea Crișan știe că Decebal Hormuz s-a aruncat în apă. Odată cu el. E sigur de asta. Mi-a povestit că Decebal Hormuz avea două ceasuri. Că voia să treacă Dunărea înot cu cele două ceasuri ale sale. Camarazii lui l-au sfătuit să le vândă, căci n-ar mai fi fost bune de nimic atunci când ar fi ieșit din apă. Erau ceasuri de buzunar marca CFR. Ceasuri ce nu sunt etanșe. Cum Decebal Hormuz nu voia să se despartă de ele, le-a pus într-un borcan gol de dulceață cu capac etanș. Hormuz a legat borcanul cu ceasurile sale la brâu. Voia, de asemenea, să treacă și cu încălțămintea sa. Erau bocanci de vânători de munte, grei ca două nicovale. A trebuit să renunțe. Dacă a ajuns pe celălalt mal, a avut, cu siguranță, cele două ceasuri, dar era cu picioarele goale. Iată detalii care nu se uită, soră. Din nefericire, Mircea Crișan n-a aflat nimic vreodată de prietenul său. Au fost împreună o zi și o noapte, însă în acest scurt timp au legat o priete-

nie de nedezlegat. Dacă Hormuz ar fi ajuns în Iugoslavia, ar fi fost și el silit să lucreze pentru construcția autostrăzii. Dar nimeni nu l-a văzut. Nimeni nu l-a întâlnit pe Hormuz în lagărele de prizonieri ori în închisorile iugoslave. Aceasta înseamnă că nu a ajuns pe malul drept.

– S-a înecat deci?

– Nu neapărat, răspunde Jacqueline Le Bihan. Poate mai rău decât să se înece...

– Ce putea să i se întâmple mai rău?

– Cei mai nefericiți dintre fugari nu erau cei care se înecau, ci cei care, duși de curent, ieșeau din fluviu pe malul drept, pe teritoriul bulgar. Teritoriul bulgar era foarte aproape. Dacă nu înotai, luptând împotriva curentului, ajungeai aici, fără doar și poate.

Bulgarii nu construiesc autostrăzi. Nu aveau nevoie de mână de lucru. De cum puneau mâna pe fugari, îi puneau în lanțuri și îi livrau miliției roșii din România.

– Dacă Decebal Hormuz n-a murit înecat, a fost livrat de bulgari?

– E mai rău decât să te înec, soră, spune Jacqueline. În România oricine se făcea vinovat de faptul că a încercat să fugă era condamnat la muncă forțată la Canalul Morții. Era un lagăr de exterminare. Pretextul invocat, când a fost creat lagărul, era de a săpa un canal între Dunăre și Marea Neagră. Un simplu pretext. Acest canal n-a fost niciodată terminat. Toți cei care au fost trimiși acolo au murit. Un milion și jumătate de români au murit la Canal. Toată elita națiunii române a fost exterminată aici. Au fost expediați să moară învățători, preoți, profesori, scriitori, artiști, ofițeri și cei mai buni țărani ai satelor. Dacă bulgarii pun mâna pe cineva, nu-ți mai rămân decât câteva luni de trăit și apoi să mori la *drumul fără pulbere*. Așa cum numesc comuniștii Canalul Morții în ziarele lor.

– Decebal Hormuz trăiește, doamnă, spune sora Romana.

– De unde știți, soră?

– Scrie cărți, răspunde sora Romana. Cărțile sunt semnate de altcineva, dar sunt scrise de Hormuz. Dacă scrie, e o dovadă că este viu. Istoria merelor, pe care tocmai mi-ați povestit-o, e și ea scrisă într-o carte publicată recent de Decebal Hormuz sub numele sbirului și vampirului ce-i fură opera. Am să vă împrumut cartea. Vă

veți da seama dumneavoastră înșivă că Hormuz a scris-o. Povestea e cea relatată de Hormuz prietenului dumneavoastră, Mircea Crișan.

– Aveți noroc, spune Jacqueline Le Bihan. Dacă Decebal Hormuz e în viață, puteți să-l eliberați. Orice speranță este permisă câtă vreme cineva e în viață. Sărmanul meu Mircea a murit la Taegu. Este înmormântat într-un mormânt coreean. Mi-a descris într-o scrisoare mormintele din Coreea. În această țară nu există cimitire. Fiecare om este înmormântat în cele mai frumoase locuri ale grădinii sale ori în pământul său. Mormântul are forma unei jumătăți de sferă. Când mormântul este nou, se aseamănă cu un fel de sân verde de tânără. Se vede de departe, pe pajiște, acoperit de iarbă. Cu trecerea anilor, mormântul în formă de mamelon se aplatizează. Mortul a intrat, cu adevărat, în pământ. În coreeană, înmormântarea se tălmăcește prin a te întoarce acasă. Mormintele, în câțiva ani, se afundă și se întorc în pământ. Nu se mai știe unde au fost.

Jacqueline Le Bihan are lacrimi în ochi. E bretonă. Dintre toți francezii, bretonii sunt cei care îi înțeleg cel mai bine pe români.

– Vă doresc din toată inima, soră, să-l aflați și să-l eliberați pe Hormuz dacă mai trăiește. Eliberându-l pe Hormuz, eliberați câtuși de puțin și pe Mircea Crișan și România. Dumnezeu să vă ajute! Dar grăbiți-vă, căci dacă trăiește e în captivitate de treizeci de ani, soră. Românii spun că tot răul spre bine. Poate e adevărat. Dar răul, chiar dacă este bun, trebuie să aibă un sfârșit. Spuneți că Decebal Hormuz scrie cărți.

– Cărți foarte frumoase, răspunde sora Romana.

– Suferința e o șansă pentru artiști. Rana la scoică se transformă în perlă. Captivitatea lui Decebal Hormuz s-a prefăcut în cărți. Dar dacă rana este mai profundă și dacă nu se mai vindecă, asta înseamnă moarte. Ați făcut bine că ați coborât din liniștea dumneavoastră pentru a-l căuta. Aveți idee despre cum o să dați de el?

– Nici cea mai mică idee. Am încercat să-l cumpăr printr-o filieră vărsând într-un cont 15000 de dolari. Mi s-a răspuns că Hormuz a murit. Trebuie să aflu altceva.

– Pot să vă spun ce-aș face dacă aș fi în locul dumneavoastră, soră? Aș angaja un detectiv. Și l-aș trimite să ancheteze în România.

– Un detectiv?, exclamă sora Romana.

– E singurul mijloc pentru a da de el. Dar detectivul care vă trebuie n-o să-l aflați decât la Londra. E patria lui Sherlock Holmes. Vă trebuie un detectiv de aceeași anvergură. Doar englezii produc. În locul dumneavoastră, dacă aș fi avut bani, m-aș fi dus la Londra și aș fi angajat un Sherlock Holmes pentru a-l trimite în România să descopere locul în care se află Hormuz și să-l elibereze.

După ce a spus toate acestea, Jacqueline Le Bihan roșește. Îi este rușine că a vorbit ca o cititoare de romane polițiste. Sora Romana, dimpotrivă, crede că ideea Jacquelinei Le Bihan e realistă. Sora Romana va merge la Londra.

XL

Intelligence service se interesează de Hormuz

– Cine v-a dat adresa noastră, soră?

Sora Romana se află în biroul *Fabian and Fabian Investigations Ltd.* Un birou nespus de elegant, situat în centrul Londrei. Clădirea seamănă cu cea a marilor bănci de pe City. La intrare, sunt gardieni înarmați. În hol, clienți. Exact ca în marile bănci londoneze.

– Un prieten din Geneva m-a sfătuit să vin la dumneavoastră, răspunde sora Romana.

Ar fi vrut să vorbească cu directorul, dar este primită de un director de serviciu. Pe ușa acestuia scrie „Public Relations". Gentlemanul care o primește pe sora Romana este așezat pe un fotoliu club. Într-un birou mobilat după vechea tradiție englezească. Funcționarul este așezat înaintea surorii Romana. Pe genunchi ține un blocnotes.

– Cu ce se ocupă acest prieten care v-a recomandat casa noastră?

– Este efor al mănăstirii în care locuiesc. Sunt monahie ortodoxă. O mică mănăstire între Geneva și Mont Blanc.

– Iertați-mă, spune funcționarul. Nu am înțeles cuvântul pe care l-ați folosit vorbind de prietenul dumneavoastră. Ați spus *efor*?

– Exact, răspunde sora Romana.

– Cum se scrie *efor*? Cu f ori cu ph?

– Scrieți-l cum vi se pare mai bine, răspunde sora Romana. E un cuvânt grec care înseamnă administrator, supraveghetor ori inspector. Efor e cel care are grijă de ceva. Sunt efori de spitale, de mănăstiri, de orfelinate. Sunt numiți, de asemenea, epitropi, când sunt efori de biserici ori de mănăstiri.

– Mulțumesc, soră. Și cum se numește eforul dumneavoastră?

– Mihail Brod, răspunde sora Romana.

În ciuda răbdării ei monahale, este depășită de minuțiozitatea directorului. Se află într-o agenție de detectivi. Detectivii sunt curioși. Sora Romana nu vede la ce ar putea fi de folos într-o anchetă polițistă faptul că se scrie efor cu f ori cu ph.

– Locuiește la Geneva acest domn Brod, nu-i așa? Care e adresa lui exactă?

Directorul de *Public Relations* scrie cu grijă pe o fișă toate întrebările și toate răspunsurile. Scrie ca și când ar fi la dictare. E un om ce are în jur de 40 de ani. Notează adresa.

– Are o altă ocupație în afară de cea de efor?

– E comerciant, răspunde sora Romana. *Brod & Fils, produse coloniale.*

– Cunoașteți adresa birourilor sale?

– Nu, răspunde sora Romana.

– Și numele dumneavoastră, soră?

– În viața monahală mă numesc sora Romana. În lume mă numeam Roxana Paleolog.

– Paleolog?, exclamă funcționarul.

E prima oară când are o tresărire de ființă vie. Până atunci, se comporta precum mișcările unui orologiu.

– Da, mă numeam Paleolog.

– Sunteți prințesă?

– Exact, spune sora Romana, ori, mai degrabă, am fost.

– În Anglia, avem, de asemenea, un prinț Paleolog, spune funcționarul. E un descendent al familiei imperiale bizantine. E ofițer în garda Grațioasei Sale Majestăți. E poate aceeași familie?

– Posibil, răspunde sora Romana. Există peste tot Paleologi. În Rusia, în Franța, în America.

La stânga surorii Romana, biroul funcționarului. Deasupra lui, e o placă pe care scrie *J. P. Booth.* Acum sora Romana cunoaște numele interlocutorului său.

– Și care este subiectul vizitei dumneavoastră?, întreabă, în cele din urmă, domnul Booth.

– O anchetă de cercetare pentru o persoană dispărută, răspunde sora Romana.

– Și spuneți că domnul Brod v-a îndrumat spre noi?

– Exact.

– Suntem foarte flatați, soră, că v-ați adresat nouă. Sunteți sigură că această cercetare necesită intervenția unei agenții specializate? Poliția nu poate să vă ajute?

Sora Romana e de cinci minute înaintea acestui om, și conversația propriu-zisă încă nu a început. La întrebări, domnul Booth e un amestec de politețe rafinată și de birocrație agasantă, care te face să-ți ieși din sine. Are, de asemenea, un comportament minuțios de copist și de grefier de tribunal.

– Doriți să faceți cercetări pentru a afla o persoană dispărută, nu?

– Tocmai ce v-am spus, răspunde sora Romana.

– Iertați-mă, spune domnul Booth. Am pus rău întrebarea. Vreau să știu numele celui care ne însărcinează cu această anchetă.

– În numele meu personal, răspunde sora Romana.

– Dumneavoastră căutați persoana dispărută?

– Eu, domnule, o caut.

– Nu ordinul dumneavoastră monahal? Ori episcopul dumneavoastră?

– Nu ordinul meu, spune sora Romana. Eu o caut.

– Păcat!, răspunde domnul Booth.

– Păcat? De ce păcat?, întreabă sora Romana.

– Dacă ordinul monahal ar fi căutat această persoană, ar fi fost o onoare și o plăcere pentru noi să ne însărcinăm cu ancheta. Dar dacă este vorba de dumneavoastră, suntem nevoiți să declinăm obligația. Credeți-mă, ne pare rău.

– De ce refuzați ancheta, dacă aceasta e comandată de mine?, întreabă sora Romana. Aveți ceva împotriva mea?

– Bineînțeles că nu, soră!, răspunde domnul Booth. Dimpotrivă, suntem onorați de vizita dumneavoastră, dar e cu neputință să luăm asupră-ne ancheta.

– De ce?

– Dacă ați fi venit cu vreo zece ani mai înainte, am fi acceptat cu plăcere căutarea persoanei în cauză. Astăzi nu mai putem să facem aceasta. Nu mai acceptăm clienți persoane fizice.

Sora Romana a părăsit lumea la 17 ani. Cultura ei comportă lacune. Nu știe, de exemplu, că un detectiv ori o agenție de detectivi precum cea în care se află poate să aibă clienți care nu sunt persoane

fizice. Sora Romana știe că în cosmos sunt creaturi văzute și nevăzute. Îngerii sunt creaturi nevăzute. Călugărițele ca ea sunt persoane văzute, fizice. Dacă societatea de detectivi *Fabian and Fabian* nu acceptă persoane fizice, aceasta înseamnă că clienții săi sunt ființe netrupești, îngeri, arhangheli ori heruvimi. I se pare straniu. Căci îngerii nu au nevoie de detectivi.

– Ce fel de clienți acceptați, dacă refuzați clienții fizici?, întreabă sora Romana.

– Întreaga noastră clientelă e alcătuită din persoane morale.

– Și ce vă face să credeți că eu nu sunt o persoană morală?, întreabă sora Romana.

– Dar dumneavoastră nu sunteți o persoană morală, soră. Sunteți o monahie. Sunteți o persoană fizică.

Sora Romana roșește. În rugăciunile sale către Dumnezeu spune: „Ajută-mă, Doamne, pe mine păcătoasa!" Orice monahie știe că e păcătoasă. Dar cea mai umilă și cea mai sfântă n-a îndrăznit niciodată să-și spună că este o persoană fără morală.

– Dacă o monahie nu este o persoană morală, atunci cine este, după dumneavoastră?

– Persoanele morale nu sunt nici monahii, nici sfinți, nici îngeri, cum credeți poate, soră. Persoanele morale sunt societățile anonime, grupurile financiare, băncile, casele de comerț, uzinele. Toate acestea sunt persoane morale. Pe ele le acceptăm exclusiv ca clienți.

– Nu puteți să vă însărcinați cu cazul meu?

– Nu, soră. Ne pare rău. De vreo zece ani am reorganizat societatea *Fabian and Fabian*. Nu se mai poate lucra în materie de cercetări la modul artizanal, ca pe timpul lui Sherlock Holmes. Expansiunea și modernizarea tehnicilor ne-au constrâns să ne limităm la o anumită clientelă. Toate întreprinderile au trebuit să facă același lucru. Hotelurile, de exemplu, nu se mai ocupă de clienții particulari. Adevăratele hoteluri bune de pe întreg pământul nu lucrează decât pentru grupuri de clienți care vin cu autocarul, cu avionul ori cu trenul. E o clientelă de masă. O clientelă sigură. Nici un hotelier nu mai poate să-și permită să accepte clienți individuali. Ar da faliment. Trăim într-o lume modernă. Nu se mai fabrică unelte, bijuterii, haine pe măsură, ci sunt confecționate în serie. UNESCO, ONU, Ajutorul catolic, Consiliul Mondial al Bisericilor, Consi-

liul Europei și alte instituții cu adevărat importante nu se mai ocupă de multă vreme de indivizi și de afacerile individuale. Curtea de Justiție de la Haga, la fel ca instituțiile menționate, judecă disputele între națiuni, marile companii internaționale, sindicate, între clasele sociale ori între comunități. Individul nu mai există, soră. Cum am putea noi să luăm clienți persoane fizice care și-au pierdut de multă vreme existența? Dumnezeu credeți că primește încă rugăciunile individuale? Sunteți mai în măsură ca mine să știți aceasta. După părerea mea, Dumnezeu nu mai primește nici El decât rugăciuni colective. Rugile persoanelor morale din categoria sindicatelor ori societăților anonime. Populația a crescut într-atâta, că la Judecata de Apoi e de mirare că vom fi judecați în particular. În cer vor fi, la fel ca pe pământ, judecăți și condamnări colective.

Sora Romana se ridică. Nu și-a pus niciodată speranța în lume. E bucuroasă de alegerea făcută la 17 ani, rupându-se de ea. Cu toate acestea, se simte nespus de ofensată. Tot ceea ce a auzit e întru totul contrar credinței creștine. În cartea Facerii e scris că omul a fost creat ca exemplar unic, de neînlocuit, ca chip și asemănare a lui Dumnezeu. Se spune că omul este regele creației. Și iată că oamenii au creat o societate în care există totul din abundență, dar nu mai există persoane umane.

– Nu vreau să vă las să plecați cu o proastă impresie, spune domnul Booth. Spuneți-mi problema dumneavoastră. Poate că voi reuși să vă ajut. Să vă dau o adresă. Care este obiectul demersului dumneavoastră?

– N-aș vrea să abuzez de timpul dumneavoastră, spune sora Romana.

– Vă rog, luați loc și povestiți-mi despre ce e vorba. Sunt sigur că putem afla o soluție. Ați venit la Londra special pentru a angaja anchetatori?

– Doar pentru aceasta am venit la Londra, răspunde sora Romana.

– Cine e persoana căutată?

– E un băiat pe care l-am pierdut în 1944, când România a fost ocupată de Armata Roșie. Sunt sigură că trăiește, vreau să descopăr unde se află. Este, cu siguranță, undeva de cealaltă parte a Cortinei de Fier. Vreau să-l eliberez.

– Puteți face cercetări prin Crucea Roșie. E instituția cea mai potrivită. Pentru aceasta a fost creată.

– Crucea Roșie a făcut cercetări. Cercetări în felul său. Adică Crucea Roșie Internațională a cerut Crucii Roșii Române să caute persoana în cauză. Crucea Roșie nu putea să-mi dea un răspuns diferit de cel al autorităților. Mi-au spus că omul a murit. Omul pe care-l caut trăiește. E captiv.

– Doriți să trimitem detectivi în România pentru a descoperi locul în care este deținut protejatul dumneavoastră?

– Exact, răspunde sora Romana. Mi s-a spus că doar detectivii englezi ar fi în stare să împlinească o astfel de cercetare.

– Sunt foarte flatat. Într-adevăr, detectivii englezi au fost mereu la înălțimea datoriei lor. Pe timp de război, ca și pe timp de pace. Dar mă îndoiesc că veți afla în Anglia un Sherlock Holmes dispus să facă investigații într-o țară comunistă.

– Le e teamă să meargă acolo?, întreabă sora Romana.

– Nu. Nu atât teama îi împiedică să accepte misiuni în țările comuniste. Detectivii englezi se însărcinează încă în zilele noastre cu misiuni extrem de periculoase pe întreaga planetă. Refuză să meargă acolo pentru că marile companii nu vor să-i asigure pentru riscurile întâmpinate în țările comuniste. Detectivii sunt asigurați în misiunile lor la triburile sălbatice din Amazonia, dar nu în anchetele de la Moscova, Sofia ori Budapesta. Aveți probe suficiente că omul pe care îl căutați trăiește?

– Am dovezi de prim ordin. De netăgăduit. Omul despre care ei pretind că este mort scrie cărți. Cărțile sale sunt publicate în numele unui înalt personaj al Republicii Române. Un personaj care a fost propus Academiei regale din Suedia și care va primi Premiul Nobel pentru Literatură în acest an, în 1974.

– Cum se numește acest personaj?

– Teleorman, răspunde sora Romana. A fost tradus în toate limbile. Dar cărțile sale sunt scrise de omul pe care-l caut și care se numește Decebal Hormuz.

– Ceea ce-mi spuneți e foarte interesant. Extrem de interesant.

Sora Romana nu se aștepta la o asemenea reacție. Englezii sunt cu adevărat un popor surprinzător, imprevizibil. Acționează întotdeauna în modul cel mai neașteptat.

– Care este punctul pe care îl aflați interesant?

– Am prieteni care lucrează la un caz asemănător. E vorba de Premiul Nobel pentru Literatură primit de sovieticul Mihail Șolohov. Cunoașteți povestea?

– Nu, răspunde sora Romana. Ies din mănăstire pentru prima oară după treizeci de ani. Ce s-a întâmplat cu acest Premiu Nobel pentru Literatură?

– Tovarășul Mihail Șolohov nu este autorul cărților sale. *Donul liniștit,* capodopera și unica operă reală importantă a acestui scriitor sovietic, care a fost vândută în patruzeci și două de milioane de exemplare, a fost scrisă de altcineva, de un anume Feodor Dmitrievici Kriukov. Toată lumea știa aceasta în URSS. În 1929, Șolokov a fost demascat de presă. Dar cum era un membru influent al Partidului Comunist și prieten cu Stalin, jurnalul oficial al partidului, *Pravda*, din 29 martie 1929, a publicat un articol în care afirma că Șolokov era autorul cărților sale și că toți cei care afirmă contrariul sunt dușmani ai dictaturii proletariatului.

Se știe că dușmanii dictaturii proletariatului au fost, sunt și vor fi întotdeauna împușcați. Nimeni n-a mai încercat să afirme că Șolokov nu era autorul cărților sale. Se știa, dar se tăcea. Pentru a nu fi împușcat. În urmă cu zece ani, Șolokov a primit Premiul Nobel pentru Literatură. Cunosc aceste detalii pentru că unul dintre prietenii mei face acum cercetări asupra acestei afaceri. La aceasta m-am gândit, că viitorul Premiu Nobel va fi oferit unui autor ale cărui opere sunt scrise de un altul.

– Ați putea să mă ajutați?, întreabă sora Romana. Doresc fierbinte să-l eliberez pe acest om. Este captiv de treizeci de ani. Cineva îi fură roadele geniului său. E mai crud decât i s-ar răpi suflul și i s-ar bea sângele precum vampirii.

– Vă înțeleg, spune domnul Booth.

A redevenit rece și distant. Domnul Booth încetează, pe neașteptate, să fie un om care are emoții și atitudini. A devenit o mișcare de orologerie. Ia din nou notițe.

– Dacă omul pe care îl căutați este cu adevărat autorul operelor semnate de un altul, înseamnă că a supraviețuit vreme de treizeci de ani într-un mediu ostil și primejdios mulțumită poeziei. Aceasta este foarte important. Poezia poate să devină un element

de supraviețuire într-un mediu ostil. Poți să rămâi în viață în tabăra dușmanului exclusiv prin poezie. În acest caz, poezia este un element care trebuie să intereseze neîndoielnic armata. Statul Major și instituțiile de apărare națională.

Sora Romana face ochii mari. A spus psihiatrului la Geneva că pentru ea minunile sunt precum fenomenele naturale. În ordinea lucrurilor. Nu este uimită de miracol. Dar este stupefiată auzind pe acest englez că poezia este un element de interes militar, care privește apărarea națională și supraviețuirea în teritoriul inamic.

– Cum ați aflat că acest om este viu și că scrie opere pentru acest viitor Premiu Nobel? Prin ce mijloc ați primit informația? Îmi cer iertare să vă întreb asta, dar în privința informațiilor a cunoaște sursa unei informații este esențial. Cine v-a informat?

– Îngerul, răspunde sora Romana. La început am crezut că diavolul.

– Ce înger?, întreabă domnul Booth.

– Îngerul. Un înger din cer.

– Ah! Credeam că era vorba de o persoană pe care o numiți înger. Vorbiți de îngeri în sensul propriu al cuvântului.

– Exact!, răspunde sora Romana.

– Și un înger v-a prevenit că omul pe care îl căutați trăiește și scrie cărți pentru Premiul Nobel?

– Întocmai, spune sora Romana.

Nu-i este teamă. Cu toate că își amintește foarte bine că englezii au ars la Rouen o tânără fecioară franțuzoaică pentru că primea vești de la îngeri...

– Ați primit informația că omul dumneavoastră trăiește prin voci, dacă pot să mă exprim astfel, nemateriale?

– Într-un anumit fel, da, spune sora Romana. Deși îngerul a folosit mijloace materiale. În fapt, a fost vorba de proiecția unui film în dialogurile căruia am recunoscut stilul omului pe care-l caut.

– Foarte interesant, spune englezul. Știți că cele două dintre cele mai importante probleme pentru toate armatele din lume sunt, la ora actuală, problema supraviețuirii în teritoriul inamic și cea a transmiterii de informații prin mijloace nemateriale. Nimeni n-a aflat încă o soluție. Toate țările sunt interesate de aceasta. Sunt cheltuite sume considerabile. Desigur, s-a rezolvat problema

supraviețuirii naufragiaților pe mare, în junglă, în deșert și a celor surprinși de avalanșe. Supraviețuirea prizonierilor în teritoriul inamic e mai greu de rezolvat. S-ar dori să se afle secretul lui Iona, care a petrecut trei zile în pântecele chitului, a celor șapte tineri din Efes care au rezistat persecuției prelungindu-și somnul lor vremuri de trei veacuri, supraviețuirea lui Daniel în groapa cu lei, a tinerilor din cuptor. Laboratoarele de studii din toate armatele se ocupă de supraviețuirea combatanților. Ceea ce mi-ați povestit este felul de supraviețuire al Șeherezadei. Tinerele nu supraviețuiau niciodată în camera sultanului după crăpatul zorilor. Toate mureau înainte ca noaptea să ia sfârșit. Șeherezada a supraviețuit mulțumită poeziei. Vreme de o mie și una de nopți. Aceasta înseamnă o rezistență de aproape trei ani. Singurul mijloc de supraviețuire folosit de Șeherezada era povestea. Exact ca omul pe care îl căutați în România. Cât timp spuneți că a rezistat istorisind povești?

– Încă rezistă, răspunde sora Romana. E captiv de treizeci de ani. De trei decenii scrie povestiri care sunt semnate și publicate de altcineva, salvându-și astfel viața.

– E de zece ori mai puternic ca Șeherezada!, exclamă englezul. Anglia e o națiune care a iubit întotdeauna performanțele sportive și aventurile.

– Credeți că puteți face ceva?, întreabă sora Romana. Credeți că am o șansă de a afla detectivi englezi care să meargă în România să caute locul unde se află Hormuz?

– Doar armata poate să facă aceasta, răspunde domnul Booth. Voi trimite un raport. Noi lucrăm mână în mână cu armata. Armata este unul dintre clienții noștri.

– Și armata e o persoană morală?

– Cea mai eminentă dintre toate persoanele morale ce formează clientela noastră, spune domnul Booth.

Vorbește de armata sa și de moralitatea acesteia cu plăcere, așa cum o făcea odinioară Rudyard Kipling, alt laureat al Premiului Nobel pentru Literatură.

– Iar dacă armata se ocupă de aceasta am o șansă să-l eliberez pe Hormuz?

– Chestiunile de supraviețuire și de comunicare prin mijloacele nemateriale nu sunt încă operaționale, spune domnul Booth.

Vorbește foarte serios. Adaugă:

– Aceste două probleme capitale se află în stadiul de cercetare. Armata nu poate să se intereseze de cazul solicitat decât strict experimental. În ziua în care se va ajunge la stadiul operațional se va putea spera ceva concret. Pentru moment, e doar la stadiul de teorie.

– Nu pot să sper nimic în privința eliberării lui Hormuz?

– În plan concret, nu.

Sora Romana se ridică. Pleacă. Începe să se întunece. Sora Romana își dă seama că a acționat fără să cugete îndeajuns, luând aminte la sugestia Jacquelinei Le Bihan de a veni la Londra. Nu mai există Sherlock Holmes. A fost înlocuit de persoane morale. De societăți anonime de detectivi, care nu au clienți decât persoane morale, la fel ca ele.

XLI

Colosul tropicelor

Barbara Bach așteaptă la aeroport.

– Sunt fericită că v-ați întors. De când ați plecat, sunteți căutată fără încetare.

– Cine mă caută?, întreabă sora Romana.

– Un domn care se numește Horia Moldovan. Vrea să vă vadă cât mai repede.

– Horia Moldovan? Nu-l cunosc.

– E un domn bine, spune Barbara. Excepțional. Nu a îndrăznit să vă sune. L-a trimis pe secretarul său să vă caute. Are mai mulți secretari. Au venit de fiecare dată cu mașina. Mașini mari englezești. I-am promis că-l voi anunța de îndată ce vă veți întoarce.

Sora Romana e obosită. Nu este oboseală fizică, ci mai degrabă morală. Vizita ei la Londra a fost un eșec. Voia să se odihnească.

– Domnul Horia Moldovan vrea să vă vorbească de Hormuz, spune Barbara Bach.

– Vrea să-mi vorbească de Hormuz?, exclamă sora Romana.

Oboseala se topește.

– Îi voi telefona că ați sosit. Secretarii săi mi-au spus că șeful lor îl caută pe Hormuz de douăzeci de ani. Afirmă că domnul Moldovan este cel mai bun prieten al lui Hormuz. În privința acestui subiect vrea să vă vadă urgent. Acest domn vine de la New York. Are un hotel particular la Paris. Are case peste tot. Am înțeles că este nespus de bogat. Ultimul dintre secretarii săi a venit în această dimineață să se intereseze dacă nu ați telefonat de la Londra. Toți îl numesc pe șeful lor colosul tropicelor.

– Dacă e vorba de Hormuz, voi merge să-l văd imediat.

După o jumătate de oră, o mașină mare neagră, cu șofer în uniformă și cască asemenea celei pe care o purta Carol Rang în Ro-

mânia o lasă pe sora Romana la colosul tropicelor. Locuiește în cartierul La Muette. Hotelul său particular e așezat între palatul Rothschild și Ambasada Arabiei Saudite.

Cei doi valeți în uniformă deschid ușa. Sora Romana intră în hol. Abia face doi pași, că în fața ei se ivește un domn. E un colos de doi metri. Precum un leu, cu un păr alb și des, precum coama cailor. Are un cap rotund, masiv. Un cap ce pare turnat în bronz. Nu este un om în carne și oase; e precum statuile oamenilor iluștri înălțate în piețele publice. Poartă ochelari mari negri. Aceștia îi sporesc și mai mult misterul. E îmbrăcat într-un costum bleumarin. În carouri. În spatele lui e o tânără. O asiatică. Pare o tonkineză. E firavă și elegantă. Ca un bibelou. Îl urmează pe colos. E aproape lipită de el. Imaterială, discretă ca o umbră.

– Ați aflat că sunt orb?, întreabă colosul.

Nu este o voce omenească. E precum vocea profeților. Ca cea a lui Moise și Ilie. O voce care nu pare să iasă din pieptul uriaș al lui Horia Moldovan, ci, mai degrabă, din străfundurile veacului și măruntaiele pământului. E un muget.

– Vă caut de mai multe zile, spune Horia Moldovan. De ce nu ați telefonat de la Londra? Secretarii mei au venit să vă caute în fiecare zi acasă.

Horia Moldovan se îndreaptă către sora Romana. Fiecare dintre vorbele sale e precum o lovitură de tunet. Nici unul dintre cuvintele lui nu este legat nici de cel de dinainte, nici de următorul. Vorbește ca o șarjă de tun. E un om al comenzilor. Un om obișnuit să-și dea cu părerea fără a cere vreodată sfatul altora. Un om care poruncește și care nu primește niciodată comenzi.

Colosul se oprește. Frumoasa tonkineză a atins brațul șefului ei. Îi folosește drept ochi. Ea îi indică când trebuie să meargă, să se oprească ori să pună piciorul. Celebrul Horia Moldovan suferă din pricina infirmității sale. Pentru aceasta este brutal. Precum un leu rănit. Ochelarii mari și negri îi ascund ochii stinși.

– Condu-ne la bibliotecă, „Lumina ochilor mei"!, poruncește Horia Moldovan.

E numele prin care se adresează ghidei sale.

– Duminica trecută eram la biserică, spune colosul. Părintele paroh ne-a semnalat prezența dumneavoastră la Paris. Mi-a spus că o

monahie a coborât din munți și-l caută pe Hormuz. E adevărat că-l căutați pe Hormuz?

– Da, domnule, răspunde sora Romana.

E așezată într-un fotoliu de piele de două ori mai mare ca ea. În fața sa, într-un fotoliu asemănător, se află Horia Moldovan. Secretara e așezată alături de el, pe un taburet de catifea.

– Informațiile pe care le-am cules despre dumneavoastră sunt contradictorii, spune Horia Moldovan. Iertați-mă că vă vorbesc brutal. Când vrei adevărul, nu îl cauți tiptil. Când ai o rană, folosești fierul înroșit în foc. Dumneavoastră, ca monahie, știți la fel de bine ca mine aceste lucruri. Mai mult, sunt infirm. Infirmii au o scuză să fie cruzi. Iată primul punct care nu este limpede. Sunteți o sfântă ori o nebună? Oamenii pe care i-am trimis să se informeze asupra dumneavoastră la Geneva, la soții Brod, la psihiatru, la funcționarii de la postul de frontieră, la biserica română din Paris și la familia Khazar nu m-au lămurit. Primul lucru care mă șochează e că ați fugit din mănăstire. Nici o călugăriță adevărată nu fuge. Ați fugit de la schit. Când ați intrat aici, ați oferit persoana dumneavoastră lui Dumnezeu. Persoana dumneavoastră nu vă mai aparține. Sunteți proprietatea lui Dumnezeu. Fugind, ați furat. Ați încălcat cea de-a șaptea poruncă. Mai rău chiar: L-ați furat pe Dumnezeu. Pentru aceasta nu voiam să vă întâlnesc. Evit hoții, sperjurii și apostații. Sunteți toate acestea. Am acceptat totuși să vă întâlnesc pentru că îl căutați pe Hormuz. Dar vă bănuiesc mereu de nebunie. De ce ați acceptat să vă lăsați examinată de un psihanalist? Ați văzut vreodată vreun om bolnav îngrijit de un veterinar? O ființă omenească ce merge la psihanalist renunță prin acest fapt să se considere un om. Clienții psihanaliștilor au coborât la rangul animalelor. Psihanaliștii nu se ocupă decât de instincte. Exclusiv. O ființă omenească pe care ei o consultă e considerată, de asemenea, o creatură condusă doar de instincte. Ca animalele. O călugăriță a cărei misiune este de a smulge neghina poate să meargă la îngrijitorii de instincte? Cine v-a determinat să acceptați consultul unui psihanalist?

– E o concesie făcută soților Brod, gazdele mele, spune sora Romana.

– Cum ați aflat că Hormuz trăiește? Mi s-a povestit istoria filmului și a propagandiștilor împotriva foametei. Nu era o probă su-

ficientă pentru a părăsi mănăstirea, căci nu se știe niciodată dacă un înger ori diavolul îți vorbește. Cum ați știut că era înger?

– L-am recunoscut pe Hormuz din textul filmului și apoi din cărțile sale.

– Cum ați îndrăznit să părăsiți mănăstirea? Chiar dacă v-ar fi vorbit un înger! O monahie nu părăsește mănăstirea decât la înmormântarea sa.

– Pustnicii au părăsit munții pentru a salva Antiohia la chemarea Sfântului Ioan Gură de Aur. Au reușit. Le-am urmat exemplul. Nu am făcut una ca asta de capul meu.

– Știți cine sunt?

– Sunteți domnul Horia Moldovan. Gazda mi-a spus. Sunteți numit colosul tropicelor. Se spune că aveți o avere fabuloasă. Că aveți case peste tot și servitori nenumărați. Îl căutați pe Hormuz. Pretindeți că este cel mai bun prieten al dumneavoastră.

– Sunteți foarte frumoasă, spune Horia Moldovan.

– Iată o afirmație pe care nu o puteți susține, căci nu mă vedeți, zice sora Romana.

– Adevărata frumusețe e cea care se vede cu ochii închiși. De ce ați povestit prietenilor dumneavoastră, familiei Brod, că Decebal Hormuz a sărit în aer trecând peste o mină la aeroport, atunci când el încerca să fugă din România? Fals!

– E un fapt care s-a petrecut sub ochii mei, spune sora Romana. Mă aflam la cincizeci de metri în spatele ambulanței care a luat foc și în care se aflau unchiul meu, Horațiu Știrbei, și Decebal Hormuz.

– Hormuz n-a fost niciodată pe aeroportul din București!, țipă Horia Moldovan.

– Pe Aeroportul Militari a explodat mașina!

– Nu, soră. Sper că celelalte informații pe care le aveți despre Hormuz nu sunt tot la fel de false ca aceasta.

– Ceea ce v-am spus e adevărat.

– Știu adevărul din gura lui Hormuz, spune Horia Moldovan.

– Și care este acest adevăr?

– Pe 22 august, Decebal Hormuz s-a prezentat la Crucea Roșie din București, unde fusese mobilizat. S-a prezentat aici de dimineață. În noaptea aceleiași zile a fost trezit de nepoata comandantului. Era un accident undeva. A plecat foarte repede. Mi-a po-

vestit un detaliu care nu înșală. Tocmai își spălase șosetele. A plecat atât de repede, că n-a avut timp să se încalțe cu ele. Le-a pus ude în buzunar. Avea picioarele goale în bocanci. După vreo zece minute, ambulanța în care se afla a sărit în aer. Acesta este adevărul.

– Nepoata comandantului Crucii Roșii eram eu, spune sora Romana. Eu l-am deșteptat pe Hormuz aproape de ora 2 dimineața. L-am rugat pe unchiul meu să-l ia cu noi în Elveția. Habar nu avea. I-am ordonat să mă urmeze și m-a urmat. Dar cum ați aflat aceste detalii atât de amănunțite? L-ați cunoscut cu adevărat pe Hormuz?

– V-am pus o întrebare: știți cine sunt?

– Despre dumneavoastră nu știu nimic mai mult decât ceea ce v-am spus, răspunde sora Romana.

– Tot ceea ce ați spus este adevărat. Dar ați omis esențialul. Eu, Horia Moldovan, colosul tropicelor, miliardarul, nababul, sunt opera lui Decebal Hormuz.

– Opera lui Decebal Hormuz?

– Într-adevăr. Tata și mama m-au creat în obscuritate. Poate fără să vrea. Orbește. Decebal Hormuz m-a scos din neant. El mi-a dat viață. Dacă exist acum aici în fața dumneavoastră e mulțumită lui Decebal Hormuz. Înțelegeți aceasta, soră?

– Nu, domnule.

– Ce știți despre Hormuz, soră?

– E un mare poet.

– De unde știți asta?

– Am știut-o încă de când l-am întâlnit. Toate istoriile pe care mi le-a povestit au rămas în mintea mea mai clare decât evenimentele pe care le-am trăit eu însămi. E o prerogativă a marilor poeți de a face povestirile lor mai vii decât propria noastră viață. A scris un poem, *Chemare la luptă*. Unul dintre prietenii săi, citindu-l, s-a angajat voluntar și a mers să fie ucis pe front.

– Era înalt?, întreabă Horia Moldovan.

– Din punct de vedere fizic, nu, răspunde sora Romana. Mi-a povestit că tatăl său era foarte înalt. I se spunea Marele Hormuz. Era fierar. Era atât de puternic, că ridica un cal.

– Nu știți nimic despre Hormuz, soră. Decebal Hormuz era mai înalt decât Marele Hormuz. Era mai înalt ca mine. Tatăl său ridi-

ca un cal. Eu ridicam o moară. Decebal Hormuz și-a făcut propria moarte knockout. A făcut, de asemenea knockout, moartea sa și pe cea a lui Ardeal, Olt, Basarab și Bucov. A făcut de cinci ori moartea knockout. Moartea celor cinci oameni care purtau numele a cinci provincii ale României. A făcut knockout moartea României. Decebal Hormuz așa este. Nu știați? Acum știți de ce îl caut?

– Îl căutați de mult timp?, întreabă sora Romana.

– De douăzeci de ani, soră. Am abandonat cercetările în ziua în care guvernul mi-a vândut certificatul de deces al lui Decebal Hormuz. Știu că comuniștii trișează. Am plătit cinci mii de dolari pentru fotocopia paginii registrului de stare civilă din Dumbrava, unde se afla înscris decesul lui Decebal Hormuz. Iată fotocopia!

Tonkineza îi întinde hârtia surorii Romana.

– Decebal Hormuz a murit pe 2 martie 1946, spune sora Romana. Mie mi s-a comunicat că a murit pe 2 martie 1945. De ce?

– Pentru că mint. Chiar când aceasta nu folosește la nimic, răspunde Horia Moldovan. Sunteți singură, soră, că trăiește?

– Mai mult decât că noi ne aflăm unul în fața celuilalt.

– Aveți dovezi?

– Ce fel de dovezi?

– Dovezi materiale.

– Nu sunt necesare dovezile materiale. E un obicei masculin să ceri mereu dovezi materiale. În tot felul de ocazii. Chiar când sunt sfinți, bărbații vor probe. Sfântul Toma n-a crezut în înviere mai înainte de a atinge cu degetul său rănile Domnului. Mai târziu, pe drumul Emausului, alți ucenici n-au vrut să creadă nici ei. Îl aveau pe Hristos în fața lor, dar credeau că este o nălucă. Sunteți la fel ca ei, sărmane domnule Moldovan.

– Eu, sărman!, strigă colosul.

– Din moment ce nu puteți să credeți fără dovezi, sunteți sărman.

– De unde aveți certitudinea că Decebal Hormuz trăiește?

– Deoarece scrie, răspunde sora Romana. Acum mai puțin de un an a scris scenariul unui film. Acum șase luni a publicat o carte. Morții nu pot să scrie. Chiar dacă sunt genii. Nici Dante, nici Shakespeare, nici Goethe nu au scris din câte știu după moartea lor. Așadar, trăiește. Nu este de-ajuns această probă?

– Îmi este de-ajuns. Aveți calități pe care eu nu le am. Ați aflat de existența lui Hormuz prin mijloace nemateriale. Așa cum v-a spus acel domn de la *Intelligence Service* la Londra.

– Vi s-a raportat conversația pe care am avut-o cu detectivii de la Londra?

– Am pus să fiți urmărită pas cu pas de informatorii mei de când am aflat că îl căutați pe Hormuz. Pentru mine, Hormuz e mai mult decât viața mea. Îmi veți sluji și dumneavoastră ca „Lumina ochilor" pentru a descoperi locul unde se află, dacă este viu și pentru a-l elibera. Mi-am cumpărat o pereche de ochi. Cei pe care îi am m-au lăsat în pană. De câteva săptămâni am plonjat din nou în întuneric. Am venit la Paris. Mi s-a spus că aici ar putea grefa alții pentru a doua oară. Cu această ocazie am aflat că-l căutați pe Hormuz.

– Cum a ieșit din flăcări?, întreabă sora Romana. V-a povestit?

Minunile nu o uimesc pe sora Romana. Dacă i-ar fi spus că Hormuz ar fi ieșit din propria cenușă ca Phoenix, acest lucru i s-ar fi părut firesc.

– Hormuz nu mi-a povestit nimic despre accidentul de la aeroport. Nimic despre minele care au făcut să sară mașina în aer.

– Ce v-a spus?

– Mi-a vorbit de porumb. Într-o zi, s-a aflat pe un câmp de porumb. În jurul Aeroportului Militari, vor fi fiind câmpuri de porumb?

– Într-adevăr, aeroportul era înconjurat de câmpuri de porumb, spune sora Romana.

– Hormuz s-a aflat, așadar, într-o zi, aproape de ora 5 dimineața, într-un lan de porumb. Îl dureau toate. Nu se putea ridica. Nici să ceară ajutor. La mai multe ceasuri după aceasta, a auzit tropăit de potcoave de cal. O șaretă ale cărei roți scârțâiau. Era o șaretă de lăptar. O șaretă cu două roți. În șaretă era o fată. O fată de aceeași vârstă cu el. Fata era furioasă. Se numea Sevilana Balcic. Era fiica unui fermier. A unui mic fermier care avea trei vaci. În fiecare dimineață, în zori de zi, Sevilana mergea cu șareta ei pe două roți să vândă lapte la București. În acea zi de 23 august 1944, Sevilanei i s-a interzis intrarea în oraș. Peste tot erau baraje de soldați. Sevilana a trebuit să facă cale întoarsă. Se întorcea la fermă cu laptele ei. Drumul aeroportului era și el închis. Ca să se întoarcă acasă, a apucat pe un drum de țară, printre tarlalele de porumb. Pe marginea acestei piste

l-a întâlnit pe Decebal Hormuz. Zăcea în porumb. I-a văzut mai întâi bocancii. Hainele îi erau arse. Sevilana l-a urcat pe tânărul soldat în șaretă, făcându-i loc lângă bidoanele cu lapte. L-a dus la fermă. Decebal Hormuz a povestit că fusese mobilizat de Crucea Roșie și că avusese loc un accident de mașină. Că nu știa cum a ajuns în câmpul de porumb.

– E de mirare că a ieșit din flăcări!, exclamă sora Romana. Am văzut ambulanța mistuită de foc împreună cu pilotul elvețian Herman Gral. Era o vâlvătaie pe platoul verde al aeroportului. Dacă ar fi scăpat cineva, am fi văzut. Un aeroport e ca fundul unei farfurii. Se vede totul. Cum se face că Decebal Hormuz a fost proiectat în lanul de porumb la un kilometru de acolo?

– Știți mai bine ca mine, soră, că miracolele nu se produc pentru a fi înțelese. La București a avut loc, în 1942, un cutremur de pământ. Turnul cel mai modern și cel mai înalt din București s-a prăbușit ca un castel de cărți. Nu au fost supraviețuitori, în afară de o fetiță care locuia la ultimul etaj și care a fost aflată în mijlocul străzii teafără, în patul său. Mai bine de o mie de oameni au pierit atunci. Fetița nu avea nici măcar o zgârietură. Un miracol asemănător s-a produs și cu Decebal Hormuz. Miracolele sunt făcute pentru a uimi. Miracolele sunt făcute pentru a ne arăta că legile fizicii nu sunt imuabile și eterne.

Colosul tropicelor povestește în puține cuvinte ceea ce s-a întâmplat. Hormuz și-a revenit repede. Tinerii sunt precum șopârlele: dacă li se taie o bucată de carne, în trei zile crește la loc. A rămas la fermă. Tatăl Sevilanei avea trei vaci. Hormuz l-a ajutat să le îngrijească. Armata Roșie a ocupat România. La fermă, viața era la fel ca înainte. Cu o excepție însă: nu mai aveai dreptul să vinzi laptele. Milițienii veneau în fiecare dimineață să ia laptele fără să-l plătească. Nici un milițian nu era atent la Hormuz. Era considerat drept frate al Sevilanei. Aceasta a durat întreaga vară, toamna și iarna lui 1944. În 1945, miliția roșie a confiscat cele trei vaci. Conform doctrinei lui Karl Marx, Lenin și a altor mari savanți, vacile trebuie să trăiască în cirezi mari, sub supravegherea milițienilor în uniformă. Aceste mari societăți unde sunt adunate vacile se numesc colhozuri. Sevilana și tatăl său au fost deportați în Urali. Era o pedeapsă. Au trăit pe pământ o viață imorală și asocială, deoarece erau avuți. A

avea trei vaci e o crimă ce trebuia pedepsită. Crima nu se plătește. Decebal Hormuz a profitat de schimbarea intervenită la fermă și a fugit. A fost arestat în mai multe rânduri. Nu avea avere. Orice om cu avere era dușman al poporului. Hormuz a fost arestat pentru că era român și pentru că fiecare român trebuie să fie arestat în mod regulat. A evadat în mai multe rânduri. Într-o zi, colegii săi de închisoare îl vor duce la Dunăre. Proiectul lor era de a evada din republica penitenciară română. Au sărit în apele Dunării pentru a o traversa înot. Decebal Hormuz a fost dus de curent. A ajuns în republica penitenciară Bulgaria. Miliția roșie bulgară îl va livra miliției roșii românești. Decebal Hormuz a fost trimis la muncă forțată la canal. A sosit pe 9 septembrie 1945, de praznicul Sfinților Ioachim și Ana. Ajunsesem în ajun, de praznicul Sfintei Mării.

– De ce ați fost arestat?, întreabă sora Romana.

– Dar v-am spus, soră. Pentru că eram român. Țara era ocupată de Armata Roșie. Din douăzeci de milioane de români, nu e nici măcar unul care să nu fi făcut închisoare. Era normal să fiu arestat. Faptul că am fost trimis la canal era la fel de logic. Eram un om avut. Eram morar. O societate aseptică, curată și dreaptă nu-i tolerează pe morari, pe fermieri și pe alți individualiști. Înainte de a fi aruncat în lagărul de triere de la Cernavodă, miliția roșie m-a bătut cumplit. Tot trupul meu era o rană. La Cernavodă am fost aruncat într-un bordei, împreună cu ceilalți. În groapa ce servea drept celulă l-am întâlnit pe Decebal Hormuz. Lagărul de triere era un țarc uriaș. Fuseseră săpate aici bordeie. La fel ca gropile de fântână în care erau aruncați cei închiși. Era mai ieftin decât să construiești celule la suprafață. Bordeiele erau mari. De statura unui om. Noii sosiți erau aruncați în mii de bordeie asemănătoare. Rămâneau aici mai multe zile. Erau trimiși apoi să sape la canalul care trebuia să lege Dunărea de Marea Neagră. Se numea *Drum fără pulbere*. Orice fir de apă este un drum fără pulbere. Scopul, de fapt, nu era construcția canalului, ci exterminarea aproape a unui milion de oameni. Se dorea să dispară cadrele și elitele intelectuale ale națiunii române. Cei care treceau frontiera lagărului de triere pentru a merge să sape nu se mai întorceau niciodată. Nu a existat nici un supraviețuitor. Despre acest lagăr de exterminare a fost scrisă o carte. Cartea se numește *Drum fără pulbere*. E prima carte apărută cândva în care se face elogiul muncii

forțate și al lagărelor de exterminare. Majoritatea națiunilor au avut parte de aceasta. Însă doar România a scris o carte ce glorifică munca forțată. Această carte este opera lui Petru Dumitriu. Era în programă și toți elevii trebuiau să învețe pasaje pe de rost. Mulțumită lui Decebal Hormuz, eu, Horia Moldovan, și alți colegi ai bordeiului nostru nu am trecut frontiera morții. Vreți să vă spun cum s-au petrecut lucrurile, soră? Povestea n-are nimic ieșit din comun. Zăceam ca un porc, întins în noroi, în fundul bordeiului. Nu simțeam nimic, trupul meu era tot o rană. Așteptam moartea. O așteptam ca pe o evadare. Moartea era singurul mijloc de a evada din acest bordei. De a scăpa. Lângă mine, stătea îngenuncheat un om. Aveam ochii legați. Când îți pierzi simțirea, celelalte simțuri devin mai accentuate. Tocmai îmi pierdusem vederea. Mirosul meu devenise de zece ori mai puternic. Nările simțeau prezența omului îngenuncheat în noroi lângă mine. Era tânăr. Tinerețea miroase puternic a rășină și a esențe rare ce pot să deștepte chiar și morții. Eram deșteptat din toropeala mea de mirosul tinereții. Se afla la câțiva centimetri de mine. Așteptam ca genunchii mei să facă „pleosc", atunci când se vor afunda în noroi. Trupul meu alungit pe spate era mai degrabă un cadavru. Cea mai mare parte a organelor mele erau scoase din circuit, începând cu ochii.

„Cât sunteți de puternic!", a strigat tânărul, apropiindu-se de mine.

„Ai spus că sunt puternic?", am întrebat.

Eram atât de slab, încât nu puteam nici măcar să mișc un deget.

„Tatăl meu era la fel de puternic ca tine, a spus tânărul. N-am văzut niciodată oameni la fel de puternici ca tine și ca tatăl meu. Se numea Marele Hormuz. Era fierar la Dumbrava, pe Ozana. Mă numesc Decebal Hormuz. Mă auzi? Mă numesc Decebal Hormuz. Decebal, ca ultimul rege al dacilor, Poporul Nemuritorilor."

„Ce vrei de la mine, Decebal?", am întrebat.

„Sunt aici din prietenie. Ai o meserie ca cea a tatălui meu, meserie care cere o putere mare?"

„Sunt morar", am răspuns.

„Marele Hormuz, tatăl meu, ridica pe umerii săi calul pe care trebuia să-l potcovească. Ești aproape la fel de puternic ca el. Ai încercat să ridici un cal pe umeri?"

„Niciodată!", am răspuns.

De trei zile nu mâncasem, nici nu băusem. Buzele mele erau umflate. Ca de cauciuc. Dar surâdeam. Aceasta îmi făcea rău. Cu neputință să nu surâzi. Acest băiat, care purta numele ultimului rege al dacilor, mă făcea să râd.

„N-am ridicat niciodată un cal pe umeri, ca tatăl tău, am spus, dar am ridicat pietre de moară."

„O piatră de moară? Ai reușit să o ridici?", s-a mirat Hormuz.

„Sunt morar, ți-am spus. Din când în când trebuie să ridic piatra morii mele."

În clipa în care vorbeam de piatra morii mele, orice durere din trup a dispărut. Tristețea s-a făcut nevăzută. Am uitat că eram arestat.

„Și pentru că ești morar ai fost trimis la canal?", a întrebat tânărul.

„Pentru asta."

„Nostimă această doctrină comunistă, a spus Decebal Hormuz. Comuniștii îi omoară pe fermieri, pe crescătorii de capre și de vaci, pe morari. Cred că vor face lumea mai fericită exterminând atâția oameni. Mă întreb cum poate un morar să fie dușmanul neamului omenesc și al clasei proletare. Căci, dacă nu te-ar considera ca dușman al dictaturii maselor, nu te-ar fi trimis aici să mori. Dar nu-ți face griji. Vom pleca din acest loc. Vom fi liberi din nou."

„Scoate-mi peticele care-mi folosesc drept bandaje", i-am cerut.

„Te-au bătut?", a întrebat Hormuz.

„Scoate-mi bandajele."

„Se vor deschide rănile."

„Scoate-mi bandajele", i-am spus.

„De ce?"

„Ca să te uiți în ochii mei, am spus. Examinează-i bine. Spune-mi dacă lumina ochilor e crăpată. Vreau să știu."

Decebal Hormuz a făcut asta. A ridicat pleoapele. M-a privit în ochi.

„E crăpată ori ba lumina ochilor?"

„Nu-mi dau seama, a spus el. E mult sânge."

„Înlătură sângele și uită-te la pupile. Spune-mi dacă sunt intacte."

„Am să te scot de aici", a spus Decebal Hormuz.

„Nu mi-ai răspuns. Care e starea pupilelor mele?", am insistat.

„Te voi scoate de aici, a spus el. Nu te preocupa de nimic altceva. Te voi elibera. Îți jur."

„Tu?, l-am întrebat. Cum ai putea să o faci? Nu ești arestat la fel ca mine?"

„Ba da, a spus el. Sunt arestat, dar sunt poet."

„Și? Ce are a face?"

„Am omorât un om, a spus el. L-am ucis cu poezia mea. De ce n-aș putea să dau libertate unui om cu poezia mea?"

„Ai omorât un om prin poezia ta?", am întrebat.

„Da. Cu poezia se poate face orice. Se pot demola chiar închisori. N-ai învățat la școală că Bastilia a fost demolată cu *Marseieza*? Cu o poezie? Îți spun, poți face orice cu poezia."

„Nu te osteni în zadar, i-am spus, sunt în ceasul morții. Dacă vrei să faci ceva pentru mine, trimite, dacă poți și când poți, o scrisoare familiei mele. Ca să cunoască locul unde am murit."

„Care sunt adresa și numele?"

„Horia Moldovan, Buciumeni, Tecuci."

Decebal Hormuz nu avea nici hârtie, nici creion. Nu-l vedeam, dar l-am simțit scriind în noroi numele satului meu. Buciumeni este unul dintre cele mai frumoase sate din Țara de Jos a Moldovei. E împărăția viilor. Abia a început să scrie cu degetul său în noroi, când deasupra bordeiului în care eram închiși s-a ivit un cap sinistru. Era gardianul-șef. Un sbir. Era numit Dracula. I se spunea „Vampirul cu dinți de aur". I se mai spunea „Tovarășul morții". Era un milițian recrutat de Armata Roșie din fauna închisorilor. Ca toți milițienii brigăzii Tudor Vladimirescu a Anei Pauker. Toți milițienii erau criminali, ucigași și asasini. Nici unul dintre ei nu-l egala însă pe Dracula în cruzime. Nu-l vedeam. Știam că este el, căci purta cizme cu pinteni de argint, pe care îi auzeam sunând de departe. Dracula a sărit în bordeiul în care mă aflam cu Decebal Hormuz. Credeam că-l va omorî pe Decebal Hormuz. Era îndreptățit să o facă. Eu eram pe moarte. Decebal Hormuz stătea îngenuncheat lângă mine. Era limpede că voia să mă ajute. A ajuta un rănit era un act de ostilitate, de sabotaj. O crimă împotriva Partidului Comunist. Partidul trimisese un milion de oameni la Canal să moară. Cel care se opunea exterminării oamenilor care se aflau aici, ajutând răniții și pe cei muribunzi, sabota planul. Decebal Hormuz era vinovat de crimă împotriva republicii pentru că mă încuraja. Dracula, Vampirul cu dinți de aur, trebuia să-l ucidă pe Hormuz. Sabotorii trebuiau uciși. O

republică comunistă e o societate mai curată decât farmaciile. Sabotorii, morarii, lăptarii, fermierii și toate celelalte scursuri sociale trebuiau exterminate. În loc să-l lovească în cap pe Hormuz, Dracula l-a întrebat:

„Ce faci aici?"

Dracula avea dinți de aur. Toți milițienii aveau dinți de aur. Primii soldați ai Armatei Roșii, care au invadat România, și-au smuls dinții pentru a-i înlocui cu dinți de aur. Cel ce avea gura plină cu aur se considera o înaltă personalitate.

„Am întrebat ce făceai aici!", a țipat Dracula.

„Scriu", a răspuns Decebal Hormuz.

„Ce-ai scris?"

„Am făcut o literă."

„Ce literă ai făcut?", a întrebat Dracula.

„E un b, a răspuns Hormuz. Voiam să scriu cuvântul Buciumeni. Numele unui sat."

„De ce spui că e un b?"

„Pentru că e un b, a spus Hormuz. Este prima literă de la Buciumeni."

„E un p!", a țipat Dracula.

Vampirul cu dinți de aur avea sub braț, alături de cravașă, un caiet de școlar. În fiecare dimineață lua lecții de scriere. Ca majoritatea milițienilor, Dracula nu știa să citească. Era analfabet. Visa să ajungă ofițer. Nimic mai ușor decât a fi ofițer în Armata Roșie. Cu condiția de a fi membru de partid. Pentru a primi gradul de ofițer, trebuia să învețe să citească și să scrie. A deschis caietul. A căutat literele alfabetului. Era plin de furie.

„Un p ai scris!, a țipat Dracula. De ce minți, ticălosule? De ce îmi spui că e un b, când e un p?"

„E un b, șefule", a răspuns Decebal Hormuz.

A adăugat:

„Dar dacă te uiți pe partea cealaltă, pe care sunteți, e un p. Dacă veniți lângă mine, p-ul dumneavoastră va fi un b."

Dracula s-a apropiat de Hormuz. S-a uitat la litera b făcută cu degetul de Hormuz din noroi. A comparat-o cu b-ul din alfabetul scris în caietul său.

„Ai dreptate, a țipat Dracula. Nu mi s-a spus niciodată că b-ul poate să fie în același timp un p. E de râs povestea asta. De unde-o știi?"

„Un b poate fi un p, dar poate fi și un d, a explicat Hormuz."

S-a aplecat, a făcut în noroi un baston. A spus:

„Iată o linie dreaptă. Un bastonaș. Dacă îi pun o ansă în jos, la stânga, e un d. Dacă o așez în jos, la dreapta, e un b. Dacă pun ansa sus, la dreapta, atunci este un p."

„Același semn poate fi trei lucruri în același timp?"

„Exact, răspunde Hormuz. Totul depinde de locul unde se pune ansa."

Dracula a căzut pe gânduri. A strâns din dinți. A spus:

„Acum înțeleg de ce cei mai înverșunați dușmani ai dictaturii proletariatului sunt intelectualii. Pentru un intelectual, același semn poate fi un b, p sau d. Dezordine. Haos. E periculos pentru societate. În armată și în miliție, ori e albă, ori e neagră. În poliție la fel. Intelectualii înseamnă dezordine. Din această cauză republica socialistă va fi una a muncitorilor, nu a intelectualilor. Știi să scrii bine?"

„Am fost învățător", răspunde Hormuz.

Ochii lui Dracula au căzut pe trupul uriaș care zăcea în noroi.

„A murit?", a întrebat Dracula.

„E pe moarte, a răspuns Hormuz. E un morar din Buciumeni. Puteți să vorbiți. Nu înțelege nimic. Tocmai voiam să scriu adresa familiei lui. Să-i anunț moartea."

„Arestații nu au dreptul să trimită scrisori. Ai scris adresa degeaba. Ești un bun profesor de scris?"

„Mi-a plăcut nespus să scriu și să-i învăț pe alții să scrie", a răspuns Decebal Hormuz.

„Și cât timp îți ia să înveți pe cineva să scrie?"

„O săptămână", a răspuns Hormuz.

„Învăț de trei luni, a spus Dracula. Peste o săptămână îmi dau examenul de ofițer. Proba cea mai grea e să scrii după dictare. Dacă mă înveți în șapte zile să scriu bine, te păstrez aici în lagărul de triere. Nu te mai trimit de partea cealaltă, la Canal. Îți dau o rație dublă de supă."

„În mai puțin de șapte zile o să știți să scrieți", a spus Hormuz.

„Vreau să am un scris frumos, un scris de ofițer", a zis Dracula.

„Cât se poate de ușor, a răspuns Decebal Hormuz. Scrisul e viața mea. Pot să rabd de apă și de pâine, dar nu mă pot lipsi de scris. Dacă nu am hârtie, ca aici, scriu pe noroi. Ați văzut."

De patru ori pe zi Dracula era în celula noastră. Își dădea întreaga silință să învețe să citească și să scrie. Eram șase arestați. Dracula ne servea pe toți cu țigări și porții duble ca să păstrăm secretul. Vampirului îi era rușine să aibă ca profesor un deținut. Îi era teamă ca nu cumva colegii săi să-l descopere. Avea nevoie de complicitatea noastră. Pe 1 octombrie a avut loc o inspecție importantă. Lucrările Canalului au fost inspectate de vicepreședintele republicii comuniste a României, tovarășul Z. Botarev. Era însoțit de autorul cărții *Drum fără pulbere*. Examenul milițienilor care voiau să acceadă la gradul de ofițer a avut loc în timpul acestei ilustre vizite. Z. Botarev a prezidat el însuși concursul.

Zamfir Botarev e adevăratul conducător al Republicii. Puterea lui este absolută. Semnează Z. Botarev. A fost numit încă de la început Zeus. Nume care îi convenea. Zeus a remarcat printre candidați, încă din primele clipe, silueta desprinsă dintr-un film de groază a lui Dracula. Ceea ce a izbit pe toată lumea a fost că Zeus îl simpatiza pe Dracula. I-a dat gradul de ofițer. După examen, Dracula s-a prezentat în lagărul de triere de la Cernavodă cu gradul de locotenent de miliție roșie. A intrat în celula unde se afla Hormuz. Acesta avea acum hârtie de scris la discreție. Avea creioane și chiar un stilou cu bilă americană, pe care i-l oferise Dracula.

„Ce scrii acolo?", a întrebat Dracula.

„Scriu o poveste", a răspuns Hormuz.

„De ce scrii povești?"

„De plăcere", a răspuns Hormuz.

„Dacă am trecut examenul, nu voi mai scrie în viața mea, a spus Dracula. A scrie, pentru mine, e mai greu ca a sparge pietre. Cum poți tu să afli o plăcere în scris?"

„M-am născut poet, a răspuns Hormuz. Sunt astfel fără să-mi dau seama. Te naști poet, așa cum te-ai naște cu ochi albaștri ori negri."

„Ce poveste scrii?"

„O amintire din copilărie, a răspuns Hormuz. Scriu povestea morții tatălui meu."

„Ai scris atâtea pagini despre tatăl tău?"

„Nu sunt decât șase pagini, a răspuns Decebal Hormuz. Chiar dacă aș fi scris o mie, n-aș fi putut să spun totul despre el."

„Ce-a făcut așa de măreț?"

„Tot ce făcea era ieșit din comun", a spus Decebal Hormuz.

„Și, după ce ai să termini povestea tatălui tău, ce ai să faci?"

„Va fi publicată", a răspuns Hormuz.

„Va fi publicată? De cine?"

„De un ziar."

„Pentru aceasta trebuie să o scoți de aici, a spus Dracula. Cei închiși nu au dreptul să trimită scrisori. Scrii degeaba."

„Cineva, într-o zi, o va afla și o va trimite la un ziar, a spus Hormuz. Sunt marinari care își pun scrisorile într-o sticlă, pe care o aruncă în mare înainte de naufragiu. Aproape întotdeauna sticla în care se află mesajul sosește la țărm. Povestea tatălui meu va ajunge, poate, într-o zi, la un ziar, așa cum sticlele naufragiaților sosesc pe plajă."

„Și o să semnezi povestea cu numele tău?", a întrebat Dracula.

„Bineînțeles!", a răspuns Hormuz.

„Ești închis. Nici un ziar nu va publica numele unui arestat. Cei închiși n-au nici un drept. Scrii degeaba."

Dracula avea o uniformă nou-nouță. Gradele de ofițer erau țesute cu fire veritabile din aur. Îi străluceau pe epoleți alături de steaua roșie de email.

„Voi semna povestea tatălui meu cu un alt nume, a spus Decebal Hormuz. Nu vor ști la ziar că a fost scrisă de cineva închis. O vor publica."

„Cu ce nume o vei semna?"

„Ionescu, Popescu, Vasilescu... Pot folosi orice nume."

„Orice nume?", a întrebat Dracula.

„Bineînțeles. Toți marii scriitori din lume au semnat cu nume de împrumut. Unul dintre cei mai mari scriitori francezi, Jean-Baptiste Poquelin, a semnat Molière. Un altul se numea Arouet și semna Voltaire. E un nume pe care îl împrumutase de la mica moșie a mamei sale. Voi inventa un altul dacă nu vor să-l tipărească pe al meu."

„Ce nume vei inventa?", a întrebat Dracula.

„Voi lua numele unei persoane pe care o cunosc."

„Dacă semnezi cu numele meu, îți vor publica povestea?"

„Bineînțeles."

„Semneaz-o cu numele meu. O voi duce eu însumi la *Steaua roșie a Dunării*. Vreau să văd dacă o vor publica. Crezi că vor tipări numele meu?"

„Bineînțeles."

„Semneaz-o atunci cu numele meu."

„Care e numele dumneavoastră?", a întrebat Decebal Hormuz.

„Nu știi cum mă cheamă?", a țipat Dracula.

„Toată lumea vă numește Dracula, dar nu știu adevăratul dumneavoastră nume."

„Dracula este adevăratul meu nume, a spus locotenentul poliției roșii. De ce crezi tu că nu m-ar chema Dracula?"

„Vă numiți Dracula? Credeam că este o poreclă. Că erați numit astfel, deoarece băgați spaima în oameni. Tatăl dumneavoastră se numea și el Dracula?"

„Nu am tată, a spus locotenentul. Nu știu cum îl chema. Sunt un copil abandonat."

„Numele de Dracula de unde vine?"

„Așa am fost numit întotdeauna. De când sunt copil. Se pare că am fost numit astfel deoarece nu-mi plăceau pisicile și câinii. Când eram mic, zdrobeam cu pietre capul pisicilor și cățeilor. Mi s-a spus că mai fusese cineva care făcea aceasta și care se numise Dracula."

„Pe actele dumneavoastră de identitate ce nume e scris?"

„Dracula, a răspuns locotenentul. Sunt hârtiile pe care le-am primit după sosirea Armatei Roșii. Când m-am angajat, am fost întrebat de nume și am spus Dracula. Au scris ceea ce le-am spus."

„Dar înainte de sosirea Armatei Roșii ce nume era înscris în cartea dumneavoastră de identitate?"

„Înainte de sosirea Armatei Roșii, n-am avut carte de identitate. Când mă aflam în închisoare ori la casa de corecție, aveam un nume. Însă toată lumea mă numea Dracula."

„Și vreți să semnez povestea tatălui meu cu numele de Dracula?"

„Mi-ai spus că poți să o semnezi cu orice nume. Nu vrei să o semnezi cu numele meu?"

„Ba da, a spus Decebal Hormuz. Dar directorul *Stelei roșii a Dunării* n-o să vrea. Vă va cere să-l schimbați."

„De ce?"

„Dracula este un nume care înspăimântă. Chiar dumneavoastră ați spus că ați fost numit Dracula deoarece zdrobeați ca pe niște pepeni capetele cățeilor și pisicilor. Nu e un nume literar. Pentru un

ofițer de poliție e bine, chiar foarte bine. Dar nu pentru a semna povești în *Steaua roșie a Dunării*."

„Nu vrei, deci, să semnezi cu numele meu?"

„Ba vreau, a spus Decebal Hormuz, dar mă pricep la literatură. Care e prenumele dumneavoastră?"

„Nu am", a răspuns Dracula.

„Nu aveți prenume?"

„Ți-am spus că sunt un copil abandonat. Aveam câteva săptămâni când am fost găsit. Cum aș fi putut să spun celor care m-au găsit prenumele meu?"

„Nu sunteți botezat?"

„Nu știu nimic. Pe când aveam patru ani, m-am aflat într-o altă familie. M-au luat de la piața de fructe. Nu știau ce să facă cu mine. M-au dat la un orfelinat de baptiști. Baptiștii mi-au dat bomboane și ciocolată ca să le spun numele. N-am vrut să rămân la ei. Nu voiam să le spun nimic. Pentru ciocolată și bomboane le-am spus că mă numeam Dracula. Au intrat în panică. Erau nespus de bigoți. Le era atât de teamă de diavol... Nu puteau să mă numească după numele meu. Căci Dracula înseamnă *draco*, diavol. Eram o ființă vie. Nu puteau să săvârșească păcatul de a mă arunca în stradă. Nu mi-au spus Dracula. Au păstrat D-ul și m-au numit Daniel. Astfel, când m-am angajat în miliție și când am fost întrebat de prenume, am spus Daniel. Nu este prenumele meu. Dar l-am purtat. Dacă nu vrei să mă semnezi Dracula, pentru a nu-l băga în sperieți pe directorul *Stelei roșii a Dunării*, semnează Daniel."

„Voi semna D. Daniel", a spus Decebal Hormuz.

Chiar în acea seară a dus plicul cu povestea intitulată *Capcană pentru mistreți*. A așezat-o în cutia de scrisori a ziarului *Steaua Roșie a Dunării*. Câteva zile mai apoi, *Capcană pentru mistreți* a apărut pe prima pagină. Povestea i-a emoționat pe toți cititorii. Redacția a publicat la rubrica „Corespondență cu cititorii" câteva rânduri de felicitare pentru D. Daniel. Autorul povestirii *Capcană pentru mistreți* a fost invitat să trimită alte povești. Dracula era în culmea fericirii. Văzându-și numele tipărit cu litere mari pe prima pagină a *Stelei roșii a Dunării,* l-a impresionat atât de mult, că părea beat de fericire. Știa să citească și să scrie de doar câteva săptămâni. Caracterele de tipografie și ziarul erau pentru el de domeniul sacrului.

Dracula a cumpărat peste zece ziare. A venit în celula lui Hormuz și i-a dat un exemplar.

„Trebuie să mai scrii și altele, a ordonat Dracula. Vei fi dispensat de orice corvoadă. N-o să faci nimic altceva decât să scrii povești."

Timp de o lună, *Steaua roșie a Dunării* a publicat regulat articole semnate de D. Daniel. Dar era mult prea frumos ca să dureze. Tovarășul Zeus Botarev, care era din nou în trecere pe șantierul de la Canal, l-a chemat pe locotenentul Daniel Dracula și i-a adus la cunoștință că va fi mutat la București. În chiar acea seară Dracula a venit în celula lui Hormuz complet distrus.

„Trebuie să plec, a spus Dracula. Sunt mutat la direcția generală a literaturii militare. Mi-a fost fixat domiciliul în Palatul Conducătorilor, unde se află reședința tovarășului Zeus Botarev. Biroul meu e lângă al său. Mi-a spus că sunt cel mai mare scriitor pe care clasa proletară l-a dat vreodată."

Dracula a așezat jos un teanc de ziare. Erau toate marile cotidiene din București. Reproduceau în paginile lor literare micile istorisiri publicate în *Steaua roșie a Dunării* sub semnătura lui D. Daniel.

„Trebuie să mergi cu mine la București, a spus Dracula. Tovarășul Zeus Boterav a înscris în ordinul de mutare că pot să-mi iau un tovarăș cu mine. Acest tovarăș poate să fie un secretar ori o ordonanță. Eu decid. Am hotărât să te iau pe tine. Strângeți lucrurile. Mâine plecăm. N-ai fost niciodată la București?"

Decebal Hormuz n-a răspuns. Dracula s-a enervat. Credea că Hormuz îi va cădea în genunchi ca să-i mulțumească că-l scoate din acel lagăr, căci luându-l la București îl salva de la moarte. Fără Dracula, Decebal Hormuz și cei cinci prieteni ar fi fost îndată trimiși în lagărul de triere. Ar fi fost expediați de cealaltă parte a liniei de demarcație. Ca să sape la Canal. Și cei care erau la Canal nu trăiau mai mult de trei luni. Mureau cu toții aici. Se săpau mai multe gropi pentru morți decât la Canal. În loc să se bucure de vestea adusă de Dracula, Decebal Hormuz era trist.

„Nu ești mulțumit?, a strigat Dracula. Salvându-te de la Canal, te scot din mormânt. Ești Lazăr al meu. Te înviez. Noi, comuniștii, știm să facem și minuni. Facem minuni mai mari decât Biserica. De ce ai această față de înmormântare?"

„Nu vin cu dumneavoastră la București", a spus Decebal Hormuz.

„Vrei să rămâi în lagăr?", s-a mirat Dracula.

„Nu, a răspuns Decebal Hormuz. Vreau să vin la București, dar cu o condiție."

„A, domnul arestat pune condiții?, a întrebat Dracula. Ai uitat că îmi e de-ajuns să apăs pe trăgaci ca să te omor?"

Dracula își scoate pistolul.

„Dacă mă omorâți, cine vă va scrie poveștile la București?, a întrebat Decebal Hormuz. Căci pentru a scrie povești vă cheamă la București tovarășul Zeus Botarev."

Dracula își pune revolverul în teacă. Își așază mâinile în șold. Dracula seamănă cu două litere p. Brațele sale sunt ca două toarte ale unei amfore. Imaginea îi amintește lui Hormuz de începutul colaborării, când era surprins pe când scria litera b pe noroi.

„Dictează condiția!", a ordonat Dracula.

„Când plecăm la București?", a întrebat Decebal Hormuz.

„Mâine seară, a răspuns Dracula. Plecăm cu trenul militar. Am foi de drum pentru două persoane."

„Vin cu dumneavoastră, dacă în chiar această noapte îi eliberați pe colegii mei de celulă."

„Ești nebun?, a țipat Dracula. Știi că nimeni nu poate să iasă din lagăr."

„Știu, a răspuns Hormuz. Cu toate astea, îi veți scoate în această noapte pe colegii mei. Îi veți duce cu mașina dumneavoastră până la Cernavodă. Îi veți elibera. Le veți da actele la toți patru: lui Ardeal, Olt, Basarab și Bucov."

„Cu neputință!", a răspuns Dracula.

„De ce e cu neputință?"

„Am jurat pe *Steaua roșie*."

„Veți trece peste jurământul făcut, a spus Decebal Hormuz. Nu puteți să faceți altfel. Sunteți mutat la București pentru a scrie articole. Fără mine n-o să puteți scrie. Și pe mine nu mă veți avea dacă nu-i veți elibera pe colegii mei. Și mai grav încă: dacă Zeus Botarev va afla adevărul vă va împușca."

„De ce vrei tu să-i eliberez?, a întrebat Dracula. Îi iubești atât de mult pe colegii de celulă? De când îi cunoști? Ce sunt ei pentru tine?"

„I-am promis lui Horia Moldovan, orbul, cel căruia i-ați crăpat ochii, că într-o zi îl voi elibera. Am ocazia să o fac. O fac."

„Vrei să-i eliberezi doar pentru o promisiune?"

„Într-adevăr, a răspuns Hormuz. I-am spus lui Horia Moldovan că am omorât un om cu o poezie, dar că pot să eliberez mai mulți cu poezia. Are dovada că este adevărat. În această noapte va fi liber. Eliberat la fel ca mine. Și dumneavoastră, Dracula, îl veți scoate cu mașina dumneavoastră."

A doua zi dimineața, colegii de celulă ai lui Decebal Hormuz erau cu toții liberi, având în buzunar actele lor.

*

* *

A trecut un ceas de când Horia Moldovan vorbește. Sora Romana și secretara tonkineză sunt neclintite. E o poveste incredibilă. Colosul tropicelor recită ca un magnetofon. Ca o mașină de vorbit.

– Erați orb când ați ieșit din lagăr?, întreabă sora Romana.

– Complet orb, răspunde Horia Moldovan. Câteva săptămâni mai târziu, după eliberarea noastră, mi-am recăpătat vederea. O, nu o vedere normală, însă distingeam lucrurile și oamenii, iar aceasta era suficient.

– Ați fugit din România îndată după aceea?, a întrebat sora Romana.

– Imediat, răspunde Horia Moldovan. Dacă aș fi întârziat să o fac, nu aș fi putut să traversez Dunărea. Apa era nespus de rece și, după cum știți, Dunărea nu îngheață niciodată îndeajuns pentru a o putea traversa pe gheață. Din cauza curentului care este foarte rapid, am traversat, așadar, Dunărea înainte de iarna anului 1946. Am făcut stagiul de muncă forțată la autostrada iugoslavă. Am trecut apoi clandestin în Italia, după care am ajuns în Franța. Am traversat Atlanticul și, în câțiva ani, am devenit miliardar, încât toată lumea m-a numit colosul tropicelor. L-am căutat pe Hormuz. Mi s-a trimis certificatul său de deces. Duminica trecută, la biserică, mi s-a spus că ați coborât din munți după treizeci de ani de călugărie pentru a-l căuta. Deoarece credeți că e viu. Spuneți-mi, soră, e viu ori ba?

– E viu. Scrie cărțile lui Teleorman. Povestea dumneavoastră îmi întărește certitudinea.

– De ce semnează Teleorman și nu mai semnează D. Daniel, ca la început?, întreabă Horia Moldovan.

– Teleorman e un nume mai frumos, spune sora Romana. Dacă ar fi trebuit să aleg între Daniel și Teleorman, aș fi ales pe cel de-al

doilea. Dar, cu toate că semnează Teleorman, sărmanul Hormuz e tot ca Daniel în groapa cu lei.

Horia Moldovan îi face un semn tonkinezei. Apasă pe sonerie. Apare un secretar. Întinde pe peretele bibliotecii o fotografie uriașă. E portretul imprimat pe coperta cărților lui Teleorman.

– Priviți-l, soră!, strigă Horia Moldovan. Priviți-l, dumneavoastră care aveți ochi. Eu, care îl văd ca printr-un geam afumat, nu-l recunosc. Când eram la Canal eram complet orb. Aveam ochii bandajați și nu am zărit chipul lui Dracula. Dar am certitudinea că omul pe care-l vedeți în această fotografie și care este reprodus pe toate cărțile semnate Teleorman e aceeași persoană cu Dracula de pe vremea când se afla la Cernavodă.

– Nu pot să vă ajut, spune sora Romana. Nu l-am văzut niciodată pe Dracula.

– Am căutat peste tot supraviețuitori evadați de la Canal. Le-am arătat portretul lui Teleorman. Nimeni nu poate să-l identifice cu certitudine. Numărul celor evadați este aproape zero. Și distanța care ne desparte e uriașă.

Un valet deschide ușa, înaintează și rămâne în picioare în fața lui Horia Moldovan. În ciuda cecității sale, colosul tropicelor știe că valetul s-a oprit în fața lui.

– Spune ce ai de spus!, ordonă colosul tropicelor.

Vocea s-a schimbat. Era tandru, dulce și omenos în timp ce vorbea de trecut. A revenit în prezent. E omul care comandă, care îndrumă și căruia toți trebuie să i se supună.

– Domnul Stelian Flondor a sosit, anunță valetul.

– Soră, mi-am îngăduit să convoc aici pe unul dintre cei mai mari avocați din America. Se numește Stelian Flondor. E de origine română. A părăsit România la fel ca dumneavoastră și ca mine după ocuparea țării. Toată lumea îl numește pe domnul Stelian Flondor „Salvatorul gangsterilor". Se ocupă de chestiuni de criminalistică. Nu pledează niciodată în chestiuni în care nu sunt măcar trei crime ori douăzeci de kilograme de droguri. Îngăduiți să intre și să vă fac cunoștință cu dumnealui?

– Bineînțeles, răspunde sora Romana.

– Spuneți-i domnului Stelian Flondor că sora Romana împreună cu mine îl așteptăm aici.

XLII

Salvatorul gangsterilor

Maestrul Stelian Flondor intră. Are un pas teatral. Se îndreaptă spre colosul tropicelor cu alura pe care o are în fața magistraților instanțelor penale din America. Știe că în fiecare clipă este fotografiat ori filmat de presă. Procesele maestrului Stelian Flondor sunt mereu mari spectacole. Se comportă ca un actor. Fără să privească spre sora Romana, spre tonkineză, maestrul Flondor se apropie de colosul tropicelor și-l cuprinde în brațele sale. O îmbrățișare nespus de prietenească.

– Care este motivul atât de urgent pentru care nu mi-ați îngăduit să-mi fac siesta?, întreabă maestrul Stelian Flondor. Șoferul tău și sbirii tăi de secretari m-au smuls din pat și m-au îmbrăcat cu forța. Ce se întâmplă, dragă Horia Moldovan? Știi că nu mă ocup decât de chestiuni ce țin de criminalistică. Și, chiar dacă tu ai fi omorât pe cineva în această noapte, n-aș putea să te apăr. Pentru a mă avea ca avocat, ar fi trebuit să comiți cel puțin trei crime.

– Maestre Stelian Flondor, te prezint surorii Romana, în lume, prințesa Roxana Paleolog. Avem nevoie de tine.

Stelian Flondor se înclină în fața surorii Romana fără să se apropie. Apoi, cu un surâs în fața tonkinezei.

– Vă amintiți că am dansat împreună la Cercul Militar din București, soră?, întreabă Stelian Flondor. Era balul anual al Crucii Roșii Române. Erați cea mai frumoasă dintre „crinii albi". Am fost ales dintre cinci studenți ai Facultății de Drept care trebuiau să servească drept cavaleri. Mi-ați acordat un dans. M-ați uitat, soră? Eu vă păstrez în mintea mea gravată cu o pensulă de foc.

– Nu m-ați uitat?, întreabă sora Romana. În acest caz, suntem siguri pe concursul dumneavoastră.

– Mă aflu la Paris în vacanță. Nu rămân decât două zile. Sunt cu copiii: Traian, care are 11 ani, și Nora-Eleonora, care are 13 ani. Voi merge cu ei la Monte Carlo ca să petrec trei săptămâni de vacanță. Copiii mei vor să pescuiască subacvatic.

– Copiii tăi vor pescui sub apă, Stelian Flondor. E bine că i-ai adus în Europa, dar ia în mâinile tale afacerea noastră.

– Despre ce e vorba?, întreabă maestrul S. Flondor.

Face mari eforturi să folosească un limbaj convenabil. De douăzeci de ani trăiește în compania gangsterilor. Jumătate din timpul său și-l petrece în închisori și în compania vedetelor de cronică criminalistică din lumea întreagă.

– Știi că am fost la Canal?, spune colosul tropicelor. Am fost unul dintre puținii oameni care a ieșit viu. M-a eliberat un poet pe nume Decebal Hormuz. Era arestat la fel ca mine. L-a învățat să citească și să scrie pe unul dintre gardienii noștri care se numea Dracula. Mai târziu, a scris mici povestiri pentru ziarul poliției, semnându-le cu numele gardianului. Mulțumită acestei colaborări între sbir și poet, am fost eliberat împreună cu colegii mei. Sora Romana a coborât de la mănăstire. L-a cunoscut în România pe poetul care mi-a salvat viața. Era protejatul ei. Pretinde că Decebal Hormuz e viu. L-a recunoscut în cărțile sale. Trebuie dat neapărat de Hormuz și eliberat. Iată de ce te-am chemat.

– Cum semnează acum sbirul de la Canal?

– Teleorman, răspunde Horia Moldovan.

– Teleorman care va primi Premiul Nobel în acest an?

– Exact, răspunde Horia Moldovan.

– Sunteți sigur că Decebal Hormuz scrie cărțile lui Teleorman? Ce dovezi aveți?

– Avem două feluri de dovezi. *Primo*, sora Romana îl recunoaște categoric pe Decebal Hormuz în povestirile pe care le scrie. I le-a povestit în urmă cu treizeci de ani. În România. *Secondo*, am fost eliberat la Canal mulțumită colaborării dintre Teleorman și Hormuz.

– Gardianul tău nu se numea Teleorman, remarcă maestrul Flondor.

– Gardianul meu se numea Dracula, spune Horia Moldovan. Când te numești Dracula, cauți un pseudonim. Teleorman este pseudonimul lui Dracula. În această schimbare totul este logic.

– Și ce vrei să fac?, întreabă maestrul Flondor. Nu e un proces ca să pledez. De ce aveți nevoie de un avocat?

– Trebuie să-l cauți pe Decebal Hormuz și să-l eliberezi. E captiv undeva în România. Teleorman îi fură opera. Îi soarbe sufletul, îi bea sângele.

– Nu e treabă de jurist, spune maestrul Flondor. E o chestiune strict polițistă. De detectivi.

– Sora Romana a sosit chiar în această dimineață de la Londra. Credea și ea că e o treabă de detectivi. A mers pe Tamisa pentru a angaja un Sherlock Holmes. A nimerit într-o uzină de informații. Voiau să o pună în legătură cu *Intelligence Service*. Armata engleză vrea să afle ascunzătoarea lui Decebal Hormuz și să-l supravegheze, pentru a vedea cât timp poate să reziste un poet în ghearele vampirului. Armata engleză se interesează de supraviețuirea omului într-un mediu ostil, în cazul dat, dincolo de Cortina de Fier. În afară de armată, nici un detectiv nu este dispus să se ocupe de afacerea Hormuz. Detectivii occidentali nu lucrează decât dacă sunt asigurați. Doar tu poți să ne ajuți.

– Și de ce eu?, întreabă maestrul Flondor.

– Pentru că ești român, pentru că ești prietenul nostru și cel mai mare avocat din America.

– Ce poate să facă un avocat în cazul dat? E vorba de o anchetă criminalistică, nu de o pledoarie.

– Nu te eschiva, maestre Flondor, spune Horia Moldovan. Înainte de a pleda într-o chestiune criminalistică, orice avocat face o anchetă și o muncă de detectiv. Tu trebuie să-l afli și să-l eliberezi pe Hormuz. Aceasta intră în activitățile tale. Pentru asta toți gangsterii visează la tine din spatele gratiilor. Tu ești salvatorul lor. Gangsterii nu visează la Hristos. Maestrul Stelian Flondor e salvatorul gangsterilor. Trebuie să-l salvezi pe Hormuz. Sora Romana împreună cu mine îți cerem aceasta.

– Nu pot să-l salvez, spune maestrul Flondor. Chiar dacă aș vrea, n-aș putea.

– Din ce motive?

– N-am salvat niciodată oameni nevinovați, răspunde maestrul Stelian Flondor. Nu știu să mă implic decât pentru a salva criminali. Criminali de primă mână.

– De unde știi tu că nu poți să-i salvezi pe oamenii nevinovați? Crezi că e mai greu?, întreabă Horia Moldovan.

– Ce avocat ar fi putut să-L salveze pe Hristos?, întreabă Stelian Flondor. Citează-mi un jurist cel puțin care ar fi avut curajul să-L apere după lege pe Hristos. În două mii de ani, nici un criminalist, nici un avocat n-a încercat să pledeze din punct de vedere juridic pentru Hristos. Era nevinovat. Cei nevinovați sunt condamnați mai dinainte. Iremediabil. Dacă Hormuz este cu adevărat captiv în carcerele și subteranele marelui scriitor Teleorman, nimeni nu va putea vreodată să-l elibereze. Decebal Hormuz e sortit captivității și morții ca un miel. Aceasta este soarta celor nevinovați. De a fi tratați ca mieii. De a fi sacrificați.

– Nu fi sofist, spune Horia Moldovan. Ai parcurs același drum ca mine. Ai evadat din închisoare. Ai trecut Dunărea înot. La fel ca mine. Ai lucrat la autostrada iugoslavă, la fel ca mine. Ai măturat o iarnă întreagă zăpada de pe străzile Montréalului cu espadrile în picioare. Ai suferit tot ceea ce națiunea română a suferit de când a fost pironită pe steaua roșie. Nu poți refuza să-ți dai concursul atunci când vrei să eliberezi un captiv din neamul nostru. Îți duci copiii la Monte Carlo. Vor pescui subacvatic. Fără tine. Vei veni aici la Paris. Îl vom căuta pe Hormuz împreună. Îl vom elibera. Și la Judecata de Apoi tu, Stelian Flondor, și cu mine, Horia Moldovan, vom putea să spunem: „Am eliberat un captiv pe pământ, în timpul vieții noastre. Avem dreptul să intrăm în Rai." Căci se spune că cel care salvează o singură ființă omenească va fi recompensat ca și când ar fi salvat universul întreg.

– Accept să mă implic în caz. Îl vom elibera pe Hormuz. Aceasta va costa foarte scump. Cine plătește?

– Eu, răspunde Horia Moldovan. Colosul tropicelor plătește.

– Ai calculat cât te-ar putea costa?, întreabă maestrul Flondor.

– Calculez întotdeauna bine, spune colosul tropicelor. Peste puțină vreme voi muri. N-o să iau cu mine în mormânt aurul. Nu am nici un moștenitor. Nici un exilat nu are un moștenitor. Moștenitorii noștri sunt vulturii. Secția cea mai activă a spionajului românesc din străinătate este brigada testamentelor, brigada agonizanților, brigada cuminecării celei de pe urmă ori a ultimelor dorințe. Spionii veniți de la București țin socotelile tuturor averi-

lor exilaților. Au agenți pe lângă notari. Pe lângă pompele funebre, biserici, cimitire, spitale. Au fișele noastre medicale și știu cu câteva săptămâni înainte ziua morții noastre. Când un exilat își dă sufletul, apar vulturii. Sunt aduși din țările noastre de origine, din România, din Rusia, din Polonia, pretinși copii legitimi ori naturali, pretinse soții ori pretinși frați și surori. Sunt intentate procese civile și se ajunge aproape întotdeauna să se pună mâna pe toate bunurile pe care le-am adunat în străinătate. Nu vreau să le las lor nimic. Mă întreb unde aș putea să-mi ascund propriul cadavru. Căci ei cumpără cadavre ale exilaților și le duc în România! Au cumpărat pe cel al lui Nicolae Titulescu, fostul vice-președinte al Societății Națiunilor. Au cumpărat pe cel al marelui compozitor George Enescu, al lui Brâncuși, al Elenei Văcărescu, al prințesei Bibescu. Cumpără cadavrele tuturor exilaților de seamă. Voi plăti ceea ce va fi necesar pentru a-l afla pe Hormuz și a-l elibera. El mi-a dat libertatea.

– Sunt salvatorul gangsterilor, spune maestrul Flondor. Sunt un mare avocat pe pământ. Pentru a-l elibera pe Hormuz, dacă este în viață, am nevoie de un avocat în cer. Nici o pledoarie nu este mai ascultată în cer decât cea a monahiilor. Vrea sora Romana să colaboreze cu mine? Vom fi doi avocați. Eu îmi asum cele de pe pământ, și ea pledează la celălalt Judecător, Care este în cer.

– Mulțumesc, maestre Flondor!, răspunde sora Romana.

E foarte fericită. N-a sperat niciodată că poate aduna atâția oameni pentru a o ajuta. Are pe domnul și doamna Brod în Elveția, pe Horia Moldovan și pe maestrul Stelian Flondor.

– Nu vă mai amintiți de mine?, întreabă maestrul Flondor. Ați uitat că ați dansat cu mine la Cercul Militar din București?

– Nu e vorba de uitare, răspunde sora Romana. Sunt moartă pentru lume. M-am retras în mănăstire abandonând totul. Anahoreza, retragerea. M-am îndepărtat apoi de propriile gânduri și de propriile amintiri, extirpându-le și aruncându-le așa cum arunci neghina. E vorba de isihie, de pacea lăuntrică. Am săvârșit această lucrare pentru a atinge *apatheia,* la nepătimire, care este scopul tuturor celor care aspiră la sfințenie.

– Cum ați făcut de v-ați păstrat chipul atât de frumos de treizeci de ani? N-ați îmbătrânit, spune maestrul Stelian Flondor.

– Din cauza unui accident, răspunde sora Romana. Surorile de mănăstire îmi spun că am primit arvuna vieții viitoare, viața din cer, unde nu există bătrânețe. Dar nu am verificat aceasta. Căci de la accidentul care a oprit procesul de îmbătrânire nu m-am mai uitat în oglindă. Nu o voi face.

– Ce ați avut, soră, dumneavoastră, care erați prințesa cea mai bogată și cea mai frumoasă, de v-ați închis într-o mănăstire?, întreabă maestrul Flondor.

– Iertați-mă, dar este un lucru ce depășește înțelegerea.

– Cum ați putut să renunțați la lume?

– Nu am renunțat la nimic, răspunde sora Romana.

– Aceasta nu e renunțare?

– Deloc, răspunde sora Romana. Față de însoțirea pe care mi-o oferea lumea am ales o altă însoțire. În loc de oameni, am ales îngerii. Cine nu i-ar prefera pe îngeri oamenilor, dacă ar putea să se bucure de însoțirea lor?

– Ceea ce spuneți e corect. Din punct de vedere teoretic. A pune însă în practică e neomenește. În orice caz, vom pleda pe pământ și la cer pentru eliberarea lui Decebal Hormuz.

XLIII

Fraţii siamezi

Maestrul Stelian Flondor s-a instalat în Piaţa Vendôme, la Ritz. Ar fi putut sta în apartamentul pe care Horia Moldovan i-l pusese la dispoziţie. Casa colosului tropicelor, personalul şi bucătăria sa sunt superioare. Maestrul Stelian Flondor a preferat hotelul deoarece are o mare problemă de rezolvat. Şi-a luat angajamentul de a-l afla şi a-l elibera pe Hormuz. N-a pierdut niciodată vreun proces. Nu vrea să-l piardă nici pe acesta. Când are o cauză dificilă, maestrul Stelian Flondor suferă ca şi când s-ar afla în mijlocul unei furtuni, al unei tornade, care îi smulge nu doar hainele, ci şi părul din cap. Înainte de marile procese sare din pat noaptea, se îmbracă, iese, se întoarce, îşi aruncă hainele, intră sub duş, smulge cărţile de Drept din rafturile bibliotecii sale, le frunzăreşte, le pune la locul lor. Se culcă din nou şi se trezeşte. Nici marinarii care petrec la Capul Horn nu sunt atât de biciuiţi de furtună, aşa cum este domnul Flondor de tornadele şi cicloanele declanşate în pieptul şi în mintea sa. Cauza acestei agitaţii e faptul că maestrul Flondor e român. Român şi creştin înseamnă acelaşi lucru. E un pleonasm. Un român ştie că există o soluţie valabilă în orice problemă. Dacă nu o afli, aceasta înseamnă că nu ai căutat aşa cum trebuie. Că ai căutat-o într-o direcţie greşită.

După discuţia cu sora Romana şi cu Horia Moldovan, maestrul Flondor caută un mijloc de anchetă. Nu poate să-şi trimită acolo detectivii. Nu poate să meargă nici el, căci orice persoană care intră într-o republică penitenciară marxistă este supravegheată pas cu pas, zi şi noapte.

Apartamentul lui Stelian Flondor se află la cel de-al doilea etaj. Copiii săi au plecat să caute ustensile pentru pescuit subacvatic. Ade-

seori, maestrul Flondor stă de vorbă cu copiii săi și, discutând cu ei, aceștia îi dau soluțiile care nu se află în cărțile de jurisprudență. Gura copiilor și a celor simpli spune întotdeauna adevărul pe care cei mai înțelepți oameni nu pot să-l afle cu ajutorul unei raționi savante.

Pe noptiera fiicei sale, Nora-Eleonora, e o carte. Maestrul Flondor o ia. E o carte a lui Teleorman intitulată *Iubire sălbatică.* Coincidența este tulburătoare. Maestrul Flondor nu-și explică cum fiica sa, care are 13 ani și căreia, asemenea colegilor săi, nu-i place lectura, a cumpărat o carte încă din prima zi a sosirii ei la Paris. Domnul Flondor se gândește la colega sa, la avocata care pledează cauza la curtea din Înalt, la sora Romana. Un înger a împins-o pe fiica maestrului Flondor să cumpere cartea lui Teleorman. Dar cu ce plan a acționat îngerul astfel?

Pe prima pagină din stânga e scris: titlul original: *Fântâna Sultanei.* Înainte de pagina de titlu e o reproducere a unui manuscris al lui Teleorman în limba română. Maestrul Flondor o citește cu dificultate. Căci scrisul nu este clar. În josul paginii de titlu sunt numele și adresa editorului parizian. Maestrul Stelian Flondor înțelege atunci pentru ce îngerul a incitat-o pe fiica sa să cumpere această carte și să i-o așeze sub ochi. Cartea conține cheia problemei. Soluția chestiunii în cauză. Maestrul Flondor cere prin centrală legătura cu editorul lui Teleorman. Câteva minute mai târziu i se va spune că marea casă editorială pariziană n-are nici un autor cu numele de Teleorman.

– Am în fața ochilor o carte a lui Teleorman intitulată *Iubire sălbatică,* editată de dumneavoastră, spune maestrul Flondor. De ce îmi spuneți că nu aveți un autor cu numele de Teleorman?

– Domnul Teleorman nu este autorul nostru, spune editorul. E un client.

– Nu realizez diferența. Cartea a fost editată de dumneavoastră. Teleorman este autorul. Îmi spuneți că nu este autorul dumneavoastră, ci clientul dumneavoastră. Ce înseamnă aceasta?

– E foarte simplu, spune editorul. Domnul Teleorman a plătit tipografia, hârtia, broșarea, difuzarea și serviciile pe care noi i le facem, acceptând să-i scriem numele casei noastre editoriale pe cartea sa. Acest gen de autor îl numim client.

– Teleorman a plătit ediția franceză a cărții?

– Nu, răspunde editorul. Partidul Comunist Român. Vreți să vă dau adresa agentului său? Aveți un creion la îndemână? Puteți să notați. *Agenția Literară Socialistă*. Întrebați de domnul Iulius Herdan ori de domnul Talion Portocal.

După cinci minute, domnul Stelian Flondor îl are la celălalt capăt al firului pe Iulius Herdan.

– Sunt maestrul Stelian Flondor. Tocmai am citit o carte care se numește *Iubire sălbatică*. Lectura m-a atras. Sunt american de origine română. Am regăsit întreaga Țară de Sus a Moldovei în cartea lui Teleorman. Mă aflu la Ritz. Plec mâine pe Coasta de Azur. Aș vrea să cumpăr drepturile cinematografice pentru *Iubire sălbatică*. Editorul francez m-a îndrumat către dumneavoastră. Se pare că dumneavoastră puteți să încheiați tranzacția. Vă deranjez, dar sunt însoțit de copiii mei, și mâine seară am o întâlnire la Monte Carlo. Putem să discutăm cât se poate de repede această problemă? Aceasta în cazul în care nu ați vândut încă drepturile. Vă aștept. Spuneți că veți fi la Ritz într-un sfert de oră? Veți fi însoțit de asociatul și cumnatul dumneavoastră Talion Portocal? Aș fi bucuros să fac cunoștință cu el și cu dumneavoastră. Pe curând, la Ritz! Urcați direct în apartament.

Maestrul Flondor abia a avut timp să-și schimbe costumul, când cei doi cumnați intră în salon, însoțiți de omul de serviciu.

– Închiriați mereu un apartament?, întreabă Iulius Herdan.

Admiră salonul. Aruncă priviri curioase spre baie, camera copiilor și cea a maestrului Flondor. Se apropie de fereastră și privește Piața Vendôme.

– Vorbiți încă românește?

– Bineînțeles, spune maestrul Flondor. Poți să-ți uiți limba maternă?

– Apartamentul este foarte frumos!, exclamă Iulius Herdan.

Cumnatul său e plin de uimire. Nu sunt săraci, dar nu au descins niciodată într-un apartament de hotel.

– Ar trebui să coste foarte scump, nu?, întreabă Iulius.

– Cu ce să vă servesc?, întreabă maestrul Flondor în românește.

Deschide barul. În timp ce umple paharele, intră direct în subiect.

– Sunteți în măsură să semnați un contract de vânzare pentru adaptarea cinematografică a *Iubirii sălbatice*?

– Bineînțeles, răspunde Portocal. Suntem reprezentanții exclusivi ai operei literare și științifice românești. Putem să vindem drepturile de traducere și de adaptare. Evident, dacă primim o ofertă convenabilă. Vreți să le cumpărați în contul unei societăți?

– Le cumpăr pentru mine. Apoi voi vinde drepturile unei mari firme de la Hollywood. Vreau să transpun pe ecran frumusețea țării natale. E o plăcere pe care mi-o ofer. Pentru aceasta cumpăr. Voi angaja cele mai mari vedete.

– Vreți să semnați contractul imediat?

– De ce nu?, răspunde maestrul Flondor. Sunt probleme?

– N-am vândut decât drepturi de traduceri, spune Iulius Herdan. Am vândut drepturile de traducere ale lui Teleorman nemților, italienilor, olandezilor, francezilor... E un autor care se vinde foarte bine. În această toamnă va obține Premiul Nobel. E sigur. E susținut de toate țările socialiste. Editurile se bat pe el. Dă bine să-l avem printre autorii Premiului Nobel. Faceți o foarte bună afacere cumpărând drepturile de expunere cinematografică încă de pe acum. O foarte bună afacere. După ce va fi primit Premiul Nobel, Teleorman va costa dublu. Sunteți tari în afaceri dumneavoastră, americanii.

– Semnăm contractul astăzi?, întreabă maestrul Flondor. Dacă sunteți hotărâți, trebuie să facem aceasta rapid. Legea ne obligă să autentificăm contractul la Consulatul Statelor Unite. Consulatul nu este deschis decât dimineață. Mâine după-amiază voi fi plecat.

– Vom contacta telefonic Bucureștiul, spune Iulius Herdan. Vom transmite propunerile dumneavoastră. Ce sumă oferiți?

– Prețul care se practică pe piață, răspunde maestrul Flondor.

– E un preț pe piața americană și un altul pe piața franceză, spune Talion Portocal. Propunerea dumneavoastră e după tarifele franțuzești, ori după cele americane?

– Cred că cea de pe urmă vă va conveni, spune maestrul Flondor. Americanii plătesc de zece ori mai mult decât francezii drepturile de adaptare cinematografică ale unui roman. Prețul american pentru o carte ca *Iubire sălbatică* este în jur de 200000 de franci. La semnarea contractului, voi vărsa zece la sută din sumă.

Iulius Herdan și Talion Portocal sunt uluiți. Li se pare mult prea frumos pentru a fi adevărat. N-au visat niciodată să facă o astfel de afacere. Ajung să câștige, la fiecare tranzacție, treizeci la sută comi-

sion. În timp ce maestrul Flondor încheie de formulat propunerile sale, cei doi cumnați au calculat deja venitul procentajului lor. O avere ce a picat fără ca ei să miște un deget.

– Vom telefona la București, spune Herdan. Putem să vă contactăm în această seară?

– Perfect, spune maestrul Stelian Flondor. Dacă îmi veți aduce contractul, îl vom semna în această seară. Vă voi remite cecul ori banii lichizi, dacă preferați dolari ori franci francezi. Mâine vom trece pe la consulatul american și, pentru că suntem compatrioți, în această seară, venind aici cu contractul, aduceți și soțiile. Vom lua masa împreună. Vom vorbi românește. Mi-e dor nespus de țara mea.

– Ați plecat de multă vreme?, întreabă Portocal.

– De la ocuparea României de către Armata Roșie, spune maestrul Flondor.

– Ați izbândit în exil, spune Iulius Portocal. Pentru dumneavoastră, exilul a fost o șansă. Dacă erați avocat în România, n-ați fi putut să câștigați destui bani pentru a descinde într-un apartament la Ritz, să cumpărați romane și să turnați filmele pe care doriți să le vedeți pe ecran. Orice nefericire e bună la ceva. A fi un mare avocat într-o țară mică nu este o afacere. Afacere este să fii un mare avocat, ca dumneavoastră, într-o țară mare, ca Statele Unite. E o țară pe măsura dumneavoastră. Am văzut imediat după felul în care tratați afacerile. La ce oră vreți să ne întâlnim?

– Veniți spre ora 19, dacă puteți.

Cei doi cumnați se pregătesc să plece. Sunt bucuroși de întâlnire. Simt că plutește pe un nor spre paradisul negustorilor, unde în toți copacii cresc dolari în loc de frunze.

– Puteți să mai rămâneți cinci minute?, întreabă maestrul Flondor.

– Cum să nu! Cum doriți, spune Iulius Herdan. La dispoziția dumneavoastră. Cu ce putem să vă fim de folos?

– Ați pronunțat cuvântu-cheie. De a fi de folos e vorba. Mi-ați face o mare plăcere dacă mi-ați spune ceva despre autorul acestei minunate cărți, ale cărei drepturi de expunere cinematografică sper să le cumpăr în această seară. Îl cunoașteți personal pe Teleorman? L-ați întâlnit vreodată? Ar trebui să fie un om nemaipomenit.

Iulius Herdan și Talion Portocal rămân în picioare. Sunt nerăbdători să sune la București. Doresc să aibă undă verde pentru a înche-

ia afacerea vieții lor. Pe de altă parte, nu vor să-l supere pe maestrul Flondor. Își dau silința să rămână calmi și să răspundă la întrebări.

– Nici eu, nici cumnatul meu nu l-am întâlnit vreodată pe Teleorman. Vindem cărțile în străinătate, corespondăm cu el, dar nu am avut plăcerea să îi fim prezentați. Din cei douăzeci de milioane de români, nu cred că există o sută care au putut să se apropie de marele scriitor Teleorman. Nu iese niciodată și nu primește pe nimeni. E unicul scriitor din lume care nu se mulțumește cu gloria sa și care încearcă să facă ceva mai bun în fiecare zi. Lucrează douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru. Citiți notița biografică inserată pe copertă. Spune chiar el: „Mama mea este Armata Roșie, iar tatăl meu e Partidul Comunist." Nu are nici o rudă pe pământ. E rupt de toate. Mai mult decât sihaștrii care trăiesc în pustie ori în bordeie, în păduri. Teleorman duce o viață mai presus de cea monahală, mai presus decât toți monahii de pe pământ. Guvernul român i-a oferit drept reședință un castel pierdut în pădurile munților din Țara de Sus a Moldovei. Castelul Negru. Pentru a ajunge aici trebuie să te pricepi. Căci, pentru a păstra liniștea celui mai bun scriitor pe care îl are România, s-a interzis construirea de drumuri. Altădată, se interzicea construirea de drumuri care să ducă la mănăstiri, pentru a ocroti liniștea monahilor.

Jurnaliștii americani au oferit averi pentru a-l vedea și fotografia. Teleorman a refuzat. Există doar câteva fotografii reproduse pe coperțile cărților și, în fiecare exemplar al fiecăreia dintre opere, e o pagină manuscrisă în limba română. Ține la aceasta mai mult ca la orice altceva. Vrea ca cititorii să cunoască scrisul mâinii sale. Nu are un scris frumos, după cum puteți constata dumneavoastră înșivă. Dar dacă o carte a lui Teleorman iese în traducere chineză, rusă, japoneză, arabă ori hindi, fără pagina manuscris în română, e o dramă. Teleorman acceptă orice în afară de aceasta. Ea va trebui proiectată, de asemenea, în film. După generic.

– Trăiește singur la castel?, întreabă Stelian Flondor.

– O, nu!, exclamă Talion Portocal. Scriitorii și artiștii republicilor populare trăiesc mai bine decât regii de odinioară. Există în Occident scriitori care câștigă, dar nu pot să aibă același nivel de trai ca scriitorii din țările comuniste. Vă dau un exemplu. Eram prieten cu Ilia Ehrenburg. Cel mai mare scriitor sovietic și prieten personal

cu Stalin. Stătea, la Moscova, într-un palat la fel de frumos ca cel al reginei Angliei. Venea adeseori la Paris. Trăise aici în tinerețea sa. Am luat adeseori masa cu el la restaurantul *La Coupole* la care venea pe când era tânăr. Mergea în fiecare an în Anglia cu un avion special, închiriat de Aeroflot. Ghiciți pentru ce mergea. Avea un superb câine de rasă. Nu există pe pământ decât patru sau cinci exemplare din această nobilă rasă canină. Ilia Ehrenburg a plătit pentru câinele său un preț mai mare decât cel plătit pentru un cal de curse. Ca toți membrii raselor nobile, frumosul și costisitorul său câine era ușor degenerat. Degenerarea acestui nobil animal se manifesta special când era vorba de actul natural al reproducerii ori, dacă vreți, al împreunării. Câinele lui Ilia Ehrenburg, căci era un mascul, nu voia să se uite decât la femelele din aceeași rasă cu el. Și nu chiar... la toate! Era, dacă se poate spune așa, monogam. Nu voia să se împerecheze decât cu o singură cățea, care aparținea unui lord. Cum întotdeauna masculul trebuie să se deplaseze, și nu femela, Ilia Ehrenburg își lua câinele și se ducea în Anglia ca acesta să-și întâlnească cățeaua lui preaiubită. Spuneți-mi, maestre Flondor, ce scriitor occidental ar putea să-și permită un asemenea lux? În țările comuniste, aproape toți scriitorii pot să facă la fel ca Ilia Ehrenburg. Trăiesc ca regii. Teleorman trăiește ca regele regilor, pentru că este cel mai bun scriitor român. Are în jurul său o armată de secretari, gărzi de corp, șoferi, grădinari, cameriste.

– E căsătorit?, întreabă maestrul Flondor.

– A fost căsătorit de patru ori, răspunde Talion Portocal. Dar de fiecare dată au fost căsătorii politice. E precum un monah. Nu are nevoie de femei. Dacă a acceptat să se căsătorească de patru ori, a făcut aceasta pentru a aduce un serviciu republicii. De fiecare dată când se dorea lansarea unei actrițe, era căsătorită cu Teleorman. Era suficient pentru ea ca să devină celebră de azi pe mâine. Nu, Teleorman nu este Barbă-Albastră. S-a căsătorit de fiecare dată pentru interesele tatălui său, Partidul Comunist.

– N-a publicat mai mult de cincisprezece cărți, spune maestrul Flondor. Cincisprezece cărți în treizeci de ani e puțin.

– Orice lucru prețios e rar. Diamantele sunt mai rare decât cărbunele. Capodoperele sunt mai puțin numeroase decât cărțile obișnuite. Operele lui D.D.T. sunt la fel de rare ca pietrele prețioase.

– Ce-ați spus?, întreabă maestrul Flondor.

– Am spus D.D.T.

– Vorbiți de insecticid?

– Nu, nicidecum, răspunde Iulius Herdan. În România, tinerilor, ca peste tot, de altfel, în lume, le place să vorbească prescurtat, folosind inițialele. Se spune de exemplu B.B., în loc de Brigitte Bardot. M.K., în loc de Hrușciov și D.D.T., în loc de Daniel Teleorman.

– Se numește Daniel?, se interesează maestrul Flondor.

– Nu știați?, se miră Iulius Herdan.

– Prima carte a lui Teleorman am citit-o în această noapte. Nu știam nici măcar cum îl cheamă. Spuneți că se numește Daniel. Dar de ce nu se spune D, ci D.D.T? Se numește Daniel Daniel Teleorman?

– Aveți umor, maestre!, exclamă Iulius Herdan. Se vede că sunteți un om mare. Nu, nu se numește în două rânduri Daniel.

– Atunci de ce un D.D.?

– Când a debutat, Teleorman se numea D. Daniel. A debutat în 1945, în ziarul *Steaua Roșie a Dunării*, care apărea la Cernavodă. A fost remarcat încă de la început. Era un scriitor care se naște o dată la un veac. Ziarul *Scânteia*, organul oficial al Partidului Comunist Român, a reprodus îndată articolele publicate de D. Daniel. A fost chemat la București ca să lucreze la Direcția Literaturii Militare. Dar nu-i plăcea să trăiască aici. Partidul i-a donat Castelul Negru. Și de atunci n-a mai ieșit în lume. De la sosirea lui la București, a fost sfătuit să adopte ca nume literar pe cel de Teleorman. Orice mare scriitor trebuie să aibă nume frumos. D. Daniel e mult prea comun. Sunt Daniel peste tot. Partidul a aflat numele de Teleorman. E un nume de origine cumană, care înseamnă, după savanții sovietici, „Pădurea nebună". E mai frumos să te numești, ca scriitor, Teleorman, Pădurea nebună.

– Dar celălalt D. de unde vine?, întreabă maestrul Flondor.

– Adevăratul nume al lui Teleorman este Daniel Dracula. Încă de la debutul său și-a dat seama că nu putea să semneze D. Dracula. A semnat atunci D. Daniel. Acum a fost suprimat Daniel, așa cum a fost suprimat Dracula. Tinerii preferă să-l numească D.D.T.

Maestrul Stelian Flondor nu poate să-și creadă urechilor. Câteva ceasuri mai înainte era tulburat de îndoială. Nu știa nici măcar dacă Hormuz era viu. Colosul tropicelor a vorbit de gardianul-șef

Dracula. Dar colosul tropicelor avea ochii crăpați când se afla în lagăr. N-a văzut niciodată chipul lui Dracula. Colosul tropicelor a fost eliberat de Dracula mulțumită lui Hormuz. Pentru că Hormuz scria articole semnate de Dracula. Însă aceste articole, publicate în *Steaua roșie a Dunării*, erau semnate D. Daniel. Dovadă că D. Daniel era una și aceeași persoană cu Teleorman nu exista. În urmă cu doar câteva ceasuri, totul era vag. Sora Romana a avut o viziune. A părăsit mănăstirea pentru a merge să-l caute pe Hormuz. Pretinde că-l recunoaște în cărțile sale. Îi acorda încrederea. Dar încrederea nu este o dovadă. Colosul tropicelor a fost eliberat de Hormuz. Nu poate însă aduce dovada că Hormuz este autorul scrierilor lui Teleorman. Pentru această absență totală a probelor, maestrul Stelian Flondor s-a zbătut în apartamentul său de la Ritz ca o salamandră aruncată în jăratic. Și iată că, mulțumită cărții cumpărate de fiica sa, a intrat în contact cu aceste ființe providențiale, cumnații Iulius Herdan și Talion Portocal. Providența a vorbit prin gura lor. Au confirmat că Teleorman și Dracula sunt una și aceeași persoană. Rămâne un singur lucru de făcut: să se cerceteze în anturajul lui Teleorman, la Castelul Negru. Va fi aflat, fără doar și poate, Decebal Hormuz. Trăiește pe lângă Teleorman ca un frate siamez. Scrie cărțile pe care le semnează fostul său gardian de la Canalul Morții, Daniel Dracula Teleorman. Maestrul Stelian Flondor caută un mijloc de a pătrunde în universul Castelului Negru.

XLIV

Cea de-a patra soție a vampirului

E ora 6 după-amiază. Maestrul Stelian Flondor e tot singur în apartamentul său de la Ritz. Înainte de a face baie, Flondor îl sună pe prietenul său, colosul tropicelor:

– Avem o probă neîndoielnică. Dracula al dumneavoastră și Teleorman sunt una și aceeași persoană. Gardianul-șef de la Canalul Morții și-a luat numele de Teleorman după mutarea sa la București. Notița sa biografică reține doar inițiale. În Enciclopedia Republicii Populare Române numele său este D.D. Teleorman. În această seară semnez o opțiune pentru adaptarea cinematografică a unei cărți a lui Teleorman. Voi trimite o echipă de fotografi și de anchetatori în cuibul vampirului de la Castelul Negru, unde locuiește. Vom introduce astfel calul de lemn, la fel ca grecii, în universul vampirului. Decebal Hormuz trăiește în simbioză cu Dracula. Sunt de nedespărțit. Explorând universul lui Dracula, îl vom descoperi pe Hormuz. Apoi, îl vom elibera. Proiectul dumneavoastră va fi realizat. Cred că rugăciunile surorii Romana ne ajută. Căci astăzi am avansat cu pași de uriaș. Vă voi ține la curent.

La un minut după ce pune receptorul în furcă, cineva bate la ușă. Maestrul Stelian Flondor este în chilot, gata să intre în baie.

– Cine este?, întreabă el.

– Iulius Herdan.

– Avem întâlnire la ora 7, spune maestrul Flondor.

– Am vorbit la București. Trebuie să stăm de vorbă urgent.

– Așteptați în hol. Cobor în 20 de minute. Nu pot să vă primesc. Sunt gol-pușcă. Tocmai voiam să fac baie.

– Veți face două lucruri în același timp, spune Iulius Herdan. Voi ședea alături de dumneavoastră în baie. Câștigăm timp.

– Intrați!, strigă maestrul Flondor.

Cunoaște bine oameni precum Herdan. Îi scoți pe fereastră și se întorc pe ușa din dos. În zadar să încerci să scapi de ei. E timp pierdut. Mai bine să-i lași să intre.

– De ce vă jenați de goliciunea dumneavoastră?, spune Iulius Herdan. Nu aveți nici o infirmitate de ascuns. Sunteți un om bine. Sunteți puțin gras. Atâta tot. Când ai succes și bani, fatalmente devii corpolent. Faceți baie și nu vă gândiți că sunt aici.

Maestrul Stelian Flondor plonjează furios în cadă. E prima oară când un spectator asistă la baia sa. Și Iulius Herdan e un bun spectator. E împins de curiozitate până la a citi chiar etichetele esențelor spumante pe care americanul le dizolvă în apă.

– Vorbiți, domnule Herdan, spune maestrul Flondor.

– Am informat Institutul Cinematografic de la București că doriți să cumpărați drepturile de adaptare ale lui Teleorman. Sunt bucuroși. Mi-au dat undă verde. Putem semna contractul chiar în această seară, ori mâine. Voința dumneavoastră s-a împlinit, căci aceasta doreați. Șansa dumneavoastră, pot să vă spun, e că ați dat de mine. Am relații. Am un văr care e director la Institutul Cinematografic din București.

– Și ce v-a spus vărul dumneavoastră atât de important ca să intrați în baie și să-mi comunicați?

– Institutul Cinematografic Socialist Român acceptă să vă cedeze drepturile de adaptare. Sunteți mulțumit, nu? Nu e o veste importantă?

– Acum, că mi-ați spus, mergeți și așteptați-mă în hol.

– Nu e totul. Am și alte lucruri să vă spun. Sunt câteva condiții.

– Cer mai mulți bani? Refuz din start.

– O, nu e vorba de bani. Doresc doar să se specifice în contract că nu veți transforma filmul într-unul anticomunist.

– Nu aveam astfel de intenții, dragul meu Iulius, spune maestrul Flondor. *Fântâna Sultanei* ori *Iubire sălbatică* e o poveste sentimentală. Nu e nimic politic acolo!

– La București se dorește să fie asigurați că nu va fi trădată cartea. Nu se va face propagandă împotriva partidului. Dacă sunteți de acord, e perfect. Putem să semnăm contractul. M-au întrebat dacă filmul va fi realizat la Hollywood.

– Bineînțeles. Va fi un film mare, spune maestrul Flondor. Marile filme nu se fac decât la Hollywood. Cum s-ar putea turna un film după Teleorman în altă parte decât la Hollywood?

– Știți că România a construit în apropiere de București, la Buftea, studiouri chiar mai mari ca cele de la Hollywood. N-ați vrea să-l turnați în studiourile de la Buftea? Veți face economii importante. Vărul meu mi-a spus că locația studiourilor de la Buftea va fi sută la sută mai ieftină. Sunteți de acord?

– De acord, răspunde maestrul Flondor.

Nu are deloc intenția de a realiza vreun film. Scopul său este să trimită anchetatori camuflați în fotografi pentru a-l descoperi pe Hormuz în anturajul lui Teleorman.

– Acceptați să turnați în studiourile de la Buftea? Vor fi de acord americanii?

– Eu plătesc, așadar eu decid, spune maestrul Flondor împrăștiind șampon pe cap. Vom turna în studiourile de la Buftea. Mai aveți și altceva de spus ori consimțiți să mă lăsați să mă spăl fără spectatori?

– Aceasta e tot, răspunde Iulius Herdan. Mai e totuși o întrebare pe care v-o pun din simplă curiozitate.

– Repede, dragă Iulius, și mergeți și să mă așteptați în hol.

– Vărul meu, directorul cinematografiei de la București, m-a rugat să vă întreb dacă ați avea ceva împotriva angajării pentru filmul dumneavoastră a câtorva mari vedete din România. Avem în România, de când am devenit o republică populară, fete mai frumoase decât în America. Partidul Comunist acordă o atenție specială cinematografiei. Avem vedete de clasă internațională.

– De acord cu vedetele românești, Iulius. Acum s-a încheiat.

– S-a încheiat, spune domnul Herdan. În ceea ce privește imaginile exterioare, acestea le veți face, bineînțeles, în România. Nu pot fi reconstituiți Carpații la Hollywood. Se va vedea că e carton și ghips. Fântâna Sultanei e totuși în Moldova. Nu trebuie să fie cheltuiți bani pentru a fi reconstruită în America.

– Cadrele exterioare vor fi făcute în România. Am promis, spune maestrul Flondor.

– V-ați născut român, maestre Flondor, spune Iulius Herdan. Știți că principala calitate a românilor este ospitalitatea. Grijuliu cu ospitalitatea, Institutul Cinematografic întreabă câți americani vor

veni să lucreze în România pentru filmul dumneavoastră și câți vor rămâne aici.

– Nu știu nimic, dragă Iulius. Cineaștii și tehnicienii vă vor spune. Eu sunt capitalist. Cel care plătește. Sunt comanditarul și nu mă ocup de detalii.

– Credeți că vor fi mai mult de o mie?, întreabă Iulius. Se spune că americanii aduc cu ei machieuze, barmani și tot personalul mărunt. Se pare că sindicatele îi obligă pe producători să facă aceasta. În acest caz, vor fi o mie de persoane. Oficiul cinematografic ar trebui să-i cazeze, să-i transporte și să le poarte de grijă. Legea ospitalității. E normal să vă întreb.

– Vor fi în jur de o mie, dragul meu Iulius, dacă vreți. Sunteți mulțumit? Filmul va fi o super-producție.

– Vor rămâne în România mai mult de șase luni?, întreabă Iulius Herdan. Dacă rămân mai mult, va trebui să facem apel la Ministerul Turismului.

– Vom vedea mai târziu, dragul meu.

– Cobor, așadar, să vă aștept în hol.

– Mai aveți ceva să-mi spuneți? Credeam că avem întâlnire la ora 7 pentru a lua masa împreună cu soția dumneavoastră și cu doamna Portocal.

– Chiar despre masă aș vrea să vă pun o întrebare. O cunoașteți pe Flora Tănase?

– N-am avut plăcerea, spune maestrul Flondor.

– Flora Tănase e cea mai frumoasă și cea mai mare vedetă de cinema din România. E vestită în toate republicile populare. Chiar la Moscova. Se spune că e mai frumoasă decât Greta Garbo.

– Vreți să o angajez și pe ea în film?, întreabă maestrul Flondor.

– Cum aș putea să-mi permit să vă impun pe cineva? Nu sunt atât de grosolan. Nu sunt om de talia dumneavoastră, maestre. Știu, totuși, să mă port.

– Atunci de ce-mi vorbiți de Flora Tănase?

– Flora Tănase e soția lui Teleorman. E cea de-a patra soție a lui. S-au căsătorit abia de trei luni.

– Bucuros să aflu, spune maestrul Flondor. Și cu ce scop îmi vorbiți de această căsătorie?

– Flora Tănase, fiind cea mai frumoasă femeie din România și cea mai celebră artistă a poporului, reprezintă țara la toate festi-

valurile cinematografice. Nu există mai buni ambasadori decât femeile frumoase. Ultimul festival al filmului progresist a avut loc în Cuba. Tocmai s-a încheiat. A fost prezidat de Fidel Castro, participând aici toate republicile populare din lume. România fost reprezentată de Flora Tănase. A avut un succes colosal. Toate ziarele au publicat fotografia ei pe prima pagină. Acum, Flora Tănase se întoarce la București. A sosit în această după-amiază pe Orly. Primul lucru pe care l-a făcut coborând din avion a fost să o sune pe soția mea. Sunt prietene foarte bune. Flora Tănase voia să rămână câteva zile la Paris. Nu e femeie pe pământ care să nu dorească să vină la Paris. Fie și pentru câteva zile. Flora Tănase e și ea femeie. A cerut doamnei Herdan, soția mea, să-i organizeze un sejur aici. Soția mea s-a ocupat de asta. Flora Tănase va rămâne trei zile cu noi. Vă cer, dacă nu vă deranjează, să o aduc în această seară cu noi la cină. Vă repet că este foarte, foarte frumoasă. Mai mult, este soția lui Teleorman, autorul ale cărui drepturi cinematografice le-ați cumpărat. Ar fi foarte interesant pentru dumneavoastră să o cunoașteți. Mă gândesc mereu la interesele altora. Când cineva îmi este drag, fac totul pentru el. Și trebuie să mărturisesc că v-am îndrăgit din prima clipă.

– Va fi o plăcere să iau cina cu doamna Teleorman în această seară, spune maestrul Flondor.

E încântat. Are certitudinea că un înger din cer a coborât ca să-i deschidă ușile Castelului Negru. Dacă ar fi știut că urma să facă cunoștință cu doamna Teleorman, n-ar fi pus în scenă povestea cu drepturile cinematografice. Nimeni nu putea să-l introducă la Teleorman mai bine ca propria soție. Mulțumită ei îl va întâlni pe Decebal Hormuz.

– Nu o numiți niciodată doamna Teleorman, spune Iulius Herdan. E un sfat prietenesc. Nu-i place aceasta. Știți că Teleorman este numele literar al soțului ei. Căsătorindu-se cu Teleorman, a devenit doamna Dracula. Adică doamna Diavol. O femeie nu detestă să i se spună că este o diavoliță, dar nu acceptă să fie numită doamna Diavol. Mai mult, este o artistă. Vrea să-și păstreze numele. Cel de Flora Tănase. O să vă bucurați că v-am prezentat-o.

– Pe curând, dragă Iulius!, spune maestrul Flondor ieșind din cadă.

Iulius Herdan are, desigur, multe alte lucruri de spus, dar remarcă, pe neașteptate, plin de mirare, că maestrului Flondor îi este jenă să meargă gol prin fața sa. Se retrage, așadar.

La ora 7, maestrul Flondor coboară. În holul hotelului se află Iulius Herdan, Talion Portocal, cu multe alte persoane împrejur. Maestrul Flondor ghicește că două dintre femeile prezente în grup sunt doamna Herdan și doamna Portocal. Se întreabă cine pot fi celelalte. Herdan și Portocal nu s-au întâlnit întâmplător cu atâția prieteni în holul hotelului Ritz. Au adus cu ei o întreagă ceată de hrănit. Maestrul Flondor caută silueta Florei Tănase. Doamna Dracula. Ar trebui, totuși, să o recunoască. Artiștii sunt persoane chipeșe.

– Maestre Flondor, suntem foarte onorați să cinăm cu dumneavoastră, spune doamna Iulius Herdan.

Poartă o mulțime de bijuterii.

– Flora Tănase unde este?, întreabă maestrul Flondor.

– Sosește într-o clipă, spune doamna Portocal. A mers să-și aranjeze machiajul. Artistele sunt mai exigente decât noi, celelalte femei obișnuite. Vor să fie întotdeauna sclipitoare.

– Să trecem la bar. O să ne afle aici, spune maestrul Flondor.

Înaintează încadrat de cuplurile Portocal și Herdan. Persoanele care se aflau cu ei în hol au rămas pe loc.

– Prieteni?, întreabă maestrul Flondor.

– O, nu!, spune Iulius Herdan.

Se apleacă și șoptește la urechea maestrului Flondor:

– E escorta vedetei.

– Ce fel de escortă?

– Toți marii artiști români pleacă în deplasări însoțiți de coaforul, machiorul și secretarul lor. Aceasta le dă prestigiu. Se pare că în America se procedează la fel.

– Și ceilalți?, întreabă maestrul Flondor.

– Secretarii.

– Așteptați-mă puțin, spune maestrul Flondor.

Se îndreaptă către tineri. Rămân trei, ceilalți au plecat. Nici unul nu are mai mult de 30 de ani. Sunt bine îmbrăcați. Și bine hrăniți.

– Hei, pistolari!, strigă maestrul Flondor. Veniți să luați cina împreună cu noi.

Tinerii îl privesc pe maestrul Flondor perplecși. Meseria lor e de a urmări discret. Faptul de a fi numiți cu voce tare, în holul hotelului Ritz, pistolari înseamnă pentru ei o descalificare.

– Nu vă jenați, spune maestrul Flondor.

Se apropie de tineri și le întinde mâna.

– Veniți să luați masa cu noi. Purtați-vă ca în familie. Nu duceți grija portarilor. În Occident sunteți cunoscuți acum. Se știe că orice campion, orice artist, orice jucător de fotbal, de tenis și orice cântăreț este însoțit zi și noapte de două-trei gărzi de corp. Și că, dacă nu s-ar face aceasta, nici un artist, nici un sportiv român nu s-ar mai întoarce în viața sa din alte țări. Toți aleg libertatea de îndată ce sunt scăpați din vedere. Trebuie aduși la București de fiecare dată *manu militari*. În pașapoartele voastre se spune că sunteți maseor, coafor, machior, dar în realitate sunteți polițiști care au grijă ca oamenii trimiși în turnee să nu fugă. Nici o pasăre nu intră în colivia sa de bunăvoie. E normal să folosești forța pentru a-i face pe oameni să intre în republica penitenciară! Veniți să luați masa cu noi.

Tinerii polițisti sunt încântați. Herdan, Portocal și soțiile lor, de asemenea. Apare Flora Tănase.

– Sunteți atât de frumoasă, că mi se taie respirația, doamnă, spune maestrul Flondor.

Sărută mâna Florei Tănase. Sunt ani buni de când maestrul Flondor nu a mai sărutat mâna unei femei. Mai cu seamă în public. O face pentru că are intenția de a folosi toate mijloacele pentru a o cuceri pe Flora Tănase, de a fi introdus de ea la Castelul Negru și a-l elibera pe Hormuz.

– Mincinosule!, spune Flora Tănase.

Poartă o rochie strâmtă, o rochie foarte subțire. Flora Tănase pare că a ieșit din apă, atât de lipită îi este rochia de piele. I se văd toate curbele anatomice. E ca o statuie goală. E înaltă, brunetă. Foarte suplă și nespus de nervoasă. Flora Tănase e o țigancă. Nările îi freamătă la fel ca cele ale cailor înainte de cursă. Gleznele îi sunt slabe. Carnea de pe umeri, de pe brațe, sâni și șolduri, întreg corpul Florei Tănase freamătă precum frunzele de plop.

– De ce aș minți?, întreabă maestrul Flondor. Știți bine că sunteți frumoasă. Oamenii pe care îi întâlniți pe stradă întorc capul după dumneavoastră. Veniți din Cuba. O insulă cu femei fru-

moase. Sunt sigur că din întreaga insulă cu femei frumoase ați fost cea mai frumoasă.

– Știu că sunt frumoasă, răspunde Flora Tănase. Mi se tot spune și se scrie în toate ziarele. Sunteți mincinos pentru că spuneți că sunt frumoasă înainte de a mă fi privit. Priviți-mă mai întâi, și apoi voi fi de acord să-mi faceți complimente.

– Sunteți superbă, doamnă Teleorman!

– Numiți-mă Flora Tănase, spune ea. Sunt o artistă. Îmi place să fiu numită după numele meu. Sunt foarte mândră să fiu soția lui Teleorman, dar nu-mi place să fiu numită altfel decât Flora Tănase. Nostim, nu-i așa? Căci numele meu nu este Flora. Știți de ce mi s-a dat acest nume?

– Pentru că sunteți frumoasă ca o floare, spune maestrul Flondor. Răspunsul este foarte simplu.

– Vă înșelați, zice soția vampirului. Am fost numită Flora deoarece, înainte de a fi artistă de cinema, am fost florăreasă. Și mama a fost florăreasă. Când mi s-a ales numele de artistă, mi s-a spus: „Florăreasa trebuie să se numească Flora." În România se dau nume foarte frumoase de război artiștilor și scriitorilor. Ultimul meu soț nu se numește Teleorman. E un nume de condei.

– Cum se numește în realitate?

– Secret de stat, răspunde Flora Tănase râzând. Sunt foarte fericită că ați cumpărat drepturile de expunere cinematografică a capodoperei sale. *Fântâna Sultanei*, pe care francezii au tradus-o sub titlul *Iubire sălbatică*, e cartea mea preferată. Mă mir că francezii n-au păstrat titlul original. *Iubire sălbatică*. Nu înseamnă nimic. Orice iubire este sălbatică. Dacă o iubire nu este astfel, nu este iubire. Nu este nimic. Sunteți de acord cu ceea ce vă spun? Bineînțeles că sunteți de acord, pentru că sunteți născut român. Soția lui Iulius Herdan mi-a spus că sunteți foarte bogat. E adevărat că veți plăti din buzunarul propriu filmul? N-am întâlnit pe nimeni care să-și poată permite să facă un film de plăcere. Societățile anonime ori republicile fac filme. Nu particularii. Sunteți un mare capitalist, nu-i așa? Ia spuneți!

– Sunt un capitalist, răspunde maestrul Flondor.

Știe că nimeni n-a visat vreodată mai arzător să devină capitalist ca oamenii care trăiesc în republicile colectiviste.

– Cum ați făcut ca să ajungeți un mare capitalist?, întreabă Flora Tănase.

– Vă interesează?

– Enorm, spune ea.

Vorbind, Flora Tănase se apropie de maestrul Flondor și-l privește fix în ochi, ca și când s-ar privi într-o oglindă.

– Rețeta este foarte simplă, spune maestrul Flondor. Mai simplă ca o rețetă de bucătărie.

– Există o rețetă pentru a deveni capitalist?

– Bineînțeles.

– Care?

– Cea pe care am urmat-o, de exemplu.

– Cum ați făcut?

– Am evadat mai întâi din închisoare, riscând să am trupul ciuruit de gloanțe pe când fugeam. Am traversat Dunărea înot. Tot sub gloanțe. Am lucrat doi ani la autostrada iugoslavă. Am făcut un an de închisoare în Macedonia. Am traversat Italia pe jos. Am mâncat tot ce e mai prost la Paris. Am traversat Atlanticul ca un pasager clandestin. Am măturat pe timp de iarnă străzile Montréal-ului încălțat în espadrile. Ce a urmat a fost la fel de simplu ca la început. Poți risca câteva mici incidente: să mori de foame, să devii alcoolic, să te sinucizi. Mici riscuri. După cum vedeți, rețeta este foarte simplă. Toată lumea poate deveni capitalistă. Toată lume poate face la fel ca mine.

– Ador modul în care vorbiți!, declamă Flora Tănase ca la cinema.

Se trece la masă. Se servește tot ce este mai bun din meniu. Vor curge râuri de șampanie și vinuri cu nume prestigioase. Toată lumea e bine dispusă. Flora Tănase nu știe să bea. Se amețește foarte rapid. Aceasta o face încă mai frumoasă, căci a uitat tot ceea ce a învățat la conservator despre meseria de actriță. Se poartă ca o florăreasă. Vrea să se facă plăcută maestrului Stelian Flondor. Speră să aibă rolul principal în film. Dar vrea să-i placă, mai cu seamă, pentru că adoră să se facă iubită de toți bărbații. Pentru ea, a trăi înseamnă a plăcea.

– Mănânc în această seară pe săturate!, spune Flora Tănase.

– Vă place bucătăria capitalistă?

– Îmi place tot ce e bun. În Cuba, am mâncat din bucătăria marxistă cu aceeași poftă ca aici. Știți de ce mănânc atâta?

– Pentru că vă e foame?, spune maestrul Flondor. Adică vă bucurați de o sănătate foarte bună.

– Vă înșelați. Mănânc mult pentru că n-am mai mâncat cu adevărat de când am plecat din România.

– Țineți regim?

– Eu?

Flora Tănase sare de pe scaun. E ofensată. Stă dreaptă.

– Am eu frumusețea unei femei care ține regim? Frumusețea mea e una prefabricată? Nu e naturală?

– Vă cer iertare, spune maestrul Flondor. Am făcut o gafă.

– Pot să mănânc atât cât vreau și nu mă îngraș. Sunt frumoasă pentru că am ieșit frumoasă din pântecele mamei mele. Era mai frumoasă ca mine. Era regina halelor de flori.

– Sunt sigur, spune maestrul Flondor.

Nu reușește să o calmeze pe Flora Tănase. E ca o tornadă. Un ciclon.

– V-ați căsătorit de trei luni, nu?, întreabă domnul Flondor pentru a schimba subiectul, pentru a ajunge, în sfârșit, la chestiunea care îl interesa: la Teleorman.

– O, e un mariaj politic, spune Flora Tănase.

– Nu-l iubiți pe soțul dumneavoastră?

– Vorbiți de Teleorman?

– Bineînțeles. El e soțul dumneavoastră, nu-i așa?

– Cum aș putea să nu-l iubesc? În România nu există femeie ori bărbat care să nu fie îndrăgostit de Teleorman. Toată lumea îl iubește la nebunie. De ce ați vrea ca eu să fac excepție? E cel mai mare geniu pe care națiunea română l-a dat vreodată.

– Mi s-a spus că trăiește într-un castel, spune maestrul Flondor. Vă place viața la castel?

– N-am avut timp niciodată să stau trei zile consecutiv la castel. Eu reprezint republica română în străinătate. Trebuie să iau parte la toate festivalurile. Iată, întorcându-mă de la Paris, voi merge o zi la castel și apoi voi pleca la festivalul de film de la Sofia.

– Și soțul dumneavoastră e mulțumit că nu rămâneți niciodată acolo?

– E indiferent, spune ea. E un geniu. Un geniu nu are decât o singură idee în cap: opera sa.

– Nu e gelos?

– Teleorman gelos? Nu-l cunoașteți. E genial. Nu ați cunoscut niciodată oameni de geniu?

– Nu, mărturisește maestrul Flondor. Sper să-l cunosc într-o zi pe Teleorman. E greu să fiți căsătorită cu un geniu?

– Nimic mai agreabil, spune ea. Un geniu nu vede niciodată ce face soția lui. De altfel, nu-l interesează femeile.

Flora Tănase mănâncă, bea și vorbește necontenit. Maestrul Flondor se întreabă cum s-o abordeze ca ea să-i primească pe anchetatorii săi la Castelul Negru. Orice bărbat și orice femeie au un punct slab. Călcâiul lui Ahile. Flora Tănase nu are pentru că ea este un vulcan care-și proiectează lava în permanență.

– Parisul este foarte frumos, spune ea. E păcat că viața e așa de scumpă în țările capitaliste. Bine ați făcut că i-ați invitat pe pistolari să mănânce cu noi. Sunt foarte drăguți cu mine. Vedeți această rochie? Nu e așa că este frumoasă? Mulțumită pistolarilor am cumpărat-o. Știți că noi, artiștii poporului, când suntem în străinătate, avem camere în cele mai mari hoteluri și mâncăm în cele mai bune restaurante. Pistolarii trebuie să noteze absolut tot ceea ce facem. E meseria lor. Mi-au permis în mai multe rânduri să nu merg să mănânc la restaurant. Cu banii economisiți am cumpărat această rochie. Nu-i așa că sunt foarte drăguți? Mi-a fost foame, bineînțeles. Recuperez acum. Trebuie să-mi fac datoria de cetățean și să nu cheltui devizele republicii populare în Occident. Dumneavoastră, capitaliștii, cheltuiți foarte mult. Nu vă gândiți niciodată la republicile voastre. Noi ne privăm de toate pentru republica noastră. Cumpărăm cartofi, carne și unt pe cartelă. Suntem buni cetățeni. De când n-ați mai fost în România?

– De când a fost invadată de Armata Roșie.

– Nu eram născută pe atunci, spune Flor Tănase.

Dintr-odată se îndreaptă. Ca mai înainte. E felul ei de a se supăra. Spune:

– Aveți ceva împotriva Armatei Roșii? Dacă sunteți împotriva Armatei Roșii sunteți împotriva mea.

– Sunteți rudă cu Armata Roșie?, întreabă maestrul Flondor.

– Armata Roșie e soacra mea. Nu-mi permit să vorbesc de rău ceva despre soacra mea. N-ați citit biografia lui Teleorman? Tatăl său e Partidul Comunist și mama sa, Armata Roșie. Nu avea alți părinți. De ce nu veniți în România? Toți fasciștii au fost amnistiați. N-au profitat de aceasta, căci deja erau morți când a fost decretată amnistia. Țara era deja curată. Nu vreți să veniți în România? Vă asigur că sunteți amnistiat.

– Am făcut tot ce mi-a stat în puteri pentru a o părăsi ca să am cel mai mic chef să mă întorc!

– Dacă vă veți întoarce, n-o să mai recunoașteți România. Știți că în România sunt acum drumuri asfaltate?

– Cu neputință!, exclamă maestrul Flondor. S-a inventat aceasta?

– Există asfalt și beton peste tot. E foarte frumos. Sunteți căsătorit?

– Da.

– Aveți o casă în America?

– Am o casă.

– La toamnă, îl voi însoți pe Teleorman la Stockholm, pentru a primi Premiul Nobel pentru Literatură. De la Stockholm vom merge la Oslo. Apoi, la Londra, la Paris și timp de șase luni vom vizita toate țările lumii. Planul de propagandă a fost aprobat de către biroul politic. Teleorman va ține conferințe, iar eu voi fi tot timpul alături de el. România va fi astfel reprezentată peste tot. Când vom ajunge în Statele Unite, vă vom vizita. Faceți parte acum din familie, căci veți transpune pe ecran *Fântâna Sultanei*. În România s-a făcut doar un film de câteva minute după cărțile lui Teleorman. Soția dumneavoastră e americancă?

– Americancă, răspunde maestrul Flondor.

– E prima dumneavoastră soție?

– Prima.

– Aveți copii?

– Am doi copii. O fată de 13 ani care se numește Nora-Eleonora și un băiat, Traian, de 11 ani.

– Călătoriți singur?

– Sunt la Paris cu copiii mei. Îi duc la Monte Carlo.

– De ce la Monte Carlo?, întreabă Flora Tănase.

– Le place să înoate.

– Le place să înoate?, exclamă Flora Tănase. Dacă le place să înoate, de ce merg la Monte Carlo? Dacă le place să înoate, să vină la Castelul Negru.

– Republica a instalat o mare în Carpați?, întreabă maestrul Flondor.

– Nu e vorba de o mare, strigă Flora. Toate mările pământului sunt poluate. Cei care intră în mare se îmbolnăvesc. Partidul Comu-

nist a construit la Castelul Negru o imensă piscină. O piscină mare cât un lac. Și acolo, minunea minunilor, apa piscinei este îndulcită. Chimiștii au inventat un soi de zaharină și, în fiecare dimineață, e aruncată în apă. Aceasta devine dulce ca ceaiul. S-a adus un omagiu capodoperei lui Teleorman. Știți că a scris o capodoperă intitulată *Lacul dulce al Casianei*? Dacă copiilor dumneavoastră le place să înoate, trebuie să vină la Castelul Negru. Vor înota în apa îndulcită. Vreți să-i aduceți? Trebuie să cunoască România. Toată lumea trebuie să cunoască România comunistă. Mai cu seamă cei al căror tată este de origine română.

O conversație cu Flora Tănase e o cascadă de surprize. O avalanșă de lucruri neprevăzute. Maestrul Stelian Flondor se aștepta la toate, în afară ca ea să-i invite acasă copiii.

– Copiii dumneavoastră sunt aici la hotel? Îi iau cu mine. Vor fi foarte fericiți. Teleorman va fi încântat să primească la Castelul Negru copiii capitalistului care transpune pe ecran capodopera sa.

– Sunt de acord, dacă vor. Vreau să-i întreb. Când vă întoarceți?

– Plec mâine seară, spune Flora Tănase.

Maestrul Stelian Flondor a citit cu câțiva ani înainte un roman polițist în care detectivii erau doi copii. A fost încântat de anchetă. Nici un detectiv din lume nu e mai bun decât un copil. E ca apa norilor. Copiii pot să intre peste tot fără să fie observați. Dacă Nora-Eleonora și Traian merg la Castelul Negru, îl vor descoperi pe Decebal Hormuz cât ai zice pește. Nora, mai cu seamă, este o cotrobăitoare fără seamăn. Nici un sertar, nici o ascunzătoare, nici un detaliu nu-i scapă. Ideea că Decebal Hormuz va fi descoperit de copiii săi îl încântă pe maestrul Flondor. Vor face o muncă de detectivi și de salvare. Castelul Negru, își amintește, se află în republica comunistă. Îi e teamă să-și trimită copiii în țara din care a ieșit vânat de miliția care trăgeau asupra lui.

– Sunteți, deci, de acord? Lăsați copiii să vină cu noi?

– Am să-i consult.

– Dumneavoastră nu vreți să veniți?

– Am să vin în ziua în care Dunărea va fi din nou albastră. Copiii mei, dacă doresc, pot să meargă. Să aleagă între Monte Carlo și piscina cu apă îndulcită de la Castelul Negru.

XLV

Porumbeii Sfintei Olga a Rusiei

Maestrul Stelian Flondor se întoarce acasă spre miezul nopții. A făcut cadou o sumă mare de bani, în franci francezi, Florei Tănase. Ca să-și cumpere rochii de la Paris. A lăsat-o beată de șampanie și de plăcerea de a avea atâția bani în poșeta ei. Nora și Traian nu dorm. Tocmai s-au întors de la cinema.

– Putem să stăm de vorbă, puii mei de căprioară?, întreabă maestrul Flondor.

– Ai să ne întrebi ceva?, spune Traian. De fiecare dată când ne numești „puii mei de căprioară" ai ceva să ne întrebi.

– Țineți neapărat să pescuiți subacvatic la Monte Carlo?, întreabă maestrul Flondor.

– Absolut, răspunde Traian. Am cumpărat tot ce ne trebuie. De ce ne întrebi?

– La școală sunteți învățați totul despre lupta împotriva capitaliștilor. Chiar la catehism vi se vorbește de lupta de clasă și de dictatura proletariatului. Nu v-ar tenta să petreceți zece zile într-o republică populară? La întoarcerea în Statele Unite o să-i epatați pe toți prietenii. Vă vor organiza o recepție mai de soi ca cea a cosmonauților care se întorc de pe lună. Nici unul dintre colegii voștri de clasă n-a avut șansa să trăiască într-o societate perfectă, de tip colectivist. Vă ofer această șansă. Ați înțeles?

– Tată, tu faci elogiul republicilor populare? Tu, care ai devenit celebru ca reacționar?

– Am fost rugat să vă transmit o invitație în Republica Populară Română, spune maestrul Flondor. Duc la îndeplinire mesajul.

– Tu ai descris republicile populare, mai cu seamă România, ca un infern, și vrei să ne trimiți acolo?

– Nu vă trimit, spune maestrul Flondor. Vă transmit invitația ce v-a fost făcută.

– Accepți să mergem?, întreabă Nora. Vrei să scapi de noi?

– Nu, puii mei de căprioară, vă iubesc prea mult.

– Dacă ne iubești, de ce ne transmiți invitația de a merge acolo unde, după tine, e iadul?

– Pentru a scăpa de boli grave, se folosește vaccinul. Cred că un sejur de două săptămâni într-o republică populară vă va imuniza pe viață. Veți fi la adăpost de cea mai cumplită boală care îi amenință pe oamenii secolului nostru: dictatura proletariatului.

– Tu vorbești serios, tată?, întreabă Traian.

Copiii sunt încântați, dar neliniștiți. Colegii și profesorii lor le vorbesc de fericirea pe care o va aduce omenirii societatea marxistă. Pe de altă parte, înțeleg cuvintele tatălui lor, care sunt opusul a ceea ce spune toată lumea. Până atunci, erau convinși că tatăl lor nu avea dreptate. Acum, se îndoiesc. Cei care spun că comunismul constituie fericirea nu au trăit niciodată sub un regim comunist. Tatăl lor a făcut aceasta. Poartă încă cicatricele acestui regim.

– Cine ne invită, tată?, întreabă Eleonora.

– O persoană pe care nu o cunoașteți, soția unui mare scriitor român. Am cumpărat drepturile de adaptare cinematografică a acestui autor. În această seară am luat cina cu agenții literari și cu soția autorului.

– Cum se numește?

– Teleorman.

– Tocmai am cumpărat cartea lui, *Iubire sălbatică.* Titlul mi-a plăcut foarte mult.

– Doamna Teleorman e la Paris? A luat masa cu tine? De ce nu mi-ai prezentat-o? Nu întâlnești soții de mari scriitori ca Teleorman. Știi că va lua Premiul Nobel în acest an? Am semnat petiții la școală pentru a cere acest premiu pentru el. Academia Suedeză a acordat ultimele premii unor reacționari ca Pasternak și Soljenițîn. Profesorii și elevii colegiilor noastre au adresat o petiție la Stockholm cerând ca Premiul Nobel pe anul 1974 să fie acordat unui veritabil scriitor socialist, lui Teleorman. Am semnat petiția împreună cu Traian. Pentru aceasta am cumpărat cartea sa încă de când am văzut-o în vitrină, la Paris. Soția sa ne invită în România? Uimitor!

Bineînțeles că renunțăm la Monte Carlo. E prea frumos pentru a fi adevărat! Vorbești serios?

– Cât se poate de serios, spune maestrul Flondor.

– Râzi de noi, tată!, spune Nora. Tocmai ne-ai zis că ai cumpărat drepturile de adaptare cinematografică ale unui scriitor bolșevic. Tu, care ești cel mai îndârjit dintre reacționari. Nu poate fi adevărat.

– Iată contractul, puii mei de căprioară!, spune maestrul Flondor.

Traian și Nora citesc actul semnat de Iulius Herdan și Traian Portocal.

– Mâine dimineață va fi legalizat la consulatul american.

– Ce-ai pățit, tată, de cumperi opera unui scriitor comunist?

– E o poveste lungă, spune maestrul Flondor. O chestiune legată de criminalistică. Am cumpărat drepturile de expunere cinematografică în interesul unui client. Nu mi-am schimbat opțiunea. Liniștiți-vă! Anticomunismul meu nu este o opinie. E o atitudine firească a unei ființe vii care a trăit experiența răului și care îl evită.

– Ce vrei să spui cu chestiunea legată de criminalistică?, întreabă Nora.

E blondă, la fel ca mama sa. Soția lui Stelian Flondor e o englezoaică tip. E albă ca marmura. Părul ei e blond precum tutunul din Orient. Când a văzut-o pentru prima oară, maestrul Flondor a fost uimit de albul chipului ei. La fel cum papa Grigorie cel Mare a fost uimit de albul prizonierilor englezi pe care romanii îi aduceau în Cetatea sfântă. Marele papă s-a învârtit în jurul prizonierilor și nu putea să-și creadă ochilor că existau ființe omenești cu o piele atât de albă. A trimis îndată misiuni pentru a-i creștina pe albioni, sperând că sufletul le era la fel de alb ca pielea. Maestrul Flondor n-a putut să creadă niciodată că pielea soției sale și cea a fiicei sale putea fi în mod natural atât de albă. În ciuda uimirii sale în fața albului pielii englezoaicei, maestrul Flondor a regretat mereu că nu s-a căsătorit cu o fată întunecată la chip ca Flora Tănase, ca toate românce le și mediteraneenele. Albul nordic îi dă impresia de aluat care n-a fost trecut prin cuptor.

– Vrei să ne spui povestea ta legată de criminalistică?, îi cere Traian.

– Vă interesează cu adevărat?, întreabă maestrul Flondor. Nu este o istorie progresistă, ca cea pe care o învățați la școală. E o poveste anticomunistă reacționară pe care nu vrea să o creadă nimeni. Dacă

vreți să o auziți, pot să v-o povestesc. Teleorman al vostru, idolul literaturii progresiste, pentru care ați semnat petiția, solicitând Premiul Nobel, nu este autorul cărților sale. Teleorman se numește în realitate Daniel Dracula. E un fost gardian al unui lagăr de exterminare, creat de Armata Roșie în România. Un agramat, un analfabet. Arestatul care l-a învățat să scrie este autorul cărților sale. Dracula Teleorman e un escroc. Arestatul care îi scrie operele se numește Decebal Hormuz. M-am însărcinat să-l aflu și să-l eliberez. Pentru a ajunge la el am cumpărat drepturile de expunere cinematografică ale lui Teleorman.

– Ești nebun, tată! Cum poți să spui asemenea lucruri? Teleorman e un scriitor de renume mondial. Se fac studii pe opera sa în colegii și în universități. Cei care îl calomniază sunt reacționari și retrograzi. Crezi că altcineva îi scrie cărțile? Nu se mai petrec astfel de lucruri în ziua de astăzi.

– Un alt Premiu Nobel progresist, Mihail Șolohov, nu este nici el autor al operelor sale. Dar nu se poate aduce dovada. În cazul lui Teleorman, dovada este vie. Omul care scrie există în carne și oase. Se numește Decebal Hormuz. E captiv undeva în Carpați. Aceasta este povestea legată de criminalistică de care mă ocup.

– Și ce legătură are cu invitația care ne-a fost făcută?

– Soția lui Dracula vă invită la Castelul Negru. Au acolo o piscină cu apă îndulcită. Vă invită să înotați în aceasta. Pretinde că e mai de preferat acolo ca în Mediterană. Puteți să vă duceți. Și, între timp, dacă vreți, aruncați o privire în stânga și în dreapta. Veți descoperi în anturajul lui Teleorman pe sărmanul captiv Decebal Hormuz, care de treizeci de ani scrie opere ce sunt semnate de gardianul său. Dacă-l descoperiți, vom putea să-l eliberăm. E un act glorios pe care puțini oameni au ocazia să-l împlinească pe pământ. Puteți să o faceți, dacă vreți.

Discuția continuă timp de două ceasuri. Copiii sunt hotărâți să meargă în România. Să accepte invitația la Castelul Negru.

– Ești sigur că vom da de Hormuz acolo?, întreabă Nora.

E foarte tulburată. Există mereu ceva exaltant în faptul de a elibera un captiv. Maestrul Flondor e mai puțin entuziast. Nu le mai spune copiilor săi „puii mei de căprioară". Îi numește acum „porumbeii mei".

– De ce ne spui „porumbeii mei"?, întreabă Nora. Nu e frumos. E un joc răsuflat. Nu ne-ai spus niciodată porumbeii tăi. De ce faci asta acum?

– Privindu-vă, porumbeii mei, mă gândesc la porumbeii Sfintei Olga a Rusiei. Știți povestea? Sfânta Olga era prințesa domnitoare a rușilor. Ea e cea care și-a creștinat poporul. Era o prințesă care știa să poruncească. Opera ei a fost continuată de Vladimir, succesorul său. Rușii au fost întotdeauna mânați cu cnutul. Prinții au poruncit poporului să se adune pe malurile Niprului, să se dezbrace și să se arunce în apă. Preoți luați prizonieri din Bizanț făceau rugăciunile Botezului. La porunca prințului, rușii ieșeau din apă botezați și creștini. Totul a fost făcut în stilul rușilor, cu cnutul. În masă. Un adevărat botez colectiv. Acesta s-a petrecut în secolul al X-lea. Rușii sunt ultimul popor din Europa care a fost botezat. În masă. Sunt primul popor care a ieșit din creștinism tot în masă. Prințesa Olga, care a fost canonizată pentru că a creștinat un număr mare de oameni, era o femeie războinică. Pentru a cuceri o cetate vrăjmașă, Sfânta Olga a capturat câteva mii de porumbei și le-a legat petice cu pucioasă aprinsă de gheare. Apoi i-a lăsat să zboare deasupra cetății asediate. Porumbeii purtători de torțe se vor așeza pe acoperișurile de paie și de lemn ale cetății vrăjmașe. Cetatea a fost incendiată de porumbei. A capitulat. Mulțumită porumbeilor purtători de foc, Sfânta Olga a intrat în cetate triumfătoare.

– Povestea este cumplită. Sper să nu fie adevărată.

– Este relatată în cronica lui Nestor. Toți oamenii de litere o cunosc.

– Și ce au a face porumbeii cu noi?

– Îngăduindu-vă să mergeți la Teleorman, la Castelul Negru, pentru a-l descoperi pe Decebal Hormuz, procedez cu voi în același fel în care a făcut Sfânta Olga cu porumbeii săi.

– Teleorman o să ne omoare, spune Traian. Ne cheamă doar pentru a ne face rău. Nici o legătură cu porumbeii arși ai Sfintei Olga. Și dacă suntem arși la Castelul Negru tu o să fii canonizat ca Olga.

Discuția devine macabră. Copiii merg să se culce. Maestrul Flondor iese pe stradă. E neliniștit, întrebându-se dacă are dreptul să-și trimită copiii la cei mai răi dușmani ai săi pentru a-l căuta pe Hormuz.

XLVI

Portretul lui Decebal Hormuz

Sâmbătă, 17 august, la ora 8 dimineața, sora Romana intră la hotelul Ritz. Trecând pragul hotelului, monahia resimte o durere, ca și când inima sa ar fi fost prinsă într-o gheară. O durere morală. După legea monahală, o călugăriță nu are dreptul să intre într-un han, într-un cabaret ori într-un hotel. Ortodocșii au păstrat regulile de odinioară, astfel că ele au fost transmise prin părinți fără a se adăuga ceva și fără a se scoate ceva din ele.

Sora Romana sosește la Ritz deoarece maestrul Stelian Flondor a convocat-o de urgență. N-a avut curajul să-l refuze, dar e conștientă de păcatul său. Șocul este cu atât mai mare, cu cât o face să-și retrăiască trecutul. Aici, la Ritz, descindea mereu unchiul său, Horațiu Știrbei, când soseau la Paris. Piața Vendôme, Rue de la Paix, strada Castiglione fac parte din viața sa precum castelul Bonjuriștilor, Dumbrava și Palatul Conducătorilor de la București.

Băieții de serviciu, portarii și directorii de la recepție se grăbesc să ajungă în fața frumoasei monahii. Urcă la cel de-al doilea etaj. Maestrul Flondor o așteaptă.

– Soră, am nevoie de rugăciunile dumneavoastră, spune maestrul Flondor.

– Aceasta nu vă stă în fire, zice sora Romana. De ce m-ați convocat?

– Pentru a mă ajuta cu rugăciunile dumneavoastră, soră. N-am închis un ochi toată noaptea. Am luat cina, aseară, cu soția lui Dracula Teleorman. I-a invitat pe copiii mei pentru un sejur la Castelul Negru. Din punct de vedere practic, e o șansă. Timp de zece zile, cât vor rămâne la castelul vampirului, copiii vor da, cu siguranță, de Decebal Hormuz. Chiar dacă s-a ascuns sub pământ. Copiii vor in-

tra peste tot. Problema, soră, e că nu am curajul să-i las pe copii să intre într-o republică populară. Am impresia că-i trimit în foc. Din punct de vedere logic, nu vor avea parte de nici un risc. Absolut nici unul. Dar, în mintea mea, o republică populară e un loc în care se suferă. Cum să-mi trimit aici propriii copii? Ce mă sfătuiți să fac?

– O monahie nu dă niciodată sfaturi, maestre, spune sora Romana. O monahie se roagă.

– Să-i trimit ori să nu-i trimit?, întreabă maestrul Flondor. Flora Tănase, soția lui Dracula, pleacă în această seară. Vrea ca fiica și fiul meu să meargă cu ea.

– Și copiii ce spun?, întreabă sora Romana.

– Sunt încântați să meargă, soră. Vor deveni eroi ai școlilor lor anunțând că au stat zece zile într-o republică marxistă. În toate școlile din lumea occidentală elevii sunt învățați că Raiul nu este în înalt, ci în Răsărit. Vor să meargă în Rai.

– Dacă Dumnezeu îi ocrotește pe copiii dumneavoastră, maestre, pot să pășească peste balauri, și balaurii nu le vor face nici un rău.

– Mă sfătuiți să-i las să meargă?

– E pe placul îngerilor ca doi copii să elibereze un captiv.

– Faceți-mi portretul lui Hormuz, soră, spune maestrul Flondor.

Aștepta un alt răspuns. E furios pe sora Romana. Nu concepe ca o monahie să fie de acord cu trimiterea copiilor într-o republică comunistă. Era sigur că sora Romana va spune nu. A spus da. Aceasta l-a șocat. Monahia e ca Sfânta Olga.

– Ce portret doriți?, întreabă sora Romana.

– Nora și Traian vor ajunge la Castelul Negru. Vor cotrobăi peste tot. Vor cotrobăi prin întreaga regiune. E în firea lor. Îl vor afla pe Hormuz chiar dacă se află ascuns în spatele unor uși de fier. Dar cum vor putea să-l recunoască? Descrieți-mi-l!

– E înalt și slab. Foarte slab, spune sora Romana.

Se gândește la Decebal Hormuz din ziua în care s-a prezentat înaintea ei la castelul Bonjuriștilor, spunând: „Am venit să donez sânge. Mă numesc Decebal Hormuz." Era slab și avea gâtul ca tulpina unei lalele.

– Era slab acum treizeci de ani, soră. Acum e gras, căci e în vârstă. Și eu, și colosul tropicelor eram slabi la vârsta aceea. Dați-mi câ-

teva detalii pentru ca copiii să-l poată recunoaște. Ce vârstă ar trebui să aibă acum?

– Decebal Hormuz e mai mare cu doi ani ca mine, spune sora Romana. Are, așadar, 49 de ani.

– Ce talie are?

– Nu pot să vă spun. Știu că este înalt.

– Neclar, soră. Spuneți-mi tot ceea ce vă amintiți. Îi vom face portretul-robot. L-ați recunoscut după cuvintele sale în cinci minute de film documentar. Ați păstrat bine imaginea lui. Descrieți-mi-l astfel încât copiii să-l poată recunoaște. După ce l-ați recunoscut atât de repede și atât de sigur în film?

– L-am recunoscut după întâmplările pe care le povestea, care trimiteau la trăsăturile chipului său. Vă dați seama ce vreau să vă spun?

– Nu, soră, nu-mi dau seama deloc de ceea ce vreți să-mi spuneți.

– L-am recunoscut după faptele pe care le povestea, zice sora Romana. Mai mult încă, după mireasma sufletului său.

– Sufletul are un miros special, soră? Poate că are pentru nările îngerilor, dar nu pentru ale noastre. Ce vreți să spuneți prin mireasma sufletului său?

– E același miros pe care-l degajă cărțile sale, spune sora Romana. E un miros de curățenie, de parchet ceruit, de lenjerie uscată pe zăpadă ori pe pajiște... Aceasta vreau să spun.

– Cu miresmele sufletului n-o să facem niciodată portretul robot și, dacă nu faceți portretul lui Hormuz, copiii mei, chiar dacă îl vor întâlni, nu vor putea să-l recunoască. Nu e păcat să meargă degeaba?

– Iertați-mă, dragă maestre, dar de treizeci de ani mă silesc să fac vid în capul meu și să elimin toate imaginile din lumea văzută. Pentru a te ruga mai bine, trebuie să ștergi totul din memoria ta. Am șters chipul lui Hormuz. Nu pot să-l fac să reînvie. Am șters și imaginea unchiului meu, și pe cea a părinților mei. Dacă păstrez încă o imagine a lui Decebal Hormuz, această imagine nu este una materială.

– Nu căutăm un Hormuz imaterial, soră, spune maestrul Flondor. E un Hormuz în carne și oase. Cel care scrie cărțile lui Dracula Teleorman. Spuneți-mi cum e.

– L-am șters din mintea mea, repetă sora Romana.

– Dacă s-ar fi întâmplat aceasta, nu ați fi putut să-l recunoașteți după treizeci de ani. Vă amintiți de el. Vorbiți de mireasma sufletu-

lui său. Căutați, măicuță Romana! Cum era el din punct de vedere fizic când l-ați cunoscut? Vă amintiți bine de el?

– Aveam 17 ani. În acea vreme eram o fetiță. O adolescentă nu vede niciodată ce are în fața ochilor, ci doar imaginea pe care și-o face față de ceea ce privește.

– Just, spune maestrul Flondor. Să nu complicăm lucrurile. Să spunem că nu l-ați văzut cum era, ci cum doreați să fie. Care este imaginea pe care v-o făceați despre el când s-a aflat în fața dumneavoastră?

– Sunt imagini fragmentare, spune sora Romana. Pot să afirm că nu l-am privit niciodată cu atenție, așa cum ai privi un lucru fizic.

– Spuneți atunci ce-ați văzut în el când s-a aflat în fața dumneavoastră.

– L-am văzut pe tatăl său, Marele Hormuz. Mi-a povestit cum Marele Hormuz murise zdrobit de un copac într-o capcană de mistreți. Pe măsură ce Decebal Hormuz vorbea, nu-l mai vedeam deloc. Îl vedeam pe tatăl său mort, întins pe o năsălie în mijlocul bisericii, alături de locul unde zăcea Hristos în Vinerea Mare. Vedeam pe Sultana, mama lui Hormuz, merii plantați în jurul fântânii, vedeam calul, pe Al-Araf... Aceasta este imaginea pe care o păstrez lui Hormuz.

– Persoana sa fizică era totuși în fața dumneavoastră. Îl priveați, nu? Cum era?

– Avea pielea galbenă. O piele netedă. Nu se rădea încă. Barba îi era ca un puf. Avea o frunte foarte înaltă.

– Iată un fapt concret. Cum era fruntea sa? Descrieți-mi!

– Privindu-i fruntea, îmi aminteam de poezia pe care o învățasem la școală: Fruntea lui se înalță precum luna, „gânditoare ca o frunte de poet".

– E tot ceea ce puteți să spuneți despre fruntea sa? Doar că era ca luna?

– Nu, spune sora Romana. Fruntea lui nu era poate ca luna. V-am spus că, privindu-i fruntea, m-am gândit la o poezie, în care se spune că fruntea se înalță precum luna, „gânditoare ca o frunte de poet".

– Ați ratat ocazia de a face carieră în poliție. Ați fi făcut portrete robot magnifice. Dificil de lucrat cu dumneavoastră... Foarte dificil... Dați-mi alte detalii despre el.

– Îmi amintesc de modul de a vorbi. Vorbea ca un om care-și sapă un drum foarte greu în munte. Pronunța cuvintele apăsându-le, ca și când ar fi pus piciorul pe o stâncă, asigurându-se mai întâi că este trainică. Își căuta cuvintele. Nu folosea orice cuvânt.

– Destul, soră, destul! Putem să simplificăm, spunând că vorbea tărăgănat. Copiii mei îi vor supraveghea pe toți oamenii care vorbesc tărăgănat în timpul ședерii lor la Castelul Negru.

– Vorbea ca și când ar fi înșirat perle. Încet. Plăcut. Prudent.

– Să trecem la altceva. Talia? Mi-ați spus că era înalt și slab.

– Ca brazii, zice sora Romana. Spunea adeseori: „Noi, oamenii din Țara de Sus a Moldovei, suntem frați cu brazii, asemenea lor. Drepți, subțiri, mereu în picioare."

– Bun, alte detalii?

– Avea două ceasuri, spune sora Romana.

– Nu le mai are, soră. Puteți să fiți sigură.

– Bocancii săi erau uriași. Bocanci de vânători de munte.

– Dacă copiii mei îl întâlnesc pe Hormuz, n-o să-i mai aibă. Nu porți aceeași pereche de bocanci timp de treizeci de ani.

– Îmi amintesc de greutatea lor, spune sora Romana. Când a venit la castel să doneze sânge și când i-am spus că laboratorul îl refuza, i-a venit nespus de greu. Aproape a leșinat. L-am ajutat să se așeze. Am observat că trupul său era ușor. De parcă nu ar fi fost supus gravitației. Era lipsit de greutate.

– Liniștiți-vă, soră, spune maestrul Flondor. Chiar și cu gamela de mâncare din închisoare omul devine greu cu timpul. Impresia de lipsa greutății nu durează decât în timpul adolescenței. Cu vârsta, omul devine greu. Toți oamenii. A îmbătrâni înseamnă a deveni greu și opac. Am văzut la Küsnacht, într-o clinică psihiatrică, fotografia unui bolnav celebru care a suferit și a murit nebun. Era Nijinski. Cel mai imaterial dintre toți dansatorii pe care timpurile moderne l-au cunoscut. Se spune că dansa fără să atingă vreodată solul, precum fluturii și îngerii. Ei bine, soră Romana, cu vârsta, același Nijinski a devenit greu. În fotografia sa poartă încălțăminte grea precum a țăranilor din nord. Chiar picioarele sale par grele. Ca nicovalele. Ne întrebam cum să fi mers cu picioarele atât de grele, cu picioare ca de plumb. După treizeci de ani, Decebal Hormuz ar trebui să aibă și el plumb în picioare. Trebuie să se supună puternic

gravitației. Traian și Nora nu-l vor recunoaște după lipsa de greutate. Ați fost îndrăgostită de el, soră?

– Cu siguranță, răspunde sora Romana. Eram fără să o știu.

– Știi întotdeauna de cine ești îndrăgostit, spune maestrul Flondor.

– Dimpotrivă, se poate afirma chiar contrariul, spune sora Romana. La 17 ani ești îndrăgostită de o imagine. Ești îndrăgostită de dragoste. Chiar dacă proiectezi imaginea iubită pe o ființă fizică, nu îndrăznești să o privești.

– Am spus că ați fi fost un as ca polițist cu astfel de portrete, soră.

– Portretele din pașapoartele poliției sunt mai bune ca ale mele, maestre. Pe fișa antropometrică sunt notate numărul centimetrilor, culoarea ochilor, greutatea, vârsta... Credeți că acesta este un portret mai precis ca al meu? Omul este o ființă cu neputință de definit. Filosofia antică nu cunoștea decât indivizii. Ca poliția, în zilele noastre. Atâtea kilograme, atâția centimetri, cutare culoare și cutare număr de ani. Pentru Biserica Ortodoxă nu există indivizi, ci persoane. Persoana scapă oricărei definiții, oricărei descrieri. Este o ființă unică, absolut incomparabilă și care nu poate fi surprinsă decât în viață, prin intuiție. De ce să definești ceea ce este de nedefinit? Pe un om trebuie să-l simți. Să-l surprinzi viu. Ca pe o operă de artă. Cine poate descrie sau defini muzica lui Beethoven? Nimeni. Pentru a o defini trebuie să o înțelegi. De îndată ce o înțelegi, spui: „E Beethoven!" Într-un muzeu, în fața unui tablou, exclami: „E Rubens!" Citind, îți spui: „E Dante, e Shakespeare, e Goethe, e Homer!" Acesta este omul. O capodoperă. Singura capodoperă a universului. Omul nu poate fi descris, nici definit, ci sesizat și trăit precum o operă de artă.

– Copiii mei îl vor afla pe Decebal Hormuz, soră Romana, spune maestrul Flondor. Copiii știu să recunoască capodoperele indefinibile. Din acest punct de vedere sunteți servită. Poliția n-ar putea să-l afle niciodată pe Hormuz după portretul dumneavoastră. Copiii vor reuși. Odată încheiate socotelile, mă întreb dacă n-aveți dreptate. Căci cu portretul dumneavoastră, care este mai degrabă absența unui portret, l-ați recunoscut pe Hormuz după treizeci de ani. L-ați recunoscut după dialogurile scrise de el. După un film. După câteva fraze. E un adevărat record. Un record care nu e la îndemâna polițiștilor.

XLVII

Castelul Negru

– Suntem sărmanii porumbei ai Sfintei Olga, spune Traian Flondor surorii sale. Ne aflăm, aici, la Castelul Negru, de zece zile. Timp pierdut. Nu am făcut nici o ispravă. Astăzi este 27 august. E marți. Poimâine, joi, ne întoarcem la Paris. Nici urmă de Hormuz. Cu neputință de spus la întoarcerea noastră dacă Teleorman își scrie el însuși cărțile ori dacă altcineva face aceasta.

Flora Tănase a rămas doar o zi la Castelul Negru. A mers să reprezinte România la Festivalul Filmului Albanez. Traian și Nora Flondor sunt liberi să facă ce vor la castel. Se trezesc și se culcă atunci când vor. Îi cer șoferului să-i ducă să viziteze mănăstirile, orașele și satele din zonă. Teleorman e înconjurat de o armată de servitori. Se trezește spre prânz. Face o baie în piscina sa cu apă îndulcită și rămâne la soare ori se plimbă fumând de-a-lungul aleilor timp de câteva ceasuri. Sunt cele mai rele ceasuri din viața lui Teleorman, căci îl doare capul. Nefericirea sa e că bea prea mult. În fiecare noapte întrece orice limită. A doua zi e mahmur. Nici o boală nu-l face să sufere pe Teleorman atât de mult ca mahmurelile sale cotidiene.

În timpul ceasurilor de durere, nimeni nu se apropie de el. E lăsat să sufere în singurătate. De cum se lasă seara, durerile de cap se potolesc. Odată cu noaptea, Teleorman renaște la o nouă viață. Cina e servită în imensa sufragerie a Castelului Negru. Este singurul castel medieval de pe versantul răsăritean al Carpaților. A fost construit către anul 1000 de cavalerii Papei, care se aflau în cruciadă spre Europa orientală. Mai apoi, Castelul Negru a fost amenajat ca reședință de vânătoare pentru regii României. La ocuparea țării de către Armata Roșie, castelul a fost oferit marelui scriitor proletar Teleorman. Locuiește aici din 1946. Nu l-a părăsit niciodată. În

jurul castelului se întinde o imensă pădure de brad. E un fel de parc natural în care trăiesc mii de căprioare, de cerbi, de lupi, de urși și de mistreți. Unul dintre diriguitorii literaturii române, în timpul unui voiaj în Franța, a vizitat castelul lui Alexandre Dumas din apropiere de Paris. Celebrul romancier francez reconstruise în parcul său decorurile fiecăreia dintre cărțile lui preferate. Influențat de Dumas, Partidul Comunist i-a adus un omagiu lui Teleorman construind în jurul castelului său monumente care să amintească de operele sale. În amintirea poveștii *Lacului dulce* s-a construit piscina cu apă îndulcită. În amintirea *Răpiri Serafimei* s-a instalat o imensă peșteră în care urșii trăiesc în libertate. Sunt lăsați să pască în jurul castelului ponei, ca omagiu față de cartea în care Teleorman descrie caii de munte morți la câmpie. Fiecare dintre aceste monumente a fost oferit lui Teleorman în cursul unor ceremonii la care au participat toți conducătorii de partid. Teleorman este el însuși principalul monument. Monumentele nu au obiceiul, ca ființele omenești, să-i privească pe semenii lor. Fiecare monument își este suficient sieși. Teleorman duce o viață asemănătoare cu a altor monumente. La ora 20 fix este servită cina. La dreapta sa, în imensa sufragerie gotică a castelului, e așezată prima secretară, domnișoara Mara Baloș. În fața ei, la stânga lui Teleorman, se află una dintre gărzile de corp, Mizil. Gărzile de corp sunt cei mai buni prieteni ai săi. Mănâncă mult. Le place ca mâncarea să fie consistentă, din belșug. În afară de secretara Mara Baloș și de Mizil, numărul celorlalți invitați variază în fiecare seară. Uneori, sunt până la douăzeci de persoane. Nora și Traian au mâncat în toate serile așezați unul în fața altuia la masă cu Teleorman. Se vorbește foarte puțin. Se mănâncă repede. Îndată după cină urmează filmul. Filme polițiste americane și westernuri. Se proiectează câte două filme pe seară. Ședința de cinema se încheie după miezul nopții. În acel moment începe adevărata viață la Castelul Negru. Teleorman și gărzile sale de corp se instalează în salon și încep să joace cărți. În timpul jocului, femeile de serviciu îi servesc cu băutură și mâncare. Teleorman și amicii săi nu merg niciodată la culcare înainte de zori. E beat mort, și în fiecare dimineață are dificultăți cu obiectele. Mânerul ușii se deplasează mereu când vrea să-l atingă. Scaunele pe care le întâlnește în cale îi barează trecerea și trebuie să le răstoarne cu brutalitate înaintând către pat. E

nevoie să fie ajutat de gărzile sale de corp. Teleorman doarme apoi liniștit până la prânz.

– Cu o astfel de viață n-are timp să scrie, spune Traian.

– Poeții cei mai productivi au fost întotdeauna mari bețivi și dezechilibrați, răspunde Nora. Istoria literaturii ne demonstrează aceasta la fiecare pagină. Modul de viață pe care o duce Teleorman nu arată că un altul scrie pentru el.

– Copii, veniți să vă fac un cadou pentru tatăl vostru!, spune Teleorman.

E în halat de cameră. Are migrenă.

Traian și Nora intră în somptuosul birou al lui Teleorman. E fostul cabinet de lucru al regelui României. După cucerirea României de către Armata Roșie, palatele, marile clădiri și casele bogate au fost confiscate. Mobila, argintăria, tablourile și covoarele au fost distribuite membrilor partidului. În Castelul Negru obiectele sunt îngrămădite ca într-un muzeu.

– Luați loc, spune Teleorman. Poimâine după-amiază, la ora 8, veți fi conduși la aeroport. Îmi pare rău că nu am avut timp să stăm de vorbă mai multă vreme în timpul ședерii voastre. Sunt un creator. Sunt, așadar, mereu chinuit. Spuneți-i tatălui vostru că-i sunt nespus de recunoscător pentru ecranizarea *Fântânii Sultanei*. E una dintre operele mele preferate. Mi-am pus tot sufletul în această poveste. Iată o fotografie a *Fântânii Sultanei* pe care prietenii mei au construit-o aici, în fața castelului. V-am scris o dedicație.

Traian și Nora iau fiecare câte o fotografie identică a fântânii cu ghizd sculptat artistic, ce se află în casa castelului.

– La toamnă, în acest an, voi părăsi pământul scumpei mele patrii pentru prima oară, pentru a merge la Stockholm și a primi Premiul Nobel pentru Literatură. Din Suedia voi pleca într-un tur al lumii. Când voi ajunge în Statele Unite, voi veni să vă văd. Tatăl vostru este comanditarul filmului meu. Și-a înscris numele alături de al meu. Astfel a intrat în istorie.

Traian și Nora Flondor nu sunt ființe sensibile ca sora Romana. Sunt duri. Dar nu pot să-l privească în față pe Teleorman. E un spectacol mult prea violent. La Paris, nimeni nu le-a spus că Teleorman avea fața ciuruită de variolă. În fotografia sa, găurile variolei lipsesc, dar pielea chipului lui Teleorman e ca o sită. Ai impresia că

au fost lipite una lângă alta pistrui negri. Găurile care îi sluțesc chipul sunt perfect rotunde. Sunt pe urechi, pe nas, peste tot. Un cap de mort.

– Am fost informat că voi, colegii și profesorii voștri de colegiu, ați semnat petiții, cerând să-mi fie acordat Premiul Nobel de Academia Suedeză. Tineretul din lumea întreagă a făcut aceasta. Sunt mișcat. Vă rog să transmiteți mulțumirile mele colegilor și profesorilor voștri.

– Ne vor întreba detalii despre viața dumneavoastră, spune Nora Flondor. Mă vor obliga să fac lungi dări de seamă despre șederea mea la castelul dumneavoastră. Îl vor întreba, de asemenea, și pe fratele meu.

– Ați văzut totul, sper. Sunteți la curent cu modul în care trăiește un scriitor într-o țară socialistă.

– Putem să vă punem câteva întrebări legate de literatură?, întreabă Nora.

A pregătit un chestionar. Acum, are ocazia să se servească de acesta, ori nu se va mai folosi de el niciodată.

– Puneți întrebările pe care le doriți, spune Teleorman.

– Când vă scrieți cărțile?, întreabă Nora. Nu v-am văzut niciodată scriind.

– Nu există răspuns la întrebarea voastră, răspunde Teleorman. Atingeți unul dintre cele mai mari mistere din câte există în univers: creația artistică. Nu m-ați văzut niciodată scriind? E cât se poate de firesc. Câți oameni au văzut Vezuviul, Etna, Stromboli ori alți mari vulcani erupând? Nici unul. Cei care i-au văzut au murit. Creația literară e ca erupția unui vulcan. Nimeni nu poate să o prevadă. Nici eu, creatorul, nu știu nici măcar cu o zi înainte când mă va lua în posesie actul creator. Sunteți mulțumită de răspunsul meu?

– Vă mulțumesc! Nicicând nu ni s-a expus mai bine actul creator. A doua întrebare pe care doresc să v-o pun este următoarea: Vă place să citiți? Nu v-am văzut niciodată deschizând ziare ori cărți. Cum vă explicați, ca scriitor, aceasta?

– Nu citesc, declamă Teleorman. Nu mă cultiv. Ar fi un act împotriva firii mele. Să mă cultiv? Sunt însăși cultura, însăși literatura. Ați văzut un măr mâncând alte mere? Ați văzut un izvor căruia să-i fie sete și care să ceară apă? Ei bine, nu! Nu am nevoie de cultură.

Pentru că o produc. Nu sunt însetat de lectură. Căci eu însumi sting setea de lectură a altora. E misiunea mea socială.

– Scrieți cu stiloul, cu creionul ori la mașină?, întreabă Nora.

– Cu nici unul dintre aceste instrumente, răspunde Teleorman. Am șansa de a aparține unei societăți progresiste. Dacă Armata Roșie n-ar fi venit în România pe 23 august 1944, nimeni vreodată nu ar fi auzit vorbindu-se de Teleorman. Eram inculț și analfabet. M-am născut cu geniu literar. Dar fără Armata Roșie aș fi trăit fără a scrie nimic. Analfabeții nu scriu. În toate cimitirele noastre există Shakespeare, Dante, Goethe, care au fost înmormântați fără ca nimeni să fi auzit vreodată vorbindu-se de ei. Au fost oameni analfabeți. Aparțineau unei societăți retrograde. La ce-ar fi folosit Shakespeare dacă nu știa nici să citească, nici să scrie? La ce-ar fi servit geniul cu care natura a dotat persoana mea, dacă Armata Roșie n-ar fi sosit să mă învețe alfabetul? Aceasta trebuie să o spuneți micuților voștri colegi. Armata Roșie va face miracole și pe pământul american, așa cum a făcut pe pământul românesc. Acestea fiind spuse, răspund la întrebarea voastră. Nu pot să scriu nici cu stiloul, nici cu creionul, nici la mașina de scris, pentru că sunt un geniu creator impetuos. Opera iese din lăuntrul meu precum lava incandescentă din craterul unui vulcan. Instrumentul de lucru cel mai bine adaptat la natura talentului meu este magnetofonul. Când simt pământul tremurând în jur, mă retrag în micul meu birou de alături. Am să vi-l arăt. Ușile sunt blindate ca la bancă. Căci nimeni nu are dreptul să întrerupă actul meu creator. În aceste intervale de timp nu mănânc și nu dorm. Sunt instrumentul propriului meu geniu. Dictez vreme de zile și nopți. Singur, cu aparatele de înregistrat. Apoi, ies la lumina zilei. Opera este încheiată.

– Scrieți o carte în câteva zile?

– Nu am lucrat niciodată la o carte mai mult de o săptămână, spune Teleorman. Toate lucrurile de mare intensitate sunt scurte. Cât timp durează un cutremur de pământ? Câteva secunde. Cât timp durează căderea unui meteorit ori a unei comete? Actul creator este sinonim ca intensitate. Este, așadar, de scurtă durată. Vă satisface răspunsul meu?

– Și după ce ați înregistrat pe benzile magnetice?, întreabă Traian.

– Comitetul central trimite dactilografe calificate care se instalează la castel și transcriu opera înregistrată pe bandă. Intrați, copii!

Teleorman deschide ușa biroului vecin. E ca un laborator. Lăzi și cutii de benzi magnetice ale aparatelor de înregistrat. Atmosfera este rece și sinistră. Cei doi copii au certitudinea intimă că nu se pot crea opere de artă într-un astfel de decor. Cabinetul de lucru al lui Teleorman seamănă cu un cabinet stomatologic. Nici o floare, nici un tablou. Nici cea mai mică nuanță. Doar griul și albul metalic. Chiar ușile sunt metalice. Se pot scrie în această ambianță povestea Marelui Hormuz și cea a Serafimei?

Cei doi copii ies cu sentimentul că au fost înșelați. Că se persistă în a trișa. E prima oară când au certitudinea că Hormuz, adevăratul scriitor, există în carne și oase. Trebuie să fie aici, pe undeva. Teleorman nu ar fi fost în stare să scrie *Fântâna Sultanei* ori *Al doilea mormânt din Vinerea Mare.* Înșeși vorbele lui Teleorman sunt opusul cuvintelor folosite în cărțile pe care le semnează. Dar unde să-l afli pe Hormuz? Copiii trebuie să plece joi, pe 29 august. În ziua Tăierii Capului Sfântului Ioan Botezătorul.

XLVIII

Circuitul Dracula

Miercuri, 28 august. E ceasul prânzului. Teleorman doarme. Mizil, Mitică și Tache, gărzile de corp și prietenii lui Teleorman, joacă cărți pe iarbă. Nu e nici un drum asfaltat care să ducă la castel. Se aude însă un zgomot de motor. Traian și Nora se află lângă Fântâna Sultanei. Sunt întinși pe șezlongurile care au fost instalate pentru ei lângă ghizduri fântânii, sub meri.

Sosește o mașină. O mașină albă super-sport. Motorul face același zgomot ca cel al unui avion cu reacție. Din mașina albă coboară un om cu tâmple argintii, elegant precum artiștii de cinema, și o tânără blondă, înaltă și ușor corpolentă, ca toate fetele din Nord.

– Vă salut, maestre!, strigă Mizil, alergând către elegantul domn coborât din super-puternica mașină albă.

– Teleorman doarme?, întreabă domnul elegant.

Înaintează. Șchioapătă. Încearcă să-și ascundă infirmitatea. Face pași mici. Dar piciorul său stâng e mai scurt decât dreptul. Pentru a nu fi văzut de copii șchiopătând, o prinde de brațul drept pe tânără și înaintează împreună.

– Voi merge să-l trezesc imediat, maestre Zaharia!, spune Mizil.

E slugarnic. Face pe umilul. E ca un câine care vrea să fie pe placul stăpânului său.

– Cine sunt cei doi copii?, întreabă cel căruia i se spune maestrul Zaharia. Sunt copiii americani?

– Știați că se află aici?, întreabă Mizil.

– Sunt la curent cu toate!, spune Zaharia.

Strânge brațul blondei care-l însoțește. Îi spune lui Mizil:

– Ți-o prezint pe domnișoara Ulrika Olaf. E profesor de vampirologie în Statele Unite. E jurnalistă. E frumoasă, după cum vezi. Mai mult, este o foarte bună prietenă a țării noastre.

După o jumătate de oră, Teleorman, suedeza, doctor în vampirologie, și Zaharia Vlașca, președintele Sindicatului Scriitorilor Români, sunt în salon.

– Nu arăți prea bine, dragă Teleorman, spune Zaharia Vlașca. Suferi de ceva?

– Mă simt bine, răspunde Teleorman. Care este scopul vizitei tale, tovarășe Zaharia? Nu vii niciodată la întâmplare. Intră direct în subiect.

Zaharia Vlașca este unul dintre foarte rarii jurnaliști și poeți români care și-au oferit serviciile Armatei Roșii, atunci când aceasta, în 1944, a ocupat România. În schimbul colaborării sale, partidul a făcut din el președintele scriitorilor români, directorul Teatrului Național și satrapul Artelor Frumoase. De treizeci de ani e maestrul absolut al vieții literare, artistice și culturale din România. Zaharia Vlașca are ochii verzi, întunecați. Un verde sticlos. Are tot ceea ce un om poate să-și dorească. Importă țigări din Statele Unite, whisky din Anglia, șampanie din Franța. Trăiește ca Ilia Ehrenburg și alți șefi ai propagandei. Singura nefericire a lui Zaharia Vlașca e că nu are o fărâmă de talent. Poeziile, romanele, studiile și cărțile sale de amintiri sunt ca paiul sec, care nu are nici miros, nici gust. Citind o pagină scrisă de Zaharia Vlașca, încerci aceeași senzație ca atunci când ai bea apă caldă. Dorește să primească Premiul Nobel pentru Literatură. Are toate atu-urile pentru a-l primi. Comitetul Central al Partidului Comunist Român nu i-a refuzat niciodată ceva lui Zaharia Vlașca. Partidul îi datorează mult. Zaharia Vlașca a trimis la muncă silnică pe toți poeții, pe toți romancierii români, până la ultimul, ajungând să moară, nemaiatingând un creion și o foaie de hârtie. A atribuit legitimații de romancier și de poet membrilor miliției, constituind astfel un pluton de propagandiști care se numește Societatea Scriitorilor Români.

– Care e obiectul vizitei tale, Malagambă?

Cei apropiați îl numesc pe Zaharia Vlașca Malagambă din cauza defectului său de la picior.

– Arăți, cu adevărat, rău, spune Zaharia Vlașca. Mai mult, ești foarte nervos.

– Sunt mahmur, răspunde Teleorman. Am băut prea mult în noaptea trecută.

– Bei prea mult în fiecare noapte, dragă Teleorman. Îți seci geniul. Ești un bun al poporului. Nu trebuie să privezi poporul de geniul tău. O să mori dacă vei continua să bei.

– De ce ai venit acum?, întreabă Teleorman. Prezența ta undeva e mereu urmată de un necaz. Ce necaz îmi aduci?

– Asta numești tu necaz?, întreabă Zaharia Vlașca, arătându-i cu amândouă brațele pe suedeza de lângă el. Am ajuns în zonă din cauza ei. A venit în România în misiune. Nu fac decât s-o însoțesc.

– În misiune?, întreabă Teleorman. Ce fel de misiune?

Privește spre suedeză. E tipul de femeie care se numește *cover-girl*. Și care pozează goală, ori aproape goală, pentru coperțile magazinelor ilustrate americane. Tovarășa Ulrika Olaf este profesor la Universitatea Chicago. E doctor în vampirologie. I-am spus lui Mizil.

– Domnișoara e prea tânără pentru a fi doctor și profesor universitar.

– Am 26 de ani, spune ea.

Răspunde în română cu un puternic accent. Intră Mara Baloș. Fără a fi invitată, începe să traducă. Ulrika vorbește engleză, și domnișoara Baloș traduce în română.

– Sunt profesor de fantastic și de vampirism de un an.

– Da, tovarășe Teleorman, lumea se schimbă. Nu mai ești doctor și savant când ai părul alb. Tovarășa Ulrika și-a publicat teza de doctorat care a devenit clasică. E un manual. Toți studenții învață fantasticul și vampirismul după opera sa. Lucrează în acest moment la o viață a lui Dracula. Publicarea va fi un eveniment. Dumneaei este, de asemenea, un foarte mare fotograf de presă.

Zaharia a fost însoțit mereu de fete nespus de frumoase. Una dintre companiile de odinioară a fost Mara Baloș. Cu toate că Zaharia a abandonat-o, i-a rămas fidelă. Zaharia Vlașca a recomandat-o lui Teleorman în urmă cu doi ani. De atunci, Mara trăiește la Castelul Negru.

– Fotografiem monahii și monahiile de la mănăstirile Văratec, Agapia și Neamț. Tovarășa Ulrika va publica fotografiile ultimilor bărbați și femei ale Evului Mediu european. Rulând spre mănăstiri, ne-am amintit că ești în zonă. Și am venit să te vizităm. Nu e o vizită dezinteresată, mărturisesc. Ulrika va face fotografii Castelului

Negru. Vrea să fotografieze carcerele, subteranele, fostele camere de tortură.

– Nu mai e nimic din toate acestea la Castelul Negru, răspunde Teleorman.

– Ba da, tovarășe Teleorman. Castelul Negru avea altădată cele mai cumplite ascunzători subterane. Nici eu nu le știam. Ulrika mi-a spus.

– Nu există închisori subterane la Castelul Negru, răspunde Teleorman. Locuiesc aici de douăzeci și opt de ani.

– Închisorile Castelului Negru sunt dezafectate. Intrările sunt zidite. Din această cauză nu ești la curent cu existența lor. Ulrika are planurile detaliate ale Castelului Negru. Le-a aflat la British Museum, căutând documentație pentru opera sa asupra lui Dracula.

– Ții morțiș să mă tulburi!, țipă Teleorman. Vezi că am migrenă și-mi vorbești ca și când mi-ai bate un cui în cap. Îmi povestești lucruri aberante. Ciudățenii. Ce tot îmi fredonezi despre Dracula? Nu mi-e temă nici de fantome, nici de vampiri. Mi-am început viața ca milițian al Armatei Roșii. Știu cum să tratez fantomele.

– Nu ți-a spus nimeni niciodată că castelul în care locuiești, Castelul Negru, a fost odinioară reședința celui mai vestit vampir din lume, contele Dracula?

– Dracula n-a locuit aici, spune Teleorman. Fantomele nu locuiesc nicăieri decât în capul popoarelor retrograde.

– Doctor Ulrika îți va arăta planurile castelului tău, spune Zaharia. Vei fi atunci convins că Dracula a locuit aici. Americanii și englezii știu foarte bine. De altfel, e un subiect pe care aș vrea să-l tratăm.

– Nu am obiceiul de a-mi pierde timpul vorbind despre vampiri. Dacă vrei să vorbești de Dracula, află alți interlocutori. Vorbește despre asta în această seară cu monahii și monahiile la mănăstiri. E o faună care crede în diavol, în vampiri și în fantome. Eu sunt un scriitor al proletariatului. Așadar, un realist.

– Pentru faptul că ești un scriitor al proletariatului mă înțelegi foarte bine. Ești prima persoană căreia îi vorbesc de Dracula.

Teleorman se ridică. Își freacă ceafa care-l doare. Are chef să facă baie în piscină. Ochiul verde și sticlos al lui Zaharia Malagambă îl fixează. Îl ține pe loc.

– Oficiul de turism tocmai mi-a adresat o cerere, spune Zaharia Vlașca. Mi s-a adresat mie pentru că sunt președintele Monumentelor istorice. E vorba, în intervenția lor, chiar de contele Dracula și de castelul său.

– Vorbește, Zaharia, vorbește, și lasă-mă să mă duc să fac o baie! Mă doare capul, ți-am spus.

– Vom vorbi mai târziu de Dracula dacă nu vrei acum, spune Zaharia.

– Spune repede de Dracula al tău: ce i s-a întâmplat?

– Teleorman, tu știi foarte bine, ca orice cetățean, că una dintre bogățiile patriei noastre este turismul. Acesta aduce mai multe devize decât petrolul, lemnul și produsele agricole.

– Știu, spune Teleorman.

E convins că Zaharia Vlașca vrea să-l tortureze din cauza poreclei lui de Dracula. Porecla care era adevăratul său nume atunci când a devenit milițian, dar pe care l-a abandonat de când a devenit un mare scriitor și se numește Teleorman. Nimeni nu îndrăznește să-i aducă aminte că a purtat cândva numele de Dracula. Zaharia Vlașca poate să-și permită. E președintele scriitorilor. E deputat. E satrapul de la Cultură. Teleorman e, de asemenea, foarte puternic. Dar Zaharia Vlașca e mai puternic decât toți, căci e viclean. Are mai multă experiență. Teleorman îndură astfel jignirea când i se pronunță în față numele de Dracula.

– E adevărat că am purtat numele de Dracula!, țipă Teleorman. Nu e o rușine. Când Armata Roșie m-a angajat eram atât de sărac, tovarășe Zaharia, că nu aveam nici măcar un nume. Am fost înscris cu porecla pe care copiii din clasa oprimantă mi-o atribuiseră. Poți să-mi spui tot Dracula, precum copiii mizerabililor de burghezi. Au făcut-o în toată copilăria mea. Fă-o și tu. Comportă-te ca sângerosii copii de altădată. De altfel, doar privindu-te îmi amintești de burghezi. Ești îmbrăcat la fel ca ei. Fumezi țigări aromate la fel ca ei. Ca cei care mă numeau altădată Dracula.

– Nu te supăra, tovarășe Teleorman. Dacă îți vorbesc de Dracula nu o fac ca să te ofensez.

– De ce-mi vorbești, atunci?

– E în interesul poporului.

– Ce legătură este între Dracula și interesul poporului?, strigă Teleorman.

– Tovarășa Ulrika îți va explica că celor care își iubesc poporul nu le e teamă să folosească numele Dracula. E o fantomă, un vampir, bineînțeles. Noi, materialiștii, nu credem în fantome. Dar când este vorba de binele poporului nu ezităm să folosim nici pe Dracula, nici pe alți vampiri.

– Dracula va contribui la binele poporului român?

– E un adevăr. Dracula va umple seifurile republicii noastre populare. Dracula ne va aduce dolari. Pentru aceasta am fost contactat de oficiul de turism. Poți să-ți expun proiectul?

– Fă-o!, spune Teleorman șezând.

– E o banalitate să spui că civilizația americană e o civilizație putredă. Toate popoarele care au trăit în societăți putrede au inventat plăceri împotriva naturii. Imperiul Roman este un exemplu. America este un altul. Tovarășa Ulrika, care e de origine suedeză, dar cetățean american, și care este membră a Partidului Comunist clandestin din Statele Unite, știe mai mult ca noi. Americanii au ajuns în așa hal de degenerare și de decadență, că au instaurat în universitățile lor catedre cu profesori care dau cursuri de sexualitate, homosexualitate și vampirism. Toate popoarele decadente fac la fel. Nero a acordat titlul de senator calului său. Americanii sunt aproape în același punct. Publicul sălilor lor de cinema nu mai vrea spectacole care să se adreseze inimii ori creierului. Cetățenii din societățile putedre și decadente nu mai au nici inimă, nici creier. Cetățenii societăților muribunde sunt reduși la instinct. Producția cinematografică, literară și artistică trebuie să se adreseze exclusiv instinctelor cetățenilor. Filmele și cărțile sunt fabricate pentru a fi consumate de oameni care nu cunosc senzațiile de teamă, de durere și de plăcere trupească. La fel ca fiarele. Mai rău ca fiarele. Societățile de turism trebuie să țină seama și ele, ca toate celelalte instituții, că clienții lor sunt oameni care nu au decât instincte. Turiștii străini nu mai vor nisip, soare, aerul de munte ori monumente istorice. Toate acestea sunt trecute. Societatea americană se schimbă. Regresează. Turiștii americani din 1974 nu mai vor să meargă la Versailles, la Notre-Dame din Paris, la Capitoliu ori la cascada Niagara. Vor ceva mai direct și mai puternic. Atunci s-au organizat circuite turistice care provoacă senzații tari. Astfel, a sosit vremea să se creeze Circuitul Dracula. Tovarășa Ulrika e consiliera tehnică a agenției de tu-

rism care a fost cea dintâi din Statele Unite ce a vrut să folosească un Circuit Dracula. Nu mă refer la porecla ta, tovarășe Teleorman. Vorbesc de contele Dracula. Biograful acestui vampir e un irlandez numit Stocker. El a fost urmat de sute de cercetători și biografi ai sinistrului Dracula. Tovarășa Ulrika este titulara unei catedre de vampirism în care subiectul principal este Dracula. Ea poate să spună în fața ta cum spune la catedra universității: Dracula e un vampir de origine română. E un fapt istoric. Nici un vampirolog serios nu poate contesta originea lui Dracula. E născut pe pământul patriei noastre. A trăit aici. Suntem acum o republică progresistă. Nu credem în fantome, dar nu trebuie să neglijăm realitatea istorică. Dracula e concetățeanul nostru. E o sursă de bogăție. Dracula vampirul e o mină de aur. De ce noi, Republica Populară Română, să lăsăm companiile multinaționale ori pe americani să exploateze bogățiile noastre naționale? Într-o ședință a Comitetului Central al Partidului Comunist Român s-a decis comercializarea afacerii Dracula. Pentru a nu lăsa ca banii unuia dintre compatrioții noștri să intre în buzunarele capitaliștilor străini. Acești bani se vor reîntoarce de aici înainte în seifurile republicii populare. Vor servi la bunăstarea proletariatului. Dracula, care este cunoscut printre amatorii de fantasme ca băutor de sânge, ca un vampir, va fi îmblânzit de forțele socialiste și transformat în personaj de utilitate socială și în întreținător al popoarelor înfometate. Conform planului adoptat, toate cimitirele unde sunt înmormântate victimele lui Dracula, toate castelele unde a locuit, toate satele unde au trăit tinere proletare, dintre care își alegea victimele sale ori, mai exact, hrana sa, vor trece sub controlul oficiului de turism român. Americanii, italienii și englezii care vor dori să viziteze casele vampirului Dracula ori cimitirele unde sunt înmormântate victimele sale, vor trebui de aici înainte să folosească avioane românești, agenții de turism românești, și să trăiască în hanuri și hoteluri administrate de Republica Română. S-a creat Circuitul Dracula. Turiștii vor fi aduși cu chartere ale Oficiului de Turism Român. Ei vor rămâne aici vreme de două săptămâni. Li se va arăta totul despre Dracula. Turiștii vor putea dormi în chiar patul vampirului. Vor bea din vasele metalice din care vampirul bea sângele copiilor. Tovarășa Ulrika a acceptat să devină consilierul nostru tehnic. Cunoaște publicul american. Îl cunoaște pe Dracula

mai bine ca noi, care suntem concetățenii lui. Nimeni nu este profet în țara lui. Ai înțeles acum?

– Ce trebuie să înțeleg?, întreabă Teleorman.

Nu a urmărit pe de-a-ntregul monologul lui Zaharia Malagambă.

– Trebuie să faci un gest, Teleorman, spune Zaharia.

– Ce gest?

– Trebuie să oferi castelul Oficiului Român de Turism. Castelul Negru va fi transformat într-un imens han. Va fi numit *hotelul vampirului* ori *castelul Dracula*. În timpul ultimilor trei ani au ieșit o sută douăzeci de filme despre Dracula. Majoritatea oamenilor care a văzut aceste filme, cei cărora le-au fost povestite, vor veni în România să vadă locurile în care vampirul a trăit. Sunt potențiali clienți ai Circuitului Dracula. Au fost făcute calcule. Vor fi mai mulți turiști pentru acest circuit ca pentru litoralul Mării Negre. Trebuie să oferi pe loc castelul. Turiștii care aduc devize trebuie să fie cazați. Castelul Negru se cuvine să fie apogeul etapelor organizate în Circuitul Dracula.

– Nu, spune Teleorman. Nu voi părăsi Castelul Negru.

– Ești un comunist mult prea bun, spune Malagambă. Te cunosc. O să oferi castelul.

– Niciodată în viața mea!, răspunde Teleorman.

Zaharia Vlașca a remarcat deja că încăpățânarea lui Teleorman de a nu părăsi castelul este suspectă.

– Nu ești burghez, Teleorman! Doar burghezii au simțul proprietății. Ești un proletar.

– Refuz să cedez Castelul Negru, spune Teleorman. Am prieteni în Comitetul Central al Partidului Comunist. Îi vor avertiza. Vor înțelege. Nu-mi vor face aceasta mie, mai cu seamă în 1974, anul în care smulg pentru România Premiul Nobel pentru Literatură. Singurul Premiul Nobel care a fost decernat vreodată unui român.

– Nimeni nu-ți va lua castelul cu forța, spune Malagambă. Toată lumea e sigură că-l vei oferi tu însuți pentru a fi utilizat pentru Circuitul Dracula.

– Te înșeli, spune Teleorman. Voi trăi și voi lucra la Castelul Negru până la sfârșitul zilelor mele. Voi fi înmormântat aici. După moartea mea, castelul va deveni Muzeul Teleorman. Se vor face pelerinaje aici. Se va veni aici din toate țările lumii pentru a vedea

mormântul lui Teleorman, scriitorul născut de Armata Roșie și de Partidul Comunist. Premiul Nobel pentru Literatură, 1974.

– Apropo de Premiul Nobel, îmi permiți să-ți spun ceva?, întreabă Zaharia Vlașca.

– Prefer să-mi vorbești de Premiul Nobel decât de Dracula.

– Ții neapărat să ai acest premiu?, întreabă Malagambă.

– E ca și când l-aș avea. Toate republicile populare și toți simpatizanții comuniști din toate țările lumii l-au solicitat pentru mine. Guvernul român l-a cerut oficial. Academia Suedeză mi l-a acordat deja neoficial. În două luni îl voi primi oficial.

– Am stat de vorbă îndelung cu tovarășii din biroul politic. Mi-au confirmat că nu e mult prea târziu.

– Nu e mult prea târziu pentru a face ceva?, întreabă Teleorman.

– Pentru a face schimbări, răspunde Zaharia Vlașca. Dacă ești de acord, e încă timp de schimbare. Se poate propune numele meu în locul tău. Toată viața am visat să obțin Premiul Nobel.

– Și eu am visat, spune Teleorman. Și mi-am realizat visul.

– Nu ești un adevărat tovarăș, spune Malagambă. Un comunist care nu mai are simțul tovărășiei nu este un bun marxist.

– Ce aștepți de la mine?

– Fă o scrisoare prin care renunți la Premiul Nobel în favoarea mea.

– De ce-aș face-o?

– Din spirit tovărășesc, răspunde Zaharia Vlașca. La rândul meu, îți voi arăta prietenia mea, excluzând Castelul Negru din planul Dracula. Vei putea rămâne aici. Știu că nu ești atașat de acest castel dintr-un instinct sordid al proprietății, ci din cu totul alte rațiuni. Mă înțelegi?

– Nu, răspunde Teleorman. Nu înțeleg nimic.

– Ba da, dragă tovarășe Teleorman, spune Zaharia Vlașca. Tu nu poți să părăsești Castelul Negru pentru că știi cu certitudine că nu vei mai putea niciodată să scrii ceva dacă-l părăsești. În ziua în care vei pleca de aici, geniul tău creator te va abandona definitiv. Nu poți să scrii decât aici. Știi de ce? Nu mă obliga să ți-o spun în fața unui martor. Înțelegi acum ce vreau să spun?

– Strangulatorule de poeți! Ucigașule al artelor frumoase!, strigă Teleorman. Ai trimis în lagăre, ai trimis la moarte, punându-i în

imposibilitatea de a scrie pe toți poeții, pe toți romancierii, pe toți scriitorii națiunii române. Ai extirpat poezia. Fiecare român e născut poet. Singurii români care nu s-au născut poeți sunt membrii societății scriitorilor pe care o prezidezi. Acum, te iei de mine. Uiți cine sunt.

– Îți cer să renunți la Premiul Nobel în favoarea mea, spune Zaharia.

– Ești complet nebun. De ce-aș face-o? Crezi că țin la această clădire până la punctul de a renunța la Premiul Nobel din cauza ei? De altfel, tu nu vei putea niciodată să-mi iei Castelul Negru. Voi avea și Premiul Nobel, și castelul.

– Mă îndoiesc, spune Zaharia Vlașca.

– De ce te îndoiești?, strigă Teleorman. Castelul îl am, am și Premiul Nobel.

– Vei renunța în favoarea mea. O să poți să-l ai mai târziu. Ești mai tânăr ca mine. Dacă nu am Premiul Nobel în acest an, nu-l voi mai avea vreodată, spune Zaharia Vlașca. Nu se dă Premiul Nobel mai mulți ani la rând aceleiași națiuni. Dacă tu mă privezi de el în acest an, nu-l voi mai avea vreodată. În zece ani, dacă Academia Suedeză binevoiește să-l acorde din nou unui român, nu voi putea să-l primesc. Voi fi mort. Suedezii decernează Premiul Nobel doar celor vii. Premiul Nobel e o chestiune bănească. Suedezii știu că morții nu au nevoie de bani. Lasă-mă să obțin premiul în locul tău.

– Nu!, răspunde Teleorman.

– Dacă nu-mi vei ceda locul, îl voi lua eu însumi, spune Zaharia Vlașca.

Începe să meargă șchiopătând. Are pantofi nespus de frumoși. Pantofi făcuți dintr-o piele fină și suplă, asemenea catifelei:

– Nu poți să ai premiul în locul meu decât dacă mă ucizi!, exclamă Teleorman. Doar ce mi-ai spus că suedezii nu dau premiul celor morți. Dacă tu dorești cu adevărat să iei premiul, trebuie ca eu să mor. Nu vrei să mă ucizi, nu-i așa?

– Nu, răspunde Zaharia Vlașca. Nu te voi ucide. Și tu știi de ce nu te voi ucide. Nu din milă ori din scrupulozitate, ci pentru că nu va fi nevoie să te ucid. Voi avea Premiul Nobel în ciuda faptului că trăiești. Nu-l vei primi. Eu voi merge la Stockholm. Înainte de a pleca, pot să-ți cer un serviciu? Îi permiți secretarei tale Mara Baloș să

vină cu noi? Dragul copil pe care-l vezi, tovarășa Ulrika, are nevoie de un interpret. Mara Baloș e o foarte bună interpretă. Îi permiți să ne însoțească la mănăstiri în această seară? Apoi, dacă mai ai nevoie de ea, se va întoarce.

– Ia-o și du-te învârtindu-te! Ai omorât pe toți poeții români. Pe mine însă n-o să mă omori, Malagambă!

Teleorman părăsește salonul fără să-și ia rămas bun nici de la suedeză, nici de la Zaharia Vlașca. Se va arunca în piscina cu apă îndulcită. Însă apa piscinei se arată neputincioasă în a-l calma.

XLIX

Cetatea microbilor

Mașina lui Zaharia Vlașca părăsește Castelul Negru în trombă. Se îndreaptă spre Agapia și Văratec. Aceste mănăstiri sunt situate pe versantul răsăritean al Carpaților. Munții taie peisajul în două ca un iconostas. Mănăstirile par pictate pe acest perete albastru precum icoanele. Mașina albă merge pe un drum asfaltat. La intersecție, un panou cu un drapel galben. E scris cu caractere uriașe și fosforescente: „Zonă microbiană". Câteva zeci de metri mai departe, un alt drapel galben și inscripția: „Pericol de contagiune". Drumul e jalonat de panouri cu drapel galben însoțite de inscripțiile „Pericol, microbi, contaminare. Intrarea interzisă". Drapelul galben e un semnal care se folosește în circulația rutieră. Nici un automobilist nu l-a întâlnit vreodată. Drapelul galben e înălțat pe catargul vapoarelor contaminate de holeră, de ciumă și de febră galbenă. În Evul Mediu, drapelul galben era ancorat deasupra orașelor în care făcea ravagii ciuma neagră.

– E interzisă circulația aici, *darling*, spune Urlika. N-ai văzut panourile?

Suedeza aparține societății mizerabile, dar aseptice Occidentului. Nu-i este rușine să facă dragoste pe trotuar, în marile piețe ale Sorbonei, pe străzile La Harpe, Huchette ori Saint-Séverin. Dar ar roși de rușine dacă ar fi surprinsă gata să pună piciorul într-un loc interzis pietonilor.

– Avem autorizație, răspunde Zaharia Vlașca.

– Unde mergem?, întreabă suedeza.

– Surpriză, spune Zaharia.

– Nu există riscul contaminării? Ai văzut panourile? Spun că e periculos.

– Nu-ți face griji, *my love*!

– Nu mergem la mănăstiri?, întreabă Ulrika. Nu mergem să fotografiem femeile și bărbații în rasă de medievali care se cred îngeri?

– Mergem la mănăstiri mai târziu. Vreau întâi să îți fac o surpriză. Mara, draga mea, explică-i Ulrikăi ce va trebui să fotografieze.

– Vom face fotografii?, întreabă Ulrika. Ce vom fotografia?

– Ceva ce pelicula aparatului tău n-a înregistrat vreodată.

– Spune-mi ce este.

– E o surpriză, răspunde Mara. O surpriză pe care Zaharia Vlașca și cu mine ți-am rezervat-o.

– E un monument, un peisaj, un animal? Ce este?

– Un animal, răspunde Zaharia Vlașca. Vei fotografia o specie care se credea că a fost exterminată complet în urmă cu treizeci de ani. Vei putea fotografia un exemplar unic, autentic. Un supraviețuitor.

– Ce este?, întreabă Ulrika.

– Îl vei prinde color. Îl vei putea filma, dacă vrei. Va fi foarte interesant. Vei trimite tatălui tău, care este membru al Academiei Suedeze.

– Ce este, dragă Zar? De ce animal dispărut e vorba?

– E un fascist, răspunde Zaharia Vlașca. Un fascist autentic. Unul veritabil. Nu un fascist de operetă, ca în Italia, ca în Occident. Poți afla una ca asta doar în Carpați.

– Un fascist?, exclamă Ulrika.

Suedezii trăiesc cu obsesia fascismului și nu au altă speranță pe pământ și în cer decât în victoria speciei bolșevice, sub orice formă, sovietică, chineză, indochineză, albaneză și altele.

– E în cușcă?, întreabă Ulrika.

Pentru ea acest animal, care e numit fascist, este mai mare decât elefanții, mai feroce decât hienele, mai puternic decât leii și mai viclean decât șerpii. Fascistul e ca aerul. E peste tot. Misiunea esențială, s-ar putea spune unica misiune a oricărui suedez, e de a extermina fascismul.

– Nu e în cușcă, spune Zaharia Vlașca. Dacă trăia în Suedia ori în Statele Unite, ar fi fost în cușcă. În Carpați, speciile dispărute de secole trăiesc încă în libertate. E privilegiul munților țărilor îndepărtate.

– Există un fascist liber în Carpați?, întreabă Ulrika. E vestea cea mai senzațională veste pe care am auzit-o în ultima multă vre-

me. Fotografiile mele vor fi vândute la preț de aur. Ca fotografia lui Yeti, abominabilul om al zăpezilor din Hymalaia, este visul suprem al tuturor fotografilor de presă. Un fascist liber aflat în Carpați, în 1974, e mult mai mult decât fotografia abominabilului om al zăpezilor. E fascist, adică activează? E încă fascizant?

Ulrika pronunță cuvântul „fascizant" cu intonația pe care o iei atunci când întrebi dacă un obiect e încă radioactiv, așadar, purtător de germeni ai morții.

– E încă fascizant, ori un fascist retras?, întreabă Ulrika.

Punând întrebarea, suedeza albă se gândește la vulcanii stinși din Auvergne și din Masivul Central din Franța. Sunt atât de stinși, că nu ai mai putea gândi nicicând că odinioară erau vulcani la fel ca Etna.

– Fascistul pe care-l vom întâlni imediat e un fascist activ. Un șef fascist – desigur, foarte periculos.

– De ce e lăsat în libertate?

– Desăvârșirea nu e din această lume, spune Zaharia Vlașca. Mara Baloș stă la Castelul Negru, la Teleorman, sub acoperirea de secretară. Doi ani de cercetări. În sfârșit, iată rezultatul. Mara Baloș a identificat fascistul. Ea m-a prevenit. Voiam să am o mărturie neutră. Pe cine aș fi putut afla mai bun martor ca tine, Ulrika? Tu ești suedeză. Suedia este o țară neutră. O țară prietenă. Tatăl tău e un ilustru academician. Ești un mare fotograf. Te-am ales pe tine pentru a lua prima fotografie a fascistului pe care Mara și cu mine l-am descoperit.

– Ești formidabil, Zar!, exclamă Ulrika. Ai descoperit un fascist.

Îl ia de gât și-l îmbrățișează ca și când ar fi ucis un elefant. A ucide elefanții e la îndemâna tuturor. Safari se organizează colectiv în chartere. Să descoperi un fascist, în 1974, un fascist activ, una ca aceasta nu este dat chiar tuturor oamenilor. Doar persoanele excepționale, precum Zaharia Vlașca, stăpânul Artelor Frumoase și Literelor din Republica Populară Română, au acest privilegiu.

Bolidul alb al lui Zaharia Vlașca oprește brusc. Pneurile scârțâie sub asfalt ca dinții bolnavilor care au coșmaruri.

– Autorizația, vă rog!, țipă milițienii.

Sunt dotați cu arme automate americane. Toate polițiile și toate milițiile țărilor de pe pământ, care se află sub jug străin, sunt echi-

pate cu arme automate americane. Fiecare cetățean american varsă o mare parte din veniturile sale pentru a cumpăra arme polițiștilor și gardienilor de închisoare din țările ocupate de Rusia ori de alți tirani ai Africii, Americii de Sud ori Asiei. America e o țară care are nevoie de pace în lume. Statele Unite sunt o țară de negustori. Precum Cartagina. Nu se poate face comerț dacă nu e pace. Cu cât e mai multă pace, cu atât afacerile sunt mai înfloritoare. Pacea veritabilă nu există decât în închisori și cimitire. Pacea cimitirelor nu-i interesează pe americani. Morții nu sunt consumatori. Americanii au optat pentru pacea închisorii. Idealul național al Statelor Unite va fi atins în ziua în care întreaga planetă va fi transformată într-o închisoare înconjurată de sârmă ghimpată. Fire de sârmă ghimpată care vor fi desfășurate împrejurul planetei eventual de către sateliți. Cine spune închisoare spune gardian. Cei mai buni gardieni de închisoare din lume, rasa prin excelență de gărzi pentru deținuți, de sbiri și mânuitori de cnuturi și de săgeți sunt rușii. Când vor fi create state penitenciare pe întreaga planetă, supravegherea și dirijarea acestor state vor fi încredințate rușilor. Pacea necesară comerțului va domni peste tot. Americanii vor putea vinde în voie, fără a fi deranjați, rușilor. Această politică va conduce la transformarea Statelor Unite într-un imens butic, cum nu a existat vreodată pe pământ. Visul va fi realizat când toate popoarele vor fi plasate sub supravegherea rușilor. Armamentul gardienilor ruși va fi, bineînțeles, furnizat de Statele Unite. Ei sunt cei care vor obține beneficii. Din această cauză, în 1942, fiecare cetățean american depunea o importantă parte din veniturile sale în casieria de stat pentru a cumpăra arme rușilor. Prețul armelor furnizate de Statele Unite către Rusia va fi rambursat cu vârf și îndesat mulțumită schimburilor comerciale viitoare, căci materiile prime vor fi aproape gratuite. Rușii vor folosi, așa cum o fac la ei și în coloniile lor, munca forțată. Orice cetățean american va fi bogat. America va fi paradisul buticarilor.

– Dumneavoastră sunteți tovarășul Zaharia Vlașca?, întreabă ofițerul de miliție. Comandatul orașului m-a prevenit de sosirea dumneavoastră. Sunt fericit să vă salut, tovarășe. Poftiți!

Înainte de a intra în Cetatea Microbilor, au fost opriți de mai multe baraje de miliție. Pe drum erau bariere de sârmă ghimpată.

În apropiere de Cetate erau câmpuri de mine. Cetatea Microbilor e compusă dintr-un ansamblu de imobile geometrice și cenușii. Sunt dispersate în întreaga vale, de-a lungul râului. Toate sunt separate de sârmă ghimpată, de *no man's land*, de câmpuri de mine, controlate de miradoare. În jurul întregii Cetăți e o altă *no man's land* și alte miradoare.

– Aici trăiește fascistul?, întreabă Ulrika, privind înspăimântătorul spectacol al caselor și copacilor înconjurați de o rețea de sârmă ghimpată.

– Exact, răspunde Zaharia Vlașca. Fascistul se află aici.

– Dacă e aici, nu e liber, spune Ulrika. Văd că cetatea este înconjurată de sârmă ghimpată. Ce este, o închisoare?

– Nu, răspunde Zaharia Vlașca. Nu e o închisoare. E un lucru pe care nu l-ai mai văzut vreodată. O să faci un text excepțional în ziarele americane. Ai autorizație să faci fotografii. Nimeni în lume nu știe că există.

– Ce este?

– E Cetatea Microbilor, dragă. Pe harta rutieră ea poartă numele de Microbograd. Orașul în care locuiesc microbii. În 1944, când marele nostru aliat, rușii, a sosit în țara noastră, Armata Roșie era compusă din luptători din toate țările planetei. Printre ei se aflau și bolnavi. Fiecare latitudine și fiecare longitudine își are bolile ei specifice. Armata Roșie a trebuit, la un moment dat, să facă față nu numai maladiilor existente în Rusia și în Europa, ci și celor care făceau ravagii la antipozi. Căci mulți dintre luptătorii Armatei Roșii veneau de la antipozi. Odată cu luptătorii, au intrat în Armata Roșie microbi care nu existau decât sub tropice, la Ecuator, în Sahara, în India, în Cordilieri ori în Țara de Foc. Pentru a vindeca soldații roșii atinși de maladiile importate de la aceștia, Stalin a creat în România Microbogradul. E un spital mare cât o metropolă. Aici sunt pavilioane unde se tratează lepra. E îngrijită mai bine ca în țara de origine. Ne aflăm doar într-o țară progresistă.

– Sunt mulți leproși?, întreabă Ulrika.

Se gândește la manualele școlare unde poate fi văzut cum carnea, oasele, buzele, nasul și membrele cad uscate din corpul leprosului. Pentru ea, e cea mai înfricoșătoare boală din câte pot să existe pe pământ.

– Sunt în jur de cinci mii de leproși, explică Zaharia Vlașca. Cea mai mare parte sunt militari nordici. Sunt oameni ai brigăzilor internaționale. A doua categorie vine din Asia.

– Nu este periculos pentru noi să mergem aici?, întreabă Ulrika.

– Nu intrăm la leproși, *darling*, o liniștește Zaharia.

– Ce alte boli mai sunt?

– La Microbograd se îngrijesc absolut toate bolile microbiene care există pe planetă. Se tratează ciuma simplă, ciuma neagră, febra simplă, febra galbenă, holera, febra tifoidă, variola, vărsatul, tuberculoza, sifilisul, turbarea și încă multe altele. Se îngrijește totul. Există, se știe, mai mult de o sută de mii de boli.

– De ce este înconjurat de sârmă ghimpată?, întreabă Ulrika.

– Nu e doar sârma ghimpată, *darling*, răspunde Zaharia. Toți munții dimprejur sunt declarați zonă interzisă. Ai observat panourile. Dar nu e o interdicție doar pentru căile terestre. Cerul este, de asemenea, interzis. E firesc. Microbii sunt un dușman care trebuie circumscris, închis, claustrat, oprit. Microbul trebuie să fie urmărit, oprit și supravegheat. Există o divizie de miliție ce supraveghează Cetatea Microbilor. Germenii, bacteriile și microbii, draga mea, sunt mai dificil de supravegheat decât marile organisme. La Microbograd nu se trimit decât milițieni de elită. Aici nu pătrunde nici măcar pasărea. Dar microbii nu sunt singurele primejdii. Un microb care nu are colaboratori e ca o secure în pădure. O secure nu poate face nimic împotriva pădurii dacă pădurea nu i-ar da coadă. Același lucru se produce și cu microbii. Un microb, ori o bacterie, nu circulă singur. Un microb e o creatură fără viteză. Melcul e foarte rapid prin comparație cu microbul. Această mică creatură are întotdeauna nevoie, ținând seama de micimea sa, de un vehicul. Lupta noastră, lupta Armatei Roșii, nu consistă, la drept vorbind, în a ucide microbii, ci în a extermina vehiculele pe care le împrumută. Din cauza vehiculelor microbilor s-a înălțat sistemul gigantic de apărare. Care sunt mijloacele de locomoție ale microbilor? Fiecare călătorie în vehiculul avut. Microbul călătorește în bolnavul său. Pe bolnav deci, vehiculul microbului îl închidem. Fără vehicul, microbul nu poate merge nicăieri. E neputincios. În ciuda imensei lui puteri, e slab. Bolnavii de la Microbograd sunt închiși. Zăvorârea lor este atât de strictă, că nu au decât visul de a pleca. Leproșii,

de exemplu, orice s-ar spune, nu se tămăduiesc niciodată. Ei trebuie să fie opriți aici pe vecie. Oricine este oprit întreaga lui viață vrea să evadeze. De aici necesitatea miliției. Nimic nu este mai folositor în univers decât poliția. Cine va lupta împotriva microbilor dacă nu ar exista miliția? Există însă și alte maladii, mult mai periculoase. Maladii despre care nu îndrăznesc să vă vorbesc.

– Există ceva mai înfricoșător ca lepra?

– Da, *darling*, există epidemii mai devastatoare ca lepra, ciuma ori holera. Cum ar fi boala politică. Sunt câțiva ani de atunci, tu erai mică, aceasta se petrecea în 1956. O furtună a subversiunii s-a abătut asupra pustei maghiare. Națiunea lui Attila, națiunea maghiară, a fost în câteva zile cuprinsă de o febră mortală. Exista teama că va muri. Că ea va părăsi lagărul socialist. Cauza acestei turbări, acestei febre, accesului de nebunie, această demență care a fost revoluția din 1956, era, pur și simplu, cauzată de microbii veniți din Apus. Transmiși prin radio, prin ziare. Nimic nu transportă mai confortabil microbii politici decât radioul, cărțile și ziarele. Guttenberg a făcut mult bine, dar și mult rău, inventând tiparul. Văzând Ungaria contorsionându-se neliniștită ca un cântăreț de *rock and roll*, toate republicile progresiste au alergat să o ajute pe sora lor bolnavă. Armata Roșie și-a făcut datoria. Blindatele sovietice au restabilit calmul printre bolnavii Budapestei. Dar turbarea nu putea fi oprită doar de armată. Trebuiau remedii științifice. Medici specializați. Stabilimente adecvate pentru îngrijirea bolnavilor. Trebuiau spitale. În Rusia sovietică nu există. Dacă un cetățean sovietic înnebunește de furie contestatară, e închis într-o casă de nebuni, la psihiatrie. Dacă săvârșește acte de nebunie, e trimis într-un lagăr de reeducare pentru a fi reeducat comportamental. În Ungaria era epidemie, un flagel, o contaminare generală, o calamitate. Spitalele de psihiatrie nu puteau fi de vreun folos pentru că se ocupau de indivizi. Lagărele de reeducare nu mai puteau fi eficiente pentru că era vorba de nereeducabili. Era o epidemie precum ciuma neagră din Evul Mediu. Vehiculele epidemiei maghiare, președintele Imre Nagy și colaboratorii săi, au fost îmbarcați în ambulanțe și aduși aici, la Microbograd. Au fost închiși departe de leproși. În blockhaus-urile de înaltă contagiune, epidemia maghiară a fost imediat oprită. De atunci, de fiecare dată când există un caz de tulburare socială unde-

va pe pământ, Partidul Comunist îi trimite pe cei tulburați la Microbograd. Aici la noi, unde mergem acum.

– Fascistul trăiește în libertate? Cum se află aici?, întreabă Ulrika. Ori e o glumă, căci știu că nu mai există dinozauri, nici fasciști. Dacă se vorbește despre ei, e pentru a-i înfricoșa pe copii. Mai ales în Suedia.

– Ești o adevărată comunistă, tovarășă Ulrika, spune Zaharia Vlașca. Cel care pune adevărata problemă e comunist. Necomuniștii vorbesc de toate. Comuniștii se referă la cele esențiale, ca tine, tovarășă Ulrika. Eu și tovarășa Mara Baloș ne-am întrebat, de asemenea, încă de la început: de ce se ascunde la Microbograd acest fascist? Ce scop are? Ce complot pregătește? Din fericire, l-am descoperit.

– Știi de ce se ascunde aici?

– Știu, spune Zaharia. Știe și Mara Baloș. Suntem, de fapt, singurele persoane care știm că există un fascist în libertate și care cunoscu complotul său.

– E un complot?, întreabă Ulrika.

– Un imens complot, urzit aici de fascistul pe care îl vei fotografia imediat. Îți spun că se ascunde aici din 1946. De douăzeci și opt de ani.

– E periculos?

– E un pericol mondial, dragă Ulrika, spune Zaharia Vlașca. Nu e vorba doar de un pericol care sapă la temelia Republicii Populare Române, la prestigiul URSS și al altor state bazate pe știință. Tatăl tău, ilustrul membru al Academiei Suedeze, este direct amenințat de complotul țesut de fascistul pe care îl vei vedea în carne și oase. Ce vârstă are tatăl tău, Ulrika?, întreabă Zaharia Vlașca. Trebuie să fie tânăr. Cu toate acestea, riscă să moară din cauza unor astfel de mizerabili de fasciști. Tatăl tău poate avea o criză cardiacă, aflând ce i se rezervă. Dacă e un om de onoare, ceea ce, cu siguranță, nu poate fi pus la îndoială, nu va putea să supraviețuiască rușinii cu care vor să-l acopere. Se va sinucide și vei rămâne orfană. Nu doar tu, copilul său, ci Suedia va rămâne și ea orfană de un mare savant. De tatăl tău.

– Ce face acest fascist?, întreabă Ulrika.

Începe să-i fie frică.

– E prietenul lui Teleorman, răspunde Zaharia Vlașca. Se numește Decebal Hormuz. La Microbograd poartă un nume fals, în Cetatea

Microbilor e numit Leonid Limitrof. E directorul depozitului de produse farmaceutice și materiale medicale. Vreau să moară.

– E prietenul lui Teleorman?, întreabă Ulrika.

– Îl vei cunoaște imediat. Nu e doar prietenul lui Teleorman. E mult mai mult decât atât.

– Și Teleorman face parte din complotul fascist?, se miră Ulrika.

– Da, draga mea. E dureros, dar așa stau lucrurile. Noi, comuniștii, avem datoria de a privi realitățile în față. De a ne ucide propriul tată, dacă trădează. Secera și ciocanul sunt de fier. Dar de fier roșu, care cauterizează, care arde și care ucide pe cei care încearcă să trădeze.

– Teleorman e un trădător fascist?

– Da. Extirpând vipera naționalistă care se numește Decebal Hormuz, salvăm onoarea Suediei.

L

Fotografia lui Decebal Hormuz

Ulrika Olaf e liniștită. N-are de ce să se teamă. Microbii și purtătorii periculoși de microbi, adică bolnavii, se află la kilometri distanță, despărțiți de ziduri și de sârmă ghimpată. Mașina albă se oprește într-o curte înconjurată de imobile noi în stil sovietic. Ziduri înalte de beton, fără ornamente, cu grilaje de fier. După abolirea tavernelor, omul n-a avut niciodată o locuință mai solidă decât clădirile staliniste. Se află în curtea serviciilor administrative și de securitate. Colonelul Aron, comandantul forțelor de securitate din Mirobograd, a fost anunțat de multă vreme, prin telegraf, de vizita lui Zaharia Vlașca.

– Ce să vă arăt mai întâi?, întreabă colonelul Aron. Doriți să vedeți laboratoarele, bolnavii, personalul ori doar să aruncați o privire de ansamblu? Comitetul Central al Partidului Comunist mi-a ordonat să stau la dispoziția dumneavoastră întru totul. Sunteți președintele scriitorilor români. Scriitorii sunt gura poporului. Fără ei, România ar fi un popor fără gură. Scriitorii pe care îi conduceți sunt urechile și ochii națiunii ori, dacă-mi permiteți să folosesc un cuvânt savant, scriitorii al căror președinte sunteți sunt radarele națiunii. Căci artiștii văd precum radarele, chiar pe întuneric. Ce spun? Văd mai ales noaptea, căci niciodată partidul nostru nu a produs scriitori mai buni decât în timpul nopții ocupației fasciste.

Colonelul Aron a făcut înalte studii de spionaj și în domeniul poliției la Moscova și Leningrad. E unul dintre cei mai buni ofițeri ai miliției politice. În ciuda acestui fapt, propozițiile pe care le recită nu sunt pe placul său. Au fost scrise, la cerere, de Leonid Limitrof, unul dintre funcționarii săi.

– Vreau să vizitez astăzi doar depozitul de produse farmaceutice și materiale medicale, spune Zaharia Vlașca.

– Aveți kilometri de clădiri de parcurs, spune colonelul. Depozitul nostru deține absolut tot. De la blocurile operatorii cu care suntem în măsură să echipăm în patruzeci și opt de ore mai bine de zece spitale, până la cel mai infim comprimat. Suntem capabili, la Microbograd, să furnizăm tot ceea ce este necesar în materie de aparatură și medicamente fără să facem apel la exterior timp de zece ani. Vă amintesc că avem aproape o sută de mii de bolnavi. În plus, aprovizionăm cu medicamente și aparatură medicală nu doar întreaga Moldovă, ci și regiuni vecine din Polonia, Bulgaria, Cehoslovacia și Rusia. Suntem ceea ce se numește un mare complex medical. Vreți să vedeți toate acestea? O să aveți nevoie de o săptămână.

– În această seară vreau să-l întâlnesc pe director, răspunde Zaharia Vlașca.

– Îl cunoașteți pe tovarășul Leonid Limitrof?

– E un om interesant, după dumneavoastră?, întreabă Zaharia fără să spună dacă-l cunoaște ori ba pe Limitrof.

– Tovarășul Leonid Limitrof e decanul nostru, răspunde colonelul Aron. A preluat direcția depozitului în 1946, acum douăzeci și opt de ani. Microbogradul era minuscul pe atunci. Asta în ceea ce privește vechimea. Are apoi valoarea sa umană. Sunt aici o sută de mii de bolnavi și cinci mii de oameni în serviciile administrative. Dacă li s-ar cere tuturor, prin vot secret ori prin ridicarea mâinii, să aleagă care este cel mai bun dintre noi, toți ar spune că tovarășul Limitrof.

– Așa de mult îl iubiți?, exclamă Zaharia Vlașca.

– Nu doar noi, cei care suntem aici alături de el, răspunde colonelul Aron.

– Sunt oameni care-l iubesc și de la distanță?, întreabă Zaharia. Dați-mi un exemplu.

– Membrii biroului politic, răspunde colonelul Aron. Suntem o instituție națională de interes mondial. Primim vizita tovarășilor biroului politic și miniștrilor mai mult decât oricare alt organism. Președintele republicii vine să ne viziteze de cel puțin două ori pe an.

– Îl cunoaște și tovarășul președinte pe Limitrof?

– Bineînțeles!, răspunde, colonelul Aron. Mai ales tovarășul vicepreședinte al republicii, tovarășul Zeus, vreau să spun tovarășul Zamfir Botarev. De fiecare dată când vine la Microbograd, tovarășul Zeus își petrece seara cu Leonid Limitrof, în apartamentul său.

Uneori, tovarășul președinte Zeus îl ia pe Limitrof să cineze împreună cu el la Piatra ori la Târgu Neamț.

– Sunt atât de buni prieteni?, întreabă Zaharia Vlașca.

Colonelul n-are timp să răspundă. Un difuzor anunță:

– Colonelul la telefon! Sună președintele republicii!

Zaharia Vlașca, Mara Baloș și suedeza rămân singuri în mijlocul curții.

– De Limitrof, spionul fascist vorbeai?, întreabă suedeza. Colonelul comandant pare să-l iubească mult.

– Spionii au întotdeauna o presă bună. Meseria lor este de a se face iubiți, răspunde Zaharia.

Colonelul Aron sosește alergând:

– A sunat tovarășul președinte Zeus. Pentru echipamentul unui spital din regiune. L-am anunțat pe tovarășul Limitrof de vizita dumneavoastră. Uitați-vă acolo sus: vedeți ceva? Văd că domnișoara are un aparat de fotografiat. Poate să ia un cadru. E opera tovarășului Leonid Limitrof.

– Despre ce e vorba?, întreabă Ulrika.

– A crescut o floare în vârful stâlpului?

– Exact, răspunde colonelul Aron. Pasiunea tovarășului Leonid Limitrof sunt orhideele. De îndată ce are un moment liber, se consacră orhideelor. A scris un *Manual al orhideelor*. N-a fost încă publicat. O operă capitală. Puteți să fotografiați. Orhideele sunt flori specifice tropicelor, ecuatorului și țărilor calde. Pădurile uriașe de la tropice acoperă întreg pământul. Orhideea are nevoie de o simplă fărâmă de pământ pentru a-și înfige rădăcina sa care nu este mai groasă decât un ac. Tovarășul Limitrof ne-a explicat aceasta. Ne-a proiectat diapozitive. Scurt metraje. Ne-a arătat fotografii. Orhideea nu află nici măcar o fărâmă de pământ în pădurile tropicale. Și chiar dacă o află, îi lipsește lumina pentru a se fixa aici. În pădurile tropicale e întuneric chiar la prânz. Pentru a supraviețui, orhideea se cațără în jurul copacilor uriași, ca și când ar urca pe o scară. Fiecare copac e o adevărată catedrală vegetală. De îndată ce orhideele ajung în vârf, își adună rădăcinile și le aruncă deasupra lor. Își aruncă rădăcinile în aer și în nori așa cum alte plante și le înfig în pământ. Orhideea își transformă organismul. Rădăcinile fac în același timp lucrul petalelor. E singura floare din lume care înflorește fără a avea

nevoie de pământ. Aerul, umiditatea și căldura soarelui îi sunt suficiente. Tovarășul Limitrof a adaptat speciile de orhidee și le-a făcut să trăiască în climatul nostru temperat. Plantează orhidee pe vârful stâlpilor de telegraf, pe pilonii de electricitate, pe antenele de televiziune și de radio și chiar pe paratrăsnet. Priviți cum înfloresc la zeci de metri distanță de pământ! Iarna, tovarășul Leonid Limitrof face ca orhideele sale să înflorească agățate pe acoperișuri, în mansardele complexului nostru. E straniu să vezi aceste flori trăind lipite de beton, de metal și de ciment. Sunt numite „florile lui Limitrof". Nu li se mai spun orhidee.

– Limitrof al dumneavoastră se întâlnește adeseori cu Teleorman?, întreabă Zaharia.

– Se văd, practic, zilnic. Suntem vecini. Lui Limitrof îi place să facă baie. Teleorman are o piscină nespus de frumoasă. În parcul lui Teleorman există, se pare, o floră uimitoare. Leonid Limitrof e pasionat de plantele medicinale. Merge să caute astfel de plante în fiecare zi. Profită de ocazie pentru a-i duce lui Teleorman cărți, reviste și scrisori. Corespondența sosește direct la Microbograd, și, de aici, o dirijăm către Castelul Negru. Dar de ce mă întrebați toate acestea?

– Limitrof vă va explica mai bine ca mine.

Ulrika tocmai a descoperit orhideele ce înfloresc în vârful stâlpilor de telegraf din curtea de la Microbograd. Le fotografiază.

– Cunoașteți antecedentele tovarășului Leonid Limitrof?, întreabă Zaharia.

– Sunt comandantul securității, răspunde colonelul. Cunosc toate persoanele care se află aici. Limitrof s-a născut în Basarabia, la Cetatea Albă. E cetățean sovietic. Orașul său natal se află astăzi în URSS. Tovarășul Limitrof a optat pentru cetățenia română. E o șansă pentru noi. Fie doar și pentru orhideele sale.

– Sunteți sigur că adevăratul său nume este Leonid Limitrof?, întreabă Zaharia.

Colonelul Aron izbucnește în râs.

– Vreți să mă faceți să divulg secrete de stat?

– Leonid Limitrof e un nume de împrumut?, întreabă Zaharia Vlașca.

– Bineînțeles!, răspunde colonelul. Nu vă voi spune mai multe.

LI

Judecata lui Solomon

Castelul Negru. Zaharia Vlașca, suedeza și Mara Baloș au plecat. Teleorman e nervos, în salon, precum un animal închis într-o cușcă. Nora și Traian Flondor, care au asistat de departe la scenă și care au auzit frânturi de conversație, presimt că furtuna se va abate asupra castelului lui Dracula. Copiii cred că Teleorman e furios doar din cauza veștii ce i-a fost adusă. Nora și Traian Flondor au auzit cu propriile urechi argumentația lui Zaharia Vlașca care încerca să-l convingă pe Teleorman să-și cedeze castelul pentru a fi transformat într-un superb han pentru turiștii americani veniți în România să caute urmele celebrului vampir național. Republica îi va da lui Teleorman un alt castel. Copiii se miră că refuză să plece. E un om care nu s-a atașat de nimic. De ce vrea să rămână aici?

– Mizil, strigă Teleorman, ia-i pe toți prietenii tăi și du-te să chefuiești la Clubul Gospodinelor! Vreau să rămân singur. Puteți să vă întoarceți când vreți. Astă seară nu mănânc. Nu-mi trebuie nici cinema și nici poker. Duceți-vă învârtindu-vă și lăsați-mă singur!

– Fetele pot să vină și ele cu noi?

– Luați-le pe toate, vreau să rămân singur. Absolut singur. Dacă dau de cineva în jurul meu, îl împușc.

– Și cu copiii americani ce vom face?, întreabă Mizil. Nu putem să-i luăm cu noi. Trebuie să ia avionul mâine, joi, la ora 7 și jumătate.

– Spuneți-le să stea departe de mine. Dați-le să mănânce astă seară. Faceți-i să înțeleagă că mă simt foarte prost. Asta e tot. Valea!

Mizil și celelalte gărzi de corp trebuie să vegheze, întâi de toate, asupra lui Teleorman și a castelului zi și noapte. Pentru aceasta sunt plătiți. Nu au nimic de făcut. Castelul Negru aflându-se în interiorul zonei interzise a Microbogradului, gărzile de corp pot să plece

însă fără teamă. Nimeni nu va intra la castel în timp ce ele lipsesc pentru a atenta la viața lui Teleorman ori pentru a-l jefui.

Mizil, cameristele și ceilalți angajați ai castelului pleacă cu mai multe mașini.

– Dacă aveți nevoie de noi, dați telefon la Clubul Gospodinelor. Am lăsat numărul de telefon copiilor. Pot să ne sune dacă le trebuie ceva.

Clubul Gospodinelor e un fel de restaurant, club de noapte și sală de reuniuni, situat pe vârful muntelui ce domină orașul Piatra. Acolo își au punctul de întâlnire pentru bețiile lor cadrele de la Microbograd, șefii poliției și gărzile de corp ale lui Teleorman.

Nora și Traian Flondor urmăresc atenți agitația lui Teleorman după plecarea personalului. Nu durează prea multă vreme. Teleorman bea cu sticla. Cade beat pe sofa în salon și adoarme. Cei doi copii au Castelul Negru la dispoziție. Coboară încă o dată în beciuri. Le cunosc. Au coborât aici de mai multe ori. Acum fac aceasta fără teamă. Au lanterne puternice. Caută uși secrete. Caută culoare. Zaharia Vlașca îi spunea lui Teleorman că în castel sunt subterane și carcere. Pentru câteva clipe, copiii speră să-l descopere pe Decebal Hormuz închis undeva dedesubt. Sunt decepționați rapid. Subteranele și beciurile sunt părăsite. Urcă în toate camerele și inspectează încă o dată mansardele și camerele servitorilor. Nu e nimic ce nu cunosc. În timpul șederii lor, au controlat totul.

Spre ora 20, Nora și Traian au luat cina singuri în imensa sufragerie. Au fost serviți de acea bătrâna bucătăreasă, singura care nu i-a însoțit pe ceilalți la Clubul Gospodinelor.

La miezul nopții, Nora este trezită de o lovitură în ușă. Nu îndrăznește să aprindă lumina. Aude pași. Se strecoară în camera alăturată. Îl trezește pe Traian. În salon se aude vocea lui Teleorman.

Un necunoscut a intrat în castel. Străinul l-a trezit pe Teleorman. Acesta e furios. Țipă. Vrea să-l dea afară pe vizitator. Dar vizitatorul nu vrea să plece.

– E un hoț?

– Nicicum, răspunde Nora. E cineva care vrea să vorbească neapărat cu Teleorman. E mort de beat însă. Vino să vezi. Vizitatorul încearcă să-l trezească pe Teleorman. Îi toarnă apă rece pe cap. Teleorman se revoltă.

Nora și fratele său Traian coboară. Se uită în salon. Nu îndrăznesc să intre. Toate ușile sunt larg deschise. E lumină peste tot. Teleorman e ud. Vizitatorul poartă un costum bleumarin, cu haina închisă la gât, după moda militară. Copiii îl cunosc acum. E Leonid Limitrof. A venit în mai multe rânduri la castel. Ultima oară a fost pe 23 august, când Teleorman a dat o mare recepție cu ocazia sărbătorii naționale a României, care celebrează ocuparea țării de către Armata Roșie. Au fost în jur de o sută de persoane.

– Teleorman, trebuie să mă asculți!, țipă Leonid Limitrof. Chiar dacă ești mort de beat, trebuie să mă asculți.

– Vino mâine, îl roagă Teleorman. Am urechile și capul grele, de parcă ar fi pline cu plumb topit.

– O să fie prea târziu. Respiră amoniac!, țipă Limitrof. E o treabă urgentă.

– Nu e nimic grav. În două luni voi avea Premiul Nobel. Universul întreg va fi la picioarele mele, spune Teleorman.

– N-o să ai nimic dacă n-o să mă asculți.

– Și dacă te ascult?, întreabă Teleorman.

Surâde. Îi revine umorul.

– Dacă te ascult, totul va fi bine?

– Ascultă, Teleorman, secretara ta, Mara Baloș, e o spioană vârâtă în anturajul tău de Zaharia Vlașca.

– Știm asta, răspunde Teleorman. Sunt spioni peste tot. Spionii nu pot să facă nimic. Ca să-mi spui că Mara e o spioană ai venit? Nu merita osteneala să mă trezești pentru un fleac. Chiar și câinii știu că Mara este spioana lui Zaharia.

– Teleorman, trezește-te!, îl imploră Leonid Limitrof. Nu avem timp de pierdut. Zaharia Vlașca e la Microbograd.

– Știu, era însoțit de o suedeză albă și de Mara. Au venit aici, apoi la tine la Microbograd, după care pleacă să doarmă la mănăstiri. Îmi spui lucruri pe care le cunosc deja.

– Zaharia Vlașca m-a identificat, spune Leonid Limitrof. Mi-a arătat fotografia mea de la Colegiul Căilor Ferate din Pașcani. O fotografie mărită. Avea mai multe exemplare. Mi-a lăsat una. Privește-o!

Teleorman își pune ochelarii și se uită la fotografie. E o fotografie clasică. Elevii și profesorii în fața școlii.

– E clasa mea, explică Limitrof. Zaharia Vlașca a dat de fotografie. Mi-a mărit capul. Privește-o!

Așază înaintea lui Teleorman chipul unuia dintre elevi mărit. Spune:

– Sunt eu. Tu nu mă recunoști, dar Zaharia m-a recunoscut. Știe că Leonid Limitrof și Decebal Hormuz sunt una și aceeași persoană.

– Nu are nici o dovadă, spune Teleorman. Nimeni nu are vreo dovadă împotriva noastră.

Caută sticla.

– Zaharia mi-a spus direct, cu martori de față, că eu îți scriu cărțile. Știe tot.

– Ți-a spus asta de față cu cineva? Va fi arestat pentru calomnie. Va fi trimis la muncă forțată pentru sabotaj. Sabotează Premiul Nobel pentru Literatură.

– E mai grav decât crezi, spune Leonid Limitrof. Zaharia și Mara Baloș au probe. Dacă au vorbit înaintea martorilor, asta înseamnă că sunt siguri pe probele lor.

– Crezi că pot să facă ceva împotriva noastră?

– Pot, răspunde Leonid Limitrof.

– Ce pot?

– Totul, Teleorman, de aceea am venit.

Nora și Traian Flondor au înțeles. Omul pe care veniseră să-l caute în România era în fața lor. Decebal Hormuz e în salonul lui Teleorman. Nora și Traian Flondor l-au întâlnit pe Decebal Hormuz, au vorbit cu el, dar nu l-au recunoscut. De această dată cel care țipă e Decebal Hormuz. Nu trebuie să verifice.

– Avem o singură șansă să scăpăm, spune Decebal Hormuz.

– Care?

– Ia loc și scrie.

– Ce vrei să mă pui să scriu?

– Ia loc și scrie ce-ți dictez, repetă Decebal Hormuz.

Teleorman se așază înaintea biroului său. Decebal Hormuz îi pune stiloul în mână. Îi așază o coală de hârtie înainte și îi spune:

– Scrie!

– Ce să scriu?

– Tovarășe, tocmai am descoperit că unul dintre dușmanii patriei noastre, pe nume Decebal Hormuz, condamnat în mai multe rân-

duri, e înscris în registrele de stare civilă din localitatea Dumbrava ca decedat. În realitate, își continuă activitățile împotriva societății, ascuns la Microbograd sub numele de Leonid Limitrof. Sper ca dumneavoastră să-l zdrobiți așa cum ați zdrobit întotdeauna pe cei care se opun fericirii poporului. Semnează!

– Ești nebun?, întreabă Teleorman. Vrei să te denunț?

– Da, vreau.

– De ce?

– Pentru că, dacă nu o faci tu, o va face Zaharia Vlașca.

– Să o facă el dacă vrea!, țipă Teleorman. Nimeni n-o să-l creadă. Eu nu voi semna așa ceva. Ai înnebunit? De ce trebuie să te denunț?

– Pentru că nu mai e nimic altceva de făcut, răspunde Decebal Hormuz.

Îl împinge pe Teleorman pe scaun. Îi dă o a doua coală de hârtie și-l obligă să scrie după dictare.

– Am scris deja. De ce să fac aceasta de două ori?, întreabă Teleorman.

– O scrisoare e pentru locotenent, șeful poliției Neamț, iar a doua e pentru vicepreședintele republicii, amicul tău, Zeus.

Deodată, creierul lui Teleorman se luminează. Beția i se risipește. Numele de Zeus și numele locotenentului au fost mai puternice decât apa rece și amoniacul. Teleorman reia discuția de la capăt.

– Explică-mi ce s-a petrecut.

Teleorman e ca un om ce tocmai s-a trezit. Îl descoperă pe Decebal Hormuz lângă el. Știe că se află aici de multă vreme. Că au vorbit. Dar acum îl vede clar. Până în acel moment totul părea că s-ar fi petrecut în vis.

– Explică-mi de ce ești aici, întreabă Teleorman.

– Tocmai ți-am explicat. Acum aproape două ore Zaharia Vlașca și secretara ta, Mara Baloș, au venit împreună cu o suedeză la Microbograd. Au venit în biroul meu însoțiți de colonelul Aron. Zaharia mi-a arătat fotografiile de la colegiul tău. Mi-a spus cu voce tare că are dovada că eu îți scriu cărțile pe care le semnezi. A mers la mănăstiri împreună cu Mara și cu suedeza. Se vor întoarce la București luni. Te vor denunța. N-o să primești Premiul Nobel. Zaharia Vlașca a țipat atât de tare, că putea fi auzit de peste tot.

– Ce a țipat?

– A țipat: „Teleorman e un escroc. Teleorman n-a scris niciodată vreo carte. Tu ai scris toate cărțile semnate de Teleorman. Adevăratul tău nume este Decebal Hormuz. Ești condamnat la muncă forțată pentru tentativă de evadare. Ai ieșit din lagărul morții cu complicitatea lui Teleorman, care pe atunci era locotenent de miliție. Avem toate probele. V-ați fript amândoi!"

– Asta ți-a spus?, întreabă Teleorman.

– Da. Asta mi-a spus.

– Mă va denunța luni, nu-i așa?

– O va face, are probele. Nu voi mai putea niciodată să scriu pentru tine. Totul a fost dat pe față. Trebuie să salvezi ceea ce mai este cu putință de salvat.

– Ce se mai poate salva?

Teleorman se aruncă într-un fotoliu. E la capătul puterilor.

– Trebuie să-l luăm pe Zaharia Vlașca din scurt. Mă va denunța luni. Tu vei trimite denunțul chiar în această noapte. Unul pentru locotenentul Samuel. Îl va primi mâine dimineață, în zori. Va veni să mă aresteze. Celălalt îl vei trimite lui Zeus. Azi e miercuri. Mâine, Zeus va avea denunțul tău în mână.

– Ce câștigăm de aici?

– Vei fi chemat la București și ți se va acorda o importantă decorație cu citare publică în toate ziarele. Teleorman va fi încă o dată gloria țării sale, denunțând un ocnaș care se ascundea.

– Și tu?, întreabă Teleorman. Te-ai gândit la tine?

– Eu voi fi arestat oricum. Locotenentul Samuel mă va aresta mâine la ora 7 dimineața, la primirea denunțului tău, ori mă va aresta luni pe baza denunțului lui Zaharia. Pentru mine, nu există decât închisoarea.

– Și de ce vrei să fii arestat pe baza denunțului meu? Ca să fiu decorat?

– Nu, Teleorman. Vreau să fiu arestat pe baza denunțului tău ca să nu se mai suspecteze că eu sunt cel care îți scriu cărțile.

Nora și Traian Flondor ascultă conversația uluiți. Înțeleg perfect româna. Tatăl lor i-a învățat de mici. Ascultând dialogul dintre Decebal Hormuz și Teleorman, cei doi copii au impresia că visează ori că au uitat limba română, într-atât li se pare de greu de crezut.

– Dacă voi fi arestat pe baza denunțului tău, tu vei fi curat, Teleorman, înțelegi ? E singura cale de a scăpa. Denunță-mă! Te vor de-

cora și nu vei mai fi suspectat. În două luni vei primi Premiul Nobel. Astfel, îl vei descalifica total pe Zaharia Vlașca. Luni, când va depune denunțul împotriva mea, toată lumea îi va râde în nas. I se va spune că sunt arestat deja de trei zile pe baza denunțului marelui patriot Teleorman. Va fi descalificat și nu va mai avea curaj să reia atacul și să mă acuze că îți scriu cărțile. Semnează cele două denunțuri! E singura soluție. Semnează, și vom obține victoria!

– Cine va obține victoria?, întreabă Teleorman.

– Noi, răspunde Decebal Hormuz.

– Cum pretinzi că obții victoria? Tu vei fi în închisoare dacă trimit denunțurile.

– Eu voi fi în închisoare, dar tu vei obține Premiul Nobel, răspunde Decebal Hormuz. Cărțile noastre vor fi încununate. Cărțile noastre vor fi citite pe întreaga planetă, de toate popoarele, în toate limbile. Nu e o victorie uriașă?

– Dar tu vei fi în închisoare!, țipă Teleorman. Ai curajul să-ți sacrifici viața pentru cărțile tale?

– Nimic mai firesc, răspunde Decebal Hormuz.

– E firesc să mergi la închisoare?

– Nu vei putea niciodată să înțelegi aceasta, dragă Teleorman. Îți amintești de judecata lui Solomon?

– Ce-are a face Solomon cu închisoarea? Las-o baltă cu Solomon! Ce-a făcut Solomon?

– Două mame își disputau un prunc. Fiecare dintre acestea pretindea că este adevărata mamă. Au venit înaintea lui Solomon și au cerut să li se facă dreptate. Solomon a ridicat sabia și s-a prefăcut că-l taie pe copil în două pentru a-l împărți celor două femei. Privind sabia atârnând deasupra pruncului, una dintre femei era bucuroasă, în vreme ce cealaltă a început să țipe, implorând să nu fie tăiat copilul. Prefera să dea copilul viu rivalei sale decât să-l vadă tăiat. Același lucru și în cazul tău. Cărțile tale sunt creația mea. Vreau ca ea să trăiască. Tu nu poți să simți același lucru ca mine, care le-am smuls din lăuntrul meu. Nu ai făcut decât să le semnezi. Ele sunt sângele meu, carnea și suflarea mea. Vreau ca ele să trăiască chiar cu prețul de a fi închis. Înțelegi asta? Trebuie să fii mamă ori artist ca să înțelegi. Semnează, Teleorman, și du denunțurile imediat! E singurul serviciu pe care ți-l cer.

– Nu pot să fac una ca asta, spune Teleorman.

– Trebuie. Absolut. Dacă nu o faci, totul este irosit. Eu voi fi la închisoare. Opera noastră va fi interzisă. Dacă mă denunți, voi fi în închisoare, dar opera va fi salvată. Îmbracă-te și vino cu mine să pui denunțurile în cutia de scrisori.

– Ce fel de om ești tu?, întreabă Teleorman.

– Nu merită osteneala să-ți răspund. N-o să înțelegi. O femeie fără copil nu poate să înțeleagă o mamă. Cei sterpi nu pot niciodată să-i înțeleagă pe creatori. Să mergem!

Decebal Hormuz e slab, subțire, dar trupul său e asemenea oțelului unei săbii. Stă perpendicular. Ia un pardesiu din vestiar. Îl așază pe umerii lui Teleorman. Pune denunțurile în două plicuri. Îl obligă pe Teleorman să scrie adresele. Intră în birou. Deschide toate sertarele. Caută timbre. Revine în salon. Lipește timbrele pe plicuri. Le pune în buzunar cu grijă. Sunt scrisori care îl vor conduce la închisoare, iar opera sa, la glorie. Îl ia pe Teleorman de braț. Îl sprijină. Îl duce la garaj. Copiii îi urmăresc de departe cu privirile. Decebal Hormuz nu este un om frumos. Acum pare mai frumos decât alții. Are frumusețea burghezilor din Calais care au venit în fața invadatorului cu frânghia la gât pentru a fi spânzurați. Numai ca orașul și copiii lor să trăiască. Decebal Hormuz se îndreaptă spre mașină, târându-l după el pe Teleorman. Merge spre închisoare și eternitate. Aceeași direcție. Și pentru una, și pentru cealaltă.

– Oprește!, țipă Teleorman.

E pe marginea piscinei. Decebal Hormuz îl ține de braț.

– Ai uitat ceva?, întreabă Hormuz.

– Nu pot să te denunț. Vei fi închis. Nu vei mai ieși niciodată. Vei fi toturat.

– Chiar dacă nu semnezi denunțul, am să merg la închisoare. Zaharia Vlașca e hotărât.

– Trebuie să cauți o altă soluție, spune Teleorman.

Se apleacă pe marginea piscinei. Ia apă îndulcită și își umezește fața.

– Nu există o alta, răspunde Hormuz.

– Poți să fugi, spune Teleorman. Ai mașina mea. Ai bani. Ai actele în regulă. Dacă mai ai nevoie de bani, îți voi mai da. Am la mine. Fugi! Zaharia te va denunța luni. Nu va fi la București mai înainte de luni. Dacă fugi imediat, luni vei fi peste graniță.

Nora și Traian sunt ascunși în pridvor. Hormuz și Teleorman sunt la trei metri de ei. Luminați de felinare. Copiii aud perfect cuvintele lor. Ca la teatru.

– Nu pot să mai fug, spune Decebal Hormuz. Am evadat din mai multe închisori și am fost prins imediat. Am încercat să trec de două ori Dunărea. Au pus mâna pe mine. Aveam pe atunci mai puțin de 20 de ani. Cu toate acestea, am fost mereu arestat. Dacă nu am reușit să evadez pe când aveam 20 de ani, cum aș putea acum? Anul viitor voi avea 50 de ani. La vârsta mea, nu mai traversezi Dunărea înot. Sub gloanțe. De altfel, chiar dacă ajungi pe malul iugoslav, ești dat miliției românești. Autostrada iugoslavă s-a terminat de multă vreme. Nu mai au nevoie de mână de lucru. Nemții din Răsărit au înconjurat țara lor cu ziduri mai înalte decât zidul chinezesc. Chiar dacă ajung la Berlin, voi fi extrădat. În zadar să încerc...

– Ce ai să faci la închisoare?

– Tot ceea ce fac cei închiși, răspunde Hormuz.

– Și la mine te-ai gândit? Ce am să fac fără tine?

– Nu mai ai nevoie să scrii, spune Decebal Hormuz. Opera ta s-a încheiat. Vei avea Premiul Nobel în două luni. Vei face turul lumii cu Flora Tănase. La întoarcere, vei fi director la Cultură, al teatrelor, al televiziunii. Orice mare scriitor își încheie cariera într-un fotoliu de director. Vei face la fel ca predecesorii tăi.

– Dacă te vor tortura, n-ai să vorbești?, întreabă Teleorman.

– Să vorbesc?

– N-ai să mărturisești niciodată, chiar dacă te torturează?

– Tu ești fratele meu siamez, Teleorman. Dacă unul dintre frații siamezi moare, celălalt nu supraviețuiește niciodată. Mulțumită ție am rămas în viață, Teleorman. Sunt singurul poet român care a supraviețuit ocupației. Am scris și-am publicat sub ocupație. Desigur, am împrumutat numele tău. Scriitorii au făcut întotdeauna aceasta. Arouet trebuia să-și imprime cărțile în Olanda și să le semneze Voltaire. În zilele noastre, un pseudonim nu este suficient. A trebuit să iau ca pseudonim un nume viu, în carne și oase și în uniformă de milițian. E o cerință a vremurilor. Am făcut aceasta. Să ne grăbim! Gărzile tale de corp nu vor întârzia să apară. Trebuie să depunem denunțurile în această seară. Zarurile au fost aruncate.

LII

Verificarea

E ora 6 dimineața. Locotenentul Samuel sosește în jeep la castel. E însoțit de două gărzi înarmate. Mizil s-a culcat târziu. Răspunde la interfon. E furios că a fost trezit.

– Aici locotenentul de poliție Samuel. Deschide-mi imediat!

– Ce vrei, Samuel?, țipă Mizil.

Sunt de același grad. Sunt prieteni. Samuel i se adresează direct. Ca și când ar fi superiorul lui Mizil.

– Trebuie să-l interoghez imediat pe tovarășul Teleorman, spune Samuel.

– Doarme, răspunde Mizil. Vino la prânz.

– E urgent. Deschide-mi!

După câteva minute, locotenentul de poliție Samuel e în fața lui Teleorman. Îi arată scrisoarea pe care tocmai a primit-o. Scrisoarea dictată în acea noapte de Decebal Hormuz.

– Dumneavoastră ați scris această scrisoare, tovarășe Teleorman?, întreabă locotenentul de poliție.

– De ce te îndoiești? Toată lumea cunoaște scrisul lui Teleorman. N-ai primit nici o dedicație de la mine?

– Dumneavoastră ați scris această scrisoare?, repetă Samuel.

– Ți-am răspuns că da.

– Când ați trimis-o?

– Am pus-o în cutia de scrisori în această noapte, mai înainte de ora 1. Ești mulțumit?

– Pot să o citesc cu voce tare?, întreabă Samuel.

– Crezi că am uitat ce-am scris?, țipă Teleorman. Spune ce ai să-mi spui și du-te. Vreau să mă culc.

– Scrieți în această scrisoare că tovarășul Leonid Limitrof se numește în realitate Decebal Hormuz și că este un ocnaș evadat.

– Întocmai, răspunde Teleorman. Adaug că a fost condamnat la douăzeci de ani de muncă forțată pentru tentativă de evadare, atentat la securitatea statului și că a făcut să fie înscris ca decedat în registrele stării civile din Dumbrava, satul său natal. Poți să verifici toate acestea. Dacă verifici rapid și cum trebuie, o să fii avansat. Să ai o zi frumoasă!

– Am altceva să vă întreb, spune locotenentul Samuel. Vă mențineți denunțul?

Nora și Traian sosesc în salon. Sunt urmați de șoferul care îi va duce la aeroport.

– Dacă ai alte lucruri de adus la cunoștință, vino mai târziu, spune Teleorman. Copiii sunt pe picior de plecare și trebuie să mă ocup de ei.

– Tovarășe Teleorman, vă întreb cât se poate de serios: vă mențineți denunțul de față?

– Îl mențin, răspunde Teleorman.

– În acest caz, procedez imediat la arestarea tovarășului Leonid Limitrof. Dacă este o farsă, vă veți asuma responsabilitatea. Cei doi milițieni care mă însoțesc sunt martori că am venit pentru verificarea faptelor. Pot să recurg la arestare?

– Fă așa cum te obligă legea, Samuel, spune Teleorman. Eu am făcut ceea ce mi-a poruncit conștiința. La revedere!

Locotenentul de poliție pleacă. Teleorman intră în sufragerie împreună cu Nora și Traian. Pentru prima oară ia micul dejun împreună cu ei. Teleorman nu s-a bărbierit. Găurile variolei sunt înconjurate de țepi. E cumplit de urât. Nora și Traian stau cu capul în jos, privind în ceștile lor.

– L-ați cunoscut pe tovarășul Leonid Limitrof?, întreabă Teleorman. A venit aici în mai multe rânduri la piscină. Se ocupă de plantele medicinale. Era la castel la recepția de pe 23 august. N-ați vorbit cu el niciodată?

– Nu, răspunde Nora. Am încercat în mai multe rânduri, dar s-a eschivat.

– Mai bine că n-ați vorbit.

– De ce?

– Ați auzit discuția cu locotenentul de poliție Samuel. Leonid Limitrof e un fals tovarăș. E un fascist. Un fascist evadat de la ocnă.

În realitate, se numește Decebal Hormuz. Am descoperit adevărata lui identitate. L-am denunțat. Am depus denunțul chiar în această noapte. Nu m-ați auzit ieșind?

– Nu, răspunde Traian.

– Cu atât mai bine, spune Teleorman. Îmi era teamă să nu fi făcut zgomot.

– Ați ieșit în această noapte să-l denunțați pe Decebal Hormuz?

– Într-adevăr, răspunde Teleorman.

Cere un pahar de rom. E micul său dejun.

– Ce-o să i se întâmple acum?

– Cui?

– Fascistului pe care l-ați denunțat, lui Decebal Hormuz.

– Ați auzit doar. Locotenentul Samuel s-a dus la Microbograd. Îl va aresta. Își va avea în curând soarta pe care o merită.

– Va fi torturat?, întreabă Nora.

– Va avea parte de ceea ce merită. Societatea noastră e una dreaptă.

După micul dejun, Nora și Traian Flondor părăsesc castelul. Fotografiază încă o dată piscina, Fântâna Sultanei, Ursul Serafimei și castelul lui Dracula. Teleorman le oferă o ediție completă a operelor sale cu o dedicație întinsă pe o întreagă pagină. Fiecare exemplar conține un facsimil de manuscris și fotografia lui Teleorman.

La intersecția cu drumul asfaltat, care duce la Agapia și Microbograd, mașina ce-i conduce pe copii la aeroport oprește. Din dreapta apare un jeep al poliției care rulează cu viteză maximă. I se acordă prioritate. Când ajunge în dreptul lor, Nora și Traian Flondor îl văd pe Decebal Hormuz în pijama, cu cătușe la mâini, între doi milițieni, pe bancheta din spate. Nora și Traian Flondor își ridică aparatele de fotografiat și-i fac mai multe fotografii celui încătușat. Nu pot să-l prindă așa cum ar trebui în cadru. Au ochii plini de lacrimi.

LIII

Interogatoriul

Locotenentul de poliție Samuel este absolvent al Academiei de la Moscova. A studiat timp de doi ani în URSS. Neavând o constituție fizică robustă, a fost trimis la Microbograd. Aici, aerul este curat și proaspăt. Arestarea lui Leonid Limitrof e prima lui mare ispravă. S-ar putea spune, prima anchetă polițienească. Până acum, nu a avut decât cazuri de contravenție legate de automobiliști ori de ciobanii care intrau în zona contagioasă de la Microbograd. Samuel l-a arestat pe Decebal Hormuz după procedurile învățate la școală. A intrat în apartamentul lui Limitrof forțând ușa și l-a luat în pijama. Nu i-a permis să-și ia nici pardesiul, nici țigările, nici altceva. La Academia de poliție de la Moscova se învață că cel mai bun interogatoriu este teama. Individul arestat trebuie să fie dezbrăcat de personalitatea sa. Personalitatea și hainele merg mână în mână. Dacă arestații sunt obligați să se dezbrace ori dacă sunt arestați în pijama, își pierd centrul de gravitație al personalității lor. Moralul este zdruncinat. Logica e ca un lanț ale cărui zale au fost zdrobite. Trebuie ca arestații să fie obligați să stea aplecați. Dacă stau drepți, mint. Mașina trebuie să meargă cu o viteză foarte mare. Viteza are o importanță nespusă. La fel și opririle. Trebuie să fie bruște. Arestații trebuie să fie zdruncinați. Nu trebuie să-și afle nicicum echilibrul înainte și în timpul interogatoriului.

Decebal Hormuz e vârât în biroul comisariatului. O sală cubică, gri.

– Numele, prenumele, data și locul nașterii!, țipă locotenentul Samuel.

Stă la biroul său.

Decebal Hormuz e în picioare. Cu cătușe la mâini. În pijama. În spatele lui, cei doi gardieni.

– Mă numesc Decebal Hormuz. M-am născut la Dumbrava, pe 15 septembrie 1925.

– Repetă!, ordonă tânărul polițist.

Scrie încet.

– Enumeră domiciile de până acum, începând cu copilăria ta, spune el.

– Am locuit la Dumbrava până la vârsta de 9 ani. Apoi, am stat la internatul Școlii de Căi Ferate din Pașcani.

– Cât timp ai stat la Școala de Căi Ferate din Pașcani?

– Până la vârsta de 17 ani, răspunde Hormuz. Până ce am primit diploma.

– Apoi?

– M-am înrolat pe front.

– Ai fost voluntar?

– Da, răspunde Hormuz. M-am înrolat la 17 ani.

– Erai voluntar pentru a lupta împotriva Armatei Roșii? Știi că oricine a luptat, fie doar și o singură dată, nu contează unde, împotriva forțelor progresiste ale Partidului Comunist ori ale Armatei Roșii, este în mod automat condamnat la moarte? E un paragraf pe care oamenii îl uită. E adevărat că cei care au luptat împotriva Partidului Comunist ori a Armatei Roșii nu sunt executați cu toții. Se acceptă chiar colaborarea lor. Sentința lor la moarte rămâne însă mereu valabilă. Nimeni nu o poate anula. Cei care au luptat împotriva Armatei Roșii și a Partidului Comunist, fie doar și o singură oră în viața lor, sunt condamnați la moarte. Cu grațiere. Pot fi executați oricând. În mod legal. Tu ești, așadar, un condamnat la moarte. Ai fost voluntar în lupta împotriva Armatei Roșii. Știi asta?

– Da, răpunde Decebal Hormuz.

– Știi că Partidul Comunist a acordat amnistie tuturor fasciștilor?

– Știu.

– Te-ai prezentat pentru a beneficia de amnistie?

– Nu, răpunde Hormuz.

– Din ce motiv?

– Mi-a fost teamă, răspunde Hormuz.

– Teamă de ce? Republica te-a invitat în fața autorităților ca să-ți acorde grațiere și amnistie. În loc să te prezinți și să beneficiezi de

amnistie, ai rămas ascuns. Ai rămas condamnat. N-ai vrut să-ți speli condamnarea. Una ca asta cere explicații. E ceva nefiresc. De ce-ai preferat să rămâi condamnat la douăzeci de ani de muncă forțată în loc să profiți de amnistie? Căci la douăzeci de ani de muncă forțată ai fost condamnat, nu-i așa?

– Douăzeci de ani de muncă forțată, repetă Hormuz.

– Din ce motiv ai refuzat amnistia?

– De teamă, răspunde Hormuz.

– Ți-a fost teamă să devii un cetățean normal și să beneficiezi de toate drepturile civice?

– Da.

– Minți!, spune polițistul. Nimeni nu refuză o amnistie. Cel care o refuză ascunde ceva. Ascunde o activitate subversivă. Complotează. Îi este teamă să se facă vădit. Ce complotai? Și cu cine?

– N-am complotat nimic, răspunde Hormuz.

– Nu ai un complice?

– Nu.

– Nimeni nu cunoaște adevăratul tău nume?

– Nimeni, răspunde Hormuz.

– De când trăiești în clandestinitate?

– De douăzeci și opt de ani.

– Ești de douăzeci și opt de ani la Microbograd?, întreabă Samuel. Închideți-l în carceră!, ordonă locotenentul Samuel. Să nu i se dea nimic să mănânce, nici să bea. Să fie lăsat pe întuneric. Nimeni să nu-i spună un cuvânt.

Gărzile îl duc pe Decebal Hormuz în subsolul postului de poliție și-l închid într-o debara care este numită carceră. O debara în care nu se poate sta decât în picioare.

LIV

Capcana

Locotenentul Samuel sosește la Microbograd. Se prezintă în fața colonelului Aron. E foarte mândru.

– L-am arestat pe Leonid Limitrof, domnule colonel. E un fascist. Un ocnaș. Se ascundea aici de douăzeci și opt de ani. Nici un polițist, din toți cei care au fost înaintea mea, n-a reușit să-l demaște. Mi se cuvin lauri. Am avut această șansă.

– E deja arestat?, întreabă colonelul Aron.

– Vor fi și alții, domnule colonel. Sunt sigur. Va fi un cutremur de pământ. Un ciclon. Vor cădea multe capete. Limitrof nu putea să se ascundă douăzeci și opt de ani fără complici. Îi voi descoperi pe toți.

– În ce stadiu vă aflați?

– L-am arestat pe Limitrof. L-am băgat la carceră. Înainte de a-l pune la secret, am procedat la un interogatoriu în privința identității. A recunoscut că se numește Decebal Hormuz. Leonid Limitrof e un nume fals. Am venit să vă dau raportul, urmând să-mi continui lucrul.

– Mi-a fost semnalată acum mai bine de o oră isprava dumneavoastră, spune colonelul Aron. Mi s-a comunicat că ați trecut ca o tornadă prin Cetatea administrativă și că l-ați arestat pe tovarășul Leonid Limitrof. Directorul meu, al produselor farmaceutice și materialelor medicale.

– Ați spuns „directorul meu"?, exclamă locotenentul Samuel. Chiar el mi-a mărturisit că nu este Leonid Limitrof. Că este un ocnaș evadat. Adevăratul său nume este Decebal Hormuz.

– Vă cred, spune colonelul Aron.

– Știați, domnule colonel?

– Bineînțeles că știam.

– Știați că tovarășul Leonid Limtrof se numea altfel și n-ați făcut nimic? De când știați?

– De zece ani, răspunde colonelul Aron.

– Știați de zece ani și nu l-ați arestat?

– Nu mi-aș fi permis, răspunde colonelul. Fiecare trebuie să se ocupe de treburile sale.

– Sunteți șeful securității. E datoria dumneavoastră să vă ocupați de dușmanii societății.

– N-am îndrăznit să fac una ca asta, spune colonelul Aron. Vedeți, locotenente, nu toată lumea este atât de curajoasă ca dumneavoastră. Mai vreți și altceva?

– Vreau dosarul lui Leonid Limitrof pentru a continua ancheta.

– Dosarele personale sunt secrete. În afară de mine, comandantul, nimeni nu are dreptul să le consulte, în afara anchetelor criminalistice.

– Dar e o anchetă criminalistică, spune locotenentul Samuel. Ce altă anchetă ar putea fi mai legată cu criminalistica decât aceasta?

– Credeți că este o anchetă criminalistică?

– Absolut, domnule colonel.

– Solicitați-mi dosarul tovarășului Limitrof printr-o cerere scrisă și vi-l voi da imediat. Vreau să am o acoperire.

– Vă îndoiți că ar fi o chestiune criminalistică?

– E ancheta dumneavoastră, locotenente, răspunde colonelul.

Ia hârtia în format cerere prin care locotenentul de poliție Samuel solicită dosarul acuzatului Leonid Limitrof. Colonelul Aron citește cererea cu un surâs ironic. O așază pe birou. Deschide imensul seif și scoate un dosar. Cel mai subțire dintre toate. Un dosar portocaliu. Îl întinde locotenentului Samuel. Îi spune:

– Luați loc și consultați-l în voie. Conform dispozițiilor, nu-l puteți lua.

– Nu aveam intenția, răspunde locotenentul.

Deschide dosarul. Nu conține decât o coală mică de hârtie. O simplă telegramă cu trei rânduri: „Leonid Limitrof este numit director al produselor farmaceutice și al materialelor la Microbograd. Semnat: Tudor Vladimirescu."

– Tudor Vladimirescu!, exclamă locotenentul Samuel. Comandamentul suprem l-a numit pe Leonid Limitrof aici?

– Nu v-am zis?, spune colonelul Aron.

– Am arestat, așadar, un agent al securității?, exclamă locotenentul Samuel.

– Asta ați făcut, locotenente.

– Nu mi-ați zis nimic, spune locotenentul Samuel.

– Nu pretindeți doar că un agent secret al securității se demască, declinându-și identitatea, pentru ochii frumoși ai unui tânăr locotenent? E meseria lor să tacă.

– Ce mă sfătuiți să fac?, întreabă locotenentul.

– Mai aveți nevoie de dosar?

– Nu, răspunde locotenentul.

Colonelul Aron depune cererea locotenentului Samuel în dosarul lui Leonid Limitrof și îl aranjează apoi în seif.

– Păstrați cererea mea?

– Așa e regulamentul, locotenente, răspunde colonelul Aron. Aveți intenția să-l țineți arestat în carceră?

– E o farsă sinistră pe care mi-a jucat-o Teleorman, ridică tonul locotenentul Samuel.

– Teleorman?, întreabă colonelul Aron. Ce-are a face aici?

– L-am arestat pe Leonid Limitrof pe baza unui denunț scris de Teleorman. Iată-l! Am mers în această dimineață la ora 6 și jumătate la Castelul Negru. Teleorman mi-a confirmat verbal, cu martori, denunțul. Doar după aceea am procedat la arestare. N-am făcut aceasta la voia întâmplării.

– Dar ați făcut-o, spune colonelul.

– E greșeala lui Teleorman.

– Teleorman e un scriitor. Are dreptul să vă facă o farsă. Dumneavoastră, care sunteți polițist, nu trebuie să vă lăsați dus de nas. Sunteți absolvent al Academiei de poliție de la Moscova. E interzis să fiți înșelat. Ce i-ați făcut lui Teleorman ca el să vă joace astfel o farsă atât de murdară?

– Am fost mereu foarte corect cu el, spune locotenentul Samuel. Mi-a oferit cărțile sale cu dedicații dintre cele mai flatante. Cum aș fi putut să ghicesc că putea fi vorba de o farsă?

– Nu e doar o farsă, spune colonelul Aron. Știți la fel de bine ca mine că este o crimă împotriva statului să demaști cu bună știință agenți secreți ai securității. Și ați făcut aceasta. Aveți o circumstanță atenuantă, locotenente Samuel. Sunteți foarte tânăr.

– Ce-ați face în locul meu?, întreabă locotenentul Samuel.

– L-aș elibera pe tovarășul Leonid Limitrof. I-aș prezenta scuzele de rigoare și l-aș invita la o cină pe cinste la Clubul Gospodinelor.

– Și cu Teleorman ce să fac?

– Trebuie să-i duceți scrisoarea de denunț. Să-i spuneți că ați înțeles că era vorba de o farsă, că sunteți mișcat că Premiul Nobel pentru Literatură vă numără printre prietenii săi. Căci, dacă nu v-ar fi considerat prieten, nu v-ar fi făcut farsa.

Locotenentul Samuel aleargă către postul de poliție pentru a-l elibera cât mai grabnic cu putință pe superiorul său, agentul secret Leonid Limitrof.

LV

Întoarcerea detectivilor

Joi, 29 august, 1974. Nora Eleonora Flondor și fratele ei Traian debarcă pe Aeroportul Le Bourget. Sosesc din România. Maestrul Stelian Flondor, tatăl lor, îi așteaptă de o oră. Nora, în ciuda celor 13 ani pe care îi are, e la fel de înaltă ca tatăl său. Maestrul Flondor o ia de brațul drept și o strânge ca și când ar fi o pruncă. Cu mâna stângă îl strânge pe fiul său. De zece zile maestrul Stelian Flondor trăiește o adevărată teroare, știindu-și copiii dincolo de Cortina de Fier.

Pornesc spre hotel. În timp ce copiii se spală, povestesc cum și-au îndeplinit misiunea în Răsărit. Ușa băii este întredeschisă. Maestrul Flondor n-a fost niciodată atât de fericit. Este cel mai mare succes al carierei sale. Un succes repurtat prin propriii copii.

– Să mergem să povestim totul colosului tropicelor și surorii Romana. Ne așteaptă la Horia Moldovan.

Intrarea copiilor în salon e salutată cu aplauze. Chiar sora Romana aplaudă. Ea, care a dobândit *apatheia*, nepătimirea, de această dată este emoționată. Colosul tropicelor nu-i vede pe copii, căci ochii lui sunt stinși, însă uriașele sale mâini aplaudă.

– Nu e victoria noastră, spune Nora Eleonora. Timp de nouă zile, n-am descoperit nimic. Tata v-a spus la telefon, nu avem nici un merit.

– L-ați văzut cu ochii voștri?, întreabă sora Romana.

– Au adus chiar fotografii ale lui Decebal Hormuz, se laudă maestrul Stelian Flondor. Și Traian, și Nora au făcut fotografii. Amândoi. Le veți avea aici într-un ceas. Sunt la developat.

– Hormuz trăiește deci!, strigă sora Romana. Nu diavolul m-a scos din mănăstire pentru a-l căuta. Sărmanul captiv!

– Nu era într-o închisoare, dar în fotografiile pe care copiii le-au făcut în această dimineață, sărmanul Hormuz este între doi gardieni, cu cătușele la mâini. L-au arestat, cu adevărat, astăzi de dimineață.

– Povestiți-ne, cronologic, cum s-au petrecut lucrurile, spune colosul tropicelor.

Adaugă:

– Maestrul Flondor mi-a explicat deja la telefon. Vreau detalii.

– E foarte simplu, explică Nora. Sosiți la fața locului, la Castelul Negru, am început căutarea lui Decebal Hormuz cu îndrumările pe care le aveam. Știam că Decebal Hormuz era un om ce are în jur de 50 de ani, înalt de statură. Era tot ceea ce cunoșteam. În cursul primelor nouă zile, nu am întâlnit nici o persoană care să aibă semnalmentele lui Hormuz. Am căutat printre țărani, servitori, printre prietenii lui Teleorman și toți cei din preajma lui. În ajunul plecării noastre, a sosit la castel președintele scriitorilor români, Zaharia Vlașca. A venit în mașina sa albă, tip sport, însoțit de o frumoasă suedeză. A avut o discuție contradictorie și violentă cu Teleorman.

– Ce fel de om este acest Teleorman?, întreabă colosul tropicelor. Descrieți-mi-l ca să-l identific. El mi-a scos ochii.

– Chipul său e complet ciuruit, desfigurat de variolă.

– Habar nu aveam, spune colosul tropicelor. Nimeni nu mi-a spus că omul care m-a mutilat avea fața găurită. Este cu adevărat atât de crunt? Ce părere aveți? Ați trăit în apropierea lui vreme de zece zile. Ce impresie v-ați făcut trăind alături de un om care crapă cu cravașa sa ochii semenilor? Care este comportamentul de zi cu zi al unui astfel de om?

– E foarte urât, răspunde Nora. E o brută. Un alcoolic. Dar nu are nimic care să-l distingă de ceilalți. Poți întâlni în fiecare zi capete ca cel al lui Teleorman. E, pur și simplu, mai urât.

– Mulțumită vizitei lui Zaharia Vlașca l-am descoperit pe Hormuz, explică Traian. S-a certat de-a dreptul amuzant cu Teleorman. A venit la Castelul Negru cu un plan foarte precis. Voia ca Teleorman să renunțe la Premiul Nobel în favoarea sa. A folosit sentimentele. I-a spus că era tânăr și că ar putea să obțină Premiul Nobel mai târziu. Că el, Vlașca, e mai în vârstă. Și că, dacă nu-l va obține în 1974, nu-l va mai obține niciodată. Teleorman n-a vrut să înțeleagă în ruptul capului. A răspuns că Premiul Nobel

i se cuvenea lui. Vlașca l-a șantajat. L-a amenințat pe Teleorman că-i va lua Castelul Negru pentru a-l transforma într-un han pentru turiștii americani care vin în România să vadă locurile unde a trăit vampirul Dracula. Teleorman n-a cedat. Vlașca l-a amenințat. L-am auzit spunându-i lui Teleorman că va face totul pentru ca el să nu obțină premiul. L-a amenințat chiar cu moartea, spunând că morții nu primesc Premiul Nobel. Zaharia Vlașca, suedeza și Mara Baloș, secretarea lui Teleorman, urmau să plece la mănăstirile Agapia și Vărateс. De fapt, au mers în Cetatea Microbilor. Aici au dat de Decebal Hormuz, care trăia de douăzeci și opt de ani ascuns sub numele de Leonid Limitrof. Zaharia Vlașca avea fotografiile lui Hormuz. I le-a arătat, amenințându-l că-l va denunța. Sărmanul Hormuz a venit noaptea la Castelul Negru. L-a obligat pe Teleorman să semneze două scrisori de denunț. În această dimineață, Decebal Hormuz a fost arestat. L-am fotografiat. L-am văzut dus cu mașina poliției.

– Aveți o probă că Hormuz scrie cărțile lui Teleorman?, întreabă colosul tropicelor.

– Toată discuția între Teleorman și Hormuz s-a învârtit în jurul cărților lor. Hormuz a vorbit de judecata lui Solomon. El i-a explicat lui Teleorman că se denunța pentru a-și salva opera. Nu mai avea nimic de pierdut. Oricum, urma să fie arestat. Teleorman era mort de beat. Decebal Hormuz a trebuit să-i explice în mai multe rânduri. Beat fiind, nu înțelegea. Am fost martori. Faptele sunt limpezi. Toate cărțile lui Teleorman sunt scrise de Hormuz. În cele din urmă, pe marginea piscinei, Teleorman a întrebat, prostește, cine va scrie de aici înainte dacă el, Hormuz, era denunțat și urma să fie arestat. Hormuz i-a răspuns că Teleorman nu mai avea nevoie să scrie. Că va primi Premiul Nobel și că în curând își va sfârși cariera ca alți scriitori, devenind director la Cultură. Toate acestea sunt foarte limpezi.

– Sunteți cei mai mari detectivi din lume!, exclamă maestrul Flondor. Copiii mei au lucrat mai bine decât Sherlock Holmes. Acum îi iau pe detectivi la culcare. Noaptea trecută, practic, n-au închis un ochi. Aceasta e isprava lor de la Castelul Negru.

Maestrul Flondor îi ia pe copii. Înaintea ușii salonului se oprește. Simte în spatele lui ochii stinși ai lui Horia Moldovan și ochii umezi

de lacrimi ai surorii Romana. Sunt priviri care îl imploră pe maestrul Flondor să nu plece.

– Dragii mei detectivi și dragii mei porumbei, vă întoarceți singuri la hotel. O să vă ducă șoferul. Ați făcut o treabă bună. L-ați descoperit pe Decebal Hormuz. Știm că e viu și cunoaștem locul în care este închis. Trebuie să-l eliberez. Eu, salvatorul gangsterilor, am de salvat încă o dată un nevinovat. Trebuie să fac aceasta repede. Rămân aici să stabilesc planurile de salvare cu Horia Moldovan și cu sora Romana. Noapte bună, puii mei de căprioară!

LVI

Întoarcerea la cabinetul dentar

Maestrul Stelian intră în cabinetul dentar al lui Izidor Khazar. E ora 7 seara. Dentistului îi este teamă. Insistența noului client îl intrigă.

– Nu vă supărați că vă deranjez, domnule Khazar. Sunt maestrul Stelian Flondor. Părintele superior al bisericii române v-a spus că treaba mea e una foarte urgentă.

Khazar nu îndrăznește să-l invite pe Stelian Flondor să ia loc în fotoliul dentar. Americanul îl înspăimântă.

– Am un produs agricol care trebuie adus urgent.

– La dispoziția dumneavoastră, răspunde Izidor Khazar. Dați-mi numele, prenumele și domiciliul persoanei. Telegrafiez chiar în această seară.

– Nu-i suficient să telegrafiați. Trebuie să mi-l livrați aici duminică seara.

– Cu neputință, răspunde Izidor Khazar. Termenul minimum este de trei săptămâni. N-am reușit să aduc o persoană mai repede.

– E un început în toate.

– Ce se întâmplă dacă aveți persoana dorită în trei săptămâni, ori în trei zile? Timpul nu este atât de important atunci când e vorba de a recupera o ființă dragă. Important e faptul de a fi recuperată. Vă promit să fac aceasta. Vă garantez.

– I-ați garantat-o, de asemenea, prințesei Paleolog, călugărița. Nu v-ați ținut de cuvânt.

– Omul pe care prințesa îl cerea era mort de treizeci de ani. Sunt o biată ființă omenească. Fac binele, dar nu pot să fac miracole. Nu puteam să-l înviez pe acest Decebal Hormuz, pe care prințesa voia să-l scoată din România. Numitul Decebal Hormuz a murit de

treizeci de ani. Dumnezeu să-l odihnească! Cum aș fi putut să aduc un mort? Mai mult, prințesa nu-mi cerea să expatriez un mort, ci un om viu.

– Călugărița e obișnuită cu minunile. Ea l-a confundat pe acest Decebal Hormuz cu Lazăr. Eu sunt avocat și sunt american. Nu cer minuni. Cer o ființă în carne și oase. Notați-vă: Leonid Limitrof, arestat pe 29 august 1974, la Microbograd, județul Neamț.

– 29 august e astăzi, remarcă dentistul.

– Cine v-a spus altceva? Leonid Limitrof a fost arestat astăzi la ora 6 și jumătate dimineața. Vreau să-l am la Paris duminică seara cel târziu.

– A fost arestat în această dimineață la ora 6 și jumătate și știți deja?, se miră Izidor Khazar. Cum ați aflat atât de repede?

– Nu doar că am aflat, dar am și fotografiile arestării sale. În America mi se spune Salvatorul gangsterilor. Toți asasinii care se află în spatele gratiilor, când au vise frumoase, pe mine mă visează. Știu că pe pământ sunt singurul în stare să-i salvez. Acum, sunt aici pentru a-l salva pe Leonid Limitrof, care a fost arestat în această dimineață în Neamț.

– Cu neputință!, răspunde dentistul. Termenul e prea scurt. De ce-l vreți duminică seara?

– Dacă nu a venit până duminică seara, Limitrof nu va mai veni niciodată. E limpede?

– Nu e limpede, răspunde dentistul. Pentru a salva un om, niciodată nu e prea târziu. Graba strică treaba. Trebuie s-o luăm ușor. Renunțați la termenul de livrare, și eu îl voi aduce pe omul dumneavoastră la Paris. Am eliberat mii de oameni. Nimeni nu întrece filantropia lui Izidor Khazar.

Stelian Flondor se așază pe fotoliu. În spatele biroului dentistului.

– Cât vreți ca să ni-l livrați duminică seara?

– Nu e vorba de bani, ci de timp, răspunde dentistul.

– Săptămâna trecută prețul era 15000 de dolari pe cap de om.

– A crescut?

– Din fericire, nu, răspunde dentistul. Dar dumneavoastră cereți imposibilul. Nu pot să aduc pe cineva în trei zile!

– Se poate face mereu totul dacă se stabilește un preț, spune maestrul Flondor.

Chipul lui Izidor Khazar se luminează.

– Puteți să dați oricât?, întreabă dentistul.

– Ați înțeles perfect, răspunde maestrul Flondor.

– În acest caz, avem o șansă. Nu garantez nimic. Totul depinde de dumneavoastră. Căci dumneavoastră aveți banii. Doar dumneavoastră sunteți în măsură să știți cât puteți da. Sunteți la curent cu funcționarea sistemului? Ministerul Agriculturii efectuează expatrierile. Mama dumneavoastră v-a adus pe lume într-o zi norocoasă.

– De unde știți?

– Șansa dumneavoastră e că ministrul Agriculturii se numește Uris Mogyros. E căsătorit cu sora doamnei Rosa Khazar. Soția mea. Iată șansa dumneavoastră. E chiar mai mare încă șansa dumneavoastră. Domnul și doamna Mogyros sunt într-un voiaj la Paris. Tocmai am vorbit cu ei la telefon acum o jumătate de oră. Sunt cazați la un hotel foarte bun. E cât se poate de normal. Prietenul meu Uris este ministru. Un ministru nu plătește hotelul. Statul plătește. Poate să-și permită să locuiască într-un hotel de lux.

– Eram sigur că vom bate palma. Luați telefonul și întrebați-l pe ministru cât vrea. Vreau să-l am pe Leonid Limitrof duminică seara. Plătesc întotdeauna cash. Plătesc în devize. La alegerea dumneavoastră. Sau la alegerea ministrului.

– Sunt lucruri care nu se pot discuta la telefon, spune Izidor Khazar. Lumea e rea. Trebuie să fii mereu suspicios. Voi merge personal să vorbesc cu prietenul meu. Unde vă pot întâlni?

– Stau la Ritz, răspunde maestrul Flondor.

– La Ritz?, exclamă dentistul. Contați pe mine. Sunt sigur că-l veți avea pe omul dumneavoastră aici duminică seara, deși una ca asta nu s-a întâmplat nicicând. Dar, după cum mi-ați spus, e un început pentru toate. Spuneți că Leonid Limitrof a fost arestat în această dimineață la ora 6 și jumătate?

– Vă complică sarcina faptul că a fost arestat?

– Dimpotrivă, răspunde dentistul. Arestații sunt mai ușor de expatriat. Când ești liber, trebuie să explici familiei, vecinilor, polițiștilor de ce, când și cum trebuie adus cineva. Inconvenientele libertății. Când o persoană cerută de un străin se află în închisoare, este imediat livrabilă fără vreo problemă. Prima parte a livrării, faptul că este arestată, s-a efectuat deja. E un lucru foarte bun că

omul pe care-l cereți a fost arestat în această dimineață. Cu atât mai mult cu cât termenul pe care îl fixați este extrem de scurt. Altceva ne poate încurca: Ce profesie are? Dacă e general, ministru ori înalt funcționar, lucrurile cer timp.

– Leonid Limitrof e directorul depozitului de produse farmaceutice și materiale medicale de la Microbograd.

– E foarte bine. Nu e o persoană importantă. Persoanele obișnuite sunt livrate rapid. Voi veni să vă aduc răspunsul la Ritz. Până la ce oră pot să vă deranjez?

– Puteți să veniți la orice oră din noapte vreți, dar prefer să lucrați rapid.

Maestrul Flondor părăsește cabinetul dentar al lui Izidor Khazar.

LVII

Al treilea frate siamez

Numele său este Zamfir Botarev. E un om ce are în jur de 60 de ani. De trei decenii e vicepreședintele republicii ori, mai precis, e al doilea vicepreședinte al republicii. Toată lumea îl numește tovarășul Zeus ori tovarășul Dumnezeu. E numit Zeus din cauza inițialei Z, cu care își semnează corespondența. Mai târziu, și-a dat seama că era la fel de atotputernic. La fel ca Zeus. Președintele republicii, prim-ministrul, secretarul Partidului Comunist s-au schimbat adesea. Zeus a rămas de neclintit în postul său de vicepreședinte.

Adevăratul nume al tovarășului Dumnezeu este Zamfir Botaru, cizmarul. S-a născut în Bucovina, într-o familie de huțuli. A fost dascăl de școală. Și-a făcut serviciul militar ca elev la școala de ofițeri de rezervă. Înainte de a fi promovat ofițer, a luat parte la o beție între tinerii militari, care a degenerat într-o încăierare. Zamfir Botarev a fost acuzat că a lovit un căpitan. A fost închis într-o închisoare militară. A evadat. A trecut Nistrul pe gheață. Oamenii care fugeau în Rusia sovietică sfârșeau, în general, jalnic. Zamfir Botaru a făcut carieră în Rusia. S-a angajat în Armata Roșie. A urmat cursuri de spionaj și subversiune. Pe 23 august 1944, Zamfir Botaru a intrat în București cu blindatele sovietice alături de Ana Pauker. Zamfir Botaru purta uniformă de colonel al Armatei Roșii și avea o mulțime de decorații. Se numea, pe atunci, Zamfir Botarev. A fost numit de ocupant vicepreședinte al Republicii Populare Române. Era ochiul și urechea Moscovei la București. Toți tovarășii săi au fost înlocuiți și au dispărut. El e mereu la post. N-a fost nici retrogradat, nici avansat. A rămas egal cu el însuși. N-are un domeniu precis de activitate. Orice activitate ține de resortul său. Reședința și birourile lui sunt instalate în Palatul Kephalaion ori Palatul Con-

ducătorilor. Gurile rele afirmă că fostul palat al Paleologilor, Palatul Conducătorilor, e o anexă a serviciilor de spionaj sovietice. Se crede că Zeus Botarev e omul Moscovei. Dar toți oamenii politici, toți conducătorii României, sunt oamenii Moscovei. Botarev, tovarășul Zeus, e mai mult decât atât: e Moscova la București. Știe totul, vede tot. Cunoaște pe de rost toate biografiile, toate cancanurile, și este la curent cu tot ce se petrece de la un capăt la altul al țării. Despre persoana sa se cunosc foarte puține lucruri. Se știe că, din când în când, vine pe jos, la ora 5 după-amiază, și comandă o prăjitură cu cremă de nucă și o cafea la barul fostei cofetării Capșa. Se crede că ar avea întâlniri cu colaboratorii pe care nu ar vrea să-i aducă la Palatul Conducătorilor. Dar nu vorbește cu nimeni. Timp de douăzeci de minute privește cu atenție servitoarele, clienții și oamenii care trec pe Calea Victoriei. Nu rămâne niciodată mai mult de douăzeci de minute. Dă un bacșiș bun și pleacă. Mașina și gărzile sale de corp îl așteaptă la câteva zeci de metri de Capșa. Doar cu o astfel de ocazie poate fi văzut tovarășul Zeus în carne și oase. Apartamentul său se află lângă biroul Palatului Conducătorilor. O locuință asemenea biroului în care lucrează. E un om care n-are viață intimă. Nu are nici un prieten. Nu are decât subalterni și colaboratori. Nimeni nu-l poate suna la telefon. Linia lui are doar sens unic. Nu are secretare care să-i deschidă corespondența. El face aceasta. Vineri, 30 august, dimineața, Zeus Botarev vede pe biroul său un plic cu scrisul lui Teleorman. Îl deschide. Citește: „Tovarășe, am descoperit un fascist condamnat la ocnă care se ascunde la Microbograd sub numele de Leonid Limitrof. Condamnatul evadat se numește, în realitate, Decebal Hormuz, născut la Dumbrava. Figurează în registrul stării civile din satul său la rubrica decedați. E de datoria mea să vă semnalez prezența unui dușman al poporului ascuns de domiciliul său. Semnat: D.D. Teleorman."

Zeus Botarev zdrobește cuterul care a deschis scrisoarea lui Teleorman. În decursul îndelungii sale cariere, tovarășul Zeus s-a deprins să ia în calcul inevitabila prostie omenească. Prostia se ivește de peste tot și întotdeauna. Cel mai inteligent dintre oameni are, din când în când, accese de neghiobie. Tovarășul Zeus consideră prostia omenească de neevitat, la fel ca accidentele de circulație. Citește fără să creadă. Are impresia că visează.

– Cum poate un frate siamez să-l ucidă pe cel care este propriul său trup? Căci frații siamezi nu pot să trăiască și să moară decât împreună. A-ți ucide fratele siamez e o sinucidere. Teleorman își înfige cuțitul în fratele siamez, în Decebal Hormuz, denunțându-l.

Furia lui Zeus este cu atât mai mare, cu cât scrisoarea lui Teleorman nu-i ucide doar pe Decebal Hormuz și pe cel care a scris-o, ci, în mod automat, îl asasinează pe Zeus Botarev însuși. Căci sunt trei frați siamezi: Zeus Botarev e al treilea. Dacă Decebal Hormuz moare, ceilalți doi mor și ei. Chiar viața tovarășului Zeus e în pericol. Ia telefonul și cere urgent Castelul Negru, reședința lui Teleorman. Îi răspunde Mizil.

– Teleorman nu s-a trezit încă. Doriți să-l chem?

– Nu!, țipă Botarev. Smulge-l din pat. Aruncă-l în mașină și adu-l la mine la București imediat, fără să te oprești pe drum. Ai înțeles? Să fii plecat în cinci minute. Să nu-i dai timp să se bărbierească și să se îmbrace. Adu-l așa cum e. Răspunzi personal. Pe curând!

Zeus Botarev calculează timpul de așteptare până când va avea în fața lui sinistrul chip al lui Daniel Dracula Teleorman. Va trebui să aibă răbdare. Va dura. Închipuirea sa îi interzice să formuleze explicația pe care Teleorman o va putea da la incredibilul denunț pe care l-a trimis. Zeus este la curent cu colaborarea și simbioza Teleorman-Hormuz încă de la început. Zeus Botarev este de fapt autorul acestei simbioze. În 1945, se afla în inspecție pe șantierele Canalului Morții, la Cernavodă. Zeus Botarev a mers aici pentru a recruta maeștri-spioni ai vechiului regim. Avea nevoie de coalaboratori. În Rusia învățase că cei mai buni colaboratori sunt oamenii care nu au existență civilă, cei condamnați la moarte care au fost salvați în ultima clipă. Inspectând lagărul de exterminare de la Canal, Zeus a fost informat că unul dintre gardienii-șefi, numit Daniel Dracula, publica sub semnătura sa, în ziarul *Steaua Roșie a Dunării*, povestiri scrise de unul dintre arestații lui. Povestea gardianului Dracula l-a amuzat pe tovarășul Zeus. În loc să ia măsuri disciplinare împotriva milițianului, l-a luat sub protecția sa. Zeus l-a transferat pe Dracula la București și l-a cazat la Palatul Conducătorilor. L-a adus, de asemenea, pe arestatul Decebal Hormuz. De îndată ce au fost instalați la Palatul Conducătorilor, au primit noi acte de identitate. Fostul milițian Daniel Dracula a fost numit D.D. Teleorman. I s-a creat o

biografie, făcând din el prototipul scriitorului proletar care nu are nici tată, nici mamă, nici rude, nici prieteni. D.D. Teleorman era copilul aflat care crescuse în orfelinate și în case de corecție. „Adevărata sa mamă e Armata Roșie, iar adevăratul său tată e Partidul Comunist" – se scria în notița biografică a marelui scriitor Teleorman. Formula a devenit celebră. Celui care scria cărțile, adevăratului scriitor, lui Decebal Hormuz, Zeus i-a dat identitatea de Leonid Limitrof, chimist. I-a fost încredințată direcția depozitului de produse farmaceutice de la Microbograd. Zeus Botarev l-a instalat pe Teleorman în Castelul Negru. Vreme de douăzeci și opt de ani a vegheat ca acești doi frați siamezi să colaboreze în perfectă armonie. Zeus Botarev era mai mândru decât oricine de Premiul Nobel ce urma să-i fie acordat lui Teleorman. Acest premiu îi încorona, de fapt, propria frunte. Desigur, Decebal Hormuz e adevăratul autor al cărților semnate Teleorman. Dar Decebal Hormuz era un delincvent care ar fi trebuit să fie mort de multă vreme. Dacă continuă să scrie, face aceasta mulțumită lui Zeus. Adevăratul romancier, adevăratul autor nu este nici Decebal Hormuz, nici Teleorman care semnează și primește toate onorurile. E el, Zeus Botarev. Nu-i place să călătorească în străinătate. În două luni, Zeus Botarev, în costum, va participa la decernarea Premiului Nobel la Stockholm. Nimeni nu are habar, dar el știe că va fi încoronat. Decebal Hormuz și Teleorman sunt niște administratori sărmani. Fără Zeus, nu ar avea existența pe care o au, presupunând că dețin una. Zeus i-a creat din neant și pe unul, și pe celălalt. Exact ca Dumnezeu. Tandemul Teleorman-Hormuz e cea mai frumoasă operă a lui Zeus Botarev. E chiar capodopera existenței sale pe care sinistrul Teleorman vrea să o distrugă în inconștiența sa, scriind acest denunț. Zeus Botarev are certitudinea că în câteva ceasuri totul va fi aranjat. Furtuna care amenință să-i distrugă creația va fi domolită. Va face ca totul să reintre în normal. Cum a făcut întotdeauna. Zeus Botarev e un om al ordinii.

LVIII

Lucrările de vineri

Teleorman se află în fața lui Zeus Botarev. E vineri, 30 august. Afară e aproape întuneric.

– Ce-ai făcut?, întreabă Zeus Botarev.

E în fotoliul său. Teleorman stă în fața lui. Picioarele lui Zeus sunt scurte. Are pantofi foarte mici, negri și bine lustruiți. Teleorman nu îndrăznește să-l privească pe Zeus în față.

– Din cauza scrisorii m-ați chemat?

– Povestește!, ordonă Zeus. Vreau toate detaliile. Cum s-au petrecut lucrurile?

– Am aflat că chimistul numit Leonid Limitrof din Cetatea Contagioșilor este, în realitate, un dușman al poporului, un condamnat și un evadat care trăiește sub un nume fals. De îndată ce am aflat, l-am denunțat. V-am trimis scrisoarea.

– Ai aflat toate acestea?, întreabă Zeus Botarev.

E disprețuitor. Privirea sa îl pătrunde pe Teleorman ca un burghiu electric.

Zeus Botarev știe tot ce se petrece în țară. Cunoaște cele mai mici detalii. Un cetățean din patru e polițist. E în serviciul lui Zeus. Un om din patru îi raportează lui Zeus tot ce se petrece în jurul lui. Botarev știe, în fiecare dimineață, unde au dormit miniștrii, generalii, membrii biroului politic. De treizeci de ani face și desface politica așa cum vrea. Conform dorinței Marelui Vecin. Marele Vecin este ocupantul: Rusia.

– Teleorman, ți-am ordonat să-mi povestești totul. Nu uiți nimic. Nu uita mai ales că nimeni nu poate să mă mintă. Știu totul. Din această cauză sunt numit Zeus.

– E de datoria mea să denunț un dușman al poporului, spune Teleorman. Îmi reproșați aceasta?

– Ești sigur că Leonid Limitrof e un dușman al poporului?

– Cine poate să se ascundă sub un nume fals, dacă nu un dușman? În realitate, el se numește Decebal Hormuz. A fost trecut printre decedați, în registrul de stare civilă din satul său. Aceasta mă face să cred că are complici. Nu poți să fii înscris ca mort de unul singur. Face parte dintr-o organizație. E datoria mea să vă semnalez.

– Teleorman, ascultă-mă: orice persoană căreia îi ordon să vină aici începe să-mi spună minciuni. Exact ca tine. Începe mereu prin a minți. Ai făcut asta. Treci la adevăr.

– E adevărul, spune Teleorman. Cum aș putea să vă mint? Tocmai ce mi-ați spus că nimeni nu poate să vă mintă.

– Spune adevărul, Teleorman! Povestește-mi cum ți-a venit ideea de a-l denunța pe Leonid Limitrof. Asta mă interesează.

– Pentru binele poporului, răspunde Teleorman.

Creionul lui Zeus se înfige în mapă și se rupe. O pată de cerneală murdărește bloc-notes-ul. Lui Zeus Botarev nu-i plac petele. Smulge foaia murdară și o aruncă.

– Vrei să-l bagi pe Limitrof la închisoare?

– Închisoarea e locul său.

– Și cărțile tale cine le va scrie, dacă Leonid Limitrof e la închisoare?, țipă Zeus Botarev. Răspunde-mi! Cine va scrie cărțile tale dacă tu faci să fie arestat?

– Știți, tovarășe Zeus?, întreabă Teleorman.

– Știu întotdeauna totul, răspunde Zeus. Pentru aceasta te-am convocat aici: pentru a-mi da explicații. Am văzut oameni nebuni, dar n-am văzut niciodată oameni atât de nebuni care să-și taie mâna dreaptă. Nici cei mai tulburați dintre nebuni nu-și taie degetele. Sunt tentative de sinucidere, dar niciodată de automutilare majoră. Tu ești o excepție. Cum ai putut să-l denunți pe omul care îți scrie cărțile? Ce ești tu fără el?

– Nu eu am făcut denunțul, spune Teleorman. El, el m-a obligat.

– Din cauza lui Zaharia Vlașca?, întreabă Zeus.

– Știți aceasta? Am să vă spun totul. Miercuri după-amiază, Zaharia Vlașca a sosit la castel. M-a rugat să renunț la Premiul Nobel. Am refuzat. A mers în Cetatea Microbilor și i-a spus lui Limitrof că-l recunoștea și că-l va denunța. I-a spus că era la curent că el e cel care scrie cărțile mele. Hormuz, înnebunit, a venit la castel. Mi-a

spus că va fi arestat oricum. M-a pus să semnez denunțul. Mi-a spus că mă pun la adăpost dacă îl semnez. Că Zaharia Vlașca se va umple de ridicol denunțând un om arestat deja de câteva zile. Acesta e adevărul.

Zeus Botarev tace. Tăcerea lui e cumplită. Lui Teleorman i s-a făcut pielea ca de găină.

– Știți adevărul de atât de multă vreme?, întreabă Teleorman.

– Cine ți-a dat galoanele de locotenent de miliție?, întreabă Zeus Botarev. Ai uitat cine te-a felicitat în ziua în care ai trecut proba scrisă la Canalul Morții? Cine era președintele comisiei?

– Dumneavoastră, tovarășe Zeus. Știați că arestatul Decebal Hormuz scria istorisirile pe care le publicam în *Steaua Roșie a Dunării*? Știați, și m-ați iertat. Îmi vine să cad în genunchi și să vă sărut picioarele. Știați, așadar, și m-ați iertat?

Teleorman nu cunoaște mila. Un marxist căruia îi este milă este un deviaționist. Marxismul înseamnă ură. De mirare că Zeus Botarev a putut să ierte o greșeală atât de gravă. Căci el, milițianul Dracula, a furat. A fura pe cei avuți e chiar obligatoriu. Dar tot ceea ce se fură trebuie să fie de obște. Milițienii erau obligați să fure ceasurile, încălțămintea, inelele, aurul și tot ceea ce arestații dețineau. Dar produsul furturilor lor trebuia să fie depus la depozitul miliției. Teleorman a furat istorisirile arestatului Decebal Hormuz. Le-a semnat cu numele său și le-a trimis la *Steaua Roșie a Dunării*. O istorisire este un produs artistic. Orice operă artistică ori culturală produsă de un cetățean aparține statului. Nici un artist nu este proprietarul tablourilor, poemelor, istorisirilor ori al muzicii pe care o compune. Toate acestea sunt patrimoniul statului. Un artist e precum pământul. Aparține colectivității. Proprietatea privată nu există. Arestatul aparține statului. Cel care fură un arestat fură statul. Teleorman a săvârșit un furt. Și-a însușit istorisirile semnându-le, și Zeus știa și l-a iertat.

– Pe când erai gardian-șef la Cernavodă ai eliberat patru deținuți din celula lui Decebal Hormuz, spune Zeus Botarev.

– Știți și aceasta?, întreabă Teleorman.

Zeus Botarev este pentru el mai mare ca Dumnezeu din cer. Faptul că Botarev își amintește de toate aceste lucruri mărunte, care au avut loc într-un lagăr de deținuți, în urmă cu douăzeci și opt de ani,

înseamnă că Zeus e mai puternic decât toți ceilalți zei. Merită să fie venerat.

– Te-am mutat de la miliția penitenciară la propaganda militară, spune Zeus. Te-am cazat aici, la Palatul Conducătorilor. Ai venit cu Decebal Hormuz. I-ai dat documentele unui chimist decedat, care se numea Leonid Limitrof. E adevărat ori ba?

– Hormuz a găsit actele chimistului Limitrof în buzunarele hainei sale. Nu eu i le-am dat.

– Să trecem mai departe, spune Zeus Botarev. Furi poveștile și istorisirile lui Decebal Hormuz de douăzeci și opt de ani. Știi de ce te-am lăsat să faci asta? În interesul statului. Pentru binele poporului. Căci clasa proletară profită din aceasta. Iată de ce am tolerat o astfel de simbioză. Acest act de parazitism. Această viață siameză, această cuplare stranie între un milițian și un arestat. Din această simbioză a ieșit opera lui Teleorman. Eu ți-am dat acest nume. În două luni, opera ce am permis să fie săvârșită de tine și de arestatul tău va fi încununată cu Premiul Nobel. Și acum vrei să distrugi totul. Îl denunți pe Hormuz. Omori găina cu ouă de aur. Te sinucizi.

– Iertați-mă!, spune Teleorman. Mi-a fost frică de Zaharia Vlașca. Mi-am pierdut capul.

– Ai noroc că sunt aici!, exclamă Zeus Botarev. Voi face ca lucrurile să intre în ordine. Mâine te întorci la Castelul Negru. Rămâi acolo la fel ca mai înainte. După Stockholm, am să-ți dau un alt castel. Mai aproape de București. Castelul Negru va trece la Oficiul Turismului. Va fi transformat în han pentru Circuitul Dracula. Voi veghea ca Limitrof să primească un alt nume și o altă sarcină în preajma ta. Pentru binele colectivității. Poți să pleci. Stai liniștit. Zeus te privește chiar dacă nu vrei. Am uitat să te întreb: l-ai văzut pe Decebal Hormuz după întâlnirea de la miezul nopții de la Castelul Negru?

– Nu. Știu că a fost arestat ieri, joi, 29 august, dimineața, de către locotenentul Samuel.

– De ce a fost arestat?, întreabă Zeus.

– Pe baza denunțului meu, răspunde Teleorman. Hormuz m-a făcut să semnez două denunțuri. Unul pentru dumneavoastră și celălalt pentru locotenetul Samuel, la Microbograd.

– L-ai denunțat pe Hormuz și la poliția locală?, țipă Zeus. Poliția locală l-a arestat deja?

– Mizil l-a văzut arestat. E sigur că a fost arestat.

– Imbecilule!, țipă Zeus.

Apasă pe sonerie. În birou intră Iustinian Protopopescu.

– Trimiteți o telegramă la poliția din Microbograd, spune Zeus Botarev. Ordonați-le să-l țină pe arestatul Leonid Limitrof la secret până ce primesc ordinele mele de transfer. Arestatul Limitrof să nu comunice cu nimeni. Nici un polițist să nu-l interogheze sub nici o formă.

Protopopescu iese. Teleorman este înspăimântat.

– De ce ați ordonat să fie ținut la închisoare?

– Secretele nu se păstrează decât în spatele ușilor ferecate. Simbioza voastră trebuie să rămână secretă. Cei care vor avea nefericirea să afle, ca Zaharia Vlașca și Mara Baloș, vor păstra tăcerea. Îi voi preface în morminte. Mormintele nu vorbesc niciodată. Duminică îl transfer pe fratele tău siamez în altă parte. Astăzi și mâine va rămâne unde este. Ca Hristos în mormânt.

LIX

Ciumata de la Agapia

E sâmbătă, 31 august. În biserica mănăstirii Agapia se slujește Utrenia. O zi frumoasă. Nimic nu e mai frumos la Agapia, pe versantul răsăritean al Carpaților, ca diminețile de toamnă. Mâine e prima zi a anului. Anul bisericesc începe pe 1 septembrie. În jurul bisericii sunt copaci cu frunze albe. Nu se știe cine, de unde și când a plantat acești arbori în jurul bisericii mănăstirii Agapia. Frunzele albe, ca foile de hârtie, îi umplu de mirare pe țăranii care vin la slujbă. În fiecare dimineață sute de munteni vin să ia parte la acestea. Astăzi sunt mai numeroși ca de obicei. Sunt biserici în toate satele, dar preferă să vină la mănăstire. Monahul e idealul de viață pentru toți. Monahul și monahia sunt eroi. Toți vor să le urmeze. Femeile sunt geloase pe călugărițe. Oricât de plină de bucurie ar fi viața unei femei în lume, aceasta este întotdeauna mai prejos decât cea a unei monahii.

Zaharia Vlașca e singurul care nu merge la biserică. Doarme. Monahiile de la Agapia duc o viață idioritmică. Fiecare are căsuța sa, înconjurată de o grădină. Monahiile pot să închirieze o cameră turiștilor. Zaharia Vlașca locuiește în căsuța maicii starețe.

Toate monahiile sunt la slujbă. Nu sunt obligate să meargă. Fiecare are dreptul să se trezească și să se culce când vrea. Dar în zorii zilei toate sunt în picioare. Ies ca rândunelele din căsuțele lor înconjurate de grădini și se adună la biserică. Aceeași regulă de viață ca la Combe Froide, în Savoia. Într-una dintre aceste căsuțe a descins Mara Baloș. E cazată la sora Tecla.

La ora 5 și jumătate, pe străduțele satului-mănăstire, strâmte precum aleile unei grădini publice, sosesc în trombă, cu zgomot, răspândind în jur miros de benzină, patru mașini ale poliției. Mo-

tociclistul de dinaintea convoiului întreabă unde locuiește sora Tecla. Mașinile poliției vin de la Filioara. Sunt însoțite de miliția locală. De fiecare dată când are loc un accident, un incendiu ori altceva grav, poliția face apel la miliția locală. În această dimineață, mașinile de poliție duc la mănăstirea Agapia în jur de douăzeci de milițieni înarmați.

– Ciumă la sora Tecla!, țipă motociclistul. O străină contaminată a sosit ieri seară la sora Tecla. Se află aici.

Vestea se răspândește. Credincioșii transmit rumoarea din gură în gură. Chiar în biserică. Vestea ajunge la strană. Călugărițele află că la Agapia e o ciumată. Continuă să cânte.

Un milițian intră în biserică și o scoate pe sora Tecla. Îl urmează pe omul înarmat. Coboară pe sub copacii cu frunze albe cu pasul ei mic și liniștit. Nu întreabă nimic.

– La ce oră a sosit?, întreabă milițianul.

– De cine vorbiți?, întreabă sora Tecla.

– La ce oră a sosit la dumneavoastră ciumata?

– E ciumată?, întreabă sora Tecla, continuându-și drumul. Nu știam. Nefericita! A sosit cu o mașină albă condusă de un deputat, de cineva important, ieri după-amiază. De unde știți că e ciumată?

– Securitatea generală ne-a avertizat în această noapte.

Sora Tecla sosește în fața căsuței sale înconjurată de flori și de copaci. Pe stradă se află o mulțime de oameni. I se interzice să intre.

– Aceasta este chilia dumneavoastră?, întreabă milițianul care a venit să o caute în biserică.

– Exact, răspunde sora Tecla.

– Rămâneți aici!, ordonă milițianul.

Sora Tecla privește, la fel ca sutele de țărani dimprejur, spre polițiștii din casa ei. Cu toții sunt tineri. Poartă impermeabile de cauciuc, mănuși galbene și glugi. Sunt în chilii. Aruncă pe fereastră lenjeria, cuverturile, icoanele, covoarele și pernele. O altă echipă adună lucrurile aruncate pe fereastră și le cară în mijlocul străzii. Casa surorii Tecla este golită foarte rapid. Au fost aruncate chiar și ustensilele de bucătărie, cratițele. Pe stradă, polițiștii stropesc cu benzină grămada adunată și-i dau foc. Se înalță o flacără uriașă. Sora Tecla plânge. S-a desprins de lume, dar nu poate să privească cum oamenii aruncă și ard toate aceste lucruri.

– Fata care a venit ieri seară și care a dormit la dumneavoastră e bolnavă de ciumă, soro. Trebuie ars totul.

Nimeni nu are dreptul să intre în grădina surorii Tecla. Nici măcar să se apropie.

– E crud să arzi totul, spune o țărancă. Putea fi dezinfectat.

– Să fiți mulțumită că nu am ars casa. Serviciile specializate din Microbograd vor veni îndată. Ele vor decide. Și zidurile vor fi arse. E sigur.

– Secretara mea locuiește aici!, țipă Zaharia Vlașca. Nu este ciumată.

Sosește șchiopătând. A alergat de îndată ce a fost trezită.

– Interzis să vă apropiați!, țipă un milițian.

Zaharia Vlașca e în halat de cameră. E furios.

– Lăsați-mă să trec, sunt deputat și membru al biroului politic. Faceți loc!

– Interzis să vă apropiați, tovarășe!, strigă un polițist. Carantina e valabilă pentru toți. Înapoi!

– Fata care este aici a sosit cu mine ieri seară. Nu e o ciumată. Faceți o eroare. Cine e șeful dumneavoastră? Vreau să stau de vorbă cu dumnealui.

– Înapoi, tovarășe deputat!, țipă milițianul. Avem ordin telegrafic. Trebuie să ardem totul.

– Aveți numele fetei?

– Mara Baloș, țipă milițianul. E scris limpede. E ciumată. Securitatea centrală ne-a prevenit de aceasta. A intrat joi, clandestin, la bolnavi, la Microbograd.

– E cu mine la Microbograd!, țipă Zaharia.

– Nu avea autorizație. A fost verificată. Dumneavoastră ați avut autorizație?

– Bineînțeles, răspunde Zaharia Vlașca.

– Ei bine, ea n-a avut. E contaminată.

– Protestez!, țipă Zaharia.

– Nu e nimic de făcut, tovarășe deputat. Avem ordine. Ciumata Mara Baloș va fi transportată la Microbograd. Va fi pusă în carantină. Dacă aveți reclamații de făcut, adresați-vă autorităților competente. Sarcina noastră este de a arde tot ceea ce se află în casa unde a dormit ciumata Mara Baloș. Să izolăm casa și să nu lăsăm pe nimeni să se apropie.

În satul-mănăstire domnesc teama, teroarea.

Mara Baloș, cu părul vâlvoi, cu un pardesiu pe umeri, iese din casă susținută de doi milițieni. Plânge. Vede în mulțime silueta lui Zaharia Vlașca.

– Zaharia!, țipă ea. Tovarășe Zaharia, ajută-mă!

– Lăsați-mă să mă apropii, spune Zaharia Vlașca. Sunt președintele scriitorilor și deputat.

– Nimeni nu se apropie, tovarășe deputat. Rămâneți pe loc.

– Sunt deputat și scriitor emerit al poporului!, țipă Zaharia Vlașca.

– Microbii nu cunosc ierarhia, tovarășe. Nu vă apropiați! Casa este contaminată. Fata, de asemenea.

Butada aruncată de milițian face să-i înghețe sângele lui Zaharia. Milițianul tocmai a spus că microbilor nu le pasă de ierarhie. A spus aceasta în glumă. Zaharia Vlașca știe că este adevărat. Microbii se comportă precum altădată, în haosul presocialist.

– Zaharia dragă, nu mă lăsa să fiu închisă la Microbograd. Te rog, vino cu mine! Fă ceva!

– Plec imediat la București!, țipă Zaharia Vlașca. Nu-ți fie teamă. Te voi scoate de aici. Merg să-l văd pe tovarășul președinte. Curaj!

Adevărul e că lui Zaharia Vlașca îi este teamă. Teamă de microbi. Va pleca îndată la București. Dar nu va pleca pentru a o salva pe Mara Baloș, ci pentru a se îngriji preventiv. E convins că Mara este ciumată. Din moment ce autoritățile procedează atât de radical, au motive să facă aceasta. Autoritățile nu se înșală niciodată.

– Curaj, tovarășă Mara!

Îi întoarce spatele. Își croiește drum prin mulțime. Vrea să-și facă valiza și să plece cât mai repede cu putință.

Din grădina vecină apare, în combinezon, suedeza. Tocmai s-a ridicat din pat. E aproape goală. L-a zărit pe Zaharia. Aleargă către el.

– *Darling*!, țipă ea. E incendiu?

– Mergi mai întâi și te îmbracă, Ulrika, ordonă Zaharia Vlașca. Nu ești în Suedia. Aici e o mănăstire. Mergi și te îmbracă.

– Ce se întâmplă?, întreabă suedeza.

În ajun, a avut o discuție cu surorile pentru că i s-a interzis să doarmă în aceeași cameră cu Zaharia Vlașca. Monahiile nu acceptă

cuplurile. Nici chiar oamenii căsătoriți. Ulrika a protestat. A trebuit să se resemneze.

– Spune-mi ce se întâmplă.

Înaintează cu picioarele goale prin iarba grădinii.

– Mara Baloș e contaminată de ciumă, explică Zaharia. A fost izolată. Se arde totul în casa în care ea a dormit.

– Mara are ciumă?, întreabă suedeza.

– Nu, dragă, e doar contaminată.

– Ce vor face cu ea?

– Autoritățile se ocupă de asta, *darling*. O vor pune în carantină. E normal. Nu te joci cu ciuma. Du-te și te îmbracă. Ne întoarcem la București.

– De unde a luat ciuma?, întreabă suedeza.

– De la Microbograd, *darling*. Du-te și te îmbracă. Plecăm imediat.

– Dar am fost și noi la Microbograd, *darling*. Nu ne-am contaminat?

– Taci și du-te și te îmbracă!, țipă Zaharia.

– Dacă Mara e contaminată suntem și noi, *darling*. Suntem amândoi.

– Taci!, țipă Zaharia. Doar ea este contaminată, noi nu. Ea a intrat clandestin. Nu avea autorizație ca noi.

– Trebuie să spunem că eram cu ea, țipă suedeza. Nu e corect să tăcem. A rămas lângă noi. Tot timpul. Era în mașină cu noi.

– Era pe scaunul din spate, *darling*. Nu complica lucrurile.

După câteva minute, Zaharia Vlașca e gata să plece. Ulrika plânge. Pentru o suedeză, contagiunea și microbii constituie un pericol mai mare ca în Elveția. Suedia este o țară eminamente aseptică. Suedezii vor să trăiască până la adânci bătrânețe. Cu cât ești mai departe de soare și în apropierea Polului Nord, cu atât ești mai însetat de viață lungă. Microbul e ca o foarfecă: taie firul vieții. Nordicii doresc să aibă un fir al vieții foarte lung, kilometri de viață.

Ulrika e revoltată că un deputat comunist ca Zaharia Vlașca ascunde autorităților medicale că au însoțit-o pe Mara Baloș.

– Ce nefericire că am venit în România, *darling*! Din cauza lui Dracula sunt aici. Aveți mulți ciumați în republica voastră populară? Ciuma e frecventă? De ce consulatul român din Statele Unite nu m-a prevenit că există ciumă în Carpați?

– Dacă nu te urci imediat în mașină, plec singur!, țipă Zaharia Vlașca.

Ulrika se așază lângă el. Continuă să-l bombăne.

– Vouă, suedezilor, nu vă pasă de arta de a trăi. Credeți că a trăi înseamnă să tot aduni ani. Suprapunându-i cu torturi aniversare. Unii peste alții. Înaintați în vârstă fără să vă maturizați vreodată. Din această cauză pielea voastră este albă. Nu ajungeți niciodată la maturitate.

– Mi-ai spus că îi adori pe suedezi, *darling*.

– Îi ador. Dar de departe. Îmi înghețați sângele în vene cu infantilismul vostru. Nu mănânc cocă. Mănânc pâine coaptă, fructe coapte. De ce ai țipat cu toată lumea de față că suntem contaminați? E un comportament rațional? Tu știi că, dacă te pun în carantină, riști să nu mai ieși niciodată?

– Ne întoarcem la București?, întreabă Ulrika.

– Tot ceea ce este mai rezonabil de făcut. Ne întoarcem la București. Mergem direct la un specialist. Ne va examina. Un *check-up* complet. Și pe tine. Această cămilă de Mara Baloș a fost în stare să ne transmită microbii. Vom aranja toate acestea la București. Trebuie să sosim cât mai repede cu putință.

– Crezi că suntem ciumați, *darling*?

Ulrika plânge.

– Mergem la Iași. Trimitem mașina cu trenul. Luăm avionul. În câteva ceasuri vom fi la București. Vom fi examinați. Un tratament preventiv nu poate să ne facă rău. Dacă autoritățile au procedat radical, după cum ai văzut, aceasta înseamnă că este grav pentru Mara Baloș. Foarte grav.

LX

Cazul Zaharia

Zaharia Vlașca e în biroul lui Zeus Botarev. E sâmbătă, 31 august, după-amiază.

– Am trăit o poveste incredibilă, spune Zaharia Vlașca. Mă aflam la Agapia. Una dintre însoțitoarele mele de călătorie a fost contaminată de ciumă. S-a ars tot ceea ce a atins. A fost pusă în carantină. Am întrerupt călătoria. M-am întors la București cu avionul. Am făcut un examen medical. Sunt la dumneavoastră pentru că am ceva foarte important să vă spun.

Zeus Botarev e mulțumit. Ordinul pe care l-a dat pentru a o închide pe Mara Baloș în Cetatea Microbilor, ca ea să tacă, e o operațiune reușită.

– Sunt întristat pentru însoțitoarea dumneavoastră din cauza contaminării cu ciumă, spune Zeus. Ați făcut foarte bine că v-ați întrerupt călătoria. E foarte bine și că ați venit să mă vedeți.

– Îmi era teamă să nu fiți plecat în weekend, spune Zaharia Vlașca.

– Serviciul de informații în weekend?, exclamă Zeus Botarev. Una ca asta nu s-a văzut nicicând. Un stat e ca un trup omenesc. Natura ne-a lăsat liberi să ne mișcăm mâinile, picioarele, să închidem ochii ori să ne astupăm urechile. Avem libertatea de a ne folosi după voința noastră de organele inferioare. Nici unul dintre organele principale ale trupului omenesc nu este supus însă voinței noastre. Inima, sistemul nervos, sistemul respirator funcționează independent de voința noastră. Ne-au fost livrate de natură sub sigiliu. Nu ne putem atinge de ele. Nimeni nu poate să-și oprească inima din bătut când vrea și cum vrea. Serviciul de informații al unei națiuni este sistemul nervos și creierul acesteia. Funcționează fără încetare.

Cum aș putea să plec în weekend? Apartamentul meu este aici, lângă birou. Nu mă mișc, practic, niciodată.

Zaharia Vlașca e încântat de cordialitatea cu care este primit. Zeus este, de obicei, mai rece.

Zaharia e îmbrăcat, ca întotdeauna, cu rafinament și eleganță. Stofa costumului său e englezească, mătasea cămășilor e din Asia, batistele, mai ușoare decât puful, sunt din Japonia, pantofii vin din Italia. Poartă pantofi de culoarea tutunului galben. Zaharia nu fumează decât țigări americane. Târăște după el o eșarfă de fum albăstruie și parfumată. A fost văzut mereu în compania unor femei foarte frumoase. Frecventează cabaretele de lux. Gura sa miroase a bomboane și a mentă. Își vopsește părul. Își face manichiura în fiecare dimineață, după un lung masaj facial.

– Pe cine ai mai sugrumat în ultima vreme?, întreabă Zeus. Cum se numește poetul, compozitorul ori romancierul pe care l-ai strâns de gât, Malagambă?

– Glumiți, spune Zaharia Vlașca.

Nu este supărat când i se amintesc poreclele de sugrumător al Literelor, asasin al poeților, satrap al Artelor-Frumoase. E mai degrabă flatat. Faptul de a fi dur înseamnă că servește așa cum se cuvine republica populară și partidul.

– Nu glumesc deloc, spune Zeus. Eram curios pur și simplu să aflu numele ultimului trădător pe care l-ai zdrobit.

– Am venit să vă împărtășesc ceva nespus de grav, spune Zaharia. Sunt mulțumit că treaba legată de ciumă a întrerupt călătoria mea și pot să vă văd astăzi. Dacă nu ar fi avut loc o astfel de întâmplare, aș fi venit luni.

– De cazul Dracula vrei să-mi vorbești?, întreabă Zeus. În zadar! Știu că acest caz te seacă la inimă. Nu pot să dorm din cauza lui Dracula. Am luat hotărârea să-l evacuez pe Teleorman. Castelul Negru va fi transformat într-un frumos *Han al Vampirului*. Circuitul Dracula va dura trei săptămâni. Totul este aranjat.

– Sunt încântat, spune Zaharia. Afacerea vampirului e o mină de aur. Eram sigur că v-ați dat acordul. Dar am o altă treabă. La Microbograd, am descoperit un dușman al poporului, un fascist. Este un scriitoraș. Se numește Decebal Hormuz. L-am cunoscut vag odinioară. A scris în timpul războiului un poem intitulat *Chemare la luptă*. A

fost pus pe note. Era un poem plin de istorie fascistă și anticomunistă. Acest individ trăiește în Cetatea Microbilor sub un nume fals.

– Sper că l-ai denunțat imediat la poliția locală, spune Zeus.

– Nu, răspunde Zaharia. Voiam ca mai întâi să stăm de vorbă despre aceasta.

– Voiai să stai de vorbă cu mine, vicepreședintele republicii? Dar de ce? De astfel de nimicuri se ocupă poliția sătească.

– E vorba de un evadat de la Canalul Morții, spune Zaharia Vlașca. A fost condamnat la douăzeci de ani de muncă forțată.

– Nu e o treabă de vicepreședinte al republicii, spune Zeus. Sunt sigur că vrei să-mi vorbești despre altceva. Intră direct în subiect.

– Individul în cauză n-a vrut să beneficieze de amnistie. A preferat să se ascundă. Adică să-și continue activitățile. I-am adus fotografiile. L-am identificat.

Zaharia Vlașca așază un plic pe biroul lui Zeus.

– Ia-ți fotografiile, Zaharia! Du-le la poliție, și acești bravi oameni îți vor fi recunoscători că i-ai ajutat să aresteze un fascist. Nu au ocazia asta atât de des. Vânatul e tot mai rar. Fasciștii sunt o specie pe cale de dispariție.

– Important e faptul că individul în cauză, numitul Decebal Hormuz, e un poet de un real talent. De un foarte mare talent.

– Nu te mai recunosc, spune Zeus. Afirmi că acest om are talent? Dar, de treizeci de ani, țipi peste tot că nu poți avea talent dacă nu ești înscris în partid. Ai ținut atâtea conferințe explicându-ne că singura literatură valabilă este literatura marxistă. Te contrazici pe tine însuți.

– Deloc, spune Zaharia Vlașca. Am făcut ocoluri în expozeul meu pentru că ceea ce vreau să vă spun este foarte grav. Iată despre ce este vorba: Decebal Hormuz trăiește la Microbograd de douăzeci și opt de ani. Castelul Negru se află la câțiva kilometri de acolo. Am studiat în profunzime, științific, operele lui Teleorman. Le-am admirat întotdeauna. Dar am profunda convingere că nu el este autorul acestora.

– Cine atunci?

– Decebal Hormuz, individul de care v-am vorbit.

– Ceea ce îmi spui este incredibil. Mă interesează nespus. Continuă. Bine ai făcut să vii să vorbim despre acest subiect. Presupui, așadar, că nu Teleorman este adevăratul autor al cărților?

– Sunt președintele scriitorilor, spune Zaharia Vlașca. Eu însumi sunt scriitor. Literatura este domeniul meu. Ca scriitor, am considerat întotdeauna cazul Teleorman ca fiind unul foarte special. Chiar straniu. M-a intrigat. Desigur, e foarte frumos să poți să afirmi, cu toată tăria, că mama ta este Armata Roșie și că tatăl tău este Partidul Comunist. Nici cei mai răi dușmani ai societății noastre nu pot să conteste că această paternitate ar fi adevărată. Partidul Comunist și Armata Roșie l-au conceput pe Teleorman. În sensul propriu al termenului. Teleorman este singurul comunist din lume care poate afirma că mama sa este Armata Roșie, și tatăl său este Partidul Comunist. Cu toate acestea, am avut mereu bănuieli în privința lui Teleorman. Este incapabil să fi creat uriașa și geniala sa operă. Altcineva scrie în locul său.

– Ai dovezi?, întreabă Zeus.

– Nu există probe materiale. L-am supravegheat pe Teleorman vreme de doi ani. Am plasat-o pe Mara Baloș în preajma sa. E una dintre fostele mele secretare. L-a supravegheat zi și noapte. Are aceleași convingeri. Nu Teleorman își compune cărțile.

– Mara Baloș a stat la castel vreme de doi ani?, întreabă Zeus.

– Doi ani.

– Și n-a reușit să obțină nici cea mai mică dovadă?, întreabă Zeus. În doi ani de coabitare, afli cu duiumul. De ce nu a aflat?

– E cu neputință să constitui fie și cea mai mică dovadă împotriva lui Teleorman. Modul său de lucru îl face invulnerabil. Are o metodă cu totul specială. E dreptul său. Sunt scriitori care scriu în picioare, ca Victor Hugo. Alții culcați, ca Marcel Proust. Alții creează versuri plimbându-se. Dar modul în care Teleorman lucrează este o acuzație în sine. Se închide din când în când în biroul lui. Face aceasta când te aștepți cel mai puțin. Își blindează ușile cabinetului de lucru. Le ferecă. Rămâne de unul singur și-și dictează cărțile pe bandă magnetică. Nimeni nu-l vede, nici nu-l aude. După câteva zile, dă dactilografelor înregistrările. Nu are nici hârtie, nici creioane. Nici o notă. Totul e pe bandă.

– Sunt atâția scriitori care n-au scris nimic cu mâna lor, spune Zeus. Socrate n-a scris nimic. Hristos n-a scris nimic nici El. Evangheliile există. Nimeni nu L-a văzut pe Hristos scriindu-le ori dictându-le. Totuși, El este autorul acestora.

– Evangheliile sunt semnate. Au patru autori. Evangheliștii, fie că sunt Luca, Ioan ori Marcu, nu au făcut decât oficiul de secretari. Vrei să spui că autorul cărților lui Teleorman e secretara care copiază benzile magnetice?

– Nu, tovarășe Zeus. Mă înțelegeți bine. Hormuz îi scrie cărțile lui Teleorman. Am analizat materialul literar folosit. Toate peisajele descrise de Teleorman sunt cele în care a trăit Decebal Hormuz. Teleorman n-a copilărit niciodată la munte. Hormuz, da. În cărțile lui Teleorman e vorba de munte, de râuri precum Ozana, de păduri de brad ca cele din Neamț. Totul, în opera lui Teleorman, pledează împotriva lui Teleorman.

– Ceea ce-mi spui sunt teorii literare, tovarășe deputat. Avem nevoie de dovezi. Ai?

– Nici una.

– În acest caz, trebuie să te resemnezi în a crede că Teleorman își scrie operele.

– E foarte periculos să fac aceasta. În două luni, Teleorman va primi Premiul Nobel pentru Literatură. Primul Premiu Nobel decernat vreodată unui român. Gloria clasei proletare române. Dacă se descoperă că Teleorman este un escroc, după ce va obține Premiul Nobel, va fi rușinea României, rușinea clasei proletare și a tuturor țărilor socialiste. Avem datoria să fim severi. Cazul lui Șolohov a făcut o nedreptate imensă literaturii sovietice. După ce Șolohov a primit Premiul Nobel s-a aflat că autorul romanului *Donul liniștit* era Feodor Dmitrievici Kriukov. Rusia Sovietică e o țară uriașă și puternică. E un colos. Rusia sovietică poate suporta asemenea lovituri. Dar România, dacă i se întâmplă aceasta, va cădea zdrobită. Suntem o țară mică.

– Ai făcut foarte bine că ai venit să vorbim. Îți sunt, pentru aceasta, veșnic recunoscător. Dacă supozițiile tale se adeveresc, Republica Populară Română se îndreaptă către o mare primejdie. Foarte mare. Bănuielile tale sunt motivate. Un cetățean trebuie să fie întotdeauna vigilent. Ai responsabilitatea tuturor scriitorilor, căci tu ești președintele acestora. Îți pun o întrebare: gelozia nu e cumva amestecată în bănuielile tale?

– Bineînțeles că da, spune Zaharia. Aș fi ipocrit să neg aceasta. Aș fi preferat să fiu eu cel care va primi Premiul Nobel, și nu Teleorman. E o invidie firească.

– Te felicit pentru sinceritatea ta. E o imensă plăcere să întâlnesc tovarăși atât de curați ca tine. Lasă-mi fotografia. Am mijloacele de a afla probe. Îmi asum. Dacă este necesar, voi mobiliza toate forțele de care dispun. În ceea ce te privește, continuă și vino să mă vezi cât mai des cu putință pentru a mă ține la curent. Cine altcineva în afară de tine mai împărtășește aceste bănuieli?

– Mara Baloș e convinsă și ea că Hormuz îi scrie cărțile lui Teleorman.

– Și, în afară de tine și de Mara Baloș, cine altcineva mai împărtășește aceste bănuieli?

– Suedeza care a făcut fotografiile a ghicit, cu siguranță, și ea ceva.

– Mulțumesc, tovarășe Zaharia Vlașca! Adevărații prieteni la nevoie se cunosc. Ai mirosit această primejdie pentru România și ai venit să-mi vorbești despre ea. Contează pe mine. Vom afla adevărul. Așa cum am făcut-o și mai înainte.

LXI

Liniștea de sâmbătă

Zeus Botarev e iritat nespus de vizita lui Zaharia Vlașca. Îl cunoaște perfect. Zaharia e un om fără nici o valoare. Partidul îl folosește deoarece chiar deșeurile și reziduurile sunt utile. Dialectica materialistă cere să fie folosiți dușmanii înșiși. Aceasta nu înseamnă, totuși, să-i iubești. Zeus Botarev nu-l iubește pe Zaharia. Partidul cheltuie prea mulți bani cu acest personaj. În timpurile în care e atâta nevoie de devize, s-au cheltuit sume colosale pentru a-i fi traduse și tipărite cărțile lui Zaharia Vlașca în toate limbile pământului. Cu banii înghițiți în publicarea peste granițe a cărților lui Zaharia, s-ar fi putut construi mai multe autostrăzi. Răutatea lui Zaharia împotriva lui Teleorman nu este provocată decât de invidie. Ar fi vrut să obțină Premiul Nobel, el, Zaharia Vlașca. Zeus își amintește de cazul Șolohov. Oamenii vor începe încă din 1929 să publice în URSS articole în care afirmau că autorul romanului *Donul liniștit* era Kriukov. Stalin a ordonat să fie publicat în *Pravda*, pe 29 martie 1929, un editorial în care se spunea că cei care negau că Șolokov era autorul *Donului liniștit* erau dușmanii clasei proletare. Polemica a încetat. El, Zeus, nu poate face același lucru. A închis-o pe Mara Baloș în Cetatea Microbilor.

Îl cheamă pe doctorul Moscovici.

– Luați loc, dragă doctore, luați loc.

– E ceva grav?, întreabă doctorul.

E cel mai bun cardiolog din București. Îngrijește inimile tuturor membrilor din biroul politic. E la curent cu toate tehnicile moderne privitoare la funcționarea inimii. Pentru el, inima este un motor de pompare și irigare. E inima demitizată a secolului al XX-lea.

– Inima mea e foarte bine, doctore. Vă era teamă că sunt bolnav? Sunt mișcat. Vă cer iertare că v-am făcut să veniți atât de repede. E vorba de inima altcuiva.

– Nu înțeleg, spune doctorul.

– Nu v-am chemat pentru inima mea, ci pentru cea a unuia dintre tovarășii mei. Îl îngrijiți de multă vreme pe Zaharia Vlașca?

– Dintotdeauna, răspunde doctorul Moscovici.

– Inima lui e în regulă?

– Funcționează admirabil, răspunde doctorul Moscovici. Pentru vârsta dumnealui, are o inimă admirabilă.

– Cu adevărat?, se miră Zeus Botarev. Inima lui Vlașca funcționează bine?

– Nemaipomenit de bine. Vă miră una ca aceasta?

– Bineînțeles că mă miră, spune Zeus. E chiar incredibil. Cum poate inima unui om care face atâtea prostii să funcționeze normal? Știți că se află într-o situație imposibilă. Mă neliniștesc pentru el. Vreau să-l salvez. E atât de dur să-ți execuți un fost tovarăș, să fii obligat să-l condamni la moarte...

– Ce-a făcut?, întreabă doctorul Moscovici.

– E atât de grav, că nu am curajul să-ți spun. Vreau să-l salvez de închisoare și de la moarte. Va fi arestat dintr-un moment în altul. Am făcut totul pentru a-l salva. Acum, răul s-a petrecut. Eu și dumneavoastră, care îl iubim, suntem obligați să-l înscriem la rubrica dragilor noștri dispăruți.

– Mă așteptam la orice, în afară de aceasta, spune medicul.

E îngrozit. Știe că, de fiecare dată când o înaltă personalitate cade, atrage în căderea ei familia, prietenii, medicul, frizerul, șoferul. În dictaturi, omul nu se ridică de unul singur în ierarhia socială. E mereu într-un grup care ia puterea. Când cade, atrage în căderea sa grupul căruia îi aparține, așa cum o statuie care cade atrage piedestalul său.

– Zaharia Vlașca tocmai a ieșit din biroul meu, spune Zeus. Poate l-ați întâlnit când ați venit. A căzut în genunchi implorându-mă să-l salvez, dar cine poate salva un om care pretinde că are dreptate și că partidul greșește?

– Crede că partidul greșește?, exclamă doctorul Moscovici.

– Mai rău decât atât. Mi-e milă de el. A adus în trecut mari servicii țării. A exterminat, dacă se poate spune astfel, de unul singur toa-

tă inteligheņția țării. A făcut să dispară poeți, romancieri și pe toți artiștii vechiului regim. Putem, doctore, să-l salvăm împreună?

– Aveți o idee?, întreabă medicul.

– Mergeți imediat la Zaharia Vlașca. Prefaceți-vă că-i faceți o vizită neașteptată. O să-l aflați arătând nespus de rău. Cu siguranță. În starea în care se află, nu poate să arate decât rău. Îl luați cu dumneavoastră la spital. Îi faceți un examen complet. Radiografii, radioscopie, cardiogramă, analizele. Toate analizele. După examen îl anunțați că suferă de o boală foarte gravă de inimă. Sărmanul își închipuie că are o inimă. Nu are. Are o piatră în loc de inimă. Principalul e că-și imaginează că are una. Îi spuneți că este foarte bolnav. Îi spuneți că e gata să moară. Ați înțeles?

– Am eu dreptul să-i spun una ca aceasta?, întreabă doctorul.

– E o minciună, desigur, spune Zeus Botarev, dar sunteți medic. Un medic are datoria să-l mintă pe bolnavul său pentru a-l ține în viață. Spunându-i lui Zaharia Vlașca că e bolnav, îl salvați de la moarte. Îndepliniți nobila sarcină a oricărui medic: salvarea unei vieți omenești.

– Dacă e pentru a-i salva viața, voi spune bucuros o astfel de minciună. Dar cu ce vă ajută?

– E foarte simplu. Îi veți prescrie să meargă imediat la țară. Are nevoie să stea în natură. Are o casă foarte frumoasă la Predeal. Să plece astăzi. Ieșind de aici, secretarul meu vă va da adresa a două infirmiere. Sunt femei care lucrează în serviciile mele. Ele îl vor însoți pe Zaharia Vlașca în casa lui de la țară. Îl vor supraveghea zi și noapte, luându-i pulsul din jumătate în jumătate de oră. Îi veți spune că inima lui poate să se oprească în orice clipă. Trebuie să rămână așezat pe spate. Să stea în pat. N-are dreptul nici să scrie, nici să citească, nici să se uite la televizor, nici să asculte la radio. Infirmierele vor trebui să interzică orice vizită și să se abțină să-i vorbească. Orice oboseală îi poate fi fatală.

– Un astfel de regim îl va ucide în câteva zile, spune doctorul.

– Ați spus în câteva zile?

– Exact.

– Sunt câteva zile câștigate pentru sărmanul Zaharia Vlașca. Dacă nu va face aceasta, va muri în noaptea asta ori mâine.

– E atât de grav?

– Vă va antrena în căderea sa, doctore. Nu v-a spus niciodată despre complotul pe care îl pregătea? Sunt sigur că v-a spus. Cel mai bun prieten al oricărui om este doctorul inimii sale. Și dumneavoastră sunteți medicul inimii lui. V-a vorbit de crima pe care o urzea?

– Vă jur că nu!, spune doctorul.

– Nu vă cer să-mi spuneți adevărul. Anchetatorii vă vor cere aceasta. Le veți spune ceea ce știți. Acum, mă grăbesc. Vă las cu conștiința dumneavoastră.

– Îl trimit chiar în această seară la țară, spune medicul. Secretariatul dumneavoastră a primit ordin să-mi dea numele infirmierelor?

– Bineînțeles, spune Zeus. Și veți fi de acord că este de preferat pentru sărmanul Zaharia să aibă infirmiere experimentate ale poliției. Nu se știe niciodată ce se poate întâmpla.

– N-aș putea să știu cu adevărat ce-a făcut?

– Vă voi spune într-o zi, zice Zeus Botarev. Mă tem că dacă vă spun acum veți refuza să vă ocupați de el. E cumplit ce a făcut. De neiertat. La revedere, doctore!

Abia ce medicul Moscovici a ieșit, că în biroul lui Zeus Botarev intră un tânăr nespus de chipeș.

– E mult timp de când nu te-am mai văzut, Calostian. Tot călău de inimi?

Calostian nu e foarte înalt, dar chipul său este arătos. Are ochi negri, uriași, de culoare măslinie, părul des, precum coama leilor. Dinții săi sunt mici, drepți ca dinții unei femei.

– Uită-te la această fotografie, spune Zeus. Ai cunoscut-o?

Calostian privește fotografia Ulrikăi Olaf. E un examen minuțios și aprofundat de cunoscător. După câteva ocheade aruncate asupra fotografiei, Calostian va putea să facă portretul complet al Ulrikăi. Să spună cum vorbește, ce mănâncă și ce bea și care sunt gusturile sale în materie de dans, muzică și rochii. Calostian e cel mai mare specialist al poliției în materie de femei. E tehnicianul poliției. A ajuns la o asemenea virtuozitate, că poate face portretul robot al unei femei, dacă i se dă doar pudriera, rujul ori agenda acesteia. Poate să o facă atât de științific, așa cum prin anatomia comparată și corelația formelor Cuvier a reconstituit imensul mamut preistoric după un foarte mic fragment de os descoperit.

– E fata care iese cu Zaharia Vlașca, spune Calostian. Am întâlnit-o în cluburile de noapte. E o intelectuală. Ce trebuie să fac cu ea?

– Mergi și caut-o imediat, spune Zeus. O iei la mare ori la munte. Te va urma peste tot. E o femeie. Nici una nu-ți rezistă. Doresc să fie retrasă din circulație. O retragere totală. Să se consacre pe de-a-ntregul ție. Să nu scrie și să nu dea telefon familiei. Să uite de toată lumea. Când retragerea ei nu va mai fi necesară, îți voi face un semn și o vei lăsa.

– Nu aveți nimic special de aflat de la ea?

– Să tacă, atâta tot, spune Zeus. Nu ai altceva de făcut, nu-i așa?

– Nimic altceva. Mă ocup de Ulrika. Vă las fotografia. Nu mai am nevoie de ea.

Călăul inimilor poliției pleacă. Precum cardiologul. Zeus Botarev a aranjat rapid două chestiuni legate de inimă și de tăcere. Se uită la ceas: e ora 6 seara. Sâmbătă, 31 august 1974.

LXII

Închisoarea-automobil

Sâmbătă, 31 august 1974, o mașină-penitenciar se oprește în fața comandamentului de la Microbograd. Doi polițiști din brigada specială de transporturi arestați se îndreaptă către biroul colonelului Aron. Poartă uniforme negre.

– Am venit pentru livrarea arestatului Leonid Limitrof, spune unul dintre polițiști.

Așază cererea de transport pe masa colonelului.

– Ați venit să-l luați pe Limitrof?

– Exact.

– Pentru a-l duce unde?

– La București. Trebuie să-l livrăm mâine, duminică, înainte de ora 8 dimineața. Vom conduce toată noaptea. Unde îl putem găsi? E departe închisoarea de aici?

– Leonid Limitrof nu este la închisoare, explică colonelul Aron. E directorul depozitelor farmaceutice. E arestat la domiciliu.

– Adevărat?, spune polițistul. Aceasta ne încurcă oarecum. Nu transportăm decât deținuți. Poate să fie director aici. De îndată ce mi-l livrați, va fi arestat. Nu luăm alte categorii de pasageri. Mașina noastră este o închisoare-automobil. Dați ordin să ni-l aducă?

Colonelul Aron îi invită pe cei doi cărăuși de arestați să ia loc. Dă ordin prin telefon. Cere să fie adus Limitrof. Să ia o valiză, căci va fi o călătorie lungă. Îi dă cinci minute pentru a se prezenta la direcție.

La ora 7 fără un sfert, Decebal Hormuz intră în închisoarea-automobil.

Se numește petroleuză. Sunt foste mașini blindate care serveau la transportul fondurilor societăților petroliere din România. De

la naționalizarea companiilor petroliere, *petroleuzele,* mașinile blindate au fost date poliției, care le-a prefăcut în mașini-penitenciar.

– Intră, tovarășe, spune unul dintre polițiști. O să te simți aici în largul tău. Ca o piatră prețioasă, ca o perlă într-un seif. În furgoanele noastre ești la adăpost de orice primejdie. Chiar dacă mașina arde, arestații care se află înăuntru sunt scoși din aceasta fără nici cea mai mică arsură.

Cei doi polițiști sunt robuști. Poartă tunici negre de piele. Au stele roșii pe epoleți și pe caschetă. Stele roșii emailate. Vorbesc fără răutate. Își cer scuze față de Hormuz.

– Dezavantajul în închisorile noastre automobil e că vă vom lega. Nu se poate altfel. O facem pentru securitatea arestatului. În interiorul petroleuzei totul este legat. Priviți. Gălețile igienice sunt legate. Urciorul cu apă, asemenea. Totul este metalic. Totul este legat. Dacă furgonul se răstoarnă, sunteți ținut pe loc de lanțuri ca de o centură de siguranță. Lanțurile sunt șansa dumneavoastră.

– Sunt mâhnit de ce vi se întâmplă, tovarășe Limitrof, spune colonelul Aron. Credeam că e vorba de o farsă. O farsă de prost gust. Dar o farsă. L-am dojenit pe locotenentul Samuel pentru faptul că v-a arestat prima oară. Când am primit ordin de la București de a vă ține în stare de arest și fără interogatoriu, mi-am dat seama că nu era vorba de o farsă. Nu știm ce vi se reproșează. Ni s-a spus să nu vă întrebăm nimic. Păstrăm, în orice caz, o foarte frumoasă amintire șederii dumneavoastră printre noi, la Microbograd. Vom continua, mai cu seamă, să îngrijim orhideele pe care le-ați sădit pe antenele de radio și de televiziune, pe paratrăsnete și pe stâlpii de telegraf. De fiecare dată când vom vedea o orhidee, ne vom gândi la dumneavoastră. Călătorie plăcută, tovarășe Limitrof!

Colonelul Aron e sigur că Limitrof nu este arestat cu adevărat. Dacă este transportat de furgonul celular, aceasta se face pentru a nu-l compromite. Colonelul Aron are convingerea că Limitrof este un agent secret de primă clasă. Altfel, nu ar fi rămas la Microbograd timp de douăzeci și opt de ani. E sigur că-l va întâlni cândva pe Limitrof cu un alt nume și într-un alt loc. Din această cauză își ia rămas bun de la el cu prietenie. Petroleuza n-a rămas la Microbograd decât o jumătate de oră. Decebal Hormuz a fost legat pe bancheta metalică. S-a închis ușa. O ușă dublă. Exact ca cea a

seifurilor vechi. E o mică luminiță. De miercuri, 27 august, Decebal Hormuz trăiește în fiecare zi o surpriză. Surprizele sunt evenimente ce scapă logicii. Nu încearcă să înțeleagă de ce a fost eliberat. Pentru ce a fost arestat din nou și pentru ce a fost pus în închisoarea-automobil. Hormuz nu știe nici ce s-a întâmplat cu Teleorman. Mașina-închisoare circulă cu viteză. Hormuz își închipuie drumurile mici și întortocheate pe care trece. Pentru a scăpa de prezent, Decebal Hormuz se gândește la istoria Sfântului Ioan Damaschin. E o istorie frumoasă. Ca toate celelalte din *Legenda Aurea*. Sfântul Ioan Damaschinul era un înalt funcționar din Siria. Deținea, pe lângă sultan, un post echivalent cu cel de prim-ministru. Sultanul l-a acuzat într-o zi de trădare. I-a tăiat mâna dreaptă vizirului său și l-a aruncat în închisoare, poruncind să-l spânzure a doua zi dis-de-dimineață. În timpul nopții, Sfântul Ioan Damaschin a început să vorbească cu Maica Domnului, cum se întâmplă adesea poeților și tuturor credincioșilor. I-a spus: „De ce ai îngăduit să mi se taie mâna? Tu ești Împărăteasa cerurilor și Maica lui Dumnezeu. Poți să faci orice minune vrei. Puteai să faci să nu mi se taie mâna. Poți chiar să ceri să fie căutată mâna tăiată și să o lipești de brațul meu. Ca și când n-ar fi fost tăiată niciodată. Dacă faci această minune, am să-ți scriu în fiecare zi poeme. Până la moartea mea." Se spune că Maica Domnului a fost mișcată de cuvintele sfântului. A coborât din cer, a intrat în celula condamnatului și i-a lipit la loc mâna tăiată. A doua zi, atunci când călăul a sosit să-l spânzure, a observat minunea cu mâna și l-a înștiințat pe sultan. Sfântul Ioan Damaschinul a fost grațiat. N-a mai vrut să fie vizir și prim-ministru. S-a retras la o mănăstire și și-a încheiat viața scriind în fiecare zi poeme pentru Maica Domnului.[1]

Decebal Hormuz e convins că o astfel de minune poate să i se întâmple oricărui om. Chiar și lui. Maica Domnului poate să oprească închisoarea-automobil, să-l elibereze pe el, Decebal Hormuz, și să-l ia cu ea la cer ori să-i dăruiască un loc de ședere în țara minunilor, patrie a tuturor poeților. Gândindu-se la toate aceste lucruri, Decebal Hormuz adoarme. A adormit imediat. De foarte multă vreme n-a avut o noapte atât de liniștită. Când se trezește,

[1] Sfântul Ioan Damaschinul, *PG* 94, col. 451-459.

mașina-închisoare este oprită. Ușa este deschisă; cei doi polițiști în haine de piele neagră îi scot lanțurile.

– Toată lumea jos!, țipă unul dintre polițiști. Capăt de linie. Suntem la București.

Decebal Hormuz coboară. E într-o curte. Clădiri înalte în toate părțile. Un funcționar în civil îl invită să-l urmeze.

– Treci repede pe la baie. Ai tot ce-ți trebuie. Bărbierește-te și fă-te frumos. Într-o jumătate de oră vor veni după tine.

– Unde suntem?, întreabă Decebal Hormuz.

E într-un culoar cu uși numerotate.

– Ești la Ministerul Agriculturii, spune funcționarul. Intră aici la dreapta. E apartamentul intendentului. A pus la dispoziția ta baia.

După nici zece minute, Hormuz este căutat. Sunt alți funcționari civili. E dus într-un birou. Pe jos e mochetă, iar scaunele sunt acoperite. În spatele biroului e așezată o persoană în vârstă. Trebuie să fie un director. Îi citește formularul de interogatoriu. Decebal Hormuz stă în picioare. Nu a fost invitat să ia loc. Funcționarul care îl interoghează e prost-dispus. Decebal Hormuz înțelege de ce. Pentru că e duminică. A fost silit să vină la această oră matinală la minister, special pentru el. Decebal Hormuz își dă seama că se află, cu adevărat, în clădirea unui minister. Ministerele seamănă toate între ele. Hormuz nu crede totuși că e la Ministerul Agriculturii. Nu există nici un motiv să fi fost adus la Ministerul Agriculturii. Se află, probabil, la Ministerul Sănătății ori la cel de Interne. Sau într-o altă clădire a poliției.

– Nume: Limitrof. Prenume: Leonid. Născut pe 15 septembrie 1925. La Cetatea Albă, Basarabia, URSS. E adevărat?

– Adevărat, răspunde Decebal Hormuz.

E obișnuit să dea numele de Limitrof.

– Ai bani la tine?

– Nu.

– Aur, opere de artă, devize străine, scrisori, documente. Ai ceva din toate acestea la tine?

– Nu, răspunde Decebal Hormuz.

– Dezbracă-te și treci în camera alăturată pentru inspecția fizică.

Decebal Hormuz trece în camera alăturată. Sunt doi oameni. Polițiști în civili. Îl controlează. Nu-i cer să se dezbrace. Îl conduc din nou înaintea funcționarului cu formularul. Unul dintre ei spune:

– Nimic de semnalat.

– Ai familia în străinătate?, întreabă funcționarul în vârstă.

Nici măcar nu-l privește pe Hormuz. Citește întrebările sale. Nu ascultă răspunsurile.

– Nu am familie în străinătate.

– Ai prieteni în țările occidentale? Corespondezi cu ei? Primești colete de la ei?

– Nu am pe nimeni în străinătate.

– Care e originea ta socială?

– Proletar, răspunde Hormuz.

– Ce meserie avea tatăl tău?

– Muncitor.

– Ai familie, mamă, tată, frate, soră, soție, copii?

– N-am pe nimeni.

– Semnează aici.

Decebal Hormuz aruncă o ocheadă pe formularul ce i se dă să fie semnat.

– Semnează, nu ai timp de citit. Sunt șaisprezece pagini. Trebuie să fie gata în trei minute.

Decebal Hormuz semnează cu numele său de Leonid Limitrof.

– Ce mai aștepți?, îl întreabă funcționarul.

– Nimic, răspunde Hormuz.

– Valea atunci, dacă nu mai aștepți nimic! Păstrează dublura declarației tale. În avion îți va fi cerută. Mașina care te va duce la aeroport e afară. Grăbește-te!

După o jumătate de oră, Decebal Hormuz se află în cabina de clasa întâi a avionului București-Paris. E duminică, 1 septembrie, ora 8 dimineața.

LXIII

Dispariția lui Leonid Limitrof

Duminică, 1 septembrie. Ora 8 și jumătate dimineața. Zeus Botarev e în biroul său. A dat ordin să-i fie adus Leonid Limitrof de la Microbograd și să fie cazat în Palatul Conducătorilor. Exact cum l-a instalat în urmă cu douăzeci și opt de ani, când l-a adus de la Cernavodă, de la Canalul Morții, în compania lui Dracula Teleorman. Zeus Botarev a solicitat, în ajun, ca Leonid Limitrof să-i fie prezentat în cursul dimineții. Se grăbește să-l vadă. Botarev a fost mișcat de denunțul pe care Decebal Hormuz l-a făcut, preferând să meargă la închisoare poate pentru totdeauna decât să distrugă cariera fratelui său siamez, Teleorman. De când i s-a povestit scena nocturnă de la Castelul Negru, Botarev are o părere foarte bună despre Decebal Hormuz.

– Leonid Limitrof nu mai este la Microbograd, spune Iustinian Protopopescu.

– Nu te înțeleg, răspunde Botarev. Cum poate să nu mai fie acolo? Dacă nu este acolo, înseamnă că se află în drum spre București. Am ordonat ieri seară să-mi fie adus.

– A dispărut, spune Iustinian Protopopescu.

În ciuda celor 60 de ani ai săi, Iustinian Protopopescu stă drept. E foarte elegant. E rece și precis. E unicul colaborator al lui Zeus Botarev care îndrăznește să-l privească în ochi și care nu i se adresează cu „tovarășe", numindu-l „domnule". Protopopescu a fost director al serviciilor secrete în fostul regim. Oficial, e mort. În realitate, e brațul drept al lui Zeus Botarev. A avut câteva cerințe pentru a accepta să rămână în viață și a colabora cu Zeus. N-a vrut să ia un alt nume. Se numește Iustinian Protopopescu, ca întotdeauna. Zeus a fost de acord cu cererea sa. Cu atât mai mult cu cât Protopopescu,

prin funcțiile sale, nu are ocazia să se întâlnească cu cineva în afara serviciului. Dacă continuă să se numească Iustinian Protopopescu, e doar pentru el, căci altora nu le pasă de prezența sa în acest loc.

– Spuneți că a dispărut? E cu neputință să dispară. Lămuriți-mă.

– Colonelul Aron, comandantul de la Microbograd, mi-a confirmat prin telefon că Leonid Limitrof a dispărut. Nu poate să ni-l trimită, cum ați ordonat. Ieri, sâmbătă, la ora 18.30, un furgon celular l-a luat pe Leonid Limitrof. Polițiștii brigăzii de transporturi deținuți au dat bonul de recepție regulamentar la predarea lui Limitrof.

– N-ați luat legătura cu brigada de transporturi deținuți, domnule Protopopescu?

– Bineînțeles că am făcut aceasta, domnule, răspunde Protopopescu. Brigada de transporturi deținuți l-a livrat pe Leonid Limitrof serviciului de schimburi externe al Ministerului Agriculturii!

– Limitrof a fost livrat Ministerului Agriculturii? Cum naiba? Au înnebunit?

– Ministerul Agriculturii l-a cerut la Microbograd.

– Limitrof e la București?

– Mă îndoiesc că mai este, domnule. Ministerul Agriculturii l-a trimis pe Leonid Limitrof la aeroport și l-a îmbarcat în avionul de Paris. Am dat instrucțiuni să fie întârziat zborul. Știam că țineți mult la acest lucru. Dacă oamenii noștri au reușit să întârzie zborul, Limitrof va fi adus aici dintr-o clipă în alta. Am ordonat să fie debarcat.

– La ce oră este plecarea spre Paris?

– La ora 8 fără zece. Era 8 fără un sfert când am sunat.

– Nu aveți rezultatul, domnule?, țipă Zeus Botarev. Credeți că putem da de Leonid Limitrof în timp ce zboară spre Paris?

– Mă tem că da, domnule, răspunde Protopopescu. Era mult prea târziu pentru a opri avionul. Am făcut tot ceea ce era cu putință de făcut. Vreți să verific dacă avem un răspuns de la aeroport?

– Faceți-o, domnule, răpunde Zeus Botarev.

Pentru prima oară în viața sa Zeus Botarev este învins. Public. Ca un luptător în ring.

– Avionul de Paris a decolat înainte să poată fi coborât Leonid Limitrof. Tentativa de a întoarce avionul pe aeroport a eșuat. A fost făcută mult prea târziu.

Zeus Botarev își ia capul rotund între mâini. Are coatele sprijinite pe birou. Își ține capul în mâini ca și când ar fi retezat. Iustinian Protopopescu îl privește cu milă.

– La ce oră trebuie să sosească avionul la Paris?, întreabă Zeus.

– Cu puțin înainte de prânz, răspunde Protopopescu. Dacă ar fi fost prevăzute escale, l-aș fi debarcat pe Limitrof. Din nefericire, e un zbor fără escală. Un zbor fără escală e ca un drum fără ieșire. Mai cu seamă în cazul dat.

– Domnule Protopopescu, vreți să faceți investigațiile necesare și să-mi spuneți ce s-a petrecut?

După un sfert de oră, foarte distinsul Iustinian Protopopescu e în poziție de drepți înaintea biroului lui Zeus. Zeus nu-l invită să ia loc. Sunt de forțe egale. Iustinian Protopopescu știe, din postul său, aproape tot ceea ce știe Zeus. Nu-i arată aceasta niciodată. Protopopescu știe dintru început că șeful său, foarte sobrul Zeus Botarev, e al treilea frate siamez. Teleorman, Hormuz și Zeus sunt una și aceeași persoană. Persoana care va trebui să primească Premiul Nobel pentru Literatură peste două luni. Dispariția lui Decebal Hormuz este, pentru Zeus Botarev, mai gravă decât o boală. E moartea unei părți a trupului său.

– Vă ascult, spune Zeus Botarev.

– Nu sunt nereguli, spune Iustinian Protopopescu. Leonid Limitrof a fost expatriat conform regulilor și dispozițiilor în vigoare.

– Nu există vinovați?

– Nici un vinovat, răspunde Protopopescu. Ar fi, eventual, de făcut un reproș.

– Cui, domnule?

– Ar fi, eventual, de făcut un reproș Ministrului Agriculturii, lui Uris Mogyros.

– Ce i se poate reproșa?

– A condus operațiunea foarte rapid, spune Protopopescu. Dar a condus-o corect. Fără bravadă. Nu știu dacă vom putea să-i reproșăm că a rezolvat o treabă foarte rapid. În general, e o calitate să faci un lucru rapid. Uris Mogyros a lucrat foarte rapid.

Iustinian Protopopescu își consultă notele. Adaugă:

– Ministrul Uris Mogyros a reglat rapid livrarea lui Leonid Limitrof, pentru că a avut șansa să se afle la Paris. E într-o călătorie

privată cu soția. L-am avut la telefon în urmă cu cinci minute. Nu se îndoiește de catastrofa pe care a declanșat-o. E mulțumit de el. Vă trimite salutările sale.

– Cine este cumpărătorul lui Leonid Limitrof? V-a fost spus numele?

– E primul lucru pe care l-am întrebat, răspunde Protopopescu. Dacă Limitrof avea o soră, o mamă ori o soție în străinătate și dacă ar fi fost cumpărat de familia sa, nu ar fi fost o problemă. Ar fi fost o chestiune domestică, familială. O treabă de căldură animală. Orice animal, oricât de feroce ar fi, dorește să simtă corpul puilor săi lângă el, când este mamă. Cu oamenii se întâmplă la fel. Membrii familiei se simt mai liniștiți când se află împreună.

– Nu e o chestiune de familie?, spune Zeus Botarev. Mă îndoiam. Cine e cumpărătorul?

– Un avocat american. Se numește Stelian Flondor. Un mare avocat. Nespus de bogat. Brigada ultimelor sacramente mi-a comunicat suma averii sale. Vreți să vă vorbesc despre asta?

– Îl cunoaște pe Limitrof?, întreabă Zeus.

– Stelian Flondor a acționat ca avocat. L-a cumpărat pe Leonid Limitrof pentru unul dintre clienții săi. Clientul se numește Horia Moldovan. E supranumit colosul tropicelor.

– Horia Moldovan?, țipă Zeus Botarev.

Își amintește de cazul de la Cernavodă. Decebal Hormuz a refuzat să-l urmeze pe Dracula dacă cei patru prieteni nu erau eliberați. Zeus Botarev, care se afla în turneu de inspecție la Canalul Morții, a făcut ca cei patru co-deținuți din celula lui Decebal Hormuz să fie eliberați. El a ușurat munca. Botarev își aduce aminte că cei trei co-deținuți ai lui Hormuz au fost împușcați de o patrulă de miliție, la puțin timp după falsa lor evadare. Unul singur a supraviețuit. A supraviețuit mulțumită infirmității sale. Era orb. Se numea Horia Moldovan. Zeus Botarev a urmărit mai apoi cariera vertiginoasă a orbului Horia Moldovan pe continentul latino-american, unde a făcut avere mulțumită speculațiilor funciare.

– Horia Moldovan nu este cumpărătorul!, țipă pe neașteptate Zeus.

– De ce credeți că Horia Moldovan nu poate fi cumpărătorul?, întreabă Protopopescu.

– Sunteți sigur că Stelian Flondor a acționat exclusiv ca avocat?

– Aștept alte informații, răspunde Protopescu. Știu din chiar gura lui Uris Mogyros că Horia Moldovan a plătit cei 15000 de dolari, ocupându-se și de celelalte cheltuieli. Stelian Flondor a condus tranzacțiile cu ministrul nostru al Agriculturii. Ținea nespus la faptul ca Leonid Limitrof să le fie livrat astăzi cel târziu. Era o condiție prealabilă.

– Știți pentru ce au fixat acest termen de livrare?

– Au vrut să profite de weekend răspunde Protopopescu. Știau că, dacă livrarea lui Leonid Limitrof ar fi fost efectuată în termen normal, s-ar fi făcut cercetări aprofundate. S-ar fi descoperit lucruri care ar fi anulat tranzacția. Cred că m-am exprimat limpede.

– Știau că dacă nu-l vor avea pe Limitrof în timpul weekend-ului nu-l vor mai avea niciodată?

– Exact.

– Cunoșteau biografia lui Leonid Limitrof, nu-i așa?

– Cu siguranță. Pentru că o cunoșteau l-au cumpărat.

– Sunteți sigur de aceasta, domnule Protopopescu?

– Există fapte tulburătoare care confirmă certitudinea mea. Horia Moldovan și avocatul său, Stelian Flondor, știu ce cumpără. Colosul tropicelor e orb, dar el nu cumpără niciodată cu ochii închiși. Se folosește de ochii altora. Știe ce face. E un om de afaceri.

– Există, așadar, o a treia persoană la Paris printre cumpărători?

– O călugăriță, domnule. De mai multe săptămâni primesc informații despre ea. E vorba de prințesa Roxana Paleolog, monahie la Combe Froide, în Savoia. Și-a părăsit mănăstirea după treizeci de ani de viață sihăstrească. A venit la Geneva, apoi, la Paris. A fost chiar la Londra. Îl căuta pe Decebal Hormuz. A făcut o cerere de răscumpărare la reprezentantul Ministerului Agriculturii de la Paris. I s-a răspuns că Decebal Hormuz e mort. Și că Republica Populară Română nu expatriază morți. Flondor, Moldovan și sora Romana se văd adesea la Paris. Sunt aproape de nedespărțit.

Protopopescu știe că Decebal Hormuz și Leonid Limitrof sunt una și aceeași persoană. Zeus Botarev știe că Protopopescu cunoaște aceasta, dar se preface că ignoră cum stau lucrurile.

– Mai e un fapt tulburător, spune Protopopescu. Avocatul Stelian Flondor tocmai a cumpărat drepturile de adaptare cinematografică ale unui roman de Teleorman.

– De asta, pur și simplu, nu am habar, spune Zeus Botarev.

– V-am făcut raportul asupra cesiunii drepturilor cinematografice a *Fântânii Sultanei*, cartea lui Teleorman publicată la Paris sub titlul *Iubire sălbatică*.

– Același Stelian Flondor a cumpărat și cartea lui Teleorman, și persoana lui Leonid Limitrof?

– Exact, răspunde Protopopescu.

Zeus Botarev e palid.

– Tulburător!, spune el. Se interesează, deci, de Decebal Hormuz, de Leonid Limitrof și de D.D. Teleorman. Au gusturi eclectice. Dar gusturi sigure. Trebuie să recunoaștem. Nu sunteți de aceeași părere cu mine, domnule Iustinian Protopopescu? Spuneți-mi cât se poate de franc.

– Pot să vă vorbesc foarte franc, domnule?

– Găsiți că este la fel de tulburător, nu-i așa?

– Într-adevăr, domnule, e tulburător și foarte grav. E chiar aproape fără ieșire.

– În două ore, Leonid Limitrof va debarca la Paris, spune Zeus Botarev. Ați consultat orarul de zbor?

– Leonid Limitrof va debarca la Paris în două ore, răspunde Protopopescu.

– Mi-ați afirmat adineauri, domnule Protopopescu, că nimeni n-a făcut nici o eroare. Că expatrierea lui Leonid Limitrof s-a efectuat conform regulamentelor și dispozițiilor în vigoare.

– Nu există nici nereguli, nici erori, răspunde Protopopescu.

– Noi înșine, vreau să spun serviciul nostru – chiar eu –, n-am săvârșit vreo greșeală pe undeva?

– Nu cred.

– Plecarea lui Leonid Limitrof e o catastrofă. Sunteți de acord că e o catastrofă?

– E o catastrofă.

– Când e vorba de o catastrofă, există mereu un motiv. Dacă are loc o deraiere, aceasta se întâmplă din pricina unei greșeli omenești, ori mecanice, ori din pricina macazului. Există mereu o greșeală. Fără greșeală nu există o catastrofă. Și în cazul nostru a fost comisă o greșeală?

– Serviciul nostru nu are nimic să-și reproșeze, domnule, răspunde Protopopescu. Uris Mogyros a cerut telefonic să se facă transfe-

rul lui Leonid Limitrof înainte de duminică. Era un caz excepțional. Ne-am dat acordul. Înainte de a expatria un cetățean, se verifică dacă numele său nu figurează în lista de neexportabili. Numele de Leonid Limitrof nu figura pe listă. Nu exista motiv de refuz.

Există douăzeci de milioane de români. Teoretic, toți pot fi expatriați în Occident contra sumei de 15000 de dolari pe persoană. Toată lumea știe că pe borderourile de export ale Ministerului Agriculturii sunt înscrise sumele primite pentru cetățenii vânduți în străinătate. În fapt, legumele mari sunt interzise la export. Nu se exportă decât produse agricole obișnuite. Membrii Biroului Politic, Statului Major și Poliției Române nu pot fi expatriați, chiar dacă se plătesc sume uriașe pentru aceștia. Conform dialecticii materialiste, orice om poate fi înlocuit. Conform doctrinei, nimic nu se opune exportării generalilor, foștilor miniștri și înalților comisari. Dimpotrivă. Plecarea lor în străinătate va lăsa vacante fotolii care sunt nespus de apreciate și râvnite. Nu sunt lăsați, totuși, să plece deoarece cunosc secrete. Doar pentru aceasta. Mecanica republicii populare nu trebuie să fie cunoscută de adversarii acesteia. Cei care o cunosc nu sunt exportați.

– Catastrofa s-a produs, așadar, pentru că numele lui Leonid Limitrof nu era înscris pe lista de neexportabili?

– Așa este.

– Credeți că ar fi trebuit să-l înscriu? Am comis o eroare? Răpundeți-mi deschis.

– N-ați comis nici o eroare, răspunde Protopopescu.

– Sunteți sigur? Absolut sigur?

– Dacă ați fi înscris numele lui Leonid Limitrof pe lista legumelor mari, ați fi atras atenția asupra lui. Era mai bine să nu o faceți. Ați acționat corect.

– Dar din această cauză a plecat. Ne-a scăpat. Va debarca la Paris în mai puțin de două ore. Se va declanșa o catastrofă. Pentru că nu era pe listă. Aceasta a declanșat totul. Se poate spune că n-am săvârșit o eroare, neînscriindu-i numele?

– N-ați săvârșit nici o eroare, spune Protopopescu.

– Spuneți aceasta pentru a-mi face pe plac. Pentru a mă consola. Mă vedeți abătut. Mă vedeți angajat pe un drum fără ieșire și vă este milă de mine, nu-i așa?

– Poate să fie un adevăr în ceea ce spuneți, răspunde Protopopescu.

– Nu sunt un om de care să-ți fie milă. Am depășit condiția umană, domnule Protopopescu. Sunt un comunist. Am eliminat toate cele de prisos. Mă comport ca o mașină perfectă. O mașină nu inspiră milă. O mașină nu poate fi nici nefericită, nici fericită. O mașină poate fi doar în stare de funcționare ori de nefuncționare. Atâta tot. Sunteți de acord?

– De ce mă întrebați aceasta? Știți bine că sunt în dezacord total cu dumneavoastră în această privință. E o catastrofă, așadar, există o greșeală. Nu dumneavoastră ați comis greșeala. Nici serviciul dumneavoastră. Nici Ministerul Agriculturii. Nimeni n-a comis greșeala. Vinovatul e societatea dumneavoastră, domnule.

– Știu că sunteți anticomunist, domnule Protopopescu. Nu e momentul să-mi spuneți asta.

– M-ați întrebat unde e greșeala.

– Îi cunosc pe reacționari, domnule Protopopescu. De fiecare dată când apare o problemă gravă, aruncați responsabilitatea asupra bolșevicilor. În vechea voastră societate mereu comuniștii, anarhiștii și bolșevicii erau vinovați. Chiar dacă era vorba de o calamitate naturală, de secetă ori de inundații. Dacă ne-a scăpat Limitrof, e tot greșeala societății comuniste.

– Cred asta, domnule, răspunde Protopopescu.

E netulburat, neclintit. Stă drept.

– Cu ce e vinovată societatea socialistă de fuga unui individ care a scăpat ca prin urechile acului?

– Cercetările pentru a-l afla pe Leonid Limitrof au fost declanșate de o călugăriță. De sora Romana de la Combe Froide.

– Și unde este greșeala comuniștilor?

– Greșala dumneavoatră, domnule, e că ignorați realitatea religioasă și dimensiunile metafizice ale omului credincios. Acționați, în societatea marxistă, ca și când această realitate nu ar exista.

– Vreți să mă convingeți de existența lui Dumnezeu și a îngerilor?

– Exact, domnule, răspunde Protopopescu.

– E o insolență?, întreabă Botarev.

– În nici un caz. Am făcut remarca, pur și simplu, că societatea dumneavoastră materialistă și atee ignoră realitățile profunde. Da-

că este ignorată o realitate, au loc catastrofe. Ca în situația de față. O societate științifică și materialistă ca a dumneavoastră nu acceptă existența îngerilor.

– Și pretindeți că mă convingeți cum că există?, țipă Zeus Botarev. Ați ales chiar acest moment pentru a-mi vorbi despre asta?

– Dacă vă place, nu voi mai pronunța cuvântul înger, dar un înger a prevenit o călugăriță închisă între ziduri, într-o pădure, în creierul Munților Savoiei, că Leonid Limitrof se află la Microbograd. Vreme de treizeci de ani sora Romana n-a citit ziarele. N-a ascultat la radio și n-a întâlnit o singură persoană care să fie la curent cu ceea ce se întâmplă în lume. Într-o zi, îngerul i-a spus că Limitrof se afla la Microbograd. A coborât din munte ca să-l elibereze. Societatea dumneavoastră poate să accepte un astfel de lucru?

– Bineînțeles că nu, răspunde Zeus.

– Acestea sunt faptele, răspunde Protopopescu. Sora Romana l-a descoperit pe Leonid Limitrof și mulțumită ei va debarca la Paris în mai puțin de două ore. Aceasta e o realitate. Chiar dacă nu o acceptați. Realitățile își bat joc de noi, fie că le acceptăm, fie că nu le acceptăm. Nu au nevoie de noi. Noi avem nevoie de ele. Dacă ignorăm o realitate, ne frângem gâtul. Este exact ceea ce s-a petrecut. În aceasta constă greșeala. Nu este a dumneavoastră, e a societății căreia îi aparțineți.

– Din punct de vedere dialectic, e valabil. E un punct de vedere. Un punct de vedere care merită a fi reținut. Dar să presupunem, prin absurd, că îngerul a declanșat catastrofa care se va produce. Cum am putea explica? Căci cred că singura problemă care trebuie să ne preocupe e circumscrierea răului, nu? Orice altceva trece în plan secund. Și răul s-a produs. Ați recunoscut chiar dumneavoastră că avionul nu poate fi readus pe aeroport. Ați spus că nu sunt escale. Aveți o soluție, domnule Protopopescu? Știu că dumneavoastră aveți mereu una de rezervă.

Iustinian Protopopescu e tăcut. Are o soluție de rezervă. A folosit-o adeseori. Toți șefii de servicii de informații au folosit-o.

– La ce vă gândiți, domnule Protopopescu?

– Cred că drama nu s-a declanșat încă, răspunde Protopopescu. Drama fugii lui Leonid Limitrof se va declanșa peste două luni.

– Ce vă face să credeți asta?

– Premiul Nobel pentru Literatură va fi acordat peste două luni. La acea dată se va produce catastrofa.

– Mai sunt două luni, spune Zeus Botarev. În două luni se pot face multe lucruri.

– Nu putem împiedica acordarea Premiului Nobel, domnule.

– Nu m-am gândit niciodată să împiedic această frumoasă ceremonie. Departe de mine un astfel de gând! Cunosc limitele puterii. Ceea ce putem împiedica e ca unul dintre laureați să primească premiul. Aceasta putem să o facem. E ușor. Nu-i așa că nobila Academie Suedeză nu decernează premiul decât scriitorilor în viață?

– Într-adevăr, domnule, suedezii nu decernează premiul *postum*. E vorba de o foarte mare sumă de bani. Morții nu au nevoie de bani.

Zeus Botarev e hotărât să-l ucidă pe Teleorman. E unica soluție. Dacă Teleorman moare, Premiul Nobel nu va mai fi al românilor, dar nu va mai exista nici un scandal.

– Luați loc, domnule Protopopescu, spune Zeus Botarev.

– Nu m-ați invitat niciodată să iau loc, răspunde Protopopescu. De ce o faceți astăzi? Nu există un motiv.

– Ba da, spune Zeus Botarev. Luați loc. Am ceva foarte important să vă cer.

Protopopescu se așază. Încet. Fiind atent să nu-și șifoneze dunga pantalonilor.

– Credeți sincer că îngerul a declanșat totul?, întreabă Zeus Botarev.

– Aveți dovada, domnule, răspunde Protopopescu. Nu putea nimeni altcineva să o facă. În afara îngerului.

LXIV

Ucideți-l pe Teleorman!

Duminică după-amiază o echipă de detectivi români pleacă la Paris. Faptele și gesturile lui Leonid Limitrof, surorii Romana, ale lui Horia Moldovan și Stelian Flondor vor fi comunicate la București. Soarta lui Decebal Hormuz va fi decisă mai târziu. Va fi ridicat. Va fi ucis. Va fi redus oricum la tăcere. Pentru moment, Zeus Botarev se hotărăște să-l suprime pe Teleorman.

În biroul lui Zeus Botarev se află Mizil. E garda sa de corp. Coabitează cu Teleorman de multă vreme. Când Zeus are ceva să-i transmită lui Teleorman, îi vorbește despre aceasta lui Mizil. Înainte de căsătoria lui Teleorman cu Flora Tănase, Mizil a fost cel dintâi care a fost prevenit. Acum e vorba de un lucru mai grav încă decât căsătoria. E vorba de moartea lui Teleorman. E normal ca Mizil să fie înștiințat primul de această veste.

– Crezi că nu-l iubesc pe Teleorman?, întreabă Zeus Botarev.

– Dimpotrivă, răspunde Mizil. Nimeni nu l-a iubit vreodată pe Teleorman mai mult ca dumneavoastră. Mulțumită dumneavoastră are cei mai nobili părinți dintre toți muritorii. Mulțumită dumneavoastră e copilul iubit al națiunii. Căci el are ca mamă Armata Roșie și tată Partidul Comunist. Nu sunt semne ale dragostei pe care i-ați arătat-o? Cele patru soții ale sale au fost cele mai frumoase fete din România. Tot ceea ce este frumos și bun de la dumneavoastră a primit.

– Ai dreptate, spune Zeus. Îl iubesc ca și când ar fi fratele meu. Un frate siamez. Din această cauză îmi pare rău să mă despart de el.

– Despărțirea de cei care ne sunt dragi face parte din condiția umană, spune Mizil, dându-și importanță.

– Ceea ce mă consolează e faptul că va muri fără să știe, spune Zeus Botarev. O moarte de invidiat. Aș vrea una asemănătoare pentru mine. Ce crezi de asta, Mizil?

– Nu mă gândesc niciodată la moartea mea.

– Nimic mai ușor ca moartea unui bețiv, spune Zeus Botarev. Am consultat mai mulți prieteni medici. Sunt categorici. Un bețiv nu știe ce face. Din moment ce un bețiv nu știe ce face, cum ar putea ști că moare? Un om beat trece de la moarte la viață cu aceeași inconștiență și cu aceeași ușurință cu care se îndepărtează de drum și merge pe câmp. Va veni o zi în care cei agonizanți vor fi cruțați de chinurile morții punându-li-se pe nas ochelarii roz de bețivi.

– Când trebuie să acționez?, întreabă Mizil.

– Te întorci la Castelul Negru cu avionul și o faci cât mai repede cu putință. Moartea lui e o chestiune vitală. E inadmisibil să-l lăsăm să apară în fața unui tribunal. Teleorman e cel mai mare scriitor al nostru. Putem să-l târâm în fața judecătorilor și să-l condamnăm ca pe un om obișnuit?

– Nu, răspunde Mizil. E prea mare pentru aceasta.

– Ai citit cărțile sale, spune Zeus Botarev. E mare. Când recitesc *Al doilea mormânt din Vinerea Mare*, *Capcană pentru mistreți* ori *Lacul dulce*, sunt emoționat până la lacrimi. Poveștile lui Teleorman îți merg direct la inimă. Sunt decis să-l cruț de rușinea de a fi judecat și condamnat. De altfel, și-a trăit traiul. După vârsta de 50 de ani, nu poți spune că mai trăiești cu adevărat. Nu-i mai lași, mai degrabă, pe alții să trăiască. Are șansa să lase în urma lui o frumoasă operă. O operă nemuritoare. Așadar, poate să moară. Ești de acord cu planul meu?

– E felul cel mai omenesc ce poate fi folosit. Merg cu el și cu gașca noastră de prieteni la Clubul Gospodinelor. Vom face ca de obicei. În zori, voi dispărea. După o noapte ca la nuntă, e cât se poate de normal ca unul dintre noi să dispară pentru a se culca undeva.

– Cine va vorbi cu Teleorman?

– Tovarășul Tache își va lua asupră-și această sarcină.

– Ai încredere în el?

– E o chestiune foarte simplă, spune Mizil. Îl cunoaștem pe Teleorman. E îndeajuns să-i spui că este incapabil să conducă, beat fiind, ca el să sară la volan și să pornească în trombă. Noaptea urmă-

toare, va face același lucru. Toți bețivii fac la fel. În cinci minute, va fi în fundul prăpastiei. Coborârea de la Clubul Gospodinelor e o coborâre în infern. Nimeni nu se va mira că s-a prăbușit în prăpastie. Vă comunic rezultatul prin telefon?

– Nu-ți da osteneala, răspunde Zeus. Știu că te vei achita cu bine. Drum bun! Să te gândești la înmormântare. Vor fi funeralii naționale.

LXV

Simfonia română

– Colonelul Harold Morgan dorește să vă vadă urgent, anunță Iustinian Protopopescu.

– Nu sunt aici pentru nimeni!, țipă Zeus Botarev. V-am ordonat să nu mă deranjați.

– Colonelul Morgan vrea să vă vorbească de Decebal Hormuz, spune Protopopescu.

– Decebal Hormuz?, exclamă Zeus Botarev. Cunoașteți un caz Decebal Hormuz, domnule?

– Nu mi-ați vorbit niciodată despre acesta, răspunde Iustinian Protopopescu.

– Știu că nu v-am vorbit niciodată. Vă întreb dacă cunoașteți un caz Hormuz.

– Rolul meu e de a cunoaște toate treburile dumneavoastră, răspunde Iustinian Protopopescu.

– Cazul Hormuz îl cunoașteți? Răspundeți prin da ori ba.

– Îl cunosc prin osmoză. De zece zile vă preocupă. E o lege a vaselor comunicante. Nu se aplică doar lichidelor. E valabilă și în cazul gândurilor, atunci când lucrezi împreună.

– Morgan a pronunțat numele Hormuz?

– Nu e nici o eroare, răspunde Protopopescu. Îi permiți să intre?

După un minut, colonelul Harold Morgan stă în fața biroului lui Zeus Botarev. E numit colonel fără a se ști dacă este cu adevărat. E în fiecare zi la Ambasada Britanică, dar nu este un diplomat britanic. Se cunoaște că Harold Morgan e un om de informații. Aparține *Intelligence Service*-ului. Dar, pentru că toată lumea știe aceasta, e considerat inofensiv. Se află în bune relații cu toată lumea. Deține soluții practice pentru chestiunile cele mai complicate. De

ceva timp, colonelul Harold Morgan a eliberat patru spioni români arestați la Londra. Doar pentru a-i face un serviciu lui Zeus Botarev. Când acesta i-a mulțumit, colonelul Morgan i-a răspuns:

– Vi i-am adus pentru că vă sunt mai folositori ca nouă. În Anglia nu sunt decât patru inși neînsemnați. Poate că într-o zi vă voi cere, de asemenea, un serviciu și nu mi-l veți refuza.

N-au mai discutat despre aceasta. Era un cadou neașteptat. Niciodată Zeus Botarev nu va putea să-i facă unui englez un serviciu asemănător. E o chestiune de educație. A avea credibilitate e o prerogativă a celor bogați și nobili. Zeus Botarev nu este nici una, nici alta. Colonelul Morgan le întruchipează pe amândouă.

– Trec direct la fapte, dragă domnule Botarev, spune colonelul Morgan. Am observat că de vreo zece zile aveți neplăceri. Trebuie să fie foarte mari. Nu aveți familie. Nu aveți griji cum că soția dumneavoastră este bolnavă, ori urmează să nască, ori copiii au scarlatină sau oreion. Nu aveți astfel de griji. Sunteți deasupra lor. Aveți o treabă pe care nu puteți să o rezolvați. O chestiune dificilă. Există lucruri care sunt mai rele decât boala. O chestiune fără soluție te trezește din somn. Nu mai ai poftă de mâncare. Îți dă frisoane. Adevărul este că orice problemă are o soluție. E o dramă când nu-i găsești cheia atunci când ai nevoie. Exact ca în cazul bolilor. De mii de ani exista convingerea că dacă te îmbolnăvești de holeră, de ciumă ori de turbare, vei muri. Acum există vaccinuri. Nu se mai moare. S-a aflat cheia. Fiecare broască are o cheie. Nici un lăcătuș din lume nu-i atât de nebun ca să fabrice broaște fără chei. Când oamenii nu află soluții, natura își ia asupră-și această sarcină. Am trăit ani de zile în regiuni mlăștinoase. De îndată ce oamenii noștri sosesc aici, se îmbolnăvesc de malarie și de reumatism. Oamenii locului nu au nimic. Adoră albinele. S-a crezut că era un capriciu. Dar era o chestiune de sănătate. Recent, s-a descoperit că înțepăturile de albină imunizează împotriva reumatismului și a malariei. Populația locală era vaccinată, fără să știe, de albine. Iată o soluție care a fost găsită, dar pe care nimeni, niciodată, nu o băgase în seamă.

Zeus Botarev ascultă. Nu-și dă seama unde vrea să bată colonelul.

– Am fost foarte emoționat la înmormântarea lui Zaharia Vlașca, spune brusc colonelul Morgan. De ce a murit sărmanul Malagambă?

– A murit de frica morții, spune Zeus Botarev.

– Cu neputință!

– E cât se poate de adevărat. Medicul i-a prescris să stea nemișcat și odihnă absolută. Văzându-se lungit pe spate, nu s-a mai gândit decât la moarte. Nu avea dreptul să miște, nici să facă ceva. Atunci și-a concentrat toate gândurile asupra morții. I-a fost atât de teamă de moarte, încât, după trei zile, a murit din pricina acestei spaime.

– Înmormântarea lui Teleorman a fost și ea foarte frumoasă. Incomparabil mai frumoasă. E adevărat că a avut dreptul la funeralii naționale. Moartea sa a fost un accident stupid. Nimic nu este mai stupid decât un accident de circulație.

– A fost victima gloriei sale, spune Botarev. Gândul că va fi primul român laureat al Premiului Nobel i s-a urcat la cap. Gloria se urcă mereu la cap, precum alcoolul. La el era o îndoită beție. Glorie plus alcool. Era normal să-și frângă gâtul.

– N-ați participat la nici una dintre aceste două înmormântări, spune colonelul Morgan. Am fost uimit să nu vă văd. Îl iubeați pe Teleorman ca pe un frate. Zaharia Vlașca era unul dintre cei mai eficace colaboratori ai dumneavoastră. Era vârful dumneavoastră de lance în lumea artistică. A făcut cultura populară aseptică. Păcat că nu ați avut posibilitatea să-i conduceți pe ultimul lor drum!

– Ați fost?, întreabă Zeus Botarev.

– Nu-mi lipsește nici un eveniment important din politica românească, răspunde englezul.

– Nu particip niciodată la înmormântările prietenilor mei, spune Zeus Botarev. Îi iubesc pe prietenii mei ca pe mine însumi. Nu mai mult. Din moment ce nu voi participa la propria mea înmormântare (căci un mort nu poate participa, orice ar fi), de ce aș participa la funeraliile altora? Nici un om nu-și poate iubi prietenii mai mult ca pe sine însuși.

– Sunteți un popor misterios și de neînțeles, spune colonelul Morgan. Trăiesc la București de cincisprezece ani. Am învățat limba dumneavoastră. Am studiat istoria, arta și cultura dumneavoastră. Dar sunt incapabil să vă înțeleg. Dumneavoastră, românii, sunteți latini și europeni. Faceți parte din aceeași civilizație cu englezii. Totuși, îmi este cu neputință să vă înțeleg. Pentru mine sunteți un mister.

Zeus Botarev e sigur că va afla lucruri importante. Colonelul Morgan cunoaște toată lumea și este la curent cu toate cancanurile. A aflat înaintea tuturor de arestarea Anei Pauker, de asasinatul lui Gheorghiu Dej și multe altele. Când fiul președintelui Republicii Române a ucis, în 1973, cu vedeta sa rapidă, o tânără care se scălda în lacul Floreasca, colonelul Morgan a aflat imediat. Sunt o mulțime de lucruri de care românii habar n-au și pe care colonelul Morgan le cunoaște.

– Nu v-am înțeles niciodată, dragă domnule Botarev, spune englezul.

– Pronunțați mereu numele meu, în așa fel încât îmi este greu să-l recunosc, spune Botarev.

– De fiecare dată când spun Botarev, mă gândesc la un *boîte-à-rêves*, la o cutie de vise, spune colonelul. Avem, în Anglia, regiuni în care se pun flori în ghivece de ceramică. La unul dintre aceste ghivece de flori mă gândesc pronunțând numele dumneavoastră.

– Sunteți liric astăzi, dragă colonele, spune Zeus.

– Vă mulțumesc pentru complimente! Așa cum v-am spus, n-am reușit niciodată să înțeleg sufletul românesc.

– Ce nu înțelegeți la noi?, întreabă Zeus Botarev.

– Comportamentul vostru.

– N-am auzit niciodată spunându-se că românii ar avea un comportament atât de bizar.

– Ceea ce mă șochează la voi e absența totală a psihologiei.

– Absența psihologiei? Cum se manifestă?

– Aveți comportament contrar regulilor psihologiei. Luați exemplul *Mioriței*. E cel mai frumos poem din literatura populară română. O capodoperă poetică. Nu mă mai satur să o recit.

– O știți pe de rost?, întreabă Zeus Botarev. Nu mi-aș fi închipuit vreodată un colonel englez recitând poezii, mai ales *Miorița*.

– E cea mai măruntă formă de politețe – a învăța pe de rost *Miorița*. Orice străin care vrea să cunoască România trebuie să învețe *Miorița* pe de rost.

– Vă bateți joc de mine, spune Zeus Botarev. Ce găsiți atât de special la această poezie?

– Când spun *Miorița* mă gândesc la cuvintele lui Jules Michelet. Cunoașteți operele lui Michelet, dragă domnule Botarev?

– Nu, răspunde Zeus. Sunt militar, nu umanist, om de cultură.

– Jules Michelet, dragă domnule Botarev, e un francez de geniu. E ceva ieșit din comun. Francezii sunt sclipitori. Franța are talente universale. Nimeni nu poate să-i egaleze pe Molière, Racine, Corneille. Dar Franța nu are genii. Un om de geniu e cel care depășește limitele și căruia nu-i este teamă de ridicol. Francezilor le e o teamă cumplită să depășească limitele. Din această cauză nu au opere geniale. Capodopera genială este asimetrică, acarteziană și plină de imperfecțiuni. Jules Michelet avea geniu, cu toate că era francez. A scris o carte intitulată *Legendele democratice ale Nordului*. El vorbește aici de România și de *Miorița*. Spune că în acest poem se întâlnește, mai mult decât în oricare alte opere, frăția omului cu natura. I-a înțeles bine pe români. Mai ales pe moldoveni. Nici un străin nu v-a înțeles la fel de bine. Dar el vă blamează. Când ciobănașul este prevenit de oaia lui preferată, Miorița, că cei doi însoțitori ai săi s-au înțeles ca să-l ucidă pentru a-i pune mâna pe turmă, ciobanul moldovean, în loc să fugă și să se apere, dă dispoziții testamentare. Michelet află că e o resemnare mult prea ușoară. La aceasta făceam aluzie atunci când v-am spus că mergeți împotriva psihologiei și chiar împotriva instinctului de conservare. La voi, în România, „Omul nu se luptă cu moartea. Nu se încruntă către ea: o acceptă. Se căsătorește de bunăvoie cu «mândra crăiasă, a lumii mireasă» și consumă, fără murmur, căsătoria. Abia desprins de natură, i se pare astăzi că află gustul de a se întoarce deja în sânul ei".[1] E trăsătura de caracter cea mai profundă a moldovenilor. Aceasta nu pot să înțeleg. Toți moldovenii autentici acționează precum ciobanul din *Miorița*. Minunat, dar nu este omenește. Miorița îl previne pe stăpânul său că tâlharii...

...„La apus de soare
vor să mi te omoare."

Îl vestește pe stăpânul său ceasul exact în care va fi ucis. Mândrul ciobănaș, în loc să se apere, grăiește:

„Oiță bârsană,
De ești năzdrăvană,
și de-a fi să mor
în câmp de mohor,

[1] Jules Michelet, *Légendes démocratiques du Nord*, p. 342.

Să spui lui vrâncean
Și lui ungurean
Ca să mă îngroape
Aice, pe-aproape,
În strunga de oi,
Să fiu tot cu voi;
În dosul stânii,
Să-mi aud cânii.
Aste să le spui,
Iar la cap să-mi pui
Fluieraș de fag,
Mult zice cu drag;
Fluieraș de os,
Mult zice duios;
Fluieraș de soc,
Mult zice cu foc!
Vântul, când a bate,
Prin ele-a răzbate
Ș-oile s-or strânge,
Pe mine m-or plânge
Cu lacrimi de sânge."

Păstorul moldovean este frumos:

„Mândru ciobănel,
Tras printr-un inel?
Fețișoara lui,
Spuma laptelui;
Mustețioara lui,
Spicul grâului;
Perișorul lui,
Peana corbului;
Ochișorii lui,
Mura câmpului?"

Ei bine, acest frumos păstor moldovean, aflând că urmează să fie atacat la apus de soare, exaltă de plăcere la gândul că va muri. Pentru el, moartea este căsătoria cu „mândra crăiasă, a lumii mireasă". Ce popor de pe pământ a spus vreodată că moartea este „o mândră

crăiasă, a lumii mireasă"? Nici unul. Moldoveanul dumneavoastră o spune. Din această cauză nu vă înțeleg. Ascultați ce îi spune despre moarte:

„Și-i spune curat
Că m-am însurat
Cu-o fată de crai,
Pe-o gură de rai.
Iar la cea măicuță
Să nu spui, drăguță,
Că la nunta mea
A căzut o stea,
C-am avut nuntași
Brazi și paltinași,
Preoți, munții mari,
Paseri, lăutari,
Păserele mii,
Și stele făclii!"

Colonelul Harold Morgan e entuziasmat de poezia recitată.

– E foarte frumos, nu-i așa? Sunteți român, deci sunteți poet.

– Poate m-am născut poet, ca toți românii. Dar viața m-a forțat să mă mulțumesc cu proza. Proza telegrafică a legăturilor administrative. Sunt o excepție de la regulă. Cum și dumneavoastră sunteți, dragă colonele Morgan. Căci se știe bine că un englez și poezia nu fac casă bună. Dar chiar dacă sunteți poet din regatul Grațioasei Sale Majestăți, sunt sigur că disertația dumneavoastră poetică n-a fost decât un antreu. Mă înșel?

– Nu v-ați înșelat niciodată, dragă domnule Botarev, dar n-ați observat că eu sunt deja în miezul problemei?

– Nu sunt destul de perspicace, spune Zeus Botarev. Fiți mai explicit.

– Am fost încă de la început. Recitându-vă *Miorița,* n-am făcut decât să vă recit discursul pe care Decebal Hormuz l-a ținut joi, 29 august, la Castelul Negru, în fața lui Teleorman.

– Discursul cui?

– Discursul lui Decebal Hormuz e identic cu cel al păstorului din *Miorița*. Am textul în engleză. Pot să vi-l traduc pe loc. Mâine

vă voi da o traducere dactilografiată. În discursul lui Hormuz există același dispreț față de moarte. Hormuz se preocupă de ce i se va întâmpla după aceea. Niciodată de prezent. Poate că dumneavoastră, românii, disprețuiți moartea pentru că, așa cum spune un proverb de-al dumneavoastră, fiecare român are șapte vieți în pieptul său. Faptul de a fi ucis o dată, de două, de patru ori nu vă supără cu nimic. Aveți șapte vieți. Trebuie, așadar, să muriți de șapte ori pentru a muri cu adevărat atunci când te-ai născut român. Nici măcar cea de-a șaptea moarte nu vă înfricoșează. Sunteți descendenții dacilor care se numeau pe sine „Poporul nemuritorilor". Credeau că nu există moarte. Cel care moare nu face decât să se mute de aici de jos, din Carpați, pentru a se stabili în Împărăția senină a cerurilor. Citind convorbirea lui Hormuz cu Teleorman, am avut impresia că citesc *Miorița* ori povestea Poporului nemuritorilor. Hormuz intră la miezul nopții în Castelul Negru. Teleorman e beat mort. Hormuz îl trezește. Îi spune: „Iată hârtie și un creion. Semnează aici denunțul că sunt un fascist și un ocnaș evadat. Mergem împreună să trimitem denunțul. Îl vom face în dublu exemplar. Unul pentru poliția locală și celălalt pentru Zeus Botarev, vicepreședintele republicii. Trimițând cele două denunțuri, suntem siguri că voi ajunge în închisoare." Sărmanul Teleorman nu-și revenea. Era uimit că cineva face atâtea eforturi pentru a merge la închisoare. Era la fel de uimit ca mine, recitând *Miorița*. Hormuz i-a explicat că oricum va fi arestat. Că Zaharia Vlașca l-a recunoscut. Că Malagambă îl va denunța. Voia să aibă Premiul Nobel pentru el. Iar pentru a-l avea trebuia să se debaraseze de Teleorman. Decebal Hormuz l-a convins pe Teleorman că era absolut necesar să meargă la închisoare chiar de-a doua zi. „Îmi pierd viața, dar opera noastră va supraviețui", a spus el.

– Ați auzit cu urechile dumneavoastră această convorbire?, întreabă Zeus Botarev.

– O, nu! Dacă aș fi fost acolo, aș fi intervenit. Cum aș fi intervenit dacă aș fi fost martor la dialogul între *Miorița* și stăpânul ei! Sunt englez, domnule Botarev. Noi, ceilalți, suntem oameni de acțiune. Intervenim mereu. Noi făurim istoria. Nu, nu mă aflam la Castelul Negru în noaptea de 29 august 1974.

– Ați avut un spion care a ascultat la ușa Castelului Negru?, întreabă Botarev.

Zeus nu este poet. Dar nu-i lipsește fantezia. În plus, deține o imensă experiență polițistă. Cu toate acestea, este absolut imposibil să înțeleagă cum acest perfid Albion, acest colonel Morgan, poate să reproducă aproape cuvânt cu cuvânt conversația care a avut loc la Castelul Negru. Zeus a verificat bine faptele. Personalul castelului se afla la Clubul Gospodinelor. Nimeni nu putea să audă ceea ce Decebal Hormuz și Teleorman vorbeau.

– Din nefericire, guvernul Grațioasei Sale Majestăți nu a avut nici un spion la Castelul Negru în acea noapte. E chiar o absență regretabilă. O asemenea scenă merita să fie ascultată de un agent al *Intelligence Service*.

– Credeți cu adevărat în ceea ce mi-ați spus?, întreabă Zeus Botarev.

– Ce v-am spus?

– Dialogul între Teleorman și celălalt, cum îl numiți, Decebal Hormuz. Credeți cu adevărat în autenticitatea lui?

– V-am raportat discuția aproape cuvânt cu cuvânt. A fost înregistrată ca la stenografie.

– Înregistrată de cine?

– De martori. Știți bine că au fost în acea noapte doi martori la Castelul Negru. Nora Eleonora și Traian Flondor. Doi copii americani. Flora Tănase, soția lui Teleorman, îi adusese la Castelul Negru. Tatăl lor este celebrul salvator al gangsterilor, maestrul Stelian Flondor, comanditarul filmului *Iubire sălbatică*, după cartea lui Teleorman. Dar dumneavoastră cunoașteți toate aceste lucruri. De ce mă faceți să vi le spun din nou? Cei doi copii au asistat la conversația dintre Teleorman și Decebal Hormuz.

– Copiii au înregistrat conversația nocturnă pentru *Intelligence Service*?

– O, nu, dragă Zeus! Legea britanică ne interzice să angajăm copii.

– Ei v-au furnizat, totuși, documentul, nu-i așa?

– Nu, nu ne-au dat nimic. Vreți să știți cum s-au petrecut lucrurile? Cât se poate de banal. Ca în toate chestiunile legate de detectivi. Nora și Traian au ascultat conversația. După șase ore, au părăsit castelul. La prânz, erau la Paris. Au povestit tatălui lor ce au auzit. Tatăl lor a fost încântat de ei. Le-a prelungit vacanța și i-a tri-

mis o săptămână la Monte Carlo. Au descins în cel mai luxos hotel. Aventura la Castelul Negru îi obseda. Au povestit-o altor copii. Sunt americani. Copiii cărora le-au povestit șederea în Carpați erau și ei americani. Copiii au povestit, așadar, în engleză. Era cel mai mărunt dintre lucruri pentru agenții englezi să asculte ceea ce copiii englezi și americani vorbeau. Și-au făcut raportul lor. Apoi i-au pus să repete pe copii. Textul pe care vi l-am citat este reproducerea aproape cuvânt cu cuvânt a ceea ce s-a spus în acea noapte la Castelul Negru. Nu-mi spuneți că nu sunteți la curent. Știți perfect că tot ceea ce am spus este strict autentic. Pe 30 august dimineața, la ora 7 și jumătate, părăsind castelul pentru a merge la aeroport, copiii au întâlnit mașina poliției ce tocmai îl arestase pe Decebal Hormuz. Dorințele sale au fost îndeplinite foarte rapid. Poliția nu se lasă rugată de două ori pentru a te aresta. Fata și fratele ei au făcut fotografii celui arestat. Am primit câteva copii. Dacă doriți, vă las mai multe.

Colonelul Harold Morgan așază pe biroul lui Zeus câteva fotografii. În acestea, Decebal Hormuz e în pijama pe scaunul din spate al mașinii decapotabile a poliției, între doi gardieni.

– Nu vă confirm dacă lucrurile pe care mi le raportați sunt adevărate sau false. În schimb, vă cer să-mi spuneți pentru ce mi-ați povestit toate acestea.

– Pentru că sunt prietenul dumneavoastră, răspunde colonelul Morgan. Știu că sunteți îngrijorat. Suntem camarazi. Într-o zi, poate voi fi și eu la ananghie. Astăzi, sunteți dumneavoastră. Am venit să vă dau concursul. Un concurs colegial. Ca între frații de arme.

– Îmi pare rău, dar nu cred că sunteți dezinteresat, răspunde Zeus Botarev...

– Nu v-am spus că sunt complet dezinteresat, dragă domnule Botarev. Există, desigur, o parte de interes, dar fondul e strict sentimental.

– Care este partea dumneavoastră de interes? Nu văd ce folos va putea avea guvernul Grațioasei Sale Majestăți din acest episod, presupunând că ar fi adevărat.

– Ne interesează afacerea Decebal Hormuz de mult timp, spune colonelul Morgan. Am primit în urmă cu mai multe săptămâni o cerere de investigare.

– Vi s-a cerut de la Londra să anchetați cazul Decebal Hormuz?

– Exact, dragă domnule Botarev. În urmă cu mai mult de o lună, la Londra a venit o călugăriță de origine română. A venit în Anglia pentru a angaja un detectiv de clasa lui Sherlock Holmes. Călugărița, care stătuse într-o sihăstrie vreme de treizeci de ani undeva în Savoia, pretindea că unul dintre protejații ei de odinioară era captiv în România. A abandonat chilia și rugăciunile sale pentru a-l elibera pe arestat. La Londra, a fost întrebată de unde știa că persoana căutată era încă în viață, mai ales că ea pretindea că a văzut-o arzând pe aeroportul din București cu treizeci de ani înainte. Povestea surorii Romana părea abracadabrantă și bizară. Din această cauză englezii au ascultat-o cu atenție. Poporul nostru are un gust special pentru lucrurile stranii și incoerente. Încetul cu încetul, și-au dat seama că povestea nu era atât de abracadabrantă. A fost anunțat *Intelligence Service*-ul. Cercetările actuale în domeniul militar sunt orientate către comunicații prin mijloace nemateriale și supraviețuirea într-un mediu ostil. Călugărița vorbea de un poet captiv într-o țară comunistă, în România. Afirma că i-a recunoscut vocea într-un scurt metraj de cinema, cu toate că nu apărea pe ecran, nici sonor. A recunoscut-o după istorisirile povestite în film. Faptul de a recunoaște pe cineva după treizeci de ani și mulțumită doar dialogului unui film e un mijloc de comunicare la distanță ce interesează armata. Povestea surorii Romana a fost botezată „Afacerea Șeherezada". Poetul ei supraviețuise la fel ca Șeherezada, istorisind povești. Decebal Hormuz, personajul de care vorbea sora Romana, nu povestea istoriile sale sultanului, ci unui milițian numit Teleorman, care le-a publicat sub numele său și a devenit, astfel, cel mai mare scriitor al României. Iar dacă nu ar fi murit într-un accident de circulație ar fi primit Premiul Nobel pentru Literatură în 1974. *Intelligence Service*-ul mi-a trimis, în urmă cu cinci săptămâni, o notă de rutină pentru a verifica dacă era ceva adevărat în „Afacerea Șeherezada".

– Astfel ați ajuns să cunoașteți afacerea Hormuz înainte de a se declanșa?

– Exact, răspunde colonelul Morgan. L-am cunoscut mulțumită unui defect britanic numit rutină, verificare și tenacitate. Ei pun prin agenții lor mereu tot felul de întrebări. Englezilor, prin comparație

cu francezii, nu le este niciodată teamă de ridicol. Adoră să se dea în spectacol și să fie extravaganți.

– Presupunând că tot ceea ce mi-ați povestit ar fi adevărat, la ce concluzie vreți să ajungeți?, întreabă Zeus Botarev.

– V-am spus încă de la început. Am venit ca un camarad de arme pentru a vă ajuta, dragă domnule Botarev. Am aflat alaltăieri că Decebal Hormuz al nostru a fost vândut de Republica Populară Română. Nu avem nimic împotrivă. Când ai nevoie de devize, faci tot ce poți. Ministerul Agriculturii exportă, printre alte produse agricole, cetățeni. Necazul e că Decebal Hormuz s-a aflat duminică, 1 septembrie 1974, în lotul de produse agricole trimise la Paris. Stelian Flondor, care a cumpărat drepturile de adaptare cinematografică ale cărților lui Teleorman, l-a cumpărat, de asemenea, și pe adevăratul autor al acestor istorisiri. L-au cumpărat pe Decebal Hormuz în carne și oase. Sunteți, pe bună dreptate, supărat. Ați făcut tot ceea ce un om de bun simț ar putea face pentru a limita pagubele. I-ați redus la tăcere pe Zaharia Vlașca, Teleorman, Mara Baloș și chiar pe prea alba Ulrika Olaf. Dar principala sursă a neplăcerilor dumneavoastră, Decebal Hormuz, se află la Paris. Nu va obține Premiul Nobel. Un scriitor fără nume nu poate să-l primească. Numele lui Decebal Hormuz a murit într-un accident de circulație. A rămas fără nume. Teleorman a fost înmormântat. Hormuz nu și-a expus senzaționalele sale revelații. Nu va întârzia să-și istorisească povestea. E scriitor. Un scriitor e un om care povestește. Un *story teller*. Când a trăit o astfel de poveste nu poate fi oprit să o relateze. Decebal Hormuz va povesti, așadar, ceea ce a trăit în timpul acestor treizeci de ani. O va publica ori va scoate un film comanditat de prietenul său Stelian Flondor. O publicitate formidabilă. Nu aveți decât o singură grijă: să-l reduceți pe Decebal Hormuz la tăcere. Mă aflu aici pentru a vă ajuta.

– N-am încredere în perfidul Albion mai ales când îmi oferă ajutorul. Cine v-a însărcinat să veniți la mine? Vreți o confirmare a faptelor, nu-i așa? În ce scop doriți asta?

– Am un scop. Vreau să vă ofer serviciul meu pentru că aveți nevoie. În acest fel știu că pot să contez pe dumneavoastră, pe viitor, când voi avea nevoie la rândul meu de dumneavoastră.

– Dumneavoastră, englezii, cunoașteți întreaga poveste și acceptați să tăceți, să nu divulgați nimic?

– Dragă domnule Botarev, am împărțit atâtea crime după cel de-al Doilea Război Mondial, încât mai putem să împărțim încă una.

– Sunteți sincer?

– Sunt corect. Am păstrat tăcerea asupra tuturor marilor afaceri din trecut. Când ați intrat cu carele dumneavoastră în Budapesta pentru a zdrobi revoluția din 1956, nu ne-am opus. Dimpotrivă, am debarcat cu trupele noastre în Suez pentru a face diversiune și a vă lăsa timp să-i zdrobiți pe insurgenții unguri. Am divulgat ceva în privința exterminării a trei milioane de tătari din Crimeea în 1946? Am divulgat ceva asupra milioanelor de germani deportați, aflați încă în Siberia? Nu. Nu am spus nimic în privința țărilor baltice, nici în privința armenilor, nici a ucrainenilor și nici despre cele două milioane de cazaci. Suntem aliații dumneavoastră. Am fost întotdeauna corecți față de dumneavoastră. Secretele dumneavoastră sunt ale noastre.

– Am fost întotdeauna sfătuit să nu mă încred în englezi, spune Zeus Botarev. De altfel, cum ați putea să mă ajutați, presupunând că am nevoie de ajutor?

– Vă dau o dovadă a prieteniei mele, spune colonelul Morgan. Când vă voi spune-o, veți fi convins că doresc să vă ajut. Anglia e alături de dumneavoastră. Armata Roșie și armata engleză luptă pe același front.

– Ascult proba sincerității dumneavoastră.

Colonelul Morgan scoate din buzunarul său o mică agendă de piele. Își pune monoclul și spune:

– Ați trimis la Paris patru dintre oamenii dumneavoastră pentru a-l ucide pe Decebal Hormuz. Acești oameni se numesc Emil Vaitoc, Simeon Tainic, Dragoman și Roman Silvestru. Poliția franceză i-a identificat. Sunt supravegheați la fiecare pas. În clipa în care vor săvârși atentatul, vor fi arestați. Arestarea celor patru ucigași nu constituie o pierdere pentru nimeni. Dumneavoastră înșivă veți fi bucuros să vă debarasați de ei, că nu se mai întorc la București odată ce misiunea este îndeplinită. Necazul e că anchetatorii au deja probele că sunt oamenii dumneavoastră și acționează direct în numele dumneavoastră. Trebuie împiedicați să acționeze. Iată ajutorul pe care vreau să vi-l aduc. Să nu se atingă de Decebal Hormuz. Interpolul va cere arestarea dumneavoastră. E un scandal care trebuie evitat.

– Decebal Hormuz se află la Paris?, întreabă Zeus Botarev.

– Locuiește la hotelul lui Horia Moldovan, colosul tropicelor, știți bine. Credeți-mă. Singurul lucru ce trebuie făcut e de a interzice celor patru oameni ai dumneavoastră să-l ucidă pe Decebal Hormuz.

Zeus Botarev se ridică. E ceremonios. De fiecare dată când e emoționat devine ceremonios.

– Vă mulțumesc nespus de cordial, dragă colonele!, spune Zeus.

– Sunt mulțumit că v-am făcut un serviciu, răspunde colonelul Morgan.

Adaugă:

– Îmi dau seama că nu aveți altă ieșire decât să-l reduceți pe Decebal Hormuz la tăcere. Câtă vreme Hormuz va fi în viață, nu veți mai putea nici să mâncați, nici să dormiți, nici să lucrați. Dar trebuie găsit un alt mijloc de a-l reduce la tăcere. Ceea ce vreți să faceți e rău.

– Aveți o sugestie să-mi dați?, întreabă Zeus Botarev. Aceasta, bineînțeles, în cazul în care ceea ce mi-ați spus este adevărat.

– Știți bine că e adevărat.

– Ce-ați face în locul meu?

– Aș citi *Miorița*. Nu-l veți suprima pe Hormuz ucigându-l. Nu-i e teamă de moarte. Ciobănașul se bucură aflând că va muri și se va căsători „cu o mândră crăiasă, a lumii mireasă". Pentru a elimina un moldovean și a-l reduce la tăcere e nevoie de altceva decât moartea. Dumneavoastră, ca român, trebuie să înțelegeți aceste lucruri mai bine decât mine care sunt un englez get-beget.

– Nu exagerați, colonele Morgan?, întreabă Zeus Botarev. Vă întreb aceasta pentru că sunteți englez. Sunteți un popor pragmatic. Realist. Un popor care are bun simț. Dar dumneavoastră, englezii, credeți în fantome. Sincer, nu sunteți acum pe cale să-mi povestiți o istorie cu fantome?

– Nu vă vorbesc de fantome, dragă Zeus, vă vorbesc ca un prieten. Evitați catastrofa. Nu reînnoiți uriașa greșeală pe care au săvârșit-o evreii în Vinerea Mare. Dacă nu L-ar fi răstignit pe Hristos în acea vineri, scandalul Învierii ar fi fost evitat. Nu-l ucideți pe Decebal Hormuz. E unicul mod de a evita scandalul.

– Insinuați că dacă este ucis Hormuz va învia?, întreabă Zeus Botarev. Stați liniștit, nu mă sperii de asta. Nu cred în învierea lui Dumnezeu. Pentru a învia trebuia să existe. Or, Dumnezeu nu există. Logica refuză existența Sa.

– Puteți să vă îndoiți, dragă Zeus. Sunteți militar. Știți că pentru a zdrobi inamicul trebuie să-l cunoști. Sunteți un om de informații. Pe câmpul de bătălie informațiile sunt mai importante decât tunurile. Pe Hormuz, pe prințesa călugăriță și pe toți cei care sunt împrejurul lor nu-i cunoașteți. Nu știți cum vor acționa. Nu puteți, deci, să luptați împotriva lor. Sunt un mister. Cel mai bine ar fi să-i evitați.

– Ce au atât de misterios?

– Totul, dragă Zeus, spune colonelul Morgan. O vedeți pe această prințesă, pe această soră Romana: își asumă riscul de a merge în infern, părăsind mănăstirea. Merge la Geneva, la Paris și la Londra. Nu precupețește nici un efort. Îl descoperă pe Hormuz. Plătește o sumă colosală. Îl eliberează și-l aduce la Paris. Decebal Hormuz sosește pe aeroportul Le Bourget. Duminică, 1 septembrie, la prânz. Prima persoană pe care te-ai fi așteptat să o vezi pe aeroport pentru a-l primi pe Hormuz ar fi trebuit să fie prințesa Roxana Paleolog. Dar ea lipsea. Era la biserică. După slujbă, sora Romana ia trenul și se întoarce la mănăstirea sa. Nici măcar nu l-a văzut pe captivul pe care l-a eliberat. Vi se pare normal?

– Într-adevăr, este bizar, spune Zeus, dar comportamentul călugăriței este totuși explicabil. Nu are nici o umbră de mister. E călugăriță. Orice persoană care iese din lume și se închide de bunăvoie într-o chilie este bolnavă. Nebună. Sunt oameni buni de închis în azilele psihiatrice.

– Bolnavi?, întreabă colonelul Morgan. Posibil să fie. Dar sunt periculoși. Poziția dumneavoastră e foarte delicată. Sora Romana v-a învins. A fost mai puternică decât dumneavoastră. Chiar dacă o considerați bolnavă. A fost mai puternică. L-a eliberat pe captivul său. A dejucat supravegherea tuturor serviciilor dumneavoastră de poliție. L-a adus pe captivul său în Occident.

– De ce l-a eliberat dacă nici măcar n-a vrut să-l întâlnească?, întreabă Zeus Botarev. De ce?

– E un act gratuit, răspunde colonelul Morgan.

– Natura nu cunoaște acte gratuite, spune Zeus Botarev. În cosmos totul este cauză și efect. Pentru ce motiv l-a eliberat?

– L-a eliberat ca să fie liber, răspunde colonelul Morgan. Gratuit. Fără nici un scop. Ca Dumnezeu.

– Când faci un astfel de lucru știi pentru ce, ridică tonul Botarev.

E exasperat. Comportamentul surorii Romana îl intrigă. Când informatorii din Paris i-au comunicat că monahia s-a retras la schitul ei fără să-l întâlnească pe Hormuz, Zeus Botarev a refuzat să creadă. A cerut să fie verificate informațiile. Faptele erau exacte. Dar depășeau înțelegerea logică a lui Zeus.

– Vă repet că e nebună!, strigă Zeuis Botarev. De ce vreți să aflați explicații logice la faptele unor nebuni?

– Să admitem că monahii și monahiile sunt nebuni și nebune. Problema rămâne totuși. Decebal Hormuz nu este monah. I s-a părut cât se poate de normal ca eliberatoarea sa să se întoarcă la schit fără să-l întâlnească. Maestrul Stelian Flondor n-a fost mirat nici el prea mult. I s-a părut corect ca monahia să se întoarcă la rugăciunile și la liniștea sa fără să-l întâlnească pe captivul pentru eliberarea căruia și-a dat atâta osteneală. Chiar copiilor, Eleonorei și lui Traian Flondor, li s-a părut un lucru firesc. Iar copiii au și ei sânge românesc. Nici unui român, în afara comuniștilor, nu i se pare ciudat aceasta. Nici unui român nu i se pare straniu comportamentul mândrului păstor din *Miorița*. Din această cauză v-am spus, venind la dumneavoastră, că nu vă înțeleg. Dumneavoastră, românii, sunteți o enigmă pentru mine. Îmi este cu neputință să vă înțeleg. Dar vă iubesc. Sincer. De aceea vă repet sfatul meu. Un sfat prietenesc: nu-l ucideți pe Decebal Hormuz. Nu repetați uriașa greșeală din Vinerea Mare. Veți evita astfel scandalul de a treia zi. Pericolul duminical. Învierea.

– Credeți la modul serios că dacă Hormuz este ucis va învia?

– E de preferat să evitați acest risc. Sunt oameni de neînțeles. Misterioși. Au complici altundeva. În cer. Să-i evităm!

LXVI

Fiecare săptămână își are duminica ei

Vestea a căzut ca fulgerul în biroul lui Zeus Botarev. Informatorii lui de la Paris l-au anunțat că Decebal Hormuz a rupt tăcerea. A scris o carte. O va semna cu numele de Teleorman. Zeus Botarev tresare. A suspendat pregătirile pentru uciderea lui Hormuz. Fugarul nu va fi răpit, nici ucis. Colonelul Harold Morgan a spus adevărul. Zeus a verificat. Decebal Hormuz e supravegheat și protejat de poliție. Nu e momentul de a întreprinde ceva.

Vestea că Decebal Hormuz publică o carte repune totul sub semnul întrebării. Zeus Botarev ia avionul. Sosește la Paris. Colaboratorii primesc ordin să organizeze o întâlnire între Decebal Hormuz și editorul său. Zeus Botarev apare aici pe neașteptate. Se află față în față cu Decebal Hormuz. Nu l-a mai revăzut de câteva luni. Era la Microbograd. Decebal Hormuz e îmbrăcat ca în trecut. Costum bleumarin cu guler de ofițer.

– Îmi pare rău de ceea ce vi s-a întâmplat!, exclamă Zeus Botarev.

Strânge brațul lui Hormuz. Îl ține în mâinile sale. Îl privește în ochi. Adaugă:

– Situația dumneavoastră cred că a fost una groaznică. Teleorman era un monstru. El a luat, așadar, opera dumneavoastră și a publicat-o cu numele său? Sinistrul escroc! Era pe cale de a i se decerna Premiul Nobel. De ce nu mi-ați spus niciodată nimic? Ar fi trebuit să o faceți. Întreaga societate, oricât de curată ar fi, are sceleratii și criminalii săi. Datoria oamenilor onești este de a-i denunța. V-a fost teamă să o faceți? Vă înțeleg. Teleorman era un personaj mult prea mare pentru a-l denunța. Sărmanul meu prieten! Ați fi putut, totuși, să o faceți. Ați observat că am o simpatie specială pentru dumneavoastră. De fiecare dată când veneam la contagioși, la Microbograd,

vă invitam la masă. În afară de dumneavoastră și de colonelul Aron nu am invitat niciodată pe altcineva. Erați singurii la Microbograd. Ați fi putut să-mi spuneți. Nu ați observat prietenia mea?

– Nu mă iubeați, răspunde Decebal Hormuz.

– Atunci de ce vă invitam la masă?

– Mă invitați pentru a-i face pe oameni să creadă că eram în serviciul securității. Ca să le fie teamă de mine. Ca nimeni să nu-și vâre nasul în afacerile mele. Ca să pot lucra liniștit pentru Teleorman. Pentru aceasta mă invitați. Am aflat după arestarea mea. Misterul iubirii dumneavoastră pentru mine e limpede.

– N-am știut nimic despre simbioza dumneavoastră cu Teleorman, răspunde Botarev. Am aflat când afacerea era deja consumată. Când Teleorman era deja mort. De ce-ați fugit din țară?

– N-am fugit, răspunde Decebal Hormuz.

– Ba da, spune Zeus Botarev. Sunteți la Paris. Ați fugit. Fuga nu e o soluție. Niciodată.

– M-ați vândut, spune Decebal Hormuz. Sunt la Paris, pentru că ministrul Agriculturii din România m-a vândut pentru 15000 de dolari. M-a vândut ca produs agricol. Înscris pe borderouri printre fasole, cartofi, viței și sfeclă.

– Nu-mi mai vorbiți despre această afacere de vânzare. E o operă umanitară. Rusia sovietică, marele nostru vecin, și celelalte republici populare o practică. Se permit expatrierile din motive familiale. E normal ca cei interesați să achite cheltuielile. Acum, că totul s-a încheiat, trebuie să vă întoarceți în România. Un poet nu poate să rămână departe de pământul lui natal. Iar dumneavoastră sunteți un mare poet. Vă așteaptă o carieră glorioasă. Vă întoarceți la București cu mine.

– Nu mă întorc, răspunde Decebal Hormuz. Am petrecut douăzeci și opt de ani în zona contagioasă, în spatele cortinei microbilor. De ce aș lua-o de la început?

– Uitați că România e patria dumneavoastră?, spune Zeus Botarev. Fie pâinea cât de rea, tot mai bună în țara ta.

– România este sub ocupație străină de treizeci de ani. Nu este plăcut să trăiești într-o țară ocupată.

– Nu trebuie să generalizați, spune Zeus Botarev. Sunt ocupații și ocupații. Dacă romanii nu ocupau Anglia, Franța și Germania,

locuitorii acestei țări ar fi viețuit acum poate tot în grote. Fără Armata Roșie, România ar fi fost tot o societate medievală.

– Acum e un șeptel. Un țarc de bovine. O crescătorie de animale. Poporul român e transformat în turmă. În capete de șeptel. Guvernanții sunt văcari în solda străinilor. Se ocupă de români ca de bovine. Se interesează de popor ca de șeptel. De sănătatea, de hrana și de acoperișul acestuia. Omul este redus la condiția animală. Singurele probleme sunt înmulțirea, creșterea, productivitatea. Diametrul persoanei umane e redus la minimum. La suprafața pielii sale. E un instrument de producție.

– Cu toate acestea, e patria dumneavoastră. Trebuie să vă întoarceți. Nu puteți să trăiți în străinătate.

– Și de ce n-aș putea?

– Sunteți un pericol pentru țara dumneavoastră. Vă vor forța să vorbiți. Să spuneți lucruri împotriva poporului dumneavoastră. Cuvinte denigratoare. Ați făcut destul rău țării dumneavoastră.

– Am făcut rău țării mele, eu?, se miră Hormuz.

– Bineînțeles!

– Ce rău am făcut?

– Ați privat țara dumneavoastră de Premiul Nobel, spune Zeus Botarev. Era prima oară când un român avea șansa de a fi încoronat cu cea mai înaltă distincție din lume. Ați făcut să fie ratat totul. Cine știe dacă vom mai avea șansa de a avea într-o zi un alt Premiu Nobel?

– Afirmați deci că din cauza mea România nu va primi Premiul Nobel? Din cauza mea, eu, care am scris cu mâna mea cărțile candidatului la Premiul Nobel?

– Bineînțeles că din cauza dumneavoastră România a pierdut ocazia de a se afirma în fața lumii ca o națiune creatoare și demnă, de a ocupa un loc în concertul națiunilor. Dumneavoatră l-ați obligat pe acest imbecil de Teleorman să scrie scrisorile de denunț.

– Zaharia Vlașca l-ar fi denunțat oricum.

– Lăsați-l pe Zaharia în pace, spune Zeus Botarev. Să trecem la ceea ce e important. Întoarcerea dumneavoastră în România este imperativă și urgentă. Dacă rămâneți aici, veți ajunge să faceți prostii. Chiar crime împotriva țării dumneavoastră. Împotriva poporului. Ce v-a apucat, de pildă, să semnați următoarea dumneavoastră carte cu numele de Teleorman? E o nebunie.

– Teleorman e numele meu.

– Teleorman a murit. Nu poate să publice cărți.

– A publicat cărți fără să scrie niciodată nimic despre viața sa. Poate să continue să o facă și după moarte. Teleorman e un pseudonim. E pseudonimul meu. Îl iubesc. Îmi aparține.

– Nu puteți să iubiți numele de Teleorman. A fost un vampir pentru dumneavoastră. O amintire sinistră. Un coșmar. V-a furat opera semnând-o cu numele dumneavoastră. A avut glorie și bogăție. Dumneavoastră, nimic...

– Teleorman e pseudonimul meu. L-am identificat cu mine însumi. Cum Arouet s-a identificat cu Voltaire, pseudonimul său, Poquelin cu Molière și Bayle cu Stendhal. Nimeni nu mă va împiedica să-mi semnez cărțile cu numele de Teleorman.

– N-o veți face, spune Zeus Botarev. Dacă semnați o singură carte cu numele de Teleorman, vă zdrobesc. Sunt obligat să o fac. E în interesul republicii.

– O voi face, totuși, spune Decebal Hormuz. Am lucrat douăzeci și opt de ani în spatele sârmei ghimpate a zonei contagioase, printre microbi, pentru a face celebru acest nume. E tot ce-mi rămâne. Îl păstrez. La 17 ani, dumneavoastră și Armata dumneavoastră Roșie mi-ați luat două părți din trupul meu, Basarabia și Bucovina. Câțiva ani mai târziu ați luat prelungirea trupului meu în întregime, ați luat întreaga Românie. Nu mai aveam decât persoana mea. Am încercat să fug traversând Dunărea înot. M-ați aruncat la Canalul Morții. Apoi am fost captiv. Înlănțuit printre microbi și bacterii precum Prometeu a fost înlănțuit pe stânca sa. Teleorman mi-a furat sângele, suflarea și măruntaiele. S-a hrănit cu inima mea la fel cum vulturul se hrănea cu ficatul lui Prometeu. Teleorman e, totuși, numele meu și-l păstrez.

– Atenție ce faceți!, spune Zeus Botarev. Dacă folosiți numele de Teleorman, declanșați scandalul. Am datoria să-l înăbuș. De altfel, numele de Teleorman este proprietatea Republicii Române. Întreaga creație, întreaga producție literară, artistică, agricolă, minieră, industrială ori artizanală este proprietatea republicii populare. La noi, nu există proprietate privată. Numele de Teleorman nu este proprietatea dumneavoastră. Nu aveți dreptul să-l folosiți. Dacă vreți să depășiți măsura, vă voi opri.

– Și cum mă veți opri?

– Prin orice mijloace, răspunde Zeus Botarev. De ce să nu v-o spun? Nu sunteți singurul. Nenumărați oameni care se află în străinătate și care încearcă să ne vatăme sunt reduși la tăcere. Se procedează așa cum se cuvine să te porți cu animalele vătămătoare. Sunt ridicate, sunt închise, ucise și exterminate. În fiecare zi sunt ridicați oameni din Paris, din Londra, din Berlin. Nu suntem singurii care o facem.

– Vreți să mă ucideți?

– Sper că nu ne veți obliga să o facem. Depinde de dumneavoastră.

– Dacă mă ucideți ori dacă mă răpiți, veți declanșa scandalul.

– Știu că sunteți supravegheat și protejat, spune Zeus Botarev. Dar știți bine că nu este o protecție totală.

– Comiteți greșeala de vineri, spune Decebal Hormuz. Raționați cu logica de vineri.

– Adevărata logică este valabilă în orice zi, spune Zeus Botarev.

– Ea e valabilă în toate zilele în afară de duminică, răspunde Decebal Hormuz. Hristos a fost condamnat și înmormântat vinerea. Legal. Au fost respectate toate măsurile de securitate. A fost respectată procedura. S-au pus străji pentru a păzi mormântul. O strajă de fiecare parte a mormântului. Ca să nu fie furat cel mort. Să nu-l profaneze. Să nu vină cineva să-l adore. Au uitat un singur lucru. Esențial. Au uitat că a treia zi e duminică. Duminica e ziua Învierii. Străjile nu pot să facă nimic împotriva Învierii. Nici o armată din lume, nici poliția, nu pot împiedica un înviat să iasă din mormânt. Adevărul e ca Dumnezeu. Dacă îl înmormântezi, învie. Fiecare săptămână are o zi a învierii. Duminica. Nu există săptămână fără duminică. Chiar dacă în timpul nostru cuvântul duminică a fost înlocuit cu cel de weekend, duminica există. E ziua care urmează după sâmbătă. Nu o puteți împiedica să vină. Dacă mă omorâți, declanșați scandalul. La fel cum evreii vor provoca scandalul în Vinerea Mare, în urmă cu două mii de ani. Dacă nu ar fi fost răstignirea și așezarea în mormânt, nu ar fi existat învierea. Săvârșiți aceeași greșeală amenințându-mă cu moartea.

– Nu sunteți Dumnezeu ca să înviați, spune Zeus Botarev. Să lăsăm aberațiile.

– Orice adevăr înmormântat învie, spune Decebal Homruz.

– Am mai multă experiență decât dumneavoastră în domeniu, spune Zeus Botarev. Ce este mort și înmormântat putrezește și se uită.

– Dacă mă uciderți, voi învia, susține Decebal Hormuz. Nu delirez. I-am dat lui Stelian Flondor, avocatul meu, salvatorul gangsterilor, această pagină dintr-o carte de Teleorman. E pagina manuscris pe care el a inserat-o în fiecare exemplar al cărților sale, în toate traducerile și în toate țările. Dacă luați prima literă a fiecărui cuvânt, veți citi următoarea frază: „Autorul acestei cărți este Decebal Hormuz, numit Teleorman." E o pagină scrisă de mâna lui Teleorman. E publicată în milioane de exemplare. Pe cheltuiala Partidului Comunist Român. Prin grija dumneavoastră. Este difuzată pe întreaga planetă. În ziua în care mi se va întâmpla ceva, maestrul Flondor va deschide plicul și va publica adevărul. Toată lumea va putea să verifice, deschizând orice carte de Teleorman. În orice traducere. Încă mai doriți să dispar?

– Ați câștigat o bătălie, spune Zeus Botarev. Războiul continuă. Eu voi avea ultimul cuvânt.

Zeus Botarev iese. E învins. Dar continuă lupta.

În mașină, e așteptat de gărzile de corp. Îi întind ziarele.

– Citiți lista Premiilor Nobel!, spune șoferul.

Zeus o privește. Teleorman nu figurează pe listă. E mort. Premiul Nobel îi revine unui român. Pentru prima oară în istorie. E Premiul Nobel pentru Medicină. E decernat unui savant moldovean din Iași. A fugit din România la ocuparea acesteia de către Armata Roșie. Trăiește în Statele Unite. De treizeci de ani. În exil. Precum Stelian Flondor, sora Romana și Horia Moldovan.

Premiul Nobel pe 1974 îi încununează pe românii care au traversat, sub gloanțele miliției, Dunărea înot...

CUPRINS

Anul 1944

I. Castelul din Carpați 9
II. Este deschis Dosarul Hormuz 19
III. Întreita crimă 28
IV. Al doilea mormânt din Vinerea Mare 32
V. Trifoiul flămânzilor 40
VI. Casa în care se fabrică stele 46
VII. Fântâna Sultanei 49
VIII. Neuitata vară a lui Al-Araf 60
IX. Afacerea merelor din Italia 64
X. Lacul dulce al Casianei 68
XI. Răpirea Serafimei 72
XII. Prințul din Levant 77
XIII. Ultimul Hormuz 81
XIV. O vară fără rândunele 87
XV. Dispărutul din trenul de Moldova 91
XVI. Palatul Conducătorilor 97
XVII. O noapte la palat 103
XVIII. Ciuma neagră 106
XIX. Căderea Bucureștiului 113
XX. Cerul se va închide la ora 5 118
XXI. Calul de schimb 125
XXII. Moartea de pe aeroport 129
XXIII. Covorul verde 133
XXIV. Doliu pe Lacul Leman 139
XXV. Ceapa de aur 144
XXVI. Hristos în Elveția 148
XXVII. Mănăstirea de la Combe Froide 160

După treizeci de ani

XXVIII. Misterioasele duminici ale domnului Mihail Brod 169
XXIX. Diavolul face campanie împotriva foametei 177
XXX. Vocea lui Decebal Hormuz 187
XXXI. Akedia sau maladia sfinților însingurați 194
XXXII. O sfântă năpăstuită la postul de frontieră 201
XXXIII. Căderea surorii Romana 208
XXXIV. Sfinții și psihiatrii 216
XXXV. La Paris, Dumnezeu nu primește decât duminica 226
XXXVI. Straniul cabinet dentar 234
XXXVII. A doua moarte a lui Decebal Hormuz 246
XXXVIII. Vampirul din Carpați 251
XXXIX. A treia moarte a lui Decebal Hormuz 259
XL. *Intelligence Service* se interesează de Hormuz 267
XLI. Colosul tropicelor 277
XLII. Salvatorul gangsterilor 299
XLIII. Frații siamezi 305
XLIV. Cea de-a patra soție a vampirului 314
XLV. Porumbeii Sfintei Olga a Rusiei 327
XLVI. Portretul lui Decebal Hormuz 332
XLVII. Castelul negru 338
XLVIII. Circuitul Dracula 344
XLIX. Cetatea microbilor 355
L. Fotografia lui Decebal Hormuz 364
LI. Judecata lui Solomon 368
LII. Verificarea 377
LIII. Interogatoriul 380
LIV. Capcana 383
LV. Întoarcerea detectivilor 387
LVI. Întoarcerea la cabinetul dentar 391
LVII. Al treilea frate siamez 395
LVIII. Lucrările de vineri 399

LIX. Ciumata de la Agapia 404
LX. Cazul Zaharia 410
LXI. Liniștea de sâmbătă 416
LXII. Închisoarea automobil 421
LXIII. Dispariția lui Leonid Limitrof 426
LXIV. Ucideți-l pe Teleorman! 436
LXV. Simfonia română 439
LXVI. Fiecare săptămână își are duminica ei 455

Comenzi:
www.librariasophia.ro

Difuzare:
SUPERGRAPH
Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,
031216, București
Tel.: 021-320.61.19; fax: 021-319.10.84
e-mail: contact@supergraph.ro
www.librariasophia.ro
www.sophia.ro

Vă așteptăm la
LIBRĂRIA SOPHIA
str. Bibescu Vodă nr. 19,
040151, București, sector 4
(lângă Facultatea de Teologie)
tel. 021-336.10.00; 0722.266.618
www.librariasophia.ro

„Erau odată, într-un vechi castel din Carpați, o frumoasă prințesă și un tânăr soldat cu nume de perlă..." Ar putea fi începutul unui basm, dacă toate acestea nu și-ar avea obârșia în 1944, atunci când zânele se fac nevăzute de pe pământ, când oamenii ucid și domnește teroarea. Pentru cei doi, paradisul iubirilor copilărești face loc unui univers de fier și de foc. Despărțirea și moartea par a fi partea hărăzită lor. Dumnezeu nu are însă aceleași măsuri pentru timp ca oamenii. Șapte zile pentru El, treizeci de ani pentru cei doi, și începe căutarea...

Un mare roman al autorului *Orei 25*. Rând pe rând, tandru și sălbatic, poetic și halucinant. Tratat în maniera unei anchete polițiste, *Dumnezeu nu primește decât duminica* este, totodată, o mărturie copleșitoare despre epoca noastră și regimurile totalitare. O carte pasionantă și răscolitoare.

Editura Sofia

www.sophia.ro
ISBN: 978-973-136-652-4